

Sydslesvigsk Årbog 2009

Dansk virke i grænselandet

Sydslesvigsk Forening

e-@vis

- avis på en ny måde

@ktuel

- fra kl. 1.00 på udgivelsesdagen

@dgang

- via internettet overalt i verden

@rkivfunktion

tilgængelig

...nu på

www.flensborg-avis.de

SYDSLESVIGSK ÅRBOG 2009

DANSK VIRKE I GRÆNSELANDET

UDGIVET AF SYDSLESVIGSK FORENING - SSF
NR. 49 - NOVEMBER 2009

www.syfo.de
info@syfo.de

Billedtekster:

FORSIDEN:

En glædens dag: Kronprins Frederik og Kronprinsesse Mary besøgte Flensborg og det danske mindretal den 6. maj. Programmet omfattede modtagelse på Flensborg Rådhus, besøg på Skovgade Børnehave, Duborg-Skolen, Flensborghus, Dansk Generalkonsulat og i Helligåndskirken - og overalt var der glade, vinkende børn og storsmilende voksne, et kæmpe følge med alskens honoratiøres og to busser fyldt med pressefolk. Og ind imellem var der også lejlighed til en kort smalltalk. (Fotos: Karsten Sørensen og Morten Jochimsen)

BAGSIDEN:

Mindretalsrådet gæstede forbundspræsident Horst Köhler i november 2008. F.v.: Anke Spoorendonk, SSW, dr. Madlena Norberg, Domowina (sorberne), Erk Hassold, Friserrådet Nord, Anita Awosusi, sinti & roma, Thede Boysen, Friserrådet og mindretalssekretær, Dieter Paul Küssner, SSF-formand og daværende formand for mindretalsrådet, forbundspræsident Horst Köhler, Bernhard Ziesch, forretningsfører Domowina (sorberne), Romani Rose, formand for tyske sinti & romas centralråd, Jens A. Christiansen, SSF-generalsekretær, og Jan Nuck, formand Domowina (sorberne). (Foto: Bundesbildstelle/Presseamt)

De nationale mindretal i Tyskland samt tyske mindretal i udlandet hos forbundskansler Angela Merkel i forbundskanslerkontoret i Berlin i marts 2009. Blandt deltagerne: SSF-formand Dieter Paul Küssner (2.f.h.), SSW-formand Flemming Meyer (bagest t.v.), FUEF-præsident Hans Heinrich Hansen (bagest bag kansleren), mindretalssekretær Thede Boysen, Friserrådet (bagest nr. 2 f.h.), statssekretær dr. Christoph Bergner (t.v. for kansleren) og BDN-formand Hinrich Jürgensen (3.f.v.) (Foto: Bundesbildstelle/Presseamt)

Danevirke Museum gæstes af forbundsdayspræsident Norbert Lammert (t.v.) i juni sammen med forbundsdaysmedlem Wolfgang Börnsen (t.h.) og bydes velkommen af museumsinspektør Nis Hardt (2.f.v.), generalkonsul dr. Henrik Becker-Christensen (i m.), SSFs formand Dieter Paul Küssner (3. f.h.) og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen (2.f.h.). (Foto: Povl Klavsen)

Sveriges ambassadør i Danmark, Lars Grundberg og fru Gunnel (i m.) gæstede sammen med den svenske konsul i Aabenraa, Jesper Fink (t.v.) og fru Anne (2.f.h.) Sydslesvigsk Forening på Flensborghus sidst i juli. I mødet på Dansk Generalsekretariat med SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen (t.h.) deltog også den danske generalkonsul i Flensborg, Henrik Becker-Christensen (t.v.). (Foto: SPT)

Viceministeren for kultur og medier (Staatsminister für Kultur und Medien) i Angela Merkels forbundskanslerkontor i Berlin, Bernd Neumann (4.f.v.) benyttede sit valgkampsbesøg til fordel for forbundsdaysmedlem Wolfgang Börnsen (3.f.h.) til bl.a. at aflægge et besøg hos det danske mindretal i Flensborg. På Flensborghus mødte han f.v.: SSF-/SdU-konsulent Simon Faber, SdU-formand Inger Marie Christensen, skoleforeningens næstformand Udo Jensen, SSW-landdagsgruppens formand Anke Spoorendonk, mindretalssekretariatets leder Thede Boysen, erhvervsforeningens formand Gerd Pickardt samt SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. (Foto: Karsten Sørensen)

*Redaktion: Jette Hanisch og Bernd Engelbrecht,
Sydslesvigsk Pressetjeneste - Dansk Generalsekretariat Flensborg
tlf. +49 461 14408-120 · fax +49 461 14408-131 · spt@syfo.de
Redaktionsslut 15. oktober 2009
Sats, layout og tryk: Flensborg Avis A/S · ISNB 923 088*

Et elsket land

*Af Sydslesvigsk Forenings formand
Dieter Paul Küssner*

For mange i det danske mindretal er forbindelsen til det danske kongehus en væsentlig markør for samhørighedsfølelsen med det danske folk. Netop derfor blev kronprinsparrets besøg hos os i maj måned en venlig og hjertelig bekræftelse af de stærke bånd henover grænsen; her synliggjort ved kronprinsparrets opmærksomme og engagerede besøg i mindretallets mange institutioner.

INTERESSEMODSÆTNINGER

I det daglige er der også i mindretallet utallige interessemodsætninger, dagsordener og nødvendige opgør. Et levende og livsdueligt mindretal kan ikke undvære diskursen om vejen og målet; men trods hverdagens større eller mindre uenigheder, er det alligevel af betydning, at mindretallet har stjerne-stunder, der forener og gør os til uforbeholdende danske mindretalsmennesker. En sådan stjerne-stund i 2009 var mødet med kronprinsparret. SSF mødte Kronprins Frederik og Kronprinsesse Mary på Flensborghus. Formanden havde ordet og kunne fortælle Deres Kongelige Højheder, at de besøgte et elsket land: Sydslesvig. Her følger talen i dagens anledning:

”Deres Kongelige Højhed Kronprins Frederik og Deres Kongelige Højhed Kronprinsesse Mary.

Foråret er kommet til grænselandet. By og land har klædt sig til fest og i farver – for i dag er en glædens dag; en lykkens dag for mindretallet og det dansk tyske grænseland. Som lovet ved Kronprinsparrets seneste officielle besøg i Slesvig-Holsten i 2006, er De

vendt tilbage til grænselandet for at besøge det danske mindretal i Sydslesvig; og dermed med forlov at sige – Deres mindretal.

Det seneste møde fandt sted ved Danevirke – grænsemuren rejst af Deres forfædre til rigets værn. I dag mødes vi på Flensborghus i vennelag: frisere, tyske som danske for at vise Dem, at grænselandets mennesker har formået at overvinde muren i grænselandet mellem dansk og tysk og omformet muren til en bro – broen mellem de beslægtede folk i grænselandet, der efter et århundredes modsætninger har erkendt, at et grænseland med flere nationaliteter og kulturer kræver vilje til fred og god forståelse og især anerkendelse af kulturernes ligeværd.

ANERKENDELSE AF LIGEVÆRD

Anerkendelse af kulturernes ligeværd i vort grænseland er nøglen til varig fred og forståelse mellem Danmark og

Tyskland. Derfor er Deres besøg senest hos det tyske mindretal i Danmark og i dag hos det danske og frisiske mindretal i Sydslesvig så betydningsfuldt; Kronparrets besøg i grænselandet styrker vores hengivenhed for den kongelige familie, og besøget sikrer den anerkendelse af kulturens ligestyrelse, der gør dette grænseland til det særlige levested – et elsket land.

Vi ved, at Sønderjylland-Slesvig også for Deres Kongelige Højhed og for Deres Kongelige Højhed Kronprinsesse Mary er noget særligt. Somrene på Gråsten Slot og opholdet på Sergentskolen i Sønderborg har fæstnet særlige bånd til egnen omkring Flensborg fjord. Derfor er vor glæde ved at vise Dem det danske mindretals mange virkesteder også præget af en smule stolthed, fordi også landet Slesvig-Holsten og byen Flensborg anerkender besøgets betydning som pant på varig fred og god forståelse mellem grænselandets mennesker.

Det dansk-tyske grænseland har set over et årtusind i den længste tid levet i en frugtbar symbiose mellem frisisk, tysk og dansk. Inspireret af kulturmødet mellem grænselandets tre folkeslag har vi før de nationale modsætningers afgrænsning og siden den dansk-tyske forståelse for mindretals-sikringen efter 1955 her i grænselandet genfundet inspirationen, der forbinder det bedste fra regionens forskellige kulturer.

SAMARBEJDE KRÆVER RESPEKT

Og vi har lært, at det nødvendige samarbejde, der sikrer grænselandet gode livsvilkår, samtidig kræver respekt for forskelligheden. At sætte grænser og overvinde grænser er den daglige udfordring når kulturer skal leve sammen i fred og frihed. Grænselandet er således et mellemfolkeligt anliggende, hvor frisind og ligestyrelse er afgørende strenge, der til syvende og sidst bestemmer musikken.

Allerede digteren H.C. Andersen, der var kongelig gæst hos kong Christian VIII og dronning Caroline Amalie på ferieøen Før i Sydslesvig i 1844, formulerede grænselandets særlige melodi, da han efter badeferien tog ophold på Augustenborg slot. At leve i et grænseland kræver respekt for det andet standpunkt, men det hindrer os ikke i at holde særligt af vort eget. Eller som digteren siger det:

”Hver elsker sin farve på tid og sted.
Jeg alle disse kan lide!

Men mest har jeg lært fra barndomstid, at elske det røde og hvide.”

Denne forkærlighed for det røde og hvide, denne forbundethed med det danske og dermed den kongelige familie, har vore elever på Duborg-Skolen, børnene i Skovgade Børnehaven, vore gæster ved denne middag og senere kirkegængerne i Helligåndskirken søgt at formidle til vore kongelige gæster i dag.

DYBT TAKNEMMELIGE

Vi er dybt taknemmelige for Deres besøg – for dette håndslag henover grænsen – hvor vi endnu engang har fået lov til at bevidne, at vi holder fast i Danmark, netop fordi vi siden barndomstiden i vore hjem, vore børnehaver og skoler har lært at holde fast i og elske det danske uden modvilje mod det rige og nødvendige kulturmøde, der kendetegner et grænseland.

Deres besøg giver os mod på at løfte en opgave mindretallet også gør til gavn for Danmark: at ville de andre uden at opgive sig selv.

Deres Kongelige Højhed Kronprins Frederik og Deres Kongelige Højhed Kronprinsesse Mary. Som pant på besøget hos det danske mindretal i Sydslesvig skal jeg herved overrække Dem en besked, men særlig gave. Kartografen og kgl. matematicus under Christian IV. Johannes Mejers kobberstik over byen Flensborg og omegn. Lad mig ledsage gaven med den syd-

slesvigske digter Willy-August Linnemanns ord om Flensborg:

*"Vi elsker vor by,
vi værdsætter livet.
Vi elsker vor fjord,
hvad enten det blæser
fra øst eller vest,
fra syd eller nord.*

*Vi elsker at synge
i solskin, i regnvejr,
i magsvejr, i stormvejr.
Vi elsker at synge om
Flensborg,
den herlige stad!"*

TEMAARTIKEL I:

Ernst Vollertsen. Et levet dansk liv. Erindringsglimt

Af Nils Vollertsen

Nils Vollertsen, født i 1956, lic.phil. i historie, i 1999-2001 forskningslektor ved Historisk Institut, Århus Universitet og 2001-03 ved Forskningsministeriet, Kbh.

Ernst Vollertsen, født i 1931, i 1958-60 næstformand i SdU's hovedkreds i Ejdersted, 1960-70 formand for SdU's hovedkreds i Gottorp amt, 1971-77 SSF's næstformand, 1977-87 SSF's formand, indtil 1996 formand for SSF's organisationsudvalg, 1981-86 NDR-radorådsmedlem, 1974-96 DR-amtsprogramrådsmedlem i Sønderjyllands amt, 1988-95 medlem af Unabhængige Landesrundfunkanstalt für Schleswig-Holsteins anstaltsforsamling, i 1980'erne næstformand for Det sydslesvigske Samråd og 1971-92 sekretær for den danske voksenundervisning i Sydslesvig

ERINDRINGSGLIMT

Min far Ernst Vollertsen, født den 5.12.1931 i Slesvig og død den 2.1.2008

Nils Vollertsen
(Foto: Povl Klavsén)

Ernst Vollertsen.
(Foto: Flensborg Avis)

i Vejle, skrev ikke sine erindringer, det ville han ikke; men i en lang række af de foredrag, taler og laudatioer m.m., han holdt, er der erindringsglimt, men kun, når emnet lagde op til det.

Det har derudover været muligt på grundlag af dette materiale at analysere hans tyske kultur-, social-, samfunds-, politik- og demokrati-kritik, som han satte en dansk kultur-, social-, samfunds-, politik- og demokrati-forståelse op imod; og hvor han lagde vægten på det kulturelt samlende, mens Karl Otto Meyers vægt jo som bekendt lå på det politisk agiterende og udfarende.

Det er imidlertid ikke emnet her. Det er hans erindringsglimt.

Han var født i Slesvig nogle få måneder efter, at hans far Johannes Vollertsen blev pedel på byens tekniske skole, Berufsschule, i 1931; en stilling, faderen dog afskedigedes fra efter den nazistiske magtovertagelse i 1933, fordi Johannes Vollertsen, som da var SPD-byrådsmedlem, ikke var nazist.

"Det betød arbejdsløshed og nød indtil 1935", da Johannes Vollertsen fik arbejde ved byggeriet af kasernen Die Freiheit i Slesvig.

I 1934 flyttede familien derfor ned til fiskerlejet Holmen i Slesvig, hvor Johannes Vollertsens kone Ella, født Nanz, kom fra, for at passe hendes far fiskeren Heinrich Nanz, der i en alder af 74 var oldermand for fiskerlejets begravelsesgilde i 1935, og som døde i 1936. De boede hos hendes far.¹

I alt fald de tre drenge Heinrich, Hans og også han selv faldt godt til på Holmen i Slesvig, jf., at de alle tre fik øgenavne: Gandhi, Spitzki og Schachi. Han kaldtes Schachi "efter min fars arbejde i den tyske rustningsindustri", hvor Johannes Vollertsen var arbejdsleder ved jordarbejde, på tysk: Schachtmeister.

Hans, Ernst Vollertsens, morfar Heinrich Nanz havde ham tit siddende på sit knæ i skumringen og sang fiskersange for ham og fortalte ham så løst og fast om Slien, fiskerne, mågerne og sagnene, der knyttede sig til dem, om indsamlingen af mågeæg, der "med salt og peber på og en god snaps til" smagte godt.²

LIVET PÅ FISKERLEJET

Det er påfaldende, så lidt ganske almindelige barndomserindringer fra årene på Holmen, hvor de trods alt boede i 1934-45, fylder i disse erindringsglimt (her er der kun bager Trubergs hestetrukne brødkassevogn fra Dannevirke, "som kom hver fredag til os på Holmen og bragte ugens brødfordrug",

læggekartoflerne, som man hvert år i september fik 3 centner af fra Georg Erichsen i Kurborg, og et barndoms-erindringsbillede fra 1935, da hans morfar var begravelsesgildets oldermand), medmindre man da betragter hans Holm-manuskript, som han skrev i begyndelsen af eller midt i 1950'erne, og som han fik trykt i Sønderjysk Månedsskrift i 1978, fordi redaktøren Inger Bjørn Svensson bad om det, som et stort erindringsbillede, der fastholdt livet på fiskerlejet, som det var i 1930'erne og 40'erne ganske sagligt og uden den germansk romantiserende nazistisk-ideologiske overbygning, der går som en understrøm igennem Heinrich Philippsens og Ernst Petersens bog Der Holm und die Holmer fra 1935.³

Hans bror Heinrich Vollertsen, født 1920, "var i" anden halvdel af "1920'erne med i Rote Falken og Arbeiter Turn- und Sportverein" i Slesvig. I 1934 sendte skolen arbejderbørn og fattigfolks børn fire uger ud på landet i sommerferien, så de fik noget at spise, kom Heinrich Vollertsen til "Lied i Ditmarsken hos en bonde for at lære noget om "Reichsnährstand und die Verbundenheit des deutschen Volkes mit dem Landvolk! Blut und Boden!"⁴

I 1936 fik hans far Johannes Vollertsen så arbejde som sjakbejs og arbejdsleder ved jordarbejdet ved byggerifirmaet Lenz & Co i Hørnum, hvor han var med til at bygge kaserner, Cuxhaven og Schwanewede, Vegesack og Bremenfarge ved Bremen "for at bygge u-båds-bunkere ind i Weser-skråningen", "tjente en del penge her" og "kom kun hjem hver 6.-8. uge", så "børneopdragelsen" og "især opdragelsen af mig, efternøleren", "var helt og holdent overladt til min mor".⁵

FREMMED FOR SIN EGEN FAR

Han blev fremmed for sin egen far i den tid, sagde en dag (på plattysk) til moderen, da faderen var på besøg: "Den gamle mand der, hvornår tager

han endelig afsted igen?!" ("De dorde ole Mann,...")⁶

"I Schwanewede arbejdede 5.000 mand: 2.000 krigsfanger, 2.500 kz-fanger fra koncentrationslejren Neuengamme og kun 500 almindelige folk. Hvis ikke de ville arbejde, blev de bare skudt. Så blev arbejderne samlet for at se dem hænge. Ligene hang til afskrækkelse i 24 timer, før de toges ned og blev begravet", fortalte hans far ham mange år senere, men under nazismen, når faderen kom hjem, "fortalte han intet til mig", og heller ikke børnebørnene mange år senere "fik det at høre".⁷

I de år, i 1935-36, og da Johannes Vollertsen i 1936-45 arbejdede for Lenz & Co som sjakbejs og arbejdsleder i den tyske rustningsindustri og her tjente godt, levede familien af de penge, Johannes Vollertsen tjente, og i ca. 1941-45 af den mad, hans, Ernst Vollertsens, bror Heinrich sendte hjem fra det tysk-besatte Danmark hver 14. dag, hvor Heinrich Vollertsen var soldat, samarit, sygepasser, ved marinen, "mest med liggeplads i Århus på en ministryger, efter først at have været ved Reichsarbeitsdienst i Meggerkoog, hvor denne arbejdede i en mose.

"Vi har fået mangel en god pakke fra Butterland Dänemark, wo Milch und Honig in Strömen fließt. Når han kom på orlov, var køjesækken fyldt med gode ting." "Jeg husker ganske klart, når vi fik den store køjesæk tilsendt fra slaraffenlandet Danmark, fyldt med gode ting som smør, kød o.l. De flotte blikdåser fra Dansk-Engelsk Bisquit har pyntet i min fars og mors hjem i mange år." Heinrich Vollertsen var, før han kom til Danmark som tysk soldat, i Bologne i Frankrig som soldat, var soldat i 1940-45.

"Min bror Hans blev indkaldt som 17-årig og uddannet som pioner i Harburg. Han var med i Rusland fra begyndelsen, og han skrev hjem: "Nun sind wir bald in Moskau!" Den 18.10.1941 faldt han ved Kaliningrad 80

km nord for Moskva, mens de var ved at bygge en bro over Volga. Kompagniets Feldwebel skrev til os: "Er hat den Heldentod gefunden und sein Leben für Führer, Volk und Vaterland gegeben." Han døde i hvert fald for noget, som ingen af os ønskede."⁷

"Min brors død...tog meget hårdt på vor familie"⁹, "men livet gik videre".⁷

DET FORTÆLLER JEG INTET OM

"Min far, der i dag er 89, var selv med ude på vestfronten i 1914-18 ved Verdun, blev hårdt såret og har stadig en 7-8 granatsplinter siddende i kroppen. Mine brødre var med i 2. krig, og den ene ligger ude i Rusland 80 km fra Moskva, og havde krigen vare et par måneder endnu, havde jeg som 14-årig dreng nok også været nødt til at trække i trøjen."

"Som stor dreng var jeg meget interesseret i at høre om, hvad mine brødre havde oplevet, når de kom hjem på orlov. Men kun meget sjældent fortalte de noget! Jeg kunne tigge og bede min far om at fortælle noget om 1914-

Ella Vollertsen og sønnen Ernst i 1945. (Foto: privat)

18, men svaret var altid: "Det har været så slemt, så det fortæller jeg intet om." Også i dag, når mine børn vil have nogle oplevelser fra deres farfar, så er tiden 1914-18 som slettet ud af hukommelsen. Det samme gælder for min bror!" "Af og til kommer der enkelte sjove historier, men intet andet.

Krigen med dens rædsler må have gjort så dybe indtryk, at man ikke kan frigøre sig fra dem. Det er jo også meget karakteristisk, at vi først i disse år, 35-40 år efter 1945, får enkelte krigsfortællinger frem: Helmut Leckband, Niels Bøgh Andersen...disse oplevelser, denne vanskelige tid, den skal for mange slettes af hukommelsen...tror" jeg.¹⁰

INDSKOLING

"Indskolet i 1938 i Bischof-Schule i Slesvig, senere Gallberg-Schule, i 1942 fik min mor besøg: Jeg skulle på NA-POLI i Plön, Nationalpolitische Erziehungsanstalt - for de godt begavede, i hele skoleforløbet kun haft lærerinder eller gamle lærere!, fra 4. kl. en time om ugen "staatspolitische Erziehung", hver morgen Heil Hitler-velkomsthilsen, ingen god morgen!", læs: ingen hilste med et venligt god morgen, "ud af bænkene, hænderne op" til Hitler-hilsen "og slå hælene sammen!, i hver klasse et Hitler-billede."¹¹

"Jeg kom i skole i 1938 i Bischofs-hof", der lå "imellem domkirken og Plessenhof" i Slesvig. "Her gik jeg kun i nogle få uger, for en del af skolen skulle rives ned": de bygninger, der lå "imellem Norder- og Süderdomstraße der, hvor nu anlægget er. Vi var 36 elever i klassen, skrev med griffel på tavle og måtte gevaldigt passe på, at tavlen ikke smadredes, når vi smed rundt med vore sager.

I august 1938 flyttede vi til den nybyggede Gallbergshule...Nu havde vi stole og borde at sidde ved, men griffelen og tavlen og vor lærer Simonsen fulgte med. Han var meget streng. Når der skulle uddeles slag, skete det med

griffelkassens låg på fingerspidserne. "Hände vorhalten!" og så smæk. Eller: "Vorbeugen!", og så kom spanskkrøret frem af skabet. Der gik rygter om, at nogle af de frækkeste børn allerede hjemmefra havde forsynet bagdelen med nogle stykker papir, for at det ikke skulle gøre ondt", når de fik bank. "Men selvfølgelig havde manden også meneskelige sider."

"Nogle af vore lærere mødte op til undervisningen i SA-uniform, og den nazistiske indstilling prægede da også undervisningen."¹²

LUFTALARM

"I krigsårene skete det tit, at sirenerne begyndte at hyle ved 11-12-tiden: "Fliegeralarm!", og så skulle hele skolen ned i skolens kældre, indtil sirenerne blæste: "Entwarnung!"

Alarm var der, når forholdsvis lavt flyvende bombere og jageren - Spitfire drog ind over byen på vej til Egernførde, men især til Kiel." "Kiel blev for det meste angrebet om natten."

"Tit skete det også, at vi i en højde på 8.000-10.000 m så en 300-400 engelske og amerikanske bombere højt på himlen på vej til Stettin, Stralsund og Berlin. Når de fløj så højt, var der ingen alarm."

Når der var alarm, "drog min mor og jeg med nogle af vore kufferter under armen til vor Luftschutzbunker i Skt. Johannes-klosteret på Holmen, som var vort sikringsrum. Nogle minutter efter alarmen begyndte de store tyske kanoner fra Barkelsby, Fartorp og Moldened at runge igennem natten, og vi så lysglimt på himlen.

Slesvig blev gud ske lov forskånet for bomber. Et par gange skete det, at et anskudt fly måtte gøre "nødafkast" af sin last, og de, bomberne, "faldt ned i Slesvig og dens nærmere omegn. Det skete også, at der faldt et flyt ned i Moldened og Skovby."

"I krigens dage blev en del af gråbrødreklosteret ombygget til beskyttel-

sesrum, "Luftschutzbunker", hvor beboerne fra Rathausmarkt og omliggende gader skulle søge tilflugt, når der var luftalarm.

På torvet havde man i 1901 "rejst en stor Bismarck-statue for den tyske rigskansler", "jernkansleren" von Bismarck, ...men han blev taget ned i 1942 og omstøbt til kanonkugler."¹²

I 1947, må jeg her anmærke, brød man soklen ned.¹³

NÆSTEN HVER DAG

"1944 gik - luftalarm næsten hver dag - Luftschutzkeller på Gallberg-Schule, hver anden nat luftalarm - Rathausmarkt, det gamle apotek og Skt. Johannes-klosteret, kufferten stod klar!, hver dag fløj de tunge bombemaskiner hen over Slesvig, ca. 300-400 styk, kondensstriberne, uanfægtet ingen bomber i Slesvig!, kun nedsmidning i nød!, luftværnsskyts på alléen", Michaelisallee?, "ved læderfabrikken" Firjahn, "i Fartorp og så de tunge i Barkelsby, rationeringskort, organisere madvarer (Holm, fiskerøgning, mågeæg, arbejde ved gartner og bonden), skolerne lavet om til lazaretter (Wilhelminenschule, Bugenhagenschule m.m.), sidst i skole på "Café Hass-Gymnasium" og Berufsschule, i begyndelsen af 1945 dog Spitfire-angreb på Jagel, Klosterkrug og Freiheit, skolegang indskrænket, Volkssturm - fra 14-15 år og op til 70 år, min mor ventede min indkaldelse, fra det fyldte 10. år i DJ, Deutsches Jungvolk, fløjlsbukser, brun skjorte, sort slips mit Knoten, hver onsdag og lørdag eftermiddag "Geländeübungen", krigsøvelser, i april 1945 begyndte man at indkalde de 14-årige, flygtningestrøm, store flokke "Trecks" med hestevogn og oppakning o.l. igennem gaderne" i Slesvig, "sidst i april" 1945 "vendte billedet så: store skibe ind i Slien, flere og flere soldater, flere luftangreb på Kiel hen over Slesvig, ingen forsyninger, alle stjal fra alle!, mange krigsfanger - arbejdede alle steder, den

2.5.-3.5. fortættes alt - Spitfire - angreb på angreb - Slien næsten fyldt med skibe, den 4.5. om morgenen kapitulationen, vi vidste det ikke - ingen strøm i Slesvig - vor "Volksempfänger" kunne ellers godt modtage BBC - tre korte, tre lange dunk!, den 5.5. om morgenen rygtes det så!, alt ét virvar!, de første engelske (!! soldater rykker ind i Slesvig, ingen stor modtagelse, men alle følte sig lettede. I tusindvis af krigsfanger, alle havde smidt deres uniformer og geværer og ammunition overalt - livsfarligt, alt overbord i Slien - ved lavvande kan alt findes!!, krigsfangerne begyndte at plyndre, men MP, Military Police", det britiske militærpoliti, "fik hurtigt sat det hele på plads, blev lavet "Notaufnahmelage", men stadig flere strømmede til, ingen skole ca. 15.4.-1.6.1945."¹¹

HITLERJUGEND

"Jeg har også været til stede i denne gård", Gottorp slotsgård, "og i dyrehaven her mod nord tidligere under andre forhold. Det var bare for 35 år siden, i en brun uniform. I nazi-tiden var alle drenge og piger fra de var 10 til 18 år pligtige til at være i Hitlerjugend hhv. Bund deutscher Mädel. Vi mødtes hver onsdag og lørdag eftermiddag og søndag formiddag og lærte at grave skyttegrave og at omgås geværer, alt sammen for at bekæmpe englændere, amerikanere og russere." Jeg var her "af tvang".¹⁴

"Fra mit fyldte 10. år", fra 1941, "blev jeg tvangsindskrevet i Hitlerjugend, som man var med i til det 18. år." "...til "Dienst". Iklædt DJ-uniform mødtes alle unge 10-14-årige som "Pimpfe", og vi blev undervist i Hitlers Mein Kampf, i krigslege og i krigstaktik. Om sommeren lå vi i store teltleje ved Vedelspang og andre steder." "...var dette tvang, og ens forældre blev idømt hårde straffe, hvis ikke man mødte op. Alt var alvor, og den store krig stod bag alt."¹²

HENTEDE SPD'ERE

Han fortæller om følgerne af attentatet mod Adolf Hitler den 20.7.1944, da Gestapo over hele Tyskland fængslede masser af socialdemokrater, også i Slesvig, hvor Gestapo hentede før-1933-SPD-ledere som Hermann Clausen, Hans Flatterich, Andreas Paysen og Ernst Montag og også "kom ned til os på Holmen for at hente min far" Johannes Vollertsen. "Det var en tidlig morgen, at to Gestapo-folk dundrede på døren. Min mor troede først, at man ville fortælle, at min ældste bror nu også var faldet - nej, de ville vide, hvor min far var. De fik adressen, og en time senere var de ved Lenz & Co, men han var "unanbkömmlich", uundværlig, som sjakbejs og arbejdsleder her ved jordarbejdet ved byggeriet af u-bådsbunkerne ind i Weser-skråningen i Schwanewede og Bremenfarge ved Bremen. Havde Gestapo, betonedede Ernst Vollertsen, fængslet hans far og alle de andre sjakbejser og arbejdsledere på arbejdspladsen, havde man ingen haft til at lede u-båds-bunkerbyggeriet.⁷ Johannes Vollertsen "måtte" imidlertid "jævnligt melde sig hos det stedlige kriminalpoliti".¹²

Johannes Vollertsen ca. 1985. (Foto: privat)

Da hans far Johannes Vollertsen, fortæller han, havde en "Unabdinglichkeitsbescheinigung", et papir på, at han var uundværlig ved byggeriet, fra Lenz & Co og højere instanser, slap faderen for at komme i kz-lejren Neuengamme.⁹

Han "husker klart, da Gestapo-manden kom for at hente min far, som næsten samtidig var på banegården."¹¹

I notatform: "Den 20.7.1944 attentat på Hitler - mislykket, min far kom hjem til Slesvig - på banegården" sagde en politimand, der kendte ham, til ham: "Se bloß too, dat du umkehrst, de Gestapo is bi di to Hus!, vendte om med det samme - og slap", var "unbabkömmlich für die Verteidigung Großdeutschlands".¹¹

Min farmor Ella Vollertsen, Johannes Vollertsens kone, har fortalt mig, at min far engang under nazismen spurgte hende (på plattysk): "Far, han er da ikke kommunist, vel?", hvilket hun dog ikke svarede på.

Jeg ved imidlertid ikke, om det var i 1944 eller før; men mon ikke det godt kunne have været i 1944?

ARIERATTEST

I 1938, 1941 eller 1942, Ernst Vollertsen daterer det forskelligt, men det er ikke så vigtigt i denne sammenhæng, vigtigt er den rolle, attesten spiller i hans skildring af familiens vej til det danske, "skulle vor familie skaffe en "Arierat-test", som var et bevis på, at der ikke fandtes jøder i vor familie, men at vi var "renblodede", som nazisterne kaldte det. Dertil skulle der indhentes forskellige attester på mine forældres fødesteder, om mine bedsteforældre, om vore olde- og tipoldeforældre. Da min far kom til giftefogeden i Tumbly i Angel, hvor han var født, og hvor hans del af familien havde boet altid, sagde fogeden: "Wenn Sie mehr über Ihre Familie wissen wollen, müssen Sie sich an diese Adresse in Kopenhagen wen-

den." Alle kirkebøger fra før 1864 ligger den dag i dag i København. Midt i krigens dage og midt i nazi-tiden blev min far og mor gjort opmærksom på, at der fandtes en dansk fortid, og dermed var egentlig spiren til vor families nationale omvendelse lagt."¹²

"...her dukker så spørgsmålet om Sydslesvigs danske fortid op."¹¹

"Denne oplysning", at han, Johannes Vollertsen, måtte til arkivet i København, hvis han ville vide mere om familien i tiden før 1864, "var ny for ham"⁹, han studsede over den¹⁵, "og han har senere fortalt, at den netop i krigens svære tid satte tanker i bevægelse hos ham, som var indledningen til et sindelagsskifte."⁹

EGENTLIG IKKE TYSKE

"Midt i krigen blev de", mine forældre Johannes og Ella Vollertsen, "klare over, at de egentlig ikke var tyske."¹⁶

Det indgik i, peger Ernst Vollertsen på, deres tanker, da de i 1946 besluttede sig for at slutte sig til det danske; eller, som han noget stærkt forenklet formulerede det i 1960-61: "og derfor besluttede han", "min far", "i 1946 at lade sin yngste søn opdrage på en dansk skole" (den ældste, Heinrich, var ikke skolesøgende mere, og Hans døde i 1941), og i 1995: "Mine forældre blev danske pga., at de var socialdemokrater og ikke-nazister."¹⁷

I alt fald var det socialdemokratiske, ikke-nazistiske, dette, at Johannes Vollertsen i 1944 nær var endt i kz og så det, at de under arbejdet med arierat-testerne blev opmærksomme på, at der var noget andet end det tyske i landsdelen, nemlig det danske, om ikke andet, så dog fra før 1864, fire elementer, der sammen med det tyske sammenbrud i 1945, men først og fremmest sat i gang af Kurt Schumachers Husum-tale den 7.7.1946, hvori han kaldte de sydslesvigske socialdemokrater, der ville en national neutral linje, for fædrelandsforrædere, det

sidste skub til skiftet fra tysk til dansk i 1946.

Det var alt sammen vel at mærke elementer, der var lige så vigtige for ham, Ernst Vollertsen, som for forældrene Johannes og Ella Vollertsen, da de jo også fik følger for ham: bidrog til, at han kom i dansk skole og således til, at også han tog skiftet til det danske fuldt ud, han så blot folkeligt og kulturelt dansk især i et kulturelt engagement i mindretallet for dansk kultur, sprog og folkelighed især i (SdU og) SSF indtil 1996 og Johannes Vollertsen i et politisk især i SSV indtil 1962.

"Da nazi-regimet brød sammen, cyklede han", Johannes Vollertsen, "fra Bremen hjem til Slesvig."⁹

GENANSAT

"Få uger efter, at min far var kommet hjem i april 1945, tog han op til den engelske town-major i Slesvig for at spørge efter arbejde og sin gamle stilling, og i august 1945"⁷, et andet sted siger han juni og et tredje juli¹⁸, "blev han genansat" som pedel ved byens tekniske skole, Berufsschule. Den selv samme" nazistiske "pedel fra 1933 måtte nu aflevere nøglerne til min far."⁷

"Skolen husede over 100 flygtninge, og først i juni 1946 begyndte skolen igen."⁹ "I de sidste krigsår 1943-45 havde huset været krigslazaret, og fra maj 1945 holdt østtyske flygtninge til i huset."¹²

"I maj 1945 gik min far med det samme sammen med kredsen af tidligere SPD-folk Hermann Clausen, Andreas Paysen o.a. i Slesvig og dannede SPD-Ortsverein Schleswig, Gewerkschaft og Konsum-Genossenschaft. De tog fat der, hvor de slap i 1933."¹⁷

Og lidt mere udfoldet:

"Min far blev selvfølgelig omgående politisk aktiv som socialdemokrat" i 1945, "men det kom hurtigt til skarpe modsætninger i det nystiftede socialdemokratiske parti i Slesvig imellem de hjemmehørende socialdemokrater

Pensionisten Ernst Vollertsen.
(Foto: Flensborg Avis)

med danske sympatier og så de tilvandrede. Fronterne blev meget skarpt trukkede op. De slesvigske og flensborgske socialdemokrater havde fundet sammen og samarbejdede en hel del.

FØRSTE BEKENDTSKAB MED SSF

Den 7.7.1946 "talte SPD's store, nye mand" Kurt Schumacher i Hensens Garten i Husum. Fra hele Sydslesvig var socialdemokrater taget til Husum for at høre Schumacher¹⁹, der langede ud efter de SPD'ere, der som SPD i Slesvig og og i Flensborg forholdt sig nationalt neutrale i det sydslesvigske grænsespørgsmål, og kaldte dem for "Speckdänen" og "Vaterlandsverräter, die das sinkende Schiff verließen", "hvormed han mente de SPD'ere, som havde danske sympatier. Efter at være kommet hjem om natten, talte min far med min mor, og derefter blev jeg vækket, og han sagde: "Von mor'n an kömmst du in de dänische School!" Det blev godt nok ikke med det samme, men først et par dage efter, at han havde talt med Ansgar-Skolens leder Svend Johannsen" her i Slesvig.¹⁹

"Kurt Schumachers tale var den direkte anledning til dannelsen af det danskorienterede flensborgske socialdemokrati SPF, "og næsten alle dansk-sindede socialdemokrater meldte sig ud af SPD og ind i SSF.

Dette er mit første bekendtskab med SSF, "mit de Dänenverein", som den "fra tysk side" noget nedsættende kaldtes...

I den kommende tid stod jeg så i kø ved mælkeuddelingen i Slesvighus eller efter kartofler i Lollfod 69" i Slesvig, "hvor Sydslesvig-hjælpen med Jakob Meyer som afdelingsleder havde hjemme."¹⁹

En af de, der arbejdede på fordelingsstedet, var den unge Gerhard Lempert, som i februar 1946 var kommet hjem fra krigsfangenskab. "Kørselstjenestens biler havde bragt store mælkeunger til Slesvighus-salen med de nordiske svaner under loftet. Midt i salen øste han sammen med Jakob Meyer mælk op i vores medbragte Kochgeschirre, mælkespande og omformede gasmaskebeholdere, en enkelt havde haft stålhelmen under behandling og fik mælk op i den. Vi stod i kø til langt ud i gården og ud i Lollfuß. En del af uddelingen foregik sidenhen i Lollfuß, i Kösters gamle møbelforretning..."²⁰

DET FØRSTE ÅRSMØDE

Den 23.6. afholdtes det første danske årsmøde, friluftsmøde, på Schützenkoppel i Slesvig, og han, broderen og forældrene deltog. "Jeg husker så godt som noget årsmødet i Slesvig i 1946 med stenkast mod deltagerne i optøget, med smæderåb, med spyttten på. Oppe ved Chemnitz-Bellmann-mindesmærket stod hundreder og råbte ned mod os tusinder på Schützenkoppel: "Speckdänen raus!" og sang Schleswig-Holstein meerumschlungen. I sådanne øjeblikke føltes tilstedeværelsen som en bekendelse til danskheden." Den var "en klar stillingtagen imod det tyske, imod undertrykkelsen, imod knægtelsen."²¹

"Flere tusinde mennesker var stævnedede til Slesvig med kredsbane-særtog og også Sli-bådene Blaue Dampferlinie havde indsat ekstrabåde for at bringe

folk langs hele Slien til Slesvig. Optoget gik fra Skibbroen igennem byens gader til Schützenkoppel, hvor Hermann Clausen holdt en af sine store taler. Mens vi, der knap havde lært dansk, af fuld hals sang Jeg elsker de grønne lunde, genlød det med Schleswig-Holstein meerumschlungen fra en stor moddemonstration oppe på Peter Schneckenberg", som folkeviddet kaldte Chemnitz-Bellmann-mindesmærket, der stod oppe på toppen af bjerget på den store mark: Schützenkoppel. "De første sten blev kastet fra begge sider, og politiet måtte lægge sig imellem. "Speckdänen! Speckdänen!", lød råbene, mens vi gengældte med: "Schleswig-Holstein meerumschlungen, handelt nur mit Ossentungen!"²²

Den 7.7.1946, som nævnt direkte foranlediget af Kurt Schumachers langen ud imod de danskorierede socialdemokrater, besluttede hans forældre Johannes og Ella Vollertsen, at han skulle ud af tysk skole og ind i dansk.¹⁹

"I en alder af 15 år blev jeg så i august 1946 omskolet" fra tysk skole "til Ansgar-Skolen i Bismarckstraße med Svend Johannsen som leder. En kolossal omstilling - uden at kunne ét ord dansk. De første danske ord lærte jeg over det engelsk, jeg kunne", jeg havde jo gået i tysk Mittelschule, mellem-skole, i Slesvig⁷. "Engelske gløser stod jo forklaret på dansk, så det var indgangen til det danske sprog."⁹

"Indtil 1946 har jeg besøgt tysk skole" i Slesvig by "og har derefter taget mellemskoleeksamen fra Ansgar-Skolen i Slesvig." "For mig var dette spring fra en udpræget prøjsisk skole med en militærånd til en skole, hvor værdsættelsen af det enkelte menneske var i højsædet, kolossalt stort."¹⁵

- også, selv om "Svend Johannsen" i denne danske skole "brugte håndkraft for at indprente os, at vi skulle tale dansk."²³

"I september 1946 blev min far tilkaldt af Berufsschuldirektor Dethleffsen og gjort opmærksom på det for-

Ida og Hein Vollertsen omkring år 2000.
(Foto: privat)

mastelige i, at han som pedel ved en tysk skole havde sendt sit yngste barn i dansk skole, og han blev opfordret til at gøre det hele "rückgängig"! Mine forældre holdt fast ved deres afgørelse, og der blev endda truet med "fristlose Entlassung" og "Gericht".⁷

VALGT IND

I oktober 1946 valgtes Johannes Vollertsen direkte ind i Slesvig kreds dag og sønnen Heinrich Vollertsen direkte ind i byrådet ligesom 23 andre uafhængige danskorierede kandidater i Slesvig by, mens kun de 6 tillægsmandater gik til CDU og SPD. Hermann Clausen, "han var dansk, men også socialdemokrat ligesom en stor del af vælgerne", blev nu borgmester i Slesvig.¹⁸

Heinrich Vollertsen var i 1945-46 med til at genstarte SPD i Slesvig, og i den første bestyrelse blev han proto-kolfører. "Han var jo vant til at skrive!" som regnskabsfører for kulfirmaet H. C. Horn i Slesvig. I 1947 var han med til at danne SIF, Slesvig Idrætsforening, og blev dens kasserer i 1947-60 og formand i 1960-64, sad, kan jeg tilføje, i

øvrigt også i mange år i Kreisfußballverband Schleswigs bestyrelse. "SIF's sportsplads- og klubhusbyggeri optog meget af tiden", og han var aktiv i SAF, Sønderjysk Arbejderforening, lokalt i Slesvig by, ligesom også faderen Johannes Vollertsen var det.

Ida Vollertsen, Heinrich Vollertsens kone, kom tidligt ind i bestyrelsen for Slesvig Husmoderforening og var dens formand²⁴ i 1966-77.²⁵

Heinrich og Ida Vollertsen gik i 1947-48 begge til danskundervisning hos lærer Hans Lassen-Jørgensen i Slesvig, i øvrigt, kan jeg tilføje, sammen med Wilhelm Schütt, som Heinrich Vollertsen sad i bestyrelse sammen med i SIF og i SSV i byen, og konen Dora Schütt, som Ida Vollertsen sad i bestyrelse sammen med i Slesvig Husmoderforening. "Hun", Ida Vollertsen, "deltog i gymnastik og var med på Sydslesvigehold i Vingsted og boede her hos familien Christensen i Balle."²⁴

Da Heinrich Vollertsen giftede sig med Ida, født Jørgensen, fik de et par værelser ovenpå den lejlighed i Domzielhof 19 i Slesvig, som hans forældre boede i, og hans, Heinrich Vollertsens, forældre måtte igennem hans og konens stue for at komme ind til deres, forældrenes, soveværelse, fordi forældrenes store skab ikke kunne stå andre steder end foran den egentlige indgang.

De fire havde fælles husholdning i det store køkken med det åbne komfur nedenunder. Ida lærte her at lave mad "af min mor", fortæller Ernst Vollertsen. "Om middagen sov både Heiner og min far med ryggen vendt mod damerne, der vaskede op." "Det store køkken havde oprindeligt været to værelser, og der var derfor en ca. 10 cm høj skråning midt igennem."²⁴

HÅRD VINTER

Han fortæller om den meget hårde vinter 1946-47: "Vi frøs. Vi havde intet til kroppen, intet til maven, intet til kakkel-

ovnen, ingen plads i vore huse, overalt var flygtningene fra østområderne indkvarterede, mange af os ventede på livstegn fra vore fædre, brødre og sønner, hvis skæbne lå i det uvisse et eller andet sted i Rusland eller Sibirien, og vi havde intet til sjælen. Værst var vore tomme maver, Heißgetränk, store flade, tunge majsbrød og store mængder kartofler var næsten vor eneste føde. Brændsel til vore store jernovne eller til det brændefyrede komfur fik vi fra træstubbene, som vi gravede op af den frosne jord eller af det kvas, vi havde fået lov til at sanke i skovene, vi havde en "Holzsammelschein", eller vi gik i nattens mulm og mørke ud i de levende hegn og stjal os frem til vort brændsel. Nogle kravlede op på kulvognene på banegården og smed det brændsel ned derfra, som vi havde brug for, mens andre gik en tur langs banelegemet for at samle de stenkul op, som var faldet af togene. Eller også gik vi "hamstern" ude på landet eller gik på det sorte marked eller i byttecentralen i Stadtweg" i Slesvig. En trist tid, "hvor vi med 1.000 kalorier om dagen skulle opretholde livet."²⁶

LANDDAGSVALGET 1947

Også landdagsvalgkampen i 1947, som han var med til at sætte plakater op i, var hård, "der blev ydet en stor indsats fra alle sider, og sammenstødene imellem dansk og tysk var daglig kost. I" SSF's amtssekretær i Slesvig amt "Hans Ronald Jørgensens gamle DKW med" kontoristen på amtssekretariatet i Slesvig "Magnus Bichel ved rattet gik det ved 21.00-tiden ud ad de sydslesvigske landeveje over Jagel, Erfde, Börm, Ellingsted og Skovby for at sætte plakater op. "Hände weg von Südschleswig!", var teksten. Lim havde vi intet af, søm havde man skaffet over Sydslesvig-hjælpen, og med en trappestige blev plakaterne sat så højt op på landevejstræerne, at ingen kunne nå dem. Undervejs mødte vi en anden

klæberkolonne fra BHE, Bund der Heimatvertriebenen und Entrechteten (flygtningepartiet), og der blev udvekslet nogle hårde trusler om bank, hvis de rørte vore plakater. Ved 2.00-3.00-tiden var vi hjemme igen efter to punkteringer, men også det klarede Magnus Bichel."²⁷

"Jeg husker så tydeligt som noget en episode fra årsmødeoptøget i 1947 i Slesvig. Ingen flag var tilladt, men pludselig udfoldede seks unge mennesker et stort Dannebrog imellem sig i optøget. Det varede nogen tid, før politiet opdagede det, men ved razziaen kunne det intet finde!"²⁸

"Sommeren 1947 kom jeg otte uger på sommerferie i Himmerland" som feriebar. "De talte i hvert fald et sprog, som jeg intet forstod af, og det resulterede da i, at jeg efter de otte uger næsten ikke kunne tale tysk eller plattysk mere."²⁹

KULTURELT EFTERSLÆB

I de første efterkrigsår, "efter de onde nazi-år", mindes Ernst Vollertsen, var der et stort kulturelt efterslæb i Sydslesvig, og man arrangerede fra dansk side et utal af møder; "men grænsen til Danmark var lukket, intet kunne hentes deroppefra." "Her kom" kontorist på SSF's aptssekretariat i Slesvig "Magnus Bichels mangfoldige talenter ind i billedet. Han samlede 14 musikere under ledelse af hr. Teebcken i Slesvig Orkester med dansk og nordisk musik. Et femmands-danseorkester Frohsinn blev senere til De slesvigske Spille-mænd. En plattysk teatergruppe, en varietégruppe og Slesvigs blandede kor blev skabt... Disse grupper optrådte ved de tre årsmødeaftener i Slesvig by: i Slesvighus, Prinsenspalæ og Hohenzollern, ved det store friluftsmøde på Schützenkoppel...og rundt omkring i Gottorp amt."²⁷

"I 1947 blev jeg som ung elev på Ansgar-Skolen i Slesvig kasserer i Slesvig Ungdomsforening." "Opbruddet ef-

ter krigen og de omvæltninger, det medførte, var vort daglige arbejde, og det opslugte os fuldt og helt. Vi var så småt startet på foredragsarbejdet, og håndbolden og fodbolden var begyndt at rulle i SUF's regi. De første gymnastikhold gav under lærer Peder Mortensen opvisning til årsmødet oppe på Schützenkoppel..."²⁹

Han sad i ungdomsforeningens bestyrelse i 1947-49.

Til fester "nøjedes" man "med Heißgetränk" og kunne måske ved sportsarrangementer o.l. risikere at få et glas levertran i pedel Christiansens de store glas.

"Aktiviteter i 1947-49 var enkelte foredrag, fodture i Slesvig og omegn, højskoledage i Sdr. Brarup og Bøl og så sporten... opstod og udskiltes jo snart SIF, Slesvig Idrætsforening, af SUF, Slesvig Ungdomsforening, men der blev da gymnastik og badminton tilbage i SUF.

Badminton spillede vi vinteren 1947-48 i Wilhelminenschules gymnastiksal. Flygtningene havde lige rømmet salen og skolen, og ungdomsarbejdet flyttede sådan ind, som salen var. Flere vinduer var i stykker, og gulvet var smurt over med den bedste "Stauböl", som fandtes. Der var heller ingen støv, men det var ikke så rart at se ens bare tæer bagefter - og varmt brusebad fandtes ikke, idet gymnastiksalen ikke kunne fyres op. Den blev for øvrigt fejlet med en stiv gadekost for at få det sidste skidt med.

SANKTHANS 1949

Det arrangement, som jeg husker med den største tydelighed, var Skt. Hansfesten i Hadeby i 1949."³⁰

"Et par uger før havde vi erfaret, at Hedeby kro³¹ var blevet tømt for flygtninge. I hvert fald var salen tom, og ved en rask beslutning blev stedet "Hedeby". På et hastigt indkaldt bestyrelsesmøde fik jeg til opgave at stå for Skt. Hans-bålet. Palle Christensen, som

var SUF's formand, havde vist ikke tænkt på, hvor vanskeligt det ville være at fremskaffe noget brændbart materiale.³⁰

"...alt brændbart var vandret i kakkelovnene og "Kanonenöfen" for længe siden. Nu var gode råd dyre. En tilladelse til at brænde bål skulle vi også have, og den fik vi i Amt Haddeby gegen Zahlung von 5 DM - en frygtelig masse penge lige efter pengereformen. 3 fra brandværnet var til stede. Men brændet? Jo, min far, som selv fyrede op i 21 kakkelovne hver morgen, fik ideen. "Dreng, du kan hente dig et læs tjære ude på gasværket. Jeg kender nogle derude, den ordner vi."²⁹

"Vi havde en ven i Oskar Philippsen, som arbejdede på Slesvigs gasværk. Jeg lånte min fars gamle krigscykel²⁹, "en førkrigsmodel, blev spændt for blokvognen, en slags trækvogn med stjært og fire hjul"³⁰ "fra 1. krig"²⁹ - og ned gik det ad Schleistraße og ud på Frederiksberg. Ind til gasværket, fyldt vognen op med gode tjærekumper og afsted forbi Prinsenspalæet."³⁰ "Jeg ville lige svinge ved sildesalat-skolen (Bugenhagen-Schule) og ned på vandrestien omme bag Marienbad, da jeg blev standset af en politipatrulje."²⁹

Jeg fik en "trafikbøde på 3 DM"³⁰, et andet sted siger han "20 RM" i "papirmark"²⁹, "für verkehrswidriges Verhalten", idet betjenten med hjelm og det hele fortalte mig, at jeg ikke måtte køre med trækvognen bundet bag på cyklen. Det var en katastrofe - penge havde jeg ikke på mig, men mit Personalausweis blev inddraget, det kunne jeg hente mod at betale de 3 DM. Det var en noget slukøret kasserer i SUF, der trak ud ad Haddebyer Strandweg ned ved sildesalat-skolen og ud til Thams."³²

"Efter nogen diskussion fik jeg så af frøkenen Thams lov til at bygge "bålet" op helt ude på spidsen af Jochimsens bådebro."²⁹ "Jeg fik samlet siv og gammelt græs sammen, slog tjærekumperne i stykker med en sten og

lagde det hele til rette. Det var et fantastisk bål, vi havde ved vor første Skt. Hans-fest ved Sliens bred - syntes jeg da. Det oste jo noget, men I kan stole på, det brændte. Svend Johannsen holdt båletalen, og han talte om det symbolske ved bålet, der spejlede sig i Slien og forbandt det med Ansgar og Hedeby og hjemstavns historie. Noget, som vi alle dengang følte os stærkt draget af.

Da festen var overstået, og vi gjorde kassen op, havde vi et mindre over-skud, men jeg havde ikke noget Personalausweis. Da jeg så fortalte SUF's formand Palle Christensen historien, sagde han: "Det skal SUF selvfølgelig betale." "Jeg fik mine 3 DM"³⁰, "på næste bestyrelsesmøde bragte Palle Christensen"²⁹, lærer på Ansgar-Skolen i Slesvig³³, "så min bøde på tale", og "SUF erstattede mig min bøde på 20 RM"²⁹, "og jeg kunne næste dag hente mit Ausweis, som jeg stadig har."³⁰

TEATER

Hans, Ernst Vollertsens, ungdomsven Peter Brinkmann var også aktiv i Slesvig Ungdomsforening. "Peter blev leder af teater- og revygruppen." "Til Skt. Hans-festen i 1949 på Hedeby kro opførte teatergruppen flere sketches" og sang en række viser, bl.a. en om forbundsmedlemmet Theodor Blank, CDU³⁴, forbundskansler Konrad Adenauers, CDU, i 1949 udnævnte befuld-mægtigede i spørgsmål om de allierede besættelsestropper og i sikkerhedsspørgsmål³⁵, fremsagt "af en række soldater, marcherende rundt med trægeværer syngende på omkvædet: "Mit blank, mit blank, mit blankgeputzten Schuhen." En fantastisk revy med ironi og underfundighed."³⁴

Til vores sjak "hørte også Harald Reincke. Sommeren 1949 skiltes vore veje. Til julen 1949 var vi alle samlede i Slesvig igen, og vi havde meget store kvaler med at finde ud af, hvad vi skulle lave til nytåret 1949-50. Det var mo-

Foreningsmennesket Ernst Vollertsen. (Foto: Flensbog Avis)

derne at gå med blød hat og lang vinterfrakke. Vi spadserede op og ned ad Stadtweg i denne mundering, og det tilbagevendende spørgsmål var: hvad mht. nytårsaftnen? Vort omgangssprog var da blevet dansk, noget, der dengang var uøret blandt os unge mennesker..."³⁴

VIGTIGT ELEMENT

Dette at tale dansk, at have det som dagligt omgangssprog, som han udtrykkeligt betoner det her, var et vigtigt element i hans syn på dette at være dansk; i det hele taget også dette at være så meget i det danske også, selv om man ikke nødvendigvis kunne dansk eller talte et sydslesvigsk dansk, at folk som noget helt naturligt opfattede en som dansk, jf. hans egne forældre Johannes og Ella Vollertsen, som, da de i 1946 sluttede sig til danskheden, kun kunne tysk, "men min far", som han sagde i 1980 og igen i 1995, "talte et typisk slesvigsk dansk efter en del år." Min mor talte kun plattysk (og tysk), men "jeg vil påstå, at de, der

kendte mine forældre, sagde: "De er danske!"³⁶

Ernst Vollertsen var markeret dansk. Han sagde således i 1980, henvendt til pastor Hans Parmann, Slesvig, en af Front og Bro-kredsens ideologer i 1950'erne: De idealer, det idégrundlag, som vi havde og kæmpede for som unge, er gået i opfyldelse... Front- og bro-arbejdet er i dag en realitet, lineal kan vi stadig ikke bruge i vort danske arbejde, og kun et målbevidst folkeligt arbejde", der klart tager stilling til og for det danske, markerer det danske tydeligt, "kan bringe fred til huse i Villa Pax" i forhold til tyskerne og samle mindretallet om det danske.

En ren slesvigsk indstilling derimod, mente han, veg uden om en klar stillingtagen for det danske eller tyske og skabte derfor heller ikke fred i forholdet dansk-tysk ved grænsen og samlede heller ikke mindretallet kulturelt dansk. Det var også, hvad Troels Fink gav udtryk for på FSS' sommermøde i 1950.³⁷

Hans markerethed i det danske var vel affødt af, at man som dansk i Sydslesvig endnu i begyndelsen af og midt i 1950'erne så langtfra altid havde de bedste erfaringer med det tyske?; og så var den vel også affødt af, at heller ikke hans forældre arbejderne Johannes og Ella Vollertsen fandt sig i hvad som helst?!

NÆGTEDE BØRNEPENGE

I alt fald, i den tid, han læste til lærer, i 1951-55, nægtede man fra tysk side at give hans forældre børnepenge for ham: "Man kunne ikke ramme dem, men man prøvede alligevel ved at nægte børnepenge til mig under min uddannelse i Danmark. I den gamle Beamtenengesetz fra nazi-tiden stod der: "Wenn die deutsche Erziehung nicht gewährleistet ist, wird das Kindergeld entzogen!" Denne passus anvendte man og udbetalte ikke de 50 DM om måneden, som man skulle. Mine foræl-

dre anlagde sag sammen med en del andre sydslesvigere, og SSF/SSV førte sagen for dem. Efter, at mindretallets kontaktudvalg til den tyske regering blev dannet, gik sagen så i orden. Vi fik efterbetalt over 5.000 DM i 1956 med renter og renters renter. Det var mange penge!"⁷

RØDDING

Det folkelige danske mødte han i vinteren 1949-50 som elev på Rødding Højskole, "hvor jeg fik et udmærket indblik i denne form for udøvelsen af et demokrati: ikke kollektiv, men individuel undervisning."¹⁵

Jeg "lærte der den danske folkehøjskole og højskoleforstander Hans Lund at kende. Efter at være omskolet fra tysk til dansk skole i 1946 i en alder af 15 år, var højskole ikke et begreb med indhold for mig, og der måtte et studium af Danmarks-kortet til for at se, hvor Rødding lå. Den danske skoleforening i Sydslesvig med skoledirektør Bernhard Hansen" i spidsen "havde i deres visdom indrettet det således, at alle danske sydslesvigere, der ønskede at blive lærere, først skulle på et fem måneders højskoleophold i Danmark, og jeg fik af Bernhard Hansen tildelt Rødding, for som Bernhard Hansen sagde til mig: "De er jo historisk interesseret, så De skal til Rødding til Hans Lund.""

"Så oprandt november, og jeg tog bussen til Rødding over Åbenrå. Det første, som jeg mødte i skolens gård, var nærmest en bunke kufferter og flettede kurve, og først efterhånden gik det op for mig, at det var elevernes flyttegods, der var ankommet før dem. Over gårdspladsen skred så en ikke særlig høj mand, og han præsenterede sig som Hans Lund."

OPLEVELSE FOR LIVET

"For mig som dansk sydslesviger uden videre kendskab til det danske, den

danske kultur og den danske folkelighed blev denne vinter 1949-50 en oplevelse for livet. Hans Lund og Arne Fog Pedersen blev idealer for mig.

Som lærebog i Hans Lunds timer fik vi udleveret Statistisk Årbog 1948, og den skulle bruges hver dag fra 11.00 til 12.00 i forstanderens time. Statistisk Årbog og dansk folkelighed, det rimer da ikke, var min første tanke. Men denne anakronisme blev hurtigt gjort til skamme." "Hans Lund var en gudbenådet pædagog, og vi kom alle til at holde af ham."

GRÆNSEFLYTNING

"Som ung dansk sydslesviger lige efter 1945 havde man håbet om en grænseflytning i sindet." "Når der taltes Nord og Sydslesvig, slog Hans Lund det klart og tydeligt fast: "Grænsen ligger fast. Den har stået sin prøve i 1939-40, og den ligger godt der, hvor den ligger!" Dette synspunkt havde eleverne svært ved at acceptere og jeg i særdeleshed, for af Jørgen Jessen, Flensborg (i 1950-54 forstander på Jaruplund Højskole og siden på Vallekilde Højskole) havde vi lært at synges: "I vor arbejdsdragt, frejdigt uforsagt vil vi stride landet hjem til Danmark!" Det blev til drabelige diskussioner, for vi havde svært ved at forstå Hans Lunds tankegang. Vel vidste vi noget om Åbenrå- og Flensborg-folk, og Hans Lund var Åbenrå-mand: "Sydslesvig havde chancen i 1920 og udnyttede den ikke. Nu skal vi ikke udnytte Tysklands nederlag", var essensen af Hans Lunds tankegang, "men vi skal få sydslesvigerne til at blive så danske, som vi kan", føjede han fyndigt til."

"Og dette var baggrunden for Hans Lunds indsats for rejsningen af Jaruplund Højskole" "sammen med J. Th. Arnfred, Askov, og Johannes Dons Christensen, Ladelund" i 1950.³⁸

I fem måneder "havde jeg dig", Arne Fog Pedersen, "som dansklærer og til religion. Jeg husker, at du var impone-

ret over de gode danskkundskaber, vi danske sydslesvigere havde trods det, at de fleste af os først havde lært dansk en 2-3 år før. Men du var ikke imponeret over de kundskaber, vi havde i religion. Faget havde vi aldrig haft i vor lange tyske skoletid, og heller ikke i de 2-3 år i dansk skole blev der taget hensyn til dette fag", undervist i det. "Men vi måtte kæmpe os igennem Hertz' bibelhistorie for at kunne klare præparandklassen."

"Jeg husker tydeligt, at vi godt 100 elever havde rigsdagsvalg på højskolen. Jeg optrådte som kandidat for kommunisterne med hammer og segl i hånden, og vi fik os en god diskussion."

"Du" har været "leder af radioens foredragsafdeling,... kirkeminister, forstander for Rødding Højskole, som du overtog efter Hans Lunds fratræden i 1953, medlem af fire-, fem- eller seksmandsudvalget i mere end to årtier,... formand for Grænseforeningen i nogle år og... for Liberalt Oplysningsforbund i en årrække. Der var også optræk til posten som radiatorformand undervejs, men så vidt jeg husker, blev det Knud Heinesen." I 1976-81 var du generalkonsul i Flensborg.

Eller sagt på en anden måde: I Arne Fog Pedersen mødte Ernst Vollertsen højskolen, folkeligheden, folkeoplysningen og grænselandsinteressen fra dansk politisk hold i højskole-Venstre.³⁹

SYDSLESVIGSKE STUDERENDE

I sommeren 1950 var Ernst Vollertsen sammen med sin ungdomsven Peter Brinkmann, der begge var medlemmer af FSS, Foreningen af Sydslesvigske Studerende, til FSS' foreningsuge på Magleås Højskole og i 1951 på Vesterdal Højskole på Fyn³⁴, og på Vesterdal Højskole traf han den unge FSS-ideolog Hans Parmann³⁷; og alle tre fik de i SSF og SSV nær berøring med hinanden i alt fald op igennem 1970'erne og 80'erne; og alle tre var de prægede af

Front og Bro-kredsens danske folkeligheds- og kulturbegreb fra 1950'erne.

JARUPLUND

"Jeg lærte dig", Harald Jedzini, at kende den 1.10.1950. En flok præparander, 9 i alt, ankom til Jaruplund Højskole." "Vi, som havde de gode papkufferter fra krigens dage med, ankom til en barakskole med et dejligt pløre uden om. Jørgen Jessen og Åge Rasmussen tog imod os. Nogle af os kendte hinanden fra tidligere, men der gik et stykke tid, før vi lærte dig at kende. Du sagde ikke mange ord, havde svært ved at tale dansk, og din krop var præget af krigens svære oplevelser. Du havde meget svært ved at le en hjertelig latter", men efterhånden tæede du op og fortalte lidt om, hvad du havde oplevet under krigen, og vi forstod, hvorfor du var stille.

"Vi fik jo ingen rigtig undervisning på Jaruplund Højskole", skoledirektør "Bernard Hansens" og højskoleforstander "Jørgen Jessens mening var nok den at have os i flok for at se, hvad vi var for en broget flok. Bibelhistorie var jo ikke vores store nummer. Ingen havde haft religion i skolen, og Hertz' bibelhistorie var en stor mundfuld for os. Til fods gik det så et par gange om ugen til Flensborg Sporskifte for at tage bussen til Flensborg, hvor vi hos Dybkjær i den gamle Tivoli-skole fik undervisning i dansk grammatik og analyse. Inden det gik hjemad, var vi så lige nede ved din mor og far på Hafendamm og fik et dejligt stykke hjemmebag og kaffe.

Regning og matematik var nu ikke rigtig dit store nummer dengang, og nogle af mine første pædagogiske kræfter har jeg prøvet på dig i vort fælles læseværelse oppe i den nordlige barak.

Så kom vi alle den 1.4.1951 til forskellige danske seminarier. Du tog til Silkeborg. Når vi snakkede optagelseschancer, så var du altid selv meget ne-

gativt indstillet, men det lykkedes for dig takket være en stor personlig indsats."⁴⁰

Harald Jedzini blev i 1955 lærer på den danske skole i Vesterland og fra 1963 på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig, hvor han var intil 1983⁴¹; mens Ernst Vollertsen selv i 1955-60 blev lærer på skolen i Husum, i 1960 var skoleleder i Mårkær og i 1961-70 i Sdr. Brarup og i 1971-90 var lærer på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig.

RIBE STATSSEMINARIUM

Han selv læste til lærer på Ribe Statsseminarium i 1951-55. Her traf han Gunnar Sigaard Madsen, som blev skoleleder i Stenfelt: "Gunnar så jeg første gang, da jeg var på jagt efter en brugt violin. Jeg spurgte flere steder og fik til sidst at vide, at der ude i det yderste sydlige Ribe boede en seminarist, som handlede med violiner. Jeg tog derud, og allerede langt fra kunne jeg høre toner fra et strengeinstrument. Jeg fik købt en violin for 40 kr, men den havde nok haft bedre af at blive i Gunnars varetægt. Seminarielærer Raskmark kunne i hvert fald ikke forstå, at man kunne mishandle en violin sådan, som den blev i de kommende år. Men vi havde jo fået at vide af Bernhard Hansen, at der hørte enten violin eller klaverspil med til en ansættelse ved Skoleforeningen. Nå, violinen endte sine dage i Sdr. Brarup Skoles fysiksamling."⁴²

SKOLELEDER

Han sagde i 1986 om tiden som skoleleder i Sdr. Brarup i 1961-70, at "vi måtte opleve den sorg, at en del af de mange elever, der i de første efterkrigsår gik igennem den danske skole, vendte denne skole ryggen og ikke følte nogen forpligtelse til at holde fast i deres danskhed. Men desto større skal takken være til de forældre, der i de svære år i 1960'erne holdt ud og følte

en forpligtelse over for denne skole og den holdning, den var udtryk for."⁴³

- og i 1961: "Hvis vi nu tager de særlige Sdr. Brarup-forhold på dette område, så havde vi i 1960 - 2, 1961 - 7, 1962 - efter al sandsynlighed 10 nybegyndere. Konfirmandernes antal er jo i de senere år også faldende, så at vi til påske nok kan melde om en lille fremgang. Elevtallet er f.t. 56, sidste påske var det 54.

Børnehaven, der jo blev rejst vha. Deres forening Midtsjællands Fadderskab, kan f.t. melde udsolgt. Dengang, den blev rejst i 1957, var den beregnet til 20 børn, men besøges nu af 30 små rollinger, som her nyder godt af en tilværelse, som letter overgangen til den danske skole ganske betydeligt.

Vi har for en måneds tid siden indsendt ansøgning for at få tilladelse til at udbygge børnehaven, og vi har fået at vide, at denne ansøgning er blevet velvilligt behandlet, så vi til sommer kan inddrage entréen til legestue. Til at begynde med var det vor mening at søge tilladelse til at udbygge ovenpå også, så at der kunne blive en større lejlighed til et gift lærerpar i stedet for det lille kammer, som er der nu. Men

Karen og Ernst Vollertsen på Ejer Bavnehøj ca. 1980. (Foto: privat)

så kom forslaget om, at der skulle bygges et lærerhus med lejlighed til en gift lærer og evt. til børnehavelærerinden. Det ser nu ud til, at denne plan med stor sandsynlighed vil blive virkeliggjort til sommer 1963."

TYSK ANERKENDT EKSAMEN

"Den tysk anerkendte eksamen, som man nu efter mange svære forhandlinger med de tyske skolemyndigheder også kan tage ved den danske skole, er nu ved at blive indarbejdet. Vore børn, som med få undtagelser nær alle er tyske statsborgere, skal leve deres liv i den tyske herbergsstat og må derfor også have adgang til anerkendte eksaminer på lige fod med tyskerne.

Vel vil man kunne sige, hvordan kan I i den danske skole undervise børnene efter en skoleplan, som delvis er udarbejdet efter tysk mønster? Dertil vil jeg som lærer dog sige, det er da fuldstændig lige fedt med planen, bare skolens ånd - den, som vi er med til at skabe - er dansk, så kommer den danske opdragelse med respekten for medmennesket helt af sig selv."

"Vi havde den 23.9.1961 den store glæde at indvie vort ungdomslokale i skolen i Sdr. Brarup. Ved en storstilet hjælp fra Midtsjællands Fadderskab lykkedes det os i den tidligere sløjdsal at indrette et lokale, som er fuldt på højde med lignende klublokaler herhjemme. De unge fra ungdomsforeningen deltog aktivt i arbejdet med indretning og alt, hvad dertil hører, så vi i dag med stor glæde kan vise vort nye "hjem" frem. Det er i de sidste måneder blevet rigt udnyttet. Vi har haft et gennemsnitligt besøgstal på over 10 pr. aften, og det synes vi, er godt..."

Sønder Brarup Ungdomsforening tager sig af det traditionelle foredragsarbejde, badminton, bordtennis, gymnastik, hobbyarbejde o.m.a. Medlemstallet er konstant og ligger på 50-60."⁴⁴

Dette, at leve et levet dansk liv i Sydslesvig i dansk kultur og på dansk osv.

var jo netop noget, ses det, som byggede på, at man som danske i Sydslesvig havde nøjagtig de samme muligheder for at udfolde sig i dansk kultur som i Danmark, jf. hans bemærkning om, at klublokalet, som man fik indrettet på skolen i 1961, var "fuldt på højde med lignende klublokaler herhjemme".

"I 1970: "Vi ryster på hovedet over hårkaskader, mest hos drengene, men efterhånden har også vi lærere vænnet os til blonder i drengebukserne." "Da jeg gik i skole, diskuteredes det, om pigerne kunne gå i skole i skibukser. I dag ser vi knap deres jeans og stretchbukser."⁴⁵

DA SSF OPLØSTE SIG SELV SOM TAGORGANISATION

"Jeg har deltaget i det berømmelige SSF-hovedstyrelsesmøde på Jaruplund Højskole, da SSF opløste sig selv som tagorganisation for alt dansk i Sydslesvig. Med et knapt flertal opløstes hovedstyrelsen. I realiteten havde SSF kun dette som tagorganisation som falsk varebetegnelse. Skoleforeningen, SdU, Kirken, Biblioteket o.a. havde allerede i længere tid kørt uafhængige af SSF, men nu blev adskillelsen en realitet."

I 1971 "dannedes så Det sydslesviske Samråd, som skulle overtage hovedstyrelsens funktioner. Samrådet har dog aldrig indtil i dag fået den betydning, som nogle af dets fædre havde regnet med. Man taler sammen om forskellige ting, orienterer hinanden, men en langfristet planlægning for fælles tiltag i det danske virke er der ikke tale om."⁴⁹

KARRIERE I SSF

I 1971 blev han SSF's næstformand efter i 1960-70 at have været formand for SdU's hovedkreds i Gottorp amt. "I SdU-dagene var der en kreds af aktive hovedkredsformænd: Georg Lesch, Nykirke, Sigfred Andresen, Bredsted

o.a., som også kom til at arbejde sammen i SSF-sammenhænge.

I 1971 var nogle af os opstillede som kandidater til SSV's landsstyrelse, men ingen af os blev valgt - Flensborg-folkene var for stærke, syntes os at være årsagen!

Et par uger senere havde SSF sin generalforsamling, dengang i hovedstyrelsen. Vi samlede en kreds og blev prompte valgte: Georg Lesch, Nykirke, Sigfred Andresen, Bredsted, Manfred Kühl, Rendsborg, Erwin Hübner, Flensborg, som hørte til de oprørske flensborgere, og jeg. Af 7 forretningsudvalgsmedlemmer var 5 nye!! Dette kom som en bombe, som et oprør!"

Og i 1977 blev han SSF's formand, valgt uden modkandidat på foreningens landsmøde.⁹

DRONNINGEBESØGET

Tusinde danske sydslesvigere - og tyskere - til fakkeloptog på Flensborg havn, da Dannebrog forlader Flensborg igen efter et fornemt besøg i 1978. (Foto: privat)

Hans største oplevelse, gav han udtryk for ved flere lejligheder, i hans tid som SSF's formand i 1977-87 var dronningebesøget i 1978:

"Allerede i længere tid havde der foreligget en indbydelse til dronningen til et besøg ved den danske folkedel i Sydslesvig, men...ikke udført. Men nu skulle motorvejen indvies og begge landes statsoverhoveder besøge grænselandet."⁴⁶

For generalkonsul Arne Fog Pedersen var der aldrig nogen tvivl om, at dronning Margrethes og prins Henriks besøg i 1978 "gjaldt denne landsdel og dens befolkning", som Ernst Vollertsen udtrykkeligt betonedede det i 1981. "Besøget skulle ikke ses som et diplomatisk anliggende, der skulle ordnes fra skrivebordet. På et meget tidligt tidspunkt blev vi underrettet om det forestående, og du var den drivende kraft bag dannelsen af et dronningeudvalg"³⁹, som formanden for Det sydslesvigske Samråd Wilhelm Klüver, SSV's formand Gerhard Wehlitz og SSF's formand Ernst Vollertsen fik sæde i, med deltagelse fra officiel dansk og tysk side, og sammen med Arne Fog Pedersen planlagde de så besøget, herunder at tage hensyn til den stive protokol på den ene side og besøget hos mindretallet på den anden.⁴⁶

"Jeg husker så tydeligt, at du en dag ringede og sagde: "Hvad skal vi gøre?, man planlægger fra tysk side en "großer Zapfenstreich", det kan da vel egentlig ikke være meningen?"³⁹

Fra tysk side foreslog man således en stor tappenstreg fra Heeresmusik-korps I, når kongeskibet Dannebrog lagde fra kaj i Flensborg; og det, var man enige om fra mindretalsside i dronningeudvalget, ville man ikke. Det måtte ikke ske, som Ernst Vollertsen sagde det.⁹ Det gav stødet til fakkeloptog som afsked, som var SSF's generalsekretær Hans Ronald Jørgensens idé. Turde vi binde an med det? Vi vaklede noget, men dét blev vort forslag."⁷

"Efter den officielle del: motorvejsindvielsen og besøget på Flensborg rådhus begyndte besøget hos os med Idrætshallen, Borgerforeningen, biblioteket, gåturen i Nørregade og Flensborghus. Om aftenen var der stor middag hos generalkonsulen, inden regentparret forlod selskabet for at begive sig ned til Dannebrog, som i mellemtiden havde fortøjet i Flensborg havn.

Næste dag begyndte med tur vestpå til Husum, derefter Dannevirke og He-deby, Gottorp Slot og modtagelse i Ansgar-salen i Slesvig. Flere hundrede danske skolebørn havde med flag i hænderne taget opstilling på slotspladsen og var ved at tage pippet fra ministerpræsident Gerhard Stoltenberg. Han var sur, og det gav han også udtryk for.

Om aftenen var der modtagelse" for indbudte gæster "på Dannebrog", som lå for kaj i Flensborg, "med et hav af honoratiøres nord og syd fra" forud for fakkeltoget. "Da Stoltenberg ankom, lød der uoverhørlige buh-råb fra mængden."⁹ "...flere gange sneg vi os fra salonerne op ad trappen. Vi så et menneskemylder nærme sig, og vi var lettede." "Med egne orkestre drog tusinder af mennesker med fakler rundt om havnebuen over ZOB til skibet."⁷ "En lang Skt. Hans-orm bevægede sig fra ZOB henimod Dannebrog. Et betagende syn!" "Regentparret var impo-neret: "Det kan vi ikke længere klare i Danmark!", var bl.a. dronningens kommentar."⁹

BETAGENDE

"Mit livs indtil nu vanskeligste tale holdt jeg fra kajen som afskedstale for regentparret, og tusinder af mennesker sang kongesangen Der er et yndigt land og Jeg elsker de grønne lunde. En betagende oplevelse og afslutning."⁷

"Da Dannebrog lagde fra, sang den tusindtallige forsamling Danmark, nu blunder den lyse nat. En national og folkelig bekendelse... Selv mange deltagende tyskere var imponerede over den omsiggribende rolige og beherskede begejstrede stemning.

Det var godt, at det ikke var en gro-ßer Zapfenstreich, der satte punktum for denne århundredbegivenhed.

Et par måneder senere var dronningekomitéen inviteret til Amalienborg for at vise Dronningefilmen, som SSF havde ladet optage. Også en dejlig oplevelse."⁹ Ved denne audiens gav re-

gentparret udtryk for glæde over besøget hos mindretallet.⁷

DRONNING INGRIDS BESØG

Også dronning Ingrid's besøg hos mindretallet i 1979, hvor han bl.a. viste hende rundt på Dannevirke, ved Valdemarsmuren, var en stor oplevelse for ham⁹; og også her var der ingen tvivl om for generalkonsul Arne Fog Pedersen, at besøget gjaldt "denne landsdel og dens befolkning".³⁹

LOBBYISTISK POLITIK

SSF arbejdede lobbyistisk i forhold til dansk politik i Ernst Vollertsens SSF-formandstid: "Vi har hernede mange tilfælde, hvor den ene part er dansk og den anden tysk statsborger. I tiden før den 29.3.1978 fulgte børnene i et ægte-skab faderens statsborgerskab, men ved den danske Lov om ændring af lov om dansk indfødsret af 29.3.1978 blev der åbnet for muligheden, at disse børn også kunne blive danske statsborgere.

Denne mulighed fik vor yngste søn Jes. Efter mange samtaler med sags-behandleren på generalkonsulatet i Flensborg, konsul Knudsen blev de nødvendige andragender stillet og de nødvendige papirer fremskaffet.

Allerede meget tidligt gjorde Knudsen os opmærksom på nogle vanskeligheder bl.a. vedr. militærtjenesten: "Som eksempel på sådanne ulemper skal fremhæves, at unge mænd kan risikere at blive indkaldt til aftjening af værnepligt i begge lande, hvori de har statsborgerret. Danmark har dog sluttet overenskomst med flere fremmede lande, hvorefter det er relativt sjældent, at en ung dansk mand, der har aftjent værnepligt i Danmark, vil blive indkaldt til aftjening af værnepligt i et andet land, hvori han er statsborger, og det vil navnlig være sjældent, at unge mænd, der har aftjent værnepligt i et andet land, vil blive indkaldt til aftjening af deres danske værnepligt."

Da vor søn næsten samtidig med sit indfødsretsbevis modtog sin Musterrungsbescheid, blev ordene "på sådanne ulemper" omgående virkelighed. Med en ukuelig energi gik konsul Knudsen i gang med sagen, idet de forskellige juridiske muligheder blev undersøgt, og de danske og tyske synspunkter i problemstillingen blev udkrystalliseret.

I høj grad kommer den europæiske konvention af 6.5.1963 om valgmuligheden for dobbelte statsborgere med ind i billedet. Men - den udlægges forskelligt i København og Bonn. Konsul Knudsen opfordrer os til øjeblikkelig handling:

Den 26.12.1979 beder Jes om at blive registreret som dansk værnepligtig i 7. udskrivningskreds i Sønderborg. Den 9.1.1980 indkaldes Jes til Musterrung i Slesvig. Her stiller han andragende om slettelse i Musterungsrolle under henvisning til den internationale konvention. Men fortolkningen kommer til at præge billedet. Efter den tyske udlægning skal værnepligten være påbegyndt inden det fyldte 19. år, mens den danske tolkning siger, at man kan vælge inden det fyldte 19. år, hvor man vil aftjene sin værnepligt senere. Sagen kommer mere og mere i hårdknude og nævnes også på et kontaktudvalgsmøde i Bonn.

En "Beurlaubung" fra G 12 tages under overvejelse for at kunne påbegynde tjenesten inden det fyldte 19. år - alt sammen efter indgående drøftelser med konsul Knudsen. Forsvarskommandoen i Vedbæk bliver involveret, og overalt møder vi forståelse. Det hele ender med, at Jes aftjener sin ni måneders værnepligt ved Prinsens Livregiment i Viborg og seks måneders tjeneste ligeledes i Viborg.

I det hele taget var forudsætningen for valgmuligheden, at den danske tjenestetid skulle være lige så lang som den tyske Wehrpflicht (9 måneder i Danmark, 15 i Forbundsrepublikken). Den store overraskelse kom imidlertid,

da Jes ved sessionen i Sønderborg trak frinummer. Tyskerne anerkendte imidlertid ikke frinummeret og forlangte omgående tiltrædelse.

Den 15.8.1981 afsluttedes Jes' militære løbebane med afgangsseddel fra Prinsens Livregiment i Viborg."

"Militærtjeneste med valgmuligheden dansk-tysk er for de, der har dobbelt statsborgerskab" i mindretallet "i dag ikke noget problem mere."⁴⁷

INTERESSEVARETAGELSE

Det var blot et af de overordnede danske mindretalsinteresse-varetagende områder, han agerede på i sin SSF-formandstid. Han agerede også overordnet dansk mindretalsinteressevaretagende på andre områder.

Han holdt således på vegne af mindretallet en af talerne ved åbningen af udstillingen om København-Bonn-mindretalsklæringerne fra 1955 på Frederiksberg rådhus i 1985, hvor også borgmesteren John Winther, statsministeren Poul Schlüter og formanden for det tyske mindretals hovedforening BdN Jes Schmidt talte.

Han tog del i den europæiske mindretalsunions FUEV's arbejde, således i 1985 i kongressen i Eupen i Belgien; og han havde en samtale på generalsekretariatet i Flensburg med SSV om det europæiske bureau for mindre talte og brugte sprog, hvor SSF's generalsekretær Karl Kring fra mindretalsside var en drivende kraft, "en irer formand, EF understøtter med 250.000 ECU, danselse af nationale komitéer i hvert medlemsland, tysk komité: danske, friser, polakker, sinti og roma, finde vore egne ben at stå på, friserne økonomisk interesseret."

SSF agerede også sydslesvigsk erhvervsøkonomisk via Sydslesvigsk Erhvervsfond, som A.P. Møller-Fonden havde en kapital på 850.000 DM i, som fonden overdrog SSF i 1985.

Han sad i bestyrelsen for Arveprins Knuds Kollegium på Frederiksberg, i

bestyrelsen for TV Syds støtteforening, i NDR's radioråd og i DR's amtsprogramråd i Sønderjyllands amt, en stilling med et mediemæssigt ben i hver side, dansk som tysk, ved grænsen, som gjorde, at danske medier i alt fald i første halvdel af 1980'erne interesserede sig for hans vurderinger på medieområdet dansk-tysk.

Han blev også fra tysk side regnet for en offentlig person og deltog således da også i 1985 i indvielsen af Hedebymuseet og overværede i den sammenhæng ministerpræsident Uwe Barschels, CDU, tale i Nydam-hallen på Gottorp Slot i Slesvig.

Han sad i bestyrelsen for de danske pensionistboliger i Slesvig, var næstformand i Det sydslesvigske Samråd, som han i 1985 foresloges som formand til, men afslog, var sekretær for den danske voksenundervisning i Sydslesvig, som han opbyggede i et fint parløb med Duborg-Skolens rektor Knud Fanø, Flensborg, og lægdommer ved overforvaltningsretten for Slesvig-Holsten og Nedersachsen i Lüneburg, sad i SSF's finansudvalg og tog del i det stiftende møde i Sydslesvigs Museumsforening i 1985, hvis oprettelse han havde støttet, han tog i 1985 i sin egenskab af formand for SSF's organisationsudvalg tiltag til, at alle SSF's medlemmer fik taleret på SSF's landsmøde, hvilket SSF's styrelse støttede, men SSF's landsmøde i 1985 sagde nej til, "telefoninterview med tysk radio (NDR), båndinterview Radio Syd, gule ærter, én snaps", var medlem af kontaktudvalget i Bonn og af kommunerådet i Lyrskov, havde været det siden 1974, og nu, i 1985, skulle valgfællesskabet enes om placeringen på listen til valget i 1986, og spørgsmålet var, om han blev borgmestercandidat, "kommunerådsmøde", 30.10.1985, dagsorden bl.a. "tilskud til nystartet tysk børnehaven, drevet af kirken, 8 børn = 2.600 DM" i tilskud fra kommunen, "ansøgning Dansk Skoleforening" for Sydslesvig "om 1 barn, jeg androg

hertil om 300 DM, bevilliget 150 DM. Jeg var sur!, men afreagerede ikke!"; og indimellem gik han også i teater i Slesvig, den 24.11.1985: "Det danske Teater med Buster Larsen, Kys det hele fra mig!, revykomedie af Ernst Bruun Olsen".⁴⁸

KRITIK GØR ONDT

"Når man står i forreste række" som SSF's formand "i en årrække, er man også udsat for kritik", hvoraf "den uberegtigede kritik" "gør ondt helt ned i neglerødderne...

Den kritik, der har gjort mest ondt, er den evindelige snak om et modsætningsforhold imellem SSF og SSV. Nogle har ligefrem gjort en dyd af at konstruere et sådant modsætningsforhold gående ud på et dybt svælg imellem det kulturelle og politiske virke. Intet er mere forkert end det. Der kan ikke drives et kulturelt arbejde uden en politisk baggrund, og der kan ikke drives dansk politik i Sydslesvig uden rødder i det kulturelle, så enkelt er det!!

Transparenter til årsmøderne og manglende opbakning af SSV skulle være nogle af årsagerne! Det rene pjat! Langt de fleste SSF-folk er dybt engagerede i det politiske og også omvendt. Men denne beskyldning har såret mig!⁴⁹

Det var Karl Otto Meyers stadige politisering af mindretallet, der var ham så inderligt imod.

Han var selv politisk engageret i SSV, men ikke på landsplan, men lokalt i kommunerådet i Lyrskov, som han sad i siden 1974, valgt på en kommunal vælgerliste.

"I 1986 gik" så "vores borgmester i Lyrskov, og jeg var egentlig tænkt som efterfølger, og jeg fik da også det største antal personlige stemmer ved valget. Da så det konstituerende møde i kommunerådet skulle være, kom nogle af mine kollegaer et par dage før for at snakke tingene igennem. Man drøftede

også åbent min person og mine holdninger, min danskhed accepteredes, for jeg gjorde mig jo "verdient um das Ganze", men vi havde jo en flagstang i vor have med en vimpel og af og til ved familiefester med Dannebrog på. Man stillede så spørgsmålet: "Wirst Du die blau-weiß-rote Fahne auf dem Mast hissen und nicht den Dannebrog, wenn Du Bürgermeister wirst?" Dertil svarede jeg så: "Den stang tilhører min kone og mig, det er vores ejendom, der kommer intet andet flag på den stang" end det danske, "men jeg er villig til at hejse Landes- og Bundesfahne ved Gemeindehaus og i Dorfstraße - kein Problem." Jeg var intolerant, var nogles svar. Og ved afstemningen" i kommunerådet "fik jeg 4 stemmer og min modkandidat, som var uerfaren, 7. - skæbne!" I stedet blev Ernst Vollertsen så 1. viceborgmester.⁷

SKUFFENDE

"Ja, så hører det også til skuffelserne, at man ikke længere anser et medlemskab af SSF som en selvfølge. Tidligere var man ganske selvfølgelig medlem af den danske organisation, af SSF, men det er ikke længere tilfældet. Man er medlem af en interessegruppe: af en ungdomsforening, af skolekredsen i den stedlige skole eller børnehaven, men SSF behøver man ikke mere være medlem af." Det er holdningen blandt folk. "Her kunne jeg ønske mig en større solidarisering med danskheden kulturelt... Lige så selvfølgelig det er at stemme på SSV, lige så selvfølgelig burde det være at være medlem af SSF."⁹

Han var imidlertid ikke på nogen måde uden anerkendelse, var således Ridder af Dannebrog og havde fået det tyske forbundsfortjenstkors og SSF's guldnål; og han havde så meget tyngde som fremtrædende kulturel dansk mindretalsleder i 1980'erne, at han magtede at stå Karl Otto Meyer politisk imod, men det tog hårdt på ham.

KILDER

Ernst Vollertsens (EV) papirer, i privateje, nu i Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, Flensborg, P 411: 3 ringbind med foredrag, 1959-97

NOTER

1. EV: foredrag, SSF i Tønning, 1994. Jf. også EV: foredrag, SSF-generalforsamling Harreslev, 4.2.1988, EV: manuskript, tiden omkring 1945, udat. (1985?) og EV: tale, Peter Hiort Lorenzens fødselsdag, Hiort Lorenzen-Skolen, Slesvig, 24. 1. 1992
2. EV: tale ved Heinrich og Ida Vollertsens guldbryllup, 20.9.1997. EV: konge og valgtale 11.3.1966 i Goltoft
3. EV: festtale, SSF Dannevirke 40 år, 23.1.1987. Ernst Vollertsen, "Holmen - et fiskerleje", Sønderjysk Månedsskrift 1978, s. 100-105 og 142-145, erindringsglimtet fra 1935 står på s. 135.
4. EV: tale ved Heinrich og Ida Vollertsens guldbryllup, 20.9.1997. NV: oplyst telefonisk af Ida Vollertsen, 16.2.2009 (om baggrunden for opholdet i Lied i Ditmarsken i 1934)
5. EV: foredrag, SSF i Tønning, 1994. EV: foredrag, SSF-generalforsamling Harreslev, 14.2.1988 EV: manuskript, tiden omkring 1945, udat. (1985). EV: tale, Peter Hiort Lorenzens fødselsdag, Hiort Lorenzen-Skolen, Slesvig, 24.1.1992
6. Oplyst af min mor Karen Margrethe Vollertsen, 31.1.2009
7. EV: foredrag, SSF i Tønning, 1994
8. EV: foredrag, SSF i Tønning, 1994. EV: tale ved Ida og Heinrich Vollertsens guldbryllup, 20.9.1997. EV: manuskript, tiden omkring 1945, udat. (1985?). Oplysningen om, at det var i Bologne i Frankrig, at Heinrich Vollertsen var tysk soldat, er givet telefonisk af hans kone Ida Vollertsen, 25.2.2009.

9. EV: foredrag, SSF-generalforsamling Harreslev, 4.2.1988
10. EV: tale, DSK's, Danske sønderjyske Krigsdeltageres, generalforsamling, 1.3.1980
11. EV: manuskript, tiden omkring 1945, udat. (1985?)
12. EV: tale, Peter Hiort Lorenzens fødselsdag, Hiort Lorenzen-Skolen, Slesvig, 24.1.1992
13. Theo Christiansen: Schleswig 1836-1945, Schleswig 1973, s. 144
14. EV: tale, spejdernes nytårsparade, Gottorp Slots gård, Slesvig, udat.
15. EV: foredrag, Assens, 15.6.1960, Ringsted, 3.3.1961 og Mors, 3.10.1961
16. EV: tale, årsmøde Vanderup, 1995
17. EV: foredrag, Assens, 15.6.1960, Ringsted, 3.3.1961 og Mors, 3.10.1961. EV: tale, årsmøde Vanderup, 1995
18. EV: foredrag, SSF-generalforsamling Harreslev, 4.2.1988. EV: tale, Peter Hiort Lorenzens fødselsdag, Hiort Lorenzen-Skolen, Slesvig, 24.1.1992
19. EV: foredrag, SSF i Tønning, 1994. Jf. også EV: tale, Peter Hiort Lorenzens fødselsdag, Hiort Lorenzen-Skolen, Slesvig, 24.1.1992
20. EV: tale, Gerhard Lempert 60 år, 16.3.1986, Slesvighus
21. EV: årsmødetale i Rendsborg og Husum, 1978
22. EV: årsmødetale i Slesvig, 1.6.1986. Han tidsfæster her det store friluftsmøde på Schützenkoppel i Slesvig til 1947, men det må være en erindringsforskydning, da Holger Rüdell i sin bog Schleswig 1945-1968, Husum 1989, billede 9-10 sætter det til den 23.6.1946, jf. Rüdells bemærkning om, at "flere hundrede tysksindede moddemonstranter forsøgte at forstyrre kundgørelsen med talekor og afsynselsen af Slesvig-Holsten-sangen".
23. EV: foredrag, faren ved vor identitet i et europæisk samarbejde, udat. (i alt fald 1986)
24. EV: tale ved Heinrich og Ida Vollertsens guldbryllup, 20.9.1997
25. Oplyst telefonisk af Ida Vollertsen, 23.2.2009
26. EV: festtale, SSF Dannevirke 40 år, 23.1.1987
27. EV: tale ved Magnus Bichels begravelse, 16.10.1983
28. EV: foredrag, Nibøl SSF, 18.11.1978
29. EV: tale, Slesvig Ungdomsforening 60 år, 18.12.1982
30. EV: tale, Slesvig Ungdomsforenings 50 års fødselsdag, 1972
31. Kroen i Haddeby, blandt danske (fejlagtigt) kaldt Hedeby kro. Haddeby betyder Haddes bo, men Hedeby byen på heden.
32. EV: tale, Slesvig Ungdomsforenings 50 års fødselsdag, 1972. Jf. også EV: tale, Skt. Hans, 24.6.1959 i Hedeby
33. Beretning om Dansk Skoleforening Flensborgs virksomhed i Sydslesvig 1948-49, s. 37
34. EV: tale, Peter Brinkmann 60 år, 18.1.1991, Waldschlößchen, Slesvig
35. Brockhaus Enzyklopädie, 19. udg., opslag: Theodor Blank
36. EV: tale, årsmøde Vanderup, 1995. Kronik, Ernst Vollertsen, Flensborg Avis, 20.2.1980; sm. som EV: foredrag, faren ved vor identitet i et europæisk samarbejde, udat. (1980)
37. EV: tale ved Hans og Gertrud Parmanns sølvbryllup, 1980
38. EV: tale, billedafsløring, Hans Lund, Folkehjem, Åbenrå, 10.12.1985
39. EV: tale ved Arne Fog Pedersens 70 års-dag og afsked fra embedet som generalkonsul i Flensborg, 24.8.1981
40. EV: tale ved Eli og Harald Jedzinis sølvbryllup i Slesvig, udat. (1983)
41. Beretning om Dansk Skoleforening Flensborgs virksomhed i Sydslesvig 1955-1956, s. 45. Dansk Skoleforening for Sydslesvig. Beretning

- 1963-1964, s. 37 og 1982-1983, s. 40
42. EV: tale ved Edith og Gunnar Si-gaard Madsens fødselsdagsfest, 26.7.1987
43. EV: tale, Sdr. Brarup Skoles 40 års-jubilæum, 29.8.1986
44. EV: foredrag, Midtsjællands Fæd-derskab, 1961
45. EV: tale, afslutning, Slesvig, 5.7.1970
46. EV: foredrag, SSF-generalforsam-ling Harreslev, 4.2.1988. Jf. også EV: foredrag, SSF i Tønning, 1994
47. EV: tale, afsked konsul Knudsen, Tønnsen-huset, Flensborg, 10. 4. 1989
48. EV: foredrag, formand i arbejdstøj-et, amtscentralledere, Okslev, 25.11.1985

TEMAARTIKEL 2:

Om det nære og det visionære

Af Niels Ole Krogh, erhvervsjournalist,
Master i Professionel Kommunikation

Niels Ole
Krogh.
(Foto: Lars
Salomonsen)

Europa har rigtig mange mindretal – verden har mange mindretal. Etniske såvel som nationale. Vi frister en vidt forskellig tilværelse rundt omkring. No-gen lever i grusom undertrykkelse, an-dre er faktisk i flertal i deres hjørne af en nationalstat og nyder udstrakt fri-hed – og har måske endda trang til at undertrykke det mindretal af flertalsbe-folkningen, der bor i deres hjørne. Måske går de med revisionistiske tan-ker og vil, når chancen byder sig, have flyttet grænsen. Kan ske, de føler sig uretfærdigt behandlet og har folk i de-res midte – ekstremister – der mener sig i deres gode ret til at bruge vold og terror for at opnå deres mål.

Atter andre frister et liv i en afsides krog af et stort rige – så tilpas afsides og uden værdifulde naturressourcer, at vi andre ikke ved, at de eksisterer. Så-danne mindretal kan leve i undertryk-kelse i årtier eller århundreder.

TRE MINDRETAL

Her, hvor vi bor, er vi ikke bare ét, men tre mindretal. Og jeg skal love for, at vi også har vort at slæbe på rent histo-risk. Når vi tænker på etniske mindretal ude omkring i verden, så er det ofte med et suk og en bemærkning om, at godt det ikke er os, der lever under så strenge forhold. Men Sydslesvig ligger placeret som en bro mellem Norden og Centraleuropa, så vi har også fået vor part af ufreden. Det må vi aldrig glemme, for vi mennesker er af en skrøbelig og lidt utilregnelig art, som har det med at spænde ben for os selv og skabe kaos, hvor der burde være or-den – og gøre det så godt og grundigt, at det lammer generationer ud i fremti-den. Det viser historien igen og igen.

Jeg tænker ikke kun på det forban-dede naziregime, men jeg tænker også på århundredet forud, hvor ufrie men-nesker på vore kanter igen og igen blev sendt af sted som kanonføde i kri-

ge, de hverken havde lod eller del i. Vore forfædre led, fordi de havde hjemme her i det smalle stræde mellem Centraleuropa med sine stormagter og de ligeledes magtbegærlige fyrster i Sverige og Danmark. Ikke for ingenting hed Oksevejen også Hærvejen, både den østlige og den vestlige, og det fik folk at føle på tragiske vis.

Men nu har vi det jo faktisk godt – nu lever folkene respektfuldt sammen. Vi nærmer os ligestilling – nu kan vi tænke og handle mere frit, end vi kunne før, hvor vi var indsvøbt i en historie, der nærede tyskerhad og danskerhad, og som gjorde os ufrie og slaver af fordomme.

PRIVILEGEREDE

Nu er det fredstid – og så er det med at forsvare freden – træne os selv i demokrati, så vi er bedre rustede, når ufreden indtræffer igen. Det gør den med sikkerhed, vi ved bare ikke hvornår og i hvilken skikkelse. Det skal vi gøre for vor egen skyld, og så gør det ikke noget, at andre mindretal og flertal i Europa kan skele til os og sige, ok, når de kan, så kan vi også.

Vi er privilegerede i den sammenhæng. For vi er danskere, og i Danmark er der et højt udviklet demokrati. Prøv bare at spørge din nabo, der pendler mellem bopælen her i Sydslesvig og en arbejdsplads i Danmark. En undersøgelse har for nylig vist, at netop disse folk, der kender både det danske og det tyske arbejdsmarked, helt klart foretrækker det danske. Hvorfor? Fordi hierarkiet er fladet ud – til dels næsten usynligt. Der er åbenhed i beslutningsprocesserne. Det forventes, at medarbejderen tager et medansvar for, at virksomheden, som den organisme den er, fungerer optimalt. Dansk demokrati er ikke kommet dumpende ned fra himlen – det er trimmet demokrati i mange årtier, der smitter af overalt i samfundet.

I f.eks. Bredsted har de vist, at de vil

noget med deres mindretalsliv. Her er mennesker, der gør en indsats, der går ud over, det der gives løn for. Og sådan er det da heldigvis mange steder i landsdelen.

DYNAMISK KRYDSFELT

Resultatet er bl.a., at deres unge opvokser i et dynamisk krydsfelt, der sender dem godt i vej. I Bredsted har de på et tidspunkt, da andre bare gjorde, som de plejer, tilpasset deres skoleform efter dansk model, så deres børn og unge har fået et bedre liv. Det er stort. Det skal de være stolte af. Det er et eksempel til efterfølgelse.

Det er klart, at den stadige, daglige udfordring for et dansk mindretal omgivet af en stærk kultur som den tyske, er at bevare sin danskhed. Det tyske er jo til stede overalt og hele tiden. I tv, i sproget, på arbejdspladsen, i skolen, mens det danske skal tilkæmpes. Ønsker vi at blive ved med at være danske sydslesvigere – ikke sydslesvigere, ikke tyskere – så kræver det, at vi opsøger det danske. Det kommer ikke til os – vi må gå hen til det. Og vi gør klogt i det, for der ligger stor frihed og lighed i danskheden, som jeg ser den.

MIN POINTE

Det er min pointe til jer, der læser med i dag – og når det er det, så er det fordi, at vi desværre bevæger os væk fra det danske.

Vi savner simpelthen en dagsorden for, hvad det er, vi vil. Planer for hvordan det nære og det visionære skal udvikle sig hos os nu, om to år, fem år og ti år.

Det er enormt træls at skulle lægge øre til alt det fnidder fnadder, der udspinder sig i vore øverste ledelser. Der uddeles mundkurve, gntes rundt i paragraffer, gode råd fra Danmark overhøres eller går til i skænderier – hvad blev der af tænketanken?

Eller hvad der næsten er værre –

man læner sig tilbage, ryster på hovedet over de andre, men gør ikke noget selv for at få rettet skuden op.

Den kritik har adresse til vore ledelser, men da de er valgt af vor midte, så falder det tilbage på os selv. Vi er for dårlige til at stille krav, vi er uvillige til selv at påtage os hvervene. Intellectuel dovenskab avler dårlige og halv-hjertede beslutninger.

Der er ikke altid kun to sider af en sag, men mange. Når List Danske Skole blev lukket, så er det ikke kun et spørgsmål om, at der sidder nogle forstokkede hoveder i Flensborg. Og når der er problemer på Ejdersted, er det ikke nødvendigvis de andres skyld. Ansvar er først og fremmest lokalt. Det er mange års forsømmelser og mangel på langsigtede løsninger for helheden.

ÅRSAGEN TIL MANGLEN PÅ DYNAMIK

Hvad er årsagen til denne mangel på dynamik i mindretallet? Det er der sikkert mange meninger om, men skal vi række ud efter et mere vitalt mindretal, så må vi hen og kigge på det fundament, vort foreningsmindretal står på. Et nærmere eftersyn vil vise, at demokratiet har det dårligt. At beslutningerne i høj grad træffes i lukkede fora i foreninger og institutioner, der agerer, som om de er Palle alene i verden – der tænkes ikke i helheder. Hver kører i for høj grad sit eget løb.

Vi mennesker her i Sydslesvig er ikke hverken bedre eller ringere end andre mennesker rundt omkring. Det er stivnede strukturer, der bremser vor udvikling og efterlader os i strid - ude af stand til at løse vore problemer effektivt.

VI SKAL HAVE ET SYDSLESVIGSK PARLAMENT

Vi kan passende overtage Grænseforeningens slogan: For en åben danskhed.

Vi skal have åbenhed omkring beslutningerne. Vi skal i klart dagslys kunne se, hvad det enkelte menneske står for, så vi kan vælge og fravælge ham og hende.

Hvad vil vi med denne lukkethed i vore foreninger? Hvad er det, vi er bange for? En folkevalgt, der ikke tør skille med sine værdier og sine holdninger, er ikke sin opgave voksen.

Et sydslesvigsk parlament vil kunne træffe beslutninger, der tager højde for helheden. Der vil med sikkerhed blive begået fejl, men der vil være luft omkring dem – vi ville kunne se dem og lære af dem. Et parlament vil nyde langt større bevågenhed end diverse hovedstyrelser og forretningsudvalg. Medierne vil være til stede. Der vil være synlighed. Ikke kun for os selv, men for vore tyske og frisiske naboer og de andre etniske mindretal, der også bor her i Sydslesvig.

Og for dem, der finansierer vort mindretalsliv. Fra dem vil der komme anerkendelse, hvis vi viser, at vi er parate til at udvikle vort demokrati. Det hedder sig jo igen og igen, at der er brug for positive historier at fortælle om mindretallet.

Omvendt høster vi lige nu bebrejdelser og frustration, fordi vi forholder os passive.

I Bredsted har de på ét område vist, at de sydslesvigske græsrodder er i stand til at vise vejen. De har lidt små nederlag undervejs, men de har i den store sammenhæng vist vejen. Det giver håb.

Så lad os komme i gang – det kan kun gå for langsomt. Lad os starte med tænketanken og få nogle gennemtænkte bud på, hvordan fremtiden skal se ud for mindretallet.

Hvem ved, måske kan vi udvikle os til et mindretal, der er så god til at praktisere demokrati, at vi kan blive et brugbart forbillede for de mange mindretal, der er langt mindre privilegerede end vi.

Nerven i det danske kulturarbejde er deltagelse

Af SSF-formand Dieter Paul Küssner

Sydslesvigsk Forening har ifølge sine vedtægter en klar decentral opbygning, hvor distrikterne og de tilsluttede foreninger er banen, hvor foreningens formål realiseres. For at lette distriktsarbejdet og for at koordinere distriktssamarbejdet omkring større kulturarrangementer har vi vore amter med amtsstyrelse, amtssekretariat og amtskonsulent samt medarbejdere som garant for et omfattende kulturtilbud.

Overordnet og for at binde kulturvirkets mangfoldighed sammen til gavn for hele Sydslesvig har vi en hovedstyrelse, der er ansvarlig for foreningens formålsbestemte arbejde mellem landsmøderne.

En gang om året holder SSFs Hovedstyrelse et klausurmøde - uden referat og rutinedagsorden - her i februar 2008 på Jaruplund Højskole. (Foto: SPT)

Landsmødet - her 2008 - er SSFs øverste beslutningsorgan. (Foto: SPT)

Den daglige drift og de repræsentative opgaver løses af generalsekretariatet og forretningsudvalget i overensstemmelse med landsmødets og hovedstyrelsens beslutninger.

Den klare arbejdsdeling og ansvarsfordeling sikrer, at det danske kulturarbejde i Sydslesvig er medlemsorienteret. Nok er der tilskuertilbud, men nerven er deltagelse; eller som vedtægterne formulerer det: at styrke sammenholdet blandt medlemmerne – og foreningens størrelse taget i betragtning, bidrager vi således også til sammenholdet i det danske mindretal.

I december 2008 rundede SSFs fhv. formand Heinrich Schultz (i m.), Tating, de 70. Ved den lejlighed fik han overrakt SSFs guldnål, en udmærkelse af de sjældne, af SSFs formand Dieter Paul Küssner (t.v.). T.h.: Wibke Schultz, Heinrichs »bedre halvdel«. (Foto: SPT)

SAMMENHOLD OMKRING FORENINGENS FORMÅL

Sammenhold sikres bedst, hvis der er et interesse- og værdifællesskab. I SSF er det grundlæggende at udbrede og pleje det danske sprog, værne og fremme dansk og nordisk kultur og drive folkeligt dansk virke i Sydslesvig. Desuden skal foreningen øge forståelsen for den sydslesvigske hjemstavn og dens særpræg. Igen – klare udsagn til virkeliggørelse i hverdagen.

SPROG OG SINDELAG

Lad os begynde med sproget.

I et grænseland, hvor tre hovedsprog og flere dialekter hører til, er sproglig entydighed fraværende. Især mindretallet i grænselandet satser nødvendigvis på flersprogethed og anser det som en styrke – en merværdi – i dagligdagen. I vor verden satser vort skolevæsen da også på modersmålsundervisning i både dansk og tysk: mindretallets hjertesprog dansk og tysk som omgangssproget med

flertalsbefolkningen. For de med os samarbejdende frisere er førstesproget frisisk med dansk og tysk som nødvendige omgangssprog.

Denne sproglige mangfoldighed i et grænseland kan blandt vore monokulturelle venner virke forvirrende, fordi sproget hos dem er bærer af den nationale identitet. Til dem må vi sige, at det danske sprog hos os er en hjertesag, men det sydslesvigske særpræg tillader andre indgange til netop et folkeligt fællesskab i mindretallet.

Sindelaget og følelsen af forkærlighed for den danske verden hører til det kit, der skaber sammenhold i mindretallets univers.

For SSF er der ingen tvivl om, at varetagelsen af dansk sprog og kultur i mindretallets verden er et grundvilkår. Uden en målrettet indsats for fremme af dansk sprog og kultur i Sydslesvig – intet DANSK mindretal.

Til varetagelse af denne opgave har landsmødet valgt to hovedudvalg. Kulturudvalget og udvalget for teater- og koncertarrangementer. Begge udvalg servicere vore distrikter og amter,

I sommeren 2008 havde - også - de danske på øen Før glæden af at hilse på Dronning Margrethe, der fra Gråsten Slot var draget ud på vadehavsoen for at opleve indvielsen af et flot, nyt kunstmuseum i Alkersum. (Foto: Povl Klavsén)

men er også aktive, når det gælder kulturarrangementer i de tilsluttede foreninger, samarbejdsprojekter med børnehaver og skoler foruden med SdU og bibliotekerne. Sammenholdet og samarbejdet omkring udbredelsen af dansk sprog og kultur er her entydigt, energisk og ofte succesrigt.

DET KULTURELLE SAMVIRKE

Men vi er også enige om, at der er udviklingspotentiale og nye og andre stier at betræde, når det gælder dansk kulturformidling i mindretallet. Til et mindretal, der ikke kun vil træde ad gengroede stier, hører nødvendigvis forandringsparathed.

Det gælder ikke kun på det organisatoriske plan, men netop også i formidlingen af de aktuelle Danmarks-billeder, vi føler os forpligtet overfor og inspireret af. Mindretal, der lever udenfor de daglige nationale rammer, som de føler sig knyttet til - for os Danmark

- har en tendens både til særudviklinger og tilbøjelighed til en lettere forstøvet fastholden i kulturtræk, der har skiftet både indhold og form i moderlandet.

Vor indimellem åbenbare kulturtræghed set i forhold til det aktuelle Danmark er en udfordring, som både teater- og kulturudvalget kan tale med om - eller for den sags skyld vore tilhørere og tilskuere til foreningens kulturarrangementer. Både indhold, form og sprog kan til tider virke udfordrende, være vanskelig at forstå og følge for et publikum, der i det daglige lever i en tysk kontekst og fjernt fra daglig-Danmark.

Her er vi som mindretal udfordret. Formidlingen af det aktuelle Danmark, som vi er knyttet til, må have høj prioritet i kulturformidlingen. Vi løser det bl.a. ved at have et stort kontingent af danske statsborgere i vore børnehaver og skoler, i kirkelige sammenhænge og på avisen. En uomgængelig og nødvendig personalegruppe, der ajourfører og opdaterer mindretallet i nutidige danske sammenhænge.

Samtidig er mindretallet selv udfordret til at søge nærheden med den kultur og det sprog, som er grundlaget for anerkendelsen som nationalt mindretal; og som er grundlaget for den enestående støtte kulturelt og økonomisk, som Danmark yder os.

For vore medlemmer er øvelsen overkommelig. Kultursproget i foreningen er dansk; foredrag, teaterforestillinger og kulturarrangementer hentes fortrinsvis i Danmark.

Men også vi kunne gøre mere for de mange, der er i midlertidig kontakt med mindretallet; mennesker der er på vej, som vi så smukt formulerer det. Her ser jeg en udfordring for SSF i samarbejde med både SSW og Dansk Skoleforening, idet mennesker på vej ind i mindretallet dels søger mindretalspartiet, men især vælger børnehaver- og skoletilbuddet som berøringsflade med det organiserede mindretal.

En overgang frygtede seere af dansk tv i Sydslesvig sort skærm fra 1. november 2009. Men nu skulle Danmarks Radio og Kabel Deutschland have en aftale på plads, der sikrer DR1 og TV2 i det analoge sydslesviske kabelnet også fremover. Seere med antenne-modtagelse skal investere i en boks, der omsætter de nye digitale danske tv-signaler til analoge, med mindre de har et moderne tv-apparat, der allerede kan forarbejde digitale signaler. Hvis ikke de allerede har gjort det for at kunne modtage de tyske programmer. En udendørs antenne i 10 meters højde hjælper på modtagelsen. (Foto: privat)

MENNESKER PÅ VEJ IND I MINDRETALLET

Derfor har SSF i god overensstemmelse med Seksmandsudvalget anbefalet en solid indsats for, at forældre med børn i de danske børnehaver og skoler naturligt søger medleven i dansk sprog og kultur via SSF.

Ikke for at kapre medlemmer, men for at styrke sammenhængskraften og samvirket i det nationale fællesskab, mindretallet søger med det danske. Forsøget er gjort med en intensiveret medlemshvervning ved hjælp af børnehaver- og skolemøder. Der hvor pædagoger og lærere ser det som en selvfølgelig forudsætning for en vellykket integration i mindretals-sammenhænge for forældre og børn, der 'er på vej', at familien også udover skolehverdagen nærmer sig dansk sprog og kultur bl.a. gennem medlemskab i kulturföreningen, dér arbejder vi sammen for et solidarisk mindretal.

Jeg kan nævne en del børnehaverpædagoger og lærere, der aktivt arbej-

der for denne samhørighed i mindretallet. Til gavn for den danske kulturformidling, vi har valgt som vort grundvilkår. Men jeg vil ikke nægte, at vi sammen - SSF og Skoleforeningen - kunne øge tilknytningen til det danske kulturgrundlag. Som sagt, ikke for at kapre medlemmer, men for at sikre det danske mindretals varige tilknytning til dansk sprog og kultur. Det kræver målrettede og naturlige berøringsflader med børnefamilierne. Kulturtilbud på øjenhøjde med relevante emner fra skole og samfund samt en åbning af porten til mindretallet og Danmark.

DANSK FJERNSYN OG MINDRETALLET

Porten til Danmark, der sikrer medlemven og orienteringsmuligheder i den danske samfundsudvikling foruden kulturliv og sprog, udgøres også af muligheden for at modtage og viljen til at se dansk fjernsyn og høre dansk radio.

At kunne følge med i moderlandets medietilbud er en mindretalsret, der allerede er sikret i Bonn-erklæringen. I 1955 var det især radiomodtagelsen, man tænkte på. I dag er det TV-mediet, der har den store berøringsflade. Derfor har mindretallet også været stærkt forurodet over, at der med en digitalisering af de danske TV-signaler let kunne blive sort skærm for sydslesvigerne, når det gælder modtagelse af dansk TV pr. kabel i Sydslesvig.

SSW har i denne sag lagt betydeligt politisk pres på landsregeringen i Kiel, der da også aktivt har støttet bestræbelserne for en aftale om fortsat dansk TV-modtagelse på trods af digitaliseringen. Ligeledes har SSF via generalsekretariatet og i samarbejde med generalkonsulatet bevæget det politiske Danmark foruden DR til at søge konstruktive løsninger for det danske mindretals TV-modtagelse.

I skrivende stund ser det ud til, at dækningen af både DR og TV2 er sikret

gennem aftaler med Kabel Deutschland.

Sydslesvigske seere med antenne-modtagelse må satse på en digital modtageboks. Der foreligger garantier for, at TV-modtagelsen via antenne fortsat vil have samme dækningsgrad som de nuværende analoge signaler. Det vil sige, at der fortsat vil være sorte huller for dansk TV-modtagelse i Sydslesvig. SSF vil bestræbe sig på at presse på yderligere, så alle, der ønsker det, kan se public-service kanalerne DR og TV2.

EN NY START - VEDTÆGTSÆNDRINGER - FUEF - SAMRÅDETS SAMARBEJDSAFTALE

Efter flere års puniske krige mellem især Dansk Skoleforening og SSF omkring Samrådet og mindretalsrepræsentationen i FUEF, har vi valgt at mødes i dialog.

Mistænksomhed og forudfattede meninger om andres hensigter, når det gælder varetagelsen af overordnede mindretalsinteresser, trives bedst i lukkede kredsløb.

SSF har oplevet det i ønsket om en aktualisering af sine vedtægter, så de i højere grad afspejler de opgaver for mindretallet, som foreningen har varetaget siden foreningens grundlæggelse; en aktualisering af vedtægterne, der også er nødvendiggjort af den danske rigsrevisions påpegning af, at brug af de danske statsbevillinger skal fremgå af foreningernes formålsbeskrivelse.

Ingen kan være i tvivl om, at SSFs ønske om tydeliggørelse af foreningens arbejdsområde har affødt stærke reaktioner – dels på vort sidste landsmøde, hvor et modificeret forslag blev afvist med et spinkelt flertal; men især ved vedholdende modstand fra SSW, Skoleforeningen og kirken. Det ville være både dumt og uforsvarligt ikke at lytte til landsmødets kritiske stemmer, og det vil for sammenholdet i Sydsles-

vig være uansvarligt ikke at finde en vedtægtsformulering, der imødekommer de andre organisationers forbehold.

Internt i foreningen har vi derfor endnu engang gennemgået og revideret vort endelige forslag til formålsrevisionen til landsmødet 2009. De nu foreliggende præciseringer af foreningens formål er afstemt efter samtaler med SSW. SSW har tilkendegivet, at man 'kan leve med' vort vedtægtsforslag.

Under en første samtale med Skoleforeningen var formanden Per Gildberg derimod fortsat kritisk overfor vedtægtsforslaget af frygt for, at SSF ville bruge vedtægtsformuleringen som løftestang for en overordnet position i mindretallet. Skoleforeningen gjorde det klart, at den som suveræn forening ikke kunne eller ville lade andre varetage Skoleforeningens interesser. Som et helt aktuelt eksempel kom vi i samtaleforløbet ind på Skoleforeningens ansøgning om optagelse i FUEF som associeret medlem.

60 ÅR MED FUEF

Den Føderalistiske Union af Europæiske Folkegrupper (FUEF), der i år fejrer sin 60 års fødselsdag, er de europæiske autoktone mindretals sammenslutning. FUEF har udviklet sig til en betydelig NGO, der på europæisk plan målrettet forfølger mindretalenes rettigheder. Siden organisationens spæde begyndelse har SSF og det tyske mindretals hovedorganisation BDN været afgørende støttemedlemmer.

Organisatorisk afspejler det sig bl.a. ved, at organisationens administrative center er placeret i Flensborg på Flensborghus. SSF har gennem årene afgørende bidraget til arbejdet i FUEF og stillet mandskab til rådighed, når det var ønsket.

For tiden er vor fhv. generalsekretær Gert Wiencke sammen med friseren Lars Harms revisorer i organisationen. Vor fhv. landsformand Heinrich Schultz

EU er en permanent mindretalspolitisk satsning for SSF og SSW sammen med DialogForumNorden og FUEF samt naturligvis de EU-parlamentarikere og -medarbejdere, der har skrevet de nationale mindretal på deres banner. (Foto: privat)

er vicepræsident, mens formanden for SSF er medlem af det nyoprettede dialogforum for samarbejde med EU-parlamentet.

SDU er desuden aktiv i ungdomsorganisationen Europæiske Folkegruppers Ungdom (JEV/YEN), der sammen med FUEF bidrog fornemt ved vore årsmøder i år.

Omkring FUEF-arbejdet taler vi således om et velafprøvet og velfungerende engagement, som SSF yder for mindretallet. Vi har altid i min formandstid været åbne for deltagelse fra andre organisationer i mindretallet; og når fokus var på særlige mindretals-spørgsmål som f.eks. skolespørgsmål, har vi naturligvis stillet vore delegerede-pladser til rådighed for Skoleforeningen.

Det kom derfor noget overraskende, at Skoleforeningen søgte eget associeret medlemskab. Jeg tror gerne, at Skoleforeningen derved kun ønskede en uafhængig varetagelse af sine skole- og sprogpoltiske interesser i FUEF-

sammenhæng, men de mindretalspolitiske konsekvenser for andre mindretalsrepræsentation i FUEF gjorde initiativet uspiseligt for andre mindretal.

På opfordring om en forhandling om det danske mindretals delegerede ved FUEF-kongresserne enedes vi efter forhandlinger mellem Skoleforeningens styrelse og vort forretningsudvalg om en ordning, SSF fra starten havde tilbudt; en aftale, der sikrer Skoleforeningen to faste delegerede-pladser i FUEF.

FUEFS JUBILÆUMSKONGRES

Med den fornuftige løsning på en for de europæiske mindretals farlige kurs med splittelse i mindretallenes repræsentation kunne vi herefter igen samdrægtigt drage til jubilæumskongressen for FUEF i Bruxelles. Som gæst hos det tysk-belgiske mindretal holdtes kongressen i EU-parlamentet og Regionernes Hus. Her drøftedes mindretallenes politiske participation, eller hvor-

dan gør mindretal sig ligeværdigt gældende i flertalssamfundene?

Den endelige tekst, der skal indgå i FUEFs charta for mindretalsrettigheder, vil blive vedtaget på kongressen næste år. Kongressens hovedanliggende var at sensibilisere EU for mindretalsbeskyttelse i alle EU-medlemslande, og at sikre mindretalsrettighederne ved udnævnelse af en kommissær for mindretalsanliggender.

SAMRÅDETS BESTRÆBELSER FOR EN NY SAMARBEJDSAFTALE

SSFs bestræbelser for en objektiv beskrivelse af sine arbejdsopgaver og arbejdsområder og diskussionen om repræsentationen i overordnede organisationer, rådgivende udvalg og mindretalsrelaterede fora har også været med til at fremme overvejelser for en revideret samarbejdsaftale for Det Sydslesvigske Samråd. Andre grunde var den uhensigtsmæssige rollefordeling mellem formandskab og Samråd. Samrådet anbefalede nedsættelsen af et udvalg, der skulle evaluere den bestående aftale.

Udvalget er nået til enighed om at anbefale de i Samrådet repræsenterede foreninger/organisationer en ny samarbejdsaftale, der i hovedsagen indebærer følgende ændringer:

- Som medlem af Samrådet kan kun udpeges en person, der ikke samtidig repræsenterer sin forening hhv. institution i en anden forening hhv. institution med sæde i Samrådet.
- Formandskabet varetages på skift af en formand og næstformand fra de medlemsbårne foreninger for to år ad gangen.
- Varetagelse af det danske mindretalsinteresser i overordnede mindretals-spørgsmål, herunder repræsentation:

MINDRETALS RÅDET: SSF og SSW varetager det danske mindretalsinteresser.

KONTAKTUDVALGET: SSW og SSF varetager det danske mindretalsinteresser.

DIALOGFORUMNORDEN: SSF og SSW varetager det danske mindretalsinteresser.

FUEF: SSF repræsenterer det danske mindretal i FUEV som ordinært medlem. SSF stiller delegerede-pladser til rådighed for andre foreninger, der ønsker at varetage specielle interesser. Der stilles to permanente delegerede-pladser til rådighed for Skoleforeningen jf. en samarbejdsaftale. Det tilstræbes, at Samrådet orienteres forlods om mindretallets stillingtagen i fælles anliggender.

EFA: SSW varetager det danske mindretalsinteresser i det europæiske samarbejde mellem andre mindretals- og regionalpartier. Det tilstræbes, at Samrådet orienteres forlods om mindretallets stillingtagen i fælles anliggender.

EUROPARÅDETS RAMMEKONVENTION for nationale mindretal: En ar-

Der hersker hvert år et mylder af mennesker på Christiansborg, når der er åbent hus og kulturnat. En del af disse tusinder af mennesker stiftede ved Kulturnatten i oktober 2009 også bekendtskab med det danske mindretal i Sydslesvig, der med aktuel politik, historie og musik var placeret i og udenfor Det Sønderjyske Værelse. (Foto: Jon Nordstrøm)

bejdsgruppe bestående af repræsentanter for SSW, SSF og Skoleforeningen udarbejder mindretallets stillingtagen. Andre organisationer inddrages i forhold, der vedrører deres arbejdsområder. Det tilstræbes, at Samrådet orienteres om mindretallets stillingtagen, før den sendes til BMI i Berlin.

EUROPARÅDETS SPROGCHARTA:
En arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for SSW, SSF og Skoleforeningen udarbejder mindretallets stillingtagen. Andre organisationer inddrages i forhold, der vedrører deres arbejdsområder. Det tilstræbes, at Samrådet orienteres om mindretallets stillingtagen, før den sendes til BMI i Berlin.

SAMRÅDETs post-/ mail- og internet-adresse er Flensborghus.

SAMARBEJDSAFTALEN OG VORE VEDTÆGTER

Som det fremgår af forslaget til en ny samarbejdsaftale for Samrådet, har vi lagt vægt på at få præciseret, hvem der repræsenterer mindretallet i overordnede mindretalsspørgsmål.

Den ovennævnte opgavefordeling vil derfor også kunne genfindes i vort reviderede forslag til en præcisering af vor formålsparagraf. Vi har valgt en formulering, der både tager hensyn til den kritik, der har været mod vor tidligere formulering; samtidig genspejler vort ændringsforslag det nye aftalegrundlag, der er foreslået for Samrådet.

Varetagelsen og repræsentationen af det danske mindretals overordnede interesser er nu klart defineret i samarbejdsaftalen. Herefter kan vi i vore vedtægter stryge det omdiskuterede 'varetagelse af det danske mindretals interesser i mindretalsspørgsmål', og i stedet konstatere, at til SSFs arbejdsopgaver hører »kontaktarbejde på Christiansborg, i Mindretalsrådet i Berlin, i DialogForumNorden i Slesvig-Holsten og i FUEF«.

KONTAKTARBEJDET - DE DANSKE STATSBEVILLINGER OG SEKSMANDSUDVALGET

Til dialogen med politikerne på Christiansborg, der afgør statsbevillingen til Sydslesvig, hører en tæt kontakt til Seksmandsudvalget. Indtil nu har Samrådet haft et årligt 'klausurmøde' med udvalget foruden en besigtigelsestur til udvalgte steder og virkefelter i Sydslesvig samt den årlige budgetforhandling.

Det er min overbevisning, at der er et solidarisk og tillidsfuldt samarbejde mellem udvalget og de sydslesvigske foreninger og organisationer. På 'klausurmøderne' drøftes overordnede mindretalstemaer fordomsfrit og udenfor referat.

Besigtigelsesturene omfatter besøg på institutioner og forsamlingssteder, hvor det danske mindretalsliv udfolder sig og trives. Årets besigtigelse hos SSF og de tilsluttede foreninger var henlagt til Det Danske Hus i Sporskifte. Udvalget fik et reelt og hyggeligt indblik i det forenings- og skole-/kirkesamarbejdende Sporskifte. Og for udvalget, der har ansvar for de danske tilskud til mindretallet, var det glædeligt, at Det Danske Hus var rejst for midler givet af en dansk privatperson foruden et betydeligt tilskud fra Forbundsrepublikken.

Her kunne vi også oplyse, at Forbundsrepublikken fortsat vil yde kultur støtte til mindretallet. Et kommende tysk støttet forsamlingshusprojekt er planlagt og godkendt for 2010/2012. Projektet omfatter en modernisering og udbygning af Bydelsdorf Forsamlingshus til erstatning for Amtmandsgården i Rendsborg, der med tiden vil blive opgivet som mødested.

Med hensyn til budgetforhandlingerne har vi haft dem her i efteråret, hver organisation for sig. Det er muligt, at denne del af kontakten til det politiske Danmark vil blive ændret i det kommende år.

Når SSF tager på Folketings-tur til København - altid sammen med de andre organisationer i Sydslesvig - er en afstikker til Grænseforeningens kontor i Peder Skrams Gade et naturligt programpunkt. Her fra sidste års Folketings-tur med Grænseforeningens formand Finn Slumstrup stående t.h. (Foto: SPT)

RIGSREVISIONEN OG SYDSLESVIGLOVEN

Den danske rigsrevision har kulegravet

bevillingspraksis og forbrug af de danske statstilskud til Sydslesvig. Resultatet af rigsrevisionens undersøgelse blev enkelte påtaler til tilskudsmodta-

Et besøg hos Sønderjydske Allgemeine - en sammenslutning af politikere, tjenestemænd og journalister på Christiansborg med rødder i det sønderjyske - her i Det Sønderjydske Værelse på »Borgen« - er et lige så naturligt programpunkt på den årlige Folketings-tur. (Foto: Grænseforeningen)

Men højdepunktet for Folketingsturen hvert år er modtagelsen ved Folketingets præsidium på Christiansborg med frokost. Her ses Folketingets formand Thor Pedersen byde velkommen i 2008. (Foto: SPT)

gerne, herunder SSF, der ifølge tysk overenskomst har ydet enkelte rentefrie personalelån til sine ansatte. Allerede inden revisionspåtalen var denne praksis stoppet.

Rigsrevisionen foreslog mere generelt, at bevillingerne til Sydslesvig burde lovfæstes, og at Seksmandsudvalgets rolle skulle nydefineres.

Revisionsrapporten vakte en del opsigt i de danske medier. Sydslesvigbevillingen var i fokus med bevillingsmodtagerne, Undervisningsministeriet og Seksmandsudvalget i orkanens øje. Samrådet reagerede på tiltalen ved på alle statstilskudsmodtageres vegne at tilsikre overholdelse af alle regler for tilskudsmodtagelse. Med hensyn til anbefalingen af en lovsikring af de danske tilskud var der fuld opbakning til revisionens og undervisningsminister Bertel Harders udmeldinger desangående.

Med hensyn til Seksmandsudvalgets vitale rolle som forbindelsesled til det danske folketing var vi ligeledes enige med ministeren om, at en politisk styrkelse af udvalget er af afgørende betydning for mindretallet. Undervis-

ningsministeren, der deltog i vort årsmøde, og som er en vidende og kompetent mindretalskender, har på alle måder støttet Sydslesvig for en bæredygtig og fremadrettet Sydslesvig-lov.

Blandt lovens nye tiltag hører, at offentlighedsarbejdet i Danmark omkring det danske mindretal fremover skal kunne støttes via Sydslesvig-loven. Blandt de store spillere i det målrettede arbejde for oplysning om vort mindretal hører Grænseforeningen, der i disse år søger nye veje for denne formidling. SSF og Samrådet erkender, at der er brug for en målrettet og moderne oplysning. Samtidig gør vi opmærksom på, at øvelsen indebærer en fastholden af, at det danske mindretal regner sig som en del af det danske folk.

FRA MUR TIL BRO

Europarådets generalsekretær skrev under et besøg i grænselandet i gæstebogen på Danevirke Museum, at mindretallet havde formået at "gøre en mur til en bro". Så kort og præcist kan mindretallenes nye selvforståelse beskrives.

Vejen hertil har krævet en tillidsfuld

Til sammenkomsten med Europarådets generalsekretær Terry Davis (5. f.h.) havde mindretallene i det dansk-tyske grænseland og politikere fra nær og fjern indfundet sig en septemberdag 2008 på Flensborghus. (Foto: SPT)

tilnærmelse mellem flertal og mindretal, og den har som forudsætning anerkendelse og ligestilling mellem grænselandets folkeslag. I den sag har både Tyskland og Danmark ydet deres betydelige bidrag ved at skabe rammebetingelser for mindretalslivet, der i europæisk sammenhæng har fået modelkarakter.

Ligestilling mellem borgere i samfundet og respekt for det personlige valg af tilhørsforhold er det grundvilkår brofunktionen i grænselandet bygger på. Vi er samfundsborgere med et personligt valg af sindelag og national identitet; men vi er også medborgere i et fælles projekt, der vil sikre grænselandet optimale levevilkår for alle.

PÅ BESØG HOS FORBUNDSPRÆSIDENT OG FORBUNDSKANSLER

Derfor var det også helt naturligt, at det danske mindretal sammen med regionens andre mindretal var inviteret til møder med både forbundspræsident Horst Köhler og forbundskansler

Angela Merkel. Vi stillede op som borgere med forskellige kulturelle og nationale tilhørsforhold, der er optaget af at skabe sikkerhed og fred til fælles bedste.

Besøgene var ikke kun en formel anerkendelse af mindretallene som medborgere, men bekræftede den nødvendige dialog mellem flertal og mindretal, der skaber afspænding og tryghed. Vort anliggende var bl.a. at gøre opmærksom på de vanskeligheder, mindretallene har med Forbundsrepublikkens føderale struktur, der placerer mindretalspolitikken hos de enkelte delstater, mens Forbundsrepublikken indgår de internationale forpligtelser. Vi så gerne, at forbundet påtager sig en overordnet forpligtelse for sine mindretal, og at forpligtelsen nedfældes i grundloven.

Samtidig kunne vi tilbyde Forbundsrepublikken og dermed også Danmark en enestående mulighed for at bruge den dansk-tyske grænselandsmodel som inspiration for en europæisk mindretalspolitik.

DEMOKRATIPROJEKTET

Sammen med SSW og grænselandets øvrige mindretalsaktører har vi i DialogForumNorden søgt at omsætte et enkelt af Landdagens kompetenceanalyser forslag til udnyttelse af grænselandets særlige merværdi. Et fyrtårnsprojekt, der under betegnelsen 'levet demokrati' sammen med FUEF og mindretals-forskningscentret ECMI i Flensborg vil invitere mennesker fra europæiske kriseregioner, hvor flertal og mindretal lever i konflikt, til ophold i grænselandet for inspiration til selv at finde vejen, der kan afløse mure mellem forskellige folk til broer af gensidig respekt og forståelse.

Her ser jeg det danske mindretal som en vigtig medspiller; vi kan være med til at sætte en væsentlig dagsorden for en fremtidig fredelig udvikling af mangfoldighedens Europa, samtidig med, at vi dermed lukker vinduer op mod verden. At vi ikke er os selv nok, men vil de andre!

DEN BEDSTE GRÆNSEREGION I EUROPA

Jørgen Mads Clausen, Danfoss, har i den sammenhæng udtalt, at "det danske mindretal kan blive dem, der lukker det tyske samfund op for os danskere. Det er jo det, de kan, og det kan gøre dem uundværlige, hvis de udnytter denne kompetence".

Også regionsformand Carl Holst ser mindretallenes nutidige potentiale, når han siger, at "det danske mindretal skal spille sig selv på banen i det grænseoverskridende arbejde og i den internationale udvikling." Sagt i al beskedenhed, så er især SSW, men også de øvrige mindretalsaktører og SSF parat til denne opgave, at gøre vor landsdel til den bedste grænseregion i Europa.

MED DANMARK I RYGGEN

Men mindretallet formår kun at løfte opgaven, hvis det samtidig fastholder

sin selvforståelse som et nationalt bundet mindretal. Uden forankring i det foretrukne valg af sprog og kultur og sindelag mister vi muligheden for at sikre grænselandets særlige kvalitet, symbiosen mellem mangfoldigheden af nationale og kulturelle tilhørsforhold.

Som dansk mindretal har vi valgt at søge fællesskabet med det danske folk. Det er denne forbindelse, der er vort eksistentielle grundlag som nationalt mindretal. Og det er ikke en ensidig forbindelse. Også Danmark holder fast i os, ikke kun af historiske grunde, men netop fordi vi levende og nutidigt er bærere af dansk kultur og sprog i grænselandet syd for den danske statsgrænse.

At vedligeholde forbindelsen er mere end nogensinde en udfordring også for mindretallet. "Det bliver en kamp at sørge for, at danske borgere og en ny generation – også af folketingsmedlemmer – ved noget om og forstår det danske arbejde i Sydslesvig", siger den danske undervisningsminister Bertel Haarder. Så er det sagt, og vi må melde os ind i kampen!

KRONPRINSPARRETS BESØG

For de danske sydslesvigere var det derfor en bekræftelse af livlinen til det danske folk, at Kronprinsparret besøgte mindretallet i maj måned. Allerede ved modtagelsen på Flensborg Rådhus fornemmede vi også flertalsbefolkningens glæde ved at byde velkommen i den bedste grænseregion i Europa.

For mindretallet var det desuden en varm og hjertelig synliggørelse af samhørigheden mellem Danmark og Sydslesvig.

Børn, unge og ældre fejrede samdrægtigt Kronprinsparrets besøg, og gjorde deres bedste for at fremvise det levende og dagsaktuelle mindretalsliv for Kronprins Frederik og Kronprinsesse Mary. Formandens tale til Kron-

SSFs personaleudflugt 2009 gik til vesterhavsøen Amrom med afsluttende grill ved Nibøl Forsamlingshus, tilrettelagt af amtskonsulenterne Lars Petersen og Manfred Nissen. Traditionen tro havde SSF inviteret alle organisationers medarbejdere på Flensborghus med. (Foto: Viggo Petersen)

prinsparret på Flensborghus - gengivet fra side 3 i denne årbog - udtrykker den ubetingede glæde, det danske Sydslesvig oplevede under besøget.

VOR EGEN VERDEN

Besøget var det festlige indblik i vor egen verden. I hverdagene kræver det både optimisme, slid og knofedt at få forenings-Sydslesvig til at fungere til gavn for helheden.

Som kulturforening har vi mange flittige ansatte og et vældigt netværk af folkevalgte, der har kulturformidlingen som hjertesag.

Vi arbejder både med afprøvede og kendte koncepter, mens ildsjæle samtidig finder på nye veje i kulturformidlingen. Foredrag og koncerter, hyggeaftener og bankospil går hånd i hånd med store teateroplevelser og de nye kulturcaféer. Over hele Sydslesvig - fra

Klitskolen i Skt. Peter-Ording i vest til Holtenå Forsamlingshus i syd, fra Gelting Forsamlingshus i øst til List i nord - står distriktstbestyrelser, amtsbestyrelser og amtskonsulenter i arbejdstøjet for at give medlemmerne både kulturelle oplevelser og socialt samvær.

Godt støttet af vore udvalg bydes der dagligt over hele Sydslesvig gedigne danske kulturtilbud.

I den daglige omgang med hinanden, i mødet med de nye i mindretallet og i mødet med naboerne finder vi samtidig egne melodier for samvær, der er udtryk for det særpræg, vor hjemstavn også byder på.

At styrke sammenholdet mellem foreningens medlemmer og give dem kulturelle og humanitære vitaminer i hverdagen er fortsat foreningens hovedformål.

Arbejdsindsatsen siden sidste landsmøde skulle gerne bære præg deraf.

Sydslesvigsk Forenings virke

Af generalsekretær Jens A. Christiansen

Egentlig véd alle med kendskab til det danske mindretal, hvad Sydslesvigsk Forening står for. Og dog, SSFs arbejdsfelt spænder vidt. Fra folkelige og kulturelle aktiviteter over teater- og koncertarrangementer til varetagelse af mindretalsinteresser i mange forskellige sammenhænge. Et aktuelt overblik over foreningens virke og rolle i Sydslesvig er derfor måske ikke af vejen. Med afsæt i et kort historisk tilbageblik indkredses nedenfor SSFs folkelige, kulturelle og overordnede opgaver i og for det danske mindretal.

SSF SET I ET HISTORISK PERSPEKTIV

Såvel offentlige som private samarbejdspartnere uden for mindretallet har traditionelt altid set SSF som mindretallets talerør og repræsentant. Fra 1920 og frem til 2. Verdenskrigs slutning var det danske mindretals overordnede mindretalspolitiske ledelse primært knyttet til Slesvigsk Forening.

Siden 1948 har dette arbejde været forankret i et fælles ansvar mellem SSF og SSW som mindretallets parti. Også set i lyset af SSWs selvstændighedsfase efter 1960 og øgede prioritering af et bredere regionalpolitisk engagement. Sideløbende har der naturligvis fundet et samarbejde sted på tværs af det sydslesvigske foreningslandskab.

I mellemkrigstiden var det Slesvigsk Forening som mindretallets samlende hovedforening, der varetog det kulturelle arbejde samtidig med, at hovedforeningen var mindretallets politiske talerør. Lige efter 2. Verdenskrig var det indlysende, at SSF forsøgte at videreføre dette arbejde, og den britiske besættelsesadministration var på sæt og

Generalsekretær Jens A. Christiansen

vis indstillet på at godkende, at SSF stillede med kandidatlistor i forbindelse med valg til de første demokratiske politiske organer, selv om man ikke var villig til at anerkende den folkelige forening som et politisk parti. Det endte som bekendt med at kredsens omkring SSF måtte sande, at den eneste farbare vej til direkte politisk indflydelse var etablering af et egentligt parti, SSW (1948).

Udadtil var kultur og politik hermed adskilt, men indadtil var der tale om et tæt parløb mellem SSF og SSW, idet mindretallets kulturelle virke og politiske rammebetingelser var og fortsat er to sider af samme sag. I en årrække var

SSFs formand næstformand i SSW og omvendt, og der var et fælles forretningsudvalg. Administrativt/ organisatorisk var SSW som nu anvist på en servicering gennem SSFs sekretariater.

Der var ikke ændret noget ved SSFs rolle som mindretallets kultur- og mindretalspolitiske samlingspunkt. Væsentlige forhandlinger om mindretallets politiske og folkeretlige rammebetingelser blev ført af en fælles delegation bestående af SSFs og SSWs ledelser med bistand fra generalsekretariatet.

Nævnes kan fx følgende politiske resultater: Kiel-erklæringen (1949), Bonn-erklæringen (1955), etablering af en korrespondentstilling som kontaktfunktion i Bonn (1960-63) og etablering af kontaktudvalget ved Forbundsindenrigsministeriet (1965). Fra nyere tid kan nævnes oprettelsen af de fire anerkendte mindretals uformelle mindretalsråd (2003) og indretning af et selvstændigt mindretalssekretariat i tilknytning til Forbundsindenrigsministeriet (2005).

Med dannelsen af SSW tog mindretallet som nævnt fat på at sikre den direkte politiske indflydelse i de nye poli-

tiske råd og forsamlinger. Det gjaldt om at kende sin besøgstid for aktivt at kunne håndhæve mindretallets eksistensberettigelse som en ligestillet folkedel i Sydslesvig. Det målrettede politiske arbejde fra den gang blev grundlaget for det stabile mindretal, vi kender i dag.

FÆLLESNÆVNEREN

Mindretallets styrke lå i, at SSF og SSW i fællesskab på mindretallets vegne satte den mindretalspolitiske dagsorden. Fællesnævneren var mindretalspolitik, for det var grundlaget for anerkendelse og ligeberettigede rammebetingelser til gavn for alle områder inden for mindretallet.

Denne fællesnævner er fortsat baggrund for SSFs engagement og kerneopgaver. Det danske kulturelle arbejde i Sydslesvig i form af forskellige aktiviteter danner rammen om vort sproglige og kulturelle mindretalsliv. Set i en national mindretalsammenhæng betyder det kulturelle dog andet og mere end blot arrangementer og samvær.

Det kulturelle arbejde skal forstås som mindretallets aktive manifestation

Organisationsudvalget - f.v.: Manfred Kühl, Jens A. Christiansen, Steen Schröder, Preben Vognsen og Lass Erhardtsen har stor andel i fodarbejdet med en præcisering af SSFs virke. (Foto: SPT)

af dets status som et nationalt mindretal med ret til sin hjemstavn. Der er tale om et grundlæggende mindretalspolitisk og folkeretligt forhold, der er afgørende for mindretallets selvforståelse. Den mindretalspolitiske udfordring er således at fastholde, at det danske mindretal ikke er et fænomen, der bare kan rubriceres under kategorien: kulturel mangfoldighed. Det handler ret beset ikke om kulturel anerkendelse, men det drejer sig om at sikre anerkendelsen af mindretallet som en dansk, national folkegruppe bestående af ligeberettigede tyske statsborgere med samme rettigheder og pligter som flertallet.

Det er inden for denne eksistentielle kultur- og mindretalspolitiske forståelsesramme, SSF ser det som sin opgave at varetage og forholde sig til mindretalsspørgsmål.

SSFS KERNEOPGAVER

Med udgangspunkt i SSFs formålspargraf kan foreningens hovedaktiviteter deles op i tre søjler:

- Kulturpleje og -formidling.
- Humanitært og socialt arbejde.
- Varetagelse af Sydslesvigs interesser i mindretalsspørgsmål.

KULTURPLEJE OG -FORMIDLING

Kulturpleje og -formidling finder primært sted inden for amts- og distriktsarbejdet og med udgangspunkt i SSFs tre faste udvalg: Teater- og koncertudvalget, Kulturudvalget og Årsmødeudvalget. SSF indgår dernæst i det grænseoverskridende kultursamarbejde ved fx at deltage i folkBaltica, den dansk-tyske børneteaterfestival og klassiske koncertarrangementer.

DET HUMANITÆRE OG SOCIALE

Det humanitære og sociale arbejde er i dag en del af SSFs almindelige kulturarbejde, især rettet mod mindretallets

ældre medlemmer. Aktiviteterne består af udflugter til Danmark, foredrag og folkelige sammenkomster arrangeret af det humanitære udvalg.

Sammenfattende står SSF som Sydslesvigs kulturelle hovedorganisation, ofte i samarbejde med andre institutioner og foreninger, for et omfangsrigt kulturarbejde, der er en forudsætning for en tilnærmelsesvis dansk hverdag i Sydslesvig.

MINDRETALSSPØRGSMÅL

Mindretalsspørgsmål varetager SSF og generalsekretariatet gennem et bredt netværks- og kontaktarbejde, delvist i et naturligt samarbejde med SSW. Det overordnede mål er gennem kultur- og mindretalspolitisk indflydelse at opnå de bedste rammebetingelser for det danske mindretal.

I SLESVIG-HOLSTEN

I Slesvig-Holsten er SSF, i samarbejde med SSW, en aktiv aktør på den mindretals- og grænsepolitiske scene. Foreningen er samtale- og samarbejdspartner for tyske politikere og beslutningstagere i kredsene, landdagen, landsregeringen og relevante forvaltningsenheder.

Foreningen sidder i koordinationsudvalget DialogForumNorden (DFN), hvor også SSW er repræsenteret. Koordinering af det mellemfolkelige samvirke mellem mindretal og flertal i Slesvig-Holsten er et vigtigt indsatsområde.

DFN har været tovholder på projektet om mindretalenes samfundspolitiske og -økonomiske betydning for det dansk-tyske grænse-land - mindretalenes merværdi.

Marts 2008 offentliggjordes en projektrapport, der dannede baggrund for en mindretalspolitisk konference i forbundsdagen under SSFs ledelse. For første gang gennemførtes i det tyske parlament en konference om mindre-

tallene i det dansk-tyske grænseland. Forbundsdayspræsidenten og Folketingets formand deltog som hovedtalere.

Senere arrangeredes en lignende konference på Christiansborg under det tyske mindretals ledelse. Projektet vil de kommende år videreføres i form af konkrete tiltag i samarbejde med landsregeringen i Kiel, regionsrådet i Vejle og den grænsenære regionalforsamling.

Det regionale samarbejde i regi af DFN indebærer interessante muligheder inden for højere uddannelse og forskning. SSF, BDN, FUEV, ECMI, Flensborg Universitet, Syddansk Universitet og Institut for Grænseregionsforskning har fokus på mulighederne for en fælles lærestol for nationale mindretal.

PÅ CHRISTIANSBORG

På Christiansborg plejes og udvikles kontakten og netværket til danske folketingspolitikere og andre beslutningstagere, bl.a. i ministerierne.

Et af hovedtemaerne de senere år har været hele problemstillingen omkring tv og digitalisering, men generelt er der tale om alment informationsarbejde om Sydslesvig og ikke varetagelse af de enkelte foreningers og institutioners særlige interesser.

SSF assisterer og formidler selvfølgelig gerne, hvis det ønskes. Mindretallets tilstedeværelse på Christiansborg er med til at fastholde en tæt og aktuel forbindelse til Folketinget til gavn for samhørigheden mellem Sydslesvig og Danmark.

PÅ FORBUNDSPLAN

På forbundsplan repræsenterer SSW og SSF det danske mindretal i forbundsregeringens kontaktudvalg, hvor man som regel en gang om året drøfter aktuelle politiske og lovgivningsmæssige spørgsmål, der har betydning

for mindretallets reelle ligestilling og rettigheder i det tyske samfund.

MINDRETALS RÅDET

SSF og SSW varetager mindretallets interesser i de fire anerkendte nationale mindretals mindretalsråd, der sideløbende med de enkelte mindretals egne kontaktudvalg er talerør for fælles anliggender såsom kulturel, politisk og økonomisk ligestilling samt spørgsmål i forbindelse med forbundsrepublikkens føderale ansvars- og kompetencefordeling.

Der er etableret en parlamentarisk samtalekreds under forbundsdays indenrigsudvalg, hvor de nævnte temaer drøftes.

I november 2008 var mindretalsrådet inviteret til et møde med forbundspræsidenten, og den 4. marts 2009 gennemførtes et møde med forbundskansleren.

I 2005 lykkedes det som tidligere nævnt at få etableret et fælles mindretalssekretariat finansieret af Forbundsindenrigsministeriet. Der er tale om en halvtidsstilling, som gerne skulle opnormeres de kommende år.

VÆSENTLIGT GRUNDLAG

Et væsentligt grundlag for det danske mindretals kontaktarbejde i Berlin er dels Bonn-København erklæringerne fra 1955, og dels Europarådets rammekonvention til beskyttelse af nationale mindretal samt sprogcharter, som Tyskland har ratificeret. Med regelmæssige mellemrum gennemføres en omfattende evaluering af disse dokumenter, som SSF i samarbejde med SSW og Skoleforeningen koordinerer på det danske mindretals vegne efter en høringsrunde internt i mindretallet. Evalueringsprocessen, der kræver en omfattende koordinering med statskancelliet i Kiel og ministeriet i Berlin samt udarbejdelse af et høringssvar, overvåges af Europarådet og dets konsulteringsmekanisme.

SSFs landsmøde 2008 beskæftigede sig intensivt med en definition af SSFs virke, Her: forretningsudvalget og dirigent Martin Lorenzen. (Foto: SPT)

Kontaktsarbejdet i Berlin er af stor betydning for de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland. Det er nemlig på forbundsniveau, den reelle forpligtelse over for mindretallene skal tydeliggøres med krav om ligestilling i relation til Bonn-København erklæringerne og Europarådets dokumenter.

I EUROPÆISK SAMMENHÆNG

I europæisk sammenhæng spiller SSF en aktiv rolle inden for FUEV, den europæiske sammenslutning af nationale mindretal. Hovedindsatsen p.t. er koncentreret om at få det nyetablerede dialogforum for europæiske mindretalsspørgsmål i Europa-Parlamentet til at fungere optimalt.

INTEGRATION OG HELHEDEN

Forestillede man sig, at SSF og generalsekretariatet ikke løftede de ovennævnte hovedopgaver, ville der i mindretallets kontakt til omverdenen opstå et stort hul. Såvel i et historisk som juridisk perspektiv, men også fordi SSF

er mindretallets samlende, folkelige sindelagsforening, er det velbegrundet og naturligt, at SSF i samarbejde med mindretallets øvrige foreninger og Samrådet varetager disse overordnede mindretalsanliggender for det danske mindretal.

Vor differentierede foreningsstruktur i Sydslesvig har gennem årene sikret et bredt, folkeligt engagement. Men det er ligeså indlysende, at uden forening i et folkeligt identitetsfællesskab ville det danske mindretal ikke være i stand til at fremstå som en samlet dansk, national folkegruppe med krav på folkeretlig anerkendelse og særlig beskyttelse.

Jo mere verdenen er præget af en globaliseret mainstream med flydende kultur- og identitetsgrænser, der også indvirker på mindretallet, er vi som et bevidst sprog- og identitetsfællesskab desto mere afhængig af en integration af det danske arbejde frem for en differentiering endsigte fragmentering uden forpligtelse over for det danske mindretal som helhed.

Monika Martens en glad modtager

Oberst H. Parkovs Sydslesvig-Pris 2008 blev i 2008 på SSFs landsmøde 8. november i Husum efter indstilling fra Sydslesvigsk Forening for Ejdersted amt tildelt Monika Martens (66) i Tønning, en af de stille slidere, som det danske mindretal i Sydslesvig heldigvis har mange af endnu.

Monika Martens, født den 31. oktober 1942 i Brunsbüttel men opvokset i Husum, kom først ind i det danske mindretal og lærte sig dansk gennem giftermålet med Peter Martens, der døde i 2002.

I 1981 fik Monika Martens, der er mor til fire, job som rengøringsassis-

tent i Tønning Børnehave, hvor hun arbejdede til sin pensionering i 2005.

Siden 1982 har hun været aktiv i bestyrelsen for SSF-distriktet Tønning. I 1986 blev hun medlem af kvindeforeningen, og året efter valgtes hun til kredsformand.

I menighedsplejen er Monika Martens med siden 1988, og i SSF-amtsstyrelsen i Ejdersted siden 1990. Igenem flere år virkede hun også som næstformand i amtet.

To år repræsenterede hun amtet i sundhedsrådet.

I 2000 fik Monika Martens tildelt SSFs sølvnl.

En beskeden men stolt og glad Monika Martens, Tønning, hyldes på SSFs landsmøde i 2008. Ved hendes side t.v. formanden for Oberst H. Parkovs Mindefond, Wilhelm Klüver, Flensborg, og fondens sekretær Niels Henriksen, Sorø, t.h. SSFs formand Dieter Paul Küssner og (bag Monika Martens) SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, (Foto: SPT)

I sin fritid elsker hun at arbejde med træ - og resultaterne præsenteres og sælges på julemarkedet.

Monika Martens kunne slet ikke forstå, at det er hende, der fik prisen overrakt: "Der er så mange andre, der gør en stor indsats i vort danske mindretal«, siger hun - strålende af glæde over denne sjældne udmærkelse og anerkendelse.

Tildelingen af prisen blev ledsaget af en check, der blev overrakt af formanden for fonden, Wilhelm Klüver, Flensborg.

TIDLIGERE MODTAGERE:

1983: Otto Witt, Tønning/ Ejdersted,
1984: Carl Christiansen, Frederiksstad/ Husum amt,
1985: Annemarie Stollberg, Bredsted/ Husum amt,
1986: Mary Johannsen, Flensborg,
1987: Wilhelm Hansen, Ylsbyskov/ Gottorp,
1988: Elsa Koch, Vanderup/ Flensborg amt,
1989: Henriette Westland, Flensborg,
1990: Hans Detlef Andresen, Agtrup/ Sydtønder,

1991: Marie Giessel, Schinkel/ Rendsborg-Egernførde,
1992: P.J. Alberts, Østerhever/ Ejdersted,
1993: Anne og Gerhard Clausen, Moldened/ Gottorp,
1994: Margit Andresen, Veding/ Flensborg amt,
1995: Irma Baumann, Drage/ Husum amt,
1996: Andreas Blöcker, Flensborg,
1997: Johann Mikkelsen, Læk/ Sydtønder,
1998: Hildegard Srogosz, Skovby/ Gottorp,
1999: Hans Jørg Petersen, Egernførde/ Rendsborg-Egernførde amt,
2000: Erika Bruhn, Garding/ Ejdersted,
2001: Elfriede Plichta, Kobbermølle/ Flensborg amt,
2002: Elfriede Geipel, Husum/ Husum amt,
2003: Heinrich Hein, Flensborg,
2004: Elke Müller, Vesterland/ Sydtønder amt,
2005: Birte Lütt, Slesvig/ Gottorp amt,
2006: Christel og Otto Prühs, Rikkert, Rendsborg-Egernførde amt,
2007: Alwine Bracke, Hørup, Flensborg amt.

MINDRETALSSEKRETARIATET I BERLIN:

Aktivt involveret

Af sekretariatsleder Thede Boysen

Mindretalssekretariatet blev oprettet i 2005 efter ønske af de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland, der har sluttet sig sammen i mindretalsrådet (Minderheitenrat).

Sekretariatet holder løbende kontakten mellem mindretalsorgansiationerne – især mindretalsrådet - på den ene side og forbundsdagen (Bundestag) og

forbundsregeringen på den anden side.

Driften bliver betalt af projektmidler fra forbundsindenrigsministeriet, men projektansvaret ligger på mindretalsrådet vegne hos Sydslesvigsk Forening. Dermed sikres sekretariatets uafhængighed overfor myndighederne. Stillingen som mindretalsekretær er besat med undertegnede, national-friseren Thede Boysen. Formandskabet for

mindretalsrådet skifter årligt mellem mindretallene. Formand i 2008 var SSFs formand Dieter Paul Küssner.

IMPLEMENTERING

I det forgangene år var mindretalssekretariatet bl.a. aktivt involveret i indenrigsministeriets årlige implementeringskonference i november i Berlin, hvor mindretallenen og embedsmænd fra forbundsministerierne og delstatsministerierne drøftede den aktuelle status mht. den Europæiske Sprogpakt og Europarådets rammekonvention for beskyttelse af nationale mindretal.

Den 28. november 2008 mødtes repræsentanter fra mindretalsrådet med forbundspræsident Horst Köhler på Bellevue slot i Berlin. Her kunne de fire mindretal orientere et interessert statsoverhoved om deres situation og aktuelle anliggender.

PARLAMENTARISK ARBEJDSKREDS

Den parlamentariske arbejdsreds for mindretalsspørgsmål, der er tilknyttet forbundsdagens indenrigsudvalget, mødtes to gange i 2008. Der blev bl.a. drøftet den fremtidige finansiering af stiftelsen for det sorbiske folk (Stiftung für das sorbische Volk), bekæmpelse af racisme og hetz mod sinti og roma i internettet samt problemstillingen omkring kompetencefordelingen mellem forbundet og delstaterne i mindretalspolitikken (ansvar og finansiering). Vedr. det sidstnævnte emne fik mindretalsrådet prof. Stefan Oeter fra universitet i Hamborg til at udfærdige en lille rapport, der belyser problemstillingen især med henblik på de internationale forpligtelser, Tyskland er indgået overfor sine nationale mindretal.

HOS KANSLEREN

Den 4. marts 2009 blev de nationale mindretal samt repræsentanter for de tyske mindretal i udlandet inviteret af forbundskansler Angela Merkel for at drøfte mindretalpolitik og mindretallenes forskellige erfaringer omkring lige- og uligestilling. Merkel opfordrede mindretalsorganisationerne til at deltage i festlighederne i anledning af den tyske grundlovs 60 års fødselsdag den 23. maj i Berlin og informere om mindretallene. Dette tilbud tog mindretalsrådet gerne imod. 23. maj mødte de således bl.a. forbundsindenrigsminister Wolfgang Schäuble.

I august i år viste de fire nationale mindretal i Tyskland flag for et mangetal af interesserede ved et åbent hus-arrangement i forbundsindenrigsministeriet i Berlin.

Indenrigsminister dr. Wolfgang Schäuble informeres af dr. Madlena Norberg (rådet for sorbiske anliggender) og mindretalssekretær Thede Boysen om de nationale mindretal på forbundsindenrigsministeriets åbent hus-arrangement i Berlin i august 2009. (Foto: privat)

Ved borgerfesten i anledning af forbundsrepublikkens grundlovs 60 års jubilæum 23. maj i Berlin var der fremtrædende besøg i de nationale mindretals informationstelt på festmilen fra Brandenburger Tor til sejrssøjlen: Forbundsindenrigsminister dr. Wolfgang Schäuble i samtale med mindretalsrådets sekretær Thede Boysen og friserrådets Ilse Johanna Christensen - omgivet af f.v.: Jurij Wuschansky, sorberne, mindretalskommitteret dr. Christoph Bergner, SSWs Anke Spoorendonk, Beate Müller, sorberne, SSFs formand Dieter Paul Küssner og Karl Peter Schramm, saterfriserne. (Foto: BMI)

EUROPEAN BUREAU OF LESSER USED LANGUAGES (EBLUL):

Oplyser om og fremmer mindretals- og regionalsprog

Af Simon Faber, næstformand for Tysklands-komiteen og medlem af den europæiske bestyrelse

Den europæiske organisation for mindretals- og regionalsprog EBLUL (European Bureau of Lesser Used Languages), der blev grundlagt i 1982, har som formål at oplyse om og at fremme disse sprog, der tales af anslået 46 millioner EU-borgere. EBLUL (www.eblul.org) fungerer som dokumentations- og vidensbase for EUs institutioner og bærer omvendt informationer om

Simon Faber.
(Foto: Lars Salomonsen)

sprogrelateret europæisk lovgivning og initiativer ud til de enkelte sproggrupper. En tilbagevendende aktivitet er den årlige konference "Partnership for Diversity", hvor erfaringer omkring de små sprogs bevaring, udvikling og anvendelse udveksles på europæisk plan. EBLULs hovedkontor ligger i Dublin.

EBLUL er baseret på et netværk af komiteer fra de enkelte medlemsstater. Komiteerne sammensættes af repræsentanter for de relevante sproggrupper i det pågældende land. I den tyske komité indgår således repræsentanter for sorberne, nordfriserne, saterfriserne, sinti og roma, den nedertyske sproggruppe og det danske mindretal, repræsenteret ved Sydslesvigsk Forening. Seneste nye medlem på europæisk niveau er den estiske komité.

EBLULs tyske komité har i år medvirket i to større arrangementer. I maj 2009 deltog komiteen i en nedertysk kongres i Schwerin, som evaluerede situationen 10 år efter Sprogpagten. Her

bidrog EBLUL med foredrag om de øvrige sprogs situation. I september bidrog EBLUL til en stort anlagt sprogfestival i Bremen med en minikonference under titlen "Nebendeutsch". De enkelte sproggruppers bidrag er udgivet på universitetsforlaget.

Organisationen EBLUL har sammen med en række statslige "language boards" fra bl.a. Wales grundlagt NPLD, Network for the Promotion of Linguistic Diversity (www.npld.eu) Dette nye netværk modtager støtte fra EU-kommissionen og iværksætter forskellige forskningsprojekter indenfor flersproglighed. EBLUL ser det som sin opgave at sikre, at forskningen også tager højde for de små sproggrupper.

PfD-konferencen i 2009 fandt sted hos vestfriserne i Ljouwert/Leeuwarden i oktober. Konferencens deltagere, herunder eksperter og politikere, skulle bl.a. forholde sig til, hvorvidt de overordnede kulturelle og sproglige rettigheder faktisk kan sikre de små sprogs fremtid.

SYDSLESVIGSK FORENINGS TEATER- OG KONCERTUDVALG:

Og så er der dem, der er til det hele

Af formand Karin Goos

Nogle er til ballet og skuespil. Andre er til opera og klassiske koncerter.

Og så er der dem, der er til det hele.

Sådan står der i Det Kongelige Teaters reklame for deres forestillinger, og de ord syntes jeg godt, jeg kunne låne, når vi nu har det til fælles, at vi ca. får det samme i statstilskud. Altså hele Sydslesvig og Det Kongelige.

Folketeatrets musical for hele familien, »Skatteøen« i Flensborg i oktober 2009 blev en kæmpe oplevelse for alle, der havde indfundet sig i Tyske Hus. Ethvert barn mellem 6 og 100 år kender jo historien om drengen Jim Hawkins og hans hæsblæsende eventyr på de store have. Og Sebastians musik tryllebandt alle. (Foto: Brita Fogsgaard)

KAN FÅ DET HELE

Her i Sydslesvig kan man faktisk få det hele, og rigtig mange har i den sæson, vi har lagt bag os, valgt at besøge disse talrige kulturtilbud, Sydslesvigsk Forening præsenterer publikum for rundt omkring i hele landsdelen.

Det så ellers ikke så lyst ud ved starten af sæsonen.

Meget uheldigt begyndte det hele med en aflysning. "folketeatret.dk" skulle spille "Sommer i Tyrol" i Nordfrieslandhalle i Læk som en festlig indledning på sæsonen, men fejl i hallens tagkonstruktion var årsag til, at myndighederne lukkede hallen få dage før spilledatoen. Det var helt umuligt at finde et erstatningsspillemålested med så kort varsel, og vi måtte vinke farvel til forestillingen og alligevel pænt betale for den. Jeg kan forsikre for, at alt blev forsøgt mht. at få erstattet det beløb, vi måtte betale, men alt var forgæves.

FLYTNING NUMMER TO

Nordfrieslandhalle i Læk fortsatte med at drille os længere henne i sæsonen, idet vi også skulle flytte en familieforestilling til et andet spillested. Heller ikke den kunne vi få ind på et egnet sted, alt var optaget, men heldigvis tog Duborg-Skolen imod os, og familieforestillingen "Odysseus' eventyrlige rejse" kunne spilles i skolens boldspilhal. Vi har dog senere måttet love aldrig at anbringe så stor en forestilling der igen.

Teatret og vore hjælpere måtte nærmest trylle for at få kulisser og scene ind i hallen. Det var vist nok noget med hen over et tag. Så det lykkedes kun takket være rigtig god vilje fra opstillerne. Forestillingen var dog aldeles fremragende, og publikum mærkede heldigvis ikke noget til de mange problemer, der lå forud. Misforståelser førte ydermere til, at et reklamefremstød i

Folketeatrets familieforestillingen Odysseus' Eventyrlige Rejse med spænding, humor, musik og sang for alle fra 8 og opefter måtte grundet byggearbejder i Læk flyttes til Duborg-Skolens boldspilhal i Flensburg, hvilket affødte en række tekniske vanskeligheder, der dog alle blev løst takket være teatrets og skolens medarbejdere. SSF tilbød at betale for fælleskørsel, så distrikter og skoler ude vestpå ikke behøvede at gå glip af oplevelsen. (Foto: Thomas Petri)

skolerne i Flensborg ikke kom ud, så der kom kun godt 200 til forestillingen.

ANDRE FORESTILLINGER

Sæsonens anden familieforestilling om Robin Hood, der fandt sted i Slesvig Teater, kunne heldigvis melde udsolgt og var en spændende forestilling.

I Flensborg blev den første abonnementsforestilling "En sælgers død" set af 311 publikummer. Landsteatret med "Lærenemme Rita" blev set af 296 på Waldorfskolen i Flensborg, og det, der skulle vise sig at være et af sæsonens særlige oplevelser, nemlig forestillingen "Blodbadets Gud" blev set af 329 tilskuere.

Den Jyske Opera sluttede første halvdel af sæsonen inden jul 2008 med "Tryllefløjten" i en helt udsolgt idrætshal. Det var i forbindelse med den forestilling, at vi afprøvede en ny publikumsopstilling i idrætshallen. I stedet for at benytte de for mange ubekvemme indbyggede sæder, blev der stillet podier med stole op på gulvet i flere niveauer, og operaen stillede scenen op på den korte led i hallen tæt på de døre, de medvirkende går ind og ud af.

Kopenhagen Kabarett i Flensborg - tenorerne Mads Elung-Jensen og Kasper Højby Nielsen, baryton Niels Bo Emgren og bas Jürgen Schoop samt Helene Gjerris og pianisten Henrik Metz. (Foto: Kopenhagen Kabarett)

Vi har fået mange positive tilbagemeldinger på opstillingen, som vi gentog til forårets opera, men der er dog stadig tilskuere, der efter pausen sætter sig på de indbyggede sæder for at kunne se bedre. Vi arbejder videre med planen og forsøger at gøre tilskuerrummet endnu bedre til næste sæson.

Som optakt til operaerne tilbyder udvalgsmedlem Rejner Bogdan ved hver forestilling en introduktion. Disse introduktioner er populære med store besøgstal og fortsætter også.

AFLYSNING OG STOR OPLEVELSE

Efter jul 2008 så det rigtig godt ud med flere udsolgte forestillinger i Flensborgs abonnementsrække. Men så kom den næste nedtur.

Nyt Dansk Musikteater meddelte, at de var konkurs og ikke kunne levere forestillingen "Stjernernes Nat", der allerede var næsten udsolgt. En aflysning mere i én sæson ville være en katastrofe, så der skulle findes en erstatningsforestilling.

Udvalget havde længe været opmærksom på den store succes, "Kopenhagen Kabarett" opnåede rundt om på de danske scener, men vi var lidt tilbageholdende, fordi kabaretten næsten udelukkende består af tyske sange, som vi jo egentlig ikke er sat til at formidle.

Men ensemblet er dansk. Og netop dette danske ensemble har en særlig fornemmelse for den specielle atmosfære og musikalitet, der ledsagede 1920ernes Kleinkunst i Berlin. Mange af vore teatergæster har et stort kendskab til netop den tids musik, så selvfølgelig skulle vort publikum have mulighed for at opleve "Kopenhagen Kabarett".

Og nu var muligheden der. Ensemblet kunne komme på aflysningsdagen, og alle vi, der var i teatret den aften, fik en stor oplevelse. Kun få valgte at gøre brug af muligheden for at returnere deres købte billetter før forestillingen.

»Elskovsdrikken« ved Den Jyske Opera i marts i Idrætshallen i Flensborg var en herlig løssluppen og ægte italiensk komedie om ung kærlighed fra mesteren Gaetano Donizetti. Forestillingen var lagt i hænderne på et rent italiensk hold af kunstnerisk hovedansvarlige med chefdirigent ved Aarhus Symfoniorkester Giancarlo Andretta, instruktør Andrea de Rosa og scenograf Alessandro Ciapparughi i spidsen. Endvidere medvirkede Den Jyske Operas Kor og Sønderjyllands Symfoniorkester. Librettist var Felice Romani. Medvirkende ved forestillingen i Flensborg bl.a.: David Danholt, Michael Lindberg, Andrea Patucelli (foto) og Sine Bundgaard. Marcello Mottadelli dirigerede sangerne og Sønderjyllands Symfoniorkesters. (Foto: Anders Bach)

STÆRK OPLEVELSE OG UDSOLGT

Den græske tragedie "Ifegenia" var en stærk oplevelse, og operaen "Elskovsdrikken" i idrætshallen var igen næsten udsolgt. En elskovsdrik i pausen til alle vakte morskab og gjorde lykke. Vi har desværre ikke modtaget tilbagemeldinger om virkningen.

Den sidste abonnementsforestilling i Flensborg havde den røde lygte ude. Peter Schaufuss Balletten med "The King" var atter en stor succes. Netop Schaufuss-Balletten befandt sig på mdet tidspunkt i den situation, at hjemstedet Holstebro havde opsagt deres støtte til balletten, og Peter Schaufuss ledte med lys og lygte efter en by, der vil være nyt hjemsted.

HUSUM OG SLESVIG

Husum og Slesvig havde for begge spillesteders vedkommende flere mindre forestillinger på små spillesteder med i deres abonnement, og det tager publikum godt imod.

Samtidig har det så vist sig, at publikum nu også kommer, når der er en enkelt større forestilling på programmet, som i Slesvig, hvor "Troid Tæm-

mes" blev vist på byens teater. Næsten 200 mødte op, og ca. 60 tog imod invitation til natmad sammen med skuespillerne. En rigtig vellykket aften.

FORSAMLINGSHUSTEATER

Forsamlingshusforestillingerne i både Nibøl, Harreslev og på Flensborghus samler fulde huse, og i indværende sæson vil der også være forsamlingshusteater at gå til på Sild og serveringsteater, der kan nydes i Rensborg.

En fremragende koncert med den armenske violinist Hrachya Avanesyan (foto) og den 21-årige amerikanske Malko-vinder 2009, dirigenten Joshua Weilerstein indledte koncertsæsonen i Sydslesvig i september 2009. (Foto: Sønderjyllands Symfoniorkester)

FREMGANG

Statistisk set har vi i afvigte sæson igen haft fremgang i tilskuertallet, idet vi solgte 4748 billetter imod 4705 billetter året før. Og det trods aflysningen af "Sommer i Tyrol".

SØNDERJYDERNE

Sønderjyllands Symfoniorkester har været inde i en vanskelig periode præget af sygemeldte musikere og en anstrengt økonomi. Trods svære tider har koncertrækken her i Sydslesvig indeholdt mange fine koncerter.

Vi kan se tilbage på adskillige store oplevelser, og tilskuertallet nåede samlet op på 2100. Lidt færre solgte billetter end i sidste sæson. Alson trækker mange koncertgængere også herfra, og programmet for koncerterne i efteråret i Nibøl og Rendsborg tiltalte ikke ret mange tilskuere. Overskriften "workshop" holdt simpelthen folk væk.

NYT

I Flensborg tilbød symfoniorkesterets vennekreds introduktioner forud for to af koncerterne. Der kom under ti interesserede begge gange, så det blev ingen succes.

Orkesteret har skrevet kontrakt med en ny chefdirigent i tiden 2010-2013. Det er David Porcelijn, der afløser Vladimir Ziva.

Også på musikernes pladser er der en del udskiftninger for tiden, idet et naturligt generationsskifte og desværre også sygdom kræver både nyansætninger og mange assistenter. Assisterer er dyre i drift for orkesteret og er en medvirkende grund til at økonomien desværre er helt i bund.

Gruppekoncerterne for skolernes 4./5. klasser, fælleskoncerterne og den afsluttende familiekoncert har fundet sted.

Orkesteret lægger mange timer og et stort arbejde i disse mange koncer-

ter for børn, og vi håber, det er et arbejde, der vil fortsætte fremover trods kommende hårde sparetider.

SAMARBEJDER

På koncertområdet samarbejder udvalget både grænseoverskridende og lokalt omkring kammerkoncerter.

SSF er en del af Det Dansk-Tyske Kammermusikselskab af 1998, og i årets løb har vi haft både 10-års jubilæumskoncert, en koncert på Flensborghus samt en koncert med musikskolelever fra begge sider af grænsen og Frederiksstad Orkester.

I Husum samarbejder SSF fortsat med Kreis Nordfriesland om en koncertrække under navnet: Konzerte im Schloss. Også her er det unge talenter, der præsenteres, og SSF bidrager om muligt hvert år med en koncert.

BØRNETEATER

I den forgangne sæson spillede vi 60 børneteaterforestillinger rundt om i landsdelen for ialt 4268 børn og unge.

Børneteater fascinerer børn hver gang. De får en oplevelse, som de - og deres forældre - måske ikke selv troede var mulig i en tid med alsakens elektronisk overføring. (Foto: Flensborg Avis)

Udvalget kan atter engang konstatere at vore skoler og børnehaver sender begejstrede udsagn tilbage til udvalget. Mange af evalueringsskemaerne slutter med ordene: Mere af den slags.

Og det kommer der. Aftalerne for indeværende sæson er indgået med de børneteatre, vi vurderer hører med til eliten af Danmarks så berømte børneteater-tradition. Udvalget har været på børneteaterfestival - denne gang i fire dage i træk - for at vælge forestillinger.

ØGET MØDEAKTIVITET

På folketeatret.dk i København, hvor jeg er en del af bestyrelsen, har der været øget mødeaktivitet i nogle måneder. Heldigvis blev nogle af møderne holdt som telefonkonferencer. En af grundene var, at tiden var inde til at opslå stillingen som teaterdirektør med ansættelse fra 1. juli 2010. Der var en del kvalificerede ansøgere. Ansat blev Kasper Wilton, der i en årrække har været ansat som direktør på Odense Teater. Formanden Malene Schwartz valgte samtidig at trække sig ud af bestyrelsen og ulykkelig vis mistede bestyrelsen også næstformanden Ebbe Lundgård, der døde sidst i marts.

Også folketeatret.dk er desværre ramt af en trængt økonomi, og også her gøres der store anstrengelser for at spare.

BILLET-NET

Men tilbage til vort eget udvalg:

Det var ikke uden visse betænkeligheder, at udvalget og SSF før sidste sæson kastede sig ud i opgaven med at indføre et elektronisk billetnet. Heldigvis holdt tidsplanen, og ssf-billetnet.de var klar til at kunne tages i brug, samtidig med at teater- og koncertbrochuren udkom.

Alle sekretariaternes ansatte har ydet en stor indsats for at give billetnettet en så god start som muligt, og selv om der har været visse små-ska-

vanker i systemet, er det blevet godt modtaget af mange af brugerne.

Så godt som alle arrangementer i SSFs regi er at finde på ssf-billetnet.de, så man til enhver tid kan købe billetter. Der arbejdes permanent videre på at optimere systemet og løse de problemer, der måtte opstå.

En stor tak til alle, der har ydet en ekstra indsats for billetnettet. Tak til Georg Thomsen for den suveræne ledelse.

UDVALGSMØDERNE

Udvalget plejer at mødes en gang om måneden, men da opgaverne tager til, tilbuddene øges, og meget skal behandles, har vi besluttet at mødes lidt oftere fremover, for ikke at få for lange dagsordener.

At finde den rigtige form og balance i PR-arbejdet er noget, vi beskæftiger os en del med.

De store annoncer med månedens kulturtilbud fra SSF og samarbejdspartnere er vigtige, men samtidig tror vi, at der er behov for en reminder kort før hvert arrangement.

Så vi er begyndt at følge op med små annoncer igen, og det tyder på en større synlighed allerede. I disse tider er der mange, der spontant beslutter sig for en tur i teatret eller til koncert, og så skal tilbuddet være i frisk erindring.

I samarbejde med SSFs egen layout-afdeling har vi været på banen ved mange af vore møder med løbesedler om arrangementer, og også det har sin virkning.

KORTE Udstillinger og Priser

Helt nyt er et samarbejde med biblioteket omkring korte udstillinger på biblioteket med relation til de teaterforestillinger, vi viser. Et samarbejde, vi er glade for.

I forbindelse med indførelsen af billetnettet blev det tydeligt, at nogle af

billetpriserne havde for besværlige "skæve" tal. Der var samtidig for mange forskellige priser, og det er der nu rettet op på.

Priserne følger forøvrigt nøje Landestheatres billetpriser og reguleres i takt med Landestheatres ændringer. Andet ville være urimeligt her syd for grænsen, selv om billetprisen i Danmark ligger en del over vort prisniveau.

SVÆRT AT FÅ SPILLESTED

Efterhånden må vi erkende, at det er blevet et for stort problem for SSF at komme ind på teatrene i Slesvig og Flensborg med vore forestillinger. Landestheater er i den grad presset med produktioner, at det er svært at

finde plads til de danske gæstespil. Vi kan få datoer i ferietiderne, men der kan og vil vi ikke spille. Vi har jo ikke vort faste publikum i ferierne.

Sidst gik det galt med en for længst indgået aftale med Landestheater for den indeværende sæson. En aftale, vi troede, var helt sikker. Vi havde kontrakt med producenten i Danmark og skulle finde et spillested, og det lykkedes da også i sidste ende.

Det er en helt uholdbar situation, som der helt sikkert bør rettes op på snarest af hensyn til SSFs videre teaterarbejde.

TAK

I den sidste lange tid har udvalget på lige fod med de andre faste udvalg og mange andre måttet undvære Marianne Wulff, der er ramt af sygdom. Det har været et stort savn, og på udvalgets vegne vil jeg gerne sende Marianne mange kærlige hilsener og alle vore bedste ønsker om god bedring.

Heldigvis havde vi Katrin Koch, der var trådt i Mariannes sted. På fornem vis har Katrin påtaget sig mange nye opgaver og for Teater- og koncertudvalgets vedkommende ydet et stort arbejde i forbindelse med indeværende sæson.

Tak Katrin.

Tak til udvalget.

Tak til amtsrepræsentanterne for det fine samarbejde - og tak til det store trofaste publikum, der tager imod SSFs enestående kulturtilbud.

Fremragende og udsolgt: Den Jyske Opera Tryllefløjte, Mozarts populære opera, i november 2008 i Idrætshallen i Flensborg. Forud for forestillingen introducerede på vanligt bedste vis udvalgsmedlem Rejner Bogdan operaen for interesserede. Sønderjyllands Symfoniorkester, Den Jyske Operas Kor samt solister fra Herning Kirkes Drengekor medvirkede. Billedet viser Vibeke Kristensen (Papagena) og Jens Søndergaard (Papageno). (Foto: Anders Bach)

Et år med grøde

Af formand Jytte Christoffersen

Når jeg kigger tilbage på det forgangne år i SSF, synes jeg, det har været et år med grøde – der er virkelig sket noget, især når man tager de samlede kulturelle tiltag med – altså ikke bare fra Kulturudvalgets og Teater- og koncertudvalgets side, men også i Humanitært Udvalg og Årsmødeudvalget.

SLESVIG OG VESTKYSTEN

Her er det selvfølgelig især det kulturelle fremstød i 2008 i Slesvig, der gør sig gældende, men der har været masser af aktiviteter over hele Sydslesvig. Især, synes jeg, der har været grøde i det kulturelle arbejde på vestkysten i

Husum/Ejdersted med deres fælles caféaftener, i Husum har der været en kulturuge, man har deltaget i kulturnatten i Husum i sommeren 2009, og som det sidste nye har man startet et kor – Ejderstedkoret.

FEMGRENET ARBEJDE

Nå, det er jo vort udvalgs arbejde, jeg skal beskæftige mig med. Vort arbejde er femgrenet.

1. gren består af tilbud. Jeg synes, computeren ideligt styr kataloger med tilbud ud, ligesom der kommer tilbud med posten. Det er mest de personlige tilbud, vi beskæftiger os med, altså dem, der er stilet direkte. Vi drøfter disse tilbud, om de kan bruges til noget af det, der er på beddingen, om de er så

Jazz på Flensborghus - en serie i foråret og en i efteråret, som SSF og SdU går sammen om - er utroligt populær hos danske som tyske jazzvenner i Flensborg og opland. Sidst var der ekstrakoncert med de 20 musikere fra LandesJugendJazzOrchester og deres program »Blues & Roots: The Music of Charles Mingus«. Bigbandet ledes af komponisten og arrangøren dr. Jens Köhler, Kiel. (Foto: LJJ)

interessante, at vi er nødt til at arrangere noget, eller vi beslutter at sende dem til amterne og konsulenterne, eller vi takker nej.

Jeg synes især, vi får mange tilbud fra diverse kor, men korkoncerter er svære at afsætte.

2. gren er ansøgningerne fra foreninger eller amter; dem behandler vi altid seriøst og velvilligt, hvad enten det er økonomisk støtte eller hjælp til at finde musik, underholdning eller måske foredrag. Hvis vi betaler for hele arrangementet, beder vi om at få entreen sendt til os. Der kan jo tjenes penge lokalt på salg af drikkevarer eller lignende. Vi fastsætter også en entrépris, hvis vi støtter et arrangement, selvom der jo er – især udendørs arrangementer med fri entré.

3. gren er samarbejde. Vi samarbejder til højre og venstre. SdU er en fast samarbejdspartner til de fleste arrangementer, men vi får ansøgninger både fra tilsluttede og ikke tilsluttede foreninger og organisationer. Jeg nævner i flæng: Kvindeforeningerne, biblioteket, Nordisk Informationskontor, Folkeuniversitetet, sprogforeningen, menighederne, skoler og børnehaver, journalistforeningen, kirkehøjskolen og sidste skud på stammen er et historisk/pædagogisk foredrag i samarbejde med Durborg-Skolen.

Og så er der det "udenbys" samarbejde med tyske institutioner så som Schleswiger Jazzherbst, Hofkultur og folkBaltica.

Der har også været andre tiltag på den tyske front.

4. gren er vore egne koncerter – først og fremmest jazzkoncerterne på Flensborghus – tre om efteråret og tre om foråret. Af og til har vi også arrangeret andre koncerter.

5. gren er decideret foreningsarbejde af forskellig slags. Vi har et fast årligt møde med forretningsudvalget og et fast årligt møde med konsulenterne, ligesom vi også har haft møde med andre gremier.

I september 2009 gæstede den danske comedymester Jan Gintberg Flensborg med sit nye show »Jan Gintberg - Fremtid nu«, et brag af en forestilling.

Desuden drøfter vi af og til foreningsorganisatoriske emner og tiltag samt de ting, der rører sig i foreningsarbejdet.

BROGET BILLEDE

Når vi ser tilbage rent konkret på den forgangne sæsons arrangementer, vi har støttet, er det et broget billede:

Muddi og Salamidrengene og Århus Universitetskor (maj 08), Lars Møllers Kvartet, riverboatshuffle, Big Bonn Special, Jensens Jasskapel, Phønix, Vestre Jazzværk, Katrine Madsens Kvartet, Nis Boesdal, Fra Grundtvig til Gnags, Helene Blum Quartet, Anne Dorthe Michelsen, Jacob Fischers jazzjuleshow – dertil kommer diverse foredrag og film plus underholdning til jule- og adventsfester.

I 2009 har der så indtil videre været Lauseniana, The New Jungle Orchestra, Sebastian og Duo Ama Deus på Flensborghus og jazz i Medborgerhuset i Egernførde, musikcafé i Bredsted og andetsteds - og et Brorsonforedrag samt Jan Gintberg.

Men det er langtfra kun i Flensborg, det foregår: Således inviterede SSF og SdU til offentlige koncerter med folk- og countrysange ved M.C. Hansen og band bestående af Uffe Steen, Morten Brauner og Jacob Chano i september 2009 i Sønder Brarup og Vesterland Danske Skoler. (Foto: Povl Klavsen)

Jeg vil slutte med at takke mine medarbejdere i Kulturudvalget for deres arbejde; ligeledes vil jeg takke de ansatte på sekretariatet, som jo gør det største arbejde, og så vil jeg takke alle

dem, der i øvrigt har gjort et stykke arbejde for det kulturelle arbejde rundt om i Sydslesvig til vor alle sammens bedste.

På Sild er koncerterne på Vesterland Danske Skole populære og velbesøgte. Derfor bad SSF og SdU i november 2008 folkbandet Phønix om at tage turen til Vesterhavs-øen. Det blev en skøn aften. (Foto: Phønix)

Varmen kom helt af sig selv

Af formand Gitte Hougaard-Werner

Meteorologerne sagde, at det var den koldeste weekend i juni i de sidste 30 år. Det kunne vi specielt mærke om søndagen, men i fællesskabet tegn og i mødet med fællessang, varme ord og hilsner og de rød/hvide farver kom varmen helt af sig selv, da vi for 85. gang mødtes i hele Sydslesvig ved de danske årsmøder.

I weekenden fra 5.-7. juni 2009 feste- de vi igen sammen med det officielle Danmark, tyske politikere, danske venner, tyske naboer og som noget særligt i år også med repræsentanter fra andre mindretal i Europa idet mottoet lød "Nationale mindretal i Europa".

44 MØDER

Der afvikledes i alt 44 møder i landsdelen og i løbet af weekenden samledes tusindvis af mennesker. Der blev afholdt 15 møder om fredagen, 24 om lørdagen og udover de tre friluftsmøder, et møde om søndagen. Det er to

møder mere end sidste år, hvilket skyldes, at både Gelting-Gulde-Runtoft og Husum og omegn afholdte møde igen i år.

UGEN OP TIL ÅRSMØDERNE

I ugen op til årsmøderne genspejledes årets motto ved flere forskellige arrangementer. Her skal blot nævnes en viseaften med europæisk mindretalsmusik, to filmaftner med en frisisk og en bastisk film, Dockyard Festival i Flensborg med SdU som arrangør og debatmødet på Flensborghus med europæiske fokuspunkter.

Derudover arrangerede billedsamlingsudvalget en udstilling med årsmødeplakater op gennem tiden, og der var fernisering fredag 5. juni kl 15 på Flensborghus.

Det var en begivenhedsrig uge, der mundede ud i festlige og traditionelle årsmøder, hvor især friluftsmøderne var præget af en kold vind, og det berømte "Dänenwetter" med masser af solskin udeblev. Til gengæld var freda-

Gensyn med gamle venner - det er også en del af årsmøderne. (Fotos: Viggo Petersen)

Fuldt hus eksempelvis også i Drage, hvor der bl.a. var underholdning ved friske børnehavebørn. (Foto: SPT)

gens aften- og lørdagsmøderne solrige og rigtig godt besøgte.

FORVENTNINGSFULD STEMNING

Udvalgsarbejdet har været spændende og præget af en god og forventningsfuld stemning. Her skal fremhæves, at vi har haft et særligt samarbejde med SdU i år, hvilket jeg vil komme nærmere ind på senere.

Det fælles motto har været stort og processen lang. Derfor skal der lyde en stor tak til alle, der har været med i denne proces. Jeg er glad for og stolt af at være med til, at det igen er lykkedes at skabe gode rammer og forudsætninger for, at så mange kan mødes under et fælles motto.

Og så til et par ord om selve processen.

MOTTOET 2009

Tankerne bag og anledningen til årets motto blev allerede nævnt tidligt.

Anledningen var mindretalsunionen FUEFs 60-års jubilæum og ungdomsorganisationen JEVs 25-års jubilæum.

Det var vort udgangspunkt allerede 2008, da vi ud fra en sydslesvig-dansk vinkel satte fokus på "sprog og kultur", fundamentet, der bærer og præger os og udgør vort mindretal.

I 2009 skulle blikket så vendes udad,

og vi satte fokus på mindretalsspørgsmål som sproglig og kulturel ligestilling, finansielle rammebetingelser og ville belyse dette ud fra en europæisk mindretalspolitisk vinkel. Vi ville fremhæve ligheder og forskelle i mindretallene, gøre opmærksom på andre mindretal og deres daglige betingelser, deres fundament.

De traditionelle rammer ændrede vi ikke, men udover mange gæster fra Danmark, inviterede vi gæster, talere og underholdning fra flere europæiske mindretal.

Der var ikke fokus på Europa, selvom der var Europavalg om søndagen og det derfor ikke helt kunne undgås, men det var mindretallene i Europa blikket gjalt, selvfølgelig uden at glemme vor samhørighed med Danmark og det dansk-tyske grænseland, vi selv lever i til dagligt. Det er jo "de DANSKE årsmøder i Sydslesvig" vi fejrer.

Det har været interessant og sundt at kigge ud over egne hylder og opleve andre mindretal og deres "sprog og kultur". Der har været stor opbakning omkring emnet, og såvel underholdning som talere har båret præg af denne europæiske mindretalsvinkel.

PLAKATEN

Alle de ovenstående tanker og overvejelser ville vi så gerne have udtrykt i en

Årsmødeplakaten 2009 var lavet af IT-kunstneren Casper Schack. Udvalget og han præsenterede udkastet for Hovedstyrelsen tidligt i 2009. (Foto: Povl Klavsen)

plakat, der samtidig skulle kalde til årsmøderne på traditionel vis.

Udvalget blev enige om, at tiden igen var inde til en konkurrence om plakats design. Desuden besluttede vi, at billedsamlingsudvalget skulle inviteres med i beslutningsprocessen og afgørelsen af den endelige plakatvinder.

Fristen for konkurrencen måtte imidlertid forlænges, idet vi vurderede, at der ikke var indsendt nok forslag til en fornuftig afgørelse. Udvalget valgte at præcisere vore tanker bag mottoet. Vi ønskede en plakat med rene linier, et klart udsagn og lidt dynamik. Den skulle kunne ses og forstås – også når man bare passerer den.

Da fristen var udløbet, var antallet af indsendte forslag steget betydeligt, og der kunne nu træffes en reel afgørelse på baggrund af de mange forslag.

Både billedsamlingsudvalget og årsmødeudvalget var overbevist om, at farverne, detaljerne og helheden ved dette års plakat ramte plet. Den fanger, når man ser den langt fra, men der er mange interessante detaljer at opdage, når man kommer tæt på.

Chokoladen til fødselaren, æsken med de europæiske lande som chokoladestykkerne og fyldet, som det, der udgør det enkelte lands specielle smag, er netop landets mindretal. Vi var sikre på, at den både kunne være til inspiration til talere og en fin oversigt til alle andre.

Vinderen af årets plakat var Casper Schack, som vi valgte at invitere til hovedstyrelsesmødet den 10. marts, hvor vi så afslørede plakaten og overrakte en pengegave til Casper som tak for indsatsen.

Vi har været glade for vor beslutning og stolte af et flot resultat, og vi har da også fået mange positive tilbagemeldinger.

Tak til billedsamlingsudvalget for godt samarbejde og gode synspunkter i forbindelse med beslutningen og for en fin udstilling af årsmødeplakaterne fra 1952-2009 i forbindelse med årsmøderne i år.

T-SHIRTS OG CHOKOLADE

Udvalget gik derefter igang med at indhente tilbud til årets T-shirt. Det viste sig desværre, at årets plakat ikke egnede sig til at blive trykt på en T-shirt, der var for meget farvespil og for mange små detaljer.

Efter flere prøvetryk valgte udvalget at se bort fra at få lavet T-shirt i år. Alt for sent blev vi opmærksomme på muligheden for "kun" at trykke en del af plakaten, eksempelvis chokoladestykket Tyskland/ det danske mindretal, som alternativ til hele plakaten. Men vi måtte erkende, at løbet var kørt og bestillingstiden ville blive for kort. Vi opfordrede derfor folk til at tage sidste års T-shirt på, da "sprog og kultur" jo vedrører alle mindretal.

Selvom salget de sidste år ikke har været overvældende, var der dog mange, der savnede T-shirten i år. Derfor skal vi selvfølgelig gøre alt for, at der kommer en udgave til næste år. Vi håber så, at I alle vil bakke op omkring det og bestille "årets T-shirt".

En anden tanke, udvalget arbejdede med, oplagt i forhold til årets plakat, var at få et firma til at producere en æske chokolade, sådan som plakaten viser den. Vi indhentede flere tilbud, og det kunne realiseres, men det betød 12 stykker chokolade til 13 euro, og vi skulle mindst aftage 100 æsker.

Her måtte vi så erkende, at vort budget ikke kunne bære en sådan udgift, og der var jo ingen garanti for, at vi ville få solgt chokoladen, så fornuften sejrede, og vi så bort fra gaveæskene.

Det var alt i alt en lidt tam fornemmelse, at vi ikke kunne få T-shirt og chokolade, men der var heldigvis mange andre ting, der lykkedes, så det hjalp på stemning igen.

VOICES OF EUROPA OG DEN EUROPÆISKE LANDSBY

JEV afholder hvert år korstævnet Voices of Europa, hvor unge fra forskellige mindretal mødes og indøver mindretallenes sange med en professionel dirigent. Årsmødernes motto blev anled-

ning til at hente arrangementet til Sydslesvig.

SdU stod for ugen på Jaruplund, hvor 25 unge korsangere fra otte europæiske mindretal øvede under ledelse af Peter Shannon, der til dagligt leder det philharmoniske kor og orkester i Savannah, Georgia/ USA. I stedet for en afsluttende koncert som ellers, blev koret i år indbundet i weekendens årsmøder, hvilket var en kæmpe oplevelse, også for kordeltagerne selv.

Således sang de i Egernførde og på A.P. Møller Skolen om lørdagen og på friluftsmødepladsen i Flensborg om søndagen. Det var ikke kun sang, men også præsentation af de forskellige mindretal, der prægede det 30 minutters fine program.

Koret var med til at understrege årets motto og udvalget skylder Tinne, Fabian og hele deres "orga-team" fra SdU en kæmpe TAK for et fantastisk stykke arbejde, som vi kunne nyde godt af og har sat stor pris på.

Udover korarrangementet var repræsentanter fra 16 mindretalsorganisationer under JEV med til at præsentere sig selv i Den Europæiske Landsby på friluftsmødepladsen i Flensborg, og det har virkelig været med til at genspejle årets motto. Der var mulighed for information, mødet med sprog og kultur fra de enkelte mindretal. Her før-

Blandt de officielle gæster var udenrigsminister Per Stig Møller, den danske ambassadør i Berlin Carsten Søndergaard, arbejds- og europaminister Uwe Döhring og mindretalskommitteret Caroline Schwarz. (Foto: SPT)

te JEVs præsident Hester Knol fra Vestfrisland delegationen an, men også her var SdU uundværlig som samarbejdspartner for udvalget.

SKEMAER OG BUDGET

Som hvert år har vi udsendt årsmøderskemaerne til distriktsbestyrelserne, hvor disse udfyldes med ønsker om talere, underholdning og musik. Sekretariatet prøver så at koordinere og tilgodese så mange ønsker som muligt. Jo hurtigere skemaet returneres, jo større er chancen for at aftalerne kan træffes. Det letter arbejdet i Flensborg.

Udvalget havde fået bevilliget 5000 euro mere i år, så budgettet holdt. Men for at kunne budgettere bedst muligt, beder vi distrikterne og amterne om at forelægge refusionsønsker senest to måneder før årsmøderne. Refusionsønsker, der først kommer efter årsmøderne, vil normalt ikke kunne opfyldes.

Men udvalget fastholder stadig, at vi har fået meget og mange dejlige møder for pengene.

TALERNE

Årsmøderne er vor store fælles fest, men samtidigt et kulturpolitisk state-

ment, vore "grundlovsmøde" med talere, fællessang og underholdning. Tilmed lå vi i forlængelse af de danske grundlovsmøder om fredagen. Vi beklager selvfølgelig dette sammenfald, men datoen kunne ikke lægges anderledes på grund af Kristi Himmelfart og pinsen. Det politiske Danmark var da også som sædvanligt flot repræsenteret til vore møder rundt omkring i landsdelen. Fra politisk side har der været stor interesse for at komme til vore møder, og det er glædeligt.

Her skal nævnes Folketingets formand Thor Pedersen (V), udenrigsminister Per Stig Møller (K), undervisningsminister og minister for nordisk samarbejde Bertel Haarder (V), lagtingsformanden Hergeir Nielsen og partiformændene Villy Søvnald (SF) og Margrethe Vestager (RV) samt formanden for Region Sønderjylland-Schleswig Jens Andresen

Derudover medlemmerne af Femmandsudvalget med formanden Kim Andersen (V), Lise von Seelen (S), Søren Krarup (DF), Jørn Ulrik Larsen (SF), Bente Dahl (RV) og fhv. minister Torben Rechendorff (KF).

Yderligere kunne vi byde velkommen til folketingsmedlemmerne Holger K. Nielsen (SF), Henrik Dam Kristensen

Fremmødet var flot også i år, men kulden gjorde sit til, at mange blev hjemme ved friluftsmøderne. (Foto: SPT)

(S), Pernille Frahm (SF), Flemming Damgaard Larsen (V), Benny Engelbrecht (S) og Liselotte Brix (DF).

Det er altid rart at hilse på så mange ministre og medlemmer af Folketinget.

Og nu håber jeg ikke, jeg har glemt nogen i år, men skulle det være tilfældet undskylder jeg.

AFBUD

Kulturminister Carina Christensen meldte afbud med kort varsel, idet hun måtte prioritere europavalget højere, men heldigvis tog Kim Andersen gerne imod en invitation med kun en times varsel og sørgede for, at der også kom en hilsen fra det politiske Danmark til Egernførde. Der skal lyde en speciel tak til Kim for dette spontane tilsagn, det blev værdsat højt i Egernførde også blandt de tyske politiske gæster.

Jeg vil da benytte lejligheden til at takke værterne for at have taget godt imod repræsentanterne fra det politiske Danmark. De har følt sig velkomne og har fået mange gode oplevelser og indtryk med hjem.

ANDRE GÆSTER

Ligeledes har vi glædet os over hilsner og taler fra justits- og europaminister Uwe Döring, Johannes Lebech, medlem af Europaparlamentet (RV), FUEFs præsident Hans Heinrich Hansen og vicepræsident Heinrich Schultz, JEVs

præsident Hesta Knoll, generalkonsul Henrik Becker-Christensen, BDNs kommunikationschef Harro Hallmann og deres fhv. generalsekretær Peter Iver Johannsen samt repræsentanter fra Grænseforeningen, Nordisk Råd, Slesvig-ligaen, Danmarkssamfundet, Friisk forening og mange flere.

Blandt de tyske gæster til friluftsmøderne skal mindretalskommitteret Caroline Schwarz og Flensborgs bypræsident Christian Dewanger nævnes.

Ved flere møder kom repræsentanter fra byen, og mange tyske gæster imponerede ved at holde deres hilsen på dansk.

TALERSTOLEN ER DIN

"Talerstolen er din" er blevet en fast tradition, og det lykkedes igen at finde nogle unge rundt på skolerne, der havde lyst til at forholde sig til årets motto "Nationale mindretal i Europa". Det er utrolig positivt og imponerende at møde de unge og deres meninger. Derfor er det vigtigt, at vi fortsætter, og at skolerne bakker op omkring projektet. Jeg vil benytte denne lejlighed til på udvalgets vegne at sige tak til de unge for deres indsats og flotte taler.

DEBATMØDET

I forbindelse med årsmøderne afholdte SSF som sædvanligt et åbent debatmøde lørdag formiddag på Flensborg-

Nogle af deltagerne i årsmødeudvalgets evalueringsmøde i Hærvejshuset i Skovby. I baggrunden Gitte Hourgaard-Werner og Erik Jensen fra udvalget. (Foto: SPT)

Pladsen er tom endnu dagen før friluftsmødet, men flittige hjælpere er klar til at tage fat. (Foto: Viggo Petersen)

hus. Mottoet for debatten var "Nationale mindretal i Europa – folkeretsligt, politisk og økonomisk", og oplægholderne var FUEFs præsident Hans Heinrich Hansen, Danmarks ambassadør ved Europarådet Christian Oldenburg, SSWs landdagsmedlem og medlem af Friisk Foriining Lars Harms, der tog imod en sen invitation i stedet for Sasa Milosevic, direktør i Serb Council, der måtte melde afbud, og SSFs formand Dieter Paul Küssner. Generalsekretær Jens A. Christiansen fungerede som ordstyrer.

Efter oplæggene var der mulighed for spørgsmål fra publikum, og der opstod en livlig diskussion omkring mindretallene i Europa og deres vilkår. Mødet var godt besøgt og afsluttedes med en let frokost inden eftermiddagsmøderne.

PRESSEN

Vi kan igen glæde os over en god mediedækning op til og ved møderne, både i form af artikler, TV- og radioindslag.

Flensborg Avis bød på en årsmøde-avis til søndagens friluftsmøder og et stort indlæg i mandagsavisen.

KONTAKT informerede op til årsmøderne og ved hjælp af mange faktabokse og gode artikler skabtes der kendskab til de mange gæstende mindretal.

EVALUERINGSMØDET

Årsmødeudvalget havde traditionen tro inviteret til et evalueringsmøde i Hærvejshuset i Skovby. Vi fik mange gode tilbagemeldinger og konstruktive tilskyndelser, som vil præge udvalgets fremtidige arbejde.

Et af dagsordenens punkter var selvfølgelig mottoet for årsmøderne 2010. I udvalget ville vi oprindeligt gerne markere både SSFs og skoleforeningens 90 års fødselsdage i 2010, men det var der en rælle deltagere, der ikke syntes om: 90 år er ikke noget, man fejrer, hed det sig.

Så udvalget gik i tænkeboks igen.

Det endelige motto vil først blive bekendtgjort på landsmødet i november 2009.

Spejderne er uundværlige hjælpere og så - her med det store Dannebrog forud for morgenandagten på friluftsmødepladsen i Flensborg lidt i kl. 8. (Foto: Viggo Petersen)

TAK

Tak til alle, der har været med til at gøre årsmøderne til en fantastisk weekend, med gode og festlige oplevelser med gæster, venner og familie.

Tak til hele embedsværket, der har gjort et kæmpe stykke arbejde både før, i selve weekenden og efter årsmødernes afslutning. Og en kæmpe hilsen til sygdomsramte Marianne Wulff. Vi har

savnet dig og dine meninger/ kommentarer til møderne. God bedring!

Og min helt personlige tak skal selvfølgelig gælde til resten af udvalget, nye som gamle medlemmer. Ligeledes en kæmpe tak til SdU, specielt Tinne og Fabian.

Det har været et godt og udbytterigt samarbejde. Vore udvalgmøder har været præget af konstruktivitet, masser af ideer, humoristiske indslag og kommentarer.

Punktum for årsmødet hvert år er den afsluttende fælleskoncert med samtlige deltagende FDF-orkestre på Søndertorv i Flensborg. (Foto: Viggo Petersen)

Klubarbejdet er basisarbejdet

Af formand Leif Volck Madsen

I det omfang, vi i det humanitære udvalg overhovedet har noget, man kan kalde vort basisarbejde, må det være det klubarbejde, der foregår overalt i landsdelen, men som udvalget i virkeligheden ikke har så forfærdelig meget at gøre med til daglig, når alt går vel.

Så passer klubberne nemlig sig selv, ledet af lokale energiske og dygtige ledere og deres medhjælpere.

Der er p.t. 47 af sådanne klubber i Sydslesvig – i Flensborg by 14, i Flensborg amt 11, i Sydtønder amt 11, i Gottorp amt 8 og i Rendsborg-Egernførde amt 3.

De er meget forskellige, både hvad størrelse og programtilbud angår. Der er store klubber, der mødes en gang om ugen omkring foredrag og underholdning, diverse spil og undervisning i husflid m.m.

Der er klubber, der mødes hver 14. dag eller én gang om måneden til kaffe og Klönschnack, lidt kortspil eller banko, hvis de er mange nok til det, og det kan være i vore forsamlingshuse, i kirkerens menighedslokaler eller i private hjem.

De fleste klubber har også en årlig udflugt på programmet, enten alene eller sammen med en eller flere nabo-klubber, og arbejdet finansierer de i høj grad selv med lidt brugerbetaling i varierende størrelse. Såfremt de fører en slags dagbog over deres mødeaktivitet, hvad vi opfordrer dem til, og indsender den halvårligt til Bysekretariatet i Flensborg, der også fungerer som sekretariat for udvalget, så har de mulighed for at få et beskedent tilskud pr. mødedeltager fra SSF, og så får de også del i det beløb, som udvalget har mulighed for at tildele klubberne ved juletid.

SKRUMP

Da disse penge imidlertid fortrinsvis stammer fra afkastet af små legater under Grænseforeningen, har denne sum de sidste par år lidt alvorligt af skrump. Renteniveauet har bevirket, at der blev mindre og mindre at gøre godt med; alligevel har klubberne været glade for at modtage denne julecheck, og mange har meldt tilbage, at den i høj grad har været med til at betale for udflugten.

I udvalget prøver vi på hele tiden at holde så god kontakt med de enkelte klubber, at de altid er klar over, at de kan henvende sig til udvalget, hvis de skal have hjælp til løsningen af særlige problemer. Men vi gør også opmærksom på, at de samtidig er en del af det lokale SSF-arbejde, så de lokale distrikter må også have et medansvar for dette arbejde.

Det er bestemt mit indtryk, at det fungerer gnidningsløst overalt.

UDFLUGT SOM TAK

Alle disse udmærkede mennesker, der ude i klubberne gør et stort arbejde for at holde sammen på et fællesskab og give det et meningsfyldt indhold, gør det jo aldeles frivilligt og ulønnet.

I det humanitære udvalg siger vi dem tak for deres indsats ved en gang om året at invitere dem på en fin udflugt.

Den 17. september 2008 var der en busfuld + et par privatbiler, der kørte ud til Tydal, hvor vi fik en rundvisning på området og i spejdmuseet ved Torben Kvist og Roland von Oettingen, og Helmuth Wehrt havde stillet et fint kaffebord på benene for os.

Derefter kørte vi til Dansk Seniorcen-

ter i Tarp, hvor vi blev modtaget af Helmut Lothar, som fortalte om institutionen, og der var mulighed for at se en enkelt af de smukke lejligheder og nogle af de fælles faciliteter. Til slut spiste vi en god middag i husets restaurant. En dejlig dag – som en tak til de mange klubledere og deres medhjælpere.

UMAGEN VÆRD?

Flensborg bys senioruge fra den 27. oktober til den 2. november 2008 havde igen lagt sine infodage til Tyske Hus. Udvalget var repræsenteret med fotos og noget infomateriale på et par plancher. Anette Sørensen fra udvalget var tovholder, godt assisteret af nogle af de aktive pensionister.

Men spørgsmålet er, om det hele er

umagen værd, når infodagen ikke kan være den samme dag som basardagen, for det er den dag, der kommer folk. Jeg var dernede på infodagen, og der var i sandhed langt mellem gæsterne foran boderne. Desværre har Tyske Hus ikke plads til begge dele på samme dag, men der var rimelig stor utilfredshed med arrangementet, så vi må se, hvad byen finder på.

AMTSFESTERNE

Seniorernes amtsfester blev atter afviklet tre forskellige steder i løbet af oktober 2008, og alle tre steder havde sekretariaternes folk lagt et stort arbejde i at give vore ældre medlemmer en festlig eftermiddag.

De elsker musik, de gamle – det er

I februar kom Den Danske Skueplads med den musik-dramatiske forsamlingshus-teaterforestilling »PH - En på lampen« til Flensborghus. De medvirkende: Jette Sophie Sievertsen, Morten Thunbo og Christian Steffensen. (Foto: DDS)

der slet ingen tvivl om, men hvis det er meningen, at gæsterne skal kunne synge med, hvad de også gerne vil, så dur det bare ikke med et stort udvalg af danske slagere fra 50'erne, kendt fra Giro 413, i hvert fald ikke i det sydlige Sydslesvig, for de kender dem ikke. Her er det så bedre med noget munter instrumentalmusik.

Udvalgets 'gule folder', som sagtens kan være både hvid og grøn, er fremfor noget udvalgets ansigt udadtil. De to udgaver – efterårs- og forårsudgaven – rummer stort set udvalgets samlede tilbud.

PROGRAMMET 2008/09

Udflugt langs den gamle grænse med en fhv. tolder som guide; bestemt ikke kedeligt.

Alfred Mejenborg om sin opvækst i Flensborg og dagliglivet i mindretallet.

Sangeftermiddag med Johann Herold.

Dieter Joern fra Egernførde (gammel flensborgdreng) tog os med til ishavet ombord på en russisk isbryder.

Forfatteren Runa Kähler fortalte bl.a. om sin barndoms jul på Fyn og andet – til både smil og eftertanke.

Et festfyrværkeri om medicinsk humor ved fhv. overlæge Ole Helmig; ikke for sarte sjæle (især ikke hvis man stod lige over for at skulle indlægges), men morsomt var det.

Forsamlingshus-teatret gav os 'En på lampen' – en forestilling om PH. Fin-fin.

W.L.Christiansen om sin og sin families spændende historie mellem to kulturer i grænselandet.

Vi så Sct Georg og ikke mindst dragen på tusind måder i danske kirker sammen med Kirsten Gammelgaard.

Bodil og Wolfgang Dibbern førte os med billeder og sang gennem lidt af vort lands vemodige historie.

Finn Slumstrup kom humpende på sit læderede ben efter årsmødefaldet og aflagde 'et mediemenneskes beken-

delser' – om et liv i mediernes tjeneste.

Vi synes selv, at vi har kunnet tilbyde et godt og varieret program, og der har da også alle eftermiddage været god og tilfredsstillende tilslutning. Normalt bliver møderne afviklet i Flensborghus, men skulle der en enkelt gang være optaget i den store sal, så har vi heldigvis centralbiblioteket i baghånden, som gæstfrit tager imod os.

HØJSKOLEOPHOLD

I april 2009 var der ikke noget foredrag, men det skyldtes, at vi var på en uges højskoleophold i Nr. Nissum.

'Livet er en morgengave' var temaet, og vi hørte gode og muntre og lærerige foredrag, garneret af sang og musik ikke mindst ved skolens forstander Erik Sommer, der jo selv har skrevet adskillige nye melodier til både sange og salmer.

Det var en fin uge - med udflugter til Nr. Vosborg og Venø, og der var 47 deltagere med fra Sydslesvig.

Det var selvfølgelig en dyr tur, og vi havde fået tilsagn fra SSF om et klækkeligt tilskud pr. person, men Orla Møller og Jørgen Pejtersen fra udvalget fandt frem til og ansøgte omkring 40 fonde i Danmark og hernede, og vi fik faktisk så mange positive tilbagemeldinger, at vi kunne klare turen uden at gøre brug af SSFs tilbud.

Og vi har faktisk en pæn sum tilbage at gøre godt med, når vi til næste år vil på højskole igen.

Men skulle vore egne midler ikke slå til denne gang, så håber vi selvfølgelig på SSFs velvilje.

VÆRESTEDET

Værestedet på Flensborghus danner fortsat rammen om hyggeligt samvær hver tirsdag eftermiddag i ca. tre timer. Et sted mellem 15 og 20 mennesker mødes til en snak og spil af alskens art. Anette Sørensen har opsyn med det hele, men brugerne er efterhånden ble-

vet gode til at klare det meste selv. De to gode billardborde, der står til rådighed for værestedets gæster, kunne dog godt blive brugt mere.

Økonomisk hviler værestedet i sig selv ved hjælp af brugerbetalingen, der er ganske beskedene, og i 2009 blev der endda råd til en tur til Sønderborg med besøg i Alsion, en fin tur.

GYMNASTIKKEN

Pensionistgymnastikken måtte i foråret 2009 indskrænkes til kun ét hold, da den ene af de to instruktører efter mange års prisværdig indsats ønskede at stoppe, og det lykkedes ikke at finde erstatning.

Men Edel Linke fortsatte med sit onsdagshold i Engelsby-Centret, og der er rigtig god tilslutning. Men hvis pensionister skal nå alt det, de gerne vil nu om stunder, så er de sandelig også nødt til at sørge for at være i form.

SENIORDANS

Motion får danserne ved seniordansen sandelig også. Det ligner livsglæde pur, når de under Signe Andersens ledelse kaster sig ud i dansens strabadser og fornøjelser en 6-8 gange i løbet af en sæson.

Blot er de ikke så glade for at blive 'forvist' til centralbibliotekets sal; der er simpelthen for lavloftet.

TRAVETURENE

Og mens vi er ved motionen: Traveturene i grænselandet under Torben Kvists ledelse er også blevet gennemført forskellige steder i vor slesvigske hjemstavn. Det er traveture på en 5-10 kilometers længde i et adstadigt tempo og i smukke omgivelser og altid med en grundig orientering om landskabs-type og vegetation.

Desværre dør Torben Kvist med en dårlig ryg, så vi har måttet gå turene

uden ham de sidste par gange. Han håber dog stadig, at han kan være med igen; de ture vil vi nødtigt undvære. Indtil nu har det været gratis at deltage, men fra og med indeværende sæson har vi indført en beskedene brugerbetaling, og det er der ingen, der har brokket sig over.

RUSSISK-UNDERVISNING

Men det er som bekendt ikke kun kroppen, der skal holdes igang; det skal hovedet også, og ifølge Kirsten Jensen er der ikke noget, der er så godt for de slidte små grå celler som at gå i gang med at lære et nyt sprog.

Så derfor tilbød hun russiskundervisning. Der meldte sig 16 deltagere, der altså skulle lære både nye bogstaver og nye lyde, og holdet voksede i foråret til 18 og blev så kaldt begynderhold 2.

Deltagernes entusiasme tæller ganske tydeligt mere for vor udmærkede lærer end holdets sproglige resultater, men efter to sæsoners undervisning er så godt som alle på holdet i stand til på russisk at sige: Putin er en kommunist – en nyttig sætning at kunne.

Kirsten Jensen fortsætter med to hold: et for absolutte begyndere og et for begyndere 3.

AKTIVE PENSIONISTER

De aktive pensionister mødes stadig i de to hold – Karen Hansen leder onsdagsholdet og undertegnede torsdagsholdet.

Vi mødes om kursusrækker på hhv. 20 og 30 timer, der indeholder foredrag, diskussioner, ekskursioner og institutions- og virksomhedsbesøg.

Disse kurser sorterer under Voksenundervisningen, og kursisterne betaler den til enhver tid gældende timetakst.

Torsdagsholdet slutter altid året af med en flere-dages-ekskursion til et spændende område nord eller syd for grænsen. I år gik turen til Wismar, hvor

vi især beskæftigede os med den nordtyske 'Backsteingotik', der er så fornemt repræsenteret i den nu smukt restaurerede by.

Også til denne tur kunne det humanitære udvalg yde et beskedent tilskyd.

STØTTEKREDSEN

Støttekredsen – dvs. de ca 35 mennesker, der har påtaget sig det vigtige arbejde både at assistere personalet og løse ganske bestemte opgaver i hverdagen for beboerne på det, der indtil for ganske nylig hed Dansk Alderdomshjem, men som nu, efter om- og udbygningen hedder Dansk Ældrecenter – yder stadig en stor og i høj grad påskønnet indsats til glæde for både beboere og personale, der derved bliver frigjort til at tage sig af de fagligt tungere opgaver.

Det er Kæthe Kühl, der sammen med centerlederen, tilrettelægger dette arbejde.

UDVALGET

Det skal nævnes, at sundhedstjenestens nye repræsentant i det humanitære udvalg er Kerstin Reich, således at udvalget i dag består af følgende ni personer: Annkatrin Bracke, Lyksborg, Kæthe Kühl, Harreslev, Orla Møller, Harreslev, Elva Thorup Nielsen, Flensborg, Roland von Oettingen, Husby, Jørgen Pejtersen, Flensborg, Kerstin Reich, Flensborg, Anette Sørensen, Flensborg, og undertegnede, Leif Volck Madsen, Harreslev.

Vi har et godt og muntert samarbejde i udvalget, og der skal lyde en stor tak for det, og ikke mindst en stor tak til 'vor' sekretær Helga Dietrich i Bysekretariatet. Hun er hjælpsomheden og tjenstvilligheden selv - og så husker hun alt det, vi andre glemmer.

Værestedet

Af leder Anette Sørensen

Deltagerne i "Værestedet" mødes tirsdag eftermiddag kl. 14 på Flensborghus i Flensborg. Indtil kl. 16.30 er der mulighed for at spille forskellige spil. Der bliver spillet canasta, bridge, rommycup og skat omkring bordene, men det er selvfølgelig også muligt bare at sidde og snakke sammen. I kælderen er der to billardborde.

Der kommer typisk 20-25 deltagere, men der er plads til nye.

Kl. 15 samles vi omkring kaffen, som deltagerne laver på skift. Der betales en euro, så der også kan købes kringler.

Efterårssemesteret begynder omkring 1. september og sluttes af med en julefrokost i december.

Forårssemesteret går fra midt i januar til omkring 1. juli.

Sidst på sæsonen plejer vi at lave en eftermiddagsudflugt. Den gik i 2009 til Slesvig med bl.a. besøg på A.P. Møller Skolen.

Hvis man har lyst til at være med i Værestedet, skal man bare møde op en tirsdag eftermiddag.

Vil inddrages aktivt

Af formand Erik Fredens

Billedsamlingsudvalget består af tre medlemmer samt en sekretær. Ved Lisbeth Kochanskis overtagelse af jobbet i copy- og layout-afdelingen har vi automatisk skiftet sekretær. Vi er glade for samarbejdet med Lisbeth, ligesom vi er glade for, at Roald Christesen fortsat har haft lyst til at være med, nu som rådgivende kunstnerisk medarbejder på samme måde, som også Katrine Hoop er knyttet til udvalget. Vi er en stor gruppe på seks personer, men det fungerer fint, og selvom vi ikke altid kan finde fælles mødedatoer, kommunikerer vi i rigt mål på internettet.

HORSENS OG ÅRSMØDET

For længe siden kontaktede Grænseforeningen i Horsens udvalget, idet man ønskede at tilbyde en udstilling med Sophie B. Jensens billeder. Denne fik vi arrangeret, og den blev åbnet den 12. september 2008 på biblioteket i Horsens. Undertegnede foretog åbningen, hvor jeg fortalte om kunstnerens liv og virke. Den varede frem til

Aka Høegh: Dyret i isen. (Foto: Roald Christesen)

den 25. oktober og blev besøgt af mange interesserede. Vi havde udvalgt 16 værker, der gav et retrospektivt vue over Sophies liv som kunstner.

Vi blev involveret i Årsmødeudvalgets plakatkonkurrence, da man i januar 2008 inviterede os til at deltage i udvælgelsen af årets årsmødeplakat. Vi var heldigvis enige med udvalget om plakatvalget. Vi var glade for at være med og takker for indbydelsen og det gode samarbejde med årsmødeudvalget.

BILLEDUDLÅN

I det sene efterår 2008 blev udvalget konfronteret med spørgsmålet om, hvor et ganske bestemt maleri befandt sig. Det drejede sig om Agnes Slott-Møllers »Der sad to fruer og virkede guld«. Et kæmpe billede, der måler 1,60 x 2,10 med udkåret træramme. Normalt hænger billedet i Paludanushuset i Frederiksstad.

Men, fik vi at vide, "det hænger der ikke" nu. Jeg kontaktede derfor præsten på stedet, som oplyste, at man havde udlånt maleriet til en større udstilling med kunstneren på Stiftsmuseet i Viborg. En udstilling, der efterfølgende skulle cirkulere på flere andre danske museer helt frem til januar 2010.

Jeg foreholdt ham, at vi i udvalget slet ikke var blevet inddraget i denne aftale, ligesom jeg også beklagede dette. I Paludanushuset mente man, at man der ejede maleriet og følgelig frit kunne disponere over det – uagtet Paludanushuset hører under SSF, hvorfor maleriet logisk nok må stå under Billedsamlingsudvalgets opsyn.

Jeg har forklaret sagen for Dansk Generalsekretariat, hvor man har lovet

*Boletta Silis-Høegh:
Sprigvandet i Qaqortoq.
(Foto: Roald Christesen)*

at gå videre med den, således at udvalget fremover inddrages aktivt, hvis lignende situationer skulle genopstå.

Jeg kan tilføje, at maleriet figurerer i foreningens registrant over eksisterende kunstværker.

KØB AF GRØNLANDSK KUNST

Billedsamlingsudvalget har fra Quadrofoni-udstillingsarrangementet i Slesvig i 2008 erhvervet to nye kunstværker. Det drejer sig om billeder af de grønlandske kunstnere Aka Høegh og Boletta Silis-Høegh. Værkerne har været vist på udstillingen Quadrofoni på Volkskunde-museet i Slesvig, hvor i alt fire grønlandske kunstnere deltog. En udstilling, der var arrangeret af SSF og Sydslesvigs danske Kunstforening i fællesskab.

Det drejer sig om mor og datter. Således må den 60-årige Aka Høegh i dag betegnes som Grønlands mest berømte kunstner med en lang udstillingskarriere bag sig, samt repræsenteret på de større museer i Norden.

Datteren Boletta er 27 år og går sine egne veje i forhold til moderens motivverden. Hun har ligeledes deltaget i en række udstillinger. Aka er dybt forankret i natur, tradition og myte, mens datteren ser på moderniseringen af Grønland med de muligheder og problemer, det fører med sig.

Desuden har udvalget købt af to sydslesvigske kunstnere, der har været udstillingsaktuelle på kunstforeningens

udstilling på centralbiblioteket i Flensborg. Det drejer sig om en serie på fire oliemalerier med titlen »Sommerfugledalen« udført af Viggo Børnsen. En abstrakt billedserie som tager sig godt ud i sin helhed, og vi håber derfor at kunne finde en velegnet væg, der kan have dem alle, så de kan forblive samlet.

Desuden har vi købt to større billeder af Gunnar Børnsen, der ligesom de foregående, vil kunne hænge godt sammen. Motivet er her får tegnet på skifersort baggrund med en stærk grafisk helhedsvirkning.

HUSUMHUS

Til Husumhus har vi udlånt seks gouacher af Sophie B. Jensen. De stammer fra den gave, vi forrige år modtog efter hende. De er blevet indrammet, og er blevet ophængt i forhallen, hvor de fæstnes med sikkerhedsskruer, så de ikke kan fjernes uden specialværktøj. De blev præsenteret ved kulturnatarrangementet i Husum lørdag den 11. juli 2009.

ÅRSMØDEUDSTILLING

Vi havde fernisering fredag den 5. juni 2009 på en udstilling med årsmødeplakater. Roald Christesen og Uwe Oldag havde forinden affotograferet hele arkivets samling af plakater gennem alle årene fra den første i 1952 til i dag. Disse er nu samlet på en CD. En del originale eksemplarer fandtes i SSFs egen

Uvalgets formand Erik Fredens åbner årsmødeudstillingen med årsmødeplakater gennem tiderne på Dansk Generalsekretariat/ Flensborghus. (Foto: Martina Metzger)

samling, desuden supplerede vi udstillingen med tryk af de øvrige plakater, som blev foretaget af Lisbeth Kochanski i copy- og layoutafdelingen. Vi købte 30 nye skifterammer til arrangementet, og det er nu planen, at billederne bliver hængende frem til vinter på generalsekretariatet, og at de efterfølgende skal udstilles i de øvrige årsmødebyer.

JULEMÆRKET 2008

Julemærket 2008 var tegnet af Bettina Gerckens fra Husum. Hun er i dag under uddannelse og bosiddende i Århus. Om julemærket siger kunstneren: »Jeg har ladet mig inspirere af barndommens jule- og vinterminder. Det er også derfor, jeg har valgt den lidt 'naive' tegnestil. Arket hænger sammen ved hjælp af det lange gavebånd (den lange forventningsfulde tid), der kører igennem alle mærkerne. Motiverne på de enkelte mærker står dog sagtens hver for sig. Baggrundsfarven er en dyb grøn og gavebåndet er rødt, hvilket er de traditionelle julefarver. Jeg har dog også brugt en masse andre festlige farver som lilla og gul, for at peppe det hele lidt op.«

Mærket er traditionelt, som kunstneren også selv beskriver det. Vi var tilfredse med det, og ved, at det blev vel modtaget. Vi er ved at udforme den

kommende juls mærke.

KUNSTNERKORTET

Vi valgte i 2008 at mindes kunstneren Martin Quist, der døde i vinteren i 2008. Han var engageret i den sydslesvigske landsdel, hvor han har deltaget i flere udstillinger og både foretog udsmykninger og tegneundervisning.

Han stammer fra Egersund, hvor han opvoksede i et religiøst hjem. Faderens strenge forhold til religionen stammede fra indtrykkene under 1. Verdenskrig, hvor han som sønderjyde deltog på tysk side. Martin Quist brød senere med forældrene og valgte et eksistentielt livssyn, hvilket gav ham både fred i sindet og personlig frihed. Men bruddet var også en smertefuld proces, og for Martin blev vejen til personlig frihed således brolagt med angst og smerte. Denne dobbelthed kan spores i kunstnerens værker.

Korsfæstelsen er det ene, og midterste, af i alt tre billeder, der hænger i Harreslev danske Kirke. Vi valgte dette til kunstnerkortet. De to øvrige, der omkranser det, er: Forræderiet og Salvningen. De er oprindeligt malet til en udstilling i 1988, der havde altertavler og -billeder som tema. Det var fra denne udstilling, at menighedsrådet i kirken valgte at købe billederne.

Martin Quist er uddannet på Det Kongelige Danske Kunstakademi i København under professorerne Aksel Jørgensen og Elof Rieseby. Han var først bosiddende i en længere årrække i Sverige og derefter 30 år i barndomshjemmet ved Flensborg Fjord i Egersund.

Roald Christesen foretog affotograferingen i kirken.

Julemærkerne 2008 blev skabt af den 25-årige kunstner Bettina Gerckens fra Århus, født og opvokset Husum hhv. Hatsted. Efter realeksamen fra Husum Danske Skole i 1999 tog hun på Ungdomshøjskole ved Ribe, hvor hun engagerede sig inden for billedkunst og design. På Tønder Gymnasiums sproglig linie tog hun studentereksamen i 2003, besøgte Tekstilsseminariet i Skals/Viborg, blev uddannet til professionsbachelor i tekstile fag og tekstilformidler med speciale i beklædning, strik og undervisning, arbejdede i et par år som vejleder i tekstilværkstedet i "Huset" i Århus og får p.t. en design-teknologuddannelse i beklædningsdesign i Herning. (Foto: privat)

UDLÅNSVIRKSOMHED

Udvalget rettede henvendelse til generalsekretæren med en forespørgsel om, hvorvidt vi kunne udvide vor udstillingsvirksomhed til også at gælde lokaler, som ikke var snævert bundet til SSF. Denne henvendelse fik vi et positivt svar på, og der er dermed givet

grønt lys for, at udvalget kan formidle udlån til "skoler og andre institutioner ud over SSFs forsamlingshuse". Der er dog det forbehold, at forsamlingshuse- ne først og fremmest skal tilgodeses.

Vi glæder os over tilladelsen, da det giver os større mulighed for fremover at få kunst ud i hele landsdelen.

Spændende arbejdsopgaver og interesserede besøgende

Af museumsinspektør Nis Hardt

Fra Danevirke Museums gæstebog:

Imponerende med alle de oplysninger og billeder, I har.

Det morede selv min lillesøster og mig, at være her.

Man bliver meget klog af informationerne.

Tak for kigget.

Kathrine

Set i bakspejlet har det været et godt år for Danevirke Museum med spændende arbejdsopgaver og mange interesserede besøgende i både museets udstillinger og langs med Danevirkes volde. Og der er lagt op til mange nye opgaver og udfordringer i det kommende år.

For længst er SSFs museum blevet en institution, der ikke er til at tænke væk i grænselandets brogede museumsverden, der med sit formidlings-tilbud trækker stadigt nye besøgende til fra både nord og syd.

Museumsforeninger, danske og tyske militærenheder, grænseoverskridende politikorps, kulturhistoriske foreninger, grænseforeninger, højskoler, husmødre og Landfrauen, lige som universiteter og skoler med historie på læseplanen, bare for at nævne nogle af de besøgendes baggrund, møder op til en rundvisning, hører på foredrag eller tager på ekskursioner med inspektøren langs med Danevirkes gamle volde.

ALSIDIG FORMIDLING

Der stilles krav om en alsidig formidling, og museets personale tager gla-

delig udfordringerne op, og som det fremgår af de mange bemærkninger i gæstebøgerne, lever museet op til publikums forventninger.

Historie er identitetsskabende og til museets vigtige virkeområder hører formidlingen af det danske mindretals historiske baggrund. Her formidles dansk historie med tophistoriske emner, det mytiske grænseværn og Valdemarsmuren; men også besøgende med slesvig-holstensk/tysk baggrund kan følge museets formidling.

Ligesom det er også er blevet helt naturligt, at museet i flere år foruden et tæt samarbejde med institutioner nord for grænsen har opbygget et netværksarbejde med især de slesvig-holstenske fredningsmyndigheder og landsmuseernes afdeling vikingemuseet Hedeby, amtet og kommunen Dannevirke, ikke mindst i de fælles bestræbelser på, at få Danevirke og Hedeby med på UNESCOs liste over verdenskulturarv.

Mindretallets museums arbejde er til at få øje på. Derfor er det med glæde, at museet i slutningen af år 2008 fik besked om, at landsregeringen i Kiel, i øvrigt godt hjulpet på vej af SSWs Anke Spoorendonk, for første gang i museets historie har bevilliget et klækkeligt tilskud til museets drift og arbejde.

SÅ ER DER FRIT UDSYN

Museets vigtigste udstillingsstykke ligger så at sige lige udenfor døren.

Her har museet begivet sig ud i ter-rænet med en formidlingsform, som var påtrængt og nødvendigt. I samarbejde med de ansvarlige myndigheder er betydelige voldafsnit til begge sider af Hærvejen fra 2000 til i dag blevet sat

Undersøgelserne af det voldanlæg, der efter nedrivningen af Truberg-bygningerne er frit tilgængeligt, er i fuld gang. Det vidner arkæologernes telt om. Takket være A.P. Møller-Fonden er grunden nu SSFs. (Foto: SPT)

i stand og gjort tilgængeligt for publikum.

Skanse 14 fra 1864 er blevet genopført af tyske og danske ingeniørafdelinger, Hovedvolden er stort set rensset for uønsket bevoksning, Valdemarsmuren er restaureret, så publikum kan tage omkring 85 meter af den betydelige ruin i øjesyn, og på holmen i den tør-lagte Danevirke Sø kan man besøge det sagnomspundne voldsted Thyrborg.

I fjor blev et nyt afsnit af volden synliggjort. Takket være A.P. Møller-Fonden var det lykkedes at erhverve nabo-grunden Truberg. El-selskabet E.On-Hanse sørgede for nedrivningen af de nærmest faldefærdige bygninger. Nedrivningen blev gennemført i oktober 2008 med henblik på at frilægge kampestenmuren fra omkring 737 e.Kr. som bygningerne på Trubergs grund i tidens løb have beskadiget. En prøvegravning viste, at kampestenmuren mod forventning alligevel stod usædvanlig velbevaret. Faktisk i sin oprindelige fulde højde på omkring 2,5 meter. Også murens karakteristiske "sildebensmønster" kunne iagttages flere steder.

Fredningsmyndighederne overvejer at gøre et betydeligt stykke af den ualmindelig gamle stenmur med den foranliggende voldgrav synlig for publikum. Hermed vil endnu et af Hovedvoldens vigtigste bygningsafsnit kunne føjes til formidlingen i den arkæologiske park. Desuden håber arkæologerne på at kunne lokalisere voldporten "Østre Karlegat" og finde begyndelsen af Valdemarsmuren under de planlagte udgravninger.

NORDENS STØRSTE FORTIDSMINDE

Tyske og danske myndigheder og institutioner, herunder SSFs museum er for få år siden gået sammen om et projekt, der skal resultere i at Nordens største fortidsminde Danevirke og Hedebyområdet anerkendes som en del af UNESCOs liste over verdenskulturarv. Projektet "Phenomena and Monuments of Viking Culture" blev præsenteret i Landeshaus den 4. februar 2008.

Undertegnede har fra begyndelsen været involveret i planlægningsarbejdet, der bl.a. indeholder en omfattende beskrivelse af de enkelte voldafsnit, forskningshistorie, fremtidig frednings-

plan, koordinering med naturfredningen og formidlingsarbejdet, ligesom undertegnede har plads i arbejdsgruppen, der formulerer ansøgningen til UNESCO-kommissionen.

På nuværende tidspunkt deltager Island, Sverige, Danmark, forbundsrepublikken Tyskland og landet Slesvig-Holsten i projektet. Som noget afgørende nyt har Norge meddelt at ville opstille på den internationale ansøgning med Urnes stavkirke. Canada deltager i samtalerne, og både England og Irland signalerer interesse for projektet. En fælles international ansøgning er omfattende, og det er derfor afgjort, at den endelige ansøgning først skal afleveres i februar 1011. Her ligger en hel del arbejde, der venter.

FORBUNDSDAGSPRÆSIDENTEN KOM FORBI

Et projekt, der bliver til i samarbejde mellem flere lande er noget ganske særligt. Præsidenten for den tyske Forbundsdag, Norbert Lammert var synligt imponeret, da han den 11. juni på invitation af forbundsdagsmedlem Wolfgang Börnsen (CDU) aflagde landsdelen et besøg. Politikerne blev

vist rundt af Claus von Carnap-Bornheim og undertegnede og orienteret om de videre planer for UNESCO-projektet Danevirke og Hedeby.

Ved den lejlighed fik de overrakt den seneste udgave af den danske ambassades tidsskrift "Kennzeichen DK". Et særnummer, der netop omhandler projektet og det danske mindretal. Efter besigtigelsen af voldanlægget og museet fik Norbert Lammert mulighed for at mødes med repræsentanter for mindretallet. SSFs formand Dieter Küssner, organisationens generalsekretær Jens A. Christiansen og generalkonsul Henrik Becker-Christensen deltog i mødet.

FLERE BESØG

Europa-parlamentariker Ulrike Rodust (SPD) besøgte museet i maj og set på udgravningen af den imponerende kampestensmur på den tidligere Tru-berg-grund. Hun tilbød at sørge for, at der kommer en udstilling om Danevirke og Hedeby op at hænge på gangene i en af EU-bygningerne i Bruxelles. Ideen faldt i god jord hos det arkæologiske landskontors projektmedarbejder M. Maluck og landsmuseets inspektør.

Selvsagt var Danevirke og kultur-arvsprojektet også et af hovedemnerne i samtalen i Sankt Hans-Klostret i Slesvig, som Börnsen havde inviteret en række museums-folk, teatermennesker og turistcheferne fra amtet og byen Slesvig til i forbindelse med vice-minister for kultur og medier, Bernd Neumanns besøg den 5. september 2009 forud for et møde med repræ-

Venlighed og store smil møder én, når man kommer på Danevirke Museum. Det sørger bl.a. Kirsten Matzen t.h. og hendes to hjælpere Celine Kuhnt og Lena Brix for. (Foto: SPT)

sentanter for mindretalsorganisationer i Flensborg.

Hele Sli-regionen bakker op om kulturarvs-projektet, og politikerne fik ved lejligheden indblik det bestående nætværk og tiltagene i samarbejdet om at lokke flere turister til Slesvig-området.

Selvfølgelig også med henblik på at øge besøgstallene i Danevirke og He-deby

MINDRETALSLIV

Takket være en bevilling fra INTERREG IVa er der fra august 2009 igen kommet fart i opbygningen af udstillingen om det danske mindretals historie. René Rasmussen er tiltrådt den 10. august og er straks gået i gang med at designe udstillingsmontrer og har påbegyndt et større indsamlingsprojekt.

René Rasmussen har skrevet fire kapitler i sydslesvigernes egen historie-

Fra en af monterne på Danevirke Museum: Mindretalsliv - danske vandrelærere i Sydslesvig efter 1945. (Foto: SPT)

Fra mindretalsmuseet på Danevirke Museum: En sydslesvigsk bagklap fra en skrottet bil og en sydslesvigsk åre. (Foto: SPT)

bog, der lige er udsendt (se længere nede), og hans forfatterskab omfatter derudover artikler om det danske mindretals historie i Sønderjysk Månedsskrift og Grenzfriedenshefte i anledning af Flensborgs byjubilæum og med en artikel om en dansk sydslesvigers og attentatet på Hitler i 1944 i "Sønderjysk Almanak".

Udstillingen om mindretallets historie skal fortælle det danske mindretals historie fra 1920 til i dag. Den skal formidle en sammenhængende fortælling om det danske mindretal i Sydslesvig. Den vil på det overordnede plan koncentrere sig om nationalitetskampen og dens udvikling og afvikling. Udstillingens nøgleord om samlivet mellem flertals- og mindretalsbefolkning er: Fra »mod hinanden« og »ved siden af hinanden« til »med hinanden« og »for hinanden«.

Kronologisk afgrænser udstillingen sig til 1920-2009, men der vil dog kort blive knyttet an til den forudgående nationalitetskamp 1864-1920 og de politiske og militære begivenheder i for-

bindelse med de slesvigske krige 1848-1850 og 1864. Derved knyttes forbindelsen naturligt til museets allerede eksisterende formidling af Danevirkes historie.

Men uden genstande, ingen udstilling. I de senere år har flere sydslesvigere været på visit på museet med kleodier fra familiegemmerne eller har ryddet pulterkammeret for ting og sager, der kan være med til at illustrere, hvordan det danske mindretal har levet sit liv igennem de seneste 100 år. Det er vi glade for.

SYSTEMATISK INDSAMLING

Men en mere systematisk indsamlingskampagne bliver sat i værk fra september 2009, hvor Danevirke Museum vil kontakte mindretallets foreninger og institutioner med henblik på at samle genstande ind til udstillingsbrug, ligesom også private vil blive opfordret til at bidrage til udstillingen. Hvis udstillingen skal blive interessant og fyldestgørende, så kræver det interessante genstande, der kan aflokkes gode og vedkommende historier, fra alle sider af mindretallets liv.

Det er en stor udfordring at fortælle mindretallets historie ved hjælp af genstande. Det kræver ikke mindst medvirken fra mindretallet selv. Derfor skal der lyde endnu en opfordring til alle sydslesvigere om at kigge en ekstra gang i pulterkammeret, om ikke der skulle ligge en spændende ting og samle støv. Næsten alle genstande vil blive modtaget med taknemmelighed.

Indsamlingen er et led i "Projekt Mindretalsliv" – et større samarbejde under deltagelse af Museum Sønderjylland og det tyske mindretals museer nord for grænsen, foruden SSF, BDN, samt Studiefdelingen og Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig og Archiv und historische Forschungsstelle der deutschen Minderheit i Aabenraa. Hensigten er at dokumentere og formidle begge nationale mindre-

tals liv og virke, navnlig i tiden efter 1945.

Projektet blev præsenteret den 17. september på Dansk Centralbibliotek med både gætteleg om genstande og billeder, filmklip med fortællere fra det danske og tyske mindretal. Programmet afsluttedes med to mindretalsfolk i ilden: interviews med Stephan Kleinschmidt fra Sønderborg og Eberhard von Oettingen fra Flensborg.

Når indsamlingsprojektet er afsluttet og udstillingen færdig, vil det danske mindretal have et museum, der ikke blot er en turistattraktion, men også kan bidrage til dets egen selvforståelse.

SYDSLESVIGERNES EGEN HISTORIEBOG

Den 15. september udsendte Studiefdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig sydslesvigernes egen historiebo, »Sydslesvigs danske historie«. Bogen er redigeret af arkivar og historiker Lars N. Henningsen, der har skrevet kapitlerne om tiden indtil 1864.

René Rasmussen har bidraget med fire kapitler om tidsrummet 1864-1945 (i alt 130 sider).

Den rummer desuden bidrag af Martin Klatt (1945-1955) og Jørgen Kühl (1955-2009).

Bogen er på 356 sider og indeholder 254 illustrationer.

SOMMERSJOV OG ALVORS LEG

Danevirke Museum har også i denne sæson nydt godt af mediernes bevågenhed, der har fulgt godt med i det, der skete omkring museet.

Som noget særligt fik undertegnede lov til at deltage i en holdfuld radioprogrammer, som Radio Syd udsendte tidligt om morgenen i løbet af sommeren. Programmerne omhandlede Danevirke Museums udstillinger, Danevirke og Hedeby, vestkystens stormfloder.

En anden historie, lytterne fik, om-

Hver sommer er der stort vikingemarked ved vikingeforeningen Opinn Skjold og Danevirke Museum på Danevirke. Her kan interesserede følge vikingehåndværkerne, se på vikingekunst, møde museumsinspektør Nis Hardt (2. foto f.o. - stående t.h.), spise og drikke samt nyde aftenkoncerten. (Fotos: SPT)

handlede Danevirkes kanoner: Den Slesvigske Vognsamling i Haderslev og Dybbølcentret, der begge er del af Museum Sønderjylland, er gået sammen med Dannevirke Museum om at få bygget en kanonlavet med tilhørende forstilling. Forstillingen deles Dybbøl og Danevirke om.

Tøjhusmuseet har lovet et kanonrør til lavetten, som siden kommer til at stå på den gamle danske Skanse 14. De tre slesvigske museumsledere fortalte i fællesskab om projektet, mens vognsamlingens frivillige arbejdshold af stelmagere, tømrere og smede gik til sagen med hård hals.

AFTJENER SIN VÆRNEPLIGT

Totalforsvarsregion Fyn, Syd- og Sønderjylland og den tilsvarende tyske Verteidigungsbezirkskommando syd for grænsen er indgået partnerskabsaftaler, og i den forbindelse blev vi på Danevirke Museum indbudt til at holde indlæg om kong Valdemar, Danevirke og Sprogø. Ved den lejlighed fik undertegnede i sommers lov til at overnatte på marinehjemmeværnsskolen i Slips-havn. De to forsvarskommandoer fik en aftale om at se Danevirke på et besøg i oktober.

Også de tyske, østrigske og danske soldater, der står for at sætte krigergreve fra de slesvigske krige i stand, har besøgt Danevirke og fået en rundvisning.

VIKINGEMARKED

Den første weekend i juli havde den slesvigske vikingeforening "Opinn Skjold" og museet igen indbudt til vikingemarked. De slesvigske vikinger havde kantet vejen op til Valdemarsmuren med telte og boder.

Håndværkerne havde travlt, såvel bensmede som træskærere. Drejebænken snurrede, og det boblede i sejdgryderne. Sejden viste sig senere skulle bruges til at farve garn i. Publikum fik

som sædvanlig lov til at være med: »Du der! Rør lige suppen eller bag et brød, eller kunne du tænke dig selv at lave en glasperle«.

Her var tilbud til såvel store som små. Vejret var med os, og godt 2000 besøgende gæstede det populære arrangement. Som sædvanligt var der koncert på græsplænen foran volden.

STAFETLØB PÅ TVÆRS

Heller ikke stafetløbet på tværs af Sydslesvig, Lauf zwischen den Meeren, den 6. juni, gik stille for sig. 700 løbere byttede stafet ved museet. Et par hundrede tilskuere havde taget opstilling langs med indhegningerne, der kantede løbebanen, og heppede på løberne på deres favorithold.

Arrangørerne havde sørget for boder og telte med serviceindretninger for idrætsfolkene. Hele Dannevirke by syntes at være på banen den formiddag, og mange fik både tid til at nyde en grillpølse og et kig ind på museet. Få timer senere var det hele forbi - alt pakket sammen. Arrangement lå i Dannevirke kommunes regi, og vi håber at kunne fortsætte succesen igen ved løbet, der skal finde sted til næste år igen.

Også vore ferieafløsere Lena og Celine, der efterhånden i nogle år har passet receptionen, når Kirsten Matzen har fri, fik Flensborg Avis' udelte opmærksomhed. De to Sydslesvig-piger fik lejlighed til at fortælle om sig selv men også om arbejdsforholdene på museet. Det er hyggeligt at arbejde her i ferien, fortalte de, og man møder mange spændende mennesker.

TAK

Tak til alle, der med til at gøre museet til en spændende og alsidig arbejdsplads. De besøgende, alle der har ydet finansiel støtte, øget museets samlinger eller der, som vore frivillige medarbejdere, aldrig er bleget for at hjælpe med råd og dåd.

Mangfoldige og velbesøgte kulturelle tiltag

Af fhv. byformand Maren Schultz

Denne årsberetning er min sidste som byformand.

Vore kulturelle tiltag i Flensborg har igen været mangfoldige og velbesøgte.

Nytårskoncerten med Marimba Steelband under ledelsen af Holger Schreiber fandt sted i Ansgar Kirke i januar 2009.

Sammen med SSW inviterede vi til »kaffemøde« i maj 2008 og i februar 2009 med hhv. plejepolitik og aktiv alderdom som emne. Især det sidste har været et sandt tilløbsstykke. Dansk Sundhedstjeneste præsenterede et nyt initiativ med forebyggende hjemmebesøg. Jeg mener, det er et prisværdigt tiltag, som vi vil formidle til distrikterne.

Et tilbud for familier med børn var Circus Luft. Klaus og hans kompagnon lærte fra sig, hvad de ved om trylle- og jonglérkunst, og der er ikke småting. Dette søndag-eftermiddags-arrangement i september 08 i salen på Flensborghus havde dog fortjent flere deltagere. Vi serverede frisk frugt. Alle deltagere var tilfredse.

FILM

Traditionen med at vise danske film i Flensborg har vi bibeholdt, skønt der er for få biografgængere til at leje en ægte biografsal. Da vi i salen på Flensborghus råder over professionelt filmudstyr, valgte vi at vise børne- og ungdomsfilm ved en søndagsmatiné. Alle andre filmglade har mulighed for at se aktuelle dansk/nordiske film i regi af Flensborg Filmklub i Flensborghus' biografsal en gang om måneden. Vi

valgte at vise »Frode og de andre rødder«, en rigtig familiefilm, ved søndag formiddag-filmmatineen i november 08.

Vi vil fortsætte med at tilbyde bedsteforældre, forældre og børn en fælles filmoplevelse. Forslaget er fremme om at tilbyde endda to filmmatineer. Den første på en almindelig skoledag, for at tilbyde skole- og børnehavebørn dansk filmkultur, den anden som familiefilm om søndagen.

I december 08 inviterede Flensborg Bibliotek til juletræsfest med fokus på de helt unge i mindretallet.

Tilbage til de lidt ældre: Vi inviterede

Film for hele familien ved en filmmatiné i november 2008 i biografsalen på Flensborghus: »Frode - og alle de andre rødder« var instrueret af selveste Bubber.

Anne Dorte Michelsen og band gav en lækker koncert i december 2008 i en udsolgt sal på Flensborghus. (Foto: SPT)

til efterårsfest og adventsfest for medlemmer over 60 år i oktober hhv. december 08.

KONCERTER MED KENDTE

I bystyrelsens regi var der arrangeret tre koncerter med kendte danske mu-

I februar 2009 gav Sebastian "Trubadurens Aften"-koncert i en udsolgt sal på Flensborghus - trods forkølelse. (Foto: Sebastian)

sikstjerner. En aftenkoncert med Anne Dorte Michelsen på Flensborghus, en god oplevelse med mange tilhørere. En fremragende oplevelse med Helene Blum i en propfyldt Ansgar Kirke. Og en udsolgt koncert med Sebastian på Flensborghus. Han var forkølet, havde faktisk ingen sangstemme, men publikum tog det pænt. Men det gjorde pressen ikke. Kritikken i Flensborg Avis efter koncerten var nedslående, og det havde Sebastian ikke fortjent. Jeg følte mig tvunget til at skrive et læserbrev for at redde noget af hans ære.

Ved næsten alle vore arrangementer samarbejder vi med andre danske or-

ganisationer. Hvad den ene part ikke magter, er den anden måske bedre til. Vi retter en stor tak til SdU, biblioteket, Foreningen Norden, SSW, Aktivitetshuset, Kirkehøjskolen og andre for godt samspil.

Vor fælles kulturfolder vidner om de mange gode fælles tilbud.

MEDLEMSTALLET

I 2008 steg medlemstallet med 12 medlemmer fra 4.109 til 4.121 medlemmer. Det er ganske vist en beskedent tilvækst, men vi er dog glade for en positiv udvikling. Nyoptaget blev 207, tilflyttet var 128, så tilgangen blev i alt 335.

73 medlemmer døde, slettet blev 118, 132 fraflyttede, så afgang blev 323 i alt.

Jørgen Glüsing, Sporskifte, en af danshedens grand old men i Flensborg, fyldte 80 år i december 2008 og blev hyldet af familien, venner og hele bydelen, men døde kort tid efter. (Foto: SPT)

Blandt de 73 dødsfald var mange personlige venner. Det er mig en sørgelig pligt at nævne blot tre af dem: Sven Lekkatt, Jørgen Glüsing og Heinz Günther Hergesell. De har alle tre været personligheder, som svært kan erstattes. Deres flid og arbejdsindsats har været umådelig stor til gavn for vor forening. Med stor taknemmelighed mindes vi dem og sender deres pårørende en venlig tanke.

Alle vore afdøde medlemmer skylder vi stor respekt. Mange af dem har været aktive medlemmer i distrikterne og har trofast besøgt vore arrangementer. De har, hver på sin måde, mere eller mindre aktiv, præget vor forening. Vi takker dem for trofast medlemskab igennem årene.

BYSTYRELSEN

Generalforsamlingen 2008 holdt vi den 16. april - med champagne til ære for dronningen.

Følgende personer blev valgt til bestyrelsen: Næstformand: Preben K. Mogensen, bisidder: Lene Christiansen og Claudia Jans. Christian Dirschauer blev valgt som suppleant.

Diskussionslysten var stor på den generalforsamling. Der var kritiske meninger og positive holdninger til vort arbejde.

DISTRIKTSUDVIKLINGEN

Fra 1. januar og frem til 31. december 2008 har der været følgende medlemsudvikling i de ni flensborgske distrikter:

- 1. distikt: 430-434 (+4),
- 2./3. distrikt: 267-270 (+3),
- Centrum-Duborg-Vest: 720-694 (-26)
- Friserbjerg/Rude: 504-497 (-7)
- Skt.Hans: 295-296 (+1)
- Engelsby: 256-259 (+3)
- Sporskifte 336-348 (+12)
- Skt.Jørgen/Mørvig: 839-846 (+7)
- Tarup: 250-256 (+6)
- udenbys: 212-221 (+9).

Også i 2009 har alle distrikter afholdt generalforsamling med bestyrelsesvalg. I Flensborg Nord blev der dannet et nyt distrikt, idet 1. og 2./3. distrikt sluttede sig sammen i SSF-distrikt Flensborg Nord.

2./3. distrikt, som med succes og stabilt antal deltagere holder til i "Spætteklubben", fik i juni 08 besked på, at SSF-huset i Harreslevgade blev solgt.

Der er dog søget for, at det danske arbejde i huset er sikret gennem salgskontrakten også de næste 10 år.

Tak til alle medlemmer i disse distrikter for fælles samarbejdsvilje og tak til den nye bestyrelse. Vi ønsker jer held med udviklingen i Flensborg Nord.

Efter denne seneste fusion har vi nu 8 distrikter i Flensborg.

TRUSLEN BETYDER OGSÅ MULIGHEDER

Sidste års diskussion om distriktsudviklingen i Flensborg førte ikke til en konkret handlingsplan. Det er distriktsbestyrelserne selv, der bør tage initiativet til forandring. Bystyrelsen kan og vil ikke fremskynde en proces, som kan føre til yderligere sammenlægninger.

De distrikter, som fusionerer, gør det, fordi der mangler frivillige til at overtage et forpligtende bestyrelsesarbejde. Det er ingen trøst, at det sker i alle andre foreninger - uanset om det er i Danmark, Tyskland eller andre lande i Europa.

Vi har opnået en høj standart af velfærd. Vi føler os ikke længere forpligtede til selv at bruge kræfter, for at samfundet kan fungere. Men tiderne er under forandring. Pengestrømmen til at opfylde alle vor ønsker er ved at tørre ud, tilskudskrisen truer os alle.

Her ser jeg vor store chance for igen at tage et medansvar for hinanden. Det

Advent 2008 i SSF-distrikt Friserberg/Rude på Christian Paulsen-Skolen med børnehavenissebørn, der sang og optrådte, skolens piger i lucia-optog, julemand med gode slikposer og en festlig præst, der holdt tale, en dygtig pianist spillede til udvalgte sange, og hele SSF-distriktsbestyrelsen havde bagt kager og pyntet op med gran og tegnegrej til børnene. Og ikke mindst var der en masse, der havde lyst til at bruge et par timer sammen på en travl jule-lørdag. (Fotos: Peter Axelsen og Gertrud Terman-sen)

gælder om at rykke tættere sammen. Når den globale verden er i krise, kan vi i vore foreninger være til for hinanden. Lad os gribe denne udfordring.

Det betyder ubetinget samarbejdsvilje i alle danske organisationer i Sydslesvig. Det betyder, at alle, der benytter sig af mindretallets institutioner enten som bruger eller som ansat, tager deres del af ansvaret ved at tegne et aktiv medlemskab. Tilbuddet i vore distrikter er der.

MEDLEMSPLEJEN

Med 2008 har SSFs centralkartotek overtaget al kontingent-kassering i distrikterne. Det betød for distrikterne, at de første distriktsandele af årskontingentet først er på distrikternes konti i juni. De distrikter, som havde penge på bankbogen blev nødt til at mellemfinansiere ved at bruge af deres opsparringer det første halve år. Men når renterne er så lave, som de er for tiden, betød det ikke meget. Såvidt jeg ved, er der stadig gode kassebeholdninger i distrikterne.

Vi håber, at kontakten til medlemmerne bliver intensiveret, når nu bestyrelserne ikke længere selv skal opkræve pengene.

Medlemsplejen er af stor betydning for vor forening og kan ikke erstattes af en bankopkrævning. Kommer medlemmer ikke til vore arrangementer, må vi holde forbindelsen gennem personlige besøg.

Også 2008 udsendte vi vor SSF-/SSW-kalender til alle medlemmer. Distrikterne fik tilbuddet om at postomdele den. Det sikrer, at virkelig alle får kalenderen, men omkostninger er ikke ubetydelige. Der bør indhentes tilbud om uddeling med privat uddeler eller via Flensborg Avis' KONTAKTudgave om torsdagen.

Bystyrelsen takker distriktsbestyrelser for deres ihærdige indsats og frivillige engagement til fordel for deres medlemmer i Sydslesvigsk Forening.

OFFENTLIGT VIRKE

Et stående punkt på bystyrelsens dagsorden er SSFs præsentation i det offentlige bybillede. Det er vigtigt for SSF at være synlig ved bl.a. byens arrangementer. Vi var med ved Flensborg Bys nytårsreception i Tyske Hus med en infobod. Mindretallets kulturelle begivenheder skaber respekt og anerkendelse, men synliggørelsen kræver vort daglige engagement.

Vi var impliceret i gennemførelsen af mindretals-maratonen. Denne sportslige begivenhed og det kulturelle rammeprogram samlede løbere fra mindretal og flertal fra hele Europa. Sidste gang i 2008 var der endda besøg fra Europarådets generalsekretær. Det krævede stort organisationaltalent at stable et sådant stævne på benene, i ordets bedste forstand. Men nu er det forbi, der lød ingen startskud i år. Den utrættelige organisator Ulrich Scholl ønskede ikke at fortsætte. Vi beklager hans beslutning og takker ham for ihærdig indsats.

2009 er et jubilæumsår for Flensborg By. Det er 725 år siden, byen fik sin byret. Mange af os husker jubilæumsop-toget for 25 år siden. Det var et enestående arrangement på tværs af alle foreninger i både flertal- og mindretalsbefolkningen. Den store succes fra dengang kan næppe gentages, og skulle det ske, skal vi nok vente 25 år mere og fejre 750-året.

Men der var dog planlagt andre festdage i år. En rockkoncert den 5. juni på havnen og i dagene 14.-16. august en festmil rundt om Flensborg havn.

Søfartsmuseet holdt åbent hus den 3. maj. Den dag fik vi atter brug for distrikternes medvirken, idet SSF stod for salg af hjemmebag.

Bystyrelsen baksede derudover med en idé m.h.t. en gave til byen: Et fælles lanterneløb fra alle distrikter som stjerne-løb til havnespidsen med pølsespising i begyndelsen af november.

Flertallets og mindretallets kulturinstitutioner havde i fællesskabet arran-

geret »den hvide nats kultur« i Flensborg i juni 08. Vi holdt åbent hus på Flensborghus, biblioteket, Aktivitetshuset og Helligåndskirken. Der var god tilslutning af alle dele af befolkningen.

HÆDER

Flensborg hædrer hvert år personer for deres frivillige, ulønnede indsats til fordel for andre mennesker. Vi glædede os over, at Ingrid Lekkat sidste år var blandt dem, der modtog Flensborgs hæderspris. Også det flensborgske firma Queisser prisbelønner hvert år tre personer for deres frivillige, ulønnede indsats. Vi havde foreslået Elva Thorup Nielsen og kunne ønske hende tillykke med en velfortjent modtagelse af denne hæderspris.

Når vi indstiller personer til denne form for hæder, gør vi det velvidende, at der er mange andre, som havde fortjent en belønning for deres daglige frivillige indsats for SSF og mindretallet.

MED TIL INFO-MØDERNE

Når de danske skoler og børnehaver i Flensborg holder deres informationsmøder, er vi naturligvis til stede for at fortælle, hvor vigtigt det er at tegne et medlemskab i SSF, når man sender sine børn i mindretallets pædagogiske institutioner. Det er en sej kamp at overbevise forældrene, og det lykkes heller ikke altid.

Alle nyindskolede børn fik i 2008 en malebog som indskolingsgave, designet af Günter Stempel. Der følger oplysninger om SSFs arbejde og tilbudene samt indmeldeskort med. Medlemskabet er gratis i indmeldingsåret.

HJEMMESIDEN

Sidste år kommenterede jeg SSFs hjemmeside. Jeg udtrykte håb om, at vor internetportal vil fremstå mere levende. Desværre er mit suk ikke blevet

hørt. Der er ikke nogen fotokavalkade om det, SSF arrangerer.

Vi efterlyser gerne de unges interesser. Den vækkes bestemte ikke med vort kedelige talmateriale. Her skal vises, at det er så spændende at være medlem af vor forening, at de får lyst til at være med.

VEDTÆGTSÆNDRINGERNE

Udkastet til vedtægtændringernes m.h.t. fordelingen af antallet af delegerede til amts- og landsmøde har vi protesteret imod, fordi vor stemmeandel ville blive væsentligt formindsket. Forretningsudvalget og Hovedstyrelsen reagerede på vor protest. Denne passus blev trukket tilbage, og organisationsudvalget fandt en mere ligelig fordeling.

Tilbage var den passus om præciseringen af SSFs opgaver. Umiddelbart før landsmødet 2008 begyndte en heftig diskussionsrunde i de andre mindretalsorganisationer om det betimelige i formuleringen. Mange var og stadig er af den mening, at SSF vil rage kompetencer til sig, som man mener ikke tilkommer os. Det blev til en delvis ufin debat, som vakte interesse i de danske medier også nord for grænsen.

Påstande om, at SSF lægger op til at udvide sit virkefelt, om at ville fratage andre foreninger deres kerneopgaver og om manglende samarbejdsvilje var nogle holdninger, som der blev kastet rundt med.

Denne diskussion har også i vore rækker skabt uro og mangel på forståelse. På vort forberedende delegeretmøde det år kunne der ikke findes en fælles anbefaling. Også i bystyrelsen var vi skeptiske, om ændringsforslaget ville komme igennem, og om det på daværende tidspunkt ikke havde været klogt at lægge forslaget til side til gavn for et godt samarbejde mellem organisationerne i Sydslesvig.

Resultatet på landsmødet i fjor blev derefter: ja til redaktionelle justeringer,

nej til formålsparagraffens formulering.

NY FORMULERING

Organisationsudvalget måtte trække i arbejdstøjet igen for at finde en ny formulering for SSFs opgaver.

Helt aktuell blev nødvendigheden af at præcisere formålsparagraffen efter Rigsrevisionens seneste beretning. De danske bevillinger er formålsbestemte, og der skal dokumenteres, at tilskuddene er anvendt til de formål, som de er bevilget til.

Præciseringen af formålsparagraffen sikrer derfor SSFs arbejde til gavn for os alle.

Den ny formulering er aftalt med SSWs landsstyrelse, og Samrådet er blevet orienteret.

Det er forunderligt, at vi skal bruge så megen tid på et stykke papir, hvor vi har så mange andre opgaver, der trænger sig på i foreningen. Endnu mere uforståeligt er det, at mindretallets ledere bruger så megen energi på en enkel formulering, fremfor at vise enighed overfor omverdenen omkring vor målsætning.

Vi ønsker et velfungerende arbejde med de dertil nødvendige midler på tværs af foreninger og organisationer til gavn for hele mindretallet. Lad os derfor holde sammen og vise samhørighed udadtil.

ET TILBAGEBLIK

I ved, at jeg ikke ønskede genvalg til formandsposten.

Tillad mig derfor mit eget tilbageblik på de sidste 10 år.

På generalforsamlingen den 29. april 1999 blev jeg valgt til byformand. I har vist mig tillid. Jeg havde ikke været med i bestyrelsen på det tidspunkt. Jeg afløste Kai Gram Nielsen.

Flensborg by var inddelt i 15 distrikter med ialt 5.550 medlemmer.

Bestyrelsens hovedopgave, mente jeg, var at holde kontakt til distrikterne.

Flensborghus skulle bygges om til en levende bygning med tilgang for alle, også handicappede.

Værestedet blev indrettet, en styregruppe blev organiseret sammen med humanitært udvalg.

På Bysekretariatet afløste Helga Dittich Ebba Hede.

Efter distrikters ønske tilbød sekretariatet flere serviceydelser, f.eks. hjælp med administration, kontoføring, indkassering, nye medlemskort.

Sydslesvig-kalenderen blev en realitet.

Vi beskæftigede os med strukturændringer, omlægninger af distriktsgrænser, modvirke nedgangen i medlems-tallet.

Målsætning kaldte vi vor indsats i hvervekampagnen. Vi ydede en aktiv indsats med kontakten til de danske børnehaver og skoler her i byen.

Vi indførte indskolingsgaver. Vi fik en speciel hvervefolder for Flensborg.

Der blev fremstillet t-shirts med nyt logo, og vort rullegardin præsenterede SSF ved alle arrangementer.

Vi drøftede SSFs fremtid, vedtægtsændringer, kontingentforhøjelse.

Vi organiserede en gårdfest og indførte vor tradition med årlige byfester.

Den første danske kulturnat blev initieret og siden da fortsat hvert andet år.

Vi startede med årsmødedisco og indviterede til anderledes årsmødeaften på Flensborghus under mottoet: mød gamle og nye venner. Desværre lykkedes det ikke at lokke de unge studerende fra Danmark til.

Alle distriktsbestyrelser fik bystyrelsens referater.

Distrikternes samarbejde intensivredes. De blev opfindsomme, aktive og beundringsværdige.

Der er et højt aktivitetsniveau, præget af en god gejst.

Tarup fik sit forsamlingshus.

Sporskifte fik sit Danske Hus.

Martinsberg blev ikke længere brugt, og „Tante Andante“ flyttede ind.

På vort initiativ fik vi kulturfolderen. Vi var aktive i mindretals-marathonen.

Vi hentede store navne til Flensborg(hus): The Bootles, Benny Andersen, Danmarks Radios pigekor, Århus Universitetskor, Anne Linnet, Johannes Møllehave, Mozart, Erik Grip, Lone Hertz, Michael Falch, Frøja Gildberg, Sebastian, Anne Dorthe Michelsen, Helene Blum, Tine Bruhn og mange flere.

ØNSKER

Ved min fratræden havde jeg selvfølgelig nogle ønsker.

Jeg ønsker den nye byformand Preben K. Mogensen og hele bystyrelsen en god start og et godt samarbejde.

Jeg ønsker en konstruktiv debat om vor distriktsstruktur, hvor vi har helheden i fokus og ikke den enkeltes status.

Jeg ønsker et samråd, som afgiver magten til et fælles råd, hvor alle taler med én stemme til fordel for hele mindretallet.

Jeg ønsker et fælleskontingent for hele mindretallet, forbundet med den økonomiske transparence, der giver frihed til alle organisationer.

TAK

Tak til alle. Tak, fordi jeg i 10 år måtte være „mand“, byformand.

Tak til alle vore medlemmer.

Tak til alle mine kollegaer i bystyrelsen, de forhenværende og de nuværende. Vi har altid kunnet samarbejde i venskabelighed. I har bidraget med jeres kreativitet og humør, som gjorde arbejdet til en fornøjelse. Foreningens udvikling er vor alles formål. Tak til dem, der stiller op, når man selv vil stoppe.

En særlig tak personligt til Maike Albertsen Zwoch. Maike har jeg lært at værdsætte på en helt speciel måde. Hun ringede til mig for mange år siden, mens jeg var formand for 12. distrikt, og tilbød sin hjælp. Disse tilbud er

sjældne. Jeg var da også taknemmelig, dog var der på det tidspunkt ingen ledig post. Inden næste valg ringede jeg til Maike og tilbød en bisidderpost i 12. distrikt. Det tog hun gerne imod.

Da jeg få år senere efterlyste en afløser for mig i årsmødeudvalget, var det igen Maike, der sagde ja tak. Og for otte år siden bad jeg Maike kandidere til SSFs bystyrelse. Denne post har hun udfyldt med stor arbejdsindsats og kreativitet. Hun har senere indrømmet, at hun i starten kun havde haft kulturudvalget i søgelyset, men det endte altså med de nævnte poster. Den nye bystyrelse kan jeg anbefale: søger I en kandidat til kulturudvalget, spørg Maike.

FLERE TAK

Tak Helga, Birthe og Viggo på Bysekretariatet. Jeg ved, at det ikke altid har været nemt at omgås mig. Jeg stiller store krav, ikke mindst til mig selv. I

SSF-/SSW-kalenderen er kommet for at blive. 2009-udgaven bød på gamle billeder fra det flensborgske handels- og forretningsliv.

ved, jeg altid kun har haft foreningens interesser for øje..

Tak til samarbejdet med de andre organisationer i mindretallet.

Tak til presseafdelingen for KON-TAKTsiderne og årbogen.

Tak til Flensborg Avis. Tak for alle de positive overskrifter, jeg har fået. Tak, fordi journalisterne så tit har spurgt om min mening. Der er så meget farverigt mindretalsliv i vor forening. Tak, fordi I sørger for, at vi præsenteres udtil.

LAD OS

Lad os gøre vort daglige arbejde i distrikterne med glæde og ud fra overbevisningen om, at vi er en vigtig del af det flensborgske social- og kulturarbejde.

Lad os i fælleskab leve op til vor formålsparagraf om at udbrede og pleje det danske sprog, at værne om og fremme dansk og nordisk kultur i Flensborg, og at øge forståelsen for den særprægede sydslesvigske hjemstavn.

Lad os styrke sammenholdet blandt medlemmerne i distrikterne og overalt, hvor vi færdes.

VI BRÆNDER FOR SSF.

SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG AMT:

Mange store og små begivenheder

Af amtsformand Peter Kreutzer

Et år med mange store og små begivenheder er ved at være slut, og der er tid til et kort resumé over det, der er sket.

Også i 2008/09 har der i vort amt været travlhed med mange gode arrange-

menter i distrikterne. Som amtsformand er jeg stolt over, at det igen er lykkedes at få bestyrelser valgt rundt omkring, selvom det tit viser sig at være svært. Der er da også problemer i et af vore distrikter, hvor formanden er trådt tilbage midt i valgperioden. Da resten af bestyrelsen gerne vil fortsæt-

Med fire busser til København: Tivoli – og mylder i kaffepausen. (Fotos: Tine Andre-sen)

Fuldt hus til familiebrunchen i april - og der var ansigtsmaling til børnene. (Fotos: Tine Andresen)

te med arbejdet, håber vi i amtsstyrelsen, at det lykkes at finde en ny formand.

En fusion med et andet distrikt er efter min mening den sidste løsning, for når et distrikt nedlægges og sammenlægges med et andet, tager det lokale fællesskab skade, og det vil så igen føre ti at medlemstallet daler.

ARRANGEMENTER SIDEN SIDST

Det arrangement, som har været mest eftertragtet, var vor tur til Tivoli i december 2008.

Der var ingen af os, der havde reg-

net med den overvældende opbakning til denne tur. Bus nr. 1 var hurtigt udsolgt, så vi bestilte bus nr. 2 og håbede, at vi også kunne få den fyldt op, så de eventuelt tomme pladser ikke skulle føre til en ekstraudgift for amtet. Heldigvis var vore bekymringer ubegrundede. Ja, vi bestilte endda to busser mere, og der var stadig folk på venteliste, som ikke kunne komme med, da vi med fire fyldte busser mente, at nu måtte det være nok. Det endte derfor med, at små 200 personer havde en dejlig dag i København - på Strøget og i et festligt og julepyntet Tivoli.

Vor forårsfest i marts 09 samt fami-

På kvindedagen var der godsbesøg med shopping-mulighed. (Fotos: Tine Andresen)

Efter besøget i Randers Regnskov var der guidet rundtur gennem Randers med den lokale GF-næstformand Jens Jacob Øster. (Foto: Tine Andresen)

liebrunchen i april 09 havde samlet knap så mange deltagere som sidste år, men de, der deltog, var tilfredse og havde en dejlig oplevelse.

På kvindedagen i maj, hvor turen gik til "Gut Freienwillen" i Sigum ved Langballe, var 60 kvinder med, der nød at kunne shoppe i en helt speciel atmosfære.

På sommerudflugten til Randers Regnskov i juni havde vi samlet en busfuld, som havde en god tid inde i regnskovsområdet, og som efterfølgende havde mulighed for at komme med på en guidet tur gennem Randers. Der skal også herfra lyde en stor tak til vor engagerede guide Jens Jacob Øster, som er næstformand i Randers Grænseforening.

Efterårsfesten 60+ i november 2008 blev som altid et tilløbsstykke, hvor vore ældre medlemmer kom og nød et fint kaffebord samt operettemusik og en afsluttende tombola med fine gevinster.

Efterårsfesten 60+ og vor juletur til Den Gamle By i Århus håber vi i skrivende stund bliver lige så vellykkede og velbesøgte som alle andre arrangementer i 2009

MEDLEMSTAL

Det er glædeligt, at vi har formået at holde vort medlemstal stabilt, og at vi ender på et lille plus i forhold til sidste år, men vi er stadig et stykke fra de 3.500 medlemmer, som jeg har som mål i den nærmeste fremtid.

JULEHÆFTET

Traditionen tro fortsætter vi med at udsende det flotte julehæfte, som Flensborg Amt har fået stor anerkendelse for.

Vor nye amtskonsulent Tine Andresen har allerede sidste år lavet layout til et fint hæfte, som blev modtaget med stor glæde. Jeg ved, at der også i år vil blive udgivet et julehæfte – det er blevet vedtaget på amtsgeneralforsamlingen med et stort flertal.

ET GODT ÅR...

... blev det da også, da SSW ved det utidige valg til en ny landdag i Kiel i september i år fik stemmer nok til fire mandater.

Et år med godt og ondt, stort og småt

Af amtsformand Inger Merete Hansen

Igen er et år gået med godt og ondt, med stort og småt. Man tænker tilbage, når der skal skrives beretning om årets gang. Hvad var det for et år? Og jeg synes ikke ligefrem, at lykken altid har været med os.

Det første år med vort nye amtsblad eller Dansk Nyt for Sydtønder amt er vel overstået. Selvfølgelig har der været vanskeligheder her og der, men hvis distrikterne og andre bare kommer med deres ting i god tid, så vil bladet også udkomme til tiden. Bladet sendes ud som infopost, så vi kan ikke helt bestemme datoen, men det er billigere, og penge skal vi tænke på, for vi får samme driftstilskud som for to år siden og skal selv betale husleje. Derfor har vi nogle problemer med at få pengene til at slå til. Der er lovet os en forhøjelse, men ikke hvornår.

Det gode ved Dansk Nyt er, at flere også kigger med hos nabo-distriktet, og det var jo lige det, vi gerne ville. Jeg har oplevet glædelige eksempler.

FLOT KALENDER

En anden nytækning var at slå kalender og julehefte sammen. Jeg synes, vort kalenderudvalg med Jørgen Holm, Elsbeth Ketelsen og Bjørn Egeskjold har gjort et godt arbejde på rekordtid. De havde mange fine fotos fra Erik Jensen i Ladelund at vælge imellem. Og selvfølgelig var amtskonsulent Lars Petersen også med.

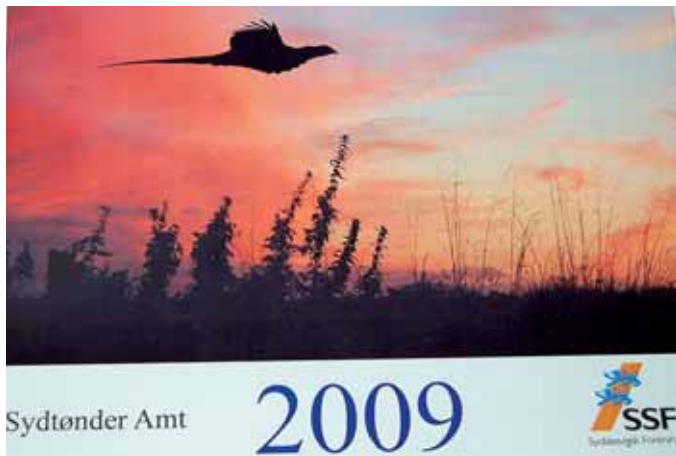
AKTIVITETER, VI (IKKE) HAR HAFT

Årsmøderne rundt omkring er en dejlig tradition, og altid møder man gamle bekendte eller ser nye ansigter. Å det er jo glant.

Lørdagen efter var vi sammen med Tønder Amts Grænsforening på en vellykket dagstur til Fanø, som vi siger tak for. Det er dejligt, at vi har så god kontakt med jer.

En stor koncert med U2 på Sild, som vi havde set hen til med glæde i sommeren 2008, blev aflyst nogle få timer inden. Der var ting i lokalet, der ikke var i orden, men det lærer man jo af, en dyr lærestreg.

Så kom sommerferien 2008. Det er

2009-kalenderen med arrangementsoversigten understreget med al tydelighed, at kalendere i amtsregi er kommet for at blive. 2009-udgaven viste flotte billeder ved Erik Jensen, Ladelund. (Foto: SPT)

I marts indbød SSF og Danske Filmperler til teaterkoncerten »Der var engang« på Nibøl Danske Skole. Den aften oplevede et talstærkt publikum en perlerække af sange, da Ole Lyngdal Løhde, Louise Davidsen, Bettie Uldal og Thomas Høj gik på scenen med sange som Mød mig på Cassiopeia, Sommer i Tyrol, Forelsket i København, Vagabonderne fra Bakkegården, Alle går rundt og forelsker sig, Landmandsliv og Far til fire. (Foto: Danske Filmperler)

normalt en rolig tid rent foreningsmæssigt. Ferien var ikke helt slut, så blev der skreven, at Nordfriesland-hallen var blevet lukket af bygningstekniske grunde. Og hvad så nu? Vi skulle da have operette "Sommer i Tyrol". Jeg havde glædet mig meget, men der kunne ikke findes et passende spillested, så også det gik vi glip af.

KULTURUGEN 2008

Den dansk-nordiske kulturuge 2008 blev afholdt i Slesvig med mange fine tiltag, men man kunne godt have ønsket sig det lidt mere fordelt over hele Sydslesvig. På den anden side sker det jo ikke hvert år, at en ny og flot skole bliver indviet. Rammerne var jo perfekte.

KONCERT OG FEST

Der er blevet afholdt flere gode og velbesøgte koncerter i Nibøl Kristkirke og familiejulekoncert i Stadthalle. Her var

Solist ved SSFs og Sønderjyllands Symfoniorkesters koncerter i kirker i Nibøl og Husum i januar med musik af Lidholm, Mozart og Haydn var Agnete Munk Rasmussen, sopran; dirigent Niklas Willén. (Foto: Sønderjyllands Symfoniorkester)

plads til flere, men det er jo bare det: de ved ikke, hvad de går glip af.

Amtets adventsfest 2008 i Agtrup gik også godt. Fin underholdning. Adventsfesten er for øvrigt ikke bare en adventsfest for gamle. Festen er for alle i amtet.

MARCH OG GRØNKÅL

2009 startede med nytårs-march i Læk, efterfulgt af amtmestillidsmandsmødet med grønkål i Ladelund. Vi havde ingen underholdning denne gang, men vi fik en god aften på Ladelund kro.

TEATER

Familieteatret, som vi også skulle have haft i den stadig ikke reparerede Nordfriesland-halle, blev lagt til Flensborg. Fremmødet var dog ikke nær så god som de gange, vi har haft det her.

Forsamlingshusteatret i Nibøl Skole blev en fornøjelig og vellykket aften. "Det var en gang", hed stykket, og jeg håber, den slags forestillinger er kommet for at blive. En virkelig glant avten, som avis skrev.

HJERTESUK FRA SILD

Et ømt punkt er, List Skole er blevet lukket. Vi håber, at distrikterne på Sild og amtet bliver taget med på råd omkring vore danske bygningers fremtid. For SSF m.fl. skal gerne kunne fortsætte brugen af bygningerne, selv om de ikke mere skal bruges som skole. Det skulle ikke gerne gå som i Hørnum. Først sælge, og så er det ikke muligt at få noget andet.

Det er et stort hjertesuk fra øen.

Ved årsmødet i Læk modtog Erika Hansen (t.h.) SSFs sølvnål og blomster af SSF-distriktets næstformand Liv Marit Tjelle Holm. Som få andre er Erika i stand til at favne alt dansk arbejde i Læk, hvor man påskønner hendes dybtføjte engagement og uegennyttige arbejdsindsats, hendes gode humør og smil. Hun har det danske sindelag med hjemmefra og har formået at videregive det til børn og børnebørn. Erika er aktiv i SSF, kvindeforeningen, kirken og ikke mindst ældreklubben og Steensen-stiftelsen. (Foto: Lars Petersen)

DISTRIKTERNE

Der har været holdt generalforsamlinger rundt omkring i distrikterne. De fleste var godt besøgt, og vi siger tak til alle, der lod sig vælge for at gøre et arbejde i SSF.

Desuden har vi haft en del amtsstyrelsesmøder plus amtmestillidsmandsmøder, hvor der var megen snak om vedtægtsændringer. Det blev ingen heldige aftener.

Distrikterne bedes også huske, når de planlægger deres aktiviteter, at de kan tilbyde deres medlemmer deltagelse i teateraftener og koncerter andre steder i Sydslesvig på favorable betingelser.

Blandt de døde i amtet i 2009 var fhv. SSF-ambassadør Uwe Petersen, Nibøl. Han og alle de andre døde vil blive savnet. (Foto: Lars Salomonsen)

MEDLEMMER

Ved årets udgang 2008 havde vi 1127 medlemmer. Det er 32 færre end året før, men en del skyldes, at der via den centrale opkrævning er blevet ryddet op blandt de såkaldte kartoteksfigurer. Og det er jo udmærket, for det skal jo være sådan, at kun dem, der betaler, er medlemmer og kan nyde godt af de mange tilbud rundt omkring.

Desværre har vi også mistet en del af vore trofaste medlemmer ved dødsfald. Vi vil savne dem alle og ære deres minde.

TAK

Til slut vil jeg gerne sige tak til distrikterne for god hjælp, når vi kalder.

Tak til amtsstyrelsen og Lars.

Tak til alle de frivillige, der giver et nap med ved møder og i forsamlingshuse.

Tak til alle for godt samarbejde.

Sommerturen sammen med Tønder Amts Grænseforening i år gik til Slesvig-egnen. Her besøgte A.P. Møller Skolen (foto), og der blev sejlet på Slien. (Foto: Lars Petersen)

Caféerne øger samarbejdet mellem foreningerne

Af amtsformand Lars Sørensen

Husum amts cafeer drog i år på fælles sommerudflugt til Flensborg Fjord. Her tages en lille hvil i Gråsten Slotspark. (Foto: Ketel Lorenzen)

De ugentlige café-møder rundt om i amtets regioner kører fint, og det er mit indtryk, at disse faste café-dage, hvor sekretariatet »flytter ud« til medlemmerne, er med til at øge samarbejdet mellem de forskellige danske foreninger og institutioner i amtet. Alle medlemmer og også andre foreninger kan få ordnet forskellige ting med konsulenten. Det være sig svar på medlemskabs-spørgsmål, problemer omkring et distriktsarrangement, eller der kan snakkes uformelt om andre problemer, der måtte opstå. Alt dette uden at skulle den lange vej til Husum. Det er selvfølgelig tidskrævende for sekretariatet, men nok den eneste rigtige vej fremover.

Musikcafeerne rundt omkring i Huum og Ejdersted amter er tilløbsstykker - også den med Gallywampus på Husum Danske Skole i sensommeren 2009. Publikum fik underholdning for alle pengene, da Gallywampus, et fynsk folk-orkester, gav koncert for fuld skrue og i tre timer sørgede for høj stemning. Orkestret spillede irsk og amerikansk folkemusik, der mest handlede om skibe der kæntrer, whiskey, uartige piger osv. De godt 80 fremmødte tog godt imod underholdningen og var fra start til slut smittet af det gode humør, som de veloplagte musikere spredte på deres egen måde. (Fotos: Karl-Heinz Blumenau)

West Coast Orchestras garvede jazzmusikere fra det nordlige Slesvig-Holsten under ledelse af Rainer Kleinlosen gav den hele armen i musikcaféen på Husumhus i april med jazz og swing. Fra Hamborg blev bandet suppleret med sangerne Katja Kursawe og Sam Jones. (Foto: WCO)

ÅRSMØDERNE

Årsmøderne i amtet forløb fint, også hvad antallet af deltagere i de forskellige møder viser. Efter en del år, hvor man var nødt til at holde friluftsmødet i Hatsted ved Mikkellberg, har det nu igen været muligt at benytte sig af Husum Danske Skoles udendørs områder. Ikke fordi pladsen ved Mikkellberg ikke er egnet, men Husum Amts friluftsmøde bør nu engang holdes i Husum, ikke alene for traditionens skyld. Også her lader det til, at et samarbejde mellem skolen og de øvrige danske foreninger er ved at virke igen.

5 DISTRIKTER

I løbet af 2008 er vi i amtet nået ned på kun fem distrikter, da man ved distrikts-generalforsamlingerne i Svavsted og Drage enedes om en sammenlægning af de to distrikter. Det nye Drage/Svavsted distrikt samarbejder med Frederikstad i café-sammenhænge. Så også her er der tale om samarbejde hen over distriktsgrænser for at tilgode det enkelte medlems ønsker

bedst muligt. Sekretariatets kontortider afholdes i Drage.

HUSUMHUS

Husumhus er blevet sat i stand, så det igen lever op til myndighedernes krav. Arbejdet i forbindelse med brandsik-

Som synligt udtryk for, at Husumhus' brandsikring og udluftning nu er up to date, er der anbragt en skillevæg af glas og træ mellem den nederste og den øverste del af foyeren. Nu kan der holdes møder i begge afdelinger, uden at man forstyrrer hinanden. I forgrunden SSFs tilsynsførende med SSFs bygninger Michael Oetzmann. (Foto: SPT)

Årets Danske Blues Navn 2008, Tim Lothar gav koncert i Husum og Ejdersted amters fælles musikcafé i Bredsted i marts. (Foto: Tim Lothar)

Det danske bidrag til kulturnatten i Husum 11. juli var et åbent Husumhus og et åbent Husum Bibliotek. I foyeren stod Husum SSW og Flensborg Avis med hver sin infobod. I lobbyen og foyeren vistest en ny permanent udstilling med seks billeder af den sydslesvigske kunstner Sophie B. Jensen (1912-2007). Salen dannede rammen om en jazzkoncert med sydslesvigske Nicolai Lengfeldt og en koncert ved fynske "Tumult" (foto) med folk, roots & rock - folkrock Danish style. (Foto: Tumult)

CAFETEATER

De fire teater- og koncertforestillinger i Husum i 2008 var heller ikke nogen publikumsmagnet. Der er dog blevet arbejdet på problemet, og det lader til, at det ny tiltag med café-teater er noget, som publikum tager godt imod. Det viste deltagerantallet ved operaaen "Rita".

ringen er afsluttet, og udluftningsanlægget er blevet fornyet. I den forbindelse er der blevet sat en skillevæg af glas op ved trappen i foyeren, så den nederste og den øverste del kan benyttes hver for sig.

Da Husumhus fra 1. januar er forsamlingshus, som alle foreninger kan benytte, er denne ombygning også påkrævet.

KULTURUGEN

I uge 16 var der kulturuge i Husum og Hatsted med arrangementer på skolen, i Hatsted Forsamlingshus, i kirken og på Husumhus. Det store forberedende arbejde havde et kulturuge-udvalg påtaget sig - her skal især Signe og Anders Andersens indsats nævnes - men fremmødet svarede ikke helt til forventningen. Dette skal dog ikke afholde nogen fra at prøve igen en anden gang.

SSFs amtskonsulent i Husum amt Peter Johansson - her sammen med barnebarnet Emma ved afskedsreceptionen på Husumhus sidst i september - sagde farvel til sit arbejde i SSF igennem 34 år med et græden og et leende øje. (Foto: SPT)

JULEHEFTET

Amtets julehefte blev desværre ikke noget i 2008. Der manglede simpelthen indlæg fra mange foreninger/institutioner. Her skal der så alligevel lyde en tak til julehefteudvalget, der består af Lass Erhardtsen, Uwe Oldag, Henry Bohm og Peter Johannsen, der ihærdigt havde prøvet på at stable et hefte på benene. Udvalget er blevet enige om at prøve igen, så vi håber på, at en sådan publikation, der jo også skal ses som en slags årbog for det danske arbejde i amtet, kan udgives igen.

Mens de sidste tre ting, jeg nævner her i beretningen, egentlig ikke var båret af succes, skal de dog alligevel nævnes. Og da de allerfleste af alle de

»Musical« med Morten Lützhøft, Hanne Hede-
lund, Troels Thorsen og Signe Egholm
Olsen blev opført af Det kgl. Teater i Husum
i november 2008. (Foto: Per Morten Abra-
hamsen)

De danske i Frederiksstad var også i år med i byens dragebåd-
race og viste dermed de danske farver. (Foto: Lars & Thore)

arrangementer, jeg ikke har nævnt her, i allerhøjeste grad tiltrak deltagere, synes jeg ikke, der er noget at være ked af.

Kulturugen var et førstegangs-projekt, der kan forsøges gentaget med små ændringer.

Koncerterne og teaterforestillingerne har længe haft svært ved at lokke et publikum.

Og juleheftet, der ikke blev til noget i 2008, bliver måske til noget i år, måske anderledes og mere tidssvarende.

STATISTIK

I løbet af 2008 måtte vi i Husum amt notere et lille fald i medlemstallet - og vi har måttet tage afsked med 12 medlemmer. Flere har været medlemmer længe og derigennem været med til at styrke det danske og frisiske arbejde herude vestpå.

EJDERSTED

Trods den lille tilbagegang i medlems-
tallet havde vi et år med et mangetal af
arrangementer og møder, der trak godt
med deltagere.

Især positivt var - og er - samarbej-
det mellem Ejdersted og Husum amter

omkring større musikarrangementer f.eks. ved musikcafeerne.

Starten var i Garding i november 2008 med et overordentligt pænt deltagantal. Disse musikarrangementer kan især få medlemmerne i den mellemste aldersgruppe på banen, dem, man i mange år har været bange for skulle blive glemt. Dette musikcafé-

Ejdercafeen har succes med sine familiefilm-eftermiddage i Paludanushuset i Frederiksstad, hvor børnehaven ligger inde med en del danske film. Filmene bliver selvfølgelig vist med dansk tale, og det har børnehaveleder Jette Rasmussen gjort gode erfaringer med: "Disse film er pædagogisk værdifulde. Vore børn kan godt følge med i sproget, især de danske vendinger er vigtige at lytte til. Det er vigtigt for dem at opdage, at sproget ikke kun kommer fra personalet men også andetsteds fra", siger hun. På billedet ses SSF-distriktsformand Elly Kristensen og kiosken i baggrunden, og teknikmand Christian Rasmussen med ryggen til. (Foto: Sigrid Gerckens)

samarbejde mellem distrikter og amter er noget, der er kommet for at blive og vil blive intensiveret. På fælles amtsstyrelsesmøder for Ejdersted og Husum vil vi tage højde for også dette.

Til slut vil jeg gerne takke Lass Erhardsen for det store arbejde, han har gjort som amtsformand i snart mange år. Ved valget i 2007 gjorde Lass allerede opmærksom på, at det var sidste periode for ham som amtsformand. Der skulle nye kræfter til.

At så alvorlig sygdom gjorde, at han måtte trække sig før tiden og ikke kunne holde sin afskedsberetning er sørgeligt. Vi håber, at Lass vil blive rask igen hurtigst muligt og ønsker ham og familien alt godt.

Fra teater- og koncertarbejdet

Af amtsrepræsentant i Teater- og koncertudvalget, Elly Kristensen

Igen og igen drøfter Teater- og koncertudvalget, hvordan vi får flere mennes-

ker til at gå i teater. Især er det svært at lokke folk til Husumhus.

Vi har prøvet med forskellige slags forestillinger - f. eks. anderledes opera. Publikum sad ved borde og var med i stykket, fordi skuespillerne eller operasangerne gik rundt blandt folk. Personligt synes jeg, det var en succes og en spændende, anderledes forestilling.

At gå i teater skal være en slags event. Det forsø-

ges kombineret med at gå ud at spise først - eller spise sammen med skuespillerne efter forestillingen. Man sidder ved små borde og spiser et stykke teaterchokolade og drikker et glas vin eller lignende.

Igennem sekretariatet kan distrikterne få tilbud på enkelte stykker. Der kan aftales f.eks. en god rabat og fælles transport.

En anden side af teater- og koncertudvalgets arbejde består i at udvælge teater til børn. Som en gylden regel sættes der på, at hvert barn skal tilbydes mindst én teater-/musikforestilling hvert år. Det synes jeg er flot. Det er generelt fine oplevelser, som børnene får.

Afsluttende vil jeg gøre opmærksom på SSFs hjemmeside www.syfo.de og muligheden for bestilling af billetter til teater og musik på ssf-billetnet.de. Den bliver løbende justeret og fungerer fint.

Beretning fra Sundhedsrådet

Af rådsmedlem Bente Möller

Nybygningen på Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg er taget i brug. Takket være A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til Almene Formål, er det muligt at ny- og ombygge dele samt renovere plejehjemmet. Det samlede projekt regnes med at være færdig i 2010.

En af årets større begivenheder er genindvielsen af det nyrenoverede kystsankatorium Hjerting. Kystsankatoriet fremstår nu som en tidssvarende og moderne institution, hvor der bl.a. er taget højde for flere toilet- og bademuligheder samt for eneværelser.

Hvis der skulle være foreninger i jeres distrikter, der skulle ønske at tage på en udflugt til hjemmet, tror jeg gerne de tager imod besøg. De er stolte over at kunne vise det frem til deres bruger-opland.

Plejeforsikringens stegne ydelser har givet en vis positiv udvikling på vore indtægter på hjemmepleje-området; men samtidig har sygekassernes bestræbelser på at spare penge medført, at patienter undlader at tilkalde faglig hjælp. De prøver på at finde hjælp hos naboer og familien i stedet for hos den ambulante plejetjeneste. En udvikling, der bekymrer os.

For vore ældre er Bennetgård det sted, hvor man gerne tager på rekreation, og be-

lægningen har været god i det forløbne år. Den økonomiske situation er imidlertid stadig anstrengt.

Det nye afregningssystem kræver p.t. en masse af sygeplejerskernes tid. Der indgives data på alle klienter, og det vil gøre hverdagen nemmere på længere sigt. Det bliver hurtigere at afregne med plejeforsikringen, og mange tekniske arbejdsgange kan de enkelte sygeplejersker ordne ude på mødestederne.

Noget nyt her i Sydslesvig er de forebyggende hjemmebesøg hos ældre over 75 år, som lige så stille er startet i foråret. Man vil gøre hverdagen nemmere og sikrere for de ældre. Disse hjemmebesøg er et anmeldt og gratis besøg i eget hjem. Formålet er at drøfte den ældre borgers aktuelle livssituation.

Personalemæssige ændringer:

Jochen Arndt er ikke ansat på Sundhedstjenesten mere. Kerstin Reich er ny ledende sygeplejerske.

I Team Ejdersted er Hanne Schaedla langtids sygmeldt og går derefter på "Altersteilzeit". Andrea Leonhardt er ny distriktssygeplejerske i Tønning og Sandra Fischer i Frederikstad. Conny Rasmussen er ansat som medhjælper efter at Marlies Zips er stoppet.

På tandpleje-området er Imgard Griemert ansat som efterfølger for Helene Grantzau.

Drage/Svavsted SSF-distrikt har succes med sine cykelture hver sommer. Her er store og små med. Der holdes pauser ved legepladser, og der grilles. (Foto: Christian Rasmussen)

Lige så dansk som andre steder

Af amtsformand Kristian Buhrkal

Amts- og distriktsarbejdet fungerer godt her på Ejdersted.

Lad os bare slå det fast med syvtommersøm.

Og det er lige så dansk som alle andre steder i Sydslesvig.

Hvis man læser Ejdersted Nyt, KON-TAKT og Flensborg Avis, vil man bemærke, at der foregår mange spændende aktiviteter på amtsplan og i distrikterne.

OMTUMLET ÅR

Det har været et omtumlet år for os i de danske foreninger og institutioner på Ejdersted. Ikke mindre end to gange har vi haft besøg af Skoleforeningens styrelse og andre repræsentanter fra mindretallet for at se, om vi er aktive nok, og om vi samarbejder nok med hinanden.

Desværre endte det første besøg med, at Vestejdersted Danske Skole i Garding blev sammenlagt med Uffe-Skolen i Tønning. Men vi fik dog afværget, at børnehaven i Garding blev lukket.

Ved det andet besøg ville man have lukket børnehaven i Garding, solgt Klit-skolen i Sct. Peter og Digeskolen i Follervig. Det lykkedes heldigvis at overbevise om det skæbnesvangre for det danske arbejde på Ejdersted ved et eventuelt salg.

Det efterlod os, der var med til at modtage de kontrolbesøgende, med en lidt mærkelig følelse. At skulle forsvare og retfærdiggøre vort arbejde og brugen af bygningerne for en styrelse, der er valgt af forældre på skoler rundt om i Sydslesvig... At de, med mere eller mindre indsigt i forholdene for hele

det danske mindretal i Sydslesvig og i forholdene på Ejdersted, kunne bestemme over fremtiden her. Uden at de behøver at vide, hvor Ejdersted ligger eller har kendskab til, hvor mange gange vi holder årsmøde om året. Sidste var et af spørgsmålene fra gruppen.

At det så bagefter, gennem artikler i Flensborg Avis, viste sig, at formanden for Skoleforeningen mente at skulle afgøre, om vi var danske nok, viser blot lidt om den misforståede magt, der efterhånden er tilsnegnet Styrelsen.

BAKKER OP OM FORSLAG

Derfor kan vi i Ejdersted amt kun bakke op om forslaget fra Sild, hvor man vil have nedsat et udvalg med repræsentanter for de forskellige foreninger til at afgøre lukninger og salg af bygninger. Og, at der skal gå længere tid fra forslag til beslutning om lukninger. Jeg håber, alle efterhånden vil indse det fornuftige i et sådant forslag.

GODT DER RUSKES OP

Lidt godt er der jo altid ved alt. Der blev rusket lidt op i alle foreningerne, og vi er godt i gang med forskellige former for samarbejde på tværs af distriktsgrænserne. Det er også nødvendigt, hvis vi også i fremtiden vil have de faciliteter, vi har nu.

Det er ikke godt nok, når vi hver især kun laver noget for os selv. Vi skal alle ud til et større område med en bred vifte af arrangementer, så der bliver noget for alle.

Et arrangement, der ikke kan skaffe nok deltagere i distriktet, kan måske tiltrække nogen fra nabolistrikterne.

Desuden skal vi ikke altid kun kigge

Hr. Jensens Jasskapel gav koncert for over 50 fremmødte i Garding i november 2008. (Foto: HJJ)

på, hvor mange deltagere der er. Der skal også være plads til mindre arrangementer, der måske kun tiltrækker 10 deltagere. Det kan være læsekredse, filmklubber, træarbejde osv. Hvis nogen har en idé eller et talent for et eller andet, skal de bare henvende sig, så skal vi nok prøve at hjælpe i gang.

SAMARBEJDE MED HUSUM AMT

Vi har i afvigte sæson indgået et samarbejde med Husum amt omkring vestkystkultur, hvor vi har gennemført flere koncerter i de to amter som fælles musikcafeer.

Vi startede med en jazzkoncert med "Hr. Jensens Jasskapel" i Garding den 1. november 2008 med ca. 65 deltagere.

Desværre måtte vi på grund af sygdom aflyse koncerten i Frederiksstad, men derudover har der været koncerter i både Bredsted og Husum, alle gode koncerter med mange deltagere.

En næste koncert var med "Max Wolff Trio" på Uffe-Skolen i maj.

Vi prøver ved valg af musik at finde orkestre, der passer til den aldersmæssige midtergruppe mellem 30 og 70 år og det er vort håb, at mange flere vil køre til de forskellige koncertsteder, selv om det er lidt længere væk fra sofagruppen derhjemme, når vi skal rundt i begge amter.

Derudover holder SSF Husum og Ej-

Lopper i mangetal og et overdådigt kagebord - opskriften på et velbesøgt loppemarked ved Garding Danske Børnehave var hjemme i juni. (Foto: Kerstin Meinert)

Seje piger gennemførte Tønning SSFs stepholds »survivaltrip« en lørdag i juni uden at mukke. En flok friske, glade og forventningsfulde piger mødtes på Uffe-Skolen, alle ikklædt et mere eller mindre originalt »jungle-outfit«, for at udfordre den »farlige og forræderiske vej« gennem Ejdersted, hvor »kun få vender tilbage med livet i behold«. Rejsens mål var »junglecampen« (Kongenshus), og den lange vej blev tilbagelagt med cykel over stok, grøfter, sumpe og sten. Hele gruppen beviste, imod alle odds, at de var i absolut topform ved at gennemføre dette »inferno af livstruende situationer«. (Foto: privat)

dersteds amtsstyrelser mindst to årlige møder sammen, hvor vi ser på, hvor der kan være gavnligt at samarbejde om.

CAFEEFTERMIDDAGE

De månedlige café-eftermiddage på Uffe-Skolen, hvor også bibliotekets bogbus er til stede, har rigtig god tilslutning. Der er 40-50 voksne med hver gang. Ideen med hver gang at have et program for børn, fungerer rigtig godt. Og nu er vi kommet derhen, hvor alle foreninger arrangerer en café-eftermiddag. Jeg kan kun opfordre endnu flere, også dem der bor lidt længere fra skolen, til at komme. Vi får en hyggelig snak og et veldækket og lækkert kagebord, og der er folk i alle aldre, lige fra forældre til børnehavebørn og til pensionister.

Tusind tak til Kirsten og Jette og jeres mænd for det store arbejde, I gør.

ANDRE ARRANGEMENTER

Der har i året været arrangeret tre wellness-weekender for piger i 2008/09. Vi, mændene, har hørt rigtig meget om, hvor sjovt og dejligt de har haft det. Men desværre er vi afskåret fra at deltage, da det kun er for kvinder.

Amtsudflugten til landshaveudstillingen (Landesgartenschau) i Slesvig i september 2008 med bl.a. guidet rundtur i barokhaven var også en god oplevelse for de 29 deltagere, der var med.

Amtsfesten med grønkålsspising var igen en stor succes. Der var 81 deltagere mod sidste års 50.

Vi blev underholdt af vort nye Ejderstedkor, som sang et både vittigt og følelsesladet udvalg af sange. Det er flot, så godt koret allerede kan synge efter

Det nye Ejderstedkor på 23 medlemmer under ledelse af Bente Stenger fik sin imponerende, flotte premiere ved amtsfesten i Tønning i februar. (Foto: Sigrid Gerckens)

Mens årets første foredrag i Velt/Follervig Forsamlingshus Digeskolen holdt sig til det hjemlige, idet de 14 deltagere fik et rids af Ejderstedts historie, tog det næste arrangement et stort spring: Mariel Starkgraff (foto) tog de 29 fremmødte med på en spændende og fascinerende tur til Thailand. (Foto: privat)

så kort tid. En stor tak til alle 23 medlemmerne og korets leder Bente Stenger. Det er et tiltag, som ikke bare vi her på Ejdersted, men også rundt omkring i Sydslesvig vil få mange gode oplevelser med i fremtiden.

Den 5. juni var der årsmøde i Follervig på Digeskolen. 6. juni var der årsmødebal i musikcafeen på Bredsted Danske Skole.

Søndag den 7. juni havde vi det store friluftsårs møde, som vi i fællesskab havde besluttet at holde i Garding. Der var rigtig mange deltagere, og pladsen blev da også lidt trang. Men så fik vi en bedre mulighed for at "komme hinanden ved".

Den 4. juli afholdt musikcafeen en lille minifestival på plænen ved Uffe-Skolen. Der kom forskellige orkestre med pop, rock, irsk folkemusik og jazz.

11. juli var der igen fest på Uffe-Skolen, der sammen med IF om dagen havde forskellige aktiviteter for børnene og sluttede dagen af med "asfalt-party" om aftenen.

Endelig blev der en amtsudflugt til Trapholt kunstmuseum i Kolding - og i maj 2010 bliver der en tur til Bornholm.

JULEHÆFTET

Igen i 2008 udgav amtet et julehæfte med mange gode artikler om Ejdersted og hilsner fra foreninger og institutioner. Vi, amtet og Uffe-Skolen sender et eksemplar til mange af de, der førhen har haft deres dagligdag her, og vi får mange tilbagemeldinger, der viser at de ikke kan eller vil glemme det gode tilhørsforhold, de har haft til egnen.

Vi sendte et gratis eksemplar ud til alle vore medlemmer, og jeg håber, de alle har nydt læsningen. Vi har kun fået gode tilbagemeldinger om tiltaget.

Tusind tak til Kirsten Schlickert og sekretariatet for den store indsats med at lave og redigere hæftet.

TAK

Tilbage er der kun at sige en stor tak til alle, der har gjort et stykke arbejde for det danske på Ejdersted. Det være sig i de forskellige bestyrelser, som arrangerer eller som deltager i vore arrangementer.

Tilgang på 129 medlemmer

Af amtsformand Anne Mette Jensen

Medborgerhuset i Egernførde med dets mødefaciliteter og sekretariat er et stort aktiv for foreningslivet i byen. (Foto: Nadine Schmidt)

Ved udgangen af 2008 havde vi et medlemstal på 1350. Det er en tilgang på 129 i forhold til udgangen af 2007. Det er en pæn fremgang, som vi bestemt kan være tilfredse med.

Disse 1350 medlemmer er fordelt på otte distrikter, som hver især har deres målgruppe af medlemmer, som de servicerer.

SAMARBEJDE

Ønsket om mere samarbejde over distriktsgrænserne er stadig et varmt emne her i den sydlige landsdel.

Vi har talt om det på tillidsmandsmøder, og det ville være godt, hvis der kunne ske mere i denne retning. Det er altid godt at møde andre og få nye ideer. Samtidig kan man være med til at støtte og hjælpe hinanden.

SSF-distrikterne er vor livsnerve. Det er her, at tingene skal blomstre; det er her, at grundlaget for mindre-

tallet bliver støbt.

Derfor er det utrolig vigtigt, at arbejdet fungerer, og vi kan konstatere, at alle distrikters bestyrelser er besat.

Dette er ikke nogen selvfølge. Mange har ikke tid. Der er arbejde og familie, som skal passes.

Det store årsmøde-friluftsmøde i Egernførde samarbejder man gerne om i byen og amtet. (Foto: Nadine Schmidt)

Når vejret er godt - og det plejer det at være - indtages årsmødecaffen eller læskedrikken i det fri. (Foto: Nadine Schmidt)

MINDRETALLETS JUL

Jeg vil kalde vore årsmøder for mindretallets jul. Det er noget, vi alle glæder os til. Der møder vi nye og gamle bekendte. Der viser vi, at vi er mange, og der har vi mulighed for at møde politikere og meningsmand fra Danmark. Det er en rigtig folkefest, som er en tradition og en del af det at være det danske mindretal.

Jeg fornemmer hvert år, at vi er forskellige fra distrikt til distrikt, og det er det, der gør mindretallet interessant.

FORSKELLIGE MEN ENIGE

Selv om vi er forskellige, så kan vi alligevel være sammen om en fælles ting, nemlig det danske.

Det er skønt at være en del af, og jeg kan næsten få ondt af dem, som ikke får muligheden for denne oplevelse.

ARRANGEMENTER

Vi har i amtsbestyrelsen prøvet at tilbyde forskellige arrangementer på amtsplan.

I efteråret 2008 havde vi vor amtsudflugt til Dybbøl, hvor vi fik rundvisning i museet, en interessant tur, og jeg fornemmer, at det er godt at friske historien op ind imellem.

Finn Slumstrup, formand for Grænseforeningen, er altid inspirerende som årsmødetaler. I Egernførde slap han - modsat i Nibøl - uskadt fra mødet. (Foto: Nadine Schmidt)

Amtmandsgården i Rendsborg vil amtet og distriktet gerne af med. Den er ikke længere tidssvarende. Til gengæld ønsker man et nyt forsamlingshus f. eks. i Bydelsdorf. (Foto: Nadine Schmidt)

I december prøvede vi med et åbent hus-arrangement. En hyggelig eftermiddag, hvor vi nød en kop kaffe og gløgg samt æbleskiver, en dejlig måde at sige favel til det gamle år på, det er noget, som vi igen i år vil gentage.

Egernførde har nu taget ideen op. De forsøger nu en gang om måneden med et åbent hus-arrangement.

Medborgerhuset er åbnet fra kl. 13 fredag eftermiddag, og så er alle velkommen til at komme og enten få en hyggesnak eller spille spil eller bare snakke over en kop kaffe.

KONCERT OG FOREDRAG

Vi har som sædvanlig haft besøg af Sønderjyllands Symfoniorkester.

To gange i 2008 var de i Rendsborg, i marts i Waldorfschule og i oktober i Christkirche.

Vor foredragsrække har været med til at fylde Medborgerhuset med mennesker.

Det er blevet en god tradition, som vi er glad for, og rækken 2009/2010 er allerede i gang.

BESØG OG FORSAMLINGSHUS

I september 2008 var Seksmandsudvalget på besøg i Rendsborg.

Sådanne besøg er vi altid glade for. Det er dejligt at kunne vise og fortælle om vort arbejde, så vi der igennem er med til at gøre forståelsen for mindretallet mere synligt, både nord og syd for grænsen.

Rendsborg distrikt har i lang tid ønsket sig et tidssvarende forsamlingshus. Et sted, hvor kulturliv kan trives, og hvor man gerne mødes. Dette ønske er blevet positivt modtaget.

Vi håber, at dette byggeri kan påbegyndes snarest muligt, men vi ved jo, at pengene skal være på plads, før vi starter et så stort projekt.

Alt i alt kan jeg være godt tilfreds med at repræsentere et amt, som fungerer, og som bidrager til, at det er muligt at leve en dansk hverdag på godt og ondt.

På talerstolen i Amtmandsgården ved årsmødet 2009: Seksmandsudvalgsmedlem Søren Krarup. (Foto: Nadine Schmidt)

Året i billeder

Elke Svendsen fra SSF bød velkommen til Schleswiger Musikclubs og SSFs riverboatshuffe ombord på Wappen von Schleswig en sommerdag. Vejret var godt nok trist og gråt, men da "Frk. Jenssens Jasskapel" begyndte at spille, blev der lyst blandt de 70 gæster. Det blev en fornøjelig aften med medrivende, festlig og traditionel jazz i den gode gamle stil. Desværre var der kun en håndfuld af "vore egne". (Foto: Elke Lütke)

I sommer var der velykket hyggeeftermiddag med cykeltur og kaffesnak ved Ansgar Børnehave samt grill for unge og ældre, arrangeret af det nyligt fusionerede Centrum/Nord SSF-distrikt i Slesvig. Og der var bestyrelsesaften med medbragt brød og salat, info og hyggesnak langt ud på aftenen i Kirstens og Kai-Michaels smukke hus ved skov-og-mark-idyllen ved "Waldschlösschen". Sådanne aftener giver sammenhold og nye ideer. (Foto: Bernd Bossemeier)

Lillian Boutté & Burich-L'Etienne New Orleans Ensemble gav en velbesøgt, offentlig koncert i Dreifaltigkeitskirche i Slesvig i februar. Det er 14. gang, Finn Burich præsenterer Lillian Boutté på vinterturné i Danmark og Sydslesvig. »Lillian Boutté & Burich-L'Etienne New Orleans Ensemble« er et internationalt sammensat band, som spiller jazz, gospel og blues med »New Orleans-sound«. (Foto: Tor André Johannessen)

SSF og SdU havde inviteret alle interesserede til høstfest på Sønder Brarup Danske Skole en lørdag i september. Der var rundvisning på skolen, fællesspisning og koncert med den danske folkmusiker MC Hansen og band. (Foto: MCH)

Sydslesvigsk Forening og Folketeatret inviterede til »Trolde tæmmes«, Shakespeares klassiske komedie i en ny udgave bl.a. med musik af rockgruppen Baal i april på Slesvig Teater. Interesserede teatergængere fra hele Sydslesvig mødte op. Efter forestillingen var der samvær med skuespillerne og lidt mundgodt for tilmeldte. På billedet ses Maibritt Særens som den temperamentsfulde Katharina og Tom Jensen i rollen som Petruchio. (Foto: Gudmund Thai)

Inge Lindahl-Koitzsch, dansk sydslesviger fra Skovby, regerede som skyttedronning over Slesvig-Holstens skytter i 2009. Resultatet af kvalifikationsskydningerne hele 2008 igennem forblev hemmeligt til sidst i november 2008. Kvalifikationen indledtes i begyndelsen af 2008, da Inge Lindahl-Koitzsch tog den ene kvalifikationsskive efter den anden hjemme hos sportsskytterne i Fartorp/Fahrdorf, hvor hun har været medlem i de seneste 10 år. Hun havde en rolig hånd - og et heldigt øje: Med en tier kvalificerede hun sig til finalen i sportscentret i Kellinghusen, hvor der blev afgivet 10 skud på det nye elektroniske skydeanlæg. Med en »superdeler« på 2,2 besejrede hun 241 konkurrenter. Forklaring: Tieren på en skydeskive deles op i tusindedele, hvor »deleren« 1.000 er den dårligste tier. Jo mindre »deleren« bliver, jo tættere er tieren på midten. 2,2 er altså en overordentlig nydelig tier. (Foto: privat)

40 mennesker til koncert med Zweiklang i Jydbæk Forsamlingshus. Det var ikke så ringe endda, som det arrangerende SSF-distrikt bemærkede. (Foto: Nadine Schmidt)

En usædvanlig fri Rossini blev publikum præsenteret for, da Hans Dueholm og Jakob Næslund Madsen fra Danmarks mindste opera »Figaros« i en hæsblesende udgave af Barberen i Sevilla - her: »Nybarberet i Sevilla« spillede og sang alle roller - også folkemasserne - i det populære og velegnede spillested Schlei-Klinikum Schleswig, Kasino Stadtfeld i november 2008. Med var også Figaros imponerende mandskor: Allan Dahl Hansen er kapelmester for det til lejligheden stort udstyrede 'One Big Man Symphony Orchestra'. (Foto: Figaros)

Flot valg: 69.438 stemmer og fire landdagsmandater

Af landsformand Flemming Meyer

SSW fik et fantastisk valgresultat ved landdagsvalget den 27. september: SSW kom ind i landdagen med fire landdagsmedlemmer på baggrund af 69.438 anden-stemmer. Det er en fremgang på 0,7% og 17.518 stemmer i forhold til 2005.

Ved optællingen vidste det sig, at SSW i Holsten ikke havde den samme fremgang som i Sydslesvig og "kun" holdt skansen i forhold til 2005. 4,3% er det bedste valgresultat siden 1950, og for første gang siden 1950 har vi igen fire landdagsmandater og dermed formel fraktionsstatus i landdagen.

I vore traditionelle valgkredse i Sydslesvig med Pinneberg/Helgoland og Kiel Nord har SSW fået 44.390 første-stemmer og 46.025 anden-stemmer og er dermed klart det tredjestørste politiske kraft i regionen efter CDU og SPD.

TAK

På vegne af SSW vil jeg gerne sige tak til hele mindretallet for den store opbakning og hjælp i valgkampen. Uden dette fællesskab ville det ikke have været muligt for SSW at opnå et så fremragende resultat. En særlig tak går til Sydslesvigsk Forening og Skoleforeningen, som begge aktivt opfordrede

SSW-gruppen efter 27. september: f.v. parlamentarisk forretningsfører Lars Harms, gruppenæstformand Silke Hinrichsen, gruppeformand Anke Spoorendonk og for første gang landdagsmedlem: Flemming Meyer. (Foto: Lars Salomonsen)

deres medlemmer til at sætte deres kryds ved SSW.

Derudover vil jeg også gerne takke de mange ildsjæle i partiet, som de sidste seks uger siden vort ekstraordinært landsmøde har knoklet for SSW og stået på gaden for at fordele brochurer, blomster, SSW-legetøj m.m., klistret plakater eller støttet SSWs landdagskandidater ved paneldiskussioner. Uden disse aktive SSW-medlemmer ville det ikke have været muligt for partiet at føre en så engageret valgkamp, som vi gjorde.

Tak også til Harald Clausen og Lyksborggades Fritidshjem i Flensborg, der stillede deres bus til rådighed i valgkampen.

Sidst men ikke mindst går takken til de mange vælgere, der stoledes på SSW og stemte på os. Vi vil gøre alt i de næste fem år for at vise os deres tillid værdig.

BAKSPEJLET

Set i bakspejlet har SSWs arbejdsår 2008-2009 især været præget af, at den store koalition i Kiel brød sammen i juli 2009, og at der derfor blev udskrevet landdagsvalg sammen med forbundsdagsvalget, som blev afholdt søndag den 27. september 2009. Det er også grunden til, at SSWs ordinære landsmøde fra september er blevet flyttet til slutningen af oktober.

Indtil udskrivning af landdagsvalget var året 2008-2009 et normalt arbejdsår for SSW, hvor landsstyrelsen satte fokus på en forbedring af partiets organisation med vedtagelsen af en "kommunal handlingsplan for 2008-2013".

I foråret 2009 havde et klart flertal af SSWs delegerede på vort ekstraordinære landsmøde den 7. marts 2009 afvist, at partiet skulle deltage i forbundsdagsvalget. Denne afgørelse blev truffet, uden at nogen kunne vide, hvordan den politiske udvikling i Slesvig-Holsten ville forløbe.

Derudover beskæftigede SSW sig

blandt andet med en kampagne mod det planlagte CO2-lager på gesten i Sydslesvig og kom med et udspil til en ny og aktiv sprogpolitik for det danske i Slesvig-Holsten.

LANDDAGSVALGET 2009

Selv om den store koalition i Kiel har oplevet flere kriser og stridigheder mellem SPD og CDU, kom det alligevel som en overraskelse, da regeringen i juli 2009 brød sammen, og ministerpræsident Peter Harry Carstensen udskrev landdagsvalg til den 27. september 2009 sammen med forbundsdagsvalget. CDUs regeringspartner SPD havde netop i landdagen støttet et tillægsbudget for finansloven 2010, da Peter Harry Carstensen benyttede nogle udtalelser fra parti- og gruppeformand Ralf Stegner til at afslutte samarbejdet.

Det viste sig hurtigt, at CDU med valget den 27.9. satsede på en valgsejr i ly af forbundsdagsvalget samme dag. SSW har allerede i over to år både i landdagen og på partidage krævet nyvalg i Slesvig-Holsten. Efter vor vurdering var den store koalition den dårligste regering i Slesvig-Holsten siden 1947. I de fire år af dens levetid har CDU og SPD uafbrudt haft offentlige stridigheder og kunne ikke blive enige om særlig meget. Ingen af regeringens mål blev nået, og facit af de fire år med den store koalition er, at landet står overfor en katastrofal økonomi med stigende arbejdsløshed samt manglende reformer på mange områder.

VALGKAMPEN

Derfor har SSW hilst udskrivning af valget velkommen og var straks gået igang med valgkampen. SSWs landsstyrelse var forberedt, da vi på et klausurmøde om landdagsvalget allerede i marts 2009 havde fastlagt en køreplan B, hvis regeringen ikke holdt tiden ud til maj 2010, hvor det ordinære land-

I valgkampen var der også tid til mediepopulære happenings som SSWs her i Kiel, hvor Anke Spoorendonk gav tre kanslere en opsang ved en af SSWs brede parasoller. Bag maskerne gemte sig tre SSWere: Antje Danker (Angela Merkel), Gerd Voß (Helmut Kohl) og Gerhard Jessen (Gerhard Schröder). (Foto: Carsten Rehder, dpa)

dagsvalg skulle afholdes. Allerede i maj og juni 2009 havde SSWs amter udpeget deres valgkredskandidater til landdagsvalget. Så da valget blev udskrevet, var SSW klar med alle kandidater.

Den 15. august holdt SSW i Tarp et ekstraordinært landsmøde for at beslutte vor landsliste og valgprogrammet. Til trods for sommerferien var der stort fremmøde, da over 150 personer kom for at støtte vore SSW-kandidater. Som spidskandidat blev for fjerde gang valgt landdagsgruppens formand Anke Spoorendonk, mens Lars Harms og Silke Hinrichsen er nr. 2 og 3 på SSWs landsliste.

ØKONOMIEN

Landsstyrelsen, kandidaterne og medarbejderne holdt enten slet ikke ferie eller forkortede deres ferie for at gå i gang med valgkampagnen. På flere møder i SSWs valgtekniske udvalg blev hele valgkampagnen drøftet og

besluttet. SSW har i forhold til de andre partier i Landdagen et beskedent valgbudget, som skal finansiere annoncer, plakater, profilskabende artikler, boder, valgspots, internetsider, arrangementer og mere.

Men i forbindelse med landdagsvalget den 27.9. havde partiet en særlig udfordring. SSW plejer at spare penge op i de år, hvor der ikke er valgkampe. Da landdagsvalget blev udskrevet et år tidligere end planlagt, manglede SSWs landsforbund ca. 60.000 euro til at føre valgkampen med. Men disse mangler kompenserede vi med en stor kampgejst og vedholdende indsats i hele valgkampen.

OPBAKNINGEN

Den 29. august holdt SSW sin valgkampoptakt med en familiefest i og udenfor "Phänomenta" i Flensburg. Trods dårligt vejr kom der næsten 150 personer for at fejre sammen med SSWs kandidater.

Begge arrangementer blev også dækket af medierne, og ved de seneste meningsmålinger lå SSW stabilt ved 4%. Det var SSWs mål at få mindst tre mandater i Landdagen og dermed styrke landdagsgruppen. Det tredje mandat lå inden for rækkevidde, og også et fjerde mandat var ikke helt umuligt.

SSW gik derfor ind i valgkampen med optimisme og en god portion selvtilid. På trods af det uheldige sammenfald mellem landdags- og forbundsdagsvalget troede SSWs ledelse på et godt valg den 27.9. Partiet blev støttet af alle sydslesvigske organisationer. Både SSF og Skoleforeningen havde indvilget i at udsende støtteerklæringer til deres medlemmer. Netop sammenholdet i det danske mindretal var en vigtig faktor for SSW for at opnå en lignende succes som til kommunalvalget i 2008.

Det blev en spændende valgaften søndag den 27.9., hvor SSWs kandidater, medlemmer og vælgere måtte vente til midnat, inden landdagsvalgets endelige resultater blev kendt, idet forbundsdagsvalget blev talt op først.

Hvis vælgerne ellers bedømte partiets og især landdagsgruppens særdeles gode arbejde i de seneste fire år i Kiel positivt, var jeg ikke på noget tidspunkt i tvivl om, at vi om aftenen den 27.9. kunne fejre et flot valgresultat.

KOMMUNALPOLITISK HANDLINGSPLAN

SSWs gode valg i maj 2008 førte til mange nye kommunale mandater rundt omkring i Sydslesvig. SSWs landsstyrelse så det som en vigtig forpligtelse, at SSWs kommunalpolitikere og de respektive SSW-organisationsfolk bliver serviceret optimalt af landsforbundet under hensyntagen til partiets ressourcer. Landsstyrelsen var af den opfattelse, at især skolings- og informationsarbejdet samt den interne erfaringsudvekslingen burde opprioriteres. Derfor udarbejdede landsstyrelsen i efteråret 2008 en konkret "kommunalpolitisk handlingsplan" for udviklingen af partiets kommunale arbejde i de næste fem år. SSWs kommunalpolitiske handlingsplan 2008-

SSW er forlængst gået i gang med at skole sine mandatsbærere. Her fra et kommunalpolitisk kursus med SSWs kommunalpolitiske sekretær Gerhard Jessen på Christianslyst. (Foto: Povl Klavsén)

2013 blev besluttet på et hovedudvalgsmøde i december 2008 og indeholder bl.a. følgende elementer:

VIDERE- OG EFTERUDDANNELSE

Partiets videre- og efteruddannelse af SSWs kommunalpolitikere skal sættes i system og blive omsat med en langsigtet planlægning. Kursustilbuddene skal tage hensyn til, at kommunerne har forskellige niveauer vedr. lovmæssige opgaver og kompetencer.

SSWs kurser er et supplement til de offentlige tilbud. Det tilstræbes at tilbyde mindst fire kommunalpolitiske arrangementer per år. Der udgives hvert år et SSW-kursus- og servicehefte, som sendes ud til alle kommunalpolitikere, amter og distrikter, således at partiets tilbud og service bliver synliggjort. I kursusheftet bliver der henvist til offentlige internettilbud for videreuddannelse. Tilbuddene i kursusheftet bliver hvert år evalueret.

MEDLEMS- OG MEDLEMSPLEJEKURSER

Partiet vil fremover i samarbejde med amter og distrikter organisere velkomstarrangementer for nye SSW-medlemmer, således at de på en hyggelig måde får mulighed for at informere sig om partiets arbejde, fortælle om deres forventninger til SSW.

Derudover vil der fremover blive tilbudt medlemspleje- og hvervekursus samt kurser for, hvordan man arbejder i en SSW- bestyrelse.

NETVÆRKER

Det såkaldte "networking" eller netværker blandt SSWs kommunalpolitikere bliver fremover en vigtig del af partiets strategi for at udvikle SSWs politik samt at sørge for en bedre informationsudveksling på kommunalt plan. Det er vigtigt, at SSWs kommunalpolitikere hele tiden bliver informere-

ret om, hvad der sker i andre kommuner og på landsplan, således at man kan inspirere hinanden og lære fra hinanden i det daglige arbejde. Partiet kan dog kun skabe rammerne, som kommunalpolitikere selv må udfylde.

ARBEJDSGRUPPER, -KREDSE OG UDVALG

For at forbedre koordineringen af SSWs politik indsættes der arbejds-kredse, arbejdsgrupper og udvalg. Følgende tiltag er p.t. sat igang:

Arbejdsgruppe "Grænseoverskridende samarbejde"

Udvalg af gruppeformænd i de kredsfrige byer og kreds dage

Arbejdskreds "Socialpolitik i kommunerne"

Alt efter behov vil der derudover løbende på landsplan blive nedsat udvalg, arbejdsgrupper og arbejds-kredse, hvis det skønnes nødvendigt i forbindelse med udviklingen af partiets politik på kommunalt plan. Landsstyrelsen anbefaler, at partiets amter også nedsætter udvalg, arbejdsgrupper eller arbejds-kredse i det omfang det skønnes nødvendigt.

INFORMATIONSUDEKSLING

Mange kommunalpolitikere har tilkendegivet, at de gerne ser, at landsforbundet til informationsudveksling udgiver et elektronisk nyhedsbrev til SSWs kommunalpolitikere og andre interesserede. Landsforbundet har nedsat en arbejdsgruppe, der skal udvikle et koncept til et elektronisk nyhedsbrev, som tilsigtes at udgives flere gange om året med relevante kommunalpolitiske emner. På grund af landdagsvalget udkommer det elektroniske nyhedsbrev først i starten af 2010.

UDVIKLE ORGANISATIONEN

Af hensyn til en forbedret organisation og styrkelse af det politiske arbejde lo-

kalt anbefaler SSWs landsstyrelse, at SSWs amter og distrikter i deres lokale arbejde tager hensyn til de kommunale grænser i kredsene, amterne og kommunerne. Det understreges dog, at det selvfølgelig er distrikternes og amternes eget ansvar, om de vil gennemføre sammenlægninger eller organisere andre former for samarbejde.

SSWs landsstyrelse anbefalede, at SSW Gottorp amt og SSW Flensborg amt lægges sammen for at styrke kredsgruppens arbejde og for at give kredsgrupperne en organisatorisk med- og modspiller i det daglige arbejde. I maj 2009 blev det nye SSW-amt Slesvig-Flensborg grundlagt. SSWs landsforbund støtter det nye amt, ved at SSWs kommunalsekretær Gerhard Jessen er udpeget som SSW-sekretær for den nye amtsstyrelse i SSW Slesvig-Flensborg.

DELTAGELSE I FORBUNDS-DAGSVALGET

På et klausurmøde i november 2008 drøftede SSWs landsstyrelse, hvordan partiets eventuelle deltagelse i forbundsdagsvalget skulle håndteres. Landsstyrelsen blev enig om, at der skulle føres en bred debat om dette emne. Udover SSWs medlemmer blev også de andre sydslesvigske organisationer spurgt. Landsstyrelsen var af den opfattelse, at kun med en markant opbakning fra hele det danske mindretal ville SSW kunne føre en forbundsdagsvalgkamp.

FORUDSÆTNINGER

Grundlaget for debatten om partiets deltagelse var analysen "Overvejelser og forudsætninger for SSWs delta-

Også i oktober 2008 drog SSW på den traditionelle studierejse til det politiske Berlin. Med SSWs landsstyrelsesmedlem Silke Hinrichsen som rejseleder, SSWs kommunalpolitiske sekretær Gerhard Jessen som organisator og den lokale rejseleder "Hans" i spidsen blev der ca. 50 deltagere - heriblandt en del kommunalpolitikere - budt på et omfattende program. Den "kolde krig" og Berlin-muren var det centrale emne. Bl.a. besøgte SSWerne det tidligere Stasi-fængsel i Potsdam og blev vist rundt på historiske steder langs den mur, der delte Vest- og Øst-Berlin. Gruppen besøgte trafikministeriet, hvor man fik travlt med at besvare kritiske spørgsmål fra SSWerne bl.a. omkring Femerbelt-broen og de manglende trafikinvesteringer i Sydslesvig. Traditionelt bød programmet også på et besøg hos den danske ambassade og Slesvig-Holstens "Landesvertretung". Den sidste dag besøgte gruppen indenrigsministeriet, hvor afdelingsleder dr. Rein fortalte om de nationale mindretal i Tyskland og Europa. Også her havde SSWerne spørgsmål bl.a. omkring elevbefordringen og andre relevante forhold for det danske mindretal i Sydslesvig. Selvfølgelig kom hyggen og samtalerne ikke for kort, så også denne Berlin-rejse blev en succes. Da der dog forud var en del kritik samt nogle uklarheder og misforståelser for deltagelsen i rejsen, har SSWs landsstyrelse strammet op for reglerne omkring de kommende Berlin-ture. (Foto: SSW)

gelse i forbundsdaysvalget" af SSW-landssekretær Martin Lorenzen. I analysen opstillede han seks afgørende forudsætninger for, at SSW opstiller til forbundsdaysvalget. Analysen blev i januar 2009 sendt ud til alle amts- og distriktsformænd samt alle kommunalpolitikere med en bøn om at drøfte dette vigtige emne med partiets basis. Og så det Sydslesvigske Samråd blev spurgt til råds af SSWs landsstyrelse. Dermed havde alle medlemmer af det danske mindretal mulighed for at blande sig i debatten.

Mens de lovlige, tekniske og organisatoriske forudsætninger for en deltagelse efter de flestes opfattelse er på plads, var der stor uenighed om økonomien, kandidatspørgsmålet og et SSWs forbundsdaysmandats politiske muligheder i Berlin. I det følgende gives hovedindholdet af argumenterne i debatten.

FINANSERNE

SSW har i sit budget ikke afsat en euro til en forbundsdaysvalgkamp. Hvis SSW opstillede til forbundsdaysvalget i 2009, skulle vi låne penge hos banker eller andre kreditinstituter. For at opnå et godt resultat til et forbundsdaysvalg, skulle budgettet være på niveau med landdaysvalget. Det sidste landdaysvalg kostede SSW ca. 150.000 euro. Det er altså dette beløb, som partiet skulle låne med renteomkostninger til følge.

SSW ville dog kunne få et tilskud fra forbundet per stemme på 0,70 euro per år (Parteiengesetz §18), hvis vi opnåede mere end 1% af stemmerne i hele Slesvig-Holsten, hvilket er realistisk. Dvs. hvis vi over fire år skulle refinansere vore formodede valgkampomkostninger (inkl. renteomkostninger ca. 175.000 euro) skulle SSW opnå mindst ca. 62.500 stemmer og helst mere for at det økonomisk løber rundt. At opnå dette stemmeantal til et forbundsdaysvalg var under de nuværende politiske

konstellationer ikke umuligt. Men der var dog en relativ stor risiko for, at SSW fik et mere eller mindre stort underskud, hvis stemmeantallet blev mindre.

KANDIDATSPØRGSMÅLET

Partiets spidskandidat til forbundsdaysvalget ville være i en nøglerolle, da han eller hun under valgkampen og efter et muligt valg ville være i medierne og mindretallets søgelys. Et muligt forbundsdaysmandat for SSW skulle i høj grad håndteres professionelt i tæt samspil med landdaysgruppen og landsforbundet. SSWs spidskandidat burde derfor være en person, der har den fornødne politiske og menneskelige erfaring. I analysen anbefales det derfor, at en af SSWs politiske sværvægttere blev spidskandidat. I debatten viste sig dog hurtigt, at partiets ledende personligheder p.t. ikke var villige til at stille op til forbundsdaysdagen.

POLITISKE MULIGHEDER

Hvis et SSW-forbundsdaysmedlem ikke tilslutter sig en anden fraktion i forbundsdaysdagen, så vil der være ikke mulighed for at opnå en udvalgsplads eller fraktionstatus m.m. I sådanne tilfælde ville et SSW-forbundsdaysmedlem kun have mulighed for at deltage i nogle forbundsdaysdebatter, hvorved der ifølge forbundsdaysdagens regler kun gives begrænset taletid. Et fraktionsløst forbundsdaysmedlem vil heller ikke kunne stille lovforslag og andrager. Vedkommende kan dog stille ændringsforslag til lovforslag (dog kun ved 2. behandlingen af et lovforslag) samt i et begrænset omfang stille skriftlige og mundtlige spørgsmål til regeringen.

Modstanderne af en deltagelse i forbundsdaysvalget konkluderede derfor, at et SSW-forbundsdaysmedlem ville have mindre rettigheder end et SSW-landdaysmedlem og dermed mindre

politiske muligheder for at opnå konkrete resultater i forbundsdagen. Tilhængerne af en opstilling til forbunds-dagsvalget var til gengæld overbeviste om en positiv synenergieffekt, hvis et SSW-forbunds-dagsmedlem i det daglige kunne koordinere sin politik med landdagsgruppen og dermed synliggøre partiets politik endnu bedre.

SAMMENHOLDET I MINDRETALLET

De seneste landsmøder om partiets opstilling til et forbunds-dagsvalg har vist, hvor splittet SSW stod i dette spørgsmål. Selv om opbakningen til en deltagelse i de senere år var blevet lidt større, så var der stadig mange i det danske mindretal, der ikke syntes, det var en god ide at SSW opstiller til et forbunds-dagsvalg.

Årsagen har meget med selvforståelsen af det danske mindretal og SSWs udprægede identitet som regional- og mindretalsparti at gøre. For mange i mindretallet overskrides med en deltagelse i forbunds-dagsvalget en grænse, for så skal SSW pludselig også tage stilling til den "store politik", f.eks. hvem der skal være forbundskansler. Selv om man med rette kan sige, at SSW jo allerede i den Slesvig-Holstenske Landdag tager stilling til mange forbundspolitiske emner, og at både Anke Spoorendonk og Karl Otto Meyer f.eks. har været med til at vælge forbundspræsidenter, så må man gå ud fra, at SSWs deltagelse i forbunds-dagsvalget indenfor mindretallet stadig vil være omstridt. I analysen blev det derfor konkluderet, at det uden en klar opbakning fra hele det danske mindretal ville være svært for SSW at få succes til et forbunds-dagsvalg.

At netop denne forudsætning ikke var opfyldt, viste de mange møder, SSW holdt på amts- og distriktsplan om en deltagelse i forbunds-dagsvalget. Et klart flertal både i partiets hovedudvalg, i det Sydslesvigske Samråd og til SSWs ekstraordinære lands-

møde i marts 2009 afviste en deltagelse i forbunds-dagsvalget i år.

TIDEN IKKE MODEN

Tiden er derfor endnu ikke moden til sådan et vidtgående skridt for partiet. Heller ikke da landdagsvalget blev udskrevet sammen med forbunds-dagsvalget den 27.9.2009 overvejede landsstyrelsen at ændre sin beslutning. Dels var tidsfristerne for korte, og dels havde vi netop i foråret 2009 haft en grundig debat om dette emne. Selv om det både økonomisk og mediemæssigt måske kunne have været en fordel at stille op til forbunds-dagsvalget sammen med landdagsvalget, blev flertallets afgørelse respekteret.

Det afhænger ikke mindst af resultatet til landdagsvalget, om og hvornår SSW skal fortsætte debatten om en mulig opstilling til forbunds-dagsvalget.

KAMPAGNEN MOD CO2-LAGER

Da det i foråret 2009 blev kendt, at energikoncernen RWE havde planer om CO2-lagring på gesten mellem Skovlund og Læk, besluttede landsstyrelsen at igangsætte en kampagne mod et CO2-lager i vor region. Set ud fra en energi- og klimapolitisk synsvinkel er hele idégrundlaget for at lagre CO2 i jorden fuldstændig vanvittigt, og farerne ved dette er slet ikke undersøgt til bunds. Med SSWs klare politiske holdning - en kraftig udbygning af vedvarende energiformer og mod atomkraftenergien - er det logisk, at partiet også er imod disse planer, der binder mange investeringer for at forlænge levetiden af en forældet energiteknologi; nemlig kulkraftværker.

SSW producerede buttons og klistermærker samt plakater mod CO2-lageret, og de blev fordelt til vore distrikter i hele området. Tegneren Peter Butikow lavede et flot logo til SSWs kampagne, som blev modtaget godt blandt vore egne. Især SSWs plakater blev

flittigt brugt af de lokale SSWere og var synlige i hele området. SSWs landdagsgruppe var den første, som i Landdagen kom med kravet om at stoppe dette lager, og vore SSW-folk i regionen var dygtige til at være med i forskellige møder om emnet.

Modstanden i befolkningen mod et CO2-lager er stor, og der blev hurtigt

dannet et borgerinitiativ, som SSW bakkede op om. Borgerinitiativet har fået over 60.000 underskrifter mod planerne og er stadig aktiv.

Efter nogen vaklen i starten - især fra CDUs side - har nu alle andre landdagspartier erklæret, at de er modstandere af et CO2-lager i Slesvig-Holsten. SSW fortsætter sammen med borger-

En aktiv sprogpolitik lagde SSW op til i marts 2009. Og dermed en bred debat i mindretallet om, hvorvidt vi bør kræve, at det danske sprog er mere synligt i hverdagen i Sydslesvig. SSW mener, at tiden er inde til bl.a. at kræve, at man kan aflevere dokumenter på dansk hos myndighederne, at museerne i regionen er tosprogede og at kommunerne fremmer den sproglige mangfoldighed. For andre mindretal i Europa er dette normalt og også friserne på vestkysten har forlængst stillet sådanne krav. Men for det danske mindretal ville det være et helt nyt skridt i mindretalspolitikken.

initiativet modstanden, da der både i SPD og CDU på forbundsplan er mange politikere, som går ind for CO2-lagring, fordi man dermed kan forlænge kulraftværkernes levetid i Tyskland. Kun når hele regionen står sammen, kan et sådant lager forhindres - efter forbundsdagsvalget.

Det siger sig selv, at SSWs modstand var en central del af vore kernekrav til landdagsvalget 2009.

AKTIV SPROGPOLITIK

I de sidste årtier har mindretalspolitikken for den danske befolkningsdel i Sydslesvig været stærkt præget af bestræbelserne for at opnå økonomisk ligestilling. Dette er kun naturligt, da mindretallets kulturelle og sociale arbejde ikke kan sikres uden et stabilt og retfærdigt økonomisk fundament. Mindretalspolitik er dog mere. Ikke mindst den europæiske sprogpagt fra 1998 har vakt bevidstheden om, at sproget er grundlag for mindretalsidentitet og den fremmeste kulturbærer, samt at brugen af eget sprog svarer til en menneskeret.

En reel flersprogethed forudsætter, at den danske befolkningsdel i Sydslesvig har krav på, at dens sprog er tilstede og anvendeligt i hverdagen. Hvis man ser på andre mindretal i Tyskland og Europa, er det dog tydeligt, at Slesvig-Holsten i denne henseende er langt fra en førende position.

Det frisiske mindretal har i længere tid haft en klar defineret holdning til sprogpolitikken og har allerede taget de første skridt til en omsætning af disse målsætninger. Ved at nedfælde sprogpoltiske krav i „Modell Nordfriesland/ Modäl Nordfriislon“ har mindretallet selv defineret mål, der er blevet taget op af mindretallene i „Aktion Sprachenland Nordfriesland“ og på SSWs initiativ er blevet lovfæstet i delstaten Slesvig-Holstens "frisisk-lov" (Friesischgesetz/Friisk-Gesäts).

FINDES IKKE

Tilsvarende klart definerede sprogpoltiske krav for den danske befolkningsdel findes ikke. Mindretallet har hidtil ikke krævet en sådan omfattende sprogpolitik. Dette kan blandt andet skyldes, at det danske mindretal i modsætning til friserne har et „moderland“ og således ikke på samme måde er henvist til sig selv eller til delstatens og kommunernes støtte for at kunne pleje sproget.

En anden forklaring er, at det danske mindretal hidtil har givet afkald på sådanne krav om flersprogethed af hensyn til den historisk betingede sensibilitet overfor dette spørgsmål i det dansk-tyske grænseland. Tilsvarende krav fra det tyske mindretal i Sønderjylland er hidtil delvis blevet mødt med stærke forbehold i den danske befolkning.

TIDEN INDE

SSW mener dog, at tiden nu er inde til at tage skridtet fuldt ud og kræve aktiv støtte fra delstaten til at fremme det danske sprog. Dette er ikke kun en følge af den brogede status over de første ti år med den europæiske sprogpagt, der peger på store laguner i den sproglige ligestilling.

Det er også et helt naturligt skridt i en tid, hvor den fremadskridende globalisering forstærker bevidstheden om individets regionale og kulturelle rødder. Af disse grunde er det på tide, at Slesvig-Holsten aktivt bekender sig til flersprogetheden, der ikke kun er en kulturel men også en økonomisk berigelse, og at delstaten gør en målrettet indsats.

Derfor tog SSW i maj 2009 initiativ til at drøfte forslag til en aktiv sprogpolitik for det danske i Slesvig-Holsten både med det Sydslesvigske Samråd og med partiets basis. På flere møder med Samrådet og på et SSW-hovedudvalgsmøde i maj var der en klar op-

bakning til partiets udspil. I det følgende præsenteres hovedpunkterne i forslaget, som blev endeligt vedtaget på SSWs ordinære landsmøde den 31. oktober 2009 i Husum.

DELSTATENS SPROGPOLITIK

En aktiv sprogpolitik forudsætter et paradigmeskifte i det hidtidige syn på flersprogetheden. Mens delstatens og kommunernes hidtidige dansksprogede tilbud overvejende henvender sig til danske i Danmark og tjener erhvervs-, turisme- og arbejdsmarkedspolitiske formål, nemlig at øge attraktiviteten for danske virksomheder og turister samt at give arbejdstagere fra Slesvig-Holsten nye jobmuligheder i Danmark, må delstatens flersprogethed udvides med henblik på de mindretalspolitiske målsætninger der også kommer til udtryk i Sprogpagten.

Derfor må delstatsregeringen og Landdagen udvikle og implementere en egen eksplicit sprogpolitik for Slesvig-Holsten, der fastslår regional- og mindretalsprogenes ligestilling. På grundlag af klart formulerede principper må der udvikles en handlingsplan, der benævner konkrete mål og tiltag der skal realiseres indenfor en klar defineret tidsramme. Vigtige emner er her bl.a.:

- Flersprogethed i forvaltningen
- Flersproget skiltning på og i forvaltningsbygninger
- Anerkendelse af dokumenter på dansk
- Flersprogede hjemmesider
- Flere sprogkurser
- Dansk på universiteterne
- Flersprogethed i kulturinstitutioner

KOMMUNERNES SPROGPOLITIK

Kommunerne er stedet, hvor det daglige samvær mellem flertal og mindretal finder sted. De er det "offentlige rum", hvor mindretallet bliver synligt som en fast del af hverdagen i Sydslesvig, der hvor det danske sprog er tilstede.

Ikke desto mindre har ingen kommune hidtil udviklet en eksplicit politik for den sproglige mangfoldighed og mindretallene. I modsætning til delstaten har de fleste kommuner heller ikke ressourcerne til at udvikle en egen sprogpolitik. Men gennem et mere bevidst forhold til den lokale sproglige og kulturelle mangfoldighed kan de yde et vægtigt bidrag til at omsætte en sprogpolitik på delstatsplan. Elementerne i en sprogpolitik for det danske bør på kommunalt plan blandt andet være:

- Mindretalspolitikken skal forankres i kommunalforfatningen
- Mindretalsrapporter i kommunerne
- Flersprogethed i forvaltningen
- Flersprogede hjemmesider
- Tosprogede byskilte
- Vejvisere til danske institutioner
- Gadenavne på dansk

DANSK I MEDIERNE

På trods af klare målsætninger i den europæiske sprogpagt er det danske sprogs manglende tilstedeværelse i medierne fortsat et problem. Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til, at det danske mindretal kan gøre brug af et bredt spektrum af medier fra Danmark. Mindretallet stiller netop ikke kun krav om nyheder fra og om Danmark på dansk, men forventer rapportering om aktuelle emner i Slesvig-Holsten på dansk. Delstaten må gøre en aktiv indsats for, at denne mangel i mindretalspolitikken endelig overvindes. Følgende tiltag skønnes blandt andet at være velegnet til at fremme dette formål:

- Dansk i NDRs programmer
- Sæde i NDRs repræsentantskab (Rundfunkrat)
- Sikre modtagelsen af danske radio- og tv-programmer
- Støtte til medieprojekter.

Et flot valg for SSW

Af gruppeformand Anke Spoorendonk

Anke Spoorendonk, nu formand for en rigtig landdagsgruppe (»fraktion«).

Lars Harms, nu parlamentarisk forretningsfører for gruppen.

Silke Hinrichsen, atter i landdagen, nu som gruppens næstformand.

Flemming Meyer, for første gang i landdagen som valgt medlem.

(Alle fotos: SSW)

Landdagsvalget den 27. september blev et flot valg for SSW: Landdagsgruppen fordobledes fra to til fire medlemmer, så det danske mindretals og de nationale friseres parti SSW ud over undertegnede og Lars Harms har fået Silke Hinrichsen og Flemming Meyer med i båden. Dermed er vi flere om at dele det politiske arbejde på landsplan.

SSW fik 69.438 stemmer, det bedste resultat i mands - og kvindes minde.

ET I SITUATIONEN OVERRASKENDE SKRIDT

Den 15. juli meddelte ministerpræsident Peter Harry Carstensen den slesvig-holstenske offentlighed, at CDU op-sagde regeringssamarbejdet med SPD og agtede at udskrive landdagsvalg til den 27. september – altså samme dag, som der er valg til forbundsdagen. I situationen var der tale om et overraskende skridt i og med, at den store koalition samme dag i landdagen havde vedtaget en tillægsfinanslov for 2009 og 2010, som udover konkrete ændringer af finansloven indeholdt en række hensigtserklæringer om besparelser.

Modsat var det i de sidste to år blevet stadig tydeligere, at den store koalition var kørt træt. Derfor havde SSW allerede på sit landsmøde i 2007 vedtaget en resolution om, at regeringen burde træde tilbage og bane vejen for nyvalg. For allerede i sommeren 2007 fik vi en forsmag på, at kemien mellem Peter Harry Carstensen og SPDs formand Ralf Stegner ikke passede sammen. Koalitionskrisen i 2007 resulterede i en politisk rokade, som gjorde SPDs daværende gruppeformand Lothar Hay til ny indernrigsminister og Ralf Stegner til SPDs gruppeformand. Denne løsning skabte fred på regeringstaburetterne; Stegners strategi om at profilere SPD på koalitionsens bekostning – at være opposition og regering samtidig – gik i sidste ende dog ikke op. For netop Stegners retorik blev

for hardlinerne i CDU den "bold til højrebenet", som på landdagsmødet i juli førte til, at der blev valg i Slesvig-Holsten den 27. september.

DEN DÅRLIGSTE REGERING

Taget i betragtning, at netop SSW efter landdagsvalget i 2005 måtte høre for, at der var brug for en stor koalition, fordi kun en stærk flertalsregering ville være i stand til at løse landets problemer, så har regeringskoalitionen mellem CDU og SPD brugt så megen tid på intern uenighed, at den med rette er blevet kaldt den dårligste regering siden delstatens oprettelse i 1947.

Den store koalition er med andre ord gået i stykker på, at den til sidst ikke engang kunne blive enig om, hvad der kan ligge på en lillefingernegl.

Næsten symbolsk betydning fik på den baggrund, at regeringen i efteråret 2008 besluttede at skrinlægge alle planer om en kommunal- og forvaltningsstrukturreform. Mens SPD stod for sammenlægningen af amter for at skabe større forvaltningsenheder, ville CDU kun gå med til frivillige sammenlægninger.

Og enden på det hele blev som nævnt, at intet blev ændret. Set med SSW-øjne gjorde det heller ikke så meget, fordi en halvhjertet forvaltningsstrukturreform efter vor mening snarere ville føre til, at kommuneren fremover ville blokere for al nytænkning, og det ville være et dårligt udgangspunkt for fremtidige tiltag.

For SSW handler det i den forbindelse om, at vi i Slesvig-Holsten ikke har for små amter, men for små kommuner. Vi holder derfor fast i vor mål-sætning om, at vi i Slesvig-Holsten har brug for en ægte kommunalreform og ingen lappeløsninger.

FINANSKRISEN

Regeringens interne kommunikationsproblemer blev til at føle på, da finans-

krisen sidste efterår slog ned i Slesvig-Holsten – ikke som et lyn fra en klar himmel, men alligevel på en sådan måde, at landsregerigens handlingslammelse blev tydelig for enhver. Det er muligt, at også et andet regeringsflertal ville have problemer med at tackle "HSH Nordbank"-krisen, men det er en kendsgerning, at bankens investment-forretninger ikke blev bremset i tide, og at ministerpræsidenten har været nærmest usynlig i denne sag.

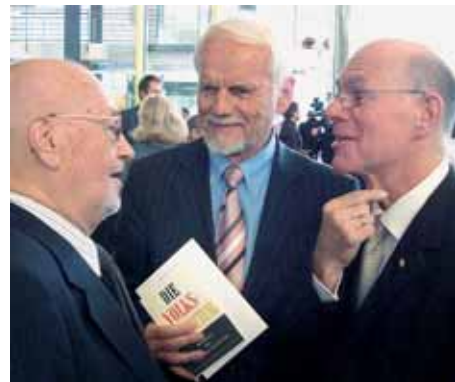
Hvor alvorlig situationen er, kan illustreres ved, at SSW sammen med FDP og de Grønne i maj i år tog initiativ til at få nedsat et parlamentarisk undersøgelsesudvalg, som bl.a. skal udrede, om landsregeringen har levet op til sit ansvar i bankens tilsynsråd. At bankkrisen langt fra er overstået, fremgår om ikke andet af, at alle partier i landdagen er enige om, at undersøgelsesudvalgets arbejde genoptages efter landdagsvalget. Lars Harms er SSWs repræsentant i udvalget – at arbejdet er både tidskrævende og sejt, skal her kun nævnes i en parentes.

MINDRETRALSPOLITISK

Mindretalspolitisk set har det forgangne år dog også været præget af lyspunkter, hvilket for os i SSWs landdagsgruppe er en bekræftelse af, at vi med vor politiske linje også som oppositionsparti er i stand til at øve indflydelse på flertallets beslutninger.

Ved finanslovsforhandlingerne for finanslovsperioden 2009-2010 blev det således klart, at den store koalition var villig til at bevæge sig i spørgsmålet om elevbefordringen til de danske skoler. SSW havde allerede i forbindelse med vedtagelsen af den nye slesvig-holstenske skolelov i januar 2007 formuleret et ændringsforslag til skoleloven, der indeholdt et krav om, at elevbefordringen – i lighed med, hvad der gælder for den offentlige skole – skulle være en lovpligtig opgave for det offentlige i Slesvig-Holsten.

Det ville føre for vidt i denne sammenhæng at komme ind på alle detaljer i denne sag. På den anden side er der heller ingen tvivl om, at SSWs lovforslag og vore forhandlinger med SPD og de Grønne efter landdagsval-

W.L. Christiansen (i m.), en af SSWs grand old men, var med til at repræsentere mindretallet og SSW, da forbundsdagen fejrede sit 60 års jubilæum i Bonn, 60 års jubilæet for grundloven og forbundsrepublikken - her sammen med forbundspræsident Horst Köhler (t.v.) og Flensborg-områdets CDU-forbundsmedlem Wolfgang Börnsen (t.h.). På det andet foto ses W.L. (t.v.) sammen med Börnsen (i m.) og forbundspræsident Norbert Lammert (t.h.). (Fotos: Karsten Sørensen)

Også et grænseoverskridende emne: Nordisk Ministerråds Informationskontor i Sønderjylland/Sydslesvig og SSWs landsforbund inviterede i samarbejde med Sydslesvigsk Oplysningsforbund og Flensborg Bys kvindekontoer til en grænseoverskridende debataften om emnet »Grænseoverskridende kvindehandel« i april på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Siden jerntæppets fald for 20 år siden har tvangsprostitution og kvindehandel været tiltagende i Vesteuropa. Dette finder desværre også sted i det dansk-tyske grænseland. Sammen med oplægsholderne drøftede informationskontoret og SSW, hvordan den aktuelle situation inden for såkaldt trafficking og tvangsprostitution er i Norden og Nordtyskland, samt hvad regeringerne gør og bør gøre for at hjælpe ofrene og stoppe bagmændene. Paneldeltagerne var: Carita Peltonen, Nordisk Ministerråd, seniorrådgiver for ligestilling, lovgivning og kultur - Claudia Franke, leder af CONTRA, center mod kvindehandel i Slesvig-Holsten - Vibeke N. Nielsen, projektleder for Pro Vest i

Fredericia, et anonymt rådgivnings- og sundhedstilbud til udenlandske kvinder med prostitutionserfaringer - og Anke Spoorendonk, SSW-gruppeformand i landdagen.

**Grænseoverskridende
Kvindehandel**

'Trafficking' og tvangsprostitution
i det dansk-tyske grænseland

Informationsaften
1.04.2009, kl. 19.00
Dansk Centralbibliotek
Norderstr. 59, Flensborg

norden
Nordisk Informationskontor
i Sønderjylland/Sydslesvig

I samarbejde med:
Sydslesvigsk
Oplysningsforbund
Frauenbüro der
Stadt Flensburg

SSW
For os i Sydslesvig.

get i 2005 tvang SPD – og indirekte også CDU – til at handle.

Kompromisforslaget betyder, at Dansk Skoleforening for Sydslesvig til og med 2010 har sikkerhed for at få det samme kørselstilskud per elev, som der ydes til eleverne i den offentlige skole.

Da amterne har ansvaret for elevbefordringen, består det politiske kompromis i, at delstaten i indværende finanslovsperiode giver de berørte amter - Nordfrisland, Slesvig-Flensborg og Rendsborg-Egernførde - et tilskud på højst 550.000 euro til finansieringen af ligestillingen mellem mindretal og flertal på kørselsområdet.

Sagt på en anden måde: Vi har stadig ikke fået defineret elevbefordringen til de danske skoler i Sydslesvig som en lovpligtig opgave, men vi har opnået, at der er blevet sat en stopper for den udvikling, der truede med at gøre Skoleforeningen til taber i amternes forsøg på at føre sparepolitik på de danske skolebørns bekostning. Det betyder samtidig, at SSW også i den nye valgperiode har emnet stående på sin politiske dagsorden.

Finanslovsforhandlingerne resulterede endvidere i, at Sydslesvigsk Forening fik forhøjet sit tilskud med 30.000 euro - øremærket til Danevirke Museum; at Nordfriisk Instituut fik regule-

ret sit tilskud til lønudgifter, og at det endnu engang lykkedes SSW at holde Fælleslandboforeningen oven vande.

SPROGPOLITIK

Sammenfattende sagt har mindretals- og regionalpolitikken også i det forgangne år spillet en central rolle i landdagsgruppens politiske arbejde. Dertil hører bl.a. at SSW i foråret 2009 formulerede et debatoplæg til en sprogpolitik for mere dansk i offentligheden. Oplægget blev drøftet på SSWs ordinære landsmøde i efteråret, hvorved det står klart, at indholdet ikke er en bibel, der skal omsættes fra a til z på én gang.

Vil vi styrke dansk som mindretals-sprog, kan det kun ske sammen med flertalsbefolkningen. Derfor handler SSWs sprogpolitik i sidste ende også om mindretallenes særlige sproglige og kulturelle kompetencer - altså alt det, som den i mange andre sammenhænge omtalte kompetenceanalyse handler om.

Lad mig dog for en sikkerheds skyld minde om, at den nævnte analyse kom i stand, fordi landdagspræsident Martin Kayenburg så at sige på parlamentets vegne foranledigede, at den blev lavet. Men problemet er, at analysen stadig i alt for høj grad betragtes som mindretallenes projekt og ikke som et projekt, flertal og mindretal er fælles om. Hvis SSWs sprogpolitik kan bidrage til en sådan holdningsændring, er vi kommet langt.

GRÆNSEOVERSKRIDENDE SAMARBEJDE

Det grænseoverskridende samarbejde mellem Danmark og Slesvig-Holsten er for SSW fortsat af afgørende strategisk betydning for udviklingen i vor region. På den baggrund formulerede landdagsgruppen i december 2008 et andragende om, at landsregeringen skulle tage initiativ til at få nedsat en

dansk-tysk infrastruktur-kommission.

Dermed tog vi et anliggende op, som både regionalforsamlingen for Regionen Sønderjylland/Schleswig og en dansk-tysk trafik-konference i Flensborg var kommet med. Forslaget må ikke mindst ses i sammenhæng med, at en fremtidig bro over Femer Bælt efter alle fagfolks mening ikke vil kunne opfange den stigende trafik ned over den såkaldte Jyllandsrute.

Dertil kommer, at man i Danmark netop har afsluttet arbejdet i regeringens infrastruktur-kommission, og den tyske "Bundesverkehrswegeplan" skal aktualiseres i 2015. Set med SSW-øjne handlede vort andragende altså om at vise "rettidig omhu".

Regionens argumenter vejede dog ikke tungt nok. Derfor kunne SSW i landdagen kun få flertal for, at landsregeringen som hidtil ville være åben for samtaler med de danske myndigheder, hvis og når det ønskes. Og redeligvis må tilføjes, at heller ikke den danske trafikminister tilsyneladende havde en overvældende interesse i at få formaliseret dette samarbejde. Men om ikke andet viser dette eksempel, hvor vigtigt det er, at vi i regionen står sammen om varetagelsen af vore fælles - grænseoverskridende - interesser.

UDFARENDE

Landdagsgruppens politiske arbejde har i det forgangne år både været udfarende og reagerende, idet vi selv sagt også er nødt til at forholde os til de politiske udspil, andre kommer med.

Kernen i vort arbejde er dog fortsat at skabe lige muligheder for det danske og det frisiske mindretal, så alle - både flertal og mindretal - kan leve frit i deres hjemstavn. Afslutningsvis skal der derfor lyde en hjertlig tak for godt samarbejde til alle i SSW - til landdagsgruppens medarbejdere og til landssekretariatet, men også til vore mindretalsorganisationer og til Samrådet.

Repræsenterer de unges politiske holdninger i mindretallet

Af bestyrelsen

Det sidste år har været et spændende år for SSW-Ungdom, der repræsenterer de unges politiske holdninger i mindretallet.

SSW-U har nyformeret sig og er i de sidste par måneder vokset til en størrelse af ca. 30 medlemmer.

SSW-U har været med til paneldebatter, har lavet pressearbejde, organiseret en tur sammen med "Junge SPitzen", der repræsenterer ungdommen i det tyske mindretals politiske parti i Danmark, og har været med til en masse andre spændende arrangementer.

Højdepunktet for SSW-Ungdom i år var valgkampen, vi førte sammen med SSW. Især pga. det fremragende valgresultat er det en tid, hele SSW-Ungdom med glæde ser tilbage på.

Som SSW-Ungdom er det vor opgave

at begejstre unge for politik og motivere dem for at engagere sig. Det er vor opgave at få unge til at interessere sig for SSW, og vor allervigtigste opgave er at virke som politisk talerør for de unge i mindretallet - overfor andre organisationer og offentligheden.

SSW-U har allerede bestået i lang tid og har gennem årene været varierende aktiv. Den største fare for SSW-U er, at arbejdet gøres af en lille gruppe ildsjæle, der efter at være færdige med skolegangen i Flensborg, tager til Danmark eller ikke længere har tid til politiske engagement.

Derfor prøver vi hele tiden at få nye unge med, der har lyst til at bære det politiske ungdomsarbejde videre over de næste mange år.

Vi ser frem til den kommende tid og glæder os især til at arbejde sammen med en masse engagerede unge.

Flot og velfortjent

Af fhv. byformand Birgit Seidler

Landdagsvalget resulterede i, at vi i Flensborg SSW med Silke Hinrichsen som den tredje af fire SSWere - som indtil for fem år siden - atter er repræsenteret i landdagen. Et flot og velfortjent resultat.

KOMMUNALVALGET

2008 var det ellers især kommunalvalget, der stod i centrum for bestyrelsens

arbejde. Det var en lang valgkamp i foråret det år, men vi i Flensborg var jo så heldige, at vi i samarbejde med landsforbundet kunne leje et lokale i gågaden og indrette en SSW-café. SSWs café var en stor succes og var bemandet hver dag under hele valgkampen. Her mødte vore kandidater mange mennesker, og SSW var dermed i bogstaveligste forstand "tættere på", som partiets overordnede slogan for kommunalvalget lød.

Jeg vil gerne sige tak til alle kandida-

ter og deres hjælpere, som har slidet og slæbt for partiet i valgkampen - både ved kommunalvalget i fjor og landdagsvalget i år. Kommunalvalgresultatet i Flensborg var et jordskredsvalg, hvor borgersammenslutningen WIF blev den største fraktion og både CDU og SPD tabte mange stemmer og mandater. SSW holdt som det eneste af de store partier i byen skindet på næsen. Vi nåede vort valgsmål med at blive næststørste gruppe/fraktion og har nu ni mandater i byrådet. Selvfølgelig er det ærgerligt, at vi kun manglede 70 stemmer i at blive byens største fraktion. Men jeg mener, at vi med 22% i Flensborg by kan være tilfredse med resultatet – især fordi SSW helt uhørt vandt 9 valgkredse.

SPRÆNGT LISTE

Dette er jo aldrig sket før for SSW, og det førte til, at vor partiliste blev sprængt, og nye kræfter kom i byrådsgruppen bl.a. mig selv. Men jeg vil gerne slå fast: Det var ufortjent og måske også lidt tilfældigt, at erfarne byrådspolitiker som Susanne Schäfer-Quäck, Thomas Behrens og også Torsten Kjærsgaard ikke kom ind i byrådet, selv om de havde en fremtrædende plads på SSWs liste. De røg ud af byrådet ikke pga en dårlig indsats, men pga den nye politiske situation i Flensborg.

For SSW betyder det, at vi til næste kommunalvalg i 2013 skal tænke os om og nøje se på, hvilke kandidater der får hvilke valgkredse. Fremover er det ikke kun listeplassen, der er afgørende for et valg, men også valgkredsene.

Som jeg allerede meddelte sidste år, så er jeg stoppet som SSWs byformand. Jeg har været formand i otte år og føler, at det er tid til at andre tager over. Jeg er kommet ind i byrådet, og det har givet mig nye arbejdsopgaver. Samtidig er jeg også blevet farmor og blev det igen i august og vil derfor bruge mere tid på mig selv og prioritere

mit privatliv. Jeg er ikke typen, der bryder sig om at have for mange jern i ilden. Jeg vil koncentrere mig om mit byrådsarbejde og mit formandsskab for SSW Sporskifte og har derfor givet stafetten i bestyrelsen videre til andre.

TAK

Jeg siger tak til alle bestyrelsesmedlemmer, jeg har haft et tæt og fortroligt samarbejde med i de sidste otte år og vil ønske mine efterfølgere held og lykke. Det har været spændende og udviklende år, og jeg synes, at vi har fået noget fra hånden i bestyrelsen. Jeg mener, at jeg efterlader et stærkt parti i Flensborg. Vi er stadig medlemsmæssigt det største parti i Flensborg og har et godt udgangspunkt som næststørste fraktion i byrådet. Vælgerne kan stole på os, og jeg kunne med sindsro overlade formandsskabet til min efterfølger Susanne Schäfer Quäck.

LILLE MEDLEMSFREMANGANG

Pr. 31.12.2008 havde SSW Flensborg by 1.014 medlemmer. Det er en fremgang på tre medlemmer i forhold til året før. Det er en positiv udvikling, som dækker over mange indmeldelser, flytninger, en del udmeldelser og desværre også nogle dødsfald i det forløbne år.

Blandt de døde er SSWs tidligere byrådsmedlem Heinz-Günter Hergesell. Vi vil mindes Heinz-Günter og alle de andre SSW-medlemmer, der døde sidste år med ærbødighed.

Nemmere og smidigere kommunikation påkrævet

Af formand Inger Marie Christensen

Forud for årsmøderne med repræsentanter for nationale mindretal fra hele Europa var der koncert med estiske Pittkunings, og hans talstærke unge publikum var blandt de mest lyd-høre. (Fotos: SdU)

SdU og SdUs tilsluttede foreninger byder på idræt for enhver smag i alle aldre. (Fotos: SdU)

Dockyard festivalen - SdUs og de unges årsmødeoptakt 2009, blev et succesrigt forsøg: »Power Solo« var blandt de optrædende grupper, og publikum lod heller ikke vente på sig. (Foto: SdU)

I en organisation som SdU, der er paraplyorganisation for ca. 65 selvstændige foreninger og grupper, er kommunikation vigtig. Her tænkes både kommunikationen fra SdU til foreningerne og fra foreningerne til SdU. Det er derfor et emne, der med jævne mellemrum tages op til drøftelse i SdUs styrelse.

Hvordan kan vi forbedre kontakten til foreningerne? Og hvordan kan vi gøre kommunikationen med dem nemmere og smidigere?

MAIL OG NYHEDSBREV

For godt et år siden nedsatte vi et arbejdsudvalg, som skulle finde frem til nogle forslag til løsninger på ovennævnte spørgsmål. Vor hjemmeside www.sdu.de blev gennemarbejdet og gjort mere brugervenlig. Vi gik mere over til, hvor det var muligt, at sende informationer ud via mail, også foreningsposten bli-

ver så vidt muligt sendt ud via mail.

Et andet tiltag er et elektronisk nyhedsbrev i stedet for vores SdU-Nyt, som i en papirudgave udkom som indstik i Flensborg Avis.

FORENINGSKONTAKT

Da vi tror på, at den personlige kontakt til foreningerne er vigtig, er vi i Styrelsen gået sammen i fire teams. Hvert team har fået tildelt et område med de

Muddy & Salamidrengene gav en koncert på SdUs og SSFs familiedag i Tarup i sommeren, hvor kondi og hygge udgjorde fællesnævneren. (Foto: SdU)

Ved landsstævnet 2009 deltog naturligvis også SdU med et stort hold. (Foto: SdU)

tilhørende foreninger. Teamet skal holde kontakt til foreningerne og være bindeled mellem Styrelsen og foreningerne.

Vi ser fordelene, at foreningerne ved, hvem de kan kontakte. For Styrelsen er det en rigtig god mulighed for at få mere indsigt i det store og gode arbejde, som vore foreninger laver.

STRATEGI MOD 2012

DGI, som SdU jo er en landsdelsforening i, har besluttet en Strategi frem mod 2012. Et af indsatsområderne her er foreningsudvikling. Dette er selvfølgelig også aktuelt her hos os i SdU. Der sker så mange ændringer i samfundet i forhold til folks måde at dyrke idræt og at deltage i foreningslivet på, at det kun er muligt at overleve, hvis der løbende sker en udvikling i foreningen. Dette er bare et af de emner, hvor foreningskontakten kan være med til at skabe dialog og udvikling.

I SdU må vi også i børne- og ungdomsarbejdet hele tiden være op to date med hensyn til, hvad der er in for tiden, så vi kan følge den trend, som interesserer de unge. Derfor må vi også i SdU overordnet hele tiden tænke

på udvikling. Det er for os som mindretalsorganisation måske endnu mere vigtigt, hvis vi vil beholde de unge i de danske foreninger.

BRANDING

Et andet indsatsområde er kendskab til og deltagelse i vort arbejde.

I arbejdet med at finde muligheden for at "brande" SdU, som det jo med et moderne ord hedder, er vi i Styrelsen i gang med at formulere SdUs værdier. Vi har selvfølgelig alle en mening om, hvad vore værdier er, og vi kunne i Styrelsen hurtigt finde vore fællesværdier. Men det at få værdierne skrevet ned, så alle forstår det samme og kan identificere sig med dem, har givet nogle gode og givtige diskussioner.

Vi har nu haft drøftelserne først i Styrelsen, derefter sammen med ledergruppen og konsulenterne. For at få foreningssiden med bliver det vort diskussionsemne til café-drøftelserne på hovedsendemandsmødet 2009.

Formålet med "branding" er også at skabe genkendelighed og at et arrangement i SdU er garant for kvalitet og gode oplevelser.

BB-lejren, SdUs børnebørn- og bedsteforældrelejre på Christianslyst i efterårsferien er altid et tilløbsstykke. Aktiviteterne er målrettede og overkommelige. (Foto: SdU)

NYT LOGO OG DESIGNLINJE

Som et led i den udvikling, vi ser som nødvendig, vedtog Styrelsen i foråret et nyt logo for SdU. Det nye logo er en stiliseret udgave af organisationens bogstaver. Med friske farver og den utraditionelle opstilling af bogstaverne skal logoet signalisere glæde, vækst og ungdom, og på den måde sætte de unge i centrum.

Sammen med logoet blev den nye designlinje for invitationer og plakater til overordnede SdU-arrangementer også vedta-

get. Her er det netop genkendeligheden, der er i focus, idet alle invitationer har det samme design, og alle udvalg har deres egen farve, som altid bruges. Vi tror, det har givet en forbedring på den måde, at man straks ser, at her er et godt tilbud fra SdU.

Et nyt logo vil altid give grundlag for diskussioner og meningstilkendegivelser. Er det pænt? Hvorfor ser det sådan ud? Er det de rette farver? Vi i SdUs styrelse er heller ikke blevet sparet for kritiske spørgsmål, men vi har også fået mange positive tilkendegivelser i forhold til det nye logo.

Voices of Europe-koret gjorde lykke alle vegne, hvor det optrådte før og under årsmøderne 2009. (Foto: SdU)

Et år med fart over felten

Af leder Katrine Hoop

Premiere på interet-tv på »Akti«.

Aktiviteterne i 2008 er traditionen tro blevet afsluttet med julerock i Volksbad den 19. december. Arrangementet er så fast etableret i byens kulturliv, at vi igen har kunnet glæde os over fuldt hus med næsten 300 gæster. Efter en dejlig fest med tilfredse bands og et begejstret publikum udnyttede vi juleferien til at samle kræfter til et nyt år med fart over felten.

INTERNET-TV

Til premieren på pilotudsendelsen for Sydslesvigs Radio den 6. februar 2009 hentede vi den røde løber frem. Sam-

men med brugere, venner og gæster nød vi resultatet af ét års intensivt arbejde med at udvikle et egnet sendeformat for en dansk internet-TV-kanal i grænselandet. Tre kvarters underholdning og informationer om kulturlivet i mindretallet pakket ind i et flot og tidsvarende rammeprogram med studie-vært og smart animationsgrafik har fået rigtig megen positiv respons. Vi glæder os derfor over at have fået til-sagn til at kunne fortsætte med projek-tet og ser frem til at gå i gang med næste udsendelse.

SKRÆDDERSYEDE TYSKKURSER

Vi er imødekommet de mange danske tilflytteres efterspørgsel af tyskkurser ved at tilbyde et skræddersyet tyskkur-sus for danskere. Det kører siden forå-ret og er blevet vel modtaget. For at komme tættere ind på vore brugeres ønsker og behov samt delagtiggøre dem i processer i huset, havde vi i april indbudt til brugermøde i huset. Vi var glade for det store fremmøde og vil fremover indkalde til brugermøder hvert halvår og åbne op for konstruktiv kritik og ideer til nye tiltag.

AKTIV MEDSPILLER

Regionens store folkemusik-festival »folkBALTICA« havde denne gang Dan-mark i fokus. Fra 24. til 26. april fik Flensborg og opland besøg af det yp-perste indenfor dansk folkemusik. Akti-vitetshuset var aktiv medspiller og stil-lede lokaler til rådighed som festival-kontor og cateringområde. Det var en stor begivenhed med et hus fyldt med summende liv og musik til midt på nat-ten og spontant samspil på tværs af sprog og kultur.

PLEJER KONTAKTEN

På et stort møde for alle danske kulturhuse, der arrangeres af paraplyorganisationen »Huse i Danmark« og dette år gæstede Odense, plejede vi kontakterne til kollegaer og hentede vi inspiration til vore egne aktiviteter. Det er vigtigt for os at bevare og udbygge kontakten til andre danske kulturhuse, følge med i udviklingen og videreudvikle vore egne tilbud tilsvarende.

FINT SAMARBEJDE I DET NÆRE

Men samarbejdet fungerer også fint i det nære. Aktivitetshuset var medarbejder af et loppemarked i Nørrega-

de i Flensborg den 16. maj og fungerede som hyggecafé. I slutningen af samme måned var vi sammen med Sortevejs og Lyksborggades Fritidshjem samt Nystadens Børne- og Ungdomshus fælles om en særdeles velbesøgt aktivitetsbod på byfesten »72,5 hours« i anledning af byens 725 år jubilæum.

MINDRETALSFILM

I samarbejde med Friisk Foriining, SSF og SdU var vi ved årsmøderne 2009 med til at arrangere to filmaftener med mindretalsfilm i Egernførde og Flensborg. Med støtte fra Danfoss Universe kunne vi på friluftsmødet i Flensborg desuden gennemføre en konkurrence

Fredag den 9. oktober 2009 præsenterede projektgruppen »Spillestedet« i samarbejde med Sydslesvigsk Forening, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, Flensborgs Danske Journalistforening og Aktivitetshuset det danske reggae-band »BliGlad« i Kühlhaus i Flensborg. »Spillestedet« er en flensborgsk projektgruppe, som henter dansk og nordisk rock og pop i alle stilarter til Sydslesvig. Projektet tager udgangspunkt i behovet for et etableret spillested med tidens rytmiske musik, analog til de mange typiske spillesteder i danske byer. Spillestedet er ikke fastlagt til et bestemt hus, men vælger sted og samarbejdspartnere, der passer til de enkelte arrangementer. BliGlad er dansk reggae i topklasse. BliGlad dominerede sidste år de danske radiostationer og landets store og små scener. Stilen er en blanding af up-tempo dancehall og traditionel jamaicansk reggaelyd, som den blev spillet i 1970'erne, tilsat en række skæve musikalske indfald, humor og en ganske særegen dialekt. Det århusianske band består af Christopher McLaughlin, Kristian Nordentoft, Benjamin Lesak, Baba Samuel, Kasper Brinck – og Max Buthke fra Flensborg. (Foto: BliGlad)

omkring emnet »Nationale mindretal i Europa«.

BESØG I HUSET

Og den vide verden kom på besøg i huset. »Cross Cultural Cooking and Communication« er et projekt i samarbejde med »EUM/SESAM Studiengang am Internationalen Institut für Management der Universität Flensburg«, hvor studerende fra Ghana, Venezuela, Vietnam, Etiopien, Nepal, Colombia, Indonesien, Peru, Bangladesh, Bhutan og Iran på skift præsenterer dem selv og deres kultur ved en række hyggeaftener, hvor vi i fællesskab laver landstypisk mad og oplever andre kulturer med alle sanser.

KULTURMØDE

Kulturmøde var også emnet i borderland-sommer-kunst-projektet »Zeitraum – Zeitsprung« fra 30. juli til 10. august i polske Szczecin (Stettin). Projektet er opstået i et samarbejde med Deutscher Jugendverband für Nord-schleswig, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig og Europaclub i Zespol/Polen og gav 30

unge fra Danmark, Tyskland og Polen mulighed for at udfolde deres kreativitet i forskellige kunstneriske værksteder.

NU OGSÅ MED I HOFKULTUR

Som noget helt nyt var Aktivitetshuset med i årets »Flensburger Hofkultur«. Den 8. august kunne 97 gæster nyde den formidable duo Melrose & Leuchter i husets lille men fine baggård.

BYGGEARBEJDER

Ellers har sommerperioden stået i byggearbejdets tegn, da vort største mødelokale, Mødestedet fik en kærlig hånd. Takket være et stort tilskud fra Flensborg by kunne vi gennemføre den stærkt tiltrængte renovering. Legater fra Rislum Fonden, Grænseforeningen Sønderjysk Forening i Århus, Grænseforeningen Høng, Ejderlandets Samfund og Gårdejer Christian Lassens Mindefond gav os mulighed for at udskifte en del af inventaret. Og nu glæder vi os over, at Mødestedet stråler i ny glans med trægulv og smart køkken.

Fyldt gård bag Aktivitetshuset til Hofkultur 2009. (Foto: Aktivitetshuset)

IT-lokalet er meget frekventeret og slides hurtigt. Takket være støtte er det nu moderniseret med tidssvarende udstyr. (Foto: Aktivitetshuset)

KURSER

Efterårets kursusprogram omfattede en helt ny type kurser. De klassiske vejledningstider blev afløst af fleksible vejledningsaftaler samt en række gratis introduktionsaftener, der gav brugerne funderet indblik i husets faciliteter.

Vi inviterer regelmæssigt til åben dansk café i huset, hvor danskursister kan afprøve det lærte og dygtiggøre sig i brugen af det danske sprog ved uhøjtidelige og afslappende hyggeaftener.

OPERA FOR BØRN

I samarbejde med Nygadehuset i Aabenraa, kulturhuset Volksbad i Flensborg, centralbiblioteket og SdU inviterede vi børn til gratis opera den 6. september i år i Volksbad. De små publikummer kunne i dagene forinden starte teaterturen med at klippe scene-dekorationen og høre fortællingen om »Tryllefløjten« på Flensborg og Husum Bibliotek.

OG FOR ET LIDT ÆLDRE PUBLIKUM

Et lidt ældre publikum var til caribisk buffet og reggae på dansk i kulturhuset Kühlhaus den 9. oktober. »Spillestedet« kalder en ny koncertgruppe sig, der til dagligt har til huse i Aktivitetshuset, og som satser på i samarbejde med SSF at hente populær dansk musik til Sydslesvig.

Den første koncert i »Spillestedets« regi med det danske reggaeband Bli-Glad fra Århus-egnen fandt sted i anledning af Flensborg Danske Journalistforenings 60 års fødselsdag. Aktivitetshuset vil også fremover fungere som projektbase og salgssted for »Spillestedet«.

IT-LOKALET

IT-lokalet har med støtte fra Oberst Parkovs Mindefond fået et løft og er blevet moderniseret med mere tidssvarende udstyr. Vi ønsker at motivere vore unge brugere til en mere kreativ udnyttelse af mulighederne og tilbød i efterårsfe-

rien i samarbejde med Fachhochschule Flensburg et kursus i udvikling af egne computerspil.

DAGLIGDAGEN

Ved siden af disse højdepunkter fungerer huset i dagligdagen upåklageligt som værkstedscenter, forsamlingshus og kursussted. Vi tager os i fællesskab af servicejobs og administrative opgaver og arbejder gennemgående på at vedligeholde vor smukke men desværre skrøbelige bygning.

JUL

Inden årets aktiviteter atter afsluttes med julerock, inviterer Aktivitetshuset sammen med de andre institutioner og forretninger i Nørregade til julemarked og julehygge. Efter en kort vinterpause glæder vi os så til at tage fat på et nyt år sammen med vore dejlige brugere og samarbejdspartnere.

Vi siger mange tak til alle - og ønsker jer et inspirerende og lykkeligt nyt år.

DET LILLE TEATER FLENSBORG:

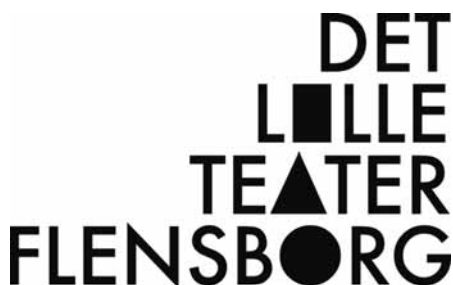
En lidt anderledes sæson

Af formand Alexander von Oettingen

Sæson 2008/ 2009 har været en lidt anderledes sæson for teateret. Vi var så heldige, at A.P. Møller-Fonden bevilligede penge til en tiltrængt renovering af "Hjemmet", hvor teateret har hjemme.

Det betød at vi ikke kunne spille på vor scene, og at vi derfor måtte ud på andre lokaliteter. At være på turné rundt i Sydslesvig var på mange måde en interessant oplevelse. Vi mødte nye omgivelser men fik også et nyt publikum. Vi spillede på Jaruplund Højskole og mødte højskoleelever og nyansatte lærere ved skoleforeningen. Og vi spillede på A.P. Møller Skolen, hvor publikum også kunne få en rundvisning på det nye og flotte gymnasium. Vor rejse rundt i landsdelen gav en oplevelse af, at Sydslesvig er en kulturel og broget mangfoldighed, og at vi har mange gode faciliteter.

Men turnévirkosomhed har også sine begrænsninger og kan til tider være slidsomt og hårdt. Især når man sent om aftenen skal pakke sammen og kø-

re hjem. Lykkeligvis råder teateret over gode teknikere, der forstår at tage fat.

HJEMME IGEN

Med start på sæson 2009/2010 er vi så endelig hjemme igen og kan byde velkommen til rigtig mange gode forestillinger. I det "nye" teater er indretningen ikke helt anderledes men alligevel ny. Udover at toiletterne og blevet renoveret, og alt er malet, har vi også fået lidt mere plads til kaffeserveringen i

pauserne og borde og stole til at sidde på. Udluftningen er topmoderne, og vi har endelig fået et handicaptoilet. Arkitekterne og SdU har gjort et stort og flot stykke arbejde.

NYT NAVN

Men udover disse flotte nye rammer har vi også fået et nyt logo. Fremover hedder teatret ikke bare Det lille Teater men Det Lille Teater Flensborg. Dermed pointeres, at vi er et teater ikke et eller andet sted men et amatørteater i Flensborg og dermed i mindretallet. Ved at bruge Flensborg i logoet signaliseres, at her er et særligt dansk tilbud i mindretallet, som ikke blot ser det som sin opgave at formidle dansk teater-

kunst men også at bidrage til en kulturel formidling i den dansk-tyske grænse-region.

Vi fra Det Lille Teater Flensborg håber, at vi også i år kan møde mange gæster nord og syd fra grænsen.

ET BRAG AF EN ÅBNING

Med et festligt program fejrede Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU) sammen med Det lille Teater Flensborg genåbning af Hjemmet i Mariegade 20 fredag den 18. september.

Et fuldt hus med inviterede gæster fra Danmark og Sydslesvig fik et godt indtryk af de nyrenoverede omgivelser, som bl.a. Det Lille Teater Flensborg fremover igen vil nyde godt af.

Flotte nye lokaler og en tilfreds formand. (Foto: Flensborg Avis)

Formanden for Det Lille Teater Flensborg Alexander von Oettingen overrækker en t-shirt med det nye logo til arkitekterne, SdUs formand og forretningsfører samt logoets designer. (Foto: Anja von Oettingen)

Aftenen bød på underholdning af Det Lille Teater Flensborgs kabaret-gruppe, fremvisning af billeder fra ombygningsfasen ved arkitekt Glenn Dierking og introduktion af Det Lille Teater Flensborgs nye logo ved Hugo Heilmann.

Lækker mad og levende musik rundede det hele af, hvor de sidste gæster gik klokken to.

Siden 2. oktober tilbydes atter regulerede forestillinger i Hjemmet.
www.detlilleteater.de

Aktiviteter hele året

Af distriktsleder Sten Andersen

FDF-kredsene har i årets løb afholdt FDF-møder på deres egen måde alt efter antallet af ledere og antallet af børn og unge.

Der har løbende været forskellige tilbud organiseret af FDF Sydslesvig Distrikt eller FDF Landsdel 5, der foruden Sydslesvig også dækker Syd- og Sønderjylland.

NY FLAGSTANG

Efter en regnfuld weekend 4.-5. oktober 2008 viste vejret sig fra den pæneste side mandag den 6. oktober, da FDF Flensborg 1. kreds i tørvej og med solskin kunne indvie flagstangen ved FDF-huset Uglereden.

Da alle FDFerne var samlede, blev bålstedet tændt, men inden gløderne var klare til at FDFerne kunne lave snobrød, gik alle FDFerne sammen med deres ledere og forældre, søskende og

gæster ned til Trenen, hvor de større FDF-drenge havde bygget en vandmølle, som rigtigt kunne køre rundt med alt det vand, der var kommet i Trenen efter weekendens regn.

Kl. 17 blev der for første gang hejst Dannebrog ved Uglereden i Tarp. Kredsleder Marie Andersen kunne sammen med væbner Fabian Möller udføre denne handling. Derefter var der mulighed for at bage snobrød, poppe popcorn og få en sodavand, hvilket alle FDFerne benyttede sig af. For forældre og gæster var der en kagebuffet med forældre-bagte kager samt kaffe og te. Ved den lejlighed holdt FDF-kredsens formand, pastor Jacob Ørsted en tale, hvor han bl.a. takkede de tre Y's Men's Clubs, der har støttet FDF Flensborg 1. kreds økonomisk med at få en flagstang.

55° NORD

Igen i 2008 lykkedes det for FDF at få

Ny flagstang, så skal der også bages pandekager. (Foto: privat)

Stor interesse for de mange interessante ting i butikslastbilen. (Foto: privat)

butikslastbilen fra 55° Nord (FDF- og spejderbutik) til Flensborg i Christian Paulsen-Skolens gård en dag i november 2008, så FDFere, spejdere, deres forældre og søskende kunne købe alle de spændende ting, som en FDFer har brug for. Der blev solgt lodsedler, hvor gevinsten var gavekort til 55° Nord-butikken. I „Den gule Tivolibygning“ solgte Flensborg Y's Men's Club te, kaffe, sodavand og vafler.

FDF'S KONCERTSTÆVNE

For sjette gang havde FDF i Danmark indbudt til koncertstævne. Denne gang var det fredag den 27. og lørdag den 28. marts på Duborg-Skolen i Flensborg. Det var et fællesarrangement, arrangeret af Flensborg FDF-orkester og FDF Gladsaxe Brass Band.

Der var tilmeldt 11 orkestre fra Brønderslev, Flensborg, Frederikshavn, Gladsaxe, Grenå, Hjallerup, Tønder, Vejle og Århus.

Stævnet finder sted hvert andet år og er et tilbud til alle landets FDF-orkestre, uanset størrelse, niveau og besætning. Formålet med koncertstævnet

er at øge interessen for og styrke orkestermusikken i FDF ved samtidig at give orkestrenes medlemmer mulighed for at mødes og opleve hinandens musik. Det sker ved, at hvert orkester gives råderet over scenen i 30 minutter og dér skal fremføre et program, der står mål med orkestrets niveau og størrelse.

Alle orkestre får en skriftlig udtalelse med hjem, som er udarbejdet af tre bedømmere på baggrund af den fremførte musik, programmets sammensætning og orkesterets udstråling. Orkestrene kan på forhånd vælge at tilmelde sig en point-konkurrence. Den ene medarrangør, FDF Gladsaxe Brass Band, havde tilmeldt sig point-konkurrencen og havde valgt at programsætte sin del som en mini-nytårskoncert; med alt hvad den kunne trække af konfetti, knald og champagne.

Arrangementet startede kl. 10 med velkomst af Morten Meng, der både er far til en af orkestermedlemmer i Flensborg-orkesteret, og medlem af Sydslesvigs danske Ungdomsforeningers styrelse. Herefter optrådte et nyt orkester ca. hver halve time.

Naturligvis var FDF også med på årsmødpladsen i Flensborg. Her ses kredsleder Sten Andersen vente på de andre. (Foto: SPT)

Der deltog 200 orkesterfolk – det gled flot og uden vanskeligheder, pedellen på Duborg-Skolen, Jørg Braun var en stor hjælp foruden mange forældre blandt orkester-børnene i Flensborg, der aktivt deltog i hele arrangementet med alt praktisk.

Inden en afsluttende aftenandagt ved Flensborg FDF-kreds' formand, pastor Jacob Ørsted fra Helligåndskirken uddeltes der priser i tre kategorier: Publikums pris, hvortil hørte FDFs Orkesterudvalgs vandrepokal, og Bedømmernes pris, som tildeltes et af orkestrene uden for point-konkurrencen. Hermed fulgte et gavekort til indkøb af noder. Og endelig blev det afsløret, hvem vinderen af point-konkurrencen var, og dermed fulgte en pokal og æren.

FDF Gladsaxe Brass Band tog publikumsprisen med hjem. De havde "nyt-årskoncert" som emne, og det gik rigtig godt for dem. Ved publikumsprisen var det tilhørerne, inklusive deltagere, der ikke var på scenen, som stemte og gav prisen til det af de orkestre, de syntes har været mest underholdende og bedst.

Bedømmernes pris blev vundet af Frederikshavn FDF Junior Orkester med dirigent Ellen Ræbild. Prisen tildeltes et orkester blandt dem, der ikke stillede op i pointkonkurrencen, men som har markeret sig specielt positivt f.eks. med hensyn til aldersfordeling og ensemblestil.

Pointkonkurrencen blev med 87 point vundet af Frederikshavn FDF 1. kreds Brass Band. FDF Gladsaxe Brass Band blev nummer to med 78 point, mens de følgende pladser gik til FDF Århus Musikkreds' Brassband (70,5), FDF Vejle 1 Brass Band (65,5), Brønderslev FDF Orkester (61) og FDF Grenå Brass Band (53,5).

DE DANSKE ÅRSMØDER 5.-7. JUNI

De forskellige FDF-kredse er på hver sin måde aktive i deres lokalområde i løbet af denne årsmødedeweekend. Nogle år er Trenehytten udlejet til et FDF-orkester, når det har knebet med overnatningsmuligheder. For både de sydslesvigske ledere og unge FDFere er det altid en glæde og fornøjelse at gense FDF-venner fra Danmark i løbet af den weekend.

Forældrene er et godt aktiv i FDF. De er med hver gang der bliver kaldt. (Foto: privat)

Om søndagen havde FDF-kredsen i Flensborg igen i år en info- og aktivitetsbod på årsmødepladsen i Flensborg. Desværre var Støttekredsen for FDF i Sydslesvig i år forhindret i at være med i boden. Aktiviteten var sno-brødsbagning, hvilket gik som varmt brød, da det søndag eftermiddag var overskyet.

BØF 13. JUNI

Bag begrebet BØF gemmer sig Børne- og UngdomsFestival, som FDF-kredse langs med grænsen har arrangeret igen – forrige gang i 2007. Igen i 2009 det lykkedes med et grænseoverskridende FDF-arrangement kl. 11.00-14.30.

Ideen bag BØF er et fælles regionalt FDF-arrangement, som nu har været

afprøvet flere steder rundt omkring i Danmark. Alle de deltagende FDF'erne kan bare gå frit rundt i mellem de aktiviteter, der tilbydes og skal ikke følges rundt af ledere. Der var mange forskellige aktiviteter, såsom hoppeborg, karrusel, klatretårn, sno-brød, pandekager. Der blev serveret sluceice, popcorn, hotdogs og kage.

Til BØF-arrangementet i Tinglev var Sydslesvig repræsenteret af Ten sing-orkesteret fra Flensborg. For at så mange kunne få glæde af arrangementet og se, hvad FDF kan tilbyde børn og unge, blev både forældre og søskende inviteret til at komme med. Som en ekstra service tilbød FDF Flensborg bustransport fra og hjem til Flensborg, så alle kan komme med.

Selve bustransporten var gratis, men det kostede 5 euro for at kunne deltage og få lov til at prøve alle de forskellige tilbud den dag. Heldigvis var der rigtigt mange, som tog imod dette tilbud, så der kom en busfuld glade og forventningsfulde FDF'ere med forældre og søskende op til Tinglev den lørdag. Som et ekstra tilbud var FDFs rullende butik, "55 grader Nord-bussen" også til stede, som FDF'erne jo kendte fra deres besøg om efteråret i Flensborg på Christian Paulsen-Skolen.

MUSIK 2009

Landsforbundet FDF havde planlagt at afvikle FDFs musiklejr, Musik 2009, i tidsrummet 4.-11. juli i Silkeborg. Det er en tilbagevendende tradition i FDF, at

der hver femte år afholdes en stor musiklejr for al slags musik. Sidste gang var 2004 i Ålborg, hvor FDF Flensborg deltog med omkring 30 FDFere. I 2009 valgte FDF så at aflyse musikstævnet p.g.a. et lavt antal deltagere, 75 tilmeldte, hvor der i 2004 var omkring 1000 deltagere.

FDF Flensborg havde planer om at deltage, men da selve deltagerprisen blev omkring 200 euro, og FDF-kredse selv skulle sørge for transporten til og fra Silkeborg samt betale for transporten, gjorde, at der var lille interesse i FDF-kredsen i Flensborg.

Det var beklageligt, at en god tradition måtte aflyses.

Kongenshus

Ved Kirsten Schlickert

Ude i Ejdersteds marsk lænet op ad det gamle Rehmstæcker dige ligger FDF-hytten Kongenshus, som takket være et kæmpe beløb fra FDs støttekreds og milde gaver fra Slesvigsk Samfund kunne genåbne sine døre i september 2008. Der er nu 14 sengepladser i hytten.

Først og fremmest har Tønning FDFere boltret sig derude, men et blik i kalenderen viser, at ud over dem har der til og med august 2009 har været 27 overnatninger fordelt på 12 brugere. Det har været børnehaver, skoleklasser, familier og foreninger. Desuden har hytten syv gange været brugt til endagsbesøg. Det har f.eks. været folk, der har spist deres medbragte mad på en ejderstedtur.

Græsset bliver slået, og edderkopperne inde i hytten bliver forskrækket af Nomi, som er døbt Klaus Dieter. Foruden ham har hytten mange velyndere.

Der er kommet en flot bålskål, 32 tons "Fråsgut" til parkeringspladsen, udendørs træbord med bænke, en stor grill, ekstra stole indendørs og plastikborde og -stole udendørs, og der er blevet gravet godt 40 m regnvandsledninger. En stor tak.

Skulle læserne være interesserede i at leje Kongenshus eller kende nogen, der er det, så henvend jer til Kirsten Schlickert, Osterstr.24 D-25832 Tønning, tlf. 0(049)4861 5442 eller send en mail til kongenshus@FDF.dk eller til kongenshus@web.de.

Kongenshus - atter et herligt sted. (Foto: privat)

Mindretalstilværelse – en sproglig og kulturel udfordring

Af direktør Anders Molt Ipsen

Skoleforeningen kan kun realisere sin målsætning ved hjælp af medarbejdere, der er afklarede med det at være sprog og kulturbærere i forhold til de mange børn og unge, der er omdrejningspunktet i det pædagogiske arbejde, vi udfører.

For Dansk Skoleforening er mindretalssynsvinklen essentiel. Den kan ikke tænkes bort – den er det grundlag vi både aktuelt og historisk udøver vor virksomhed ud fra.

Det at tilhøre et nationalt mindretal er ikke noget særligt specielt. Men, vi forbeholder os retten til at leve med et sprog og en kultur, der udskiller sig fra flertallet – ikke som nogen modsætning, men som en anden kultur, der al-

Skoleforeningens styrelse opfordrede veloplagt og optimistisk alle medlemmerne til at stemme på SSW ved landdagsvalget. (Foto: Fokus)

På Bredsted Danske Skole blev overskuddet fra loppemarkedet i februar brugt til et nyt klatrestativ i skolegården. (Foto: Sigid Gerckens)

tid har været her i området, og som ad politisk vej har fået tilkendt retten til at udfolde sig.

CENTER FOR MINDRETALSPÆDAGOGIK

På den baggrund var det naturligt for Dansk Skoleforening at indgå i et samarbejde med University College Syd (UC Syd) i Haderslev og Deutscher Schul- und Sprachverein i Nordslesvig for at danne „Center For Mindretalspædagogik“.

Formålet med centeret er at udvikle og formidle faglig og pædagogisk kompetence i forhold til arbejdet med børn, der vokser op i et mindretal. Karakteristisk for børn og unge i et nationalt mindretal er, at de vokser op med flere sprog og kulturer. De lever under særlige historiske forhold, og der kan

Vesterled på Holmslands Klit er ikke kun lejrskole for danske skoleelever fra Sydslesvig. Vesterled er også sommerlejr for nogle af de børn, der ikke har fået ferieplads i sommerferien hos private i Danmark. I år stod et helt nyt team for sommerlejren, f.v. Jon Pers, Arko Højholt Hansen, Mikka Højholt Pers, Brigitta Seidel (leder), Jana Thomsen, Karina Jörgensen (leder), Tim Steffensen og Björn Möller. (Foto: Georg Buhl)

være forskel på den nationale tilknytning og statsborgerskabet.

Center for Mindretalspædagogik ser det som sin en af sine opgaver at styrke og udvikle de potentialer, en sådan opvækst giver. Det skal ske ved at udvikle lærings- og undervisningsmiljøer, der kan bidrage til børns sproglige, faglige, kulturelle og demokratiske dannelse.

Center for Mindretalspædagogik vil arbejde med:

- faglig og pædagogisk udvikling i forhold til mindretalenes pædagogiske institutioner,
- belysning og formidling af de særlige sproglige, kulturelle og historiske vilkår, der gør sig gældende for børns opvækst, lærings- og dannelsesprocesser inden for nationale mindretal, og
- forskning i, udvikling og formidling af viden om mindretalspædagogiske opgaver og udfordringer.

DEN DANSKE SKOLE I SYDSLESVIG ER UNDER FORANDRING

Mindretallets skolevæsen har siden årtusindskiftet været igennem en omfattende strukturændring, der grundlæggende har forandret det sydslesvigske skolelandskab og nedbragt mange elevers transporttid betragteligt. Der er tale om en langsigtet strategi, hvor Skoleforeningens øverste forældrealgte myndighed, Fællesrådet, efter overvældende opbakning fra regionerne, har truffet en principbeslutning om at oprette fællesskoler, i alt 9 centralt placerede overbygningsskoler, heraf to med gymnasieoverbygning.

Indførelsen af en ny skolestruktur er sket såvel af mindretalspolitiske hensyn som ud fra ønsket om at realisere danske pædagogiske grundprincipper inden for den tyske skolelovgivnings rammer.

Børnene i Garding Danske Børnehave glædede sig i marts til at tage imod barn nr. 9. (Foto: privat)

LUKNING AF VESTEJDERSTEDS DANSKE OG LIST DANSKE SKOLER

To af de mindste skoler, Vestejderstedts Danske Skole og List Danske Skole, er inden for det sidste års tid blevet lukket. Det skyldes, at elevtallene på de to skoler over en årrække er dalet så meget, at det ikke længere var muligt at opretholde dem som selvstændige enheder.

Eleverne fra Vestejderstedts Danske Skole blev ved sidste skoleårs begyndelse flyttet til Uffe-Skolen i Tønning, og ved dette skoleårs start er eleverne fra List Danske Skole flyttet til Vesterland-Kejtum Danske Skole.

GYMNASIEOMRÅDET

Siden den 1. september 2008 er det nu muligt for vore elever at tage en studentereksamen ved to skoler i Sydslesvig. De fornemme rammer på A.P. Møller Skolen giver ikke kun mulighed for en tidssvarende undervisning dér, men skaber også plads til fornyelse på Duborg-Skolen, der i flere år har været hårdt presset på grund af overbelægning. En modernisering af Duborg-Skolen vil være en af de kommende store økonomiske udfordringer.

Skoleåret 2008-2009 var det første

skoleår med den nye slesvig-holstenske gymnasiereform, profilgymnasiet, hvor eleverne skal vælge sig ind på en faglig profil, der har forskellige profilfag. I den sproglige profil er "dansk" profilfag, i den samfunds faglige profil er det "historie", i den naturvidenskabelige "fysik", i den æstetiske "musik" og i idrætsprofilen "sport". Kernefagene tysk, matematik, engelsk (og dansk) er ens for alle profiler. Den øvrige fagrække varierer kun lidt mellem de fem profiler.

Oprettelsen af den nye gymnasiale overbygning og indførelsen af en ny gymnasieordning har stillet Skoleforeningen over for nye udfordringer i ansættelsesprocessen. Tilstrømningen af elever til den gymnasiale overbygning er fortsat stigende og overstiger vore forventninger.

De nyudklækkede Duborg-studenter tog Nørretorv og Neptun-brønden i Flensborg i besiddelse i et par timer. Hvad mon de nybagte A.P. Møller-studenter finder på, når de er så vidt? (Foto: Povl Klavsen)

Fra julefesten på Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad. (Foto: Sigrid Gerckens)

MÅL OG HANDLEPLAN FOR BØRN OG ELEVER MED ADFÆRDSPROBLEMER

Skoleforeningen har i foråret 2009 udsendt "Mål og handleplan for børn og elever med adfærdsproblemer". Mål og handleplanen blev til på baggrund af et solidt udvalgsarbejde, der strakte sig over flere år. Arbejdet blev sat i gang for at give børnehaverne og skolerne nogle bedre redskaber til at håndtere børn og elever med adfærdsproblemer.

Materialet fokuserer dels på det forebyggende arbejde, der iværksættes mellem børnehavens og skolens aktører og hjemmene. Der præsenteres en model for, hvordan man i børnehaverne og skolerne skal håndtere opståede problemer. I det videre forløb har udvalget beskrevet, hvordan Pædagogisk Psykologisk Rådgivning bedre kan inddrages med henblik på rådgivning og vejledning.

Derudover er det klarlagt, hvilke opgaver PPR hjælper med at løse over for elever, der har massive adfærdsproblemer.

STIGENDE BØRNETAL I BØRNEHAVERNE

Børnehaveåret sluttede med 2096 børn i børnehaverne. Det er ca. 150 børn

mere end forventet ud fra indskrivningslisten. Det er en uventet, men glædelig udvikling, der dog har ført til, at flere børnehaver nu har ventelister.

Det stigende børnetal har også betydet, at færre børnehavepladser kunne omdannes til vuggestuepladser.

TILBUD TIL BØRN UNDER 3 ÅR

På grund af det høje børnetal har det ikke været muligt at omstrukturere flere børnehavepladser til vuggestuepladser. Skoleforeningen kan i dag tilbyde 50 vuggestuepladser i forskellige børnehaver i Sydslesvig. Her er det lykkedes at få tilskud fra det offentlige.

I år har vi fået bevilget et tilskud på knap 150.000 euro til ombygningen af den tidligere børnehave i Nystaden til en vuggestue med 30 pladser. Vi forventer, at ombygningen bliver færdig i slutningen af indeværende år.

BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Den slesvig-holstenske lovgivning indeholder en række muligheder for at støtte børn med en ikke-alderssvarende udvikling. Indimellem oplever vi dog, at det offentlige prøver at spare på de nødvendige tilskud til de børn, der er truet i deres udvikling. Gennem intensive drøftelser med de bevilgende

Fuld af gåpåmod deltog et hold fra Duborg-Skolen i Ekstra Bladets skolefodboldturnering men måtte siden se sig slået. (Foto: Flensborg Avis)

myndigheder i amterne har det dog været muligt at nå frem til en indsigt om, at det er uheldigt at skære ned på dette område. I sommer indgik vi en særlig aftale med Flensborg by, der sikrer de ekstra tilskud, børnehaverne skal bruge for at kunne løse opgaven.

I dag får 86 børn særlig støtte.

BIDRAGSFRIE BØRNEHAVEÅR

Landsregeringen i Slesvig-Holsten har besluttet, at det sidste børnehaveår skal være bidragsfrit. Denne ordning skulle gælde fra den 1. august 2009 for de børn, der skal starte i skole til august 2010.

Finansieringen af denne ordning skal evalueres i 2010. Her skal det også drøftes, om der skal indføres et andet og et tredje bidragsfrit børnehaveår i henholdsvis 2011 og 2013.

SKOLEFRITIDSORDNINGER

For mange forældre er skolefritidsordningerne et nødvendigt tilbud til eleverne i de første klasser, da forældrene er anvist på et pasningstilbud til deres

børn efter skoletid. Pr. 1. september 2009 var 663 børn tilmeldt Skoleforeningens 27 skolefritidsordninger, hvor 8 pædagoger og 59 pædagogmedhjælpere er ansat.

GRØNT REGNSKAB

Alle børnehaver og skoler har i foråret 2009 modtaget et grønt regnskab for 2008. Regnskabet indeholder oplysninger om den enkelte institutions forbrug af varme, vand og elektricitet i 2008. De enkelte institutioner får derved et grundlag for at vurdere deres forbrug på disse områder.

ENERGIFESTIVAL

Et nedsat festivaludvalg bestående af medlemmer fra Skoleforeningens energi- og miljøudvalg er påbegyndt en planlægning af en energifestival, der skal finde sted på Spejdergården Tydal den 19. maj 2010 i anledning af Skoleforeningens 90 års fødselsdag. De deltagende børnehaver og skoler skal her fremlægge medbragte projekter sammen med andre centralt planlagte indslag.

STATISTISKE OPLYSNINGER

Skolernes elevtal:

Ved det nye skoleårs begyndelse i september 2009 var 5.565 elever indskrevet i de 47 danske skoler i Sydslesvig mod 5.670 elever ved sidste skoleårs begyndelse.

Børnehaverne:

Den 1. juni 2009 var 2.085 børn optaget i de 55 danske børnehaver i Sydslesvig mod 2.000 børn sidste år.

Børnetal i børnehaverne:

Opstillingen nedenfor viser, hvordan børnehavernes børnetal har udviklet sig gennem de seneste 10 år.

Tallene tager udgangspunkt i situationen umiddelbart før sommerferien:

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.816	1.826	1.870	1.881	1.909	1.932	1.882	1.953	2.000	2.085

Nybegynderne og deres klasselærere på Hanved Danske Skole hhv. Vyk Danske Skole. (Fotos: Flensborg Avis og privat)

Indskolingstal:

Ved begyndelsen af skoleåret 2009-2010 blev 502 børn indskolet i de danske skoler i Sydslesvig.

Efterfølgende tabel viser tilgangen af begyndere på 1. klassetrin de seneste 10 år:

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
523	534	521	541	520	578	526	566	559	502

Det samlede elevtal:

Det samlede elevtal i skolerne har i perioden 2000-2009 udviklet sig på følgende måde (opgjort pr. 1. september):

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
5.810	5.833	5.749	5.731	5.772	5.756	5.714	5.636	5.670	5.565

Det samlede elevtal pr. 1. september 2009 er faldet i forhold til elevtallet pr. 1. september 2008. Det gennemsnitlige elevtal var i kalenderåret 2008 på 5.596, og vi forventer et gennemsnitligt elevtal i kalenderåret 2009 på 5.589.

For kalenderåret 2010 siger vor prognose, at det gennemsnitlige elevtal vil være 5.625. Indskolingstallet for 2010-2011 vil være lidt højere. Skoledirektionen betragter derfor elevtallet som stabilt.

Børnetal i skolefritidsordningerne:

I perioden 2002-2009 har antallet af skolefritidsordninger ved skolerne og af børn, der gør brug af ordningerne, udviklet sig på følgende måde (opgjort per 1. september 2009)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
skolefritidsordninger:	13	18	18	19	20	23	27	27
børn:	167	254	285	344	406	520	602	663

Når der er fest på Harreslev Danske Skole, skal der være fest. Og så er også lærerne med på det værste. (Foto: Flensborg Avis)

Bredt sammensat repræsentantskab

Af sekretær Signe Andersen

Voksenundervisningens øverste organ er et repræsentantskab, som består af repræsentanter for danske organisationer og institutioner i Sydslesvig samt for de med disse samarbejdende frise-re. Dette bredt sammensatte repræsentantskab holder normalt et årligt møde i maj-juni, hvor der gives tilskyndelser og afstikkes retningslinjer for arbejdet.

I 2009 afholdtes repræsentantskabsmødet forsøgsvis i februar, således at de enkelte repræsentanter fik en aktuell beretning om voksenundervisningens vilkår som oplæg for deres beretninger til deres bagland på forårets generalforsamlinger.

Flytningen af repræsentantskabsmødet fra midsommer til februar blev så godt modtaget, at repræsentantskabs-

mødet i 2010 er aftalt til den 25. februar i Skovlund Forsamlingshus.

VOKSENUUNDERVISNINGSNÆVNET

Repræsentantskabet vælger af sin midte et nævn på syv medlemmer, som vælges for et år ad gangen. Nævnet konstituerer sig selv og fungerer som forretningsudvalg for repræsentantskabet.

Nævnets formand er Erik Jensen (SSFs repræsentant), næstformand Erik Andresen (DLS), yderligere nævnsmedlemmer: Charlotte Bassler (SSF for Flensborg Amt), Bliede Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Anna-Louise Holste (SSF for Sydtønder Amt), Anette Sørensen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder) og Jørn Aagesen (DCB).

15 kvinder sled ved symaskinerne gentagne gange ved et flere dages weekendkursus i patchwork-syning i Moldened Forsamlingshus under ledelse af ekspert Bettina Andersen. Det kom der udelukkende smukke resultater ud af. (Foto: privat)

ANNONCERING

I september 2008 blev der annonceret via Flensborg Avis og med henvisning-er til Voksenundervisningens hjemmeside www.voksenundervisning.de

Det har bevirket færre udgifter og har endda, så vidt det kan skønnes, været lige så effektivt som tidligere års store annoncesider. Det var alligevel ikke dem, der rekrutterede kursisterne. Kursusoversigten på hjemmesiden ajourføres løbende og er således et godt sted at finde aktuelle oplysninger.

PÆDAGOGISK KURSUSDAG FOR UNDERISERE

Voksenundervisningen har atter med succes afholdt en pædagogisk dag på Flensborg Bibliotek. Den 17. januar 2009 optrådte lektor Ole Lauridsen fra Handelshøjskolen i Århus med sit bud på læringen og de forskellige læringsstile. De tre timer fløj af sted, og alle deltagere udtrykte stor tilfredshed både med hensyn til udbytte og inspiration.

AFSLUTNINGSARRANGEMENTET

Sæsonafslutningen fandt sted i Slesvig den 18. juni 2009 og kunne samle hele 59 deltagere, både repræsentantskabsmedlemmer, kursister og undervisere.

Lektor Jesper Bolund Nielsen viste rundt i området På Friheden (Auf der Freiheit) inden spisningen i A.P. Møller Skolens kantine. Derefter optrådte A.P. Møller Skolens Kor i festsalen under ledelse af lektor Meike Nielsky. Efter en kort rundvisning på skolen fulgte selve mødet med fremlæggelse af voksenundervisningens årsberetninger ved formanden og sekretæren med gennemgang af talmaterialet for kursusåret 2008-2009.

KURSUSÅRETS RESULTAT:

442 gennemførte kurser mod 475 året før, 5227 kursister mod 5637 sidste år. På trods af en nedgang fortæller tallene også, at der fortsat er stor interesse for vore kurser. I gennemsnit har der været 11,8 deltagere pr. kursus.

Af de i alt 442 kurser har 320 været danskkurser, d.v.s. sprogundervisning i dansk er det, der fylder mest og udgør næsten 73% af vort kursusudbud. Der har været færre kurser i dansk for begyndere, til gengæld er antallet af danskkurser på fortsættelsesniveau uforandret, og det er jo dejligt at opleve, at deltagerne holder ved.

I kalenderåret 2008 er der i alt blevet udbetalt løn for 9.939,74 (8.712,38) undervisningstimer - det er en ret stor stigning, men det skyldes, at der var et efterslæb på lønudbetalinger fra 2007 udover ekstraordinær mulighed for betaling for mange af årets kurser. Skoleforeningen har således ved forhøjede tilskud løst det akutte økonomiske problem.

I dette kursusår afregnes der 8387,7 (9172,8) løntimer; det er det tal, der mest præcist fortæller om voksenundervisningens aktivitetsniveau.

Af offentlige tilskud er der i 2008 modtaget 84.317,64 euro, en meget lille stigning på 52,29 euro. Med optimisme ses frem til slutopgørelsen for 2009, idet Rendsborg efter nogle års pause igen har besluttet at støtte voksenundervisningens arbejde med 700 euro. Ligeledes i Kiel er der sket en skelsættende forandring. I rigtig mange år er der kommet afslag på vore ansøgninger om tilskud, men her i 2009 har vi efter en ihærdig indsats fra de lokale SSW-kommunalpolitikere modtaget hele 2000 euro.

Der er således god grund til at se fremtiden i møde med fortrøstning, med sund optimisme og glæde over, at et fortsat behov for Dansk Voksenundervisning i Sydslesvig med rimelighed kan tilgodeses.

Kulturer og nationaliteter i dialog på neutral grund

Af forstander Dieter Paul Küssner

For et par år siden udgav landdagen i Kiel en kompetenceanalyse om grænse-landets skjulte resurser: mindretal-
ne – der i et med hinanden for hinanden længe har søgt at intensivere symbiosen mellem flertal og mindretal til gavn for regionen.

Blandt de enestående muligheder, mindretal og flertal i grænselandet råder over, hører formidlingen af de tre i regionen levende nationaliteters møjsommeligt tilkæmpede vilje til at leve med hinanden og for hinanden.

Blandt anbefalingerne i analysen findes en opfordring til at bruge grænse-landet som vejviser for løsningen af europæiske mindretalsforhold. I mange europæiske lande lever flertal

På operadagen i juni åbnede Jaruplund Højskole dørene for musik- og operainteresserede med foredraget "Don Juan på skateboard" ved kgl. operadramaturg og forfatter Henrik Engelbrecht om operaopsætninger og med en koncert med sopranen Frøya Gildberg, der blev akkompagneret af den franske pianist Aurélie Namont (foto). (Foto: privat)

og mindretal fortsat i et mod hinanden, der minder om de hundrede års uforsonlighed mellem dansk og tysk, vi har gennemlevet i regionen.

TAGET TIL EFTERRETNING

Opfordringen er taget til efterretning af det grænselandsorienterede DialogForumNorden, som Jaruplund Højskole er en del af. Her ønsker man at imødekomme analysens anbefaling gennem etableringen af et projekt 'levet demokrati', der vil tilskynde både beslutningstagere og unge fra nationale kriserområder til studieophold i grænselandet.

For ungdommens vedkommende vil man fortsætte initiativerne fra Højskolen Østersøen, der i sin tid startede projektet Cultures in Dialog. Kulturer i dialog er senest gennemført i samarbejde med de tyske nordslesvigere, frisere og det danske mindretal. Et af mødestederne var Jaruplund Højskole.

IKKE NY

Denne dialog mellem nationaliteter er ikke ny for Jaruplund Højskole. Vor vinterskole for unge højskoleelever har de sidste 10 år formet sig som en vedvarende og intensiv dialog mellem forskellige nationaliteter og kulturer. Elever fra Danmark, Grønland, Baltikum, Polen og østeuropæiske kriseregioner har i 16 til 20 uger lært om og oplevet grænse-landets historiske og aktuelle erfaringer med den nationale og kulturelle dialog: fra et mod hinanden til et med hinanden.

Mange af vore vinterelever har på højskolen erfaret nytten af dialogen

Forfatteren Karin Johannsen-Bojsen præsenterede sit andet erindringsbind "Sydslesvigkvinde" den 1. november 2008 på Jaruplund Højskole. Hun har arbejdet på bogen, lige siden hun i 2004 udgav den nu så godt som udsolgte forløber "Sydslesvigpige". Det halve århundrede, den nye bog strækker sig over, giver dybe indblikke i mange forskellige områder fra 1954 til 2004.

modsat konfrontationen. Især de øst-europæiske elever, der også ofte har omfattet danskstuderende fra universitetet i Skt. Petersborg, opdagede på højskolen muligheden for overvindelsen af fordomme, når det gjaldt mødet med unge fra den tidligere sovjetmagt.

Kulturer og nationaliteter i dialog på neutral grund; et eksperiment, der på baggrund af formidlingen af vort grænselands modsætningsfyldte historie og nutidige vilje til forsoning, gav de unge indsigt og vilje til selv at vælge vejen til et med hinanden og for hinanden.

ET AF MANGE VIRKEFELTER

Ovennævnte dialogmøder er naturligvis kun ét af højskolens mange virkefelter – om end den ungdomspolitisk hører til mindretallets væsentlige internationale kontaktarbejde. For gennem-

førelsen skylder vi stor tak til Traugott Møller-Fonden, der støtter projektet for at give europæisk ungdom indsigt i grænselandets særlige forudsætninger for et fredeligt samliv mellem forskellige nationaliteter.

FORPLIGTELSE SOM GRUNDLAG

Forpligtelsen over for mindretallet er grundlaget for højskolens samlede virke. Formidlingen af det danske mindretals historiske og aktuelle virke går som en rød tråd gennem alle kursustilbud.

For danske sydslesvigere, der endnu ikke magter det danske sprog, har vi årligt en halv snes intensive dansk kurser, der også omfatter en solid indføring i dansk kultur.

Som noget nyt, tilbød højskolen i efterårsferien et familiekursus til sydslesvigske familier med børn i de danske skoler. Vi kaldte det Goddag Sydslesvig, idet kurset især henvendte sig til forældre, der er på vej ind i mindretalsverdenen. Kurset gav både dansk sprogtræning, formidlede danske værdier og gav oplysning om mindretallets mange foreningstilbud. Kurset udvikledes naturligvis i samarbejde med skoleforeningen, ungdomsforeningen og kulturforeningen.

FASTHOLDER LIVSVIGTIG FORBINDELSE

Og så fastholder højskolen naturligvis den livsvigtige forbindelse til det danske folk. Et flertal af vore kurser henvender sig til danske mennesker, der ved selvsyn kan opleve et sprællevende dansk mindretal, der holder fast i dansk sprog og kultur og holder fast i Danmark uden at tage afstand fra grænselandets andre nationale naboer. Også mødet med vore danske kursister er for Sydslesvig og Danmark et med hinanden og for hinanden. Lykkes mødet, har højskolen og dens medarbejdere løst opgaven.

Ved en korsvej - Biblioteket på vej mod fremtiden med udgangspunkt i fortiden

Af bibliotekschef Alice Feddersen

2009 bliver et år, hvor biblioteket vil se fremad som følge af visionen om at ændre

- det fysiske bibliotek
- det virtuelle tilbud og
- oplevelsesbiblioteket.

Med udgangspunkt i strategien fra Bibliotek og Medier i Kulturministeriet samt Danmarks Biblioteksforenings målsætning læner Dansk Centralbibliotek i Sydslesvig op ad disse partneres både kort- og langsigtede mål.

Bibliotekerne står over for voldsomme udfordringer: Google, Twitter, YouTube, Facebook – ikke bare én, men stribevis af nye tjenester på internettet, ingen end havde hørt om for 10 år siden, er i rasende vækst. Biblioteker kan ikke bare sejle videre, skroget skal sikres og måske skal sejlruten ændres?

Bibliotek som et fysisk sted kender

Ind imellem fyldes bogsalgshylderne op igen. Så har biblioteket ryddet op i kældre og på udlånshylder. De kasserede og udtjente bøger venter på et "nyt liv" hjemme hos køberne. (Foto: DCB)

Dola er ikke ansat på biblioteket længere. Hun er pensionist. Men netop derfor har hun god tid til at beskæftige sig med sin hobby, dukketeatret. Og derfor tager hun ud med Dolas Dukketeater alle de steder hen, hvor der er bud efter hende. (Foto: DCB)

de fleste vist, reoler, bøger, udlån, aflevering. Ved siden af det vokser i disse år det digitale bibliotek frem. De to er i tæt dialog med hinanden: Allerede nu bestilles 25% af lånene via hjemmesiden. Oven i har vi så oplevelsesbiblioteket, biblioteket uden bøger og internet, fortællingens bibliotek med historier fra bøgerne ude i det frie: foredrag, præsentationer, årstidernes fester, undervisning i et bruge det nye og i at finde det gamle.

Bibliotekerne har brug for en masse Ole Opfinder-typer: kreative sjæle, som ud af stumper, smådele og utraditionelle ingredienser opfinder noget hidtil uset. Inspiration skal der til, idéer i massevis, men så sandelig også metode. Centralbiblioteket er med i flere af de netværk, Statsbiblioteket i Århus driver: Her har man blikket stift rettet mod fremtiden og bibliotekernes ny muligheder, og lige så stift rettet side-

Dansk Centralbiblioteks fotoårbog 2008: Masser af stemningsfulde billeder fra bibliotekets liv i 2008, taget af fotograf Gertrud Sabroe Termansen, Flensborg. Jul, hallo-ween, påske, fastelavn, ombygning, bog-bus, arkiv og meget mere. Her vises Syd-slesvig fra nord til syd, fra øst til vest ud fra bibliotekets synsvinkel: Skønne billeder fra bibliotek og bogbus. En fotoårbog - og ikke et ord for meget... (Foto: SPT)

læns mod metoder som designere og udviklere benytter sig af inden for alle mulige andre områder end lige netop biblioteksområdet.

NYT, MEN MED DET GAMLE I BAGAGEN

Midt i juni startede en proces i centralbiblioteket. Helt fra grunden indleder vi med at afdække, hvad kernen i et bibliotek er – inderst inde: hvad er vi her for, hvem er vi her for, hvordan gør vi helt konkret? En »sokratisk dialog« kaldes det. Det er nemlig nødt til at stå lysende klart hvad vi vil – ellers ved vi jo ikke, hvad retning, vi skal, eller endnu værre: vi risikerer at vi styrer i hver sin. Godt nok følger centralbiblioteket, så tæt som muligt, den danske bibliotekslov, og godt nok har vi en udmærket formålsparagraf i vore ved-

tægter ("fremme dansk og nordisk sprog og kultur"), men hvordan er det lige, vi gør det?

Næste skridt i processen bliver, at vi nedsætter en buket af små opfindergrupper blandt de ansatte, hvor vi får alle de vildeste idéer på bordet. De er der i forvejen, og de repræsenterer lige netop den energi, det brændstof som udvikling drives fremad af.

Tredje skridt bliver at invitere benyttere så vel som ikke-benyttere til samtaler i nogle fokusgrupper, hvor de bliver taget med på råd. Fokusgrupper af børnefamilier og pædagoger, af unge, studerende, danskursister, lokalhistorisk interesserede. Mulighederne er mange og hænger nøje sammen med, hvordan biblioteket vælger at se benytterne. Det giver nemlig ikke mening for den enkelte at blive set som én ud af en anonym grå masse – hvert menneske repræsenterer en unik personlighed og vil ses sådan.

Først til sidst bliver der formuleret et konkret projekt, hvor alle de bedste idéer løber sammen og bliver til et nyt Flensborg Bibliotek. Alt det gamle bliver ikke smidt overbord, der bliver tale om et «bibliotek til en ny tid, men med det gamle i bagagen».

PROFESSIONALISME

Bibliotekarer er bibliotekarer og kan ikke alt (vi er dog ret gode til at vide, hvad alting »hedder« og hvor man finder det). Derfor bliver en række eksperter inviteret indenfor. Til en start Bente Buchhave, Thisted, som i sin lange karriere har "møbleret" rigtigt meget rundt i det danske biblioteks- og kulturlandskab. Innovation Lab i Århus kommer på banen, her holder man øje med fremtidens teknologiske udvikling, og vi på vor side holder øje med deres fornøjelige hjemmeside innovationlab.dk. Samtalerne i fokusgrupperne får vi hjælp til, og gennemførelsen af selve ombygningen sker også ved fagligt kompetente menneskers hjælp.

Hvor bliver vore unge af? De drager ud i verden og er væk fra mindretallet. Biblioteket havde fundet nogle af dem. De kom tilbage en dag i november 2008 for at fortælle, hvad de har opnået, og hvor de vil hen. Hvad betyder deres flerkulturelle baggrund? Giver det bedre muligheder eller er det en forhindring? Efter en kort præsentation debatterede tre unge under ledelse af rektor Jørgen Kühl (t.v.) om identitet, muligheder og udfordringer: Arne Johannsen (2.f.h.), Sild, student fra Duborg-Skolen 1993, læste teatervidenskab og er nu kulturkonsulent i Høje Tåstrup; Tine Bay Lührssen (2.f.v.), Husby, student fra Duborg-Skolen 1993, kunstakademiet i Hamborg, nu Düsseldorf; Kerrin Linde (t.h.), Sønder Brarup og Flensborg, student fra Duborg-Skolen 1990, kunderedaktør ved Ritzau i København. Medarrangører var SdU, SSF, SOF. (Foto: SPT)

URO I GELEDDERNE

Der er nok en del af de nuværende benyttere af biblioteket, som frygter bøgernes forsvinden og for deres indre blik ser hærskarer af hængende computere og højlydt markedsglam. Til dem er der kun at sige, at sådan bliver det ikke. Der er værdier, som biblioteket ikke giver køb på. En af dem er forbindelsen til fortiden. Samtidig skal det siges, og siges klart, at fremtiden ikke alene tilhører de nuværende brugere,

den tilhører også de mulige brugere, dem som ikke har opdaget biblioteket, og dem som biblioteket ikke har opdaget. www.tinebruhn.com

DET KOSTER DA DYRT?

Naturligvis koster det, intet er gratis, men der er ikke noget alternativ. Det meste vil blive betalt af de nuværende bevillinger: det interne arbejde i et bibliotek undergår så store ændringer i disse år, at det er muligt at foretage omprioriteringer.

Med tre musikere i bagagen fra New York gik jazzsangerinden Tine Bruhn, New York, tidl. Flensborg, på scenen i Blå Sal på Flensborg Bibliotek den 2. april: Daniela Schaechter, klaver, Marco Panascia, bas, og Jerome Jennings, trommer. Kwartetten spillede på alle jazztangenter, med inspiration fra bl.a. rhythm & blues, swing og brasilianske rytmer. 30-årige Tine Bruhn er født og opvokset i Flensborg og har studentereksamen fra Duborg-skolen. Mange sydslesvigere husker hende og de tre ligeså musikalske venner i a capella-gruppen "Kvart i fire", som opnåede "verdensberømmelse" i Sydslesvig. Efter studentereksamen rejste hun til det anerkendte Berklee College of Music i Boston, hvor hun senere tog en bachelorgrad. (Foto: Giovanna Biondi)

20. februar var der officiel indvielse af det ny Nordiske Informationskontor på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. (Grafik: NI)

DER ER INGEN VEJ TILBAGE

Hvem vil hellere age med stude, selv om de som bekendt også kom frem: Benzinmotoren er jo opfundet. Det samme gør sig gældende i et bibliotek: Noget vil forsvinde, noget vil flytte plads, noget vil genopstå i en ny form. Behovet for at kunne hente enhver ønsket bog på en hylde lige i nærheden er for længst afløst af det fantastiske danske lånesamarbejde, der fungerer gnidningsløst. Biblioteket er vokset til at omfatte alle danske bibliotekers bøger under ét.

Bøger, især videnstunge bøger, står og forældes i takt med at støvet daler. Her er vidensbaser på internettet nutidens svar på fortidens opslagsværker. Læsesalen, derimod, forsvinder ikke, et rum til fordybelse er der altid brug for. Det kan godt være, bibliotekaren ikke svinger stemplet længere, og at udlån og aflevering sker ved lånerens egen indsats, men samtalen, udveksling af idéer og viden, sparring og udvikling er der fortsat behov for – mere end nogensinde.

NORDISK INFORMATIONSKONTOR I NYE RAMMER

2009 blev også det år, hvor Nordisk Informationskontor flyttede ind på biblio-

teket. Sammenfaldet af interesser, målgrupper og aktiviteter styrker begge parter stilling i kulturudbuddet i Sydslesvig og i det grænseoverskridende samarbejde på det kulturelle område vedr. litteratur, formidling, samarbejder med andre parter som f. eks. medarbejdere på kulturscenen nord for grænsen.

I løbet af kort tid viste det sig muligt at kreere et utal af idéer omkring det fremtidige samarbejde. Her indgår Sydslesvigs danske Kunstforening også som part.

Forestillingen om at samle energierne bekræfter, at det er muligt at opkvalificere og udvide til en vis grænse inden for de eksisterende økonomiske muligheder. Målene på lang sigt er dog sat højere end den nuværende økonomi rækker til: Hvad om vi fik et Nordens Hus i Sydslesvig, gerne sammen med biblioteket?

50-ÅRS JUBILÆUM PÅ NØRREGADE 59

19. september 2009 var det 50 år siden, Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig blev indviet på adressen Nørregade 59. Det fejrede biblioteket med en "festuge", der stod i sprogets tegn for børnene, idet prof. dr. ABC var hyret til at gå på bogstavjagt med børnene. "Professoren" tog rundt i hele landsdelen, og tilbakemeldingerne siger, at børnene har hygget sig med at deltage i bogstavjagten, som alle vegne endte med en belønning: is.

I et godt samarbejde med Flensborg Avis fik biblioteket i ugen op til jubilæet offentliggjort en kronik, der beskrev fire generationers børnebiblioteksar-

bejde og en dobbeltside med historiske billeder på selve dagen for jubilæet.

I Flensborg Bibliotek havde medarbejderne samlet gamle møbler, som for en dels vedkommende stadig er i brug, sammen til en udstilling. Der var fundet gamle møbler til udstilling af et gammelt biblioteksrum, hvor bøger fra 1959 er udstillet.

I børnebiblioteket kom en gammel reol til at være rammen om en udstilling af den tids børnebøger, bøger med et helt andet syn på børn, end det vi kender i dag, og det greb vor børne- og kulturkonsulent Lars Aagaard som en

god lejlighed til at invitere skoleklasser ind for at møde den tids bibliotekar.

Sidst men ikke mindst fejrede vi så jubilæet med en fest for medarbejdere, politikere og samarbejdspartnere – en fest, hvor én af bibliotekets venner, Torben Rechendorff holdt en festtale, der vil blive husket som et udtryk for hans store respekt for biblioteker.

Lars Henningsen, bibliotekets hukkommelse, havde gravet i arkiverne og fundet en masse sjove eksempler på livet i biblioteket dengang: og det er ganske vist: det er anderledes end nu – og fremtiden vil også være forandret.

STUDIEAFDELINGEN OG ARKIVET VED DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:

Lyd, bøger og film

Af lederen Lars N. Henningsen

Nye veje er det nødvendigt at betræde, ikke mindst i en tid med stadig nye muligheder i informationsformidlingen, og samtidig bør de gamle veje ikke gro til. Denne forening af nyt og gammelt har været ambitionen i Studieafdelingen og Arkivet i det forløbne år.

2009-årets første publikation var Gerret Schlabers bog »Fra opland til bydele. Flensborgs bymark og de indlemmede landsbyer i foto og tekst«. Bogen er tosproget og fortæller i tekst og billeder om en overset side af byhistorien: de landsbyer som blev indlemmet i byområdet fra 1874 til 1974. Det blev et scoop; første oplag på 500 eksemplarer blev solgt på tre uger, og et nyt oplag måtte straks sættes i værk.

Noget lignende kan siges om næste bog: Martin Bo Nørregårds »Danske sydslesvigere i tysk krigstjeneste 1939-45«, som blev præsenteret på befrielsesdagen 5. maj. På grundlag af flere

tusind soldaterbreve indsamlet til arkivet fortæller bogen om de henimod 1.000 unge mænd fra mindretallet, som måtte gøre tjeneste i krigens ved

Duborggade i Flensborg ca. 1900.

I september 2009 udgav Studieafdelingen sydslesvigernes egen historiebog - ikke kun for sydslesvigere. De fire historikere, der står bag »Sydslesvigs danske historie« er f.v. Jørgen Kühl, Martin Klatt, René Rasmussen og Lars N. Henningsen. (Foto: Povl Klavsen)

alle fronter. Omkring 250 vendte aldrig hjem.

Det er den første samlede og velunderbyggede beretning om dette vigtige emne i mindretallets historie, og bogen fik straks flotte anmeldelser:

»En solid og velskrevet, kritisk-historisk beskrivelse«, mente professor Bent Jensen i Jyllands Posten og gav bogen 5 af 6 mulige stjerner. «Grundig, velafbalanceret, god«, er vurderingen i Politiken, og JyskeVestkysten benyttede 4 af 6 stjerner og ordene »velskrevet, grundig og værdifuld«.

Ganske fortjent blev bogen indkøbt af bibliotekerne i Danmark i et langt større antal end Studieafdelingens bøger ellers.

SYDSLESVIGS DANSKE HISTORIE

Årets sidste bog var »Sydslesvigs danske historie«, som blev præsenteret 15. september. Den rager op blandt de i alt 77 titler, som hidtil er udgivet. Mere end tre års forarbejde ligger bag. De

356 sider er en sammenfattende fremstilling af mindretallets historie fra den første begyndelse til i dag.

Vægten er lagt på spørgsmålet om mindretallets identitet gennem tiden og de stadige ændringer, som har fundet sted. Der er 254 illustrationer, alle med fyldige billedtekster, figurer og faktabokse, bilag, litteraturlister og register. Kort sagt en omfattende håndbog.

Det er håbet hos Studieafdelingen og de fire forfattere - Lars N. Henningsen, René Rasmussen, Martin Klatt og Jørgen Kühl - at værket en årrække vil blive BOGEN om mindretallets historie,

en læsebog og håndbog, som gør læseren klog på mindretallets gradvise opståen, udvikling og ændring frem mod i dag.

NÅEDE I MÅL

Samtidig nåede afdelingens ph.d.-studerende Mikkel Leth Jespersen i mål med sit treårige forskningsprojekt. 1. september afleverede han sin store afhandling »Fyrste og folk. Politisk kultur i hertug Hans den Ældres slesvig-holstenske fyrstestat (1544-1580)« til bedømmelse på Aarhus Universitet. Herefter forestår bearbejdelse til en bog, som vil udkomme i foråret 2010.

DET DAGLIGE ARKIVARBEJDE

Ved siden af al denne udgiver- og studievirksomhed foregik det daglige arkivararbejde. Papirarkivet modtog 38 afleveringer eller en tilvækst på 19 løbende meter, nemlig personarkiver 7 m, foreningsarkiver 5 m, institutions- og kirkearkiver 7 m.

Der var bl.a. afleveringer fra Slesvig Ligaen, hvis arkiv nu udgør en velbevaret og omfattende helhed. Hertil kom personarkiverne for Arne Ryge Petersen, Heinrich Vollertsen og pastor Ove Buur m.fl., nyt til en række SSF- og SSW-distrikter og SSF-sekretariater samt betydelige menighedsråds- og præstearkiver.

Desuden kom der afleveringer af feltpost og fotos fra krigsårene 1939-45.

Ordningen af Flensborg Avis' omfangsrige og mangfoldige arkiv blev afsluttet af Gerret Schlaber med en stor samlet arkivfortegnelse over avis- og redaktørarkiver, som blev præsenteret i forbindelse med avisens 150 års jubilæum.

BILLEDSAMLINGEN

Tilvæksten til billedsamlingen var markant. Der kom betydelige samlinger af fotos og dias fra boerne efter journalisten og filmmageren Henri Prien og fra Max Tychsen, Flensborg, i alt næsten 3000 stk. Hertil kom flere værdifulde film. EDB-arkibasregistreringen fortsatte i fast tempo, og der blev konstateret en stigende interesse for levering af billedkopier i digital form.

FILM OG LYD SIKRES DIGITALT

I forstærket omfang tog vi fat på arkivets filmsamling, som for nylig er sikret for fremtiden ved omlægning til dvd. På såkaldte »værkstedsaftener« blev vist eksempler på de gamle film, og der var flere fotoaftener.

Det var hver gang en succes med fine deltagertal.

Med Gerret Schlaber tog f.eks. Sct. Hans Menighed og SSF-distrikt på byvandring i Flensborg. Her ses han fortælle om Margarethenhof, et af bydelens få bevarede industriminder. (Foto: Erik Johansen)

Næste fremstød gjaldt arkivets samling af lydoptagelser. På lakplader, på spole- og kassettebånd foreligger hundredvis af lydoptagelser af begivenheder og personer i mindretallet fra 1930erne frem mod i dag.

Det er et værdifuldt materiale, som gør det muligt at komme tæt på begivenheder, sprog og personer. Men optagelserne er under hastig nedbrydning, og det er sidste øjeblik, hvis de skal reddes for eftertiden.

Derfor blev Martin Bo Nørregård fra 1. august projektansat for at gennemføre en tidssvarende registrering og sikring af samlingen. Projektet vil også omfatte initiativer til sikring af de digitale kilder, som i dag mere og mere er kilden til mindretallets historie: hjemmesider, mailkorrespondance, og databaser. Her ligger en stor udfordring, som må tages op, hvis ikke vore dages historie skal gå tabt.

ANDEN AKTVITET

Vi tog således fat på fortiden og nutiden og de nye medier. Samtidig blev der skrevet kronikker, holdt rigtig mange foredrag, og leveret bidrag til

publikationer uden for Studieafdelingens eget forlag. I Historisk Samfunds nye storværk »Sønderjyllands historie«, i tidsskrifter som »Sønderjysk Månedsskrift«, »Sønderjyske Årbøger«, »Grenzfriedenshefte« og »Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte« var der ganske mange bidrag fra Studieafdelingens folk.

NETVÆRK

Meget foregik i samarbejde og netværk med kolleger.

Flensborg bys 725 års jubilæum blev anledning til øget samarbejde med tys-

ke kolleger. For første gang deltog vi i byens nytårsreception (Neujahrsempfang), og de historiske aktiviteter i jubilæumsåret foregik i samarbejde med Stadtarchiv Flensburg og Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte. Det kom til udtryk ved en fælles dansk-tysk præsentation af Gerret Schlabers bog, ved en koordineret åbent arkiv-dag 16. maj, og ved et tysksproget foredrag af Mikkel Leth Jespersen 3. september som del af jubilæumsprogrammet.

Også Studieafdelingens tospagede jubilæumsbidrag om Flensborg by til særnumre af Sønderjysk Månedsskrift og Grenzfriedenshefte var udtryk for dette gode dansk-tyske samarbejde.

FOLKEUNIVERSITETET I SYDSLESVIG:

Formidling af forskningsresultater

Af Alice Feddersen

Formidling af forskningsresultater, specielt vedrørende grænselandet og nordiske forhold, trives i bedste velgående blandt tilhørerne i det danske mindretal i Sydslesvig.

Sprogforeningen, Borgerforeningen, Sydslesvigsk Forening, Sydslesvigs danske Ungdomsforening, Kirkehøjskolen, Historisk Samfund, Sydslesvigs Museumsforening, Sydslesvigsk Oplysningsforbund, Flensborg Danske Journalistforening, Aktive Kvinder, menigheder og biblioteker er enten alene eller flere sammen arrangører af forelæsninger.

Over halvdelen af forelæsningsne handler om historien i grænselandet, enten mindretallets egen eller historien set som en del af rigshistorien. Derudover spænder forelæsningsne over litteratur, filosofi, salmesang og kirkehis-

torie, design, arkitektur og rockmusik.

Antallet af tilhørere har til og med september været på godt 30 pr. forelæsning – en stigning i forhold til tidligere år.

Som et nyt tiltag er der i 2009 tilbudt en forelæsningsrække, som ved samlet tilmelding til tre forelæsninger giver rabat. Dette initiativ kan ikke kaldes en succes, men det vil blive forsøgt igen i en lidt anden form og med forelæsninger inden for samme emne i stedet for på tværs.

Der er 31 foreninger tilsluttet det sydslesvigiske Folkeuniversitet, hvoraf knap halvdelen er aktiv omkring udbud af forelæsninger i dette regi.

Da antallet af forelæsninger og antallet af fremmødte dertil er tiltagende, ses der med fortrøstning på fremtidens aktivitetsniveau inden for Folkeuniversitetet i Sydslesvig som én del af det folkeoplysende arbejde i samfundet.

Nybygning og renovering på Dansk Alderdomshjem fortsat i højsæde

Af formand Hans Erik Hansen

Vi er altid glade for besøg, men specielt glade var vi for besøget fra Seksmandsudvalgets medlemmer på Dansk Alderdomshjem den 15. juni 2009.

Gennem sådanne besøg, gennem oplysning - også gennem årsberetningen for Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig viser vi omverdenen, støtter, venner og brugere af vor organisation, hvad det forløbne år er gået med på de forskellige områder. Det er vigtigt, at vi, udover den gode mund til mund-omtale som vi nyder blandt vore brugere og deres pårørende, også melder skriftligt ud med de mange aktiviteter, som året har budt på.

Alt er som i de senere år udgået fra huset i Skovgade i Flensborg, som, ud over at være en dejlig arbejdsplads og udgangspunkt for medarbejderne, også i det afvigte år havde mange besø-

gende - både brugere og interesserede - og som atter dannede udgangspunkt for foreningsudflugter og for afrejser til vore rekreativshjem i Danmark.

BØRN OG UNGE

Sundhedsarbejdet med børn og unge udgår fra Skovgade, hvor det begynder med spædbørns- og mødrerådgivning for unge familier og indskolingsundersøgelser til børnehaver og skoler. Sidstnævnte foregår dog også ude på institutionerne, der mange steder har indrettet lokaler til vore medarbejders undersøgelser og rådgivning.

På den nye A.P. Møller Skole i Slesvig indgik et sundhedslokale til vore undersøgelser således som et naturligt led i nybyggeriet. Skoletandplejen sætter ind på profylaksen blandt børnene, og på socialrådgivningens område kan nu også opfyldes et behov for rådgiv-

Seksmandsudvalget m.fl. gæstede alderdomshjemmet i juni, hvor de blev orienteret af bl.a. centerleder Bodil Bjerregaard Brocks. (Foto: privat)

Sundhedstjenesten synliggøres ikke mindst gennem engagerede medarbejdere, der ulønnet og frivilligt deltager i motiverende sundhedsarrangementer som dette års bredt favnende »kræftløb« i Flensborg med dets valgfri maraton, foredrag, motion og musikalsk underholdning. (Foto: SPT)

ning blandt unge skolepiger, efter at den tredje rådgiver, der ansattes, blev kvindelig.

En vigtig brik i omsorgen for sundheden blandt vore børn er Kystsantoret i Hjerting, hvor vi i foråret kunne indvie hjemmet igen efter en totalrenovering.

HJEMMEPLEJEN

Hjemmeplejen har i årets løb fået nye regler for tilskudsbetalingen fra det offentlige/sygekasserne. Det betyder øget betaling for ydelserne, som vi udfører. Men når det er sagt, må der samtidig tilføjes, at sygekassernes bestræbelser på at spare penge har udbredt sig til, at de hemsøger patienter for at undersøge, om de har muligheder for bedre at hjælpe sig selv – evt. ved undervisning omkring dagligdagen – eller om der i patientens nærmeste kredse kunne findes frivillige hjælpere, der kunne træde ind uden betaling.

ANDRE SPAREBESTRÆBELSER

Andre sparebestræbelser er indføring gennem et centralt edb-afregningssy-

stem, som vi har haft i oparbejdning i løbet af 2008, og som fungerer siden den første afregning i januar 2009. Personaleændringer og omrokeringer parret med høj sygdomsrate har givet ekstra belastninger, samtidig med at en hel del kursusvirksomhed har fundet sted.

SOCIALRÅDGIVNING

I socialrådgivningen fungerer samarbejdet med de øvrige sydslesvigske organisationer godt, og vort tilbud til foreningsmedlemmerne øges stadig; senest med virksomhed som medierådgiver for forældre omkring børn og unges tilrådelige anvendelse af tid foran TV og PC m.m.

SUPERVISION

På personaleområdet generelt er der i årets løb indført supervision af medarbejderne til gavn for deres daglige arbejdsindsats, og der er taget tiltag til et større udviklingsarbejde på hele området, der skal udmunde i skabelsen af en rigtig god arbejdsplads i Sydslesvig.

Socialrådgiver Anders Kring orienterede eksempelvis en halv snes interesserede i Ejdercaféen i Frederiksstad i et foredrag om "Børn og elektroniske medier". Han kommer i sit foredrag vidt omkring i mobiltelefonernes og computerspillenes verden, og det er specielt de farlige aspekter, der bliver belyst. Kring præsenterede action-spil, strategi-spil, online-rollespil helt ned fra 3 år og opefter samt forbudte spil og killerspil. Filmudsnit, som børn har på deres mobiler, blev vist, og der blev diskuteret cyber-mobning, happy slapping, online trusler og chikaner samt seksuelle krænkelser via elektroniske medier. Kring er videreuddannet til "Elternmedienlotse", og er man interesseret i at engagere ham, kan han bookes mod et gebyr på 50 euro som gave til fonden "Familier i nød", der administreres af sundhedstjenesten. (Foto: Sigrød Gerckens)

Med de mange bygningsmæssige fornyelser, der har fundet og finder sted i disse år, er det nødvendigt, at der også sker vigtige tiltag på det menneskelige plan.

ALDERDOMSHJEMMET

I forsommeren 2008 startede nedrivningen af den gamle fløj af alderdomshjemmet; siden er det gået slag i slag, og den nye bygning nåede at komme under tag inden nytår. Beboere og medarbejdere tager situationen med godt mod, selvom der er mange besværligheder i det daglige liv. Men de kan alle følge med i, hvordan det går fremad. I forbindelse med ombygningen er værelsesantallet skrumpet ind til omkring de 50.

BELÆGNINGEN

Belægningen har imidlertid gennemgående været god – til tider med venteliste, men alligevel bliver det svært at skabe balance i regnskabet.

Alderdomshjemsudvalget har haft travlt med at indsamle midler til den nye møblering af hjemmet efter til- og ombygningen, men det går godt fremad, og vi konstaterer en stadig villighed til at donere midler til vore aktiviteter for gamle og syge i mindretallet. Derfor skal der også i år lyde en hjertelig tak for alle de bidrag, der tilflød os i det forløbne år.

TAK FOR HJÆLPEN

Forretningsføreren har løbende holdt forretningsudvalget orienteret om regnskabet og den økonomiske udvikling i årets løb.

En række kommuner og amter har også i 2008 givet tilskud til os. Det er vi glade for og siger tak for hjælpen.

Vi siger tillykke med et godt valg til vort politiske parti SSW ved landdagsvalget - og også ved kommunalvalget sidste år har partiet kunnet indtage en række nye pladser rundt om i kommuner og amter, som vil kunne støtte os i

vore løbende bestræbelser på at få mest mulig offentligt tilskud til vort arbejde blandt børnene i de danske skoler, i kommunerne og blandt kommunernes svage og ældre borgere fra vort mindretal.

Som i alle foregående år har vi fra Danmark fået den største og vigtigste støtte til vort arbejde, og vi skylder en varm og hjertelig tak til både regering og folketing for denne store hjælp.

TAK FOR INTERESSEN

Også i det forgangne år har vore politikere, tillidsfolk og foreningsmedlemmer sluttet godt op omkring vore aktiviteter i hele landsdelen, og vi siger tak for den aldrig svigtende interesse for vort arbejde.

Vi bestræber os på til stadighed at yde den bedst mulige sociale og sundhedsmæssige service for mindretallets medlemmer på alle alderstrin.

REJSEGILDE OG TAK

Den 16. januar 2009 kunne vi holde rejsegildet for den nye bygning på Dansk Alderdomshjem. Det var et festligt arrangement, og vi ser frem til en stor indvielsesfest i midten af 2010.

Alle kollegaer i forretningsudvalget, byggeudvalget og i sundhedsrådet skylder jeg en varm tak for et godt og konstruktivt samarbejde i året, der gik, og det samme gælder for alle vore medarbejdere og frivillige hjælpere.

Til vore samarbejdspartnere i Danmark på Bennetgaard og Kystsanatoriet i Hjerting skal der lyde stor tak for arbejdet i 2008 og 2009.

Til sidst men ikke mindst en stor tak til Seksmandsudvalget og til Sundhedsministeriet for den store støtte igennem de sidste mange år.

Fra rejsegildet på Dansk Alderdoms- og Plejehjem den 16. januar 2009 - formanden på talerstolen og mange fremmødte. (Fotos: privat)

Vi skal vise, at vi holder fast i det danske

Af provst Viggo Jacobsen

Det samlede medlemstal for de 35 danske menigheder i Sydslesvig er for 2008 på 6.431 medlemmer mod 6.591 i 2007. En tilbagegang på 162 medlemmer. Tilbagegangen er fordelt på 14 af de 22 præstedistrikter. De øvrige kan melde samme medlemstal som året før eller en lille stigning.

Nedgangen i antallet af medlemmer i menighederne er bekymrende. Til sammenligning: I 1995 havde menighederne 6978 medlemmer.

Håbet om at runde de 7.000 medlemmer synes langt fra indfrielse.

Det kan godt være, at det på papiret er DSUKs bestyrelse, der engang må træffe den tunge beslutning at nedlægge en præstestilling, ligesom det på papiret er fællesrådet for Dansk Skoleforening, der nedlægger en skole, eller Seksmandsudvalget der engang træffer beslutning om at stoppe med at yde tilskud til Flensborg Avis, hvilket givetvis vil medføre lukning.

Men ret beset er det sydslesvigerne selv, der nedlægger en skole, et embede eller avisen, fordi der ikke er børn nok, fordi der ikke er folk lokalt, der vil være dansk evangelisk-luthersk kirke, eller fordi der ikke er abonnenter nok.

Så direkte må det siges. Så stort er det lokale an-

Den stemningsfulde, festlige adventskoncert i Pauluskirken op til jul er stort set alle danske foreninger og institutioner i Slesvig fælles om, men det er spejderne, spejderorkestret, korene og SSF, der er tovholdere. (Foto: Lars Salomonsen)

Helligåndskirkens Kor gav sin traditionelle adventskoncert den 8. december 2008 med kendte og mindre kendte danske julesalmer samt engelske julesange. Den kendte julesang "Maria gennem torne går" havde korets leder, organist Stephan Krueger selv arrangeret i en udgave for tre sangstemmer og orgel. Som sædvanligt var der også fallessange og små orgelstykker. Helligåndskirkens Kor blev oprettet i 1986 af daværende organist Hans Chr. Hein. Koret består af 20 sangere. I november 2008 havde koret succes med en opførelse af Schuberts Messe i G-dur i Flensborg og i Bylderup. (Foto fra Bylderup: privat)

En højmesse i Haderslev Domkirke er trods alt en anderledes oplevelse end den vante kirkegang i de hjemlige kirkesale. Katedralen var første stop på de flensborgske Sct. Hans og Sct. Jørgen-Mørvig Menigheders fælles sommerudflugt. Efter gudstjenesten fortalte sognepræst Christian de Fine Licht (foto) om kirkens bygningshistorie, forvaltningen og de daglige opgaver. Og efter middagen på Harmonien gik turen videre til det frodige og rige Løjtland, hvor deltagerne kunne nyde det smukke kuperede landskab gennem bussens ruder samt i pauserne beværtningers kulinariske glæder. (Foto: Erik Johansen)

svar. Vi skal virkelig vise, at vi vil holde fast i det danske, ellers kan vi ikke med rimelighed forvente fortsat opbakning nordfra.

FÆLLES RETNINGSLINJER FOR OPKRÆVNING AF MEDLEMSBIDRAG

På Kirkedagen i 2009 traf de delegerede beslutning om fælles retningslinjer for opkrævning af medlemsbidrag - også med henblik på medlemmer med arbejde i Danmark.

Ifølge retningslinjerne betaler medlemmer med arbejde i Danmark 1% af deres skattepligtige indkomst, hvilket ligger tæt på den gennemsnitlige betaling for medlemmer af Folkekirken. Kirkeskatteprocenten i Danmark svinger fra ca. 0,8 til 1,4% af den skattepligtige

indtægt. Vore medlemmer skal så sikre sig, at de ikke oven i fradrages kirkeskat til Folkekirken.

Der ændres ikke ved, at folk med indtægt syd for grænsen fortsat skal bidrage med 5% af indkomstsatten.

FORHOLDET TIL DANSKE SØMANDS- OG UDLANDSKIRKER (DSUK)

På lands- og repræsentantskabsmødet har DSUKs delegerede den 25. august ændret DSUKs vedtægter. Vedtægtsændringerne var af stor betydning for DKS, fordi en overgangsbestemmelse skulle udløbe med udgangen af valgperioden i 2010, ifølge hvilken DKS havde ret til at stille et medlem til DSUKs bestyrelse. De delegerede vedtog at tildele DKS en fast plads i DSUKs bestyrelse. Bestyrelsesmedlemmet udpeges af de delegerede på DKS' Kirkedag.

Vi ved alle, at DSUK befinder sig i en alvorlig økonomisk situation. Fusionsprocessen har været vanskelig og dyr. Der skal ikke megen fantasi til at forestille sig, at den aktuelle finanskrise får den effekt, at det bliver endnu vanskeligere at finde fondsmidler.

DEN ØKONOMISKE SITUATION

Det vil være velkendt, at menighedernes egne indtægter ikke rækker til lønninger og drift.

Den danske finanslov for 2008 og 2009 har heldigvis dokumenteret, at DKS ikke kom hhv. kommer til at sakke agterud i forhold til løn- og prisudviklingen, som så mange gange før.

Overenskomstmæssige lønstigninger m.m. medførte dog, at beløbet til vedligeholdelse kun kom til at stige i moderat omfang. Noget lignende gør sig gældende for 2009.

BYGGE- OG EJENDOMSSAGER

Vi kan ikke ændre på, at vore boliger er ved at være gamle og kræver meget

Husum danske kirke var søndag den 13. september rammen om en koncert ved Husum danske menighed med den dansk-tyske gospelgruppe GospelFire fra Flensborg. (Foto: Gospel-Fire)

vedrørende den løbende vedligeholdelse. Dertil skal lægges, at flere er utidssvarende, både hvad indretning og varmemeforbrug angår. Vi er ganske enkelt nødt til at satse på at have en god standard i vore præsteboliger, både af hensyn til miljøet og hvis vi også fremover – i en tid med præstemangel – vil kunne tiltrække gode kandidater til stillingerne. DKS står over for en kæmpe udfordring.

Det har været kendt et stykke tid, at taget på provsteboligen/Kirkekontoret i Wrangelsgade i Flensborg skal skiftes. Ved samme lejlighed monteres tidsvarende isolering.

Vedrørende huset i Stuhrsallé 17 i Flensborg er problemet med utætheder og fugt i tagkonstruktionen det samme. Et nyt tag bør suppleres med efterisolering af ydervæggene, da der kan konstateres større revner mange steder i bygningen. Huset rummer ud over præstebolig også en lejlighed, der lejes ud, samt Helligånds Sogns menighedslokaler, ligesom FDF har lokaler i huset.

På præsteboligen i Frederiksdal i Flensborg trænger taget ligeledes til at skiftes ud hurtigst muligt.

På Sild mangler præstegårdens indvendige sanering at blive fulgt op med en sanering af det udvendige murværk.

Det finske træhus opført i 1948, som tjener som præstebolig i Sønder Brarup, er angrebet af hvid tømmer-svamp, der stille og roligt, men effektivt nedbryder træværket. Heldigvis er svampen ikke sundhedsskadelig for beboerne; men huset står ikke til at redde på sigt.

Konstruktionen er blevet stabiliseret, og der er anbragt nye plader uden på bygningen. Bygningen vurderes til at holde 5-10 år endnu.

I Tønning har der været utætheder på et varmerør i præstegårdens stue. Efter at en del af trægulvet var blevet taget op, konstateredes det, at der ikke eksisterer et fornuftigt fundament under en del af bygningen. Bygningen burde derfor gennemgå samme sanering, som tilfældet var i Vesterland.

EMBEDSSAGER

Søndag den 4. januar blev pastor Finn Johannes Lyngholm Rønnow indsat

Fra pastor Finn Rønnows indsættelse den 4. januar i Valsbøl Pastorat. I Valsbøhus' kirkesal ses f.v.: Jørgen Holm, Sten Haarløv, Niels Ebbe Huus, Finn Rønnow, Martin Bjerringgaard, Gretha Friedrichsen, Peter Jacobsen, Viggo Jacobsen, Viggo Bjerringgaard og Ib Nedergaard Christensen. Gennem denne smukke højtidelighed blev der taget godt imod den nye præst. Efter indsættelsesgudstjenesten var der sønderjysk kaffebord. Den nyindsatte præst mente, at nogle af hans familiemedlemmer ekstra var kommet på grund af løftet om netop sidstnævnte. (Foto: privat)

ved en fælles gudstjeneste i Valsbøhus for de fire danske menigheder i Store Vi, Skovlund, Medelby og Valsbøl. Her efterfølger han pastorene Marianne Gyldenkærne, der har været dansk præst i Paris siden midsommer 2008.

Den 1. februar blev pastor Anita Torp Esbjørn indsat som præst for Midtangelns danske menighed ved en gudstjeneste i Freienwill. Hun efterfølger pastoren Henning Vilslev-Petersen, der gik på pension pr. 1. september.

Vedrørende embedet for menighederne i Frederiksstad og Bredsted vil der fra nytår 2010 og 8 måneder frem være brug for en afløser for pastor Victor Madsen Greve, idet han skal udsendes som feltpræst til Afghanistan.

DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD

Peter Lynggaard Jacobsen, der havde fulgt Kirkerådets opfordring til at overtage formandsposten i Samrådet i 2008, gav på mødet i december følgen-

de tilbageblik, idet han pointerede sammenhold og fællesskab i mindretallet udtrykt gennem de velforberejede budgetforhandlinger, SSWs flotte valgresultat ved kommunalvalget, den festlige indvielse af A.P. Møller Skolen i Slesvig og mindretallets kulturuge i slutningen af september.

Vedr. ansvarligheden for koordineringen af mindretalspolitiske spørgsmål understregede Peter Lynggaard Jacobsen, at "Det har vist sig, at hvis vi bare er gode nok til at informere hinanden, og vi alle føler, at vi er en del af det sydslesvigske fællesskab, så er der meget, vi kan finde ud af at blive enige om og tilmed indgå bindende aftaler om".

Ingen engagerede sydslesvigere var uberørte af sensommerens heftige debat vedrørende ændringen af SSFs vedtægter. Modstanden gik på formuleringen "Varetagelse og koordinering af det danske mindretals almene mindretals- og kulturpolitiske interesser".

Den første danske spillemandsmesse i Flensborg fandt sted søndag den 27. september i Ansgar Kirke i Flensborg for alle danske menigheder i byen. Spillemandsmessen er en gudstjeneste med fællessalmer, bøn, evangelielæsning, prædiken, altergang og velsignelse – arrangeret for dansk spillemandsmusik. De første spillemandsmesser stammer fra udlandet. I Argentina udkom i 1964 en messe med argentinsk folkemusik, Missa Creola, og i Sverige skabtes i årene efter en spillemandsmesse, som trækker på den rige svenske spillemandsstradition. Ved gudstjenesten i Ansgar Kirke medvirkede Helligåndskirkens Kor, Kobbermølle Skoles Børnekor og spillemandsgruppen "Jydsk på Næsen" (foto), som består af Vibeke Kristensen (harmonika), Michael Sommer (violin og bratch), Poul Erik Skakke (kontrabas) og Ivan Bjerre Damgaard (violin, guitar). Charlotte Bassler var solist. (Foto: JpN)

SSFs vedtægter er selvfølgelig ikke bindende for DKS. Alligevel har Kirkerådet opfordret SSFs ledelse til at tage forslaget af bordet hhv. opfordret de delegerede til at stemme imod, fordi Kirkerådet fandt det nødvendigt offentligt at give udtryk for, at vedtægtsændringsforslaget ville være ødelæggende for det fortsatte samarbejde i Samarådet.

CHRISTIANSLYSTMØDET 27.-28.
MARTS 2009

Denne gang blev der sat fokus på nogle af de andre nordiske kirker. Deltagerne fik både inblik i kirke, kultur og folketro på Grønland, blev orienterede om, hvilke konsekvenser adskillelsen

mellem stat og kirke har haft for den svenske kirke og orienteret om Kingo-salmesang på Færøerne.

KUNST, KRISTENDOM, KULTUR:
"ALLE VEJE FØRER TIL ROM"

En foredragsrække med et toårigt forløb holdes lørdage på Valsbølhus med ca. 50 deltagere pr. gang. Det er tydeligt, at der har været et behov for en sådan undervisningsrække med "teologi for alle".

MENIGHEDERNES BØRNE- OG
UNGDOMSARBEJDE (MBU)

MBU har en styrelse. For tiden består den udelukkende af præster. Da det

kan være befordrende for inspiration og planlægning, at der er en god vekselvirkning mellem præster og lægfolk i styrelsen, opfordres lægfolk med interesse for kirkeligt børne- og ungdomsarbejde til at bidrage i styrelsesarbejdet.

Cirka halvdelen af et årets danske konfirmander i Sydslesvig deltog i den fælles konfirmandlejr på Christianslyst, der ledes af vor MBU-konsulent Thomas Hougese.

17 danske skoler i Sydslesvig deltog i skole-kirkeprojektet: "Kors for en hammer". I samarbejde med den lokale præst og skole blev der atter arrangeret julevandring, som ca. 750 børnehavn- og skolebørn deltog i.

For 2009 kan nævnes et spændende projekt om "De syv dødssynder", som konsulent gennemfører i samarbejde med Duborg-Skolen, Cornelius Hansen-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen i Flensburg. Formålet med projektet er at få de unge til at overveje, om de syv dødssynder er blevet til dyder i vor tid, og om det giver mening at diskutere begrebet synd i dag.

KFUM & K I SYDSLESVIG.

På to generalforsamlinger i 2008 er det blevet besluttet at nedlægge KFUM & K i Sydslesvig som selvstændig landsdelsorganisation og omdanne den til en "støtteforening for kirkeligt og kristeligt, dansk ungdomsarbejde i Sydslesvig", som det hedder i formålsformuleringen.

FORHOLDET TIL DEN NORDELBIKKE KIRKE (NEK)

2008 har været præget af afsked med biskop H.C. Knuth samt bispevalg og bispevielse, da biskop Gerhard Ulrich i november 2008 påbegyndte sin nye gerning. Til forskel fra sin forgænger er biskop Ulrich ikke kun biskop over Slesvig og for de tyske menigheder under Nordschleswigsche Gemeinde. Han er også biskop over Holsten.

NEK er godt i gang med større strukturændringer og dertil hørende om-lægninger vedrørende forvaltningsenheder. De nuværende 27 "Kirchenkreise" skal reduceres til 11. Fusionen med landskirkerne i Mecklenburg og Vorpommern får virkning fra 2012.

75-års jubilæet for fejringen af danske gudstjenester i Adelby Kirke i Flensburg blev markeret med en festlig salmesangsgudstjeneste den 7. december 2008.

På "Landesgartenschau" i Slesvig blev der den 22. juni 2008 holdt en fælles tysk-dansk dag med gudstjeneste, andagt, koncerter, fortælling og drøftelse af kirkelige emner. Grænselandets tre biskopper medvirkede.

FRA PRÆSTERNES BERETNINGER

Ligesom der er stor forskel på præsterne, er der stor variation vedrørende de emner, der tages op i deres årlige beretning til DSUK.

Medlemstallene får kommentarer undervejs i beretningerne, især hvad angår emnet "gennemtræk", idet præster, ligesom menighedsrådsmedlemmer og kasserere frustreres over visse medlemmers, eller rettere eks-medlemmers manglende solidaritet, fornemmelse for medejerskab eller loyalitet over for deres kirke og menighed.

Eller som en af præsterne har skrevet: "I menighedsrådet tror vi ikke, at de nye i distriktet er ligeglade med, om der findes dansk menighed på stedet eller ej. Vi tror, at de vil beklage det, hvis den forsvinder, men de savner forståelse for, at det også er deres ansvar – både at den er her og at den kan sygne hen af mangel på opbakning og solidaritet".

RIGSREVISIONENS BERETNING

DKS er nævnt i Rigsrevisionens beretning til Statsrevisorerne om Undervisningsministeriets forvaltning af tilskud-

det til Sydslesvig. Heri står: "Rigsrevisionen har revideret de tilskud til Sydslesvig, der ydes af Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Kirkeministeriet, parallelt med denne undersøgelse. Der har ikke vist sig væsentlige problemer i ministeriernes forvaltning af tilskuddene."

Efter aftale med DSUK har provsten kontakten Kirkeministeriet for at spørge, hvilke mindre væsentlige problemer, der i så fald havde vist sig, og fået at vide, at Rigsrevisionen havde opfordret Kirkeministeriet til at udarbejde en fast rykkerprocedure i tilfælde af, at DSUK afleverer regnskabet for sent.

FORMÅL - DELMÅL - MÅLOPNÅELSE

I forhold til hvad? vil mange spørge ved konfrontationen med denne overskrift. En tilskudsmodtager skal dog forholde sig til disse begreber. Eftersom Rigsrevisionens beretning har optaget medierne så meget, kunne det være oplagt at dykke ned i formuleringer herfra.

I indledningen henvises til den danske statsminister Niels Neergaards ord, men der står også: "I europæisk regi har Danmark forpligtet sig til at sikre mindretalsrettigheder på dansk jord. Da det tyske mindretal i Sønderjylland er det eneste anerkendte nationale mindretal i Danmark, betyder det, at Danmark alene er forpligtet til at sikre rettighederne for dette mindretal".

Vi må håbe, at udviklingen ikke medfører en prioritering udelukkende af det, man i "europæisk regi" er forpligtet på; men at ånden fra 1920 og København-Bonn erklæringerne må videreføres.

Den folkelige glemsomhed er farlig for os.

Sct. Hans og Adelby danske Menighed i Flensborg kunne i december 2008 fejre menighedens 60 års fødselsdag og 75 året for åbningen af Adelby Kirke for danske gudstjenester i Adelby Kirke med en dansk-tysk musikgudstjeneste. Den var sat sammen af korte læsninger fra Bibelen, afbrudt af musikstykker og fællessalmer. Sangerne Jeppe Friis og Jørgen Kristensen medvirkede sammen med Jan Wittrup på trompet og organist ved Haderslev Domkirke Ole Brinth. Blandt læserne var domprovst Kim Eriksen, Haderslev, og provsterne Carmen Rahlf og Viggo Jacobsen. Før og efter gudstjenesten spillede klokkenist og kirkemusikskoleleder Peter Langberg en lille koncert uden for kirken på et 2,9 tons tungt, transportabelt klokkespil (foto) med 51 klokker på mellem 4,5 og 256 kg fra Løgumkloster Kirkemusikskole - Den Skandinaviske Klokkenistskole. Bagefter inviterede menighedsrådet til kaffebord på Jørgensby-Skolen. (Foto: Løgumkloster Musikskole)

Den til enhver tid siddende regering, ja hele det danske folk må da have et formål med at støtte det danske mindretal i Sydslesvig. Set herfra giver formålet sig selv. Set nordfra er svaret også ganske enkelt, fordi der er tale om et dansk mindretal, en dansk folkedel, som vil samhörigheden.

Gode og talrige aktiviteter 2008/2009

Af MBU-konsulent Thomas Hougesen

Elever fra Sørup Danske Skole og fra de danske skoler i Tarp, Jaruplund og Vanderup arbejdede med et høstprojekt, hvor de beskæftigede sig med salmer af Grundtvig og Jeppe Aakær, malede billeder, studerede diverse sange og indøvede musikalske numre.

Høstprojektet blev afsluttet i Tarp danske Kirke med elever fra Tarp, Vanderup, Jaruplund og Sørup danske skoler, hvor også børnehaven deltog.

DE LEDTE EFTER GUDS SØN

Årets julevandring startede den 28. november og sluttede den 19. december 2008 i Tønning. Der deltog 750 børn og unge.

FÆLLES KONFIRMANDLEJR

Umiddelbart bemærkede man ikke, at over 100 konfirmander var med på den traditionelle MBU-konfirmandweekend på Christianslyst. De unge var spredt

Nadveren skærtorsdag - udført levende af skoleelever fra Jernved. (Foto: Thomas Hougesen)

over hele kursuscentret og i fuld gang med de forskellige workshops, som de inden weekenden havde valgt sig ind på: Kor, dans, journalistik, band/kor, drama og ikoner.

På Rendbjerg har der været afholdt konfirmandlejr med konfirmander fra Rendsborg/Odense samt Egernførde/Aventoft/Læk.

PÅSKEVANDRING

Torsdag den 2. april 2009 afprøvede Jernved Danske Skole noget nyt med en påskevandring, hvor eleverne oplevede påsken med alle sanser. Påskevandringen foregik i Egernførde danske Kirke.

I ugerne op til påske havde klasserne arbejdet med temaet påske i religion, musik og dans.

I en kirke godt fyldt med forældre og førskolebørn som tilskuere viste eleverne, at de var fortrolige med påskeritualer.

Efter præstens velkomst drog Jesus med sine disciple og tiljublet af palme-svingende folk ind i Jerusalem, skolens kor sang "Vi venter på Jesus". Derefter oplevede alle nadveren, Jesus forrædelse og korsfæstelse, alt udført levende af eleverne. Skolens kor sang under forløbet flere påskesalmer med solister.

MINIKONFIRMANDER

Minikonfirmanderne i Tønning, Rendsborg, Flensborg Sct. Jørgen arbejdede med den kendte historie om Jonas, der nægter at tage til byen Nineve for at fortælle byens indbyggere, at Gud havde opdaget deres ond-

skab, og at byen derfor vil blive udslettet. så galt gik det heldigvis ikke, og historien endte godt også for minikonfirmanderne.

KIRKE OG UNGE

Unge brød grænser ned i kirken, da MBU den 29. januar var på besøg i Grenå, hvor Ten Sing fra Flensborg og The Belivers fra Rendsborg besøgte Grenå kirke. Vi arbejdede med kirkens konfirmander i forskellige workshops - dans, band/kor, drama og kunst - og sluttede af med en rockgudstjeneste.

De unge var ude på to skoler i Grenå for at fortælle om "det at være unge i Sydslesvig".

Udover rockgudstjenesten deltog de unge også i højmesseren om søndagen.

I Feldballe Kirke lavede de unge en rockkoncert men på grund af en fodboldkamp, hvor Danmark var den ene deltager, var der desværre ikke mange tilhørere, men dem, der kom, fik en god koncert.

Unge sydslesvigere drog til Allingåbro den 16. april. Med MBU og Ten

Udover påskevandring i Egernfælde var der også vandring i Tønning (foto) med Uffe-Skolens elever. (Foto: Thomas Hougesen)

Sing var de på besøg i Allingåbro, hvor de arbejdede med samme koncept som i Grenå. Modsat rockkoncerten i Feldballe var Vejlbys Kirke fuld af tilhørere, da Ten Sing gav koncert.

Her arbejdede vi også med konfirmander og sluttede af med en rockgudstjeneste.

De unge var på Allingåbro skole for at fortælle om Sydslesvig, og om søndagen deltog de i en udvidet højmesse i Vivild Kirke.

TEN SING

Ten Sing har lavet ungdomsgudstjenester med konfirmander fra Rendsborg og Harreslev danske kirker - samt deltaget i FDFs børnefestival i Tinglev og ved to rockkoncerter og en julekoncert.

DE SYV DØDSSYNDER

Skole-kirke-projektet med årgangene 7, 10, 12 og 13 på Duborg-Skolen - i alt 70 elever - arbejdede på tværs af alders- og niveauforskelle med samme emne, "De syv

Fra ungdomsgudstjenesten i Vejlbys Kirke. (Foto: Thomas Hougesen)

Koncerten i Lyksborg blev et tilløbsstykke.

dødssynder".

Undervisningsmaterialet var produceret af Nationalmuseet og gav anledning til gode diskussioner. Det, der i sin tid var dødssynder: Hovmod, griskhed, utugt, vrede, frådseri, misundelse og dovenskab, er i vor tid blevet til dyder.

Projektet blev startet ved et fællesar-

rangement for de deltagende klasser og hold.

Vibeke Mader fra Nationalmuseet introducerede emnet "de syv dødssynder"; og derefter foregik arbejdet i de enkelte klasser og hold.

12. årgang 2KUN1 med Helle Warneke og desing-firmaet Threads fra København lavede syv multimedia-billeder.

13. årgang 3KUN1 med Birgitte Dohm og kunstneren Siegfried Fuhrmann producerede syv skulpturer af gammelt jern m.m. fra Nordschrott i Flensborg.

10. årgang G10C med Kim Olesen stod for en kortfilm på 12 minutter inkl. klipning i Aktivitetshuset.

7. årgang F7A med Anne Sophie Schink dramatiserede de syv dødssynder

Projektet blev afsluttet med en filmgudstjeneste i Ansgar Kirke i Flensborg, hvor børne- og ungekorere fra Cornelius Hansen- og Gustav Johannsen-skolerne og Ten Sing-gruppen Flat-T medvirkede; og i kirken kunne man betragte resultatet af kunstprojektet.

Værkerne blev efterfølgende udstillet på Duborg-Skolen og på Dansk Centralbibliotek, hvor der blev afholdt en auktion over de syv billeder og de syv skulpturer.

NOAS ARK

Fra koncerten op imod jul i Ansgar Kirke i Flensborg. (Foto: Thomas Hougesen)

I forbindelse med børnehavkirkeprojektet Noas Ark havde MBU en afslutning med Flensborg-børnehaverne Duborg, Skovgade, Vesterallé og Ingrid-Hjemmet samt Kobbemølle på Dansk Centralbibliotek i Flensborg med ialt 200 deltagere.

KORT NYT

Dansk Kirke i Sydslesvigs årsmødetelt var igen rammen om MBUs udstilling og kirkens

Duborg-elever samler materialer til skole-kirke-projektet på en skrotplads i Flensborg. (Foto: Thomas Hougesen)

Kazoo Quiz. 275 børn og unge besøgte kirkens telt i løbet af eftermiddagen, og de fleste af dem deltog i kirkens quiz.

Materialesamlingen på Dansk Centralbibliotek har haft 450 udlån.

MBU har 22 klubber (børne-, mini-

konfirmand-, mor/barn-, salmesang-), hvoraf tre p.t. er hvilende. Klubberne er fordelt over hele Sydslesvig og har 250 medlemmer.

MBUs bestyrelse fik ny formand for et år i pastor Lotte Hefty, Lyksborg.

MBU-konsulent Thomas Hougesen gør Dansk Kirke i Sydslesvigs og MBUs telt og quiz klar på årsmødepladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

En af de ældste danske kirkehøjskoler

Af udvalgsmedlem Sten Haarløv

Flensborg Kirkehøjskole blev grundlagt i 1957. Dermed er den en af de ældste danske kirkehøjskoler.

De mange kirkehøjskoler, der siden er skudt op overalt i Danmark, har alle spændende emner og foredragsholdere på dagsordenen. Det gælder selvfølgelig også for Flensborg Kirkehøjskole. Lige fra starten så initiativtageren Martin Nørgaard det som noget afgørende, at kirkehøjskolen er funderet så bredt som muligt.

Dette har også været tilfældet i det forløbne år, hvor både Dansk Centralbibliotek, Aktive Kvinder, Folkeuniversitetet, Sydslesvigsk Forening og Den slesvigske Kvindeforening har stået som medarrangør – foruden de flensborgske danske menigheder, som er grundstammen i kirkehøjskolen.

OPLYSENDE OG DEBATSKABENDE

Også i 2009 har der været oplysende og debatskabende foredragsarrangementer med god tilslutning: Symbolik i kirkekunst v. cand. theol. Herdis Halvas-Nielsen, Flensborg; Sydslesvigs kirkeliv i gamle filmklip v. arkivleder, dr. phil. Lars Henningsen, Flensborg; Brorson i grænselandet mellem dansk og tysk v. sognepræst og leder af Taarnborg, Torben Bramming, Ribe; Ateismen – en udfordring til kirken v. universitetslektor Hans Hauge, Århus.

I slutningen af september havde vi besøg af højskoleforstander Jørgen Carlsen fra Testrup Højskole, hans emne var Forundringsparathed – et svar på ligegyldigheden.

I slutningen af oktober kom den danske teolog Ole Jensen til Flensborgmenighedernes efterårsmøde, hvor han fortalte om den berømte danske filosof K.E. Løgstrups tænkning under overskriften Angst eller glæde, hvad er

Gudstjeneste foran en kirkevæg i en dansk institution i 40ernes Sydslesvig. Filmsamlingen i Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig rummer gamle optagelser, som gør det muligt at opleve historien om Dansk Kirke i Sydslesvig på en helt anden måde end gennem bøger og artikler. Her er film fra de danske menigheder i 1930'erne, i byen Flensborg og i landmenigheder som Kobbemølle og Adelby. Filmene tager seerne med til barnedåb og gudstjeneste i Slesvighus i Slesvig i 1932, og de viser kirkens sociale arbejde blandt børn, mødre og gamle. En stor film fra 1947 viser kirkearbejdets vækst ud over hele landsdelen. Den fortæller om gudstjenester i baraker og teatre, kroer og skoler – flygtninge og socialt arbejde. Filmene gør mellemkrigstiden og efterkrigstiden levende. På en historisk filmsaften ved Flensborg Kirkehøjskole og Studiefællesskabet på Flensborg Bibliotek viste afdelingens leder Lars N. Henningsen filmene og satte dem ind i den historiske ramme: saglig information eller propaganda, oplysende eller vildledende?

et menneske? Ole Jensen har igennem mange år været en markant skikkelse i både den danske kirke- og højskoleverden, og han er desuden kendt som en engageret og levende foredragsholder.

Efterårsmødet den 25. oktober blev indledt af en gudstjeneste i Helligånds-kirken med Ole Jensen som præst og prædikant, hvorefter mødet fortsatte i Stuhrs Allé 17.

PROGRAM 2010

Kirkehøjskolens program for 2010 er under forberedelse. Når folderen er klar, kan den fås i receptionen på Flensborghus og centralbiblioteket, ligesom der vil være forhåndstaler af foredragene i pressen.

Kom forbi til spændende aftener i Kirkehøjskolen. Foredragene har bud til alle!

FLENSBORG FILMKLUB - BIFFEN:

Flensborg som grænselandets kulturelle hovedby på filmfronten

*Af arbejdsgruppens kontaktperson
Michael Juul Olsen*

Flensborg har et stort udbud af dansk og nordisk kultur.

Og sammen med hele den tyske palet af kulturelle arrangementer gør det Flensborg til en kulturel hovedby i grænseregionen.

Det gælder også på filmfronten. Her er f.eks. byens store biograf Kinoplex og 51 Stufen. Og så er der Flensborg Filmklub, i daglig tale kaldet "Biffen", som løbende viser de nyeste danske og nordiske film, naturligvis på originalsproget, enkelte også undertekstet.

En undersøgelse for nylig blandt 17 europæiske lande har vist, at biografbesøget i Danmark i de seneste år har haft en markant fremgang, kun overgået af Norge. Helt i top ligger irerne, som er de flittigste biografgængere i forhold til landets indbyggertal. En af forklaringerne på, om biografbesøgene går op eller ned, angives at være, om repertoiret har budt på stærke film fra biografgængernes eget land og sprogområde.

Det er lige præcis sådanne princip-

per, "Biffen" udvælger sine film efter, når sæsonens program fastlægges.

Det er i det forløbne år blevet til den nordiske samproduktion "Arn II - Riget ved vejens ende" (2008, instr. Peter Flinth), den danske "Det som ingen

ved" (2008, instr.: Søren Kragh-Jacobsen), spændingsfilmen "Kandidaten" (2008, instr.: Kasper Barfoed) og forå-

rets sidste filmaften med "Frygtelig lykkelig" (2008, instr.: Henrik Ruben Genz).

Efterårets filmpræsentationer omfattede filmatiseringen af Stieg Larssons roman "Mænd der hader kvinder" (2009, instr.: Niels Arden Oplev), den norske komedie "Kunsten at tænke negativt" (2008, instr.: Bård Breien), den danske "Lille soldat" (2008, instr. Annette K. Olesen) og "Gaven" (2008, instr.: Niels Gråbøl) med bl.a. Henning Jensen i hovedrollen.

Alle filmene vises gratis på Flensborghus i salen og indledes med et kort oplæg om aftenens film, og der bydes på ostebord og rødvin for 5 euro.

Programfoldere er lagt frem i Nørregade på Dansk Centralbibliotek og på Flensborghus.

Arbejdsgruppens kontaktperson:
Michael Juul Olsen,
Dansk Centralbibliotek i Flensborg,
tif. 0461-86970

BORGERFORENINGEN - tilsluttet SSF:

Spændende og alsidige arrangementer

Af formand Preben Vognsen

17.-21. oktober 2008 var den selskabelige forening Borgerforeningen på tur til Bruxelles. Det blev en spændende tur med mange oplevelser. Bl.a. blev det muligt med få dages varsel at besøge Europarlamentet, idet parlamentarikerne var til møde i Strasbourg. Også et kort besøg i Waterloo, hvor Napoleon i 1815 led sit berømte nederlag, var programsat.

Hovedgeneralforsamling den 28. oktober 2008 samlede 52 deltagere. Efter afviklingen af regularierne holdt borgmester Tove Larsen, Aabenraa, fore-

drag om det at være borgmester i den ene af de fire storkommuner i Sønderjylland og om det gode samarbejde Sønderborg og Flensborg imellem. Rent sprogligt havde hun bemærket sig, at de nord for grænsen er bedre til tysk, end de tyske kolleger er til dansk.

RIS OG ROS TIL MINDRETALLET

Det nye år indleder foreningen traditionen tro med et nytårsmøde - i år den 2. januar, hvor generalkonsul Henrik Becker-Christensen plejer at holde nytårstalen, der indeholder såvel ris som ros til mindretallets håndtering af

spørgsmål og problemer, f.eks. de løbende debatter om danskhed og identitet. Tidligere Duborg-elev og numusikstuderende i Esbjerg, Ann Kirstin Muerköster stod for det fornemme musikalske indslag. Nytårsmødet havde samlet henved 70 deltagere.

NORDEN OG ECMI

Den selskabelige Borgerforening havde sat sig for på vinterens månedsmøder at informere om bl.a. Foreningen Norden med et foredrag ved lederen af Nordisk Informationskontor i Flensborg, Anette Jensen. Vicedirektør Ewa Chilinski orienterede om arbejdet i Det Europæiske Center for Mindretals-spørgsmål (ECMI).

DRONNINGENS FØDSELSDAG

For niende gang var Dronningens Eg i Dansk Alderdomshjems have i Flensborg mødestedet for markeringen af Dronningens fødselsdag den 16. april. Foreningens medlemmer og beboerne på hjemmet fejrede i fællesskab også i år monarkens fødselsdag med kaffe og dansk wienerbrød. Fødselsdagstalen holdt tidligere minister J.K. Hansen, Sønderborg, der fortalte om egne oplevelser med dronningen og kongehuset. Et arrangement med god stemning og bred deltagelse, idet omkring 100 personer var mødt op.

AFTENVANDRING

En herlig forårsaften i maj mødtes medlemmerne og deres gæster til aftenvandring i "Arnkiel Park" nær Sankelmark med Torben Kvist, der guidede os igennem den arkæologiske, historiske park. Afsluttende var der spisning i restaurant "Kiek In".

VENSKABSFORBINDELSER

Vi har igennem mange år haft en solid venskabsforbindelse med Frederiks-

klubben i Aabenraa, hvor vi på skift inviterer hinanden. I år stod Frederiksklubben for arrangementet, der gik til Gråsten Slotshave og -kirke med afsluttende fællesspisning. Næste gang er det så Borgerforningens tur.

SAMARBEJDE MED ANDRE

Den selskabelige forening Borgerforeninger er tilsluttet Sydslesvigsk Forening og dermed en del af netværket omkring de »tilsluttede foreninger«. Der holdes to fælles delegeretmøder om året i disse tilsluttede foreninger, hvor de af os valgte repræsentanter i Sydslesvigsk Forenings Hovedstyrelse og det Sydslesvigske Samråd aflægger beretning, og hvor der foretages valg af netop disse repræsentanter.

De tilsluttede foreninger bekræfter gennem medleven og repræsentation deres samhørighed med den store kulturelle forening Sydslesvigsk Forening.

En del af de tilsluttede foreninger er på SSFs budget. Til den kreds hører den selskabelige forening Borgerforeningen ikke.

Tilgodeser et bredt spekter af aktiviteter

Af forretningsfører Walter Jensen

Den 8. juli i år mødtes bestyrelsen og tilsynsrådet i Gaardejer Christian Lassens Mindefond i Jarlund til det årlige fællesmøde. Mødet afholdtes traditionen tro på Christian Lassens fødselsdag, og man startede på Medelby kirkegård med at mindes Christian Lassen og afdøde tilsynsrådsmedlem Ernst Meyer.

Selve mødet blev afholdt i landbrugsmuseet i Jarlund i gårdens gamle dagligstue. Formanden for tilsynsrådet, Søren Andresen, havde meldt afbud på grund af sygdom, så mødet blev gennemført under ledelse af næstformand Hans Uwe Axen. De foreliggende ansøgninger samt de af bestyrelsen besluttede bevillinger blev forelagt og fandt tilsynsrådets samtykke.

Herefter fordeles årets midler med:
69% til kulturelt arbejde,

21% til børn og ungdom og
10% til voksne og ældre.

Regnskab og drift blev forelagt bestyrelse og tilsynsråd og bekræftet.

Tilsynsrådets femårige valgperiode udløb i år, hvorfor der skulle foretages ny- hhv. genvalg. Efter at Søren Andresen af helbredsmæssige grunde ikke ønskede genvalg, valgtes som nyt medlem af tilsynsrådet Viggo Bjerringgaard. De herrer Hans Uwe Axen og Søren Lund blev genvalgt.

Ansøgninger om midler bedes som også i de sidste år sendt via hovedorganisationerne eller direkte til stiftelsen inden 31. maj i det pågældende år. Ydelserne vil så blive udbetalt i juli samme år.

Adressen lyder uforandret:

Gdr. Christian Lassens Mindefond
att. forretningsfører Walter Jensen
c/o Union-Bank AG
Große Str. 2 · D-24937 Flensburg

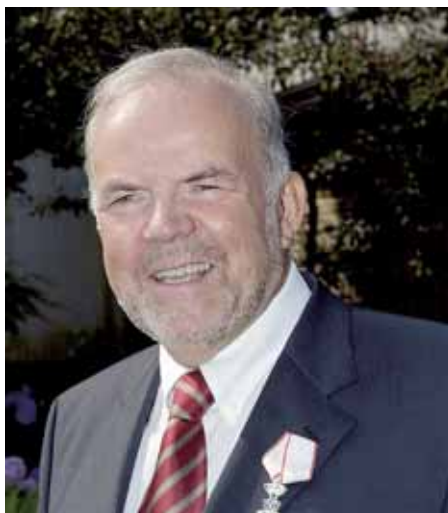
Fint besøg på den gård i Jar(de)lund, der nu er museum og bærer gårdejer Christian Lassens navn, og som dannede grundlaget for mindefonden: F.v. forstander i Skovlund amtsdistrikt Jürgen Schrum, Manfred Lemke, Sven Nicolaisen, Gudrun Lemke, tilsynsførende Nis Hansen, borgmester Peter Clausen, formanden for Fælleslandboforeningen Bo Hallberg, Margarethe Lemke, landbrugskonsulent Joachim Spitz og forbundsdaysmedlem Wolfgang Börnsen (CDU). (Foto: Karsten Sørensen)

Den største finanskrisen siden 1929

Ved formand Gerd Pickardt

Sidste år kunne jeg berette om en stabil og positiv udvikling indenfor handel og håndværk i det første kvartal 2008. Byggebranchen berettede om et lille opsving, detailbranchen kommenterede let stigende priser på dagligdagsvarer, og kreditbranchen berettede om en positiv udvikling i regionen. Finanskrisen, som jo begyndte med, at de to store hypotekbanker i USA, Fannie Mae og Freddie Mac, var kommet under statslig kontrol, havde på daværende tidspunkt endnu ikke haft indflydelse på finanssektoren i Europa eller her i regionen.

Hvad der siden er sket, kan med rette betegnes som den største finanskrisen siden 1929. Lehmann Brothers, for-

Gerd Pickardt, erhversmand, formand for Dansk Erhvervsforening og udnævnt til Ridder af Dannebrog for sin indsats for bevaring af Kobbermølle-museerne. (Foto: Lars Salomonsen)

sikringsselskabet AIG, Spar- og Kreditbanken Mutual går konkurs resp. får mange milliarder dollars fra staten for at overleve. 25 banker i USA går konkurs i 2008.

Dominoeffekten kom hurtig til Europa.

STYRTDYK

Lloyds, Royal Bank of Scotland, Hypo Real Estate og mange andre storbanker står foran et finansielt sammenbrud. Island som helhed er næsten bankerot. I oktober 2008 styrtdykker aktierne, som man ikke har oplevet det i de sidste 20 år. De første redningspakker til banker bliver stillet til rådighed – for tyske banker 480 milliarder euro.

Bilfabrikker lukker eller fusionerer – overtagelsen af Opel vil koste arbejdspladser, de bemærkelsesværdige fusioner VW/Porsche og Scheffler/Continental er en realitet.

Woolworth og Hertie er erklæret konkurs og kan ikke reddes, Arcandor-gruppen med Karstadt og Quelle er ligeså insolvent, og dette vil også få indflydelse på arbejdspladser i Flensborg. Lukningen af Danfoss i Flensborg til februar 2010, hvad produktionen af kompressorer angår, er en realitet.

STATENS OPSYN

Ratingagenturer kommer under opsyn af staten, så det fremover ikke mere kommer til de store fejlvurderinger ved oplysning om kreditrisici. I en bad bank får bankerne mulighed for at deponere deres dårlige værdipapirer – mod et lån, som skal tilbagebetales over 20 år.

I London giver G20-landene i april grønt lys for den største konjunkturpakke nogensinde. 1,1 billioner dollar

bliver stillet til rådighed for at sikre bankernes indbyrdes handel og mulighed for at støtte verdensøkonomien og opstart til konjunktoren. På samme møde beslutter man at indføre en sort liste over alle skatteoaser - worldwide, samtidig med at man beslutter, at hedgefonds skal underlægges streng kontrol.

ANBEFALINGER

Ekspert - førende økonomer - anbefaler, at regeringen fremover undlader at komme med prognoser. I denne sammenhæng forventer de samme førende økonomer et minus i væksten på mere end 6 procent for 2009. Endnu i november 2008 forventede DIHK en vækst på 0,5% for 2009, også under vanskelige forhold var et minus udelukket.

I VOR REGION

Hvordan det ser ud i dag, kan vi til enhver tid spore - også her i vor region. Vi har ikke de helt store industrivirkosomheder nord for kanalen. Men i Flensborg står bygningerne fra Motorola stadig tomme, ingen investorer er at spore. Med at produktionen hos Danfoss lukkes ned og mindst 450 arbejdspladser går tabt, vil det også have indflydelse for de firmaer, som direkte eller indirekte arbejder for Danfoss-koncernen. Speditioner kører i tomgang, de første lukninger er en realitet - i Padborg står flere tusinde trailere og venter på igen at blive taget i brug.

I Tyskland forventer man i indeværende år ca. 1 mio flere uden job, og prognoser tyder på, at der ved udgangen af 2010 forventes over 5 mio arbejdsløse.

Så det er naturligt, at man henviser resp. advarer mod social uro, der kunne opstå i denne sammenhæng - retfærdighedsspørgsmål, angst for jobtab og opbygget social velfærd beskæftiger en hel del mennesker.

OMVENDT

Omvendt kan man pege på, at prognosen for GfK tegner et positivt billede. Til trods for så mange negative udsigter stiger efterspørgslen på dagligdagsvarer, og også de aktuelle IFO-tal tyder på et lidt bedre billede. "Abwrack"-præmien holdt bilsalget i gang - i det mindste hvad de mindre biler angik. Samtidig kommer tilsvarende tilbud fra andre brancher. Rentesatsen er fra den europæiske centralbank sænket til et absolut minimum.

Med de før nævnte mange milliarder har mange ansvarsfulde arbejdsgivere og erhvervsdrivende sammen med deres medarbejdere i samarbejde med staten, der hjælper, hvad "korttidsarbejde" angår, indtil videre sørget for, at arbejdspladser holdes - så vidt det overhovedet er muligt. Aktiekurserne i Tyskland er i år steget med mere end 30% - og det til trods for, at mange børsnoterede firmaer melder om negative tal. Så en korrektur nedad kan ske på hvad tidspunkt det end skulle være.

HOLDER PROGNOSENE?

Men holder alle forhåbninger og prognoser? Creditreform forventer i indeværende år en stigning på mere end 20% til 35.000 insolvenser.

Fra Danmark kommer der meldinger om, at hver 5. virksomhed - baseret på aktie- eller anpartselskaber - er lukningstruet. På landsplan taler man om 18,2%, der er truet af konkurs - værst er det i Storkøbenhavn-området.

Skibsværfterne har det heller ikke godt. Afleveringen af nybyggede skibe bliver udskudt, og man forventer, at mere end 10% af alle worldwide bestilte skibe storneres. Fragtraterne er helt i bund - en stigning forventes ikke før året 2011.

IHK-TAL

Tallene fra IHK for 1. kvartal 2009 i Slesvig-Holsten bekræfter den omtalte

negative udvikling og lyder som følger:

Kun 14% af de adspurgte betragter udviklingen som god - mod 28% i sidste kvartal,

35% som tilfredsstillende - mod 43% sidst,

51% som dårligt - mod 29% sidst.

Byggebranchen kan tydeligt spore en nedgang i den private og offentlige ordretilgang. Projekter som finanseres via konjunkturpakken II er endnu ikke realiseret.

14% betragter udviklingen som god - mod 23% i sidste kvartal,

39 % som tilfredsstillende - mod 44% sidst,

og 47% som dårligt - mod 33% sidst.

Byggebranchen forventer en nedgang i antallet af beskæftigede og i konsekvens heraf også af investeringer indenfor branchen.

DETAILBRANCHEN

Udviklingen i detailbranchen er som omtalt ikke berørt af krisen i samme omfang som f.eks. bilbranchen og maskinindustrien. Tilbagebetalingen af "Pendlerpauschale" og øgede indtægter hos en del af befolkningen styrker købelysten.

18% betragter udviklingen som god - mod 23% i sidste kvartal,

51% som tilfredsstillende - mod 45% sidst,

og 31% som dårlig - mod 32% sidst.

Servicebranchen og sundhedssektoren har det stadig bedst - sammenlignet med andre brancher.

28% betragter udviklingen som god - mod 28% i sidste kvartal,

63% som tilfredsstillende - mod 59% sidst,

og kun 9% som dårlig - mod 13% sidst.

PESSIMISME

Fremtidsperspektiverne betragtes med lidt pessimisme. Dog vil en del af de adspurgte gerne udnytte de gunstige

rentesatser til investeringer. Fagligt bedre uddannet personale efterlyses stadig.

Kreditbranchen melder kun om en lille nedgang i de positive tal, der i den senere tid har præget denne branche. Antallet af lån til privatkunder viser en positiv tendens, mens lån til virksomheder er lidt nedadgående. Inden for bankverdenen spores en positiv tendens, hvad investeringer angår.

14% betragter udviklingen som god - mod 21% i sidste kvartal,

77% som tilfredsstillende - mod 79% sidst,

og 9% som dårligere - mod 0% sidst.

Den fremtidige udvikling i kreditbranchen synes positiv.

IKKE BANGE

En opinionsundersøgelse foretaget af Allensbach tyder på, at borgerne her i landet ikke er bange for en krise, ej heller ønsker man andre styringssystemer, hvad økonomien angår. Kun 13 procent troede i begyndelsen af året på, at aktiekurserne var i bund. Samme gruppe mente ikke, at deres økonomiske situation ville blive dårligere i løbet af de næste 12 måneder.

Men samtidig er man realistisk: 2/3 af de adspurgte forventer en nedgang - men ikke at det går helt galt, 4/5 tror på flere uden job i de næste måneder, men mener også, at deres egne opsparinger ikke bliver berørt af krisen. Kun 27 procent af alle beskæftigede er bange for at skulle miste eller skifte deres job.

Man forventer også generelt, at de nye overenskomster/lønftaler og pensionsforhøjelsen fra juli øger købekraften og dermed styrker indlandsforbruget - og dermed også modvirker de store tab på eksportmarkedet - som jo er en realitet.

VOR FORENING

Men for at komme tilbage til vor egen lille forening vil jeg starte med den diskussion, vi havde sidste år, hvad aldersstrukturen i foreningen og bestyrelsen angår. Vi var enige om, at ethvert medlem skulle skeffe et nyt medlem. Hvor er de henne?

AKTIVITETER OG UNGE MEDLEMMER

Også igen i 2008 har der været en hel del aktiviteter. Bestyrelsen har holdt fem møder, ved det konstituerende møde blev både formand, næstformand og kasserer genvalgt. Vi har beskæftigt os med aktuelle emner, forbedret virksomhedsbesøg, repræsenteret foreningen ved SSFs og SSWs landsmøder, har været til arrangementer sammen med landsregeringen i Kiel og IHK her i Flensborg.

Vi har igen prøvet på at få fat flere nye, unge medlemmer – men her gælder, at en del af de unge af forskellige årsager ikke mener at kunne afse tid til foreningmøder og -arbejde. Måske sælger vi os selv for dårligt. Vi må erkende, at vi ikke kan se så mange nye handels- og håndværkervirksomheder indenfor mindretallet.

I hvert fald skal min opfordring til jer alle endnu engang lyde: Hjælp med at få nye medlemmer – ellers bliver erhvervsforeningen en skønne dage en pensionistforening - og det ville være beklageligt.

BESØG

Foreningen har været på besøg hos flere virksomheder og institutioner i løbet af året. Den 2. september 2008 besøgte vi rensningsanlægget i Flensborg. Et informativt besøg, som gik langt ud over det, jeg selv havde forventet. Der var 30 deltagere.

Den 7. oktober besøgte vi Bov Mejeri – et selskab under Arla Foods – i Kruså. Dette besøg blev allerede planlagt for en tid siden, så nu var vi glade for, at

byggerodet næsten var overstået. På mejeriet i Kruså har man i den senere tid investeret mere end 350 mio dkr. og har fået det nyeste og mest moderne anlæg i Danmark. Her bliver der kun produceret fetaost. Om sommeren har man ansat 250 medarbejdere, p.t. var der 185 beskæftigede. Også her var vi 30 deltagere (max. antal for besøgsgrupper på mejeriet).

Den 24. marts i år var vi på besøg hos Johannsen Rum i Mariegade og efterfølgende til et arrangement i Union-Banks lokaler. Her holdt Lars N. Henningsen et foredrag over emnet "Rom, rødvin eller støbegods - hvad drev Flensborg fremad?" En dejlig aften med en bid mad og et glas til. Tak til Union-Bank for husly m.m. Vi var 46 deltagere.

Den 28. april drog vi mod vestkysten. I Esbjerg fik vi hos Jutlandia - et datterselskab til J. Lauritzens Eftf. - et udmærket indtryk af, hvad der skal til i forbindelse med olie- og gasproduktionsfelterne i Nordsøen. Hvor store de vindmøller er, der bliver udskibet i Esbjerg via Jutlandia - det havde mange af deltagerne sikkert ingen idé om. Nu ved vi også det.

Efter en lille forfriskning tog vi til Point Nybro. Dong er ejer af denne store pumpstation, hvor alt gas fra hele den danske del af Nordsøen samles, bearbejdes og sendes videre ud i distributionssystemet. Gasmængden gennem Nybro er ca. 7.000 mio m³ per år. Hertil hører også 18.500 km pipelines, som styres centralt fra Nybro. En interessant og informativ dag. Desværre mødte tre tilmeldte ikke op. Det var lidt ærgerligt, da besøgsgruppen kun måtte være på 30 personer, og flere stod på venteliste.

TILSLUTTET SSF

Dansk Erhvervsforening er en tilsluttet forening under SSF.

På landsmødet den 8. november 2008 var det hensigten at ændre for-

målsparagraffen derhen, at den svarer til de opgaver, foreningen reelt allere-de har taget sig af i de sidste mange år. Men kirken og skoleforeningen var imod, og ydermere benyttede Karl Otto Meyer sig af sin taleret - og hans populistiske tale skabte i hvert fald uro og dermed usikkerhed hos nogen af de delegerede, som jo ganske ofte har flere hatte på. Der skulle et 2/3 flertal til - men der manglede 6 stemmer.

I denne sammenhæng kan man med rette spørge sig om det rigtige i, at kirken og skoleforeningen blander sig i SSFs anliggender - jeg personligt mener nej - men da SSF som kulturorganisation gerne skal have hele sit bagland i orden, startede man på en ny runde meningsdannelse.

ÆNDRINGSFORSLAGET

Det nu foreliggende ændringsforslag lyder således: »Formålet realiseres især ved... varetagelse af det danske mindretals interesser i mindretals-spørgsmål, der vedrører kontaktarbejdet på Christiansborg, Mindretalsrådet

i Berlin, DialogForumNorden i Slesvig-Holsten og FUEF - i samarbejde med relevante foreninger og mindretallets parti.«

Denne formulering er afstemt med SSW, og også Samrådet er blevet orienteret.

Denne formulering er blevet drøftet bredt i foreningen og i de tilsluttede foreninger. Det skal også nævnes, at Rigsrevisionens bemærkninger om de formålsbestemte bevillinger fra Danmark bliver tilgodeset med denne nye formulering.

SAMRÅDET

Jeg vil også ganske kort komme ind på arbejdet i samrådet. Jeg har sidste år kritiseret den manglende samarbejdsvilje, der delvis var præget af mistillid. Nu er vi ved at få tingene på plads. Man er enig om, at samarbejdsaftalen skal reformeres. Der er nedsat et evalueringssudvalg - jeg er med i den gruppe - og jeg fornemmer, at vi vil opnå konsens til en fornuftig og fremtidsorienteret ændring af samarbejdsaftalen.

DSH – FORENINGEN AF AKTIVE KVINDER I SYDLESVIG - tilsluttet SSF:

Ikke bange for barske emner

Af formand Inge Lise Møller

DSH - Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig, tidligere: De Sydslesvigske Husmoderforeninger, startede året 2009 med ca. 700 medlemmer fordelt på 11 foreninger - fra Holtenå i syd til Flensborg i nord. Desuden Nibøl, Frederiksstad, Bredsted, Vyk, Kejtum og Vesterland på vestkysten samt Slesvig,

Rendsborg og Egerfnørde. Medlemstallet lokalt er fra 9 til 200 medlemmer.

Året starter som sædvanligt med de mange generalforsamlinger. Hvis det er muligt, tager jeg til alle generalforsamlinger, også på øerne. Det er somme tider nogle lange dage. Men jeg føler, at det er af stor betydning, at jeg får den direkte kontakt til både be-

styrelserne og deres medlemmer. Samtidigt er det også spændende at høre om deres arbejde og ideer.

75 KR. FOR ET KNALD

Vort første kredsarrangement er altid weekendstævnet på Jaruplund Højskole, som i år havde emnet: "Kvindehandel", et utroligt barsk emne. Man anslår, at der årligt handles omkring fire millioner mennesker, heraf 80% hunkøn (30% voksne og 50% piger (børn)). 800.000 handles internationalt og igen 80% af disse som sexslaver. De skal hver nat betjene mellem 30 og 40 mænd for at kunne betale bagmanden 2000 kr. dagligt. I Danmark kan man få et "knald" uden kondom for 75 kr.

På landsmødet for Aktive Kvinder i Danmark traf Tove Hinriksen og jeg Christian Stadager, som er direktør for "Safe and alive", som bliver støttet af Aktive Kvinder rent økonomisk. Det tog os ikke lang tid at finde ud af, at det emne måtte vi gøre mere ved.

Vi fik Christian Stadager og Christian fra "Christians venner" til at komme herved for at holde foredrag og orientere om deres arbejde. Det var en utrolig oplevelse. Vi har siden læst dokumentarromanen "Solgt til sex", og der var vist ikke nogen af os, der kunne fatte noget af det, og især ikke at mænd kan købe sig til den slags så billigt.

Pigerne bliver brændemærket, for at enhver bagmand kan kende sine piger. En enkelt pige havde syv forskellige brændemærker.

HUSMODERDAGEN

Husmoderdagen var i år tilrettelagt af DSH – Foreningen af Aktive Kvinder Bredsted. Alle mødtes til en gudstjeneste i Nibøl kirke. Derefter var der bytur og middag på Noldemuseet samt besigtigelse af museet.

Selve mødet blev holdt på Bredsted Danske Skole med Flemming Nielsen (tidl. Radio Syd) som foredragsholder

med emnet "Sønderjydske skæbner". En rigtig god dag.

SAMARBEJDE

Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig samarbejder med Den Slesvigske Kvindeforening og har kontakt til Den Nordslesvigske Kvindeforening i Danmark. Tove Hinriksen, Birthe Hansen og jeg sidder i Folkevirkes repræsentantskab i København. Tove er også valgt ind i forretningsudvalget samme sted.

Vi samarbejder også med Aktive Kvinder i Danmark, hvilket vi er glade for.

Vi har to repræsentanter i Voksenundervisningsnævnet, Anette Sørensen og Birthe Hansen. Så har vi tre i Sundhedsrådet, Ruth Fink, Anette Sørensen og Karen Scheew. Karen sidder også i Dansk Sundhedstjenestes forretningsudvalg.

I Humanitært Udvalg sidder Anette Sørensen som vor repræsentant.

Desuden samarbejder vi med Sydslesvigsk Forening, Dansk Centralbibliotek, Den Slesvigske Kvindeforening og Kirkehøjskolen om forskellige foredrag, som er med til at gøre de enkelte foredrag billigere for os alle og samtidigt kommer de ud til mange flere.

Et første fællesarrangement fandt sted den 3. oktober.

Og vor informationstur i år gik til Økolariet i Vejle.

Årets gang i foreningen 1.9.08-1.9.09

Af formand Annemarie Erichsen

For os startede beretnings-perioden med noget, der var lidt, nej, egentlig meget, ud over det sædvanlige.

Kvindeforeningen var blevet bedt om i samarbejde med de tyske Landfrauen at stå for Sønderjyds Kaffebord ved et arrangement som led i den dansk-nordiske kulturuge i Slesvig.

EN OPLEVELSE FOR ALLE

Jeg havde været med i planlægningen af dette event fra starten af, og en ikke ringe del af sommerferien gik med sammen med Marianne Wulf fra

Dansk Generalsekretariat at skrive, oversætte og redigere opskrifterne i et lille hefte om kaffebordstraditionen. Samtidig gjaldt det om at få kontakt til den rette kreds af Landfrauen, mobilisere egne medlemmer og forklare alle, hvad og hvor meget der skulle bages af alle de mange opskrifter, som Inge Adiansen fra Sønderborg Slot havde fundet frem til formålet, for alt skulle være historisk korrekt, selv borddækningen.

Sønderjysk kaffebord på Gottorp-Skolen ved Kulturugen 2008: Stuvende fuldt hus - Kageparaden - Holdet bag. (Fotos: privat)

Og det hele fungerede perfekt - også samarbejdet med Landfrauen Schleswig und Umgebung og deres Servicebörse Eider-Treene-Sorge, der bagte en stor del af lagkagerne, fordi de havde et af myndighederne godkendt køkken til det.

160 forventningsfulde gæster lyttede spændt til Inge Adriansen, der på dansk fortalte om kaffebordets betydning – oversættelsen lå fremme i de før omtalte hefter – og blev derefter budt på ikke færre end 21 forskellige slags kager. En hærskare af Landfrauen og kvindeforeningsfolk skænkede kaffe og bød kagefade rundt med mig som dirigent, så alle vidste, hvad der blev serveret.

Ind imellem var der et lille pusterum, hvor Michael Grosse læste Siegfried Lenz "Jütländische Kaffeetafel" – en fantastisk oplevelse for alle implicerede og vel sagtens også for publikum, for det endte i lang standing ovations for os "aktive" kvinder.

ELLERS SOM DET PLEJER

Ellers har året stort set formet sig, som det plejer.

Pr. 31.12.08 havde Den slesvigske

Kvindeforening 762 medlemmer fordelt på 22 kredse.

I løbet af 2008 er der rundt om blevet holdt 283 kredsmøder med 3.530 deltagere. Distriktsmøder har samlet yderligere 68, og de 6 møder på landsplan har samlet 323.

Antallet af ældreklubmøder i Kvindeforeningens regi var oppe på 146 med 2.200 deltagere. Dertil kommer 36 arrangementer, hvor Kvindeforeningen har samarbejdet med SSF og/eller menigheder, skoler o.s.v. så som årsmøder, sankthans- eller adventfester samt en lang række fællesplanlægningsmøder til koordinering af de forskellige aktiviteter på lokal plan.

Kvindeforenings-kredsene har gennemført møder med fokus på emner som inkontinens, naturmedicin og -kosmetika, "vær god ved dine fødder", wellnes (på Skipperhuset), Leif Dahl, "fra Grundtvig til Gnags", rejseberetninger, litteratur, madlavning, husflid, lotto, sang, spil, høkeraften, tøseaften, forskellige teaterbesøg inkl. musicaltur til Hamborg, cykelture, havebesøg, byvandring, virksomhedsbesøg og ture til udstillingen om Margrethe Erichsen, til vadehavet, Kobbermøllen, Danfoss Universe, og mange har besøgt Landesgartenschau.

Fra efterårsstævnet på Valsbølhus. (Foto: privat)

BREDER SIG

Desuden er der blevet holdt de obligatoriske generalforsamlinger, mange hyggemøder, hvor man bare sludrer over en kop kaffe, adventsmøder og arrangementer for ældre fra egne rækker eller det lokale SSF-distrikt. St. Vi holder kaffe på kanden til alle, der kommer til bogbussen, når den er på skolen, og jeg mener at have hørt, at ideen har bredt sig til andre kredse.

MØDER OG STÆVNER

Hovedstyrelsen inviterede til aktivitetsdag på Valsbølhus, husflidsemnerne var glassmykker, lampeskærmsfoldning og patchwork.

Efterårsstævnet blev holdt den 25. oktober 2008 sammesteds, og det blev til en fin dag med Ole Therkildsen, der om formiddagen talte om "Kvinder i

dansk litteratur", og da det jo var sangens år, havde vi bedt Rigmor Ejbye om at synge med os om eftermiddagen. Hele dagen kunne man se en udstilling af håndarbejder, som kredsens medlemmer for tiden syslede med.

Middagen ind imellem var også fin, så alt havde stået til det bedste, hvis ikke fyringsanlægget i gymnastiksalen gik i stykker, så det blev en lovlig kold affære.

Højskoleweekenden blev afviklet den 20.-22. februar 2009 på Rønshoved Højskole under mottoen "Langs Flensborg Fjord", et emne, der blev belyst med foredragene "Kongeturisme, stor-skibsfart og fjordsejlsads" ved Lars Henningsen, "Grænseoverskridende samarbejde, hvordan det begyndte, og hvor vidt vi er nået" ved Martin Klatt og en tur til Sønderborg med rundvisning på Alsion; søndag morgen hyggede vi os med blomsterbinding, instrue-

Fra sommerudflugten til Altes Land nær Hamborg: Velbevaret smuk gavl (næste side) - og den søde guide i folkedragt. (Fotos: privat og Aage Bracke)

gående forklaring om frugtavl og afsluttende besøg på friluftsmuseet Kiekeberg. Begge dage var busserne fyldt med 58, så jeg måtte nøjes med plads på gulvet, medens guiden var om bord, og stadig var der et par på venteliste, der desværre ikke kom med, typisk for det sammenhæng og det sammenhold, der kendetegner "min" forening.

REPRÆSENTATION

Kvindeforeningen deltager i arbejdet omkring Sundhedstjenesten og dens plejehjem og ældreboliger, har sæde i voksenundervisningsnævnet, i det humanitære udvalg og deltager i arbejdet de tilsluttede foreninger imellem, desuden er vi aktive i arbejdet i LandesFrauen-Rat, Kiel.

ret af Karen Jensen. De 30, der deltog, havde en interessant og fornøjelig weekend sammen.

Generalforsamlingen holdtes den 13.3. som sædvanlig på Jaruplund Højskole, og efter at den officielle del var overstået, hørte vi Henning Jepsen fortælle om sine helt personlige oplevelser i Ghana og så lysbilleder til. Foredraget var gribende, men dagens oplevelse var måske Antje Mohr, der på pæneste dansk bragte en oven i købet længere hilsen fra LandesFrauen-Rat, Kiel.

Og i begyndelsen af sommerferien var vi på to ens udflugter til Altes Land med en guidet tur gennem området og et besøg på en frugtplantage med ind-

STØTTE TIL UNGE PÅ EFTERSKOLE

Vi siger tak for de penge, vi har fået til vort arbejde. I år har vi ud over de sædvanlige beløb fået kapitalen af Thora og Emil Brodersen Legat, der er blevet opløst. Det drejer sig om godt 10.000 euro, og vi har besluttet med disse penge at støtte trængende unge, der søger på efterskole i Danmark. De første fire har fået hver 500 euro, og vi har tænkt os at bruge tilsvarende de kommende år, indtil pengene er sluppet op, så hvis der er behov, søg.

Annemarie Erichsen
Ulstrupfeld 5
D-24999 Wees
tif. 04631/1478

Lille stigning i abonnementstallet

Af adm. direktør og chefredaktør
Bjarne Lønborg

Aktieselskabet Flensborg Avis sluttede regnskabsåret 2008 med et tilfredsstillende resultat. Budgettet blev opfyldt, og et lille overskud på knap 2000 euro blev overført til mellemregningskontoen mellem selskabet og den danske stat.

Vigtigt for årsresultatet er udviklingen i abonnementstallet, der med en lille stigning på en procent for sjette år i træk blev holdt stabilt. Flensborg Avis er blandt de kun tre danske aviser, som har kunnet fastholde oplagstallet i det forløbne år.

PORTOSTØTTEN

Omlægningen af den danske portostøtte ramte Flensborg Avis med et tab på 80.000 euro på årsbasis, fordi Biblioteksstyrelsen, der er fordelingsmyndighed, ikke ville anerkende Flensborg Avis som mindretalsavis, mens den tyske mindretalsavis i Sønderjylland blev anerkendt som mindretalsavis og derfor var berettiget til ekstra portostøtte fra supplementspuljen til bl.a. mindretalsaviser.

Det lykkedes os

dog at få en lille andel af en ekstra støttepulje på 30 mio. kroner. Men der er stadig en betydelig negativ forskel på vor andel i portostøtten i dag inklusive ekstrastøtten og på den billige avisporto, som alle danske dagblade modtog under den gamle ordning.

E-AVISEN

Derfor har vi fremskyndet implementeringen af avisens e-avis-udgave, så den samlede avis inklusive arkivsøgefunktioner nu kan købes af abonnenter med adgang til internettet. E-avisversionen er blevet godt modtaget, fordi det er muligt at bladere i avisen på computeren, som om man sidder med papirsiderne i hænderne. E-avisen er især en fordel for abonnenter, der hidtil har

Gustav Johannsen og Jens Jessen havde også deres problemer at slås med, da de forestod Flensborg Avis i sin tid. Nu er de at finde på Mindretalsmuseet på Danevirke Museum. (Foto: SPT)

modtaget avisen med post langt hen på dagen. Den elektroniske avis kan nemlig læses allerede før, de allerfleste af os har tænkt på at stå op om morgenen – uanset hvor man befinder sig i verden.

Derfor kan abonnenter på papiravisen få e-avisen som supplement til papiravisen for et meget beskedent ekstragebyr, så avisen også er aktuel til rådighed på ferie, forretningsrejser m.v.

LANGSIGTET UDVIKLING

Sideløbende med udviklingen af e-avisen har en udviklingsgruppe på tværs af avisens afdelinger og med bistand fra eksterne fagfolk arbejdet målrettet med den langsigtede udvikling af avisen som både papiravis og elektronisk avis med opdatering 24 timer i døgnet.

De første resultater kan ses i form af farver på samtlige sider, to daglige sektioner og et livsstilstillæg i weekenden.

FLENSBORG BYKONTOR

Som et led i tilpasningen af avisen til mediemarkedets ændrede vilkår og læsernes ønsker åbnede vi i begyndelsen af december 2008 det ny bykontor med redaktion, ekspedition og salgsafdeling i Flensborgs centrum. Vi ville gerne tættere på begivenhederne i udgivesområdet største by. Alle vore ønsker og håb er i den forbindelse blevet opfyldt. Bykontoret på Willi Brandt-Pladsen er en succes, og vi har derfor flyttet hele Flensborg-redaktionen her ned.

Det har været et længe næret ønske igen at få fodfæste i Flensborgs centrum, og da vi fik et godt tilbud ved havnefronten, slog vi til. Placeringen er ideel, fordi vi nu også har mulighed for at være både redaktionel og markedsføringsmæssig aktiv netop der, hvor der er mange mennesker under by- og havnefester m.m.

Sidst i 2008 åbnede Flensborg Avis sit citykontor på Skibbroplads/Willy Brandt-Plads i Flensborg. (Foto: SPT)

En flok friske medarbejdere foran avisens informationstelt på årsmødepladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

SNÆVRE PLADSFORHOLD

I hovedsædet på Wittenbergvej har pladsforholdene i nogen tid været for snævre i den tekniske produktionsafdeling. Vi søgte derfor en særbevilling hos den danske stat for at kunne udbygge produktionshallen og fik bevilget 75.000 euro. Tilbygningen er nu færdig.

Desuden står vi overfor i år at renovere bladhuset fra 1986, hvor det er mest tiltrængt. Til formålet har vi i første omgang fået bevilget 25.000 øremærkede euro. I fjerde kvartal i år udskiftes de mest medtagne vinduespartier, så medarbejderne ikke længere skal sidde i træk og kulde på deres kontorer i især bladhusets østfløj.

ANNONCESALGET

Tilbage til omsætning og indtjening i det forløbne år: Annoncesalget blev bedre end ventet og budgetteret på

trods af finanskrisen, som vi fik at mærke i fjerde kvartal.

TRYKKERIET

I det eksterne trykkerisalg blev overskuddet næsten fordoblet til netto godt 155.000 euro i forhold til året før. Samtidig steg omsætningen i bogtrykkeriet betydeligt i fjor med godt 34 procent.

Vi har imidlertid stadig en ambition om at gøre især vores bog- og arktrykkeri til mindretalsorganisationernes trykkeri i langt større udstrækning, end det hidtil har været tilfældet - når vi er konkurrencedygtige i forhold til andre kommercielle trykkerier.

En betingelse for, at det kan lykkes, er naturligvis, at vi får mulighed for at byde på tryk opgaver i mindretalsorganisationerne. Og det kniber det desværre med. I den forbindelse taler jeg ikke alene for avisens omsætning og økonomi - men for hele mindretallets økonomi.

For det er indlysende, at mindretalsorganisationernes placering af trykkordrer i vort trykkeri økonomisk kommer hele mindretallet til gode i det øjeblik, at avisens trykkeriindtjening kan bidrage til at nedbringe vor andel af det samlede danske statstilskud.

BLANDT NABOER

Det grænseoverskridende samarbejdsprojekt, Blandt Naboer, tærede hårdt på de redaktionelle ressourcer. Det kunne ganske enkelt ikke være gennemført, hvis ikke redaktionen havde ydet en betydelig ekstraordinær indsats.

Dette projekt, der bidrager til at skabe gensidig tillid og øge tyskeres og danskeres kendskab til hinanden, og som er blevet mødt med stor tilfredshed og interesse blandt både vore og de øvrige medvirkende avisers læsere, er i 2009 blevet genoptaget i en ny og udvidet form.

De tre hidtidige deltagende aviser, Der Nordschleswiger, Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag og Flensborg Avis er blevet suppleret med JydskVestkysten nord for grænsen. Vi har i en foreløbig to-årig periode fået projektet medfinansieret af støtte på godt en halv million euro fra EUs Interreg-pulje.

Alle fire deltagende dagblade venter sig meget af projektet, som er en kombination af avisreportager og aktivitetskalender hver lørdag og en fælles hjemmeside på internettet med både artikler, debatforum og udvidede oversigter over begivenheder af vidt forskellig art i Syddanmark og Slesvig-Holsten.

MIDAS

Flensborg Avis' samarbejde med andre medier rækker endnu videre – til store dele af Europa i udgiverorganisationen, Minority Dailies Association (MIDAS), som har godt 30 medlemsaviser.

Den tekniske, økonomiske og redaktionelle erfaringsudveksling, fælles efteruddannelse og gensidige hjælp, der praktiseres aviserne imellem, er værdifuld. Desuden har mindretalsdagbladene i organisationen realistiske muligheder for i fællesskab at påvirke den politiske beslutningsproces omkring medieforhold i EU.

Med i alt fire millioner læsere kan aviserne i udgiverorganisationen tale med betydelig større vægt, end hvis det var overladt til de enkelte aviser individuelt at skabe politisk opinion i Europa.

Det gælder bl.a. på det centrale område, statstilskud til mindretalsaviser. Det var et af hovedtemaerne på den seneste generalforsamling i MIDAS i Barcelona. EU-Kommissionen har gjort sig overvejelser om, hvorvidt støtte til mindretalsaviser kunne være i strid med EUs kommercielle, grænseoverskridende konkurrenceregler.

Men både vore egne undersøgelser i MIDAS' præsidium og en videnskabelig analyse fra et spansk universitet godtgør, at netop statsstøtte til mindretalsaviser falder uden for den kommercielle konkurrenceforvridning, fordi der her er tale om kultur- og sprogstøtte, som er i overensstemmelse med EUs egne mindretalspolitiske grundprincipper.

Vi har desuden i MIDAS koblet en særlig sagkyndig sydtysk medieprofessor og et medlem af Europa-Parlamentet på sagen. De er nået til samme konklusion om, at statsstøtten til mindretalsaviser ikke strider mod EUs konkurrenceregler. Det bekræftes af, at EU-Kommissionen tidligere har accepteret offentlig støtte til svensksprogede mindretalsaviser i Finland.

MEDIESTRATEGI

Tvivlen om retmæssigheden af stats-tilskuddet til specielt Flensborg Avis blev kort berørt i den danske rigsrevisions rapport om de danske mindre-

talsskud. Rapporten afstedkom som bekendt et nyt usagligt angreb på det danske mindretal i visse danske medier med public service-kanalen Danmarks Radios tv i spidsen.

Det har givet anledning til nye overvejelser i mindretallets organisationer om den nordvendte mediestrategi. Derfor har Det sydslesvigske Samråd nedsat et hurtigarbejdende ad hoc-udvalg, der skal søge at finde frem til nogle overordnede retningslinjer for mindretallets mediestrategi. Vi er i avisens ledelse glad for at kunne deltage som konsulent med vor faglige ekspertise i det langsigtede strategiarbejde.

SUPPLERENDE ONLINE-AVIS

Teknisk har vi i det forløbne år skabt grundlaget for den supplerende online-avis ved at udskifte størstedelen af de redaktionelle medarbejders stationære computere med bærbart skrive-, foto-, video- og telefonudstyr samt dataforbindelser for alle journalister til produktionscentret på hovedredaktionen i Flensborg.

Med entydig tilslutning fra vore medarbejdere og driftsrådet har vi i modsætning til de fleste andre aviser valgt en redaktionel kombinationsmodel, der går ud på, at journalisterne via deres mobile udstyr forsyner både online-avisen og papiravisen med de nødvendige informationer. Det skal imødegå, at der opstår et nyhedsmæssigt vakuum fra papiravisens deadline frem til næste udgivelse. Online-avisen vil således i kombination med papiravisen forsyne læsere med net-adgang med en løbende nyhedsopdatering i ultrakort form, mens den efterfølgende udgave af papiravisen supplerer, uddyber og baggrundsorienterer.

FREMTIDENS AVIS

Der er i dag mange forskellige teorier i medieverdenen om, hvordan aviserne vil udvikle sig i de nærmest kommende

år. Siden begyndelsen af 1990'erne er papiraviserne med jævne mellemrum dømt ud af mediebilledet i løbet af få år. Alligevel har de overlevet, selv om det for de allerflestes vedkommende er med betydeligt lavere oplagstal end tidligere, da nyhedsformidlingen alene bestod af papiraviser, radio og tv.

Vi tror imidlertid på, at fremtidens mediebillede bliver en kombination af hurtig nyhedsformidling via online-medier, og papiraviser, der vil ændre karakter til at være mere dybdegående, baggrundsorienterende og underholdende med bl.a. livsstilsstof.

Derfor er det centralt at have klare langtidstrategier, og at disse strategier ikke blot ligger i skuffen, men realiseres i det omfang, det er økonomisk muligt og forsvarligt. Desuden er vi overbevist om, at det er nødvendigt at have en dobbeltstrategi med solidt fodfæste og erfaring med både papiravis og online-avis, hvis udviklingen på et tidspunkt skulle ændre sig mere radikalt til fordel for en af produktkategorierne.

Kombinationen af papiravis og online-avis giver også mulighed for at forsyne mange andre end papiravisens læsere med væsentlige og nuancerede oplysninger om Sydslesvig og det danske mindretal, fordi tilgangen til online-avisen er globalt ubegrænset på internettet.

LÆSERNES FRIE MULIGHED

Et af Flensborg Avis' karakteristika gennem bladets 140 årige historie er læsernes fri mulighed for at komme til orde inden for lovens og etikens vide rammer. Den tradition vil vi også overføre til den elektroniske del af avisen ved inden for en overskuelig fremtid at indrette debatfora og blogs på Flensborg Avis online, hvor der åbnes for regulære debatindlæg samt små og store diskussioner om det, læserne brænder for eller har på hjerte. Her håber vi naturligvis også at kunne hente yderli-

Tilsynsrådsformand Volker Andersen på talerstolen ved avisens aktionærs-generalforsamling i Kobbemølle i sommeren 2009. I baggrunden: Chefredaktion, direktion og andre bestyrelsesmedlemmer. (Foto: Martina Metzger)

gere inspiration til videreudvikling af avisen.

SMS-TJENESTE

I den elektroniske nyhedsformidling arbejder vi desuden med en løbende SMS-tjeneste, der kan forsyne interesserede med døgnetts vigtigste nyheder i kort form på mobiltelefon. Vi har med held testet systemet på sportsområdet. Vi overvejer nu, hvordan erfaringerne kan omsættes i formidling af en generel nyhedstjeneste.

SAMARBEJDET I MINDRETALLET

I bestræbelserne på at forbedre forskellige platforme for nyhedsformidling både internt i vore primære læserområder og eksternt er avisens samarbejde med de øvrige mindretalsorganisationer i Sydslesvig vigtig. Det gælder primært Sydslesvigsk Forening og Dansk Skoleforening for Sydslesvig,

som vi har et tæt samarbejde med om KONTAKT-avisen og Fokus-avisen.

Desuden informerer Dansk Kirke i Sydslesvig, Sprogforeningens Sydslesvig-afdeling og Dansk Centralbibliotek læserne via Flensborg Avis.

Vi mener i avisens ledelse, at den omtalte nordvendte mediestrategi i mindretallet bør have en parallel på det mere interne informationsområde. Derfor ser vi realistiske muligheder i et udvidet samarbejde mellem mindretalsorganisationerne og avisen om informationsvirksomhed med grundlag i de eksisterende samarbejdsprojekter.

Hvis Grænseforeningen også kunne blive en del af et udvidet projekt i en eller anden form, ville det naturligvis give yderligere styrke.

BESPARELSER

Udviklingen af dagbladet Flensborg Avis til mediehuset Flensborg Avis er både kompliceret, komplekst og ledsa-

get af mangeartede problemer. Her giver den økonomiske krise, som har sat sine umiskendelige spor siden fjerde kvartal i 2008, selvfølgelig vanskeligheder.

De største problemer som følge af finanskrisen skal ses i, at et fald i annonceringen, som også har ramt os – om end i mindre omfang end de fleste andre danske og tyske aviser – betyder en nettonedgang i indtjeningen. Det er også tilfældet, når oplaget falder som følge af krisen, fordi indtægtsfaldet ikke umiddelbart kan modsvares af lavere lønomkostninger.

Derfor har vi udarbejdet detaljerede økonomiske planer, der så vidt muligt skal imødegå krisens konsekvenser i foreløbig 2009, da ingen jo hidtil har kunne give et kvalificeret og troværdigt bud på, hvor længe den internationale økonomiske krise vil vare.

Det vil i et vist omfang berøre avisens kvalitet i en overgangsperiode. Men vi er i ledelsen sikre på, at den

sekscifrede bespareelsesplan i 2009 vil bidrage til at sikre virksomhedens langsigtede bæredygtighed.

Det er imidlertid vigtigt, at de nødvendige besparelser sættes ind på de rigtige steder, så den afgørende udvikling af medievirksomheden kan fortsætte netop i retning af den langsigtede bæredygtighed.

Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen og chefredaktør/direktør Bjarne Lønborg on tour som cyklister privat et sted i Sydslesvig. (Foto: Thomas Wiltrup)

En gammel dreng

Af formand Hans Christian Davidsen

Hvis Flensborg Danske Journalistforening var en person, ville den være tæt på pensionsalderen. Foreningen fyldte 60 år i 2009 – den 1. oktober for at være helt nøjagtig.

En lille hård kerne kæmper for at holde foreningen i levende live, og vi har ikke tænkt os, at foreningen skal have grå hår før tid.

Foreningen blev grundlagt i 1949 af blandt andre Carl Hagens, senere chefredaktør for Südsleswigsche Heimatzeitung (SHZ). I begyndelsen havde foreningen i højere grad karakter af en fagforening, der blandt andet forhandlede løn med arbejdsgiverne i efterkrigstidens Tyskland, hvor det faglige system var ringe udviklet. Senere har foreningen dog fået mere social og journalistisk faglig karakter.

FINE JUBILÆUMSAKTIVITETER

De fleste af jubilæumsaktiviteterne har fundet sted. Den 3. oktober har vi såle-

des haft besøg af to sydslesvigere, der har gjort karriere i den danske medieverden. Det var kunderedaktør Kerrin Linde fra Ritzau og chefredaktør Leif Jonasson fra Bonnier Publications, der var inviteret til et åbent lørdagsarrangement på Flensborg Avis for at give deres syn på den medieblæst, der har været om Sydslesvig i den danske presse – samt deres syn på Flensborg Avis set lidt på afstand.

Den 9. oktober havde vi et jubilæumsarrangement for en lidt yngre målgruppe: En koncert med det danske reggae-band BliGlad. Koncerten fandt sted i kulturværkstedet Kühlhaus i Flensborg og blev arrangeret i samarbejde med Aktivitetshuset og Sydslesvigsk Forening.

Derudover blev 60-året markeret med to foredragsaftener, som vi arrangerede i samarbejde med Historisk Samfund for Sønderjylland (Sydslesvig-afdelingen) og Museumsforeningen i Sydslesvig.

Det første var i maj, da vi havde besøg af historikeren René Rasmussen

Kerrin Linde, Ritzau.

Leif Jonasson, Bonnier. (Fotos: privat)

Et jubilæumsarrangement 9. oktober til den lidt yngre målgruppe. (Logo: BliGlad)

fra Tønder. Han fortalte den spændende historie om Flensborg Avis fra 1869 til Anden Verdenskrigs afslutning. Det var en tid, da avisredaktører gik mindre højt op i løn og statussymboler og mere i journalistiske principper og avisens overlevelse – ak ja!

Den 28. oktober tog historikeren Nils Vollertsen fra Slesvig tråden op og fortsatte med Flensborg Avis' historie efter 1945.

Vi er i gang med at forberede vor traditionelle julefrokost, som også nødigt skulle gå i sig selv.

I efteråret kunne vi i samarbejde med Kolding Journalistklub tilbyde vore medlemmer et weekendophold i Hamborg.

I begyndelsen af 2009 kunne vi præsentere vor egen hjemmeside på www.flensborg.minisite.dk. Her ligger billeder og referater fra vore arrangementer gennem de seneste ti år.

HÆDER

Flensborg Danske Journalistforening står som uddeler af William Rentons Mindelegat, og det gik i år til journalist Annelise Mølvig med henblik på efteruddannelse på Ålandsøerne.

Foreningens arkiv på Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig modtog i sommer protokoller fra oprettelsen i 1949 og fremefter. Protokollerne stammede fra et tidligere medlem, der havde haft dem i sin varetægt.

Foreningen uddeler hvert år FDJ-medaljen – en medalje fra DDRs gamle ungdomsorganisation Freie Deutsche Jugend, der efter sigende lever i bedste velgående. Den går i år til pressefotograf Povl Klavsen for at være trendsetter inden for hattemoden i Sydslesvig.

Endelig sørgede vi også for at udnævne den tidligere chefredaktør for Südschleswigsche Heimatzeitung Carl Hagens som æresmedlem i foreningen. Carl Hagens, der var med til at grundlægge journalistforeningen, er i dag 92 år, men laver vandgymnastik med folk på 30 år. Og så udtalte han i øvrigt i sit 90-års fødselsdagsinterview i Flensborg Avis, at han regnede med at blive 120 år. Gad vide, om Flensborg Danske Journalistforening holder så længe?

Carl Hagens fik i august overrakt det synlige bevis på, at han er æresmedlem i Flensborg Danske Journalistforening. Her ses han sammen med foreningens formand Hans Christian Davidsen. (Foto: Klaus Nielsen)

»Snedronningen« den største kormæssige oplevelse

Af formand Leif Volck Madsen

Den største kormæssige oplevelse i året, der gik, blev uden tvivl korets medvirken i den af skoleforeningen sponsorede opførelse af musicalen 'Snedronningen' i anledning af A.P. Møller Skolens indvielse den 1. september og den danske kulturuge i Slesvig i slutningen af september 2008.

Allerede i forsommeren 2008 var koret tilsagt et par weekender sammen med Torsdagskoret i Flensborg.

Og i slutningen af august gik det så løs med prøver næsten i døgndrift sammen med de mange små skuespillere og det imponerende dygtige amatørorkester under Bente Stengers ledelse.

Endnu nogle få dage før det hele skulle være færdigt, virkede det ret kaotisk, men de professionelle teater- og musikfolk var hele tiden fulde af fortrøstning og forstod at kalde det bedste frem i både store og små, så trætheden forsvandt, og man kløede på igen og igen.

Og da forestillingen så gik over scenen i slutningen af september, så tror jeg nok, at de fleste af de mange medvirkende var helt 'høje' i dagevis.

De forenede kor var helt klædt i sort og stod på en sort baggrund ved siden af scenen. Tanken var vel, at vi skulle være så usynlige som muligt, og vi havde derfor også strenge påbud om at sidde stille og se lige ud, altså ikke noget med at vende os om mod scenen for at se, hvad der foregik der.

Det var nu ikke helt nemt at overholde, men derfor var vi nu alligevel glade for at modtage en DVD med hele forestillingen bagefter.

Fra en øveaften. (Foto: privat)

En stor og spændende oplevelse var det at få lov til at medvirke.

STILFÆRDIGT ÅR

Derudover har det været et stilfærdigt år.

'Snedronningen' tog så megen tid og så mange kræfter, at der ikke blev tid til så meget andet.

Vi sang ved vore traditionelle julekoncerter i Slesvig og i Egernførde, og vi havde i maj et fornøjeligt besøg af mandskoret Djursland fra Ebeltoft. Det blev til en fælles sommerkoncert i Ansgar Kirken i Slesvig og en overordentlig fornøjelig aften med både dans og musik på Christianslyst bagefter. Chaufføren havde sine problemer med at finde rundt i både Slesvig by og i Angel, men til sidst kom de dog frem.

NYE SANGERE VELKOMNE

Desværre lider koret stadig af en alvorlig mangel på herrestemmer, især basstemmer. De, men også nye sangere på alle stemmer vil blive modtaget med åbne arme.

Skulle nogen have lyst til at være med, kan man henvende sig enten til dirigenten, tlf 04621-305747, eller til korets formand Leif Volck Madsen, tlf. 0461-3183994.

Koret mødes hver mandag aften i Lollfodsalen i Slesvig ved SSFs sekretariat kl. 19.45 til 21.30.

Her synger vi og har det hyggeligt under Ole Volder Nielskys ledelse.

Eftertanke

Af formand Lars Aagaard

Sydslesvig er på alle måder et udkant-område – i Norden så vel som i forbundsrepublikken. En grænseregion, en overgang. Det har hele tiden været vilkåret for en forening som NORDEN i Sydslesvig: at være midt imellem og samtidig på kanten. Det forhold ligger vel også til grund for, at Nordisk Ministerråd valgte netop Sønderjylland som hjemsted for en udkant-indsats, et nordisk informationskontor.

At repræsentere en nordisk idé, en nordisk interesse, en orientering mod Norden har hele tiden været foreningens funktion. En gang om året underkaster bestyrelsen dette udgangspunkt et "serviceeftersyn" og vier en aften til en dybtgående debat om et udvalgt aspekt. I sommerens sammenkomst var emnet: hvordan udvikler foreningsbegrebet sig i disse år, og hvordan navigerer en forening for at vedblive med at fasthold sit overordnede mål – men måske med andre midler?

Et faktum er, at yngre generationer end dem i 60'erne og opefter har andre måder at udtrykke et engagement på. Rejser er intet problem, tog, bil eller cykel holder lige for døren, betænkningstiden er kort, vejen er kort. Medierne bringer os tæt på hinanden, kommunikationsteknologien gør det enkelt at udveksle tanker over lange afstande, internettet fylder op med informationer. Hvordan udvikler en grænse-regionsforening sig under de vilkår?

En ting ligger fast: medlemstallet daler. Vi tror ikke, interessen for Norden

som region og som idé daler, kun interessen for en traditionel forening. Noget af det, der kan få en gnist til at springe, er mødet mellem mennesker. Netværk, udveksling af tanker og idéer går ikke af mode, det viser den stadige opbakning omkring venskabsbyarbejdet. Det er stadig muligt at stille op med organisering af besøg nordfra, der er en stærk vilje til at videreudvikle konceptet: møder mellem mennesker i Norden.

Tankevækkende!

"Nordisk litteratur" i november 2009 var et samarbejde mellem flere biblioteker og institutioner i grænselandet. F.v. er det lederen af StadtBibliothek i Flensburg, Stefanie Oeding, Torge Korff fra Kulturbüro Flensburg, Anette Jensen fra Nordisk Informationskontor og forrest i skrædderstilling Fenna Oldendorp, der er tilknyttet Kulturbüro som "Freiwilliges Soiales Jahr Kultur". (Foto: Flensburg Avis)

lirsberucht 2008/09

Foon formoon Jörgen Jensen Hahn

Dät er en bärj schänj as bai e Friisk Foriining, deerfoon tjöögjet jüheer apstaling:

Di 14. moi 2008 häi üusen älerekub san ursüüfluch eefter Oowentoft än Södweestjarn.

Foon e 30. moi bit tu e 7. juuni wus üusen jöögedkonsulänt ma en floose junge wüste tu e Europeada önj Graubünden/Schweiz, e jarst fötjbäleuropamäisterschap for manerhäide. Deer jeeft et en gouen dokumtaarfilm ouer foon Claas Riecken.

Anke Joldrichsen än e formoon san foon e 22. bit 24. moi mawään tu e 53. FUEV-natsjonalitäätenkongräs önj Pécs/Ungarn.

Foon e 23. bit 25. juuni wjarn Christiane än Meta Bodenhausen än üusen geschäftsäärer ma 15 fraschoulere üt Bräist aw en frasch fiiljtuur eefter Taning.

Tredjeklasses elever kappedes om at læse højt på frisisk for børnehavebørn - et af flere innovative projekter fra den dansk-frisiske Risem Schölj i Risum. (Foto: privat)

Et waagiinje 5. än 6. juuli wus önj Stääsönj en interfriisk madelälerlooger bai üüs waane foon Frisia Historica.

Di 25. juuli wörd e Europeadafilm "Wat san we? Fräsche!" önjt Rio-Reiser-hüs präseentiird – önj ferbining ma en frünshapspaal foon üüs foomne iinj en Reiserhüs-ütwool.

Foon e 14. bit 21. august 2008 wjarn 22 friiske ma üusen goue waane Alastair Walker önj e spase aw "interfriisk" spräkeräis bai e bretoone önj Brest. Deer wus swäär haanekaamen, ouers et heet bai en wörlkik inträsant program was niimens fertrin, dät'r ma wus.

Foon e 15. bit 17. august wjarn üüs fötjbälwüste tu en frünshapspal eefter e Lausitz, önj ferbining ma en sorbisch jöögedfestival.

Di 22. än 23. august wjarn we aktiif bediilid bait samerfäst önjt Rio-Reiser-hüs önj Fresenhagen. We köön wi e friisk rockband Lembek präseentiire.

Di 6. septämber 2008 määgeden we ma en latjen floose foon 20 wäksne än fiiv bjarne üusen samerüüfluch eefter Fäär, am et nai museum "Kunst der Westküste" önj Aalkersem känentuliiren.

Än dai lääser häi e Friisk Foriining fjouer moon malded tu en huulew-marathon bai e "European Minority Marathon" önj Flansborj.

Di 8. oktoober wjarn üüs älere lasmoote aw harfstüüfluch eefter Bräist tut oldtimer-museum önj e Bredstedter Sool.

Üüs Friisk Harfsthuuchschölj än e Familiideege gängen foon e 10. bit 14. oktoober 2008 önjt evangelisch jöögedtoorp önj St. Peter for ham. Uk wan St. Peter üs was ai sü gau wischucht, wus et en harmoonisch än tematisch intresant harfsthuuchschölj.

Frisiskstuderende fra Flensburg Universitet tager gerne til Bredsted og Risum på informationsture - her på Risum Skole med prof. dr. Thomas Steensen (t.v.) fra Flensburg Universitet og Nordfriisk Instituut. (Foto: privat)

Di 25. oktober wus et eefterdrâawen foon e sprâkerâis önj Risem, weer Temmo Bosse en smuken bile-film wised heet.

Di 12. nowämber 2008 wörden da

biise autoboonschilde bai e A7 apstald. For dât projâkt foon e Foriining jäif et dan en ekstra tunkschriwen foon e loonrâdj.

Foon e 13. bit 15. nowämber heet e Friisk Foriining et tweed "European Minority Film Festival" önj Hüsem tuhuupe mat kiino-center ütruchted. Di saneene wus en grut filmgala önj fritidshüs foont TSBW.

Di 10. önj e jülmoune füng üusen âlere-floose wi besäk foon Christiane ma en latjen floose schöljbjarne tu en fiirliken adwânts-eeftermadi.

Di 20.12. häi üusen jöögedkonsulânt wi en floose junge manschne tu en jüldrâawen låâsid, dât tooch ferbûnen ma en ütfluch eefter Ungeln.

Di 17. januar 2009 määgeden we en

Også blandt historielærere på de danske skoler i Sydslesvig har det frisiske interesse. Det dokumenteredes ved en informationstur bl.a. til Nordfriisk Instituut tidligere på året. T.v. konsulent Kirsten la Cour und institutionsleder prof. dr. Thomas Steensen. (Foto: Gondrun Verch, Nordfriisk Instituut)

klausuurdrääwen foon üüs stjör tuhuupe ma geschäftsfäärer än jöögedkonsulänt än e formoon foon e Rökefloose. Berta Marie Markussen heet üs önj ärbe fungen, än deer san määst 100 idée tu papiirs broocht wörden, weer et nai stjör ham nü ma befoote wårt.

Üüs wunterfäst ma gräinküüljääsen fiirden we di 6. februar önj Ingwersens krouf önj e Hoorne. Dolores, e teoterfloose for junge manschne, spaald deertu ma "E tukamst as diling" en nai frasch kameedistuk.

Tut biikebränen, di 21. februar, häin da frasche feriine jarling eefter Risem önjt "Fraschlönj" lääsidi. Ouerdät et en saneene wus, häin e Wattwöhler än DJ Dirk Bork ältens en fulen doonssool. Gerd Vahder hül e biikenreede, än Sven Stümer sörid for ääsen än drainken.

Di läädere däi gäng et dan nuch eefter Aalkersem, weer üusen tweede formoon, Ingwer Nommensen, san buntje as formoon foon e Frasche Rädj oufdänj heet. Hi as eefter Norwegen fleeted, än uk wan'r diling ai heer

I anledning af Husum-Filmdagene 2009 var der premiere på den frisisk-plattyske film »Gåns natörlík« ved Medienbüro Rieken i oktober 2009. I filmen, der er på 30 minutter og kunne følges med tyske undertekster, præsenteredes frisisk og plattysk som familiesprog. (Foto: Medienbüro Rieken)

weese koon, schal ham foon e Friisk Foriining tunk säid wårde for dät, wat'r önj üusen san åles dänj heet.

Foon e 27. februar bit 1. märts häi e Foriining tu en feriinsouergripen teoterseminaar aw e Knivsberg lääsidi, weer 14 manschne diiljnümen hääwe.

Sunt märts san we gånks aktuäl insteegen bai en nai webradio, Radio Magic Music, weer et nü fiiw tooche e waag möre tooche e däi tisinge aw frasch jeeft.

Önj üüs fersoomlingshüs önj Stääsönj drääwed ham di 16. april 2009 fort jarst tooch e friiske kiinoklub. Deer wårde we önj e tukamst nuch ooftinger foon hiire.

Üusen ålereklub drääwet ham widerhaane iinjtooch önj e moune önj Lunham önjt Galerie-Café tu en meekliken eeftermadi ma forleesen, koordespaalen än snääk.

E Foriining heet et bjarnetünsårbe önj Lunham wi ma 300 euro stiped, än we hääwe e bjarnetün bait schölj önj Risem döör innoome foon twäär loto-eene hülpen.

Bai Ute Jessen (Risem Schölj), Gary Funck (Stääsönj fersoomlingshüs) än bai Marie Tångeberg (Åfkebel) hääwe wi en ra manschne üüs fraschkurse beseecht. Di 7. septämber 2009 häi we en naien fraschkurs ma Ute Jessen önj Risem.

Sam foon üs san mawään tu e Friiske Kongräs önj Leer (12.-14. juuni), "Feerie for frasche bjarne" önj Risem (20.-24. juuli) lää jarling wi önj üüs hönje än Gary Funck wus ma 15 junge manschne än en päär heelpere aw jöögedspräkeräis eefter Wales (10.-17. august).

Et stjör heet ham önjt fergängen årbesiir oocht tooche drääwed. Et as en naien aplååge foon üüs "Jew-åchtschild" önj bääder kwalitäät bestald wörden, wat huum bai üs kuupe koon. Üusen geschäftsfäärer heet mahülpen bait tuståndekaamen foon en interfriisk Europa-Spal, wat uk tu kuupen as.

Turbulente tider

Af konsulent Joachim Spitz

De seneste år har været turbulente år, både set med samfundets og med landbrugets øjne. Til midten af 2008 var der økonomisk opsving i Tyskland. Det var især den tyske eksport, som sørgede for en lille fremgang af bruttonationalproduktet.

2008 kunne også indlandsforbruget for første gang bidrage til øget vækst.

I løbet af sommeren 2008 tegnede den globale finanskrise sig i horisonten.

Efteråret 2008 kom så med den voldsomme finanskrise siden 2. verdenskrig.

Fra en dag til den næste gik hele samhandlen mellem bankerne i stå.

En bank efter den anden meldte konkurs, flere forsikringer gik fallit.

I USA gik den største financier af huslån, Lehman Brothers, konkurs.

Denne konkurs førte til massive finansproblemer verden over.

Banker har ikke længere tillid til hinanden. Forsyning af firmaer med penge gik på et tidspunkt næsten i stå.

Regeringerne verden over var nødt til at skride ind for at undgå kollapser på finansmarkederne.

I øjeblikket råber alle banker og virksomheder efter staten. Staten er tilsyneladende den eneste garant for noget stabilitet.

LANDBRUGETS AKTUELLE SITUATION

Indenfor landbruget har vi også kunnet mærke denne op- og nedgang. I sommeren 2007 steg priserne på markafgrøder og på mælk for et kort øjeblik markant - efter mange års nedtur.

Samtidig steg dog også produk-

tionsmidlerne kraftigt, f.eks. steg gødningspriserne med mere end 100%.

Efter en kort periode med opsving dalede korn- og mælkepriserne. Fra en pris på 0,35 euro/ltr mælk raslede priserne ned til aktuel mellem 0,18-0,21 euro/ltr mælk.

Det samme kunne planteavlerne mærke. Prisen på hvede steg en overgang fra 10-12 euro/hkg til 24 euro/hkg. Denne stigning varede dog kort. Idag ligger prisen igen på et niveau på omkring 10 euro/hkg hvede.

ANSPÆNDT SITUATION

Så selv om vejrtilsættelserne i 2009 har været gode for planteavlere, og selv om høsten ligger over gennemsnit, kan udbyttet knap nok dække omkostningerne, fordi priserne for afgrøder er faldet så drastisk, samtidig med at omkostningerne er steget markant.

Situationen for landbruget er dermed for de fleste landmænd anspændt.

Mange landmænd har de senere år investeret i større stalde og større maskiner i håb om bedre priser og for at være rustet til fremtiden.

Den nuværende situation med historisk lave mælkepriser og ekstremt lave kornpriser, samtidig med at bankerne er restriktive i deres lånepolitik, gør at mange landmænd ikke vil kunne klare denne krise.

POLITIKKEN

Situationen bliver yderligere forværret af, at man fra politisk side løbende kommer med nye love og forordninger, uden at man samtidig giver landbrugserhvervet bedre rammevilkår på andre områder.

Man få indtryk af, at politikerne misbruger landbruget til at pudse deres egen grønne glorie.

EU-agrarreformen har haft store konsekvenser for landbruget.

De oprindelig udligningsbeløb bliver løbende kortet, ingen ved, hvor beløbene vil ende.

Modulation i landbrug er lige blevet sat op fra 5% til 7% i indeværende år, og den skal yderligere forhøjes til 10% til næste år.

Støtten til landbruget bliver permanent nedsat for at kunne omfordele midlerne til andre formål, fra 1. søjle til 2. søjle, eller for at få den hel fjernet fra landbruget.

GIVER OP

Alle disse nævnte punkter øger presset på landbrugsstrukturen voldsomt. Vi mærker, at flere og flere landmænd giver op.

Det bliver forstærket igennem de voldsomme turbulenser på forskellige markeder for mælk og korn.

Vi mærker også pres på tilpasning af strukturen i forædlings-virksomheder, som mejerier og slagterier.

BIO-ENERGI

En ny gren i landbruget er produktion af bioenergi. Et stadigt større forbrug af energi, afbrænding af fossil brændstof med udslip af CO₂ i atmosfæren og den deraf følgende klimaforandring, stigende politisk instabilitet i verden, seneste eksempel på dette er Rusland med dens leveringsboykot af gas og dermed faldende forsyningssikkerhed samt stigende priser på energi, har fået politikere til at reagere.

Alternative energier er efterspurgt. I vor landsdel er det især vind-, sol- og bioenergi. Bioenergi især i form af biogasanlæg til produktion af strøm og varme.

Der er planlagt langt over 130 anlæg, alene i vor landsdel, både mindre

og større anlæg. Hvert anlæg har brug for min. 60-200 ha majs.

Ca. 20.000 ha majs skal anvendes som bioenergi i disse anlæg, det vil ændre vort kulturlandskab, samt lægge pres på jord- og pagtpriser. En del landmænd bliver nu energiproducenter og ikke længere fødevarerproducenter.

RÅDGIVNING

Som konsulenter hjælper vi landmænd at komme igennem disse vanskelige tider. Opgaverne er forskellige, enten det er bedriftsplanlægning, hjælp ved miljølovgivning eller social- og økonomirådgivning.

Vi har også i år haft mange grupper og foreninger, som vi guider igennem vor landsdel.

LASSENS MINDEMUSEUM

Pasning af Christian Lassens Minde-Museum og rundvisning af utallige grupper på museet er også en væsentlig arbejdsopgave for fælleslandboforeningen.

Samtidig gør fælleslandboforeningen alt for at udvide og vedligeholde museet.

Også i 2009 har museet registreret flere tusinde besøgende.

Fire forestillinger med 250 tilskuere

Af formand Tom Knutzen

Efter sidste års remake af "Min kone spørger" har vi år spillet komedien "Vi som går teatervejen" af Henning Lindberg.

Fra oktober 2008 har vi haft øveaftener hver mandag, og traditionen tro har vi brugt weekender i februar til at finpudse. Det blev et stort stykke arbejde, men det blev udført med glæde og begejstring for teater, så det blev til nogle fornøjelige og hyggelige aftener.

Premieren fandt sted den 6. marts 2009 og blev holdt i den Blå Sal på Harreslev Danske Skole. Det blev en vellykket aften for ca. 75 tilskuer.

Den anden og tredje forestilling, 13. og 20. marts, holdt vi som i de sidste år som teatersnitte-aften, hvor publikum fik smørrebrød efter forestillingen. Forestillingerne var hurtigt udsolgt, og det blev nogle hyggelige aftener for såvel skuespillere som publikum.

Lørdag den 21. marts spillede vi så for et veloplagt publikum fra de danske ældreklubber i kommunen. Tak for kage, kaffe og skillinger.

Sammenlagt

kan vi se tilbage på fire fine forestillinger med ca. 250 tilskuere.

Mandag den 23. marts havde vi generalforsamling, hvor vi sagde farvel til Jeanette som næstformand. Hun skal have en stor tak for indsats.

Og vi sagde velkommen til Paul.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak til alle, der har været med til, at forestillingerne blev en success og har bidraget til, at de blev en dejlig oplevelse. TAK!

Vi er klar igen med nyt teater i marts 2010.

De unge aktører - plus enkelte granvoksne medspillere - under instruktør Tina Hoffmeisters kyndige og varme ledelse bød på flot teater med masser af gags og sprudlende dialoger. Det var første gang, Tina forestod instruktionen alene efter i et par år at have gjort det sammen med legendariske Holger Geipel. Tre sofistikerede divaer blev spillet af Sonja Kellner, Vibeke Harck og May-Britt Seidler. Tom Knutzen agerede teaterproducent, Helge Stumm en ung dramatiker. Irmis Rerup spillede godsets husbestyrerinde, Julia Prigge var den ene divas påklædelsesdame og Anna Freistein stuepigen på godset. Paul Schulze trak i rollen som godsets butler. Rasmus Hoffmeister sås ikke men kunne høres som speaker i TV-avisen. Andre medvirkende, der ikke kunne ses på scenen, var sufflør Lone Knutzen, kulissemændene Klaus Knutzen og lys-/teknikeren Tim Knutzen. (Foto: SPT)

Livlig og aktuel foredragsaktivitet

Af formand Nils Vollertsen

Den 11.3.2009 holdt forskningschef, dr.phil. Hans Schultz Hansen, Aabenraa, et foredrag på biblioteket i Flensborg om slesvigerne, da de i 1814-1918 blev danskere eller tyskere. Foredraget var affødt af den nye Sønderjyllands-historie, som Historisk Samfund for Sønderjylland er ved at udgive i to bind. Der deltog ca. 15.

Den 6.5. holdt cand.mag. René Rasmussen på Flensborg Avis et foredrag om Flensborg Avis i tiden 1869-1945. Foredraget havde titlen "Overleveren", da Flensborg Avis imod alle odds overlevede i de år. 32 deltog.

Den 9.7. viste tidligere landsarkivar i Slesvig, professor dr. Reimer Witt kyn-digt rundt i det gamle Frederiksberg. En notits i Schleswiger Nachrichten røbede, at 3 af de 14 deltagere kom fra tysk side. En god aften.

Den 16.9. holder generalkonsul, ad-jungeret professor dr.phil. Henrik Bec-

ker-Christensen foredrag på biblioteket i Flensborg om Sønderjylland og Sydslesvig i 1918-2008, også affødt af den nye Sønderjyllands-historie.

Den 28.10. holdt lic.phil. Nils Vollertsen foredrag på i Flensborg Avis' bladhus om Flensborg Avis fra 1945/4 og frem til i alt fald midt i 1980'erne.

I november tog vi emnet Flensborg Avis aktuelt op, også i Flensborg Avis' bladhus.

Alle foredrag arrangeres i et samarbejde med Sydslesvigs Museumsforening, Folkeuniversitetet og de stedlige biblioteker.

Foredragene om Flensborg Avis og debataften om bladet blev tilbudt i samarbejde med Flensborg danske Journalistforening. Disse Flensborg Avis-aftener var affødt dels fra vor side af et ønske om at markere Flensborg Avis' 140 års jubilæum, dels fra journalistforeningen for at markere dens 60 års jubilæum; og så enedes vi om at gå sammen, hvilket vi ikke har fortrudt.

DANSK HUSFLIDSKREDS SYDSLESVIG:

Mange aktiviteter

Af formand Walter Schneider

Den 5. december 2008 kunne vor daværende formand Jørgen Glüsing fejre sin 80 års fødselsdag. Festen blev holdt den 6. december i Det Danske Hus i Sporskifte og blev en dejlig dag for Jørgen og de mange fremmødte, som gerne ville ønske til lykke.

Jørgens helbred havde ikke været stabil i længere tid, og den 26. december døde han.

Som hvert år var Dansk Husflid Sydslesvig også synlig på årsmødepladsen i Flensborg i år. (Foto: SPT)

Vi vil savne Jørgen for hans ihærdige indsats for alt dansk virke i Sydslesvig og her især for alt det, som havde med Dansk Husflid at gøre. Vi vil bevare mindet om Jørgen med dyb respekt og taknemmelighed.

NY FORMAND

På generalforsamlingen den 17. marts 2009 blev undertegnede valgt som ny formand.

Den nye bestyrelse er i gang med at synliggøre Dansk Husflid mere ude i landskabet.

Det sker bl.a. ved, at vi har fået fremstillet en ny folder med alle relevante oplysninger om foreningen.

SYNLIGGØRELSE

Også i 2009 var vi repræsenteret med en pæn stand på friluftsmødepladsen i Flensborg. Mange interesserede kiggede forbi og fik en god snak om Dansk Husflid.

Den 9. maj 2009 afholdt "Bundeswehr Sozialwerk" en forårsbasar på marineskolen i Mørvig, hvor vi også blev inviteret til at være med. Her havde vi en stand med infomateriale og nogle af de ting, som vi fremstiller. Der var stor interesse, og snakken med de mange besøgende var livlig hele dagen.

Cathrinesminde Teglværksmuseum, Broager, havde igen indbudt os til at deltage med en stand – og her kommer der altid mange besøgende både nord og syd fra. Der deltager hvert år ca. 40 udstillere - alle fra Sønderjylland, så vi synes, at det er flot at vi fra Sydslesvig må være med.

DET DAGLIGE

Så er der selvfølgelig det helt normale daglige - nemlig at dem, som har tid og lyst, samles hver 1. og 3. tirsdag i måneden i vort værksted på Oksevejens Skole i Flensborg-Sporskifte for at lave alt det, som hver især lige har lyst at gå i gang med.

Men kig indenfor – få en kop kaffe og en snak – og se, hvad vi laver og hvordan vi er indrettet!

Nærmere oplysninger hos vor formand Walter Schneider på tlf. 0461 – 32074 eller på www.sydslesvig.husflid.dk

Bastian drejer en flot lysestage til sin kone. (Fotos: privat)

Helmut bygger et fuglehus.

Eske forbereder større ting på rundsaven.

Cricket-Forbundets fairplay-pokal for anden gang

Af Henry Buhl

I 2009 fik Husum Cricket Club atter Dansk Cricket-Forbunds fairplay-pokal. Første gang var i 2005 og så nu igen her i 2009.

Pokalen bliver tildelt den klub, der gennem fin cricket og god opførelse på og uden for cricketbanen højner og fremmer cricketspillets egenskab og ånd i dansk cricket.

Husum Cricket Club er repræsenteret i Dansk Cricket-Forbunds turneringer med fire hold: seniorholdet spiller i eliteturneringen, og derudover er klubben repræsenteret i ungdomsrækkerne med tre hold.

Husum Cricket Club havde også spillere på de danske ungdomslandshold i 2009. Således spillede Jannik Wiese på det danske drengelandshold ved en stor international turnering i England i 2009.

Og Lars Flemming Boldt var med på det danske U19-landshold på øen Guernsey, hvor der blev spillet landskampe mod Irland, Skotland, Holland og Jersey.

Fra pokalmodtagelsen 2005. (Fotos: privat)

Ved modtagelsen af Dansk Cricket-Forbunds fairplay-pokal og med de unge på danske landshold, kan man da også godt kalde cricketspillerne for gode Sydslesvig-ambassadører.

Fra overrækkelsen i 2009. Dansk Cricket-Forbunds formand Thomas Kentorp overrækker pokalen til Husum Cricket Clubs formand Jörg Krüger.

Jannik Wiese

Lars Flemming Boldt.

Udbetalte 70.000 euro i 2008

Af formand Henrik Geipel

J.C.Møller-Fonden blev grundlagt i 1976 til minde om Flensborg bys tidligere overborgmester og senere by-præsident, grosserer J.C. Møller.

Fondens formål er at hjælpe mennesker til at hjælpe andre ved at give støtte til lindring af nød, modgang og sygdom samt at sprede glæde i de hjem, der trænger til lidt opmuntring.

Legatportioner udbetales kun til personer med fast bopæl i Sydslesvig.

Kun en anbefaler kan sende en ansøgning for en trængende person/familie. Man kan ikke søge om penge til sig selv eller sin familie.

HUSK: altid at udfylde ansøgningen korrekt og tydeligt skrevet, helst i maskinskrift.

I 2008 har Fonden udbetalt i alt ca. 70.000 euro mod 84.000 euro i 2007.

Den store forskel ligger i, at en del ansøgninger kom så sent, at vi ikke kunne nå at få dem med i 2008. De blev så udbetalt i 2009.

Vi har i 2008 godkendt i alt 951 ansøgninger, fordelt over hele Sydslesvig:

Flensborg by 466, Flensborg amt 165, Gottorp amt 127, Rendsborg/Egernførde amt 16, Husum amt 119, Sydtønder amt 90, Ejdersted amt 18.

2006: 998 ansøgninger.

2007: 1.120 ansøgninger.

2008: 951 ansøgninger.

Adresse:

I.C. Møller-Fonden
Komiteens Sekretariat
Osterlücken 13a
D-24955 Harrislee

SLESVIGSK KREDITFORENING eG – tilsluttet SSF:

Sydslesvigernes lånefond for erhverv, landbrug og byggeri

Af forretningsfører Dirk von Heyer

H.G. Hansen

På generalforsamlingen den 28. maj 2009 trak H.G. Hansen sig fra sin post som bestyrelsesmedlem.

Fonden takker H.G. Hansen for stor indsats for Slesvigsk Kreditforening i over 28 år både som tilsynsråds- og siden 1994 som bestyrelsesmedlem.

Ved den lejlighed bød vi velkommen til vort nye bestyrelsesmedlem Kai Schmidt.

Kai Schmidt

Generelle oplysninger om udlånsbetingelser (august 2009):

Der ydes lån til :	landbrugsformål	op til 125.000,- EUR
	erhvervsformål	op til 125.000,- EUR
	private formål	op til 50.000,- EUR

Låntagere skal være/blive medlem i andelsselskabet („Genossenschaft“).

Konditioner: fra 5,50% p.a. fast aftalt for lånets løbetid, plus et oprettelsesgebyr på 1% af lånebeløbet, dog mindst 50 €. Lånet afdrages månedligt med mindst 1% af lånebeløbet inkl. indregnede renter. Herved fremkommer en løbetid på ca. 11 år. Ekstraordinære afdrag er altid muligt uden yderligere omkostninger. (Eff. rente 5,57% p.a.)

De forestående oplysninger er af generel art og er ikke bindende for selskabet. Over for låntagere gælder ene og alene indholdet af den individuelle lånekontrakt.

STATUS PR. 31. DECEMBER 2008

AKTIVER	2008	2007
	€	t€
Tilgodehavender hos "Deutsche Bundesbank"	5.552,86	3
Fordringer på kreditinstitutter	30.559,32	135
Fordringer på kunder (udlån)	3.218.067,14	3.145
Aktier m.v.		
heraf andele i kreditinstitutter 2.904,14	3.681,30	4
Immaterielle aktiver	5.164,64	0
Materielle aktiver	17.681,01	6
Andre aktiver	12.292,22	17
Periodeafgrænsningsposter	0,00	0
Balancesum	<u>3.292.998,49</u>	<u>3.310</u>
PASSIVER	2008	2007
	€	t€
Indlån	2.022.174,61	2.016
Andre passiver	120.363,19	119
Henlæggelser til forpligtelser	11.563,00	23
Efterstillede kapitalindskud	454.851,19	455
Andelshavernes tilgodehavende	399.650,00	417
Reserver	268.000,00	260
Overskud	16.396,50	20
Balancesum	<u>3.292.998,49</u>	<u>3.310</u>

Resultatopgørelse for regnskabsåret 2008

	2008	2007
	€	t€
Renteindtægter	172.903,16	170
Renteudgifter	20.691,16	20
Netto renteindtægter	152.212,00	150
Udbytte af aktier	580,00	1
Andre ordinære indtægter	1.802,95	3
Udgifter til personale og administration		
Personaleudgifter:		
Lønninger	66.974,98	71
Udgifter til social sikring	12.343,87	16
Administrationsudgifter	35.863,44	37
Afskrivninger på materielle aktiver	4.109,74	4
Andre ordinære udgifter	3.669,84	0
Tab og hensættelser på debitorer	8.526,90	
Indtægter på opløsning af hensættelser	0,00	19
Ordinært resultat før skat	23.106,18	45
Skat	6.709,68	25
Årets overskud	16.396,50	20

A. SITUATIONSBERETNING FOR FORRETNINGSÅRET 2008**I. Forretningsforløb****Samfunds- og brancheøkonomi**

I 2008 har belastningerne for tysk økonomi taget tydeligt til. Især den negative udvikling i eksporten har betydet en tilbagegang i økonomisk vækst. Tysklands økonomi voksede reelt kun med 1,3% i 2008 og lå dermed tydeligt under de to forudgående år.

Hvis man ser bort fra, at der i 2008 stod 2,7 arbejdsdage mere til rådighed, har væksten endda kun været 1,0%. Selve væksten blev båret, modsat de sidste år, af indlandsefterspørgslen. Det var bruttoinvesteringerne, der med 1,1% ydede det største bidrag til den økonomiske udvikling.

På grund af en faldende ordreindgang i løbet af 2008, især i årets sidste kvartal, udeblev virksomhedernes investeringslyst. Byggebranchen havde efter mange svage år en vækst på 3,0%. Primus motor i denne vækst var især de offentlige byggeaktiviteter. Sammen med de erhvervsdrivende blev investeringerne øget med 5,9 %.

Udenlandsinvesteringerne, der i de forløbne år har været en vigtig konjunkturmotor, udviste i 2008 en negativ

vækst og dæmpede den samlede økonomiske udvikling med 0,3%. Arbejdsmarkedet har i 2008 udviklet sig positivt. Arbejdsløsheds-/ledighedstallet reduceredes med 506.000 personer. Arbejdsløsheds-/ledighedsprocenten blev reduceret med 1,2% i forhold til 2007.

Forbruget i den private sektor stagne på samme niveau som i 2007. Udslagsgivende for tilbageholdenheden var tydelige prisstigninger på fødevarer og energi i de første ni måneder, som dæmpede den reelle købekraft, da lønudviklingen ikke kunne holde trit med prisstigningerne. Den Europæiske Centralbank (EZB) forhøjede referencerenten i juli 2008 med 25 points til 4,25%.

Sammenbrudet af den amerikanske investmentbank Lehmann Brothers den 15. september 2008 førte til, at US-subprime-krisen udviklede sig til en global finanskrise, der førte til en grundlæggende kursændring i EZB. Den Europæiske Centralbank skiftede til en ekspansiv finanspolitik og reducerede referencerenten i tre skridt med ialt 1,75% til 2,5%.

SLESVIGSK KREDITFORENINGS UDVIKLING:

Forretningsforløbet i 2008 var tilfredsstillende. Balancesummen var næsten uforandret.

Balancesum	2008 t€	2007 t€	Forandring	
	3.293	3.310	-17	-0,5%

Grundet vort andelsselskabs særlige forretningsstruktur - vi driver udlånsforretning ud fra en relativ fast beholdning af indskud - kan den kun i begrænset omfang sammenlignes med andre andelsbanker.

Aktiver	2008 t€	2007 t€	Forandring	
	Likvide midler	36	138	-102
Fordringer mod kunder	3.218	3.145	73	2,3%

Fordringer mod kunder forhøjedes med 2,3% til 3.218 t€. Årsagen hertil var en stigende efterspørgsel efter lån. Udviklingen var meget tilfredsstillende.

Passiver	2008 t€	2007 t€	Forandring	
	Terminsindskud	2.022	2.016	6

Indskuddene forhøjedes minimalt med 0,3%.

Investeringer:

De materielle og immaterielle aktiver forhøjes på grund af investeringer i kontorudstyr, hard- og software med 17 t op til 23 t€.

II. Formueforhold:

Egenkapital og kapitaldækning har udviklet sig som følger:

Egenkapital, solvens	2008 t€	2007 t€	Forandring	
	Andelshavernes tilgodehavende	400	417	-17
Reserver	268	260	8	3,1%
Efterstillede indskud	455	455	0	0,0%

Andelshavernes tilgodehavende er på grund af opsigelser og tilbagebetaling af andele reduceret med 4,1%.

VÆSENTLIGE AKTIV- OG PASSIVSTRUKTURER:

Såvel den branche- som også den størrelsmæssige struktur af udlån til kunder anses for at være afbalanceret. Afsikringen af udlånene er tilfredsstillende.

Den af generalforsamlingen fastlagte grænse for enkelte lån, finanstilsynets kreditbestemmelser og de interne

kreditgrænser blev i 2008 til enhver tid overholdt.

I det forløbne år kunne alle forsvarlige og legitime kreditønsker tilgodeses. I alt er der bevilget 51 lån til et samlet beløb på 782 t€. I forhold til i fjor er det en stigning på 32,0%.

De til finansiering af udlånet anvendte midler er stillet langfristet til rådighed og forventes prolongeret til de samme lignende gode betingelser.

RISIKOSITUATION OG -DÆKNING:

Som væsentlige risici for fonden anses tab på fordringer og renterisikoen ud fra ændrede markedsrenter. Begge risici overvåges løbende.

Fordringer mod kunder er vurderet med omhu. Bestående hæftelseserklæringer af vore indskydere danner en tilstrækkelig dækning af de bestående lånerisici.

I forretningsåret 2008 bevilgedes nye lån udelukkende til faste konditioner. På grund af den lave forrentning af indskuddene, som også forventes sikret for fremtiden, opstår der derved ingen væsentlig renterisiko. For forret-

ningsåret 2009 forventes et tilsvarende lavt renteniveau.

Vor fond er siden den 1.1.2007 ikke længere tilsluttet "Sicherungseinrichtung des Bundesverbandes der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken e.V. (BVR)". Da vi på grund af vor fritagelse efter §2 Abs.4 KWG ikke længere driver indlånsforretning, kunne vi opsiges medlemskabet.

III. Likviditet:

I 2008 var der tilstrækkelig likviditet. Vi kunne efterkomme alle vore betalingsforpligtelser. Vi forventer ingen væsentlige forandringer i de kommende år.

IV. Driftsresultat:

Poster i driftsregnskabet	2008 t€	2007 t€	Forandring	
Renteoverskud	152	150	2	1,3%
Personaleudgifter	79	87	-8	-9,2%
Andre administrationsudgifter	36	37	-1	-2,7%
Tab og hensættelser (netto)	9	19	-10	-52,6%
Ordinært resultat før skat	23	45	-22	-48,9%
Skat	7	25	-18	72,0%
Årets resultat	16	20	-4	-20,0%

På grund af en forhøjelse af kundefordringer steg renteoverskuddet med 2 t€. Der skal tages højde for, at en del lån først blevet etableret i andet halvår. Planmæssige afdrag og særafdrag på lån med højere rentesats kan kun kompenseres med flere udbetalinger. Personaleudgifterne reduceredes med 9,2% grundet en medarbejders længerevarende sygdomsperiode. Årets overskud blev i forhold til 2007 reduceret med 20%, dog har vi forudset at udbetale en uforandret dividende på 3% til vore medlemmer.

V. Chancer og risici for den fremtidige udvikling:

Grundet et højere samlet udlån regner vi med, at renteoverskuddet vil ligge på et højere niveau i 2009. Personale-

omkostningerne vil i 2009 stige, da en ny medarbejder skal indarbejdes. Resultatet før skat vil efter vore forventninger ikke opnå resultatet for året 2008.

Sammenfattet bedømmelse af situationen:

Den økonomiske situation er præget af en god egenkapital. Finans- og likviditetsforholdene opfylder de rent driftsmæssige krav. Overskuddet i beretningsåret var tilfredsstillende. På grund af vor solide og risikobevidste politik bevæger vi os indenfor overskuelige rammer.

VI. Forventninger:

Fondens sammenfattede situation er

efter vor opfattelse tilfredsstillende. På grund af den særlige måde, vi er finansieret på og den dermed manglende mulighed for at udvide forretningsomfanget kan resultatet kun forbedres gennem en højere gennemsnitsforrentning af udlån eller gennem yderligere besparelser.

VII. Hændelser af særlig betydning efter forretningsårets afslutning:

Der er ikke indtrådt hændelser af væsentlig betydning.

B. Forslag til overskudsfordeling:

Bestyrelsen foreslår med tilsynsrådets samtykke at fordele overskuddet som følger:

	€
3,0% dividende	11.896,50
tilførsel til reserverne	
a) lovpligtige reserver	3.000,00
b) andre reserver	1.500,00
Årets overskud	<u>16.396,50</u>

SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING – tilsluttet SSF:

Årsberetning 1.9.2008 - 1.9.2009

Af formand Hans Jessen

I det følgende skal der berettes om årets arbejde i Sydslesvigs danske Kunstforening. Det har igen været et år med mange aktiviteter, hvoraf nogle har været tæt på at bringe foreningen i økonomisk uføre. Men mere om det senere.

UDSTILLINGER

Den 4. september 2009 kunne vi åbne udstillingen "Quadrofoni" på Volkskunde Museum i Slesvig. Her blev der vist værker af den grønlandske kunstnerfamilie Silis-Høgh: maleren og grafikereren Aka Høgh, fotografen Ivars Silis, projektmageren Inuk Silis Høgh og maleren Bolatta Silis-Høgh. (Se billederne på side 76 og 77)

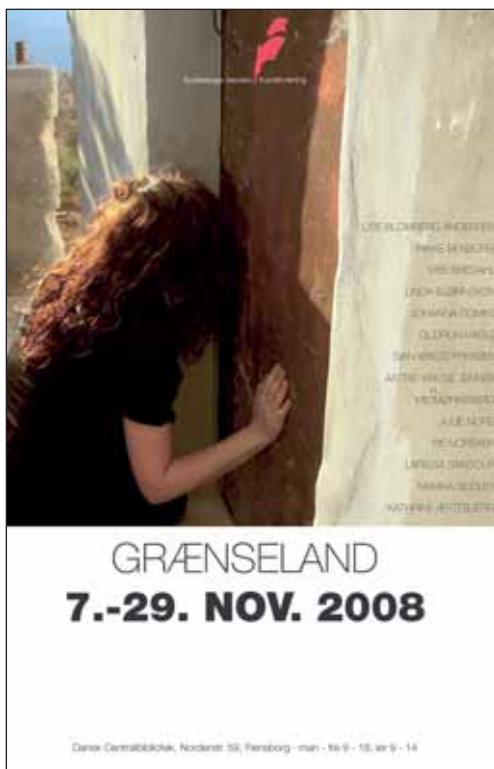
Udstillingsåbningen var optakten til den stort anlagte kulturuge i slutningen af september. Formålet med kulturugen var at vise det bedste af dansk og nordisk kultur i det nordtyske område i forbindelse med åbningen af A.P. Møller Skolen i Slesvig, og målgruppen var specielt vore tyske medborgere.

Knap 100 mennesker var dukket op til åbningen, hvori bl.a. landdagens vicepræsident Ingrid Franzen og formanden for det grønlandske Landsting Ruth Heilmann deltog, også aktivt med taler. Ved åbningen fortalte direktøren for Volkskundemuseum dr. Carsten Fleischhauer på glimrende vis om de fire grønlandske kunstneres arbejde, og det grønlandske ULO-kor underholdt.

Den stort anlagte og afvekslende udstilling blev en publikumsmagnet, i alt 12.000 mennesker nåede at se udstillingen gennem de seks uger, udstillingen holdt åben. Det er vist nok rekord i kunstforeningens historie.

ALT LYKKEDES

Selv om arbejdet med udstillingen var omfangsrig, lykkedes alt som det plejer alligevel. Der skal herfra rettes en stor tak til direktion og medarbejdere på Volkskunde Museum for det særdeles gode samarbejde. Vi er enige om, at vi også i fremtiden vil kunne foreslå udstillinger i de gode udstillingsrum på museet.

danske kunstnere, de fleste fra hovedstadsområdet.

Den efterhånden anerkendte Kathrine Ærtebjerg var primus motor i udstillingen, der mod forventning ikke fyldte meget i udstillingssalene, men indholdsmæssigt efter min opfattelse havde stor kvalitet. Alle kunstnerne havde fået til opgave at inddrage begrebet "Grænseland" i deres værker, og resultatet kunne opleves ud fra mange forskellige idéer og tilgange udført i maleri, grafik, tegning, video og foto.

Ved åbningen den 6. november 2008 var tre af kunstnerne tilstede, desværre lidt mundlamme. Til gengæld spillede gruppen JuMA Soul så godt, at de nok bliver inviteret igen, og i alt 650 besøgende var der til udstillingen.

GABRIEL-BØRSTING

Efter generalforsamlingen den 5. februar 2009 åbnede vi udstillingen "Adam Gabriel og Sten Børsting".

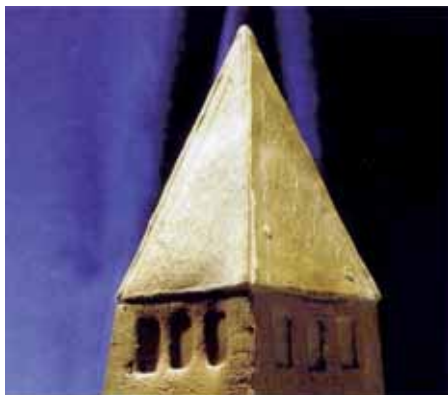
Der skal også lyde en tak til konsulent Simon Faber og dermed SSF for et godt og effektivt samarbejde om udstillingen, dette gælder også i økonomisk henseende. Heldigvis for kunstforeningen indgik udstillingen i kulturugens budget, og vi havde derfor ikke umiddelbart udgifter hertil. Der blev solgt pænt, så vi kunne oven i købet notere indtægter.

GRÆNSELAND

Den sidste udstilling i 2008 blev kaldt "Grænseland" og viste værker af i alt 14 yngre

ADAM GABRIEL

STEN BØRSTING

Det var maleren Adam Gabriel - oprindeligt uddannet på Roms kunstakademi - nu bosiddende i Tønder, der viste sine store farvetunge malerier med ansigtet som motiv, og på gulv og podier så vi keramikeren Sten Børsting fra Ribe udstille alt fra små æsker, kaldet "tæske-æsker" til tårne indeholdende mange finurligheder til overvejelse.

De to kunstnere klædte hinanden godt, og Sten Børsting introducerede udstillingen under ferniseringen, hvortil der var mødt mange gæster. Kunstforeningen traktede med lidt godt, og jazzorkestret Alexandras Dampkappelle spillede til, så humøret var højt hos de fremmødte. I alt 739 besøgende blev det til i løbet af udstillingsperioden, og der blev solgt godt specielt af de keramiske arbejder.

ÅRSMØDEUDSTILLINGEN

Årsmødeudstillingen 2009 åbnedes i god tid inden årsmødet, allerede den 14. maj 2009, hvorved udstillingen kunne få lov til at hænge i seks uger, inden sommerferien lukkede interessen.

Dette års udstilling kaldte vi "3 x Bøhrnsen", og det var Viggo Bøhrnsen-Jensen fra Flensborg, hans broder Gunnar Bøhrnsen-Jensen fra Sønderborg og dennes søn Rasmus Bøhrnsen-Okholm, der havde fået til opgave at indtage udstillingssalene på Flens-

borg Bibliotek. Det blev en alsidig udstilling, fra de ældres mere etablerede kunst, hvor maleriet og grafikken indtog en vægtig plads, til den unge Rasmus, der jonglerede med graffitilignende udtryk.

Kunsthistorikeren Elisabeth Hertzum fra Aabenraa åbnede på fornem vis udstillingen, og den unge gymnasieelev Jonas Reigardt fra Duborg-Skolen sørgede for den musikalske baggrund på klaveret. Op mod 170 mennesker deltog i åbningen, hvilket nærmest er rekord, og i alt var der 995 besøgende i løbet af den udvidede åbningstid på i alt seks uger.

FIRE EGNE

Vi nåede igen i det forløbne år op på fire af vore egne udstillinger. Vi må dog konstatere, at vi økonomisk har endog meget svært ved at fortsætte med dette aktivitetsniveau. I alt 14.384 mennesker så de fire udstillinger, og det er en markant fremgang i forhold til sidste år, men jo begrundet i Quadrofoni-udstillingen. Det kan vi slet ikke klage over.

Samlet giver det er gennemsnit på 3596 besøgende pr. udstilling, hvor gennemsnittet normalt er ca. 650.

ØKONOMI

Økonomien har i år været opmærk-

Viggo Bøhrnsen-Jensen: Egne malerier. (Foto: privat)

somhedskrævende. Kunstforeningen er i ret store økonomiske vanskeligheder begrundet i høje transportomkostninger. Som modvægt har Kunstforeningen været heldig gennem ansøgning at få tildelt et pænt beløb af SSFs puljemidler for de tilsluttede organisationer, som der hermed udtrykkes tak for.

Og heldigvis har der været indtægter gennem provision ved salg af kunst på foreningens udstillinger, ligesom medlemskontingentet er et godt bidrag til foreningens aktiviteter. Men det betød, at en enig bestyrelse nu foreslog og fik vedtaget et højere medlemskontingent på generalforsamlingen. Det gøres ugerne, men på den anden side skal Kunstforeningen også på længere sigt overleve.

ANDRE AKTIVITETER:

Ved generalforsamlingen den 5. februar 2009 mødte omkring 45 medlemmer af foreningen op, et godt fremmøde, som viser, at medlemmerne af kunstforeningen er interesserede i foreningens virke.

Både formandens og kassererens beretning blev godkendt, og kontingentet blev hævet til 30 euro for par og 20 euro for enlige, begrundet i den økonomiske situation. Der var ingen indkomne forslag fra medlemmerne, dog kom der flere gode idéer fra medlemmerne under punktet eventuelt om kommende udstillinger.

Bestyrelsens sammensætning blev efter valg Anni Søndergaard Boisen, Stefan Hesse, Hans Jessen, Povl Leckband, Anette Nielsen, Eva Schrøder og Nils Vollertsen. Som suppleanter valgtes Pernille Engberg, Mette Karstoft og Helle Warnecke. De to revisorer Elsa Reich og Grethe Kreutzer tog begge imod genvalg. Formanden takkede de afgående medlemmer af bestyrelsen Inge Suppras og Erik Fredens for et stort og uselvisk arbejde i kunstforeningens tjeneste.

Jørgen Vestergaard dirigerede generalforsamlingen på vanlig myndig vis.

Antallet af medlemmer i foreningen er p.t. 257, hvor der sidste år var 238. Det er en fremgang på 18 medlemmer, og det er en markant fremgang. Målet er fortsat 300 medlemmer, og dette ser ud til at være muligt ved en fælles indsats.

TILSLUTTET

Kunstforeningen er en af 26 tilsluttede foreninger under Sydslesvigsk Forening, og vi har derfor med repræsentanter deltaget i to møder desangående. Ved valgmødet i oktober 2008 blev der valgt repræsentanter til hovedstyrelse og Samråd.

Det andet møde fandt sted i april 2009, - det var det halvårslige midtvejsmøde, hvor vi bl.a. blev orienteret om arbejdet i SSFs hovedstyrelse og Samrådet. Vort bestyrelsesmedlem Povl Leckband er med i arbejdet i hovedstyrelsen, og det er vi selvsagt tilfredse med, da vi på den måde har indflydelse på det, der foregår der. Ved halvårsmødet blev SSFs efterhånden berømte vedtægtsændring omtalt og diskuteret.

Bestyrelsen har igen holdt fem møder i årets løb, og sammen med det at arrangere udstillinger og de øvrige aktiviteter i foreningen er der meget at tage sig af, når man er medlem af bestyrelsen. Men det fungerer heldigvis på en selvfølgelig indforstået måde, hvor enhver i bestyrelsen gør det, der skal gøres.

Til slut vil jeg gerne på kunstforeningens vegne rette en tak til Sydslesvigsk Forening for et godt samarbejde, også i økonomisk henseende, dette gælder også for SdU's trykkeri på Flensborghus. Og endelig vil jeg gerne rette en stor tak til Flensborg Bibliotek for god hjælp og husly, - uden de gode faciliteter, som biblioteket råder over, ville vi næppe kunne tiltrække kunstnere af den kvalitet, som vi er i stand til.

30 år med aktiviteter

Af Maïke Lohse og Kirsten Kolb-Wiegand

Kvindegruppen kan se tilbage på over 30 års aktiviteter. Til møderne diskuteres og behandles især emner om kvinders rolle og liv i nutidens samfund og udviklingen derhen.

VANSKELIG VEJ

I hundredåret for kvinders valgret i Danmark var det nærliggende at se på, hvilken vanskelig vej, der førte fra kvindernes undertrykte og fortvivlende stilling til almindelige menneske- og borgerrettigheder. Gang på gang blev lovforslag om valgret afvist med begrundelsen, at den stred imod både grundloven og demokratiet, samfundets og kvindernes egne interesser.

100 år efter er kvinder helt sikkert kommet langt. Det er dog stadig 72,6 procent af de danske byrådsstole, der er optaget af mænd, og der er kun 7 kvindelige borgmestre overfor 91 mandlige. Til gengæld er det kvinderne, der udfører hovedparten af det praktiske arbejde. Dvs. de har fået lov til at være med, men de er underrepræsenteret i toppen, og det gælder for hele samfundet. Kun Cyperns og Maltas kvinder er ringere repræsenteret i toppen i Europa. De samme forhold gør sig gældende for byen Flensborg. Det kunne læses i Flensborg Avis, at byen står på en plads 120 af 439 ifølge en gender-indeks.

Emnet ligeløn for mand og kvinde var et andet af de punkter, gruppen har haft på dagsordenen. Det viser sig, at forskellen mellem mænds og kvinders indkomst i Danmark bliver stadig større. Ifølge de officielle tal er den vokset fra 15 til 18 procent fra 2001 til 2007.

En anden opgørelse, som Danske

Bank lavede i december 2007, viser, at det ser endnu værre ud, nemlig med en lønforskel på 37,2 procent. I de aktuelle krisetider kommer et andet problem oveni. Det er oftest de medarbejdere, der har flest sygedage, der bliver afskediget først. Idet det tit er kvinderne, der tager et barns første sygedag, er det også dem, der ryger ud først.

SAMARBEJDE

Gruppen deltager regelmæssigt i de arrangementer, der udgår fra Flensburger Frauenforum, hvor gruppen også er repræsenteret. I forbindelse med den internationale kvindedag den 8. marts blev det bl.a. til kvindofilm.

Et væsentligt arrangement, som også SSW, Nordisk Informationskontor og SOF var med i, drejede sig om menneskehandel i grænselandet, hvor mennesker, der forsøger at hjælpe, fortalte om deres arbejde og vanskeligheder. Problemet ligger i, at der overhovedet er et marked, hvor mænd kan købe kvinder, hvor de så kan udøve den magt, de evt. ikke har i samfundet.

Den svenske model med, at det er de mænd, der går til prostituerede, der kriminaliseres, og ikke de kvinder, der lider under denne himmelråbende brutalitet, kunne være en vej frem. Det er kendt, at selv på de mest fredelige steder i Sydslesvig og i ganske almindelige lejligheder i byerne holdes kvinder fanget og bliver udnyttet, hyppigt på bestialsk vis.

UDFLUGTER

Gruppen har foretaget to udflugter: en gang en flerdages tur til øen Hven, hvor Tyge Brahes værk kunne beundres. Der blev dog også lagt vægt på at

belyse mænds og kvinders levevilkår på hans tid. På Frederiksborg Slot kunne gruppen nyde godt af en formidabel rundvisning ved sydslesvigeren Mikael Bøgh Rasmussen.

Den anden udflugt gik til Als med kunst og historie som emner.

STADIG KAMP

Man kunne diskutere, hvorvidt kønspolitiske problemer er et emne i vore dage, og om det virker lidt „støvet“, især for yngre kvinder, men som man kan se, er der mange områder, hvor ligestillingen kommer til kort hhv. har været udsat for tilbageslag, så man stadig

eller igen må kæmpe for at få kvindeanliggender på dagsordenen i politik og i arbejdsverdenen.

Kvindegruppen er altid åben for nye medlemmer.

Henvendelse kan ske til

Maike Lohse
Am Burgfried 6
D-24939 Flensburg
tlf. 0461-27736

eller

Kirsten Kolb-Wiegand
Süderfischerstr. 8
D-24937 Flensburg
tlf. 0461-25524

SYDSLESVIGS MUSEUMSFORENING - tilsluttet SSF:

Bred opbakning til overdragelsesinitiativ

Af formand Carsten Reyhé

For tre år siden blev museumsforeningens historiske genstandssamling overdraget til Danevirke Museum med henblik på at etablere en permanent udstilling om mindretallets historie.

Initiativet fik bred opbakning - ikke mindst fra Grænseforeningen, der muliggjorde en midlertidig ansættelse af en historiker fra vore egne rækker, René Rasmussen. René udarbejdede et koncept for udstillingen, og de første monter blev indrettet under hans vejledning.

Dette initiativ danner grundlag for det store grænseoverskridende projekt "Mindretalsliv - når historien bliver konkret.

Udgangspunktet for en udstilling om mindretallets historie, er det omsiggr-

bende tab af historisk bevidsthed, som præger store dele af de unge - og også de ikke helt så unge - generationer.

Dannelsesstabet er så alvorligt på begge sider af grænsen, at de mest urimelige debatter med tilhørende misforståelser tvinger os til at fokusere på historiske sammenhænge, samt ikke mindst, at kaste klart og umisforståeligt lys på disse sammenhænge. Gøre dem synlige for en bredere offentlighed. Vinde hukommelsen tilbage.

Det ligger i sagens natur, at et museum hovedsageligt formidler det, der er sket, men målsætningen med udstillingen er, at den forhåbentlig kan være vejvisende fremadrettet i kommende debatter, både for mindretallets egne og for udefrakommende interesserede debattører.

Ny placering en ubetinget succes

Af leder Anette Jensen

Fra dette års begyndelse er Nordisk Informationskontor blevet en del af bibliotekets informationsindgang i Nørregade i Flensborg. Den nye placering er en ubetinget succes. Biblioteket og kontoret har mange fælles projekter, og mange nye planer venter på at blive realiserede. Flytningen har også bevirket, at kontoret er blevet mere synligt med mange besøgende og udstillingsvinduer lige til gaden.

NORDISK LITTERATURFESTIVAL

Samarbejdet med biblioteket indebærer bl.a. intensiv forberedelse af en nordisk litteraturfestival i 2010 i hele grænselandet. Nordiske forfattere har gennem adskillige år besøgt vort område, og mange læsekredse er aktive med at læse nordisk litteratur. Det er oplagt nu at videreudvikle disse arrangementer.

Informationskontoret samarbejder med en lang række biblioteker på begge sider af grænsen for at etablere festivalen fra næste år. Den vil være en lit-

terær pendant til folkBaltica, den nordiske musikfestival, som finder sted med stor succes i grænselandet hvert forår. En litteraturfestival af høj kvalitet vil styrke vort område, den vil sætte fokus på det nordiske, på mindretallet og på det grænseoverskridende samarbejde, som er så vigtigt i disse år. Kultur trækker folk, og der læses bøger som aldrig før, så en litteraturfestival vil ubetinget have et stort publikum. Nu håber vi, at politikere og sponsorer vil støtte vor idé.

FORFATTERTURNE OG KONCERT

I starten af november 2009 var der en række arrangementer, som pegede frem mod festivalen i 2010. Fire dygtige nordiske kvindelige forfattere gæstede grænselandet: Steinunn Sigurdardóttir fra Island, Anne B. Ragde fra Norge, danske Henriette E. Møller og finlandssvenske Monika Fagerholm. De læste sammen og hver for sig på en række biblioteker: i Sønderjylland i Tønder, Haderslev, Aabenraa og Sønderborg. Syd for grænsen i Flensborg, Kiel, Kappel og Nibøl. Læsekredsene

Fire dygtige nordiske kvindelige forfattere gæstede grænselandet: f.v. Steinunn Sigurdardóttir fra Island, Anne B. Ragde fra Norge, danske Henriette E. Møller og finlandssvenske Monika Fagerholm. (Fotos: privat)

Forfatterturneen afsluttedes med koncert ved det færøske kor Mpiri i Helligåndskirken i Flensborg. (Foto: Mpiri)

havde forberedt sig på forfatterens besøg, og vi satsede på velbesøgte arrangementer med livlig debat.

Som afslutning på forfatterturnéen var der koncert i Helligåndskirken med det velsyngende kor Mpiri fra Færøerne.

FOTOUdstILLINGER

Samarbejdet mellem biblioteket og informationskontoret har også bevirket en udvidelse af bibliotekets og Sydslesvigs danske Kunstforenings udstillinger. September bød på fotoudstilling – fotografier fra bogen om fotografen Viggo Rivad. Fotografen Carlo Pedersen stod bag udstillingen og åbnede med billedforedrag.

I november 2009 var der en udstilling med fotografen Henrik Saxgrens værker. Der er tale om en flot billedserie fra hans bog "Krig og kærlighed" – som via fotomontager skildrer flygtninge og indvandreres levevis og integration i Norden. Gennem interessante fotos skildres deres nye liv i de nordiske lande lige fra en indianer, som har bosat sig i København over bosniere,

tyrkere og afrikanere, som har slået sig ned i bl.a. Grønland og på Færøerne.

TRAFFICKING

Når talen er om indvandrers liv og skæbne i vor del af verden, må man også rette blikket mod illegale indvandrere, bl.a. kvinder som er blevet lokket hertil med guld og grønne skove for så at ende i en modbydelig prostitution, de ikke kan komme ud af. Trafficking er fagudtrykket for dette uhyggelige fænomen, som har bredt sig ud over hele Norden.

Det er kriminelle bagmænd, som tjener på det, og de udsætter kvinderne for slavelignende forhold. Sammen med SSW satte informationskontoret fokus på emnet en forårsaften i april. I panelet sad Anke Spoorendonk og finlandssvenske Carita Peltonen fra Nordisk Ministerråd sammen med Claudia Franke fra Kiel og Vibeke N. Nielsen fra Fredericia. De to sidstnævnte repræ-

(Foto: Henrik Saxgren)

senterer institutioner på begge sider af grænsen, der forsøger at hjælpe de kvinder, som er fastholdt i prostitution her i vesten.

Der var simultantolkning til tysk, aftenen blev interessant med fint fremmøde og en livlig debat i bibliotekets Blå Sal.

FOLKBALTICA

folkBALTICA – den nordiske musikfestival - er blevet en stor succes og er kommet for at blive. Hvert år er der fokus på et nordisk land, og hvert år er publikumstallet steget. I år var det ca. 5.000 entusiastiske deltagere, som nød godt af en stribe dygtige og inspirerende musikere, der lagde liv og sjæl i denne festival, som gavner hele grænselandet og er med til at sætte os på verdenskortet.

Danmark var hovedtemaet her i 5 års jubilæumsåret, og herfra kom hovedparten af musikerne. Men også det øvrige Norden var velrepræsenteret. Det er et kæmpe arbejde for arrangørerne at tilrettelægge en sådan festival, det tænker et begejstret publikum ikke altid på.

Festivalen drives med stor dygtighed af den kunstneriske leder Jens-Peter Müller og en række samarbejdspartnere, og hver gang viser det sig at være alle anstrengelserne værd. Det bringer folk fra Norden sammen, det inspirerer og bringer glæde både til de udøvende og til deltagerne, og det er den slags, vi skal satse mere på i Sydslesvig.

ØVRIGE AKTIVITETER OG PENGESKAFFER

Informationskontoret gør sig fortsat gældende i arbejdsgruppen Biffen, hvor der vises danske og nordiske film. Der er stor interesse for disse filmaftener, som er på otte om året. I snit møder der 60 deltagere pr. film, også de mindre kendte nordiske film er der pæn søgning til. Hemmeligheden bag

denne succes er foruden valget af kvalitetsfilm formentlig, at man her kan se danske og nordiske film på originalsprogene og slipper for synkronisering. Dertil kommer, at arbejdsgruppen har gode erfaringer med at give en kort introduktion forud for filmvisningen – ligesom oste- og vinbuffeten er populær.

Det efterhånden omfattende nordiske projekt Norden i bio fortsætter nu på femte år med deltagelse fra alle nordiske lande. Ca. 20.000 nordiske skoleelever benytter dette projekt, som skal styrke nabosprogsforståelsen. Der er desværre en tendens til, at unge i Norden taler engelsk indbyrdes.

Gennem filmmaterialet Norden i bio tilbydes børn og unge et spændende værktøj til at blive bedre til nabolandenes sprog. Hvert år produceres nyt materiale, og der arrangeres lærerseminar. Hos os i Sønderjylland / Sydslesvig foregår lærerseminaret på Center for Undervisningsmidler i Aabenraa. Lærerne introduceres til det nye filmmateriale, inden de vender tilbage og bruger det i klasselokalet i dansk- og sprogundervisningen. Også lærere fra Sydslesvig er aktive i projektet.

På forskellig vis driver informationskontoret grænseoverskridende samarbejde. F.eks. arbejder informationskontoret sammen med kommunerne i Sønderjylland og tilbyder et årligt kursus i fundraising. Der er altid mægtig søgning til de kurser, flere og flere må selv ud og skaffe penge til projekter. Og så har man oven i købet fundet et danskklingende navn til en fundraiser. Poetisk er det ikke – det hedder pengeskaffer.

Kort og godt kan det siges, at de nordiske aktiviteter møder interesse og stor opbakning på begge sider af grænsen. Biblioteket og informationskontoret udvikler hele tiden nye idéer, som venter på at blive realiserede, foreløbig er det store mål som sagt en nordisk litteraturfestival for hele grænselandet.

Stabilitet i medlemstal og aktivitetsniveau

Af formand Rüdiger Schulze

I 2008 døde en af de trofaste: Heinrich Vollertsen, Slesvig. Vi i SAF har grund til at sige tak til Heinrich. For Heinrich Vollertsen var det, ligesom mange andre i tiden efter krigen, da det danske foreningsliv blomstrede op, en selvfølge at være med, engagere sig i og yde en indsats for foreningerne. Han var aktiv i SSF og SSW, i idrætsforeningen - og lige fra starten i SAF Slesvig. I mange år kunne SAF nyde godt af Heinrich Vollertsens viden og kompetence. Det, sammen med hans rolige facon og fine sans for humor formåede at skabe det sammenhold, SAF Slesvig var kendt for.

Heinrich og Ida Vollertsen holdt også liv i de tætte bånd til SAFs venskabsforbindelse i Danmark, Hovedstadens Grænseforening. Den forbindelse startede allerede i halvtredserne og holder den dag i dag.

SAF er dybt taknemmelig for Heinrich Vollertsens trofasthed i mere end 50 år.

LOKALAFDELINGERNE

SAFs lokalafdelinger in Rendsborg/Bydelstorp og Holtenå har det godt: Stabile medlemstal og et flot aktivitetsniveau.

Rendsborg tilbyder det traditionelle og familievenlige program med bingoaftener, ture ud i det blå og foredrag.

Holtenå tager gerne ud med toget, når de skal på udflugt. Sidste år gjaldt det "Auswanderermuseum Ballinstadt" i Hamborg. Så var der også de traditionelle arrangementer i Holtenå

sammen med SSF og SSW som f.eks. adventsfesten.

Under SAFs landforbundets regi havde vi i 2008 en god og ret velbesøgt tur til Danfoss Universe i september.

Mange oplevelser især for de yngre, men også de andre, som har været med, nød det.

SAMARBEJDE

SAF er med i SSFs midtvejsmøder sammen med de andre tilsluttede foreninger, hvor vi bliver orienteret om det, det sker i og omkring SSF.

Jeg er desuden med i den gruppe af tilsluttede foreninger, som tager sig af fordelingen af de såkaldte puljemidler, altså de til rådighed stående midler for et særligt behov hos de tilsluttede foreninger.

SAF er derudover med i Voksenundervisningens repræsentantskab.

Sidst men ikke mindst: kontakten til Hovedstadens Grænseforening, SAFs fadderskabsforbindelse, er stadig fin. Takket været Lise Estrup og andre ses vi jævnligt ved årsmøder og ved deres Sydslesvig-tur. Og så kommer de også gerne i december, når de medbringer deres julehilsner til trængende børnefamilier. En tradition, som giver glæde hos mange henede.

I september 2009 tilbød landsforbundet medlemmerne i Rendsborg og Holtenå en fællestur til Egeskov slot.

ROYAL HILSEN

Til sidst en royalt hilsen, som jeg ikke vil forsømme at give videre: På dagen for SAF-generalforsamlingen 2009 kun-

ne jeg se kongeskibet Dannebrog i Kiel-kanalen ved Holtenå-sluserne. Jeg ved ikke, om oplevelsen skulle ses som

en kongelig hilsen til SAFs generalforsamling, eller om kongeskibet har haft andre gøremål i kanalen. Men i det mindste jeg så det som et godt varsel for vort møde.

BESTYRELSEN

Formanden blev på generalforsamlingen 2009 genvalgt - og det blev næstformand Klaus-Michael Kolls (Rendsborg), kasserer Holger Balbierski (Holtenå) og bisidderne Marlies Steffen-Schulze og Kalle Johannsen også.

Danfoss Universe bød bl.a. på tohjulet underholdning og en formands forsøg med en lille gravko. (Fotos: privat)

Med til at fejre spejderkorpsets 90 års jubilæum

Af gildekansler Jytte Vester

For Flensborggildet startede 2009 sammen med Dansk Spejderkorps Sydslesvig ved nytårsparaden i Slesvig. Nytårsparaden var optakten til korpsets 90 års jubilæum.

Efter en festlig gudstjeneste i domkirken blev vi ført gennem en tidsmaskine ud til et jubilæumsløb. Løbet var bygget op på den måde, at hver post markerede noget tidstypisk fra oprettelsen i 1919 og til i dag med et interval på ca 10 år. Her var gildebrødre med som poster og fik en lærerig og god dag i Slesvig.

Kontakten og støtten til korpset har altid haft høj prioritet i Flensborggildet.

Derfor var det også ganske naturligt igen, at gildebrødre deltog i årets Løvebrøl og medvirkede på forskellig vis i jubilæumslejren på Tydal i kristihimmelfartsferien. Igen en stor oplevelse at se og mærke den iver og entusiasme, spejdere i alle aldre lægger for dagen, når de mødes om forskellige arrangementer.

GOD DELTAGELSE

Ud over at deltage i korpsets arrangementer har Flensborggildet kunnet gennemføre det planlagte årsprogram med god deltagelse. Vi har gennemført gildehaller og gildemøder men spændende emner. Her skal nævnes f.eks. "Rejsen til Grønland", hvor Torben Kvist gennem et lysbilledforedrag gav os indblik i et spændende område – nemlig verdens største ø

Ved Sct. Georgsgildehallen på Tydal fortalte pastor Elsebeth Willadsen, Sporskifte, om "Pilgrimsvandring" – ik-

ke bare om den nutidige vandring men om vandringer, der altid har fundet sted.

I juni var Flensborggildet medarrangør af en jubilæumskoncert i Eggebæk kirke. Koncerten var en gave fra Foreningen Norden i Grimstad, Norge, til Dansk Spejderkorps i Sydslesvig i anledning af jubilæet. Et flot arrangement i et smukt kirkerum.

GOD KONTAKT

Indenfor de seneste år har Flensborggildet fået en god kontakt med Y's Men's Klubben. Dette giver sig udslag i gensidige årlige besøg. I år havde gildet besøg i januar på Tydal. Dieter Matthiesen fortalte levende og morsomt om det at være "fritidsdansker". Emnet dækkede over at være dansksindet i et tysk embedsliv, og hvilke pud-sigheder det kan medføre.

Kontakten til distrikter og gilder nord for grænsen er en vigtig del af gildelivet, og Flensborggildet er for tiden repræsenteret i distriktsledelsen i Sønderjyllands Distrikt, som vi hører under.

ZAMBIA

Flensborggildet har i indeværende år kunnet sende en 40 fods container af sted til Zambia. Sammen med gildebrødre, spejdere og andre interesserede lykkedes det at indsamle 300 skoleborde og stole, brugte computere, cykler, madrasser, køkkengrej, undervisningsmateriale på engelsk og meget meget mere. Alt sammen ting, som kan lette vore gildebrødre i Lusaka i deres undervisnings- og kursusvirk-

somhed for børn og voksne. Det er et stort arbejde, men kontakten med gildebrødrene i Lusaka er utroligt givende – man får øjnene op for, at mange af de ting, som her hos os er selvfølgelige, er ting de skal slide og kæmpe for – en udvikling, der ikke klares fra i dag til i morgen men er en lang proces.

ROMASPEJDERNE

Et andet projekt, Flensborggildet har arbejdet med nogle år – støtten til Romaspejderne i Slovakiet – er ved at blive formaliseret på den måde, at det er blevet en del af "Østeuropaprojektet". Østeuropaprojektet er et tværkorpsligt/

gildemæssigt projekt, som støtter spejderarbejdet i de østeuropæiske lande. Vi har en god kontakt til det slovakiske spejderkorps og målet er at kunne hjælpe dem med materialer til ledertræning og uddannelse.

"Fredsløset" fra Bethlehem vil også igen i år kunne fordeles i Sydslesvig. Det er en tradition, som gildet håber, at mange vil være med til at holde i hævd.

Flensborggildet har i indeværende år desværre måttet tage afsked med aktive og trofaste gildebrødre. Gildebrødre som har været med i gildet i mange år, og som vi mindes med respekt og ære.

SKAKKLUBBEN FRIBONDE FLENSBORG:

Spiller i mesterrækken i 4. DSU-hovedkreds

Af formand Gerhard Kühnen

Skakklubben Fribonde Flensborg blev grundlagt den 4. maj 1995 for at give dansksindede mulighed for at spille skak sammen samt for at bidrage til udbredelsen af skakspillet.

Foreningen har udelukkende almenyttige og kulturelle formål.

Alle dansksindede, der kan tilslutte sig formålsparagraffen, kan blive medlemmer. Klubbens medlemmer kan også være medlemmer i andre skakforeninger.

Klubben er medlem af Dansk Skak Union og spiller p.t. med et hold i mesterrækken i 4. hovedkreds-holdturneringen.

Foreningslokalet befinder sig på Kiefernweg 118 i Flensborg.

Der spilles her fredag fra kl. 19, og gæster er altid velkomne.

Hver 1. fredag i måneden er der hurtigskakturnering, hver 3. fredag lyntur-

Koncentration, når der spilles. (Foto: privat)

nering. Foreningsmesteren kåres hvert år.

I anledning af 10 års jubilæet blev der arrangeret en simultanturnering med den danske stormester Curt Hansen. Der blev spillet 28 partier, hvoraf de tre endte uafgjort. Et parti tabte stormesteren.

På skift med Flensburger Schachklub af 1876 arrangerer Fribonde hvert andet år de åbne flensborgske bymesterskaber.

Fribonde Flensborg
v/ Gerhard Kühnen
Kiefernweg 118
24944 Flensborg
tlf. 0461 6799 067

Det danske sprog ikke kun til pynt – det skal bruges

Af formand Lisbet Mikkelsen Buhl

En sprogmatros lægger op. Sådan lød overskriften i Flensborg Avis den 22. januar 2009. Og det var ganske vist, at Sprogforeningens formand gennem de seneste 16 år, Signe Andersen havde valgt at nedlægge sit hverv som formand. Den øvrige bestyrelse havde modstræbende taget det til efterretning. Og det var så udgangspunktet for medlemsmødet i Medelby den 18. februar 2009.

Her bekræftede Signe Andersen sin beslutning og holdt sin sidste årsberetning (se forinden) som formand, for derefter at overlade roret til nye kræfter.

NYVALG TIL BESTYRELSEN

Foreningen er så privilegeret, at der var flere, der ønskede at stille op til en plads i bestyrelsen. Og da alle kræfter kan bruges i Sprogforeningen, valgte forsamlingen Jens Erik Salomonsen som protokolfører og Bettina Andresen som suppleant. Undertegnede, Lisbet Mikkelsen Buhl blev valgt til formand for Sprogforeningen.

Bestyrelsen består herefter af Lisbet Mikkelsen Buhl – formand, Volker Bock – kasserer, Jens Erik Salomonsen – protokolfører, og Bettina Andresen – suppleant.

Signe Andersen med Sprogforeningens informationsbod var at finde alle steder, hvor der foregik noget i Sydslesvig. (Foto: Flensborg Avis)

NYE OPGAVER

Den nye bestyrelse fik til opgave at arbejde med foreningens vedtægter. Opgaven lyder på, indtil næste medlemsmøde i februar 2010 at udarbejde et vedtægtsforslag, der muliggør en udvidelse af antallet af ordinære medlemmer i bestyrelsen.

Denne opgave har bestyrelsen taget på sig, sammen med de øvrige opgaver der er i Sprogforeningen.

SPROGFORENINGENS SKOLESKEMA

En af disse opgaver var at få udgivet Sprogforeningens skoleskema, der hvert år sendes ud til samtlige skoleelever i Sydslesvig. Igen i år var det lærer ved A.P. Møller Skolen, Dirk Jæger, der havde illustreret skemaet og sloganet var "Sig det på dansk."

Bestyrelsen har søgt fonde, så der kan trykkes og udgives publikationer. I dette arbejdsår er det blevet til et genoptryk af den populære røde julesangbog.

MARIEHØNE-LOGO

Sprogforeningen har haft et godt samarbejde med lærer ved Christian Paulsen-Skolen, Eva Løssing, der har bidraget med en række kreative ideer. Bl.a. har hun taget Sprogforeningens mariehønemotiv under kærlig behandling. Det er der kommet et nyt logoforslag ud af, der er blevet præsenteret i Sproghjørnet nr. 3 i 2009 i Flensborg Avis. Bestyrelsen har været glad for samarbejdet.

Den 28. september 2009 arrangerede Sprogforeningen i samarbejde med SSF Tarp et foredrag med journalist Flemming Nielsen i Seniorcenter Tarp. Flemming Nielsen er født i Sønderjylland og var indtil 2008 ansat ved Radio Syd i Aabenraa. Han fortalte om sit arbejde og sine møder med mange kendte og ukendte personligheder fra hele verden.

Sprogforeningen i Sydslesvig er en afdeling af Sprogforeningen af 1880, der har til huse i Folkhjem i Åbenrå. Den gode og tætte forbindelse blev understreget, da Jens Erik Salomonsen afløste Signe Andersen som næstformand i Sprogforeningen af 1880.

SPROGPOLITIK

Bestyrelsen har diskuteret SSWs forslag til en sprogpolitik i Slesvig-Holsten, og er glad for SSWs initiativ. Sprogpolitikken vil, hvis den gennemføres, skabe en større bevidsthed om det danske sprog i Sydslesvig.

Helt konkret og synligt i form af tosproget skiltning – og hørligt og holdningsmæssigt når det kommer i brug i forhold til offentlige forvaltninger.

For Sprogforeningen er det indlysende, at sprogpolitikken vil styrke sproget. Den er med til at sende et signal, ikke kun til flertalsbefolkningen, men også til os selv om, at det danske sprog ikke kun er pænt og til pynt – det kan og skal også helt reelt bruges.

Det skal bruges i samtaler med hinanden, og fremover også som et anerkendt kommunikationsmiddel i forhold til offentlige forvaltninger. Det er en styrke for os, for kun et sprog der kan bruges – og som bliver brugt - er et levende sprog.

Sprogforeningen i 2008

Af daværende formand Signe Andersen

I 2008 inviterede Sprogforeningen i Sydslesvig til tre møder med et flot fremmøde på 163 deltagere.

På medlemsmødet i Flensborg blev Lisbet Mikkelsen Buhl og Volker Bock genvalgt til bestyrelsen, og Duborg-koret sang under ledelse af Meike Nielsky. I Harreslev fortalte forfatter og studevært Nis Boesdal historier under

overskriften "Jul på landevejskroen". Museumsinspektør Peter Dragsbo havde valgt den provokerende titel "Glem alt om Claus Eskildsen og dansk Grænselære" for sit foredrag i Tarp om kulturmøde og kulturgrænser i det slesvigske grænseland.

I Husum var vi med i samarbejdet om en dansk kulturrage i april 2009 med foredrag, koncerter, teater, sang og samvær på dansk for både børn og voksne. Desuden deltog medlemmer fra Sydslesvig i afstemningsfesten den 10. februar, i Sprogforeningens generalforsamling i maj og i efterårsmødet i november 2008, alle gange på Folkehjem i Aabenraa.

Nye medlemmer får vi ved at være til stede der, hvor mennesker mødes. Vi har haft en bod, henholdsvis en lille udstilling af vore brochurer og bøger hele 15 gange. Sproghjørnet i KON-TAKT i Flensborg Avis i en torsdagsudgave er en anden mulighed for synliggørelse. Lisbet tog over som ansvarlig for Sproghjørnet, og det er lykkedes at udkomme med fire sprogsider i 2008.

Sprogforeningens navn er igen dukket op i forbindelse med udgivelser. Oberst Parkovs Mindefond har atter engang gjort det muligt at få trykt et skoleskema, denne gang med overlærer Dirk Jägers billede af eleveres fritidsinteresser: Sig det på dansk :))

MIT DEJLIGSTE DANSKE ORD

Den store opgave i 2008 har været projektet "Mit dejligste danske ord". I november 2007 startedes indsamlingen af ord, som fortsatte indtil SSFs årsmøde med mottoet "Sprog og kultur" i juni 2008.

I den forbindelse blev der fra boder både i Egernførde, Husum og Flensborg en sidste gang gjort opmærksom på opgaven. Aktivitetshuset lagde vindue til en udstilling af ord, som blev fulgt op af artikel i Flensborg Avis og omtale i NDR. Resultatet, en lille bog med ord og begrundelser blev sendt til

alle Sprogforeningens medlemmer i Sydslesvig som en julehilsen.

Kaja Jill Schäfer, elev i 10. klasse på Duborg-Skolen, har illustreret 25 af ordene, og lektor Knud Engsnap har med vid og bid givet ordene en kærlig-kritisk indledning. Opgaven blev til en kærlighedserklæring fra Sydslesvig til det danske sprog fra ikke mindre end 190 medlemmer, venner og andre sproginteresserede.

Det er igen lykkedes at forøge medlemstallet af Sprogforeningen i Sydslesvig, nu til 658 medlemmer, meddelt på medlemsmødet i februar 2009, hvor undertegnede afløstes af Lisbet Mikkelsen Buhl som formand for Sydslesvig-afdelingen, hvor Jens Erik Salomonsen nyvalgtes som sekretær og Bettina Andresen som suppleant.

Foreningen ønskes god vind fremover! Arbejdet for at skabe øget interesse for brugen af vort danske sprog er fortsat en indsats værd.

40 år i år

Af formand Georg Buhl

Foreningen, der ikke bestiller stort andet end at samle penge ind for så igen at dele dem ud, er blevet 40 år i år.

Hvert år, siden den blev grundlagt på baggrund af ildsjælen Jens Svendsens ideer, har den gjort det. I år er ingen undtagelse.

I år delte SSH 8700 euro ud til personer og projekter i Sydslesvig.

Gennem de 40 år, foreningen har eksisteret, er det blevet til ikke færre end 324.875 euro.

DE HAR STØRST CHANCER

SSH støtter hovedsageligt projekter og personer, der ikke i forvejen har et budget til drift og investeringer.

SSH vil også gerne hjælpe de personer og grupper, der arbejder med noget ekstraordinært, der ikke er taget højde for i en forening eller en organisation.

Sådan står det ikke direkte i foreningens formål, men gennem de 40 år, foreningen har eksisteret, er det

hovedsageligt de projekter, bestyrelsen peger på, når pengene bliver fordelt.

Bestyrelsen opfordrer dog alle til at søge.

GENERALFORSAMLINGEN

Det var en stor og munter dag, da generalforsamlingen i år fejrede SSHs 40 års jubilæum på A.P. Møller Skolen i Slesvig.

Foreningen støttede 12 projekter. Generalforsamlingen i år begyndte med en kædedans og fællessang. På vejen rundt skænkede to bestyrelsesmedlemmer én snaps til hver deltager.

Jens Svendsens sang "SSH fejrer fødselsdag" blev sunget.

Festtaler Svend Erik Thomassen nævnte, at SSH står for: S = solidaritet - S = selvværd - H = humor".

Og der blev sunget en festsang af Erik Jensen.

Formanden causerede i sin beretning over 18. april - fra Martin Luther via datterens konfirmation til stiftelsesdatoen for SSH.

Generalforsamlingen fejrede SSHs 40 års dag på A.P. Møller Skolen i Slesvig. (Foto: privat)

Foreningen takkede medlem og kasserer Hermann Kaps for 20 års trofast tjeneste. Og Hermann Kaps takkede også og tilføjede ordene: Det har været dejligt at være kasserer i en forening, hvor der er tradition for, at intet kan gå galt.

Anne Kathrine Terp valgte at trække sig som formand men stillede op til næstformandsposten.

Generalforsamlingen mindedes SSHs protokolfører gennem 18 år, Christian Paulsen og ærede hans minde.

NÆSTE FEST

SSHs medlemmer mødes to gange om året. Første gang til generalforsamlingen i april. Den anden gang til en fest, foreningen har valgt at kalde "høstgildet"

Høstgildet er en sammenkomst med god mad og et kulturelt indslag. Typisk er der et lille foredrag om det sted, festen bliver afholdt, og så er der musikalsk underholdning. I år fandt gildet sted i Oksbøl Forsamlingshus den 30. oktober. Menuen bestod af traditionelt dansk smørrebrød med tilbehør, og underholdningen stod skoleleder Bjørn Egeskjold fra Ladelund for.

For en god ordens skyld: Alle medlemmer betaler alt selv for mad, drikkevarer og kørsel. SSH har ingen udgifter til drift, fortæring, rejser eller forvaltning. Foreningens eneste udgiftspost er de penge, generalforsamlingen deler ud til ildsjæle og gode ideer.

BESTYRELSEN

Følgende personer blev valgt til at passe foreningen frem til næste generalforsamling:

Anne Kathrine Terp, Slesvig, næstformand - Anders Schaltz Andersen, Hatsted, næstformand - Susanne Ipsen, Flensborg, protokolfører - Lorenz Thomsen, Flensborg, kasserer - Georg Buhl, Flensborg, formand.

HER KAN DU STØTTE FORENINGEN

Union Bank (BLZ: 215 201 00), konto: 17 280, bidrag: 100 euro, og du får fluks en Spendenbescheinigung.

Formand Georg Buhl har styr på mødeklokken og foreningen. (Foto: privat)

HER KAN DU KONTAKTE FORENINGEN

Georg Buhl, Süderfischerstr 10, D-24937 Flensborg, tlf: 0(049) 461 5045 117, e-mail: georg_buhl@dsfs.dk

ANVENDELSE AF KASSEBEHOLDNINGEN I 2009:

Cornelius-Hansen Skolens Skolekor - 30 polo t-shirt 470 euro, Imagine Dreams´ musical Jungle Kid - kostumer 650, Musikgruppen Ten Sing - nyt keyboard 680, Aktivitetshuset - tilskud til 60 unges kursusgebyr 640, Sørup Børnehave - legeplads 1090, Redaktionsgruppen Sandpapir - ekskursion til bladhus 570, Sommerhøjskolen Sydslesvig - tilskud til drift 1060, Jernalderlandsbyen - jernalderbestik 500, Jernved Danske Skole - højttaleranlæg 920 Bustrupdam Børnehave - legeplads 770, Hatsted Forsamlingshus - nye stole 720, Samtalekredsen i Skovlund - ekskursion 630 euro.
I alt 8700 euro.

Stjernestunder i Skt. Knudsgildet

Af sekretær Erik Jensen

Gildeåret 2009 er for længst historie. Sankt Knudsgildets sæson går fra april til 6. oktober, hvortil kommer Det Ordentlige Adelgilde den 7. januar og Knud Lavards fødselsdag 12. marts.

Det forgangne år følger sig smukt til tidligere år. Traditionerne er blevet holdt i hævd, og det gode samvær på Skt. Knudsborg har styrket broderskabstanken og sammenholdet brødrene imellem. Og der er grund til at glæde sig over trofastheden over for Knudsgildet i en tid, hvor flygtighed og overfladiskhed præger manges tilværelse.

PRINSGEMALENS FØDSELSDAG

Også i dette gildeår har der været ekstraordinære begivenheder, som fortjener omtale her og dermed fastholdelse for en eftertid.

Generalkonsul Henrik Becker-Christensen talte varmt og kyndigt om Prinsgemalens liv og gerning - på sidstnævntes 75 års fødselsdag 11. juni. (Foto: privat)

Æresknudsbroder Prins Henriks våbenskjold af kunstneren Siegfried Fuhrmann. (Foto: privat)

Begge begivenheder knytter sig naturligt til Skt. Knudsgildets gamle værdier og erklærede ståsted.

Den 11. juni markerede Skt. Knudsgildet ved et værdigt og vellykket arrangement H.K.H. Prinsgemalens 75 års fødselsdag. Hen ved 65 personer deltog. Deltagerne var brødre samt enkelte søstre samt en indbudt kreds af repræsentanter for danske organisationer og institutioner.

Generalkonsul Henrik Becker-Christensen talte varmt og kyndigt om Prinsgemalens liv og gerning. Han hylkede fortjent Prins Henrik, der igennem sit virke har gjort meget for dansk erhvervsliv. Generalkonsulen beskrev levende dette musik og kunstnerisk begavede menneskes mangesidede virke med bl.a. kunstværker og bøger. Og han opregnede en del af de utallige organisationer, som Prinsgemalen har lagt sit arbejde i. Også den enorme støtte, han er for Dronningen, blev betonet, ja, generalkonsulen talte om deres teamwork.

Talen høstede stort bifald, og forsamlingen udbragte et leve for fødselaren.

TO VÅBENSKJOLDE

Herpå afslørede to våbenskjolde for henholdsvis Frederik VII og Prins Henrik. Oldermænd Heinz Rudebeck præsenterede kunstneren bag værkerne Siegfried Fuhrmann og fortalte om dennes kunstneriske virke, der har sat sig mange spor ikke bare i Sydslesvig.

Siegfried Fuhrmann, der også er broder i Skt. Knudsgildet, høstede forment bifald for de smukke skjolde.

Søren Andresen, Hylderup, der gennem Gårdejer Chr. Larsen og Hustrus Fond har ydet støtte til skjoldene og til spydspidsen med Prinsgemalens navnetræk på fanen fra 1959, glædede sig over det smukke resultat og over gildets loyalitet og trofasthed over for kongehuset og for dets værn om det danske sprog.

Generalsekretær Jens A. Christiansen ønskede tillykke og understregede det nordiske perspektiv i Skt. Knudsgildets samarbejde med danske og svenske venskabsgilder.

Skt Knudsgildet var vært ved en udmærket buffet og alle nød rød eller hvid Cahors-vin fra Prinsgemalens slot Chateau de Caix.

Undervejs underholdt Aase Abild ved klaveret og ledsagede os ved fælles-sangen.

Arrangementet var en mindeværdig stjernestund, som gildet kan leve længe på.

BYJUBILÆET

Den anden ekstraordinære begivenhed fandt sted den 14. august, hvor Skt. Knudsgildet gik i optog fra Flensborghus' gård til hav-

nespidsen og tilbage igen. Det skete i forbindelse med Flensborg bys 725 års jubilæum som en optakt til de festlige dage, der markerede jubilæet. Omkring 40 brødre mødte op i kjole og hvidt, høj hat og handsker på trods af ferietid.

I spidsen for optoget var den sønderjyske garde, der i øvrigt er blevet kåret som dansk mester på dette felt.

Borgmester Jochen Barckmann holdt en hyldest- og takketale og understregede Skt. Knudsgildets historiske betydning for byen og samhørigheden mellem byen og det gamle ærværdige gilde. Gerd Pickardt kvitterede med en beretning om de gamle dage, hvor det var gildet, der vidtgående bestemte, hvem der skulle have sæde i byens råd, men betonede også værdien af den fortsatte nære og gode forbindelse mellem gildet og Flensborg by.

Brødrene udbragte et trefoldigt leve for byen og høstede stort bifald fra de sommerklædte tilskuere, der gjorde store øjne ved at se det flotte opbud af kjoleklædte herrer.

Jo, det var ret en stjernestund for alle.

Gildebrødre klar til optog. (Foto: privat)

DET STORE ADELGILDE

Indimellem de to omtalte begivenheder fandt det traditionsrige Store Adeligde sted den 25. juni.

Forud var gået en fin udflugt den 24. juni fra ZOB til A.P. Møller Skolen i Slesvig, hvor brødre og søstre og ikke mindst indbudte gæster fra Danmark og Sverige fik en fin præsentation af dette smukke nye gymnasium ved vicerektor Flemming Rasmussen. Vi nød fortræffelig mad og det udmærkede drikkevand.

Den 25. juni begyndte i Borgerforeningens gård, og en strålende sol skinnede på det flotte optog, der modtoges på rådhuset af vicebypræsident Erich Seifen, der fulgte med optoget til Skt. Knudsborg.

Oldermanden kunne med tilfredshed fastslå, at alle stolbroderembeder var besat med Siegfried Fuhrmann som skaffer, Hans Jürgen Holm som dommer efter afdøde dommer Herbert Nielsen, og Henrik Faarvang som fændrik.

Der var en takkeskrivelse fra hoffet for gildets markering af dets kongelige æresbroder Prinsgemalens fødselsdag den 11. juni.

Undervejs modtog gildet to smukke kobberstik fra ca. 1750 af dommer Uwe-Jens Ramm.

Også i år var der et antal jubilarer. To 40 års jubilarer og tre 25 års jubilarer. Hans Jürgen Jürgensen og Preben Busck-Nielsen optoges i 1969. Dommer Hans Jürgen Holm, Christian Jacobsen og Hardy Granhøj Jørgensen kunne modtage hæderstegn for 25 års deltagelse i Skt. Knudsgildet.

Gildets kansler Uwe Harck gav hver af de fem jubilarer et laudatio med på vejen, og de tilstedeværende hyldede dem behørigt.

TALERNE

Ved frokosten, hvortil også formændene for SSF og SSW var indbudt, og

hvor generalkonsul Henrik Becker-Christensen var med, talte oldermanden for gildet, og han betonedede gildets kongetroskab og henviste til arrangementet den 11. juni. Han omtalte æresoldermand Kruse, der ikke selv talte dansk, men alligevel havde drømmen om et skolevæsen, der var bindeled mellem tysk og dansk, idet identiteten var kongetroskaben. Oldermanden nævnte Borgerforeningen, der støttede Skt. Knudsgildet så tidligt som i 1835 og reddede gildet omkring 1900, og som gildet samarbejder med.

Oldermanden nævnte også, at man for 40 år siden for første gang havde vist Dannebrog. Som han sagde: Forandring er livets grundlæggende lov.

Generalkonsulen bragte det officielle Danmarks hilsen, og festtalen blev holdt af pastor Preben Kortnum Mogensens, Ansgar Kirke. Kærnen var, at traditioner forandrer sig, men også at der er noget, der er større end en selv. Det gælder relationerne til kongehuset, og det gælder flaget, der har været vort siden 15. juni 1219. Han talte om løven, der dels er et krigerisk symbol, dels et symbol på sorg. Symbolet er flertydigt. Løven er stærk og levende nok til at holde fast, gøre modstand, og Flensborg og Danmark skal deles og værne herom.

HILSNER

Bypræsident dr. Christian Dewanger så et perspektiv i den fælles historie og fandt det centralt, at gildet definerer sin identitet i et fællesskab med byen, dermed kan man klare problemer, hvor de måtte dukke op, i fælles netværk.

Stefan Lamme, oldermand i Tuma-thorp, Sverige, talte på vegne af de svenske gilder. Her skal blot fremhæves hans beundring for det nye gymnasium.

Hans Lund, æresmedlem i Århus Borgerlige Skydeselskab, talte for de danske venskabsgilder og påpegede det værdifulde stykke kulturhistorie,

som gilderne og deres gildeliv rummer.

Der var en hilsen fra Det Kgl. Københavnske Skydeselskab og Danske Broderskab og endelig en hilsen fra de tyske Schützengilden ved Ältermann Kai Roland Suck, Skt. Johannesgilde, der glædede sig over fællesskabet og den gensidige hjælpsomhed.

Fra den ene 40 års jubilær Preben Busck-Nielsen modtog gildet en terrin, der havde tilhørt guldsmed Nielsen, der var gildets majestæt i 1850'erne.

NY MAJESTÆT

Men dagen består ikke blot af taler. Der skal også skydes, så gildet kan finde en afløser for den majestæt, hvis regeringstid ufravigeligt udløber 25. juni.

Dagen fløj af sted, og alle deltagerne nød samværet inde og ikke mindst ude i det utroligt flotte vejr.

Om aftenen samledes brødre og søstre til et festmåltid, hvor lækre asparges og skinke efterhånden er ved at blive tradition.

Den gamle majestæt detroniseres med ordene sic transit gloria mundi, og den nye majestæt indtager den fine stol. Den nye og synligt stolte majestæt er Cai Clausen, Harreslev.

Kronprins blev Jens Peter Hovgaard og prins Haiko Schmidt; thi sådan betegnes de skytter, der bliver nummer to og tre på den store dag.

En eftertænksom majestæt frem til 25. juni 2009: Bjarne Lønborg. (Foto: privat)

Kostbare klenodier fra Skt. Knudsgildet i Mindretalsmuseet på Dannevirke Museum. (Foto: SPT)

Nye og unge blandt de 45 medlemmer

Af formand Kirsten Anthonisen

Torsdagskoret har stadig 45 aktive medlemmer på medlemslisten. Der har fundet en lille udskiftning sted i besætningen – nogle har valgt at stoppe med at synge i koret, andre er kommet til. Vi håber, at de "nye og unge" vil falde godt til i koret, og at de må få en god tid her hos os.

JUBILÆER

På reformationsdagen den 31. oktober 2008 kunne organist ved Ansgar Kirke i Flensborg, Wolfgang Joern, fejre sit 40 års jubilæum. Da Torsdagskoret og Wolfgang har samarbejdet i næsten al-

le årene, sagde koret selvfølgelig ja til at medvirke ved en kirkemusikaften, hvor han selv havde sammensat et program og selv sad ved orglet.

Det blev en god aften for Wolfgang. Vi har sjældent set ham så glad, smigret og taknemmelig over de pæne ord, der blev sagt til ham i den anledning.

Og så havde koret sit eget 40 års jubilæum. Allerede i det tidlige forår 2008 var der blevet sendt breve ud til 125 tidligere kormedlemmer og inviteret til fest og korprøve. Det endte med, at 35 tidligere korsangere var med til en korprøve lørdag den 29. november og yderligere 12 til efterfølgende fest på Flensborghus.

Det blev en rigtig god dag lige fra

Torsdagskoret gav koncert ved årsmødet på Duborg-Skolen i sommeren 2009. (Foto: Lars Salomonsen)

begyndelsen. Alle mødte glade og forventningsfulde, og der blev sunget, snakket og grint. Selve aftenfesten var ligeledes en succes. Hvor havde festudvalget lagt sig i selen og arrangeret et brag af en fest. Alt klappede, som man siger på sydslesvigsk: smukt dækkede borde, dejlig mad, fine taler og sange og ikke mindst en super underholdning. TAK.

Konserterne dagen derpå var igen godt besøgt, og koret kunne gå på juleferie efter et år fuld af gode musikalske oplevelser.

FØDSELSDAGSGAVE

I anledning af St. Petri Kirkens 100 års fødselsdag havde nabokirken, Ansgar Kirke udtænkt en fødselsdagsgave til den tyske kollega. Gaven var en lille koncert med Torsdagskoret på selve jubilæumssøndagen efter festgudstjernen den 8. marts 2009.

ÅRSMØDEKONCERTEN

Traditionen tro gik vi sammen med Helligåndskirkens Kor om årsmødekoncerten på Duborg-Skolen. I år havde vi valgt Peter Heises "Forår og sommer", som består af 4 satser: "I foråret" med tekst af L. Bødtcher, "Den vilde rosenbusk", "Sommervise" begge med tekster af Chr. Richardt og "Sommerlyst" med tekst af Chr. Winther. Ved klaveret sad traditionen tro Hanne Hokkerup.

Begge kor havde desuden valgt en lille afdeling med danske sange. Det var i år Helligåndskirkens Kors dirigent, Stephan Krüger, der havde valgt det fælles program, og det var også ham, der stod for direktionen.

EFTER SOMMERPAUSEN 2009

Efter sommerferien gik koret i gang med planlægningen og indstuderingen af programmet til årets adventskonserter, der traditionen tro afholdes om-

kring første søndag i advent både i Ansgar Kirke og Medelby Kirke.

TILSLUTTET

To gange om året mødes alle tilsluttede foreninger under SSF for at blive orienteret om arbejdet i hhv. SSFs Hovedstyrelse og Det Sydslesvigske Samråd. På disse møder præsenterer to foreninger sig og beretter kort om deres virke. I efteråret fik jeg mulighed for at præsentere Torsdagskoret, og med udgangspunkt i vor formålsparagraf fortalte jeg om vore aktiviteter - både på det musikalske og på det sociale plan.

Det er dejligt, at koret har så stabil en medlemsskare og stadig kan tiltrække nye kræfter. Koret kan kun løse de stillede opgaver og udfordringer ved at stå sammen og bakke op om koret og dirigenten.

Og det er Torsdagskorets sangere rigtig gode til.

Bangla Shop – 25 år i Flensborg

Af skatmester Povl Verner Hansen

Bangla Shop – en dansk genbrugsbutik i Flensborg - så dagens lys den 9.marts 1984.

Initiativtagerne var Hedi og Walter Lorenzen, som så det som deres opgave at samle penge til hjælp for børns sundhed og skolegang i Bangladesh.

Gennem årene havde butikken til huse i flere mindre butikslokaler i Nørregade; og det blev til mange gode tilskud til arbejdet i Bangladesh.

Hedi Lorenzen var leder af Bangla Shop i de første 18 år – godt bistået af sin mand Walter Lorenzen, hvis helbred begyndte at svinge. Han døde for kort tid siden.

Også Hedi følte, at kræfterne ikke længere helt slog til som leder af Bangla Shop. Og i 2002 fik Flensborg Y's Men's Club en henvendelse fra Hedi Lorenzen, om klubben ville overtage driften af butikken.

På en ekstraordinær generalforsamling den 6.februar 2002 blev det en-

stemmigt vedtaget, at Flensborg Y's Men's Club overtog driften af Bangla Shop med det formål fortsat at støtte det værdifulde arbejde for børn og unge i Bangladesh.

Og Hedi var fortsat at finde som den erfarne medarbejder i butikken – dog aflastet for ledelsesjobbet, - og også som medlem af Y's Men's klubben.

Ved åbningen i marts 2007 af den nuværende flotte butik Nørregade 33 var det stifteren af Bangla Shop, som klippede den første røde snor til butikken, mens klubbens daværende præsident Povl Verner Hansen så til.

Bangla Shops 25 års jubilæum blev markeret 9.marts med en reception i butikken med mange gæster fra nær og fjern.

Klubbens ledes i år af:
Præsident Bent Laursen
Vicepræsident Peter Bang
Sekretær Inger Laursen
Skatmester Povl Verner Hansen
Past president Natascha Jensen

Altid aktiv - også på årsmødepladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

Y's Men's klubbens repræsentant i Bangla-Shop'en, past president Preben K. Mogensen t.h. holdt tale. Butiksleder Hanne Görns (i m .t.v.). (Foto: privat)

Hedi Lorenzen klippede snoren over i den nye butik. (Foto: privat)

Kan lejes af alle i mindretallet

Af tilsynsførende Ulla Geipel

Grænseforeningens sommerhus Gennerhus ligger mellem Aabenraa og Haderslev i naturskønne omgivelser ud til Gennerbugt med en herlig udsigt til Kalvø.

Gennerhus er et fint udgangspunkt for mange udflugtsmål. I området mod vest, det flade land med høj himmel, diger og marsk, kan nævnes Tønder, Møgeltønder – med Schackenborg Slot, Højer Sluse og Sommerland Syd. Mod øst kan der nævnes Graasten Slot, Dybbøl Historiecenter og Als med Sønderborg by og Slot.

Gennerhus kan lejes af alle der er tilknyttet det danske mindretal. Udlejningstiden er sommertiden. Det er et dejligt sted at besøge i kortere eller længere tid. Der er sengeplads til 6 personer.

I 2009 har sommerhuset været udlejet i næsten hele sommertiden. Ca. 90 personer, børn og voksne, har besøgt sommerhuset.

Har du lyst til at leje Gennerhus i 2010, så ring til Ulla Geipel i Harreslev straks efter nytår og hør nærmere om pris og ledige perioder.

Ulla Geipel
Osterlücken 13 A
24955 Harrislee
tlf. 0461 71969

Gennerhus udlejes hver sommer. (Foto: privat)

H. Hellmuth Andersen

Helt uforberedt kom meddelelsen om, at H. Hellmuth Andersen er død efter kort tids sygdom. Andersens navn er uløseligt forbundet med Danevirke voldanlæg og Danevirke Museum.

For os var han en uvurderlig hjælp i det lille udvalg, Inge Adriansen, Stine Wiell og Thorkil Ebert, der sammen med ham stod for Danevirke Museets byggeri og udstilling.

Mange har og vil kunne nyde godt af hans udgivelser om virket - for eksempel de mere folkelige "Jyllands vold" og "Til hele rigets værn". Som hans hovedværk vil "Danevirke og Kovirke" udgivet af i 1998 af Jysk Arkæologisk Selskab blive stående som et standardværk om de arkæologiske undersøgelser af Danevirke i tiden 1861-1993.

Tankerne går til Helle, der ikke bare i felten, men også gennem den fremragende oversættelse af sidstnævnte værk til tysk, var ham en uvurderlig støtte.

For mig vil de fire somre, jeg måtte følge Hellmuth og Helle med kameraet ved Danevirke, stå som en uforglemmelig læretid om den vold, der rejstes til hele rigets værn.

Æret være H. Hellmuth Andersens minde.

*Karl Kring,
Flensborg*

☆☆☆

Hans Bauer

9.3.1944 - 5.1.2009

Efter længere tids sygdom døde Hans Bauer, fhv. kommunerådsmedlem og fhv. formand for SSW i Satrup, 64 år.

Hans Bauer gik som ung ind i den tyske flåde. Det førte ham til NATOs

hovedkvarter i Karup, hvor han mødte sin senere hustru Kirstine. Tilbage i Tyskland ved marinens flyvevåben i Eggebæk og senere ved flådehovedkvarteret i Mørvig gik han ind i det danske mindretals foreningsliv.

Mens parrets børn var yngre, var han aktiv i ungdomsarbejdet, hvor især bordtennis havde hans store interesse både som spiller og instruktør.

I 1985 gik han ind i SSW, som han fra 1994 til 2001 repræsenterede i kommunerådet i Satrup. Efter en "intern partistrid", som han kaldte det, trådte han tilbage som formand for distriktet og meldte sig ud af SSW. Han blev dog i kommunerådet valgperioden ud som løsgænger og arbejdede fortsat uformindsket styrke mindretallets sag.

Det politiske arbejde havde hans store interesse, og han var altid forberedt helt ned i den mindste detalje til møderne.

Anker Simonsen

☆☆☆

Heinz Beckmann, dr. jur.

24.3.1926 - 29.6.2009

Nok havde Heinz Beckmann på det seneste været svag og dårligt til bens. Alligevel kom hans død bag på familien og de nærmeste venner. Døden kom pludselig, men den var nådig. Den kendte advokat og engagerede dansk-sindede sydslesviger fra Flensborg var åndsfrisk til det sidste. Han blev 83 år.

Født i Flensborg kom han i 1930erne i tysk skole. Som så mange andre unge blev Beckmann henimod slutningen af krigen indkaldt til krigstjeneste i den tyske værnemagt. Den 17-årige nåede at være med i få uger, og han mistede en arm i den meningsløse krig.

Efter fuldført skolegang læste Beck-

mann jura. I 1956 etablerede han eget advokatfirma i hjembyen, og han fik hurtigt oparbejdet et godt ry. I 2001 gik kancelliet - nu uden pensionisten - sammen med det kendte kancelli Haefner og Renken. Beckmanns gode navn tegner fortsat firmaet i Storegade med sine fem advokater, hvoraf flere er dansktalende.

Uden for firmaet havde Beckmann også mange jern i ilden. Han engagerede sig bredt i samfundet, men især i det danske mindretal. Han var bl.a. i bestyrelsen for Union-Bank. Desuden var han aktiv i den selskabelige forening Borgerforeningen, hvor han gerne var ordstyrer på generalforsamlingerne.

I 2001 blev Heinz Beckmann efter 40 års aktivt medlemskab udnævnt til æresmedlem, noget som det kun er ganske få forundt at kalde sig.

Heinz Beckmann var ikke kun et selskabeligt og venligt menneske, der nød samværet med vennerne og som var afholdt hos mange. Han var også et udpræget familiemenneske. Hans store hobby var at gå på jagt, og i mange år ejede han en skov i Frøslev.

Beckmann elskede at se andre lande, og rejserne gik oftest til de nordiske lande. I de seneste fire år nåede han sammen med hustruen hvert år at besøge datteren Marit på Island.

Da han sammen med hustruen flyttede til et mindre hus, forærede han sine mange jagt-trofæer til Trenehytten. Men sommerhuset på Rømø blev fortsat brugt flittigt.

Beckmann efterlader hustruen Christel, to voksne døtre og et barnebarn.

Raning Krueger

I 1973 trådte dr. Heinz Beckmann ind i ejerselskabet Borgerforeningen GmbH ligesom vi øvrige fire andelshavere - med det æreshverv at forvalte og bevare ejendommen Holm 17 bedst mulig for eftertiden til gavn for den selskabelige forening Borgerforeningen, og

for den dansksindede befolkningsdel i Flensborg.

Helt naturligt stod Beckmann for hele den juridiske del af dette arbejde. Der forestod store arbejder med at bringe selskabet på økonomisk forsvarlig grund og ændre og renovere hele komplekset. Der blev god brug for en jurist i forbindelse med de mange tiltag bl.a. etablering af lægehuset mod Søndergårdender og ændring af selskabets status til et almennyttigt selskab til opretholdelse af den fredede og bevaringsværdige gamle ejendom Holm 17.

Mange juridiske forhandlinger og kontrakter skulle fortages og udfærdiges, og det var Beckmann ekspert i, da han i stor udstrækning varetog lignende opgaver for de fleste danske organisationer og foreninger igennem alle årene.

Dr. Heinz Beckmann havde overtaget traditionerne fra det gamle ærværdige advokatfirma, Ravn og Johannsen, der i generationer forinden løste opgaverne for mindretallet; så erfaringerne og rutinerne lå lige for og kunne med stor succes videreføres til gavn også for vort selskab. Vi er ham stor tak skyldig for det store uegennyttige arbejde, han lagde i vor kreds, og vi vil savne ham meget i vor midte.

Æret være dr. Heinz Beckmanns minde.

*Borgerforeningen GmbH
Hans Erik Hansen*

☆☆☆

Anne-Marie Bønnerup

† 28.11.2008

Fhv. lærerinde på Duborg-Skolen og bestyrelsesmedlem i Grænsforeningen, Anne-Marie Bønnerup, er død. Hun blev 85 år.

"Kan jeg gøre nogle unge mennesker fra Sydslesvig glade for mine penge, bliver jeg også glad."

Sådan sagde Anne-Marie Bønnerup for to år siden til Grænseforeningen, da hun valgte at oprette Anne-Marie og Viggo Bønnerups Fond til fordel for unge sydslesvigeres ophold på høj- og efterskoler i Danmark.

Anne-Marie Bønnerup var født af en dansk mor med rødder i Aabenraa, og hendes fars slægt stammede fra Frisland. Hendes barnedrøm om at blive lærer begyndte med en grunduddannelse i Frankfurt, og siden fik hun arbejde på den tyske skole i Adelby.

Men sommeren 1946 ændrede Anne-Marie Bønnerups liv. Hun mødte nogle danske skolebørn, som en måned tidligere havde gået i hendes klasse, men som nu var skiftet til den danske skole. Og hun sagde til sig selv: "Du er jo dansker ligesom skolebørnene!"

Samme dag meldte Anne-Marie Bønnerup sig ind i Sydslesvigsk Forening, og hun fulgte op med at blive elev på Køng Højskole og uddannede sig til dansk lærer på Tønder Seminarium 1948-52, samtidig med at hun blev engageret som lærer på Duborg-Skolen i Flensborg.

Mødet med kærligheden betød dog et farvel til Flensborg. Hendes mand Viggo Bønnerup, som hun nåede at fejre guldbryllup med, var ingeniør og kom fra Haslev, og der flyttede Anne-Marie Bønnerup til i 1953.

Det blev starten på 50 års arbejde for Grænseforeningen. Først som bestyrelsesmedlem i Haslev og til sidst som bestyrelsesmedlem i Grenaa, hvor Anne-Marie Bønnerup og familien købte en gård i 1988.

Og det var netop i forbindelse med salget af gården, at hun kontaktede Grænseforeningen:

"Jeg har mødt så megen glæde i Grænseforeningen og vil nu gerne give noget tilbage. Det er mit ønske - sammen med Grænseforeningen og min advokat - at finde den måde at bruge pengene på, som bedst gavner de unge og det danske sprog."

Anne-Marie Bønnerup blev født i 1923 i Flensborg og døde den 28. november 2008 på Nørrevang Plejehjem i Rimsø ved Grenaa.

*Mette Kragh Faurholdt,
informationschef i Grænseforeningen*

☆☆☆

Harold Bossen

11.8.1935 - 3.8.2009

Så ville hjertet ikke mere.

Med dyb sorg modtog vi meddelelsen om Haralds død.

I hele sit liv har Harold arbejdet for det danske mindretal i Sydslesvig.

Han var kasserer i SSF og SSW Læk over 30 år.

I distriktet og på amtsplan har man altid lyttet en ekstra gang, når der kom nogle gode, kritiske bemærkninger fra Harold.

Selv om han ikke kunne dyrke sport, siden han var en ung mand, har han med stor begejstring fulgt med i alt, hvad der hed boldspil og mere. Børnene i Læk UF var glade, når de kunne komme op og køre med "Onkel Harold", når de skulle spille deres kampe.

Han lærte Danmark og Danmark Harold at kende ved at rejse rundt med Æ Amatører.

Sammen med holdet spillede han over hele Danmark.

Bygge scene med Johann og trække et stort læs på scenen som en amatør, det var det, Harold gik op i.

Det var hans sygdom, der satte en brat stopper for hans aktiviteter.

Vi kommer til at savne Harold.

De danske foreninger i Læk og Æ Amatører siger tak for alt, Harold.

Æret være hans minde.

*Ralf Hansen,
Æ Amatører og SSF Læk*

☆☆☆

Ingvard Bro

25.5.1925 - 9.1.2009

Med sorg modtog vi meddelelsen om Ingvard Bros død.

Egernførde har mistet en stor ven af det danske mindretal i Egernførde. I 1990'erne har han sammen med den daværende SSF-bestyrelse sørget for en foryngelskur i bestyrelsen. En af de yngre, der dengang i 1990'erne overtog SSF Egernførde, var mig.

Generationsskiftet førte til, at SSF Egernførde blev et stort, stærkt og familievenligt SSF-distrikt.

Bro, som vi kaldte ham, var en af de store kæmper for, at vi kunne bygge vort medborgerhus i Egernførde.

Selv om han flyttede tilbage til Danmark, holdt han altid kontakten til sit Egernførde.

Ingvard Bro har aldrig taget tingene, som de skulle være, men har altid lavet dem, så de passede til Egernførdes behov.

SSF og alle, som kendte ham i Egernførde og omegn, vil aldrig glemme hans store indsats for vort mindretal i Egernførde

*Fred Witt,
formand for SSF Egernførde*

Med sorg i sindet modtog vi meddelelsen om fhv. skoleinspektør Ingvard Bros død.

Endnu sidst til jul skrev Grethe, at de kunne holde jul hjemme med børnene, men nu ved vi, at det var sidste gang, han kunne opleve årets fest i sit hjem sammen med familien.

Mindretallet i Egernførde har i over 20 år kunnet glæde sig over hans ihærdige indsats for Jes Kruse-Skolen og de danske foreninger og institutioner i byen. Han hørte til de pædagoger, der kom nordfra bevidst, fra det vestjyske til det sønderjyske, til Sydslesvig for at øve en gerning, som varede til pensioneringen og derudover, indtil familien flyttede i eget hus til Silkeborg i 1995.

Hans interesse for det sønderjyske blev tidligt vakt på gården hjemme i Dejbjerg. Faderen var formand for den lokale sønderjyske forening. Drengen cyklede rundt i sognet og solgte Dyb-bølmærker.

I 1951, efter lærereksamen, kom han første gang herved til Friserbjergskolen i Flensborg. I 1962 fulgte ansættelsen på Ansgar-Skolen i Slesvig.

I 1970 overtog han ledelsen af Egernførdes Jes Kruse-Skole - denne gang som skoleinspektør og frem til sin førtidspensionering i 1988.

Han var en engageret og slidsom del af mindretallet i mange forskellige sammenhænge.

Han var frontmand, og møderne var præget af hans fremsynende og målbevidste sigte for forenings- og skolearbejde. Ikke altid lige let og ganske uden små knubs. Han havde sine egne meninger - men målet var klart og uden alt for mange kompromisser.

Han var os en god støtte i den årelange kamp for etableringen af af Medborgerhuset i Egernførde.

Selv efter flytningen til Silkeborg i 1995 var han en aktiv medstrider. Han blev endda formand for Slesvig-Ligaen året efter og kunne således medvirke ved støtten fra Ligaen til de sydlige egne i landsdele.

Han har efterladt sine spor i Sydslesvig.

Æret være Ingvard Bros minde.

Hans Jørg Petersen

Med stor sorg modtog vi meddelelsen om, at fhv. skoleinspektør Ingvard Bro er død.

Første gang, vi traf Ingvard, var en efterårsdag i 1972, da vi besøgte skolen i Egernførde. Dette møde blev af afgørende betydning for vort videre livsforløb.

Vi mødte her en person med markante synspunkter om arbejdet for det danske mindretal, og hans energi og virkelyst var inspirerende.

Det blev til lange samtaler, hvor vi

udvekslede tanker og ideer. Vi havde ikke samme syn på alt, men vi var enig om de grundlæggende mål for bl.a. skolearbejdet, og netop dette fælles syn på det væsentlige resulterede i en ansættelse ved skolen.

Det blev til 15 års samarbejde, indtil Ingvar Bro i 1988 valgte at gå på pension. Det blev en ansættelse, som jeg aldrig fortrød. Med stor energi og lyst formåede Ingvar at føre ideer og tanker ud i livet. Der blev krydset mange pædagogiske klinger mellem os, men der var aldrig en taber i disse dyster, nærmere to vindere, der fik deres ideer og tanker kædet sammen, så de passede ind i vort fælles, overordnede mål.

I disse år lærte vi også Ingvar at kende som særdeles hjælpsom også på det private område, og vi nød stor gavn og glæde af Grethe og Ingvars store gæstfrihed.

Ingvar Bro har betydet umådelig meget for udviklingen af Jes Kruse-Skolen. Men også på andre områder kunne det danske mindretal i Egernførde glæde sig over hans aktive indsats.

Hans tanker og ideer om skolens udvikling, om kirkebyggeri, sammenlægning af SSF-distrikter, medborgerhus osv. var ofte fremsynede. Mange tvivlede til tider på det realistiske i de mange projekter, men Ingvar troede på tingene, og de fleste af ideerne blev til virkelighed.

I næsten tre årtier kom Ingvar Bro således til på afgørende og positiv vis at præge det danske arbejde i det sydøstlige hjørne af Sydslesvig, og vi vil i taknemmelighed og respekt ære Ingvar Bros minde.

Lizzi og Willi Hansen

På Jes Kruse-Skolen i Egernførde gik tiden i stå et øjeblik den formiddag, da det blev kendt, at skolens mangeårige leder, Ingvar Bro døde.

Det er nu over 20 år siden, at han gik på pension, og han er ganske vist ikke længere kendt personligt af så mange omkring skolen; men hans navn og

hans engagement er alligevel levende i huset, så alle vidste godt, at det er Jes Kruse-Skolens tidligere inspektør, der nu ikke er mere.

Ingvar Bro kom til Egernførde i 1970 som den ny skoleinspektør, der efterfulgte skolens første leder Else Munk Pedersen.

Hun havde stået i spidsen for skolen siden dens grundlæggelse i 1949, og havde derfor helt tydeligt sat sit præg på Jes Kruse-Skolen. Ingvar Bro overtog roret og blev hurtigt kendt for at have sine egne ideer og visioner. Han ønskede udvikling på det pædagogiske område og havde mange planer, som også havde rod i den danske folkeskole nord for grænsen.

En skole er imidlertid ofte som en supertanker, der i kraft af sin størrelse har brug for lang tid til at ændre kurs. Det kræver, at igangsætteren må udvise tålmodighed, og det kan til tider være svært, når man har så mange gode ideer. Bro besad imidlertid også den egenskab, at han var vedholdende og havde en tro på, at det skulle lykkes - for ideen var jo god nok, og med tiden satte han også sine tydelige mærker.

Han var energisk og ikke bange for selv at kaste sig i spil, hvis det var det, der skulle til. Så sent som i 1988, hvor han blev pensioneret, holdt han sig f.eks. ikke tilbage for at deltage i en lejrskole på Langeland og Sydfyn, og det var en cykel-lejrskole.

For Ingvar Bro har det danske ståsted været en mærkesag. Han så skolen som en naturlig del af mindretallet, og han benyttede enhver lejlighed til at fastholde medlemskabet af mindretallet som en vigtig forudsætning for forældre og brugere af skolen.

Kun ved at være medlem var man med. Et standpunkt, som stadig er vigtigt også 20 år senere. Skole og mindretal hang altså sammen for Bro, og han gik selv foran og var aktiv i såvel kirke, SSF og SSW. Også der gav han gode ideer videre, og han var også parat til at påtage sig ansvar og opgaver.

Der var en dynamik omkring ham, som næsten kunne tage pusten fra andre; men han var med til at nå resultater: Skolens idrætshal som en bygning for hele mindretallet og ikke mindst Medborgerhuset. Utrætteligt blev han ved at bruge energi på at overbevise os alle om, hvilke store muligheder disse bygninger ville give os i vort danske arbejde. Måske var han nogen gange lidt tidligt ude og mødte uventet modstand; men så brændte drømmen igenem, og projekterne lykkedes - takket være blandt andet Bros fremsynethed.

Dette levende menneske er ikke mere, og hvis skolens mure kunne tale, ville de fortælle mange historier om Ingvar Bro. Gamle elever vender ofte tilbage for at se deres gamle skole, og det er ikke sjældent, at vi møder en, som har været elev i Bros tid - og deres historier kunne krydres med murenes tale.

Erindringer, som vi netop i 2009 gerne ville have hørt i forbindelse med, at Jes Kruse-Skolen i december kan fejre sit 60 års jubilæum. De gamle elever kan bl.a. fortælle om skolens morgensang, som i de sidste år af Bros tid foregik på de lange gange. Morgensang er også kulturpåvirkning, og traditionen eksisterer stadig i skolen.

Skulle Bro vælge en sang, kunne jeg forestille mig, at vi skulle synge: Jeg elsker den brogede verden, hvor vers fem lyder:

Kamp må der til,
skal livet gro.
Ej kamp for dagligt brød.
Men kamp for frihed
i liv og tro -
thi evig stilstand er død.

Ingvar Bro var leder af Jes Kruse-Skolen i 18 år. Og vi vil i taknemmelighed værne om den indsats, som han gjorde omkring Hans Christian Andersensvej i de år.

Tak for alt, Bro.

*P.v.a. Jes Kruse-Skolen
Peter Olesen Müller,
skoleinspektør*

Ingvar Bro er død.

Han havde fejret jul i familiens kreds og havde sikkert glædet sig over samværet med sine kære.

Men så var kræfterne altså også sluppet op.

Da han og Grethe i 1995 flyttede fra Flækkeby og dermed også fra Egernførde, mistede vi et par aktive og energiske mennesker i det danske fællesskab på stedet. Ingvar Bro var jo et sprudlende energibundt. I mange år havde han brugt så godt som alle sine kræfter på Jes Kruse-Skolen.

Men da han i 1988 gik på pension fra jobbet som skoleleder, var det på ingen måde for at ligge på sofaen.

Nu var der kræfter til overs, ikke bare til brug i SSF, men så sandelig også til en indsats til fordel for den danske menighed, som han sammen med Grethe gennem alle årene havde været en levende del af.

Nu påtog han sig den i menighedsrådet arbejdskrævende og ansvarsfulde post som kasserer, og sammen med Grethe, der på dette tidspunkt var formand, blev han i årene fremover en dygtig og inspirerende del af det på alle måder velfungerende menighedsråd.

Trods al virkelyst og energi var Ingvar Bro aldrig i tvivl om, hvad der var kirkens og præstens primære opgave, nemlig at forkynde evangeliet.

Derfor var han heller aldrig i tvivl om sin og menighedsrådets opgave, nemlig at tilvejebringe de bedst mulige betingelser herfor.

Det forsøgte han utrætteligt på, og i menigheden og i menighedsrådet mindes vi Ingvar Bro med stor taknemmelighed.

*Leif Volck Madsen,
fhv. præst i Egernførde*

Ved Ingvar Bros død, der ikke kom uventet efter lang tids sygdom, går vore tanker først til Grethe og familien, for derefter at mindes mange gode oplevelser sammen med Ingvar.

I hele sit aktive liv gjorde han en stor indsats for danskheden i Sydslesvig, først og fremmest som lærer og skoleinspektør i Egernførde, da vi i 1980 lærte Ingvard at kende, da vor søn kom i den danske skole og senere vore to piger.

Det blev til gode år for vore børn og også for os som forældre, idet vi hurtigt blev involveret i forældrearbejdet og i forældrerådet og lærte at værdsætte Ingvard for hans omsorg for skolebørnene og skolens arbejde.

Man kunne altid komme til Ingvard for at drøfte ting og sager, der lå én på sinde. Engang, da jeg ville snakke med Ingvard, fandt jeg ham i sløjdsalen, hvor han var ved at rette op på et juletræ, som en klasse havde fået foræret.

Det var ikke vokset helt regelmæssigt, så der blev klippet en gren af her og der, boret et par huller og grene sat i, så det blev til et flot juletræ, som klassen kunne glæde sig over i hele adventstiden.

At en skoleleder også tog sig tid til den slags opgaver fortæller, at hjertet sad på rette sted. Kort før pensioneringen i 1988 blev Ingvard klasselærer for vor yngste datters 8. klasse og var ikke bleg for at tage på en uges cykeltur på Sydfyn, en tur med mange gode oplevelser, som både elever og vi deltagende forældre mindes med glæde.

Ingvard nøjedes ikke med skolearbejdet, men engagerede sig i alt det danske arbejde i Egernførde, og det gjaldt også den danske kirke, hvor det igen blev til et godt samarbejde med både Grethe og Ingvard i menighedsrådet.

Begge gjorde et stort arbejde for menighedslivet - Ingvard i mange år som kasserer, et arbejde der først ophørte, da Grethe og Ingvard flyttede til Danmark.

Dermed slap de dog ikke forbindelsen til Egernførde. De fulgte levende med i, hvad der foregik hernede

Deres hjem stod altid åbent, når man kom forbi, og så gik snakken el-

lers. Med ægte interesse spurgte de til alt i Egernførde og glædede sig over, at danskheden stadig trives, og de næste generationer kan nyde frugten af det arbejde, Ingvard med sin ukuelige energi udførte

Det er med taknemlighed, vi ser tilbage på Ingwards virksomme liv i Egernførde og på mange gode stunder og givtige samtaler med både Grethe og Ingvard

Æret være Ingvard Bros minde.

*Rigmor og Gert Juhl
Gettorp*

Kære Ingvard! Vore tanker går tilbage til dig, os og de mange møder, vi holdt sammen med dig som daværende bestyrelsesmedlemmer i Slesvig-Ligaen.

Du var en ægte forkæmper for det danske på alle plan i vor dejlige hjemstavns Sydslesvig, men du var det på en behagelig og stilfærdig måde. Du var et beskedent menneske, men du var uforknyttet og stædig på en positiv facon, for du blev ved med at arbejde for en sag, du troede på, indtil du havde nået dit mål. For dig var det danske i Sydslesvig hele "pakken", både det kulturelle i videste betydning, det kirkelige og det politiske.

Det var en hjertesag for dig, at danskheden havde både ret og pligt til at markere sig optimalt alle steder i Sydslesvig, og du kæmpede indædt for det.

Der var perspektiv i dit arbejde for det danske mindretal. Du søgte målrettet efter at oprette danske øer, danske oaser overalt. Her kan vi specielt bl.m.a. projekter nævne Medborgerhuset i Egernførde. Du spillede ligeledes en afgørende rolle m.h.p. oprettelsen af Det Danske Hus i Sporskifte. Amtmandsgården i Rendsborg havde din store interesse, og du gjorde en indsats for at bevare den.

Dansk Spejderkorps Sydslesvig stod også dit hjerte nær, og vi husker med taknemmelighed den mentale opbakning, korpset altid fik af dig.

Der var vidsyn i dine overvejelser m.h.p. Sydslesvigs situation og fremtid, og det var så tydeligt for os alle, at det betød så umådeligt meget for dig, at danskheden i Sydslesvig måtte styrkes på alle måder, ikke kun pengemæssigt, men også ideelt.

Du kunne godt have nogle skarpe kanter en gang imellem, men vi blev ikke uvenner, for du respekterede andres holdninger, og vi holdt særdeles meget af dig og havde glæde i at arbejde sammen med dig for en fælles sag. Via din egen personlige indsats var du så absolut troværdig med henblik på dit arbejde for det danske her hos os.

Du var en af Sydslesvigs betydningsfulde mænd, der har bevirket en hel masse både usynlige og synlige ting. De synlige kan vi se. De usynlige var din oprigtighed, som stadig påvirker.

Det sidste vers i Jeppe Aakjers smukke sang "Som dybest brønd giver altid klare vand" sætter et malende minde om den uforknyttede, ydmyge, men slidende ånd, der var drivkraften for dit virke i vort elskede Sydslesvig:

Lad mig kun flagre hen som blad i høst,
når du, mit land, min stamme, frit må leve.

Og skønne sange på den danske røst må frie, stærke sjæle gennembæve.
Da står en ny tids bonde på sin toft og lytter ud mod andre lærkesange, mens himlen maler blå sit sommerloft,
og rugen gulnes tæt om vig og vange.

Vi vil savne dig, men vi håber og tror på, at du er et godt sted.

Æret være dit minde.

*Anne-Margrete Jessen,
Helmut Werth*

Gennem mange år var Ingvar Bro et trofast medlem af Slesvig-Ligaen.

De første mange år fra indmeldelsen i 1962 og til 1990, da han blev indvalgt i bestyrelsen, blev brugt sammen med

hans grå eminence - hans elskede Grethe - til stærkere og stærkere at engagere sig i det folkelige arbejde.

Ingvar Bros indfaldsvinkel for arbejdet i Slesvig-Ligaen var de mange år, da han som lærer i Sydslesvig og senere først som viceskoleinspektør og senere som skoleinspektør på Jes Kruse-Skolen i Egernefærde virkede for det stadigt stigende og engagerede danske mindretals børn i det, vi med rette kan kalde Slesvig-Ligaens oprindelige arbejdsområde.

Hans personligt aktive og uegennyttige indsats i specielt Egernefærde-området i skolearbejdet, i forenings- og menighedsarbejdet resulterede dengang i endnu en skoleudvidelse af Jes Kruse-Skolen, at der blev bygget et medborgerhus, en foreningshytte o.m.a.

At der er grøde og vækst i Egernefærde-området i dag skyldes for en stor del denne indsats, der gav mindretallet mulighed for at udvikle sig yderligere.

Ingvar Bro var stærkt engageret i ligaens arbejde i såvel gode som mindre gode tider. Det er derfor med rette, at han er blevet betegnet som en trofast slider med et brændende hjerte for arbejdet i Sydslesvig.

Ingvar Bro blev medlem af Slesvig-Ligaens bestyrelse i 1990 - blev i 1992 næstformand under Jørgen Gjedsted - for så i 1996 at overtage formandsposten ved dennes fratræden. Denne post blev forvaltet til september 2000, da han valgte at fratræde og overdrage posten til en efterfølger.

Den store og uegennyttige indsats for Slesvig-Ligaens arbejde i hele Sydslesvig har i de mange år - såvel uden for som inden for bestyrelsens rammer - bidraget til, at ligaens midler siden 1970'erne er blevet brugt der, hvor de virkelig gjorde gavn.

Mange tiltag skyldes hans aktive indgriben. Hans stædighed og vedvarende arbejdsindsats var i mange tilfælde en medvirkende årsag til, at opgaver blev bragt til udførelse og afslutning.

Hans store ukuelighed har betydet meget for Sydslesvig - og for Slesvig-Ligaen - og selv om Ingvarð fratrådte som formand, brændte hans hjerte stadig for vor tabte landsdel.

I det ene år, som det blev mig forundt som bestyrelsesmedlem at samarbejde med Ingvarð Bro, inden han udtrådte af ligaens bestyrelse, lærte jeg ham at kende som et retskaffent menneske, som utrolig mange respekterede og satte pris på.

Det var således også fuldt fortjent, at han efter sin udtræden af bestyrelsen modtog Slesvig-Ligaens hæderstegn for sit store og engagerede arbejde i Ligaens tjeneste.

Sydslesvig, det danske mindretal og ikke mindst Slesvig-Ligaen har med Ingvarð Bros bortgang mistet en trofast og afholdt ven.

Vi mindes med respekt og taknemmelighed hans store gerning og udtaler et æret være hans minde.

*Flemming Radsted Madsen,
formand for Slesvig-Ligaen*

☆☆☆

Børge Buch

14.7.1916 - 2.12.2008

I en alder af 92 år døde Børge Buch, Vesterholt, efter længere tids svagelighed.

I mange år var den afdøde medlem af vort menighedsråd. Børge og hans hustru Erika, datter af den navnkundige David Petersen, deltog næsten altid i menighedens gudstjenester og øvrige arrangementer.

Tit åbnede de deres gæstfrie hjem for besøgende nordfra, bl.a. for medlemmer af venskabskredsene i Sunds, Aars og Ballerup.

Det glædede os, at ægteparret Buch kunne nå at deltage i menighedens udflugt i sensommeren 2008, hvor vi var på en dejlig sejltur på Slien.

Vore tanker går til Erika og sønnen Jørgen. *P.v.a. den danske menighed for Treja og omegn
Karin Post*

☆☆☆

Thea Büchert

6.1.1923 - 19.1.2009

Endnu én af vore kære gildemedlemmer er gået hjem.

Vi husker Thea Büchert som det kærlige og retlinede menneske, hun var.

Thea Büchert blev medlem af Flensborggildet allerede i 1946, og hun var således et af de første gildemedlemmer.

Hun gik ligeledes særdeles aktivt ind i pigespejderarbejdet under daværende korpsschef for Dansk Pigespejderkorps Sydslesvig, Grethe Bierings ledelse. Rigtig mange af de daværende medlemmer husker hendes beskedne, energiske, dygtige og trofaste indsats for sine kære pigespejdere.

Hun betød rigtig meget for pigerne, som hun ledte kærligt og myndigt med sit milde, varme og væsen, der var præget af retsindighed.

Thea mødte særdeles flittigt op til møderne i Flensborggildets arrangementer, og hun var endnu med til gildets julestue i december 2008, hvor vi hyggede os sammen og nød de dybtgående, nærmest filosofiske samtaler med hende.

Hun var en klarttænkende realist, der ydede sit stærke bidrag til det sydslesvigske fællesskab indtil det sidste. Hun havde hjertet på rette sted og stod som et forbillede for os alle på grund af sin kærlige måde at være på.

Hun var en af Sydslesvigs helt store personligheder, som har sat sine spor i Sydslesvig.

Vi holdt af hende, og vi vil komme til at savne hende i vor kreds.

Æret være hendes minde.

*Helmut Werth,
i kærlig erindring
på Flensborggildets vegne*

Dorothea Büchert - eller blot Thea, som vi alle kaldte hende, blev uddannet fra Tønder Seminarium i 1944 og

blev ansat på den danske kommuneskole i Duborggade samme år. Der var 165 elever. Der var luftalarm både dag og nat, og tit sad hun sammen med eleverne i skolens kælder.

I 1946 blev skolen til "Skolen ved Nørreport" og den fik en masse nye elever. Thea blev klasselærer i 1.-4. klasse med i alt 208 elever.

I 1952 flyttede Thea Büchert sammen med eleverne til den ny Gustav Johannsen-Skole i Eckenersgade. Her fik hun 30 gode år.

Efter pensioneringen deltog hun trofast i den månedlige "onsdagskaffe for pensionister", og hun var altid interesseret i at lære de nyankomne lærere at kende og vedligeholde kontakten til tidligere kolleger.

Hendes interesse og trofasthed overfor kolleger kom skolen til gode flere gange i tilfælde, når der har været behov for at komme i kontakt med tidligere lærere.

Thea deltog altid i skolens arrangementer, især havde hun et stort hjerte for de nye, små elever, der skulle starte i 1. klasse. Thea har altid sat eleverne i højsædet og har bevaret kontakten med mange tidligere elever, som ofte har besøgt hende i hendes pensionisttilværelse. Thea har altid haft en fantastisk hukommelse, hvad angik billeder og navne - hun var i stand til at huske alle navne på elever, tidligere kolleger, familierelationer m.m. En evne hun bevarede lige til det sidste sammen med sin vidunderlige humoristiske sans.

Thea tog altid hensyn til sine omgivelser og var i de sidste år besøgsven på alderdomshjemmet.

Thea var udadvent og havde mange interesser. Hun var bl.a. pigespejder og gildesøster. Hun havde et stort kendskab til Sydslesvigs historie og interesserede sig for alt, hvad der rørte sig i Sydslesvig.

Gustav Johannsen-Skolen vil mindes Thea med respekt og taknemmelighed.

Æret være Thea Bücherts minde.

På skolens og lærerkollegiets vegne

*Ole J. Uth,
skoleinspektør*

Thea Büchert - moster - en af de sidste pionerer i opbygningen af det danske skolevæsen her i Sydslesvig, døde i familiens skød på Franziskus-hospitalet få dage efter sin 86 års fødselsdag.

Som den afholdte lærerinde, hun var, har det nok gippet i generationer af gamle elever fra især Gustav-Johannsen-Skolen ved meddelelsen om hendes død.

Og afholdt var hun. Beviserne på denne hengivenhed fra tidligere elever ses på den kurvfuld af julehilsener, der hvert år dumpede ned i brevkassen samt de mange breve og telefonsamtaler, hun året rundt havde med "sine drenge og piger", faktisk over hele jordkloden.

For moster havde lærergerningen været noget af et kald, hun kunne simpelthen ikke være blevet noget andet. Hendes karakterfasthed og retskaffenhed følte af alle, der kom under hendes varetægt i dansk-, historie- eller biologiundervisningen samt den uvurderlige kontakt til forældre og hjemmene, som hun satte stor pris på at opretholde så intenst som muligt.

Ikke blot gennem det daglige skolearbejde knyttede hun eleverne til sig, også uden for skoletiden var hun en lyttende ven og hjælper i mange problemstillinger.

Energisk og samvittighedsfuld var hun, og ved sit eget eksempel forstod hun at holde selv de mest puberterende elevs opmærksomhed rettet på undervisningen og dermed formidle gode kundskaber til lærestoffet. Sidstnævnte er først gået op for mig mange år efter endt skolegang, for som elev under mosters vinger har jeg dengang ofte følt det som en svøbe og ret irriterende for en ung mand med begyndende hårvækst på brystet at have sin moster som lærerinde.

Mosters hukommelse angående navne, tal og begivenheder var nærmest legendarisk og ikke kun for mig har denne "klæbehjerne" været en database, man til enhver tid kunne tappe for informationer vedrørende Danmark og specielt Sydslesvig.

Thea Büchert var ikke meget for at stå i rampelyset eller gå ind i de store konfrontationer, hun holdt sig derimod hellere beskedent i baggrunden. Men spurgt efter hendes mening kunne man være sikker på at få et detaljeret, logisk og engageret syn på sagen.

I hende har vi mistet en stille, men også en stor personlighed, som vi kan være glade for at have kendt.

Æret være hendes minde.

*Svend Erik Jessen,
nevø*

En tidlig morgen fik vi meddelelsen om, at Thea var sovet ind. Vi vidste alle i Dansk Alderdomhjems Støttekreds, at hun var alvorligt syg, men håbede alligevel, at hun havde kræfter til at overvinde sygdommen.

Thea har været med i støttekredsens arbejde lige fra starten, hun hjalp med i mange af kredsens arrangementer og havde også, som de fleste af os, en fast ugentlig opgave. Hendes var sammen med fire andre - at hjælpe ved en sangtime hver tirsdag formiddag fra kl. 9 til 11.

Beboerne er glade for at synge, men skal hjælpes med at finde frem til numrene i sangbogen, så de kan synge med, de skal også flere gange have lidt at drikke, og timen slutter med formiddagskaffe. Thea kendte ofte nogle af beboerne og evnede på sin rolige måde af og til at få en lille samtale i gang.

At snakke med Thea var ofte en stor oplevelse. Hun havde en fantastisk hukommelse og ville gerne fortælle om sine år på Duborg-Skolen, og om de gamle skolekammerater. Hun huskede stadig, hvad de hed, og vidste, hvor de var henne i verden. De gamle lærere havde hun også navn på og kunne

genkende dem på billederne fra den tid.

"Vi gik til skole fra Jaruplund til Duborg og hjem igen hver dag", fortalte hun, "det var vor eneste mulighed, når vi ønskede en afsluttet eksamen i en dansk skole."

Thea fik en lærereksamen og underviste i mange år på Gustav Johannsen-Skolen. Mange af os har lært hende at kende som klasselærer for vore børn. Dem huskede hun selvfølgelig også og spurgte ofte til dem, og vi mindes hende som en dygtig lærer, der bekymrede sig om hver eneste elev, hun havde ansvar for.

Vi vil savne hende i støttekredsen, og er taknemmelig for de mange år, hvor hun har lagt kræfter og energi i at hjælpe os med at være til glæde for vore ældre beboere på Dansk Alderdoms- og Plejehjem.

I kærlig erindring på støttekredsens vegne

Elva Thorup Nielsen

☆☆☆

Else Diekmann

27.3.1922 - 10.1.2009

Else Diekmann var i en lang årrække ildsjælen bag dansk lejrskolevirksomhed i Tønning. Hun blev 86 år gammel. Hendes fødenavn var Gericke, og hun hørte til en af de gamle dansksindede tønningfamilier.

Sidst i 1950'erne begyndte Else Diekmann at passe lejrskolehjemmet i de gamle barakker på Yurian Ovensgade beliggende øst for den gamle Uffe-Skole. Familien flyttede ind i den ene del af barakken, kun adskilt fra lejrskolen af en tynd trævæg.

Else Diekmann fortalte med glæde om sin tid som madmor i lejrskolehjemmet. Alt var primitivt uden køleskab og opvaskemaskine, og middagsmaden til lejrskoleholdene på 35-40 børn plus ledsagende lærere blev tilberedt over tre små gasblus. Når maden skulle opbevares til næste dag, sendte

hun sine to drenge efter is hos en af byens slagtere, hvorefter maden blev opbevaret i en balje i køkkenet. På den måde kunne hun også klare bespisningen af 120 personer til de store årsmøder. Problemet var blot, at lejrskolen kun ejede 50 tallerkener, derfor måtte gæsterne spise i hold, og personalet måtte skynde sig at vaske op ind imellem.

Når skolerne dengang tog på ekskursion til Hamborg, var der ingen bro over Ejderen eller motorvej fra Heide. På sådan en dag var der morgenmad kvart over fem, og alle børnene skulle have to madpakker med. Når de så trætte kom hjem til Yurian Ovensgade henad elleve-halvtolv-tiden, stod madmor Else Diekmann parat med varm kakao og franskbrød med smør. Selv om der ikke var råd til overdådige portioner, sørgede hun som regel for at servere en rejemad til holdet, når de nu var på ophold i rejebyen Tønning.

I 1965 købte Sydslesvigsk Forening Skipperhuset ved havnen i Tønning. Else Diekmanns ægtefælle Artur og den daværende amtssekretær byggede om, og Else Diekmann magede ud i skidt, der med hendes egne ord så ud til at være groet helt fra dengang, general Steenbock havde hovedkvarter i huset under Store Nordiske Krig. På dette tidspunkt var Else Diekmann for længst blevet fast ansat som økonoma med ansvar for lejrskolen. Dette fortsatte hun med også under nybygningen af værelsesfløjen indviet i 1972.

Der er blevet fremtryllet betragtelige mængder mad under hendes kyndige hænder, indtil hun holdt op på Skipperhuset i 1974.

Else Diekmann boede i eget hus bygget på grunden, hvor den første baraklejrskole i Yurian Ovensgade i sin tid lå. De sidste fem-seks år som enke. De sidste måneder slap kræfterne op, og hun kom på plejehjemmet Paul Gerhard Haus.

Hun efterlader sig to sønner med deres ægtefæller, fem børnebørn og tre oldebørn.

Æret være Else Diekmanns minde.

*Jette Jochimsen,
Skipperhuset*

☆☆☆

Gerhard Ernst

12.4.1931 - 18.11.2008

I en alder af 77 år er den tidligere mangeårige næstformand for Sydslesvigsk Forening, Gerhard Ernst, død efter længere tids svær sygdom.

Gerhard Ernst var født og opvokset i Flensborg og kom i den daværende danske skole ved Nørreport, inden han fortsatte på Duborg-Skolen, hvor han tog, hvad der i dag ville svare til en realexamen.

Efter afsluttet læreruddannelse på Th. Langs Seminarium i Silkeborg vendte han 1953 tilbage til Sydslesvig og fik ansættelse ved den danske skole i Sørup, hvor han blev i to år.

Herefter fulgte 14 år ved Ejderskolen i Rendsborg, hvor Gerhard Ernst ikke kunne undgå at blive inddraget i den bitre strid mellem Ejdersamfundet og Dansk Skoleforening.

Fra 1969 og frem til pensioneringen i 1991 var han skoleleder på Husby Danske Skole.

Gerhard Ernst var aktiv i en lang række danske foreninger i Sydslesvig, men gjorde sig frem for alt bemærket i SSF. Fra 1975 til 1986 var han først anden og så første næstformand for den kulturelle organisation, ligesom han også i anden halvdel af 80'erne varetog hvervet som formand for SSF Flensborg By.

Afdøde var i mange år en flittig debattør og blandede sig med stort engagement i mindretallets diskussioner, men siden 1996, da han blev ramt af en blodprop, fulgte han kun mindretallet fra sidelinien, som han selv udtrykte det.

Gerhard Ernst efterlader sig hustruen Kunigunde og en voksen datter, svingersønnen og tre børnebørn.

Mads Bruhn

Der kan være mange årsager til, at man ikke ser meget til og hører meget om et menneske i en årrække - eksempelvis sygdom. Det var også tilfældet med Gerhard Ernst, der blev 77 år gammel. Men det er langt fra ensbetydende med, at mennesket og personligheden Gerhard Ernst var glemt.

Så sent som på dødsdagen mødtes SSFs generalsekretær og fhv. rektor Erik Jensen for at drøfte udgivelsen af en lille bog med nogle af Gerhard Ernsts digte, hvor Jensen var betroet med det rent praktiske. Det skulle gerne gå stærkt, så han kunne nå at opleve udgivelsen.

Sådan skulle det desværre ikke gå.

Flensborg-drengen Gerhard Ernst var en seriøs kulturpersonlighed, en dygtig og anerkendt dansk- og tyskskrivende lyriker og forfatter, der debuterede med "Hvedekorn" i 1955 og digtsamlingen "Genskær af det tabte" samme år.

Som inspiration til sine første digte nævnte han kredsen omkring tidsskriftet "Heretica" og forfattere som Frank Jæger, Ole Wivel, Halfdan Rasmussen, Thorkild Bjørnvig og Paul la Cour.

Han var en debatlysten sydslesviger, der forstod at lytte for derpå at reagere med nogle kloge og gerne pointerende synspunkter.

Han var også konsekvent, når han ikke længere mente, det var formålstjenstligt at bruge sin tid på noget, han egentlig havde set som en satsning fra hans side.

Gerhard Ernst havde ordet i sin magt, men han var ikke den, der råbte højt og brugte store ord i forsamlingerne.

Stille og roligt - og ofte mellem linjerne fremsatte han sin kritik, når der var behov for at fremsætte den, gerne

igennem sine digte, noveller, artikler og indlæg i pressen.

Barn- og ungdommen var præget af dansk ungdoms- og spejderarbejde - beskrevet i artiklen "Drengen fra Nørregade" i bogen "Barn og ung i Sydslesvig 1900-1982" fra 1986 - og dansk skolegang i Skolen ved Nørreport og Durborg-Skolen.

Læreruddannelsen fik han på Th. Langs Seminarium.

Gerhard Ernst var lærer af passion, og efter nogle år på forskellige danske skoler i det sydslesvigske - ikke mindst de urolige år i Rendsborg - blev det fra 1969 og frem til pensioneringen i 1991 Husby, der kom til at være den trygge ramme om hans, hustruen Kunigundes og datteren Bodils og hendes families men også skoleelevernes og venneres samvær og trivsel.

Foreningerne de forskellige steder nød ligeledes godt af Gerhard Ernsts engagement. Han var med i det lokale SSF-distrikt, SSW-distrikt, ungdomsforeningen, blev hovedstyrelsesmedlem i SdU i en årrække, engagerede sig fra 1975 som 2. næstformand i SSF og som 1. næstformand fra 1977 og frem til 1986, da han gik af i utide.

Også SSWs landsstyrelse var han medlem af i en periode, dengang da SSF og SSW så at sige udvekslede forretningsudvalgsmedlemmer og landsstyrelsesmedlemmer med hinanden.

I en årrække var Gerhard Ernst en tilforladelig formand for SSF og SSW i Flensborg Amt, og efter flytningen til Flensborg blev han også overtalt til at lade sig vælge til formand for SSF Flensborg By i nogle få år i sidste halvdel af 80'erne.

Kunigunde og Bodil samt de nærmeste pårørende skal vide, at vi vil ære Gerhard Ernsts minde.

*Dieter Paul Küssner,
formand for Sydslesvigsk Forening,
Jens A. Christiansen,
generalsekretær i Sydslesvigsk
Forening*

Vi har ikke kendt Gerhard Ernst før hans pensionering, men kun i de senere år. Vi har set, hvordan han tappert og viljestærkt kæmpede sig tilbage til fuld førlighed efter sit slagtilfælde, og har lært ham at kende som en følsom og diskret person.

Gerhard var redeligheden selv. Han var kærlig og omsorgsfuld over for familie og omgangskreds. Han var et nobelt menneske, og man kunne stole på hans ord. Han forstillede sig aldrig. Han var i besiddelse af lune og humor, men lod det aldrig gå ud over andre.

Af væsen var han reflekterende og bekymret, ikke mindst over for Sydslesvig og udviklingen her. Lige til det sidste fulgte han levende med og blev ked af det, hver gang der igen var optræk til stridigheder inden for mindretallet.

Gerhard læste meget, og havde derigennem skaffet sig en stor viden og indsigt. Hans danske sprog var formfuldendt og med en stor ordrigdom, ja, han var ofte egentlig sprogskabende i sine formuleringer.

Som ung var han dristigere til at få udgivet sine digte. Allerede da han var 24, udkom hans første digte i det anerkendte tidsskrift "Hvedekorn", og samme året udkom hans første selvstændige digtsamling. I 1961 fulgte det næste digtbind - endda på Gyldendals forlag. Sidst i 80'erne trykte Flensborg Avis en halv snes af hans digte, og i 1989 udgav han en bog med prosastykker og digte. Sidenhen holdt han sig - alt for selvkritisk - tilbage, og digtene blev i skrivebordsskuffen. Først til sidst besluttede han sig til at udgive en samling, men han nåede ikke at se den færdig. Nu er den imidlertid på vej og kan være med til at vise Gerhard Ernsts format.

Vi satte pris på ham og nød de gode samtaler med ham i hans og Kunigundes hyggelige og smukke hjem.

Æret være Gerhard Ernsts minde.

*Kirsten og Erik Jensen,
Flensborg*

Da jeg blev ansat ved Husby Danske Skole i 1984, hvor Gerhard Ernst var skoleleder, blev vi kolleger, indtil han i 1991 gik på pension.

I disse år lærte jeg Gerhard at kende som en god og retskaffen "skolelærer", der tog vare om, at de gamle dyder og traditioner blev holdt i hævd. På den anden side gav han dog mig som relativt nyuddannet lærer luft til også at prøve nye veje og metoder; han havde tillid til sine kolleger og var parat til at agere sikkerhedsnet, ifald noget sådant måtte være nødvendigt.

Ville jeg spørge tidligere elever om, hvad de forbinder med hr. Ernst og deres skoletid, er jeg temmelig sikker på, at i hvert fald to ting ville blive nævnt: de historier, han fortalte eleverne, som fortsatte i det uendelige og aldrig fik en slutning.

En stadig tilbagevendende historie drejede sig, så vidt jeg erindrer, om noget med en boksehandske; om Gerhard nogensinde selv havde bokset eller var i besiddelse af en boksehandske, forblev i det uvisse. Og jeg erindrer svagt historien om, at han vistnok selv skrev julekomedierne, og det sidste kapitel nåede lige at blive færdigt, umiddelbart før julefesten skulle finde sted.

Som kollega var han et varmt menneske med en underfundig humor og tit et lunt blink i øjet. Jeg kunne godt lide, når vi der blev mulighed for et lille pusterum, og han slappede af og fortalte om sine erfaringer; skolemæssigt var det rigtig svært at få noget lokket ud af ham, men han havde nogle gode historier på lager om organisationslivet i Sydslesvig, som jeg morede mig meget over at lytte til.

I de følgende to år efter Gerhard's pensionering havde vi på lærerværelset en kop stående, med et lille foto af Gerhard sat fast på kappens kant med en tøjklamme. Det skulle være et symbol på, at han til enhver tid var velkommen til at kigge ind og få en lille snak.

Desværre benyttede han sig - med

en enkelt undtagelse eller to - ikke af dette tilbud, for han ville ikke ligge os til last og forstyrre os i tide og utide, som han sagde. Der var han dog galt afmarcheret, for vi havde set frem til at kunne mødes i ny og næ og glædede os det par gange, han kiggede ind på sin gamle skole. Og til sidst blev koppen så støvet, at vi blev nødt til at sætte den tilbage i køkkenskabet.

I dyb respekt for Gerhard, både som kollega og personlighed, går vore tanker til Kunigunde, Bodil og den øvrige familie.

*Anne Kämper
p.v.a. Husby Danske Skole*

Jeg mindes en stærk personlighed og en særdeles dygtig og retfærdig skoleleder. I taknemmelig erindring om gode, fælles år på Ejderskolen i 1966 1969 går mine varmeste hilsner og min dybe medfølelse til Kuni og familien.

Æret være Gerhard Ernsts minde.

Dagny Geppert

☆☆☆

Lisa Falkenberg

12.3.1926 - 20.9.2009

Ved budskabet om Lisa Falkenbergs død går tankerne uvægerligt tilbage til 1975, da jeg startede som ung, nyuddannet lærer på Christian Paulsen-Skolen i Flensborg.

Et par år forinden, nemlig i august 1972, var Lisa kommet til CP fra Uffe-Skolen i Tønning, hvor hun havde været ansat siden 1957. Men hun startede sin lærergerning ved Jaruplund Danske Skole i juni 1951, så hun havde været rundt i Sydslesvig og lært om det danske mindretal og vilkårene på en skole uden for Flensborg.

Så da vi mødtes på Christian Paulsen-Skolen, kunne hun give en nybegynder som mig et par gode råd med på vejen, hvilket hun glad og gerne gjorde. Det var trygt og godt at erfare, selv om Lisa ikke var meget for at stå frem i rampelyset og gøre væsen af

sig, men på tomandshånd blev det til gode samtaler, ikke mindst om faget musik, som vi begge underviste i, men som hun alene havde stor erfaring i.

Lisa spillede til morgensang i umindelige tider, og det var en fryd at høre hendes klaverspil, som hun udførte med stor akkuratess. Alt hvad Lisa tog sig for, skulle være helt i orden, ellers var hun ikke tilfreds.

De 18 år Lisa virkede på Christian Paulsen-Skolen frem til pensioneringen i august 1989, var hun altid klasse-lærer for en klasse i folkeskolen fra 1. til 6. årgang, hvorefter hun startede forfra med en ny 1. klasse. Lisa underviste altid i dansk i sin egen klasse og i tysk i en af de øvrige folkeskoleklasser. Samtidig var hun en dygtig gymnast, og idrætsundervisningen stod hendes hjerte nært, og hun virkede på dette felt med stor iver og glæde helt frem til pensioneringen.

Sidste gang jeg så og talte med Lisa for et par år siden, var hun stadig i fuld vigør, således som jeg huskede hende fra vor tid sammen på skolen.

Lisa blev 83 år gammel og fik således en lang årrække efter endt pensionering, hvor hun fortsat kunne være i fuld gang og røre sig, sådan som hun altid havde gjort i hendes aktive tid som lærer.

Her på Christian Paulsen-Skolen vil vi ære mindet om Lisa Falkenberg i respekt overfor det gode virke, hun lod adskillige klasser blive til del, og vore tanker går i denne stund til hele familien.

*Jens Erik Salomonsen,
skoleinspektør*

☆☆☆

Anni Fillmer

11.12.1956 - 22.10.2008

Anni Fillmer sov stille ind, og Jes Kruse-Skolen mistede sin mangeårige pedelmedhjælper og buschauffør.

Anni har haft sin færden på Hans Christian Andersensvej her i Egernfør-

de, i byens danske hjørne, i mange år - og sådan lærte jeg hende at kende. En stille pige, som uden at gøre meget væsen af sig selv, dukkede op ved mange lejligheder, når der var gang i et eller andet i mindretallet.

Hun vidste at fylde en plads, når der var brug for det, men ønskede ikke, at der blev gjort et stort nummer ud af det. Hun var altid god for en kvik bemærkning. Hendes hjælpsomhed og lune gjorde, at hun blev kendt og afholdt af mange.

Senere begyndte hun at køre skolebus. Nu fik hun et dagligt samvær med eleverne om det at komme i skole og hjem igen. Anni følte, at det var et ansvarsfuldt job, fordi det var en vigtig last, som hun transporterede rundt i landskabet. Hun var dog ikke glad, når Voldborg i vejruddisgen lovede sne og frost, for så blev det en belastning.

På et tidspunkt fik hun en anden bus, og det skulle fejres. Hele skolegården var fyldt med elever, da hun kørte ind. Hun måtte sprænge et bånd, og hun og bussen fik gaver blandt andet et skilt, hvorpå der stod "Annis bus". Anni glædede sig; men ønskede alligevel ikke al den virak, og netop fordi hun ikke gjorde noget væsen ud af sig selv, ønskede vi at vise, at vi påskønnede den indsats, som hun hver dag ydede for det danske fællesskab.

Jeg fik mere indsigt i Annis tilstedeværelse, da jeg i 2000 blev viceskoleinspektør med bl.a. bygningerne som arbejdsområde. Nu holdt vi ugentlige pedelmøder i Hans Werner Martens' lille lukaf nede ved gymnastiksalen. Efter endt bustur kom Anni med wienerbrød, og Hans Werner havde lavet kaffe. Vi prøvede i fællesskab at få et overblik over alt det arbejde, der skulle laves for at holde skolens bygninger i god stand; men måtte hurtigt sande, at det er en umulig opgave. Der er altid et eller andet, som ikke kan nås, eller som overraskende går i stykker

Hun holdt op med at køre bus og fik så en dag i hver af børnehaverne, og

her blev hun snart kendt hos de små. Hendes venlige væsen og åbne tilgang til eleverne vandt børnenes hjerter - om de var i børnehavealderen eller i fællesskolens afgangsklasse. Hun kunne tåle en spøjs kommentar, og hun kunne selv give igen til høj og lav. Jes Kruse-Skolen havde i de år glæden af en vaks kvindelig pedel, som vidste, hvordan der skulle pyntes op, når der kom gæster.

Anni var flyttet fra Nørregade, men det var ikke så meget, vi fik indblik i hendes private liv uden for skolen. Det skyldte hun os heller ikke, og vi kunne mærke, at hun havde det godt med at adskille disse ting.

Anni kunne somme tider blive svimmel, og hvorfor og hvordan kunne lægerne ikke rigtigt finde ud af. Hun måtte af og til sygemelde sig; men kæmpede sig alligevel tilbage på banen. Det tog på hendes humør; men de lune kommentarer fornægtede sig ikke.

I disse år skete der store personale-mæssige forandringer på skolen. Mange nye blev ansat og nogle af de gamle blev pensioneret. Hans Werner gik på pension, men Monika var fortsat den stabile faktor på kontoret.

Den sommer, hvor jeg rejste, havde vi haft en emneuge om H.C. Andersen. Jeg husker, at nogle lærere sammen med deres klasser havde lavet de fire flotte malerier, der i dag hænger på gavlen ud mod Hans Christian Andersensvej. De fire kom jo ikke derop af sig selv, så vor ny pedel, Ingwer, måtte skaffe en kurv, så malerierne kunne fastgøres deroppe i højden. Både Anni og jeg kiggede interesseret på dette forehavende. Jeg syntes, at kurven rystede og gyngede noget. Vi drøftede, om vi turde tage med op. Enden blev, at vi væddede. Den, der turde tage med helt op, skulle have en is af den anden. Anni turde, og højdeskræk eller ej - hun klarede det, så en dejlig sommerdag i ferien sad Anni, Monika og jeg i Kielgade og spiste is - og jeg måtte betale. Jo, hun var sej.

Men nu begyndte Annis helbred alligevel for alvor at skrante, og da jeg kom tilbage i november 2007, var Anni sygemeldt.

Hun havde ikke haft det godt de sidste år, og det havde været hårdt ved hende. I de samtaler, som vi havde med hinanden, var det tydeligt, at hun så gerne ville være rask, og vi sagde flere gange til hinanden, at bare det kunne blive så meget, at hun kunne komme på skolen i nogle timer om ugen. Det blev ikke til noget.

Anni blev begravet fra kirkegårdskapellet i Egernførde. Vi tog afsked med hende, og som jeg har gjort det, vil mange andre kunne fortælle hver deres historie om Anni. Og Anni har mødt mange mennesker. Med sit glade smil og gode lune har hun gjort en forskel.

Hun har betydet noget for hver især af os, og hun har levet, som var det efter Jes Kruse-Skolens motto: Kærnen ikke skallen. Det har ikke været vigtigt for Anni, hvordan facaden så ud; men at være menneske var vigtigt. Det har hun været. Det kunne vi mærke, og derfor siger vi farvel i taknemmelighed.

Det skal være en trøst for familien, at den Anni, som de har del i, har vi også fået lov at få del i, fordi hun gerne ville det. Det ved vi at skønne på, og det vil vi aldrig glemme på Hans Christian Andersensvej.

Tak for alt, Anni.

*P.v.a. Jes Kruse-Skolen
Peter Olesen Müller,
skoleinspektør*

☆☆☆

Jørgen Glüsing

5.12.1928 - 26.12.2008

"Det er svært at forestille sig, at denne trofaste og ihærdige slider ikke er mere". Sådan sagde et medlem af Voksenundervisningsnævnet ved meddelelsen om Jørgen Glüsings død.

Og det er svært at forestille sig, selv om vi vidste, at han var alvorligt syg, og selv om alle kunne se det ved den store reception i anledning af 80 års dagen i begyndelsen af december.

Det er godt, at vi kunne være med til at markere den runde dag og fik fortalt ham, hvor uvurderlig hans utrættelige indsats for Dansk Voksenundervisning var. Igennem rigtigt mange år var han en forkæmper for voksenundervisningen og forsvarede ikke mindst håndens arbejde og værnede om respekten for dette arbejde, noget, der måske ikke altid lige er i tidens tegn.

Jørgen Glüsing var ikke de store ords mand, men sejt og stille argumenterede han for vigtigheden af at gøre noget for de mange sydslesvigere, der år ud og år ind samledes for at virke med deres hænder.

Han var udvalgt en god mand og loyal over for arbejdet. Det er ikke mindst hans fortjeneste, at først Oksevejens Skole og nu Det Danske Hus i Sporskifte er mødested for nævnet for Dansk Voksenundervisning, for det var stedse ham, der sørgede for, at alt var klappet og klart, når vi mødtes.

Vi ved, at mange andre har meget at takke Jørgen Glüsing for. Vi fremdrager her alene indsatsen for aftenskolearbejdet, men vi er til fulde klar over, at han også i mange andre sammenhænge ydede en kæmpeindsats.

Han var en fornem repræsentant for Sydslesvig og for den danske folkedel, en af dem, der viser, at det stille, seje arbejde bærer frugt. Mindretallet kan være taknemmelig over sådanne repræsentanter.

Inden for Dansk Voksenundervisning vil vi bevare mindet om Jørgen Glüsing med dyb respekt.

*Signe Andersen,
Erik Jensen*

Jørgen Glüsings 80 års fødselsdag, som vi fejrede på behørig vis i Det Danske Hus i Flensborg-Sporskifte den

6. december 2008, står stadig som en lys og glad erindring for os, fordi vi, udover at nyde samværet med ham, nåede at takke ham for hans indsats for Sporskifte og for Sydslesvig i det hele taget.

Da var han midtpunktet for os alle, men han har i sandhed også været en slags omdrejningsakse for alt dansk arbejde i Sporskifte i en så lang årrække.

Mit bekendtskab/venskab med ham rækker helt tilbage til 1963, da jeg boede i Sporskifre, der er min barndoms bydel.

Jeg husker tydeligt, at jeg startede noget spejderarbejde på skolen i 1965, og at han var mig behjælpelig med en helt masse praktiske ting.

Da jeg så vendte tilbage til Oksevejens Skole som lærer i 1980, var venskabet jo allerede knyttet, og lige siden kunne jeg følge med i hans arbejde for hans hjertesag, det danske arbejde i Sydslesvig, som jeg ved, fyldte ham helt, og som motiverede ham til alle hans værdifulde tiltag for Sydslesvigs danskhed.

Som daværende pedel for Oksevejens Skole betød han rigtig meget for alle de ansatte, for foreningslivet og ikke mindst for børnene, for hvem han var en oprigtig og god ven.

Jeg vil gerne af hjertet sige ham tak for den støtte, han var for mig, både som lærer og som skoleinspektør. Han var en hjertevarm stridsmand for det danske i Sporskifte, men også for hele Sydslesvig.

Hvor ofte sagde han ikke til mig, at han savnede, at den kraftfulde sang, "Vi er Sønderjyllands ungdom" ikke mere så ofte blev sunget til de danske arrangementer. Det kendte omkvæd "I vor arbejdsdragt, frejdigt uforsagt, vil vi stride landet hjem igen til Danmark" var hans motivation.

Jeg er sikker på, at han her mente at ville "kæmpe" for den folkelige genforening, på den måde, at han syntes, at det danske mindretal skulle knytte båndene til Danmark tættere og tættere,

og det mål levede han helt og fuldt op til.

Det var hans hjertesag, og han var altid i arbejdstøjet for den sag. Jeg er overbevist om, ja, jeg ved, at hans store engagement for blandt så mange andre hjertesager, her kan jeg nævne Husflidsselskabet og Det Jyske Haveselskab, hovedsagligt havde det formål for ham, at han personligt kunne binde stærke bånd tværs over grænsen.

Det engagement skal han have den dybeste tak for.

Jeg husker med glæde vore rockkoncerter for de unge på skolen i 1990 og 1991. Yderligere erindrer jeg vore diskussioner om Sydslesvigs fremtid.

På det sydslesvigske landkort var Jørgen Glüsing et ikon, en guru for os alle, med henblik på holdninger, der skulle til for at få danskheden i Sydslesvig til at blomstre.

Først og fremmest var han et menneske, et godt menneske. Han var ikke kirkelig, men for mig stod han som et troende menneske, der ville gøre alt for det, som han havde kært, og det var for ham alt, der havde med mennesker og med det danske arbejde at gøre.

I realiteten var han rigtig multikulturel med henblik på det danske arbejde. Han omfattede det hele.

At han var den første, der på sin 80 års fødselsdag fik distriktets nystiftede hædersnål med henblik på sit folkelige arbejde, var oplagt og naturligt.

Han havde sammen med en række andre været en af initiativtagerne til oprettelsen af Det Danske Hus i Sporskifte, idet han allerede rent praktisk havde været med til at fylde det med indhold og liv lige siden han startede sit virke på Oksevejens Skole i 1963, men han havde også aktivt bidraget til, at vort Danske Hus nu også rent bygningsmæssigt står som en levende og smuk realitet.

Jørgen var en hædersmand med hjertet på rette sted. Vi vil savne ham i vort danske arbejde i Sporskifte og i

Sydslesvig, et arbejde, han var engageret med i lige til det sidste.

Nu er han ikke mere, og vi håber, at han nu må være hos sin elskede Hanne, som han savnede så meget og længtes efter.

Æret være Jørgen Glüsings minde.

*Anne-Margrete Jessen,
skoleinspektør,
Oksevejens Skole*

En stor skare af familien, medlemmer, venner og tidligere kollegaer mødtes for at hylde Jørgen på hans 80 års fødselsdag, som blev fejret i Det Danske Hus. De kunne ikke undgå at lægge mærke til, at Jørgen faktisk havde det ret så skidt. Helbredet svigtede.

Hvor dårligt det stod til, vidste han selv, dog ville han ikke vise det udadtil. Han levede frem til og for denne store dag. Det var det, der holdt ham i live. Som så mange gange før i sit liv havde han kæmpet sig frem til denne begivenhed. Det var hans faste vilje at fejre denne fest, selv om han vidste, at et hospitalsophold ventede ham.

Det var en ulige kamp, en kamp som Jørgen tabte. Kræften var stærkere.

Nu, da han er død, sander vi for alvor, hvor stort tabet er.

For familien: faderen, bedste- og oldefaderen. For os andre: en ven, en brav kæmper for den danske sag i Sporskifte, ja i hele Sydslesvig.

Livet var ikke lige nemt for ham. Vokset op i små kår, har han altid måttet kæmpe for at komme videre med sit og familiens liv. Den sidste tid bragte mange besværligheder og var præget af sygdommen.

I det sidste år havde han gennemlevet tunge timer som måske aldrig før. Efter at hans kære Hanne var gået bort, slap kræfterne. Vi var næsten bange for, at han ikke ville opleve sin 80 års dag. Men han holdt ud. Nogen kalder det måske "stædig", men der var altid en stærk vilje i ham, der ikke lod sig kue eller slå ud. Gennem hele sit liv har Jørgen været initiativtager til mangt og meget.

Således ser vi tilbage på et langt liv som aktivt led i det danske arbejde. Håndværker, pedel, men også formand, kursusleder og igangsætter. Rodfæstet i vor gamle danske hjemstavns, med Oksevejens Skole som omdrejningspunkt, satte han gang i foreningslivet i alle former. Om det var husmoderforeningen, SSF, SSW, ungdomsforeningen, forældrerådet eller husflidsselskabet. Også blandt kollegaerne indenfor skoleforeningen var han afholdt og aktiv som mangeårig formand for pedeforeningen, en slags "mini"-driftsråd for det tekniske personale på skolerne. Han var ikke bleg for at gå til chefen, når han eller en af pedellerne havde noget på hjertet. Jørgen sad ikke bare på en post, men fyldte den med liv.

Mange aktiviteter er gennem ham blevet født, og der fortælles stadig en hel del historier om hans opfindsomhed og de arrangementer, han satte gang i. Et speciale var hans kærlighed for håndværket og naturen.

Klart, som pedel skal hænderne være skruet rigtigt på. Men der kom lidt kunsthåndværk til, og Jørgen knyttede kontakter til alle mulige folk, som kunne vise teknikker i at bearbejde alverdens materialer, så de blev til noget smukt og blivende. Stenslibning, horn og ben, julebukke, porcelænsmaling, fotografi. Der var ingen grænser. Og hvad der blev tilbudt, blev rigtigt gennemført.

Han trak ikke kun ting op af hatten. Det var organiseret og gennemtænkt. Folk skulle tage noget "med", når de vendte hjem fra et kursus, han havde lagt tilrette. Det havde en kvalitet, som førte til succes.

En gevaldig støtte havde han i sin kone Hanne, som hjalp, hvor hun kunne og havde del i alt det, der foregik. Uden opbakning hjemmefra kan et så højt aktivitetsniveau ikke holdes.

Derfor bygger vi i dag på det grundlag, Jørgen har været med til at skabe for os danske i Sporskifte. Mange er

gennem ham blevet aktive inden for vore rækker og er det stadig. Foreningerne har meget at takke ham for. Også Det Danske Hus, som i dag står frem som et synonym for frivilligt foreningsarbejde, har Jørgen været med til at få rejst. "Det skal vi simpelthen ha' og intet mindre", sagde han engang på et møde i starten for initiativet for et forsamlingshus. Måske det smukkeste, synlige resultat i forbindelse også med ham. Selv, da hans egne kræfter svigtede, var han stadig aktiv så vidt muligt.

Han deltog i møder, organiserede viderehen ældrekлубben, blandede sig positivt i distriktets vilkår, og hans råd og erfaring var højt værdsat hos os andre. Vi vil savne denne røst, som kunne lyde kontant for eksempel på et møde, når han ikke var enig. Ja, engang imellem var Jørgen ikke nem at danse med. Man kunne nemt nå at blive uenig med ham. Men han kunne også sande, når han lå forkert.

I alle de år har jeg ofte talt med Jørgen om alverdens ting, privat men også relateret til foreningsarbejdet. Aldrig har vi snakket om f.eks. sprogdebat eller identitet. Det behøvede vi ikke, for Jørgen og Hanne var bare danske. I bund og grund danske. Ikke mere og ikke mindre. Hvad skulle der diskuteres?

Denne kendsgerning var så soleklar, at de begge ikke behøvede at forklare eller skilte med deres nationale tilhørsforhold. Udover det danske sprog havde Jørgen og Hanne dog et hjertesprog nummer to, nemlig plattysk. Og når Jørgen og jeg fandt sammen om en sludder, var det ofte en charmerende blanding af dansk og platt. Jeg vil savne disse gode samtaler med min forgænger.

Tak, Jørgen, for en livslang indsats for Sydslesvig og for Sporskifte. Vi vil huske dig som rank dansk foreningsmand.

Æret være dit minde.

*Kay von Eitzen
formand for
Sporskifte SSF-distrikt*

☆☆☆

Karl-August Greffrath

25.1.1936 - 25.1.2009

Karl-August og Inge Greffraths mange venner og bekendte vidste, at han var svækket siden et slagtilfælde for over to år siden. Alligevel kom det overraskende, at Kalli, som alle kaldte ham, sov stille ind om morgenen på sin 73 års fødselsdag. Hjertet ville ikke mere.

For et år siden kunne parret fejre guldbrillup. Her var der virkelig to, der havde fundet hinanden for livet. Opbakningen fra Inge gjorde det muligt, at Kalli blev en af de mest kendte og afholdte SSW-politikere i Sydslesvig.

Og Inge har plejet ham kærligt døgnnet rundt i de seneste år, godt hjulpet af børn og børnebørn, der bor lige ved siden af i Markerup.

Det var som tømmerlærling i 1955 i Kalundborg, at engelboen Kalli mødte sin hustru og fik lokket hende med til Sydslesvig, hvor hun hurtigt faldt til.

Kalli har altid brugt megen tid på sit job og på sit politiske arbejde. Det ville sprænge rammerne at opremse alle hans tillidshverv. Som ansat i det professionelle brandværn i Flensborg blev han senere fritstillet som driftsrådsformand for byens ansatte.

Samtidig var han aktiv i fagforeningen ÖTV, nu Ver.di, hvor han både blev valgt ind i ledelsen på delstats- og på forbundsplan.

Selv 17 år efter førtidspensioneringen er der mange, der kender og holder af Kalli Greffrath blandt de ansatte i fjordbyen. Samtidig har den dansk-sindede engelbo altid været på god talefod med håndværkere og bønder i landområderne.

Mange mennesker har i årtiernes løb nydt godt af Kallis lune og samtidig markante personlighed samt hans ud-

prægede sans for social retfærdighed.

Når SSW i dag har tre mandater i kommunerådet i Husby, og når partiet står stærkt i kreds dagen i Slesvig-Flensborg Amt, skyldes det ikke mindst de 34 års indsats, som Kalli Greffrath har ydet i kommunerådet og otte år i kreds dagen.

Kalli havde også overskud til en periode i SSWs landsstyrelse, hvor han på mange måder bidrog til at skærpe SSWs profil med sit indgående kendskab til arbejds- og erhvervslivet.

Kalli Greffraths ord havde vægt. Livet havde gjort ham klog, men han hørte ikke til "klugschnackerne". Han var en folkevalgt og en tillidsmand i ordets egentlige betydning - én, alle kunne stole på. Han var en mand fra livet, og han levede livet.

I 1992 blev hans indsats for medborgerne kvitteret med den tyske fortjenstmedalje. I 1999 trak han sig fra al politisk aktivitet på grund af svigtende helbred. I den anledning sagde bl.a. partifællen og landdagsmedlem Anke Sporendonk, der efterfulgte ham i amtsrådet, at Kalli havde bidraget til at skærpe hendes blik for social uretfærdighed og forkerte privatiseringsideer.

Kalli og Inge Greffrath solgte deres lystbåd til fordel for en del rejser i autocamper, indtil det sidste slagtilfælde stort set lænkede ham til rullestolen.

Kalli var åndsfrisk til det sidste, men det plagede ham, at ordene ikke længere flød, som han og alle andre var vant til. Han opgav dog ikke og gjorde endda små fremskridt. Men så svigtede hjertet. Han sov stille ind og fik dermed den nådige afslutning, som han havde ønsket sig.

Karl-August Greffrath har sat sig spor i mange menneskers hjerter og hukommelse. Han vil aldrig blive glemt.

Raning Krueger

Det er med stor sorg, vi i SSW modtog meddelingen om Kalli Greffraths bortgang.

Vi vidste godt, at han var alvorligt syg, og at han havde været det i flere år. Men ved hans guldbryllup sidste år var Kalli ved godt mod og fortrøstningsfuld. Desværre kunne hans hjerte ikke klare mere.

SSW og det danske mindretal har meget at takke Kalli for. Han havde mange tillidshverv i partiet.

I mere end 30 år var han SSWs kommunerådsmedlem, 1966-1970 i Marlerup kommune, fra 1970 til slutningen af 1999 i Husby, hvor han i de fleste år var enekæmper for partiet.

Kalli har derudover også i en årrække været SSW-formand i Flensborg Amt og været medlem i SSWs landsstyrelse fra 1989 til 1995 samt været særdeles aktiv i sit lokale distrikt.

Men den tætteste kontakt til Kalli fik jeg, da han blev SSW-medlem af kreds dagen i Slesvig-Flensborg.

Her var han en af SSWs mest markante personligheder i mange politiske slag. Kalli har med sin sociale indstilling og praktiske tilgang til politiske løsninger arbejdet til stor gavn for partiet, for det danske mindretal og for flertalsbefolkningen.

Han var en venlig og flink kollega, der ofte kom med gode råd til os yngre medlemmer, men han var sandeligt heller ikke bange for at tale med store bogstaver, når det var påkrævet.

Gennem det gode sammenhold i gruppen fik vi også lov til at opleve privatmennesket Kalli, spændende, festlig og underholdende. Jeg glemmer aldrig, da han til en fødselsdag tog sin harmonika frem og underholdt med sang og musik, eller da jeg engang ved en havnefest i Flensborg opdagede, at Kalli var en af sangerne i et sømandskor.

Vi i SSW vil aldrig glemme Kalli.

Ære været hans minde.

*Flemming Meyer,
SSW-landsformand,
formand for kreds dagsgruppen*

Vi blev dybt rystet over meddelelsen om Kallis død. Det var meningen, at vi ville ønske ham til lykke med fødselsdagen, men vi kom for sent.

Vi havde alle haft på fornemmelsen, at det gik en lille smule fremad med kræfterne og helbredet, men hjertet ville ikke mere.

Vi alle i Husby og omegn er taknemmelige for den tid, vi kendte ham og hans familie.

Kalli var byens mand i den bedste forstand. Han deltog aktivt og inspirerende i byens og alverdens kulturelle og politiske liv.

Vi oplevede ham som spillemand til mange fester, hvor han fik os til at synge.

I mange år prægede han også byens kommunalpolitik; altid parat til at finde de bedste løsninger for både flertallet og mindretallet. For os, der afløste ham i kommunerådsarbejdet, står han som et godt forbillede.

Vore tanker går til Inge og familien. Trods alle gøremål var hans familie det faste ståsted i livet.

Vi, der krydsede hans livsvej og fulgte ham og Inge, er fyldt med en stor taknemmelighed.

Æret være hans minde.

*P.v.a. de danske i Husby og omegn,
Roland von Oettingen*

Georg Haase

† 18.1.2009

Købmand Georg Haase døde af lungebetændelse, 82 år gammel. Georg var den yngste af borgmester Karl Haases tre sønner og fulgte familietraditionen ind i handelstanden.

Efter krigens afslutning og købmandslære i Flensborg tog han en handelsuddannelse i København, hvorefter han arbejdede i London i længere tid. Her mødte han sin fremtidige kone, Ann.

De blev gift i 1952 og fik to børn.

Sammen opbyggede de forretning-

en "Haase-Leuchten", først med fabrikation og import af danske lamper, sidenhen detailhandel og specialfremstilling efter kundens ønsker. Forretningen havde i 35 år til huse i den gamle tobaksfabrik ved Søndergården i Flensborg. Bygningen måtte vige for det nye indkøbscenter, og en trofast kundekreds fulgte med til Angelbogade.

Desværre fandt forretningen ingen efterfølger, da Georg Haase blev nødt til at holde op på grund af et svært slagtilfælde i 2006.

I det hjem, Ann og Georg skabte, blev der talt dansk, tysk og engelsk. Georg følte sig desuden stærkt forbundet med plattysk.

Hele sit voksenliv engagerede Georg Haase sig i mindretalsspørgsmål, dets finansiering og politiske udvikling.

Selv efter sit slagtilfælde var han optaget af ideer om, hvordan man kunne støtte udbredelsen af dansk som talt sprog i Sydslesvig og udnyttede selv enhver lejlighed til at tale dansk.

Han nærrede dyb kærlighed til musik og kunst og beskæftigede sig med historie, især som en måde at forstå og bearbejde nazi-tiden på. Hans familie viste i denne frygtelige tid civilcourage og havde mistet deres ældste søn i krigens første måneder.

I 1944 blev Georg som syttenårig indkaldt til marinen, hvor han havde det held at komme på et skole-sejlskib.

Efter at skibet løb på en mine, blev han tildelt en specialenhed i infanteriet, der skulle sabotere bag de russiske linjer.

I strid med Geneve-konventionen blev soldaterne iklædt konfiskerede danske uniformer, der i farve lignede de russiske, med den følge, at de blev beskudt fra begge sider. I krigens sidste kaotiske måneder besluttede han sig til at desertere.

Han gik hjem fra et sted øst for Berlin og nåede frem til Slien i maj måned, en oplevelse der prægede ham resten af livet.

Hans store kærlighed var sejlsport, hans båd Antuka og det flensborgske fjordlandskab, som han kendte ud og ind.

I 70 år var det at sejle hans måde at nære sin sjæl på. Sejlsporten havde også holdt ham ud af Hitler-Jugend, da Flensburger Segel Club på mirakuløs måde formåede at undgå tvangsindlemmelse.

I slutningen af sit liv var han vidne til sin kones lange lidelse som følge af en række svære slagtilfælde, hvilke frarøvede hende taleevnen og førligheden. Han plejede hende med beundringsværdig tålmodighed og kærlighed. Ann døde i 2005.

Selv fik han et svært slagtilfælde i 2006 og måtte sælge sin elskede båd Antuka. De to tab kom han sig aldrig over. Men til trods for det beklagede han sig sjældent og udviste jernvilje til at genoptræne sin førlighed og til at få noget ud af livet.

Sine sidste år tilbragte Georg Haase på Seniorenresidenz Am Schloßsee i Lyksborg, hvor han blev plejet med stor omsorg, menneskelighed og medfølelse. Hans sidste år blev formildet af hans tætte venskab med Gerhild.

Georg Haase efterleves af sine to børn og sin ældre bror. *FLA*

☆☆☆

Felicitas Hagens

2.4.1924 - 21.11.2008

En af efterkrigstidens kendteste journalister i det dansk-tyske grænseland, Felicitas Hagens, er efter længere tids sygdom afgang ved døden i en alder af 84 år.

Feli, som familie, venner og kolleger kaldte hende, stammede fra Wien og lærte sin mand, den senere mangeårige chefredaktør for Südschleswigsche Heimatzeitung (SHZ), Carl Hagens, at kende under krigen. Umiddelbart efter krigen kom hun sammen med parrets lille søn til Danmark, hvor ægtemanden har familiære rødder, og hun lærte at tale og skrive dansk.

Ved juletid 1946 gik rejsen til Flensborg, hvor det unge par endelig blev genforenet, og Felicitas Hagens har selv betegnet det som en ren tilfældighed, at hun endte i journalistikkens verden.

Under årsmødet 1947 mødte hun den daværende chefredaktør for Berlingske Tidende, Tage Mortensen. Han manglede en Sydslesvig-korrespondent, og Felicitas Hagens slog til uden længere betænkningstid.

Det var dog i de mange efterfølgende år på SHZ og senere Flensborg Avis, at hun for alvor slog sit navn fast som journalist. Her fik hun efter en række forskellige opgavefelter også mulighed for at hellige sig sin helt store interesse, kulturjournalistikken.

Det blev til utallige interviews med mindre kendte navne, men også med de helt store, og det blev til mange hjertelige møder. Selv nævnte Feli bl.a. berømtheder inden for musikkens verden som "Slawa" Rostropowitsch, Sir Menuhin, Leonard Bernstein og Justus Franz.

Felicitas Hagens blev en naturlig del af det danske mindretal og fungerede bl.a. som pressemedarbejder for SSW, Foreningen Norden og Flensborg Husmoderforening. Desuden optrådte hun som sanger ved mange lejligheder rundt omkring i SSF-distrikter i byen og amtet.

I de senere år gik det nedad bakke med helbredet, men Felicitas Hagens bevarede til det sidste de egenskaber, der i alle årene gjorde hende til en højt værdsat journalist og en populær kollega: et impulsivt temperament parret med en smittende glæde og energi.

Mads Bruhn

Vi i Dansk Gymnastikforening Flensborg (DGF) fyldtes med sorg ved budskabet om, at Felicitas Hagens efter længere tids svagelighed var afgang ved døden.

Det er selvfølgelig DGFs æresformand Carl Hagens, der altid har stået

os nærmest - i årtier og stadig i dag. Men vi i DGF har altid følt, at Felicitas hørte med, når vi var sammen med Carl Hagens, og når ægteparret fejrede deres fødselsdage i DGFs klubhus ved Frueskoven. Altid mødte vi Felicitas smilende, glad og fyldt med optimisme, selv om hun selvfølgelig altid sagde det, som hun kunne og ville sige, og som hun havde en mening om. DGF Flensborg, som Carl har givet så meget af tid og utrolig engagement, var også en del af Felicitas, og vi kunne fornemme, at hun talte og levede med os gennem Carl Hagens.

Vore hjerter er derfor fyldt med en stor og hjertelig tak i denne afskedens stund for det, som Felicitas stod for gennem Carl Hagens, og vi føler os berøret over, at DGF-ungdommen, som altid har været ægteparrets hjertebarnd af mange grunde, skal være modtager af de bidrag, som måtte komme i stedet for kranser og blomster.

Vore tanker og også vor dybe taknemmelighed går til Carl, børn og børnebørn.

Vi vil mindes Felicitas Hagens i ærbødighed.

*P.v.a. DGF
Dieter Lenz*

☆☆☆

Christa Hansen

3.3.1934 - 22.8.2009

Med dyb sorg har vi her i Damholm SSF-/SSW-distrikt modtaget meddelelsen om, at Christa Hansen er afgang ved døden i en alder af 75 år.

Christa Hansen var for os i distriktet den gode fe, der altid stod til rådighed, når der skulle laves noget. I mere end 50 år var Christa Hansen en del af bestyrelsen, de fleste år som kasserer, ja, kasserer på den opsøgende måde. I begyndelsen af 1950'erne foregik det på cykel en gang om måneden og ud til alle medlemmer.

Christa Hansen har indtil de sidste dage været aktiv inden for ældrearbej-

de, som hun organiserede i Damholm distrikt. Hendes sociale engagement både for vort distrikt og for mange ældre her i området vil ikke blive glemt.

Christa Hansen mistede sin anden mand for 12 år siden, og desværre havde hun ingen børn, som hun så inderligt havde ønsket sig.

Vi vil savne Christa Hansen her i distriktet og takker hende for de mange gode år, vi i fællesskab har haft sammen. Hendes milde væsen og hendes store indsats for danskheden i Damholm vil vi aldrig glemme.

Æret være hendes minde.

*På distriktets og
bestyrelsens vegne,
Andreas Lorenzen*

☆☆☆

Gudrun Hansen

† 6.12.2008

Lige før jul har venner ved Bredsted Danske Skole måttet tage afsked med en af skolens foregangskvinder, hustru til skolens første skoleinspektør Skjold Hansen, Gudrun Hansen, 90 år.

Gudrun Hansen opbyggede sammen med sin mand, fhv. seminarielektor Skjold Hansen fra Ranum, det danske skole- og foreningsarbejde på og omkring Bredsted Danske Skole.

Skjold havde taget orlov fra Ranum Seminarium og kom til Bredsted i april 1948. Han var netop blevet udnævnt til Bredsted Danske Skoles første inspektør, og historien fortæller, at han havde en hel lastbil fyldt med undervisningsmaterialer til den netop opførte skolebarak. Gudrun kom dog først året efter i 1949, efter at de var blevet gift og flyttede ind i skolebarakkens inspektørbolig.

Selv om Gudrun kun har været i Bredsted et år, en kort tid set i bakspejlet, har denne tid været fuld af begivenheder, der forlangte en hel del af dem begge to. For at forstå den udfordring, de begge to stod overfor, må man vide, at dagliglivet i store dele af

Sydslesvig også fire år efter krigen afslutning var præget af fattigdom, arbejdsløshed og søgen efter savnede familiemedlemmer efter krigns rædsler.

Så der blev stillet store krav til deres organisationstalent for at opbygge et dansk foreningsliv i Bredsted, og arbejdsdagen havde egentlig ikke timer nok til at klare opgaverne.

På det tidspunkt foregik alt dansk arbejde rundt omkring skolebarakken fra morgen til aften. Lige fra starten var Gudrun Hansen med i det danske arbejde. Man mindes hendes gymnastikundervisning og arbejdet i husmoderforeningen, hvor tilløbet var stort, da det på det tidspunkt var en kunst at sy tøj om og lave flot påklædning til familien af næsten ikke tilstedeværende materialer. Om formiddagen var hun med i undervisningen, hvor hun bl.a. spillede på harmonium og dermed udbredte den danske sangskat. Det stærke mindretalsliv på skolen, som Gudrun og Skjold stod for, medførte, at der blev undervist 150 elever i foråret 1950, det år Gudrun og Skjold forlod Bredsted, da orloven fra Ranum Seminarium ikke kunne forlænges.

Det fantastiske er, at selv om de kun har virket i Bredsted i henholdsvis et og to år, har mødet med det danske mindretal i Bredsted været en så oplivende erfaring, at de har vedligeholdt kontakten til os i alle år.

Det blev til regelmæssige besøg og regelmæssig kontakter til venner i Bredsted. Til skolens 60 års fødselsdag i maj 2008 deltog Gudrun ikke, fordi kræfterne allerede på det tidspunkt ikke var til det.

De sidste år har Gudrun været på Røde Kors-Hjemmet i Løgstør, hvor hun elskede daglige ture i området omkring hjemmet på grund af de gode stier, udsigtspunkter og fine haver, hvor årets gang kunne følges. Hun nød at bevæge sig og få pulsen lidt op.

At kunne bidrage til fællesskabet betød meget for Gudrun. Til det sidste deltog hun så meget som muligt i det

daglige arbejde i hjemmets fællesrum, specielt før og efter måltiderne.

Gudrun blev bisat i familiegravstedet i Vrå, lige ved siden af højskolens have, hos sin mand Skjold, Bredsted Danske Skoles første skoleinspektør, som vi måtte tage afsked med i oktober 2007.

De danske i Bredsted skylder Gudrun stor tak for hendes arbejde i skolens startfase efter krigen og for hendes personlige engagement og venskab alle årene igennem.

Æret være hendes minde.

*Elke Lorenzen,
fhv. leder, Bredsted Børnehavn,
Henry Bohm,
lærer, Bredsted Danske Skole,
Karen Mette Hansen,
Risskov,
Helge Hansen,
Tranbjerg*

☆☆☆

Erik Haunstrup Clemmensen

19.9.1920 - 22.2.2009

Stilhed, sorg, men især stor respekt og oprigtig taknemmelighed for hans omfattende virke i Danmark og for Sydslesvig: Det var reaktionen overalt, da budskabet om Erik Haunstrup Clemmensens død bredte sig. Han blev 88 år.

Erik Haunstrup Clemmensen blev født i København i 1920. Han blev cand. polit. i 1947 og samme år ansat ved Carlsberg Bryggerierne, underdirektør i 1956 og vicedirektør i 1960.

I 1964 skiftede Haunstrup Clemmensen til medicinkoncernen Novo, hvor han var direktør indtil 1970. Fra 1971 til pensioneringen i 1988 var han den magtfulde formand for direktionen i først Østifterne og siden Kreditforeningen Danmark.

Haunstrup Clemmensen har været medlem af Det Konservative Folkepartis hovedstyrelse i perioderne 1945-48 og 1952-1990, fra 1972 til 1974 som formand. Han var folketingsmedlem i pe-

rioderne 1960-71 og 1973-77. Desuden var han medlem af Grænseforeningens hovedbestyrelse fra 1961 til 1994 og formand 1966-71 samt medlem af Femmandsudvalget indtil 1994.

Fra sine ungdomsår havde Erik Haunstrup Clemmensen stor interesse i grænselandet, i den sønderjyske historie og i Sydslesvig. Det skyldes bl.a. mange ture med moderen og gode oplevelser i det sønderjyske og sydslesvigske og gennem medlemskab af Sønderjysk Ungdomsforening af 18. april.

For Erik Haunstrup Clemmensen blev forholdet til Sydslesvig og de mange venskaber med fremtrædende grænselandsfolk en hjertesag.

Erik Haunstrup Clemmensen var en konservativ toppolitiker og en ildsjæl i det danske nationale arbejde. Han formåede at forene fortiden, nutiden og fremtiden i et helhedsperspektiv, og det både som privatperson og som engageret borger på fremtrædende poster i samfundet.

- Det var en spændende tid, og jeg er glad for at jeg har levet i en periode, hvor jeg har kunnet opleve brydningstider i grænselandet på godt og ondt. Meget havde jeg gerne set anderledes. Jeg var ikke enig med Christmas Møllers opfattelse i forbindelse med grænsedragningsspørgsmålet efter krigen, sagde Haunstrup Clemmensen i anledning af hans 80 års fødselsdag i 2000.

Ønsket eller drømmen om Sydslesvigs genforening med Danmark var dog ikke noget, der fik ham til at lukke øjnene for udviklingen, stille urimelige krav til de dansksindede syd for grænsen eller til at leve i fortiden. Erik Haunstrup Clemmensen havde et afklaret forhold til det nationale, og han var samtidig åben for andre holdninger og for nytænkning.

- For mig handler det om at respektere fortiden, gøre noget i nutiden og tænke på fremtiden. For det nationale arbejde og for danskerne på begge sider af grænsen gælder det i hver hen-

sende om at være sig selv, men ikke sig selv nok. Holder man sig det for øje, er meget nået, sagde Erik Haunstrup Clemmensen.

Han har om nogen ydet en kolossal indsats for det danske mindretal i Sydslesvig. Det skete som konservativ politiker, i Femmandsudvalget og i Grænseforeningen.

Den væsentlige del af Haunstrup Clemmensens liv har været det politiske virke i Det Konservative Folkeparti, hvor det til tider opslidende arbejde som politiker også længe blev præget af en bitter magtkamp inden for partiet mellem Erik Ninn Hansen og den midtsøgende Clemmensen, som trods alt aldrig fortrød årene i Folketinget.

"Clemme", som hans nære venner fik lov til at kalde ham, fulgte med i grænselandets og i mindretallets udvikling til det sidste, og han deltog fortsat i møder i Sydslesvig. Alle, der i løbet af årtierne har fået lov til at møde Erik Haunstrup Clemmensen, har fået et klart indtryk af, at han var en stor personlighed og en hædersmand. En national bevidst, men samtidig moderne konservativ, og en mand, der altid har været ungdommelig af krop og sjæl.

For ham var der ikke tvivl om, at Danmark fortsat bør støtte mindretallet.

- Så længe den slesvig-holstenske regering ikke lever op til sine egne hensigter om at støtte mindretallet, men i stedet stiller både det danske og det frisiske mindretal dårligere, er der for mig at se ikke tale om ligestilling, lød det klare budskab fra Erik Haunstrup Clemmensen.

Privat var han gift med Bodil Romar, der døde i 1980. De boede i Hellerup og på Brydegaard på Sydfyn. Parret efterlader to børn og flere børne- og oldebørn.

Raning Krueger

Ved Erik Haunstrup Clemmensens død har det danske mindretal mistet en af

sine meste engagerede og trofaste venner i Danmark. Clemme, som han blev kaldt blandt venner, fulgte nøje med i, hvad der rørte sig i mindretallet.

Fra barns ben interesserede han sig for det danske mindretal og grænselandet. I årtier var han aktiv inden for det mindretalspolitiske arbejde som konservativt folketingsmedlem og mangeårig kreditforeningsdirektør. Clemme var direkte involveret i mindretallets ve og vel som formand for Grænseforeningen og - i samfulde 34 år - medlem af Udvalget vedrørende danske kulturelle anliggender i Sydslesvig.

Hans indsigt og store indlevelsesevne gjorde, at han havde en dybtgående forståelse af mindretallets ganske særlige vilkår.

Det var ikke kun via officielle kanaler, Clemme fik sine informationer. Et lille men aktivt engageret netværk af gode venner rundt omkring i det sønderjyske og i Sydslesvig diskuterede gerne med denne dialogelskende, åbne, venlige og liberale personlighed. Disse intensive kontakter fortsatte også efter, at Clemme var gået på pension som finansmand og politiker. Både i Hellerup og på Brydegård på Fyn stod døren til enhver tid åben.

I Sydslesvig var Clemme altid velkommen for at få en god snak om udfordringerne i det danske arbejde. Hans tætte relationer til Sydslesvig yndede han altid at illustrere med sætningen: Jeg har kendt alle formænd og generalsekretærer siden 1920. Det gav samtalen et helt specielt historisk vingesus. Sidst vi mødte denne charmerende og aktive gentleman var ved Sydslesvigsk Forenings landsmøde november 2008. Han nød gensynets glæde med vennerne syd for grænsen.

Vi i Sydslesvig har meget at takke Erik Haunstrup Clemmensen for, og vi vil savne ham i vor kreds, ikke mindst når vi mødes til årsmøderne. Det danske mindretal har mistet en trofast og retlinet ven.

Æret være Erik Haunstrup Clemmensens minde.

*Dieter Paul Küssner,
formand for SSF
Jens A. Christiansen,
generalsekretær i SSF*

Sydslesvigs danskhed og de med os samarbejdende frisere har mistet en god og trofast ven: Erik Haunstrup Clemmensen er død, og med ham mistede Marie og jeg ligeledes en nær ven, der i årtier hørte til vor nærmeste vennekreds.

Jeg mødte Erik, som vi også kaldte "Clemme", første gang i året 1946, da vi samlede underskrifter ind for Sydslesvig. Samme år havde vi også den lidenskabelige debat i Danmark om englændernes "septembernote" og det danske svar med "oktobernoten". Det var et år med en hård debat. Både Erik og jeg var meget ude som talere i det år. Erik var en benådet taler, han kun fænge enhver forsamling, og han samlede dengang altid fulde sale.

Han var ledende medlem af Det konservative Folkeparti og sad for det i Folketinget i 1960-1971 og så igen 1973-77. I mange år sad han også i Fem- og henholdsvis Seksmandsudvalget. Han fulgte derigennem meget nøje med udviklingen i vor hjemstavn og var os til enhver tid en god støtte.

Det siger sig selv, at jeg fik et tæt samarbejde med ham, men det var ikke kun et formelt samarbejde. Det blev til et nært venskab, der også omfattede Marie og vor efterhånden store familie. Marie og jeg har ofte besøgt Erik og Bodil i deres fælles hjem på Gammel Vartovvej 19 i Hellerup eller på Brydegård på Fyn. Tit diskuterede vi til langt ud på natten til børnenes, Hannes og Jens' store forundring.

På Grænseforeningens sendemandsmøder sad vi tit ved siden af Erik. Det samme var tilfældet på "Rolighedsmøderne". Vore to familier delte sorger og glæder med hinanden og var sammen ved de forskellige familiære festdage.

Vi glemmer ej heller Flensborg Avis' 100 års dag i 1969, da Erik var til stede og fik en lang samtale med mine forældre, der på daværende tidspunkt var lidt bekymret med hensyn til fremtiden.

Helt glemmer vi heller ikke 1990, 70 året for 1920. Grænseforeningen holdt en stor jubilæumsfest den 2. november. Jeg skulle holde talen om fredagen. Lørdag aften var så de sydslesvigske deltagere indbudt i anledning af Eriks 70 års fødselsdag den 17. september. Jeg skulle imidlertid lørdag formiddag møde Oskar Lafontaine i Kiel, så jeg kunne ikke deltage. Jeg tog tidligt om morgenen over Puttgarten til Kiel, forhandlede i toget fra Kiel til Flensborg med Lafontaine, og talte så sammen med ham på Nørretorv i Flensborg. Samme aften ringede jeg så til Erik, fik ham ud fra spisningen og berettede ham om dagens begivenheder. Han fortalte så gæsterne om samtalen, så de ledende sydslesvigere fik en orientering om det, der var sket. Forbindelsesledet var - som så tit - Erik Haunstrup Clemmensen.

I flere år har Erik, Dagmar og J.K. Hansen fra Sønderborg sammen med Marie og jeg regelmæssigt været sammen på skift i vore hjem for at drøfte sydslesvigske og kongerigske problemer. Disse meningsudvekslinger med ca. fire måneders mellemrum har været udbytterig for os alle. Det talte ord og argumenter var altid det afgørende. Vi kunne være uenig om det ene eller det andet. Uenigheden påvirkede aldrig venskabet og fællesskabet. Sådan er det nu engang i det sande venskab. Gennem udveksling af meninger får alle mulighed for at overveje egne synspunkter og også for eventuelt at revidere dem, hvis man var blevet overbevist. Vi tænker med glæde på disse sammenkomster og vil savne dem.

Vi føler, at vi har lidt et stort tab ved Eriks død, men vi ved, at vi har modtaget meget mere af ham gennem tiderne, så taknemligheden overvinder sor-

gen. Vi vil bevare hans minde i ære og i taknemlighed i al fremtid.

*Marie og Karl Otto Meyer,
Skovlund*

Der var med sorg, at vi i Sydslesvig og SSW modtog meddelingen om Erik Haunstrup Clemmensens død.

Med hans bortgang mister vi en sand ven af Sydslesvig, der gennem årtier har haft en tæt forbindelse til sine danske landsmænd syd for grænsen. Haunstrup Clemmensen var allerede som yngre folketingspolitiker for det Konservative Folkeparti i 60'erne en hyppig gæst ved de sydslesvigske årsmøder.

Her knyttede han mange kontakter og venskaber, som holdt livet ud, bl.a. mws min far Karl Otto Meyer.

I alle sine politiske og folkelige hverv, for eksempel som mangeårigt medlem af Femmandsudvalget, formand for Det Konservative Folkeparti og Grænseforeningens formand, forblev han en trofast støtte for os danske sydslesvigere og talte ofte for Sydslesvigs sag på Christiansborg samt i hans egen parti.

Vi vil mindes hans venlige, engagerede personlighed og er glade for, at han endnu engang nåede at komme til SSWs landsmøde i september 2008 for sidste gang.

Æret været hans minde.

*Flemming Meyer,
SSWs landsformand*

Med dyb vemod modtog min hustru og jeg meddelelsen om, at vor gode ven gennem mange år, Erik Haunstrup Clemmesen er død på hans elskede Brydegård på Fyn.

Vort venskab med Clemme, som han altid blev kaldt, stammer helt fra tiden i Folketinget og endnu mere fra samarbejdet i Femmandsudvalget i Sydslesvig. Der er næppe mange, som ved, at vi også var et trekløver, Clemme, Karl Otto Meyer og jeg. Og vi mødtes ofte for at drøfte hele verdenssituationen.

Trods vore politiske forskelligheder bevarede vi vort bedste venskab. Efterhånden blev det en tradition, at vi mødtes tre gange om året. Midt på sommeren hos Clemme på Brydegård på Fyn, i efteråret hos Karl Otto og Marie i Skovlund og i foråret hos os i Sønderborg.

Clemmes hjerte var hos det danske mindretal i Sydslesvig. Lige fra sine unge år var han stærkt engageret i det danske arbejde i Sydslesvig, og han skabte sig dér venner gennem hele livet.

I mere end 35 år havde Clemme sæde i Femmandsudvalget og ydede her, tiligemed i Grænseforeningen, et stort arbejde. Clemme færdedes meget i Sydslesvig, og talrige gange kunne vi mødes her.

Clemme vil blive savnet af alle sine venner både i syd og nord. Savnet vil naturligvis være størst hos den nære familie og pårørende, som vi føler med.

Min hustru, Dagmar, og jeg, vil savne Clemme, og vi vil mindes ham som det noble og dejlige menneske, han var.

Æret være Erik Haunstrup Clemmesens minde.

*Dagmar og J.K. Hansen,
Sønderborg,
fhv. minister og folketingsmedlem*

Der gik en rød-hvid tråd gennem Erik Haunstrup Clemmensens lange liv. Det var interessen for og kærligheden til grænselandet.

Interessen blev skabt, da han som dreng i 1936 var på tur i Sønderjylland med sine forældre og besøgte Dybbøl. Den blev fundamenteret under grænsestriden efter 1945, og den varede livet ud.

Han kendte både Nord- og Sydslesvigs natur og historie fra utallige rejser til det "elskede, omstridte land." Man skulle se ham ved de danske årsmøder i Flensborg, høj, elegant og smilende vandre på årsmødepladsen og hilse på

de mange, der kendte og respekterede ham fra hans mange besøg.

Utallige er de gange, han indtil for få år siden havde bragt hilsener nord fra, eller rundt om i Grænseforeningens mange lokalforeninger i Danmark havde talt om mindretallet.

"Clemme", som han altid kaldtes, var ikke en hardliner, når det gjaldt dansk grænsepolitik. Han var klart modstander af Christmas Møllers linje, og i årene efter 1945 aktivist, men med årene forstående over for det europæiske tidshvervs betydning - han var en varm tilhænger af EU - også for det dansk-tyske forhold. Som han sagde: "For mig handler det om at respektere fortiden, gøre noget i nutiden og tænke på fremtiden".

Det var i den københavnske studentforening "To Løver", der samlede unge akademikere med interesse for grænselandet, at Haunstrup Clemmensens meldte sig under grænsearbejdets organisatoriske faner. Siden fortsatte han i det sønderjyske foreningsarbejde i København, og i 1961 blev han medlem af Grænseforeningens hovedstyrelse. I 1966-72 var han foreningens formand, og i ikke mindre end 34 år sad han som medlem af Undervisningsministeriets udvalg til støtte af dansk kulturarbejde i Sydslesvig.

Det er således en veteran i dansk grænselandsarbejde, der er segnet, og det danske mindretal og dets mange venner i Danmark gør med god grund honnør.

*Bent A. Koch,
fhv. formand for Grænseforeningen*

☆☆☆

Heinz-Günter Hergesell

20.11.1943 - 3.3.2009

I en alder af 65 år døde mangeårigt SSW-byrådsmedlem i Flensborg, Heinz-Günter Hergesell, efter længere tids alvorlig sygdom.

Hergesell var født og opvokset i Flensborg og gik i dansk skole. Som

ung flyttede han til Danmark for at arbejde i nogle år, men han valgte at vende tilbage til hjembyen, hvor han i mange år arbejdede i en mellemliderstilling i virksomheden Jacob Cement og havde mange opgaver nord for grænsen.

I alle årene var han aktiv inden for mindretallet, idet han som begejstret badmintonspiller var en fremtrædende aktør i en række sammenhænge i Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU), hvis næstformand han var i en længere årrække.

I slutningen af 1980'erne følte han, at det var på tide at kvitte ungdomsarbejdet, og han kastede sig i stedet ud i det kommunalpolitiske liv. 1990 blev han såkaldt »borgerligt udvalgsmedlem« for SSWs byrådsgruppe, og fire år senere blev han valgt ind i byrådet.

Heinz Günter-Hergesell repræsenterede SSW i Flensborg byråd frem til valget i 2008, da han ikke opnåede genvalg, fordi partilisten blev sprængt som følge af mange direkte vundne SSW-mandater. Inden da havde han især lagt mange kræfter i byrådets miljø- og planlægningsudvalg, det tidligere byggeudvalg.

FIA

En trofast SSW'er er gået bort

Det var trist at få meddelelsen om Heinz-Günter Hergesells alt for tidlige død.

Heinz-Günter Hergesell var en af de SSW'ere, som i årtier har arbejdet for det danske mindretals parti. Det er personer som Heinz-Günter, der i høj grad bærer vort parti og det danske mindretal.

Han har både været distriktsformand og byrådsmedlem i Flensborg for SSW samt været med i mange andre mindretals sammenhænge.

Jeg lærte Heinz-Günter nærmere at kende, da han blev medlem af SSWs landsstyrelse. I efteråret 2000 trådte han ind i landsstyrelsen som suppleant for Sven Engel og var herefter 2. bisid-

der indtil 2005. Til landsmødet 2005 blev Heinz-Günter Hergesell 2. næstformand for SSW, og denne post havde han indtil sin død.

Han var en pligtopfyldende person, og man kunne altid stole på ham, når han havde sagt ja til en opgave. Han var bl.a. altid villig til at tage en ekstra tårn, når landsstyrelsen skulle repræsenteres et sted.

Selv om han i det seneste år var syg, deltog Heinz-Günter Hergesell så ofte han kunne i vores landsstyrelsesmøder.

Vi vil mindes Heinz-Günter som en trofast partisoldat, der altid var parat til at hjælpe partiet og landsstyrelsen, når der var brug for ham.

*Flemming Meyer,
SSW's landsformand*

Heinz-Günter Hergesell er død: Mindretallet og Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) var hans liv.

Selv om vi alle vidste, at Heinz-Günter Hergesell i de senere år var alvorligt syg, er vi alligevel chokeret over, at han døde i en relativ tidlig alder af 65 år.

Heinz-Günter har i høj grad tjent SSW Flensborg, idet han har haft utrolig mange tillidsposter i vort parti. Han har bl.a. i mange år været formand for SSW-distriktet Skt.Jørgen-Mørvig og var revisor for bystyrelsen.

Heinz-Günter Hergesell begyndte sit politiske hverv som »borgerligt medlem« for byrådsgruppen i 1990. Fra 1994 til 2008 var han byrådsmedlem for SSW i Flensborg. Her udmærkede han sig som et yderst flittigt medlem af byrådsgruppen og var de seneste år også medlem af fraktionens ledelse. Han har siddet i hovedudvalget, bygge- og planlægningsudvalget, udvalget for sikkerhed og orden samt andre udvalg.

Heinz-Günter var en rigtig slider, der aldrig sagde nej til en opgave. Blandt andet sad han i tilsynsrådet for Landestheater og Wireg samt var i en år-

række formand for tilsynsrådet for Wobau Flensburg. Det var under hans ledelse, at den vellykkede fusion med andelsboligselskabet SBV blev gennemført, og også her sad han i tilsynsrådet.

Selv om Heinz-Günter Hergesell stod på en femteplads på listen til kommunalvalget 2008, kom han ikke ind i byrådet igen, da SSW vandt så mange valgkredse direkte, at listen dermed blev sprængt. Det havde han det ikke særlig godt med.

For Heinz-Günter var det danske mindretal og SSW hele hans liv. Han var bl.a. også engageret i SdU, hvor han i mange år var næstformand. Det tog derfor hårdt på ham, at han på grund af sin sygdom var nødt til at indskrænke sine aktiviteter.

SSW i Flensburg by har meget at takke Heinz-Günter for, og vi vil savne ham.

Æret være hans minde.

*Gerhard Bethge,
formand for SSWs byrådsgruppe
Birgit Seidler,
formand for SSW Flensburg*

Meddelelsen om Heinz-Günters død kom overraskende, velvidende at han i de senere år var alvorligt syg.

Heinz-Günter har i en lang periode ydet en stor indsats indenfor Sydslesvigs danske Ungdomsforeningers mangfoldige arbejde. Han har således i perioden fra 1992 til 1997 fungeret som næstformand.

Vi kender Heinz-Günter som en engageret og pligtopfyldende person, som vi altid kunne stole på, når han havde sagt ja til en opgave.

Hans store interesse og engagement i de senere år gjaldt arbejdet i SSW, uden at han mistede kontakten til SdU.

SdU har meget at takke Heinz-Günter for.

Æret være hans minde.

*Inger Marie Christensen,
SdU-formand,
Horst Schneider,
SdU-forretningsfører*

☆☆☆

Børge Herlin Jensen

17.7.1927 - 1.1.2009

Min nabo er død.

Den 20. november faldt Børge så uheldigt på kældertrappen i sit hjem, Molsenkoppel 11 i Flensburg, at han pådrog sig svære kvæstelser i hovedet. De følgende seks uger blev for Børge, Ruth og den øvrige familie en vanskelig tid. Hjemme hos os dvælede vi i disse dage gentagne gange ved Mathias Claudius' verselinjer: "Koldt nattens vinde sukke, mit øje vil sig lukke, giv mig, o Gud, din fred! Se nådig til min slummer, og trøst mig i min kummer, og trøst min syge nabo med." Men Børges kræfter ebbede ud. Tidligt nytårs morgen døde han med Ruth ved sin side.

Børge Herlin Jensen blev født den 17. juli 1927 i Horsens og tog lærereksamen ved Gjedved Seminarium i 1949. Samme år, den 1. juli, blev han ansat som lærer ved Skolen ved Friserbjerget i Flensburg, hvor han virkede i næsten otte år. Fra 1. maj 1957 og frem til sin pensionering den 31. juli 1991 var han ansat som gymnasielærer ved Duborg-Skolen, hvor han især underviste i fagene matematik, fysik og sløjd.

I 1973 fik han derudover overdraget hvervet som faglig medhjælper for skoleforeningen i fagene fysik og sløjd og varetog i denne funktion - sideløbende med arbejdet på Duborg-Skolen - rådgivende virksomhed til gavn for de danske skoler i Sydslesvig og for skoledirektionen.

Børge Herlin Jensen var en dygtig og anerkendt pædagog. Med sin faglige indsigt og med sine tekniske færdigheder og sin praktiske sans har han medvirket til at videreudvikle fagenes

indhold, til at etablere hensigtsmæssige faglokaler og til at fremskaffe gode, tidssvarende tekniske hjælpemidler og undervisningsmidler.

Børge var en god kollega. At vi senere også blev naboer, sørgede skæbnen for, og det blev til et godt naboskab. Med Ruth og Børge fik vi de mest omsorgsfulde og hjælpsomme naboer, man kan tænke sig. Børge var et multitalent, bl.a. indenfor alt, der vedrørte hus og have, og som umiddelbare naboer kunne vi til hver en tid (og nogle gange i utide) øse af hans omfattende ekspertise.

I vore yngre år kappedes vi om, hvem der var i stand til at fremavle de smukkeste sommerblomster, og vi sendte hinanden mange smædevers om dette tema. At Børge ikke kun i disse sammenhænge viste sine gode evner og færdigheder som rimsmed, bekræftes af en hel serie af dejlige lejlighedssange, som blev tilegnet familie-medlemmer, kolleger eller venner, og som var med til at sætte ekstra kulør på mangen en fest. I det hele taget fandtes der ingen grænser for, hvad Ruth og Børge var parat til at investere af tid og kræfter til at opbygge og opretholde fællesskabet og fællesskaber inden for familien og den store omgangskreds.

I de senere år måtte Børge slås med Parkinsons syge, og det gik ud over bevægeligheden. Han kunne især blive irriteret over, at fingerfærdigheden blev påvirket; men han mistede aldrig humøret. Livskvaliteten skulle så vidt muligt bevares. Også derfor gjorde Ruth og Børge alt for at opretholde kontakten med venner og bekendte.

Børges død den 1. januar 2009 vakte sorg og vemod hos mange. Det er svært at forstå, at Børge ikke mere er iblandt os.

Vore tanker går til Ruth, Troels, Thomas, svigerdøtrene og børnebørnene.

Vi vil bevare mindet om Børge i taknemmelighed.

Hans Andresen

Stående ved din bære afsluttedes mere end 55 års venskab og følgeskab. Vi siger tak for meget, tak for mange tusind timers samvær fyldt med gode, alvorlige samtaler, men oftest med lune og drillerier. Det kunne være i sommerhuset eller på rejser, det kunne være til hverdag eller til fest.

Kære Børge, du satte kulør på mange sammenkomster med taler og optræden. Dine sange var mere end almindelige lejlighedssange, de huskes og synges igen.

Du var altid parat til at hjælpe, især når der var brug for, fordi du var dygtig i mangt og meget. Det var godt at gæste dig og Ruth, man følte sig altid velkommen.

Også vore børn fulgte med i vor fælles færden. Til Dirk havde du en særlig tilknytning - ikke kun at I kiggede ind i sommerhuset de senere år, når I kørte en tur på klitten, du var også hans første patient på tandlægeklinikken.

Din omsorg for familien og venner, for kolleger og foreninger var enestående. Vi samles om Ruth, Troels og Thomas og børnebørnene. Det bliver en svær tid at bearbejde savnet, men mindet og de glade timer med dig vil overleve.

Gila og Bodo Daetz

☆☆☆

Frants Jens Peter Holm

3.11.1919 - 22.2.2009

Et liv er afsluttet. Et langt og virksomt liv er forbi. Kræfterne var brugt op.

Frants kom til Sydslesvig i en moden alder. Han havde først arbejdet i landbruget, opvokset som han var på en bornholmsk bondegård. Derfor ville han netop læse til landbrugs kandidat.

Men sygdom tvang ham til at skifte uddannelse.

Da han også var boglig interesseret, tog han lærereksamen og var en kort tid lærer i en skole i Nordjylland.

Men Frants havde lyst til at komme

til Sydslesvig som lærer. I begyndelsen af 1950'erne var der stor mangel på lærere til de mange nybyggede danske skoler i Sydslesvig.

Via skoleforeningen fik han efter ønske lærerstilling ved den lille, ny skole i Ny Bjernt. Den blev senere nedlagt, og Frants flyttede til Frørup, hvor han blev skoleleder. Her ydede han en prisværdig indsats, indtil sin pensionering i 1987. Han var glad for sin gerning i den lille skole.

Hans store interesse var historien - især danmarkshistorien. Det betød meget for Frants at give så meget som muligt videre til næste generation.

Frants havde en lille oase i sin velpassede have, her fandt han ro, især når livet kunne blive svært, men for Frants skulle alle problemer helst løses.

Alting har en årsag, og Frants havde den gode egenskab at kunne tilgive et menneske, som havde såret ham. Han bar aldrig nag til nogen. For Frants var Helga det vigtigste menneske i verden. Uden fællesskabet med hende ville han sikkert ikke have levet et så lykkeligt liv.

De to skabte et godt og trygt hjem for deres fire børn. De byggede det store dejlige hus på Rodelborg, som fik navnet Rosenholm. Gæstfriheden var stor hos dem, og alle følte sig velkomne til hver en tid.

Flid og sparsommelighed var en del af indholdet i livet for dem begge. Nu er Frants ikke mere. Han vil blive savnet - ikke mindst i sin familie.

Frants havde rod i den bornholmske klippegrund - føde-øen, som han holdt af. Men han levede sit liv i Sydslesvig og ønskede at blive stedt til hvile her.

Æret være hans minde.

*Gertrud Schumacher,
Gusta Hansen,
Clara Petersen*

Som ung lærer kom Frants Holm til Ny Bjernt i Sydslesvig, hvor han var lærer, indtil skoleforeningen tilbød ham stillingen som skoleleder ved Frørup Skole.

I august 1958 flyttede han med sin familie ind på skolen dér, og her forblev han skolens leder indtil sin pensionering i juli 1987.

Gennem de mange år som skolens leder udførte han et utrætteligt, særdeles engageret og dygtigt arbejde til fordel for sine elever og for hele det danske arbejde i Frørup/Oversø og omegn.

Det var vigtigt for Holm, at skolens døre altid stod åbne for det danske arbejde, og at den blev til et lille dansk kulturcenter. Han gik aktivt ind i dette arbejde, således var han i mange år degn i den lille kirke, som et klasseværelse blev omdannet til, ved kirkelige handlinger.

Holm var en flittig skoleleder, ikke kun på det faglige, pædagogiske område, men også skolens bygninger og området udenom skolen blev passet med meget stor omhu.

Det var vigtigt for ham at opretholde den gode kontakt til fadderskabet i Bjerre Hatting Herreds Grænseforening - en kontakt, der stadig eksisterer.

Frants Holm var i hele sin færd med sin varme livsholdning og sit engagement i skolen et forbillede både for unge og for gamle.

Selv efter sin pensionering fulgte Frants Holm nøje med i skolens arbejde og deltog i alle skolens arrangementer.

Vi vil savne Frants Holm og vil minde ham med dyb respekt.

Æret være hans minde.

*P.v.a. Trene-Skolen
Inger Pflingsten,
skoleinspektør*

☆☆☆

Med sorg modtog vi budskabet om fhv. skoleleder Frants Holms død.

Hanno Jensen

10.11.1941 - 15.4.2009

Vi var mange, der mødtes i den lille danske kirke i Sønder Brarup og siden hos Hamester for at mindes Hanno og tage afsked med ham. I vore barne- og ungdomsår var Hanno formand for Sønder Brarup UF. Han var en af dem, der sørgede for bustransport til og fra ungdomsklubben. På den måde kunne vi være med, selv om vi boede i Stenfelt eller helt ude i Vagersrød. Sikke en luksus - vi var ikke henvist til forældres kørsel, og vi kunne være med.

Senere var han en af de aktive i ungdomsforeningens bestyrelse, der fik inddraget os unge i bestyrelsesarbejdet. Vi fik et ansvar og blev hørt, selv om vi endnu ikke var 18, og han tog os alvorlig. Han prøvede at involvere os så meget som muligt og sørgede for at få os på DGIs kurser. Hanno har trukket/skubbet os ind i bestyrelsesarbejdet.

Hans tro på "de unge" gav os mod til at ytre meninger og tage konsekvenser. Hannos skæve smil og varme glimt har fulgt os også senere i livet og på en større afstand. Hanno havde en evne til at give sin kærlighed til det frivillige arbejdet videre til de unge.

Her til sidst passede Hanno formandsposten for SSF med liv og sjæl. Ja, Hanno mistede aldrig modet, han kæmpede for det, han havde kært. Han var en af de mange stridere for mindretallet.

Vi har mistet en, vi holdt af.

Æret være Hannos minde.

*Karen Dierks-Andresen, Brebel
Birthe Marxen-Düring, Nybjernt*

Sønder Brarup SSF har mistet sin formand.

Det var et stort chok, da vi fik meddelelse om, at Hanno Jensen pludselig var død, kun 67 år gammel.

Hanno Jensen havde en enorm betydning for det danske mindretal i Sønder Brarup.

I sine yngre dage var han engageret i ungdomsforeningen og i sine børns skole. Senere hen blev det hans kolleger i IG Metall, der fik glæde af hans arbejdsindsats og kampiver. Han var tillidsmand og med i fagforeningens ledelse. At gøre en indsats for fællesskabet var altid vigtigt for Hanno.

Da han for nogle år siden gik på pension, var det SSF, der kunne gøre brug af Hannos talenter. Vi stod og manglede en ny formand. Hanno påtog sig opgaven i 2005, og når han gjorde noget, blev det godt.

Han var med sit varme og stilfærdige væsen den samlende skikkelse. Han var tænksum, underfundig og lun. Derfor var han en god samtalepartner, en god ven, man nød at være sammen med. Han var også en mødeleder, der forstod at skabe fællesskab og samhørighed.

Når han holdt tale, lyttede man, fordi man kunne mærke, at han havde både hjerne og hjerte med i det, han talte om og for. Det opsøgende arbejde dyrkede han flittigt, kom på skolen og i børnehaven for at gøre forældrene opmærksom på, hvor vigtigt det var at slutte op om fællesskabet i SSF.

Vi spøjte med, at selv vejret var blevet bedre, efter at Hanno var blevet formand; i hvert fald skinnede solen hvert år til vort årsmøde.

Vi vil savne Hanno som en dygtig leder og en nær ven. Vi føler en dyb sorg. Men vi ved også, at sorgen må være nærmest grænseløs for hans familie, som han nærrede så stor kærlighed til.

*Karin Hahn-Wulff,
Søren Agersnap,
p.v.a. Sønder Brarup SSF*

☆☆☆

Rita Jensen

Vor mor Rita Jensen er stille sovet ind.

Rita Jensen udlevede i sine aktive år et stort forretningstalant, og sammen med sin mand Poul Henning Jensen

kom hun til at sætte sit præg på forretningslivet i mange sønderjyske byer.

Med afsæt i grænsehandelen i Kruså udviklede de Rita-supermarkederne, hvoraf to kom til at ligge i fødebyen Haderslev sammen med Sønderjysk Fødevarerfabrik. Med sin store passion for forretningslivet faldt Rita Jensen aldrig til ro som pensionist, og det var svært for hende at rive sig løs fra det, som hun kaldte for sit "hjerdebarn" - forretningen på Flensborgvej 22 i Kruså.

Den forretning, som var blomstret så stærkt i kraft af hendes engagement og store livsenergi, og som havde skabt et afsæt for hele Rita-kæden, kom til at ende som den største sorg for hende, efter at den kom til at stå tom og ubebygget.

Med en stor tilknytning fra sine unge år til Den Gamle Gendarmbygning i Kruså vedblev Rita Jensen med at bo på 1. sal i den tomme forretningsbygning i håb om at komme til at opleve hjerdebarnet begynde at leve igen. Sådan gik det desværre ikke, og det lykkedes heller ikke at komme rigtigt til kræfter igen efter hendes flytning til Haderslev.

Efter lange og seje tovtækkerier med Haderslev Kommune om en flytning til Sjælland lykkedes det for familien at skabe varme og respektfulde rammer omkring den allersidste tid.

Hjulpet af mange professionelle og kærlige mennesker fik familien de hyggeligste sidste stunder med den mor, mormor, oldemor og svigermor, som Rita Jensen også var, og hun nåede i sine allersidste måneder at blomstre og blive sig selv igen så meget, at hun kunne give slip på livet med glæde i hjertet.

Alle, som var omkring hende til sidst, kan glæde sig over at huske hende for hendes humor og interesse i såvel politiske begivenheder som nære personlige relationer.

*Birte Klindt, Århus,
Henny Klindt, København*

Bent Jöns

2.3.1947 - 12.12.2008

Det var med stor sorg, at vi ved Dansk Skoleforenings centraladministration, Indkøbskontoret og Center for Undervisningsmidler modtog meddelelsen om Bent Jöns' død.

Bent Jöns varetog opgaver i forbindelse med indkøb, kopiering, administration af edb-programmer, logistiske opgaver, tekniske reparationer, TV og film-opgaver samt redigering af hjemmesider.

Som det fremgår af opgaverne, var Bent en alsidig medarbejder, som udførte arbejde for mange forskellige afdelinger.

Bent udførte alle opgaver med en omhyggelighed og akkurate, som var kendt og værdsat blandt alle. Når Bent påtog sig en opgave, så blev den ikke bare løst, den blev løst 150 procent, d.v.s. alle detaljer blev taget i betragtning og udført med stor omhyggelighed.

Bent har altid udvist stor fleksibilitet mht. opgaver, der gerne skulle løses her og nu.

Bent har hjulpet os alle, når det kneb.

Det var altid hyggeligt og rart at komme ind på Bents kontor og få en snak om de ting, han lige nu var i gang med. I de sidste år var det specielt de mange it-opgaver, der optog Bent. Det var imponerende at se, hvordan Bent på egen hånd satte sig ind i at lave hjemmeside for skoleforeningen, oprette og føre databaser, m.m. Alt sammen med den velkendte ordentlighed og gennemførte akkurate.

I det daglige arbejde på indkøbskontoret var Bent en pålidelig og hjælpsom medarbejder, der satte en stor ære i at alt blev gjort ordentligt og til alles tilfredshed.

Der vil være mange børnehavepædagoger og lærere, der vil komme til at

savne Bents venlige og imødekommende service mht. kopiering af diverse materialer. Det er ikke få, der i årenes løb har fundet vej til Bents kontor bagest i indkøbskontorets bygning og der har fået venlig betjening og hjælp med at klare opgaver, der helst skulle klares her og nu.

Vi vil alle huske Bent som en god kollega, som det er svært at forstille sig, at vi ikke længere bare lige kan ringe til og bede om at hjælpe os med en teknisk eller logistisk opgave.

Vi vil mindes Bent Jöns med stor taknemmelighed for hans indsats for skoleforeningen og for os.

Æret være Bents minde.

Claus Fischer

Laurits Kjær Nielsen

16.5.1935 - 6.3.2009

Det var med stor sorg, at vi på Højskolen Østersøen modtog budskabet om Laurits Kjær Nielsens tragiske død ved en bilulykke.

Laurits Kjær Nielsen blev født den 16. maj 1935 i Vejerslev på Mors. Han blev student i 1954 - samme år, som han tog på Askov Højskole, hvor han mødte sin senere kone Marianne Westy Nielsen, født Stephensen.

Efter at have uddannet sig til lærer på Emdrupborg Seminarium blev han og hans kone ansat som lærere på Støvring Højskole. Her arbejdede de indtil 1961. Fra 1961 til 1962 underviste Laurits og Marianne i Norge på Torshus Folkehøjskole, hvorefter de begge blev ansat som lærere på Snoghøj Højskole indtil 1966. I 1966 kom parret til Skørbæk-Ejdrup Friskole, hvor de var ansat indtil 1978.

Indtil 1977 var han formand for Dansk Friskoleforening. I 1978 blev Laurits leder af Bordings Friskole i København, hvor han var indtil 1987. I 1987 blev Laurits og Marianne ansat som forstander-

par på Rønshoved Højskole, og her lagde de alle deres kræfter indtil 1996.

Fra 1996 førte Laurits en aktiv pensionisttilværelse fra Himmerland. Han var formand for Kulturelt Samråd i Nibe og modtog i 2006 Nibe Kommunes kulturpris. Han var involveret i fri- og højskolelivet på alle niveauer, således også som bestyrelsesformand for Højskolen Østersøen. Laurits havde besluttet sig for at træde tilbage som formand og skulle have aflagt sin sidste årsberetning for Højskolen Østersøens skolekreds den 16. april i år.

Den 6. marts var Laurits på vej i sin bil til et møde i højskoleforeningen på Nørgaards Højskole i Bjerringbro. Som vanligt var han aktiv i skolelivet. Han blev dræbt ved Brædstrup.

Laurits var indtil det sidste en stor og afgørende støtte for Højskolen Østersøen. Hans viden og erfaring fra skoleverdenen og det brede kulturliv er uerstattelig. Laurits havde en sjælden evne til at få andre til at fremstå i et positivt lys. Selv var han en mand af pligt og dannet beskedenhed.

Som bestyrelsesformand for Højskolen Østersøen formædede han altid at få tingene til at fungere, også når bølgerne gik højt. Hans altid åbne sind, hans dygtighed og forstand, hans imødekommenhed, ja hans hele væsen vil blive savnet.

Æret være hans minde.

*Peter Buhrmann,
forstander på
Højskolen Østersøen*

Meddelelsen om, at Rønshoved Højskoles fhv. forstander Laurits Kjær Nielsen var omkommet ved en trafikulykke, kun 73 år gammel, berørte os dybt og gav - som hver gang - følelsen af afmagt og urimelighed.

Laurits var stadig aktiv og ungdommelig, og efter de oplysninger, vi har, var han ved sin død i gang med sit arbejde for de danske højskoler, idet han var på vej til højskolebestyrelsernes årsmøde i Midtjylland.

Marianne og Laurits Kjær Nielsen var forstanderpar på Rønshoved Højskole i perioden 1987 til 1996.

De tiltrådte i en tid, da Haarder-familien havde ledet skolen fra 1941 til 1987. Først Hans Haarder og senere Oscar Haarder.

Marianne og Laurits var gamle elever fra Askov Højskole, og traf hinanden der i deres yngre år.

De har haft utallige gøremål inden for de danske højskoler og de frie skoler. Da de tiltrådte på Rønshoved, havde de været ansat i friskoler i ca. 20 år som skoleledere. Senest i Ejdrup ved Nibe og i København.

I deres forstandertid på Rønshoved skete der meget både bygningsmæssigt og med elever, både på de lange og korte kurser. Bl.a. blev Havehuset fjernet, og i stedet blev der bygget en hal. En hal, som der den dag i dag er glæde over. Elevtallet var stort, idet unge langtidsledige kunne komme på højskole, hvilket har udviklet disse unge.

En tid, der i dag tænkes tilbage på med glæde. Det må erkendes, at de som forstanderpar kunne løfte arven og videreføre skolen i den ånd, i hvilken skolen hidtil var blevet drevet. Her tænkes der på skolens bagland, men også Sydslesvig, hvilket skolen heller ikke senere har svigtet.

I 1996 meddelte de, at de ville trække sig tilbage og nyde deres otium. De bosatte sig derfor i Ejdrup ved Nibe, hvor de havde et hus fra dengang, de var friskoleledere. Omkring årsskiftet 2008/09 solgte de huset i Ejdrup, og var for kort tid siden flyttet til Enø på Sjælland, hvor de også har et hus.

Efter forstanderperioden fortsatte de med et aktivt liv med oplæsninger, sangaftener og foreningsarbejde. Laurits blev medlem af Højskolen Østersøens bestyrelse. Denne bestyrelse var han formand for ved sin død, hvorfor han også der efterlod et stort tomrum.

Laurits efterlader sin kone Marianne, tre børn og et antal børnebørn, der

næsten alle er bosiddende på Sjælland.

På Rønshoved Højskoles vegne vil jeg gerne udtale et: Æret være Laurits Kjær Nielsens minde.

*Aage Jeggesen, fhv. formand
for elevforeningen og bestyrelsen*

☆☆☆

Sven Lekkat

22. 4. 1934 - 7. 2. 2009

I en alder af 74 år er Sydslesvigsk Forenings fhv. amtssekretær i Ejdersted og bestyrer af Skipperhuset i Tønning, flensborgeren Sven Lekkat, efter længere tids sygdom afgået ved døden.

Sven Lekkat var født op opvokset i Aabenraagade i det nordlige Flensborg, og familien med en søskendeflok på 12 lagde aldrig skjul på sit danske sindelag.

Det var ikke altid let i nazi-tiden, men som Sven Lekkat selv ofte understregede, havde det den store fordel, at han som dansk spejder ikke behøvede at være med i Hitler-Jugend.

I 1949 tog Sven Lekkat det, der dengang hed mellemskoleeksamen fra Durborg-Skolen, og da han ikke på grund af den store arbejdsløshed efter krigen herefter kunne finde en læreplads i Flensborg-området, valgte han et ophold på efterskole ved Nordborg.

Året efter lykkedes det at finde en læreplads i Danmark. Det blev som murer på Stevns, så langt fra Flensborg som næsten muligt, som han engang konstaterede.

En arbejdsulykke tvang ham til at stoppe, og han besluttede derfor at tage på Diakonhøjskolen i Århus, hvorefter han blev ansat ved Kirkens Korshær i Aalborg.

Sven Lekkat valgte at vende tilbage til Sydslesvig, da han fik tilbudt stillingen som bestyrer i forsamlingshuset og lejrskolehjemmet Skipperhuset i Tønning sammen med hustruen. Desuden blev han SSFs amtssekretær for Ejdersted.

Efter pensioneringen vendte Sven Lekkat hjem til Flensborg, hvor han især gjorde sig bemærket inden for Gamles Værn og det flensborgske æl-dreråd.

Desuden var han i mange år en en-gageret kordegn i Ansgar Menighed.

Få måneder før sin død blev Sven Lekkat af ministerpræsident Peter Har-ry Carstensen hædret med den slesvig-holstenske æresnål for sine mange ulønnede tillidshverv.

Mads Bruhn

Sven Lekkat, Flensborg, tidligere Tøn-ning, døde 74 år gammel efter længere tids svigtende helbred.

Sven voksede op i Flensborg som den yngste i en søskendeflok på 12. Moderen bibragte flokken mod og kon-sekvens, og de to begreber kom til at præge Sven hele livet igennem.

Han var stolt af sin længst afdøde mor, og han krydrede gerne sine erin-dringer med andre minder, hun var en del af. Hendes foragt for de såkaldte flæskedanskere efter krigen skinnede tydeligt igennem i nogle af de erin-dringsbilleder, der blev gravet frem af hukommelsen.

Sven fik dansk skolegang, en kort periode i 1940 på Skolen ved Nørre-port, men den blev lukket af værne-magten, og siden på Duborg-Skolen frem til 1949, hvor han tog en realksa-men.

Han blev spejder umiddelbart før verdenskrigen og var det under og ef-ter krigen, der kostede familien Lekkat en søn og broder. Spejderslagsmål med Hitler-Jugend var hverdagskost, har Sven fortalt.

Og han huskede også tiden efter 1945, da mange pludselig blev så dan-ske, så danske: »Vi blev overrendt af tyskere, der med ét ville være danske men aldrig blev det. Mange følte sig dog kaldet til at blive det og vedblev, men heldigvis slap vi af med de fles-te«.

Såvel under som efter krigen var det

strenge tider for den store familie. Fa-deren undgik krigstjeneste i den første verdenskrig. Der var også brug for folk på hjemmefronten, og som klejnsmed på forskellige arbejdspladser i Flens-borg - bl.a. på skibsværftet ernærede han sin familie.

Tiden efter 1945 var præget af stor knaphed og arbejdsløshed. Sven, der lige var gået ud af skolen, kunne ikke få en læreplads. For at skabe sig et puste-rum tog han på Nordborg Slots Efter-skole med særlig tilladelse fra de eng-elske myndigheder.

»De engelske myndigheder var stiv-stikkere ud over alle grænser. At der kunne være et dansk mindretal i Syd-slesvig, fattede de ikke en brik af. De-res urimeligheder var til tider groteske. Under årsmødeoptøget måtte vi spej-dere ikke marchere iført uniformer, og der måtte ikke bæres Dannebrog. Fa-ner måtte vi godt have med, men fla-get måtte ikke foldes ud«, har Sven Lekkat fortalt. Endvidere mindedes han: »Det var lige så tosset under valg-kampe. Her var det ikke kun englæn-derne, der lagde os unge i Sydsles-vigsk Vælgerforening hindringer i vej-en. De tyske myndigheder og politiet var lige så nidkære. Ren chikane.«

Men ikke alle var som englænderne og tyskerne. Hos de norske soldater, der var i kvarter på grænselandskaser-nen, kom de ofte som spejdere og gav koncerter med deres orkester. »Det var lidt af et lyspunkt for os«, fortalte Sven.

I 1950 lykkedes det for ham at få en læ-replads - ikke som tømrer, som han havde ønsket sig ligesom sin broder, som faldt, men som murer.

Det blev på Stevns. Her var masser af arbejde. Forsvarets store projekt, Stevnsfortet, var Lekkat med til at op-føre. Men tiden som murer blev relativ kort, da Sven var ud for en ar-bejdsulykke, der holdt ham sygemeldt i lang tid. Så skulle han finde på noget andet. Det blev til et ophold på Diakon-højskolen i Århus og et senere arbejde ved Kirkens Korshær i Aalborg.

Det blev imidlertid som Sydslesvigsk Forenings amtssekretær i Ejdersted og bestyrer af lejrskolen og forsamlingshuset Skipperhuset i Tønning, Sven gjorde sig kendt for alvor i det sydslesvigske rum.

»Det var en spændende, men arbejdsmæssig hård tid gennem de 19 år, jeg var amtssekretær og sammen med min kone var bestyrerpar på lejrskolehjemmet i Tønning. Det hele skulle passes, og talrige foredrag skulle holdes i Danmark. Oven i det kom kommunalt arbejde og turistarbejdet«, fortalte Sven gerne.

Der var mange gode minder fra tiden i Tønning. »Især byens 400 års jubilæum, hvor det lykkedes mig at formå Folketingets daværende formand H.P. Clausen og forbundsdayspræsident Rita Süßmuth til at deltage i jubilæet. Det var lidt af en bedrift«, fortalte han gerne med stolthed i stemmen.

I 1993 forlod Sven og Ingrid Tønning og flyttede til Flensborg, hvor de fortsat havde en hel del om ørene. Han var med i seniorrådet og formand for Gamles Værn. Han var tillidsmand for beboerne på et alderdomshjem i Harslev. Han var aktiv sanger og leder af Slesvig Folkekor. Han var aktiv i Sct. Georgsgildet i Flensborg, samt engageret forsanger og degn ved Ansgar Kirke i Flensborg.

Og han fik priser for sit engagement: I 2001 fik Sven en pris for sit engagement på ældreområdet og her til allerstidst landet Slesvig-Holstens nyindstiftede æresmedalje.

Igennem de seneste år svigtede helbredet ham så meget, at livsmodet indimellem forlod ham.

Intet kunne dog forhindre ham i at følge med i, hvad der rørte sig inden for det danske mindretal i Sydslesvig. Han havde sine klare meninger om alt, og dem gav han umisforståeligt udtryk for.

Ofte kiggede Sven forbi hos under tegnede for at få en sludder om mindretallets ve og vel. I disse samtaler

blev det altid tydeligt, at han stod for klare værdier, når det gjaldt om at fastholde og pleje dansk sprog og kultur i Sydslesvig. Her var ingen pardon. Ligeledes stod han vagt om sammenholdet i mindretallet og den enkeltes forpligtelse. Han brød sig ikke om gratter.

Vi alle ved, at Sven ikke ligefrem satte sit lys under en skæppe. Det var der heller ingen grund til, fordi hans markante måde at være på udsprang af et stort og aktivt engagement, der var båret af kærlighed til sin hjemstavn og sine landsmænd. Hans grundindstilling var: Kæmp for alt, hvad du har kært!

Vi vil savne denne stoute »Holger Danske« i Sydslesvig. Sammen med sin Ingrid ydede han en beundringsværdig indsats inden for det folkelige danske arbejde i Sydslesvig.

Æret være Sven Lekkats minde.

*Jens A. Christiansen,
generalsekretær i SSF*

Ved Sven Lekkats død har jeg og mine mistet en god ven og trofast støtte.

Hans død kunne ikke være overraskende, for hans helbred havde længe været dårligt, men alligevel var det uventet.

Sven var nemlig aktiv til det sidste, rigtignok i de senere år med afbrydelser, men så vendte han altid tilbage og indtog igen sin plads. Vi havde lige vænnet os til, at det ikke ville kunne ske igen, men tanken om en ikke-aktiv Sven er vel også ret beset så utænkelig, at vi nu må takke for, at han til rette tid fik en god og fredfyldt hjemlov.

Alle de organisatoriske og repræsentative tillids- og bestyrelsesposter, som Sven i årenes løb havde, og den indsats, han gjorde i mindretallet, som han var barnefødt ind i Flensborg Nord, kan ikke anerkendes nok.

Da jeg kom som præst til Tønning, havde Sven og Ingrid allerede været i 13 år på Skipperhuset, Sven jo også som "halv sekretær" i Ejdersted Amt. Sven kendte så godt som alle i for-

eningen og flere til. Og endnu flere kendte Sven.

Ved ægteparret Lekkats første besøg hos mig i august 1987 havde Sven, sådan som meningen jo også var, en liste med 200 navne på folk, hvor den nye præst burde tage på tiltrædelsesvisit.

Ved Ansgar i Aabenraagade var Sven den allerførste gæst, og indimellem de to gange og siden modtog vi så mange tegn på hjælpsomhed og opmærksomhed, at de hverken kan eller skal tælles.

Nogle mennesker holder vi af uden at tænke over deres fejl, andre på trods af deres fejl, men Sven holdt jeg også af for hans fejl. Ansgar Kirke var således HANS kirke, Sven var ikke kun kordegn nu og med ved begyndelsen og før kirken blev bygget med mere.

Han var også besiddende, så at han ikke mente, at der var noget her, som var ham uvedkommende. Det er naturligvis en fejl. Men bagved bankede der et varmt hjerte for denne kirke, og faktisk overalt, hvor han engagerede sig.

Vi, der fik lov til at se det, har meget at være taknemmelige for og vil aldrig kunne glemme ham.

Vore tanker er hos Ingrid og børnene og således ærer vi også Sven Lekkats minde bedst.

Preben K. Mogensen

Med sorg modtog vi i Slesvig Folkekor meddelelsen om Sven Lekkats død.

Han var gennem adskillige år korets formand og gennem endnu flere år den, der med sin store og velklingende basstemme sørgede for, at korets andre stemmer altid havde fast grund under fødderne.

Han var et trofast og pligtopfyldende kormedlem med forståelse for, at korets ugentlige øveaftener var noget, der skulle tages alvorligt, og som krævede hans tilstedeværelse; det var yderst sjældent, at Sven svigtede.

Og samtidig var han et muntert og festglad menneske. I sine velmagtsdage glædede han sig over enhver anled-

ning til, at koret kunne mødes til et festligt lag, og han påtog sig gerne størsteparten af arbejdet med arrangementet.

Sådan brugte Sven i høj grad sig selv og var vel ikke særlig god til at lytte til sin egen krops signaler. Længere end måske godt var skulle livet leves efter devisen: Nu skal vi have det godt sammen - og så en dag var kræfterne altså brugt, og han var slidt op.

Vi, der fik lov til at følges med Sven et stykke af vejen, siger ham tak for godt og muntert følgeskab - og vore tanker er hos Ingrid og den nærmeste familie.

Leif Volck Madsen

Sven Lekkat var hele livet nært knyttet til menigheden i Flensborg Nord.

Han sad i menighedsrådet 1960-74, og da han vendte tilbage fra Tønning i 1993, blev han kirkesanger og fra 2003 kordegn. Sven var kordegn med stort K. Det var en hjertesag for ham at yde sit bidrag til, at gudstjenesten fik det rette forløb, og det var en sorg, da øjnene svigtede, så han måtte finde andre til at læse ind- og udgangsbøn. Til sidst måtte han også overlade de praktiske forberedelser til sin trofaste Ingrid, men indtil få uger før sin død kunne man være sikker på, at han hver søndag sad i den kirke, der var hans.

Det er med sorg, vi tager afsked med et menneske, der altid stod fast på sit og kæmpede for alt, hvad han havde kært. Det var ikke alle, der var enige med Sven i alt, men vi vidste altid, hvor vi havde ham, fordi han aldrig gjorde gode miner til, hvad han fandt var slet spil.

Vi vil have ham i taknemmelig erindring for hans meningers mod og konsekvens.

Sven var en mand, der skulle stå, til han faldt, og på det sidste kunne bene ne ikke bære ham mere. Han ville ikke have egnet sig til at sidde og være afhængig, og det var godt, at han ikke kom til at opleve en længere nedtur.

Æret være Sven Lekkats minde.

*P.v.a. menighedsrådet
Helle Skadhauge*

Sct Georgs Gildet i Flensborg tager afsked med sin mangeårige, markante og trofaste gildebror Sven Lekkat.

Sven begyndte som spejder i Skjoldunge Trop i Flensborg og fortsatte i Sct. Knuds Trop, som han senere blev tropfører for.

Sven spillede også i en periode i Spejderorkestret Hejmdal. Det blev grundlæggende for Sven at gøre sit bedste for at holde spejderloven og leve efter spejderløftet: Vær beredt!

I årene efter 2. Verdenskrig var det vanskeligt at få en læreplads i Sydslesvig, og Sven tog derfor til Danmark. Han fik en læreplads som murer på Stevns, og som det mest naturlige fandt Sven en spejdertrop dér og gik aktivt ind i arbejdet.

Det samme var tilfældet i Århus nogle år senere, da Sven blev uddannet som diakon - Sven fandt en trop og var i gang med spejderarbejdet.

I 1976 blev Sven optaget som gildebror i Sct. Georgs Gildet i Flensborg. Gildelov og gildeløfte blev, ligesom spejderlov og spejderløfte, noget grundlæggende for Sven. Han deltog aktivt i gildelivet, og det lå ham især på sinde at kontakten til Dansk Spejderkorps Sydslesvig blev plejet og styrket.

Det skete bl.a. gennem medvirken i adskillige løb og lejre. Her kan nævnes f.eks. jubilæumsløb, korpsturneringer, løvebrøl og jamboretter.

Sven påtog sig, som noget helt naturligt, tillidsposter i gildet og var i en periode gildets kansler og internationale medarbejder.

Vi havde i Sven en god og loyal kammerat og gildebror. Vi vil bevare mindet om ham med ærbødighed, kærlighed og stor respekt - én gang spejder, altid spejder.

*Sct Georgs Gildet Flensborg
Jytte Vester, gildekansler*

Med sorg har modtog vi meddelelsen om, at Sven Lekkat ikke er mere. Sven satte i 19 år sit præg på livet i Tønning og ude over hele Ejdersted. Han var ansat som bestyrer på Skipperhuset, et arbejde han bestred med fast hånd. Desuden var han SSFs amtssekretær i Ejdersted. Han sørgede for, at der var en tæt forbindelse mellem ejderstederne og medlemmerne af Grænseforeningen i Vendsyssel, og at Tordenskjoldgarden fra Frederikshavn blev et fast indslag i årsmøderne. Da Tønning i 1990 fejrede 400 års købstadsjubilæum, sørgede Sven for, at det danske is-læt blev flot repræsenteret.

Sven Lekkat var en person, der bogstaveligt men endnu mere i overført betydning fyldte meget. Han fik oprettet SSFs ældreklub, der holdt møde på Skipperhuset hver onsdag med hustruen Ingrids dejlige hjemmebak og Svens hygge og omsorg både i form af en god snak og et slag kort.

Vi nød overalt godt af hans flotte sangstemme, som nok kunne fylde hver en forsamling stor eller lille.

De kreative evner kom klart til udtryk, når Sven foldede sig ud på de skrå brædder både på Uffe-Skolens scene og som deltager i byen Tønning's plattyske amatørteater. Vi mindes med smil på læben, hvordan han ofte tog sig til panden og med kraftig røst udbrød: "Jeg må tænke", for at suffløren kunne få lejlighed til at hviske ham de fornødne replikker.

Æret være Sven Lekkats minde.

*Kirsten Schlickert,
Jette Jochimsen,
Skipperhuset*

☆☆☆

Benny Lorenzen

4.4.1960 - 25.8.2009

For fem år siden kom lærer Benny Lorenzen til Jes Kruse-Skolen i Egernførde. I godt to år fik vi lov til at arbejde

sammen med ham. Så blev han ramt af sygdom, og nu er han død.

Meddelelsen kom til at præge kollegaernes samtaler på skolen i de sidste dage af sommerferien. Vi vidste, at det stod slemt til med Benny, men alligevel kom det som et chok.

Tankerne gik tilbage til 2004, da vi mødte Benny og hans familie for første gang.

Skolen i Egernførde søgte på det tidspunkt forgæves efter en barselsvikar, og vi havde lidt svært ved at få bid; men pludselig dukkede Benny op på Hans Christian Andersensvej med den forespørgsel, om det var muligt, at han kunne få jobbet.

Vi var overraskede og glade. En fuldbefaren lærer med flere års erfaringer og gode papirer og med en udstråling, som tydede på, at han vidste, hvordan man omgås skoleelever. Familien havde rykket teltpælene op fra Århus-kanten for at prøve kræfter med livet i et andet land, og Sydslesvig var vel ikke helt så fremmed endda.

Vi slog til, og familien måtte finde bolig og mange andre ting på kort tid. Benny viste sig snart at være den fuld-blods lærer, som vi fra starten have fornemmet. Han gik til opgaven med uforknyt mine og sammen med familien indstillede han sig på de sydslesviske forhold.

Der var ting, som han undrede sig over, og han deltog gerne i kollegiale samtaler om dette og hint; men det var undervisningen og samværet med eleverne, der rykkede i ham. Og han rykkede hos dem.

Benny gjorde en forskel. Han gik ind på livet af teenage-eleverne og forholdt sig til deres skolemæssige situation. I autentiske samtaler opfordrede han dem til at tage deres uddannelse alvorlig og gøre deres bedste, og de mærkede, at han var på og ville noget på deres vegne. Året efter blev Benny fastansat og kunne indgå i den almindelige fordeling af arbejdet på skolen.

Med de nævnte egenskaber blev han snart klasselærer og sammen med to kolleger blev han årgangsansvarlig for tre 8. klasser på skolen. Det gik rigtig godt, og eleverne voksede i hans hænder.

I sommerferien 2006 fik Benny konstateret en livstruende sygdom, og det blev først vanskeligt og senere umuligt for ham at vende tilbage til jobbet. Eleverne og skolen fyldte meget i hans bevidsthed og gjorde ikke livet med sygdommen nemmere; men han fik brug for alle kræfter for at holde fast ved livet.

I Egernførde håbede eleverne og kollegaerne på, at han ville vinde kampen, og de satsede sammen med ham på, at han kunne vende tilbage. Det gik ikke, og i efteråret 2008 blev han pensioneret.

Hans gamle årgang blev med tiden 10. kl. og i sommer gik de så ud af skolen. Han vidste, at det var deres ønske at dele dimissionen med ham, og glæden var stor, da han dukkede op. Alle vidste, at det tærede på hans energi; men det var vigtigt for ham at vise eleverne, at de stadig var i hans erindring.

Nu ved vi, at han ikke vandt kampen; men vi tror, at han gjorde sit bedste, for sådan lærte vi ham at kende. Skolen har mistet en usædvanlig stærk lærer, som kunne så meget.

I savnet er vi dybt taknemmelige over, at vi fik lov at få del i det han kunne, og vi vil værne om de spor, som han efterlod. Alt dette er dog ikke for noget at regne i forhold til det savn, som familien føler, så vore tanker går til Anette og pigerne. De skal vide, at familien ikke kom forgæves til Egernførde.

Æret være Bennys minde.

*Peter Olesen Müller
skoleinspektør*

☆☆☆

Walter Christian Lorenzen

21.2.1915 - 20.6.2009

I en alder af 94 år døde Walter Christian Lorenzen, Bov, tidl. Harreslev.

Sammen med sin kone Hedwig (Hedi) var han i Sydslesvig især kendt for sit sociale engagement. Udover at have været lærer i Padborg, Tønning, Kappel, Rendsborg og herefter på både Christian-Paulsen-Skolen og Gustav-Johannsen-Skolen i Flensborg havde han tid og hjerte tilovers til de fattige i verden.

I anledning af FNs børneår i 1979 besluttede Walter Lorenzen, der er født i Løgumkloster, at gøre en særlig indsats.

- Vi gennemførte en række aktiviteter og stod til sidst med 9.000 mark til en kostskole i Bangladesh. Det var igenem dette arbejde, at jeg fik kontakt til Santal-Missionen, som skulle forandre så meget i min og Hedis pensionisttilværelse, sagde Walter Lorenzen til Flensborg Avis i februar 1995.

I 1981 var parret nemlig i Bangladesh en hel måned, for at se alle de projekter, som Santal-Missionen havde i landet. Da parret kom hjem startede det på genbrugsbutikken Banglashop i Flensborg og to yderligere initiativer. Det ene var at formidle fadderskaber til børn i Bangladesh, som giver børnene mulighed for at gå i skole og at få nødvendig medicinhjælp.

Det andet initiativ muliggør kostskoleophold for børn. Dansk Santalmis-sions Initiativgruppe i Sydslesvig og genbrugsbutikken Banglashop i Nørregade har begge lige kunnet fejre 25 års jubilæumsfest i 2009.

I sin fritid elskede Walter Lorenzen især at arbejde med sine hænder - sløjd, tin- og lidt sølvsmedearbejde.

Ægteparret Lorenzen har boet mange år i Harreslev, hvor de i 2002 blev hædret på rådhuset for deres frivillige arbejde. For nogle år siden fandt ægteparret drømmehuset i Padborg og flyttede nord for grænsen.

Marc Reese

Dansk Santalmis-sions Initiativgruppe i Sydslesvig har fortsat Hedwig Lorenzen som formand, og genbrugsbutikken Banglashop i Nørregade føres nu videre af Flensborg Ys Mens Club. Da begge fejrede 25-året i marts og siden igen med en fest i maj, kunne Walter Lorenzen ikke deltage.

Som stifter eller initiativtager til Banglashop og Initiativgruppen sammen med hustruen, Hedwig m.fl. ville han selvfølgelig have været mere end selvsikret, men Lorenzens høje alder hindrede det. Nu har han med et gammelt udtryk, som han selv kendte den fulde dybde af, fået "hjemlov".

Gamle venner og lærerkolleger helt tilbage til Tønning-årene fra 1946 taler om den respekt, han nød for sin faglige dygtighed og personlige beskedenhed, og tillige om den åndelige ballast, som han ikke kunne gå på akkord med. Der-til hørte ganske selvfølgelig, at han tog et kristent FDF-arbejde op i Tønning, men også at en rejse til Bangladesh, hvor han og Hedwig så nøden og behovet for hjælp, var bevæggrund til oprettelse af Initiativgruppen med formidling af fadderskaber for børns skolegang i Bangladesh og af genbrugsbutikken.

I dette som i andre ting gik Lorenzen i "ædle fædres spor", og det er nu op til os andre at gå i hans. Man må gerne spekulere over, hvor tit han som dygtig korleder og musiklærer har sunget "Et jævnt og muntert liv", hvorfra ordene om "fædres spor" selvfølgelig stammer.

Denne dybt kristelige sang passer i ganske usædvanlig grad på Walter Lorenzen, hvis bestræbelse det jo altså ikke var at sætte "fingeraftryk" og gøre sig bemærket, men at være til "folke-gavn".

Æret være Walter Lorenzens minde.

*Preben K. Mogensen,
næstformand i initiativgruppen,
PP i Flensborg YMC*

Med sorg modtog vi budskabet om, at FDFs stifter i Sydslesvig, Walter Lorenzen, er afdøet ved døden i en alder af 94 år.

I bogen, "Nye veje", af J.D. Bitsch-Larsen fortælles der, at 5. juli 1946 kom den unge lærer, Walter Lorenzen, fra FDF-kredsen i Padborg for at tiltræde sit nye embede ved Uffe-Skolen i Tønning. Inden længe havde den unge lærer fra Danmark fået samlet nogle drenge til de første møder, og dermed var FDF-arbejdet i Tønning en kendsgerning.

Efter nogle år rejste Walter Lorenzen til Kappel, hvor han også startede en FDF-kreds. Senere gik det til Rendsborg, hvor Walter Lorenzen gik ind i FDF-kredsen på Ejderskolen. Senere flyttede Walter Lorenzen til Flensborg, men så var der andre ting, som optog hans interesser.

Det er igen en af de mange lærere, som kom ned til Sydslesvig, og gjorde noget mere end blot at være folkeskolelærere, som vi skal tage afsked med.

Walter Lorenzens store indsats i Tønning for nu over 60 års siden var ikke forgæves.

For det første er stadig mange af de drenge fra dengang, der med glæde kan huske tilbage til den gode og dygtige FDF-leder, som Walter Lorenzen var. For det andet eksisterer FDF-kredsen på Uffe-Skolen i Tønning stadig, og FDF-arbejdet er blevet en naturlig del af denne danske skole og det danske mindretal i Tønning og i Ejdersted.

Æret være hans minde.

*Sten Andersen,
distriktsleder, FDF Sydslesvig*

Her på Gustav Johannsen-Skolen var vi så heldige, at Walter var lærer hos os i årene 1965-1980, hvor han underviste i fagene kemi, fysik, matematik og senere også sløjd.

Walter Lorenzen var en engageret lærer, der tog sine opgaver alvorligt.

Han var en ihærdig idrætsmand - altid i god form - vi husker især en klas-

serejse til Bornholm, da han imponerede eleverne ved altid at være langt foran - de havde svært ved at følge hans tempo.

Walter var en afholdt lærer, hvilket viser sig ved, at han til det sidste havde kontakt med tidligere elever, ikke kun fra Gustav Johannsen-Skolen, men også fra sin tid som lærer på Christian Paulsen-Skolen og i Tønning.

Ud over at være lærer var Walter gennem flere år formand for gymnastikforeningen DAN, hvor medlemmerne nød godt af hans store engagement. Derudover var Walter også medlem af FDF i alle de byer, hvor han var lærer.

I vort tilbageblik husker vi, at en rejse til Bangladesh gjorde så stort et indtryk på Hedi og Walter, at de besluttede sig til at støtte og hjælpe børn i dette fattige land.

Her ligesom i skolen stod børnenes tarv altid i højsædet for Walter.

Vi vil huske Walter som en god og hjælpsom kollega, som vi alle satte stor pris på og vi vil mindes ham i stor taknemlighed.

Æret være hans minde

*Ole J. Uth,
skoleinspektør,
p.v.a. lærerkollegiet*

☆☆☆

Uffe Mayland

3.6.1942 - 19.9.2019

I en alder af 67 år døde den mangeårige direktør på Flensborg Avis, Uffe Mayland efter længere tids sygdom.

Mayland stammede fra Fyn, hvor han også gjorde erhvervsmæssig karriere, bl.a. som virksomhedsleder på den store gartnerivirksomhed GASA. Fra denne stilling kom han den 1. januar 1984 til Flensborg Avis som direktør.

Her satte han sig hurtigt sine tydelige spor, idet han formåede at skaffe en række store, overskudsgivende trykordrer til bladet. Det kunne dog kun lade sig gøre efter med stor ildhu at

have organiseret avisens udflytning fra Nørretorv i det indre Flensborg til den nuværende adresse på Wittenbergvej.

Uffe Mayland var om nogen manden bag anskaffelsen af den ny rotation, der i hans tid som direktør blev udvidet fra oprindeligt tre til fem trykværker. Samtidig lykkedes det ham at få avisens historiske rotation fra 1914 anbragt på Grafisk Museum i Odense, hvor den stadig er i funktion.

Mayland var kendt for sine konsekvente meninger, og han var ikke bleg for at fremføre dem i en større offentlighed. Det kom ikke altid til at gå stille af.

Han skabte en del diskussion i mindretallet, da han kritiserede især SSF og SdU for at investere store beløb i eget trykkeri frem for at give trykkerne til Flensborg Avis, der som moderne bladhus efter hans opfattelse ikke mindst af økonomiske hensyn var den mest oplagte til at varetage disse opgaver for hele mindretallet.

Den sag tabte han, og det samme var tilfældet, da han efter et voldsomt opgør med et flertal i bladets tilsynsråd forlod direktørposten på Flensborg Avis i 2001.

Efter sin fratræden flyttede familien først til Kollund og for nylig til Holbøl.

Uffe Mayland fungerede som konsulent for en række institutioner og virksomheder, og den øgede fritid udnyttede den habile bridgespiller bl.a. til at gøre sig endnu bedre ved kortbordet.

Uffe Mayland efterlader hustru og tre voksne børn.

Mads Bruhn

Da meddelelsen om Uffe Maylands død nåede os i Bov Lokalkomite, blev vi alle dybt berørt.

Vi lærte Uffe og Kirsten at kende for et par siden. Det var i forbindelse med stavgang i Frøslev Plantage, og snart stod det klart for os, at Uffe ville være et fund for komiteen.

Uffe blev ved årsmødet i marts 2009 valgt til suppleant i Ældre Sagen i Bov.

Det viste sig at være usædvanligt godt for komiteen at få Uffe med i arbejdet. Hans store viden og engagement inden for IT-verdenen var et stort plus for os. Uffe påtog sig hurtigt at undervise i IT, hvilket han gjorde på en yderst kompetent og engageret måde, og mange har udtrykt deres tilfredshed med måden, han underviste på.

Så sent som i maj i år tog han sammen med sin kone Kirsten instruktør-uddannelse i stavgang,

Hans stilfærdige og værdige optræden gjorde ham til en skattet medarbejder i lokalkomiteen.

Ældre Sagen i Bov er ham stor tak skyldig

Vore tanker går til Kirsten og resten af familien.

Æret være Uffe Maylands minde.

*Ældre Sagen,
lokalkomiteen i Bov,
Else Lund Jessen,
formand*

Man kunne næsten skrive en roman om de dybtgående forandringer, Uffe Mayland satte i værk på Flensborg Avis A/S.

"Hvad skal vi dog uden for byen?" spurgte de mangeårige medarbejdere, da bladhuset blev bygget på Wittenbergvej, som dengang nærmest var industrielt ingenmandsland.

Væk fra Nørretorv? Væk fra dette historiske og idylliske sted? Utænkeligt! Og dog.

Det var tidens tegn. Der var transportproblemer gennem gågaden. Der var ubehagelig politikontrol.

En gang om måneden fra 1972 til 1987 stod Flensborg Avis f.eks. for udgivelsen af 20.000 SL-Kurier, den daværende slesvigske cityavis, et stykke pionerarbejde ud over det daglige arbejde. Månedssbladet krævede ekstra indsats, som Gerd og "de gamle" vil huske.

Det var, inden ugeblade i massevis hærgede markedet.

Det krævede en hård hånd og over-

bevisningskraft at flytte forlaget udenfor byen. Det havde Uffe Mayland. Og han kunne gennemskue sine medmennesker, en psykolog i hverdagen.

Mayland kunne være hård i gennemførelsen af mål og beslutninger. Men han var samtidig en humorfyldt, lidt spydig mand. Alt med et glimt i øjet. Og han var med på det værste ved festlige samvær. Som da han som ny direktør blev befriet fra gabestokken ved en middelalderlig firmafest nær grænsen.

Sidste gang jeg så ham efter hans pludselige afsked på Flensborg Avis var ved en koncert i Harreslev med "Swinging sisters". Han holdt af swing.

For mig var Uffe Mayland en milesten i mine over 60 års avisarbejde i Slesvig på forskellige områder. Herne- de i Slesvig var vi altid i en vanskelig position. Han forstod.

Tak, hr. Mayland - vi sagde nemlig altid DE til hinanden - og en lille hilsen fra det fjerne, et udtryk for sympati og respekt.

Og nu, da avisen igen har fået et ansigt i Flensborgs centrum, og bladhuset fungerer godt ude i periferien, er billedet afrundet.

*Ingrid Thomsen,
Slesvig*

☆☆☆

Bent Meng

9.7.1938 - 2.9.2009

Efter kort tids sygdom er tidligere gymnasieoverlærer Bent Meng, Flensborg, afgang ved døden.

Bent Meng var født og opvokset i Flensborg og læste til lærer i Århus. Her blev han især kendt som en yderst talentfuld håndboldspiller, der vandt flere danske mesterskaber med AGF.

Han fik tilbud om at trække i både den danske og den tyske landsholdstrøje, men det blev et nej til begge muligheder. Som dansk sydslesviger ville han ikke skifte sit tyske pas ud med et dansk, og det tyske landshold kom slet ikke på tale.

I slutningen af 1960erne vendte Bent Meng tilbage til Flensborg, da han fik ansættelse som lærer på Duborg-Skolen. Da han på grund af skader ikke kunne fortsætte som aktiv idrætsudøver, valgte han en politisk indsats i SSW. I flere perioder repræsenterede han partiet i byrådet, og han blev også formand for SSW i Flensborg.

Bent Meng efterlader hustru, en datter og to sønner samt seks børnebørn.

FIA

Ved Bent Mengs død mister SSW en personlighed, som i 1970erne og 1980erne var med til at præge partiets politik både i Flensborg by og på landsplan.

Bent Meng var ikke kun kendt som lærer på Duborg-Skolen eller i sine unge år som god håndspiller, han har også i mange år været særdeles aktiv i det danske mindretalspartis højborg i Flensborg.

Således var Bent Meng medlem af Flensborg byråd for SSW fra 1974 til 1990 og partiets byformand i 13 år fra 1975 til 1988.

Også på landsplan ydede Bent Meng en stor indsats for det danske mindretal og SSW.

Bent Meng var suppleant for SSWs landsstyrelse fra 1975 til 1981 og derefter landsstyrelsesmedlem fra 1981 til 1989.

En overgang var Bent Meng endda på tale som efterfølger for Karl Otto Meyer. Sygdom gjorde dog, at han i begyndelsen af 1990erne trak sig fra alle politiske poster.

SSW vil ære hans minde og vore tanker går til Bent Mengs familie.

*Flemming Meyer,
SSW-landsformand
Susanne Schäfer-Quäck,
SSW-byformand i Flensborg*

☆☆☆

Johannes-Heinrich Mikkelsen

Nu er han gået fra os.

I over 30 år har han været vor førsteelsker ved Æ Amatører. At fremme det sønderjyske sprog var en af hans store opgaver.

Hannes var nok den amatør, der har kørt flest kilometer i de 30 år, vi har eksisteret.

Som skuespiller var Hannes enestående. Tekstsikker, ikke at forglemme hans mimik - og så den store udstråling på scenen. Det var det, vi andre lærte af ved Hannes.

Jeg kunne skrive en hel bog med små anekdoter om Hannes og Æ Amatører, når de var långs.

Vi har mistet en god ven.

Vore tanker går til Kirsten og børnene samt hans far, Dres.

Æ Amatører siger tak for oldt, Hannes.

Æret være hans minde.

*Æ Amatører,
Ralf Hansen*

☆☆☆

Christine »Dine« Nielsen

28.7.1926 - 7.1.2009

Da jeg i begyndelsen af 1980erne flyttede til Ladelund og begyndte at komme i foreningerne, var der en flot, statelig kvinde, der kom hen til mig og snakkede.

Det var Dine. Ikke af nysgerrighed, men for at få mig til at føle mig hjemme. Dine og Nicolai var nogle af hjørnestenene i det danske arbejde i Ladelund.

Da vi gennem nogle år spillede amatørteater, sørgede Dine for, at mindst en af hendes voksne sønner deltog.

Og til festen efter opførelsen kom Dine altid elegant klædt og deltog med liv i festen - også på dansegulvet. Et år havde jeg taget min rejseven med, og så kom Dine og skulle lige vide, hvad han var for en - ikke af nyfigenhed, men af ægte interesse.

I mine år som formand for SSF i Ladelund distrikt, kunne jeg altid være sikker på, at Dine og Nicolai kom.

Dine og Nicolai havde kendt hinanden siden de helt unge år, men årene før, under og efter krigen var ikke lette for dem.

De fik dog hinanden, og årene som landmandskone og mor til efterhånden fem børn må have været slidsomme, men også gode år.

Tiden gik, børnene kom i vej. På et tidspunkt overdrog de gården til deres ældste søn og slog sig ned i en dejlig nybygget aftægtsvilla nær gården. Og nu fik de nogle gode år. Nicolai havde problemer med hjertet nogle år, og Dine støttede ham.

Da Nicolai endelig fik en operation, der kurerede ham, blev Dine kort efter syg.

De første år fortsatte hun trofast med at komme i foreningerne, så vidt helbredet tillod det, men det ebbede mere og mere ud, og til slut blev hun bundet til hjemmet.

Hun ville dog fejre sin 80 års fødselsdag, og familie, venner og naboer var inviteret til middag i Vestre Skovkro. Det blev en fin aften, og Dine holdt sig på benene hele aftenen.

Da en af deres gode venner, Ernst Nicolai Müller, skulle have SSFs sølvnål, var Dine indlagt til aflastning på plejehjem, men hun formåede dog at deltage i arrangementet.

De sidste år har været svære, og nu har Dine endelig fået fred.

Dine var en af de sten, vort mindretalsarbejde bygger på.

Jeg vil altid mindes Dine for hendes taknemmelighed, hendes trofasthed, hendes hjertelighed og åbenhed - og for hendes strålende smil.

Jytte Christoffersen

☆☆☆

Henning Nielsen

t Februar 2009

I en alder af 84 år er fhv. skoleinspektør i Vestervig i Thy, Henning Nielsen, afgået ved døden efter længere tids sygdom.

Henning Nielsen er syd for grænsen især kendt som den unge lærer, der kort efter Anden Verdenskrig sammen med fem drenge oprettede den første FDF-kreds syd for grænsen, FDF Flensborg 1. kreds, og han er siden ofte blevet betegnet som "alle sydslesvigske FDFeres far".

Henning Nielsen var også drivkraften bag oprettelsen af FDF-orkestret i Flensborg, der op gennem 50erne og især 60erne nåede et højt og værdsat musikalsk niveau.

Kærligheden til såvel FDF som musikken opstod i de helt unge år. Henning Nielsen var født og voksede op i et arbejderhjem i Silkeborg, hvor han efter realeksamen også kom på seminarieret.

Som ung var han sammen med flere andre af sine FDF-kammerater aktiv i modstandsbevægelsen under krigen, og helst ville han straks efter krigens afslutning være taget til Sydslesvig for at virke som lærer i mindretallet.

Det måtte dog vente, til værnepligten var overstået, og derfor ankom Henning Nielsen og hustruen først til Flensborg i foråret 1946.

Her blev det til ansættelse ved først Tivoliskolen, senere ved den daværende danske kommuneskole ved Hestevandet og endelig ved den nyopførte Christian Paulsen-Skole, der dengang var mellemskole.

1971 besluttede ægteparret at vende tilbage til Danmark, og Henning Nielsen fik stillingen som skoleinspektør i Vestervig i Nordvestjylland.

Her virkede han frem til pensioneringen, da han sammen med hustruen flyttede til Ydby.

Mads Bruhn

Med sorg modtog vi meddelelsen om FDF Flensborg 1. kreds' stifter, Henning Niensens død.

Henning Nielsen kom til Flensborg som lærer lige efter Anden Verdenskrig og kunne i efteråret 1947 starte en FDF-kreds for drenge i Flensborg. Henning Nielsen var en af de mange lærere, som tog det at være FDF-leder som en naturlig del af det at være lærer i Sydslesvig. Henning Nielsen kunne nogle år efter også tilbyde de flensborgske drenge orkesteroplæring for at komme til at spille i det nystartede kredsorkester i Flensborg. Orkesteret blev så dygtigt under Henning Niensens virke, at det også indspillede grammofonplader.

FDF Flensborg 1. kreds var Henning Niensens et og alt, hvilket alle hans drenge vidste, og ingen kom forgæves til deres FDF-leder for at få hjælp, støtte eller vejledning. Drengene fra den tid mindes med stor glæde og ærefrygt det, som Henning Nielsen gav dem i FDF Flensborg 1. kreds. I begyndelsen af 1970erne søgte Henning Nielsen nye udfordringer inden for lærerjobbet og forlod både Flensborg og FDF Flensborg 1. kreds. Drengene, der har haft Henning Nielsen, har aldrig i deres voksenliv glemt den dygtige FDF-leder, som han var.

Æret være hans minde.

*Sten Andersen,
distriktsleder, FDF Sydslesvig*

Henning Nielsen flyttede i 1965 fra Christian Paulsen-Skolen til Gustav Johannsen-Skolen, hvor han blev viceskoleinspektør efter Helene Matzens pensionering.

Som viceskoleinspektør ydede Henning et stort og godt arbejde på skolen. Han var et ordensmenneske, som snart fik sat skik på de ting, han mente burde ændres. Men vi husker ham også som en god kollega. Han var venlig, hjælpsom, ligevægtig og kompetent, så vi kunne trygt henvende os til ham, når vi trængte til et godt råd, havde proble-

mer med undervisningen, med elever eller forældre, eller når vi skulle anskaffe nye bøger og andet materiale. Henning stod nemlig også for bogdepotet og for bestilling af bøger og hæfter. De nyuddannede kolleger drog han særlig omsorg for, således at de hurtigt fandt sig til rette i skolehverdagen.

Man kunne også altid regne med Hennings støtte til de kreative fag. Han var selv musikkyndig og medvirkede således ved flere lejligheder i skolens musikarrangementer.

Ved en forårskoncert imponerede han engang de små fra børnekoret ved at komme med sin store tuba og akkompagnere dem i en børnesang.

Uden for skoletid plejede han kontakt med børn og unge i FDF, og der står stadig ry og stor respekt om hans indsats som leder af FDF-orkestret, der i hans tid nåede et højt niveau og fik indspillet flere plader. Foruden de tidskrævende øve- og koncertaftener med orkestret deltog Henning og hans kone Vibeke, kaldet "Vibs", også i andet mindretalsarbejde.

I november 1971 sagde de farvel til Gustav Johannsen-Skolen for at tage nordpå til Vestervig, Thy, hvor Henning havde fået en stilling som skoleinspektør. Også her blev han en afholdt og respekteret mand, der satte gang i mange aktiviteter i lokalsamfundet.

Vi vil mindes Henning med glæde og taknemmelighed.

Æret være Henning Niensens minde.

*Ole J. Uth,
skoleinspektør
p.v.a. skolen, lærerkollegiet
og tidligere kolleger*

☆☆☆

Herbert Nielsen

1.10.1938-14.5.2009

Sorg, stilhed, men især stor respekt.

Sådan var reaktionerne, da Herbert Nielsen døde i en alder af 70 år.

- Jeg kigger altid efter nye udfor-

dringer og har øjne og ører åbne. Lysten til at arbejde er det vigtigste, og så længe det er sjovt, fortsætter jeg, sagde Herbert Nielsen så sent som i efteråret 2008 i anledning af sin 70 års fødselsdag.

"Arbeite und strebe, aber lebe". Det var disse ord, Herbert Nielsen fik til sin konfirmation, og de fulgte ham hele livet.

Efter skolegangen på Jens Jessen-Skolen fik Herbert Nielsen en lærekontrakt ved Hauptgenossenschaft og lærte indgående korn- og foderstofbranchen at kende. Og her mødte han også Gerd Pickardt, som havde en læreplads lige ved siden af.

- Herbert har altid været på plads, når nogen havde brug for hjælp. Og så var han optimist udover det normale. Men primært var han et familiemenneske. Han elskede at være sammen med sine børn, og når turen gik til Middelhavet, skulle helst alle børnebørn med. Og Herbert arrangerede det, siger Gerd Pickardt, en nær ven, der har kendt Herbert Nielsen i 50 år.

Herbert Nielsen beskrives som et åbent menneske. En, der var hjælpsom og til at stole på.

- Han var en livsglad og naturlig mand, der aldrig glemte sin familie og venner, siger Gerd Pickardt.

Herbert Nielsen blev gift med sin kone Winnifrid i 1963. Parret, der flyttede til Rabenslykke i 1972, har tre døtre, Anja, Jenny og Sandra. Derudover er der 11 børnebørn.

Herbert Nielsen havde stor succes som forretningsmand uden dog at lave store bedrifter ud af det. Firmaet W. Nielsen "Thor" Holding blev i 1970'erne stor på gødning fra Østeuropa, har avlet millioner af kyllinger i Nr. Snede, opkøbt et af det gamle DDRs store såsædsvirksomheder og solgt det videre.

Herbert Nielsen har bygget og ejet markedspladsen i Harreslev. Allerede som lærling handlede han med grøntpiller og kalk til Danmark, og var "den eneste, der talte dansk", som Herbert

Nielsen tidligere sagde til Flensborg Avis.

Sammen med andre investorer var han også klar med den rette pris, da Friheden i Slesvig blev udbudt til salg. Herbert Nielsen solgte et stykke videre til A.P. Møllerfonden.

Men der var tid og plads til mere. Nielsen sad bl.a. i tilsynsrådet i Union-Bank og Team AG og han var aktiv i St. Knudsgildet, hvor han i årevis havde titlen Dommer.

Han elskede at danse med Winni, og så har han set næsten hele verden, da han tog på rigtigt mange rejser.

Marc Reese

Det var med stor sorg, vi modtog meddelelsen om, at vort mangeårige tilsynsrådsmedlem Herbert Nielsen var afgået ved døden.

Herbert Nielsen har siddet i Union-Banks tilsynsråd siden 1977, og i de senere år varetog han posten som næstformand.

Igennem mange årtier var han kendt for at være en utrolig dygtig og reel handelsmand, hvor han har været med til at føre sit eget firma frem i en respekteret position, men samtidig også har haft overskud til at være igangsat på mange andre områder indenfor erhvervslivet.

Hans store engagement sås tydeligt ved de tillidsposter samt hans evige ønske om at virke for andre og bar tydeligt præg i hans hverdag og holdninger.

Ligeledes hans investeringsinteresse for Harreslev og andre områder har været med til at sætte sit tydelige præg på udviklingen mange steder.

Ved siden af sit store forretningsmæssige engagementer var Herbert Nielsen altid en utrolig god ven, som man kunne hente inspiration hos samt altid få en hyggelig og fornuftig samtale med.

Hans store erhvervsmæssige viden og interesse har også Union-Bank AG nydt rigtig stor glæde af i de mange år,

Herbert Nielsen virkede i tilsynsrådet.

Vi vil komme til at savne Herbert Nielsen i alle disse sammenhænge, og vore tanker er hos hans kone Winnie samt hele familien, der også har mistet en stolt mand, far, svigerfar og morfar, som alle med tiden vil glæde sig over at have haft som midtpunkt i familielivet.

Æret være Herbert Nielsens minde.

*Mogens Therkelsen,
formand for tilsynsrådet
i Union-Bank AG*

St. Knuds brødrene har med sorg erfare, at vor broder dommer Herbert Nielsen ikke længere er i blandt os. Vi vidste, at vor broder havde fået konstateret en alvorlig sygdom, og vi vidste, at han var påbegyndt en svær behandling af denne sygdom, men alligevel kom meddelelsen om hans død som et chok for os alle.

For kun godt et halvt år siden fejrede vi hans 70 års fødselsdag ved et af St. Knudsgildets sammenkomster, hvor broder Herbert Nielsen var vært for alle søstre og brødre i denne anledning.

Herbert Nielsen blev optaget i gildet i 1979, og 12 år senere i 1991 udnævntes han som stolebroder og blev en af St. Knudsgildets dommere. Vor broder var født den 1. oktober 1938 i Flensborg og havde sin skolegang i den danske Jens Jessen-Skole i Mørvig og blev senere udlært hos Hauptgenossenschaft i Flensborg. Han startede sin egen virksomhed med handel af korn, foder og gødningsmidler i en ung alder i Flensborg, og hans virke område var ikke kun i sin fødeby, men i hele Europa.

Vor broder var en dygtig handelsmand med stor plig for forretninger, og da hans virke område blev udvidet i stor udstrækning, betød dette, at han gennem årene indtog flere bestyrelsesposter i forskellige firmaer og foreninger.

St. Knudsgildet var en af disse, som har nydt godt af Herbert Nielsen deltagelse og erfaringer.

Vor broder havde et positivt livssyn og var optimistisk indstillet, han var en behagelig samtalepartner, og det var morsomt at høre ham berette om nogle af sine forretningssager.

Herbert var en ivrig deltager ved skatbordet, og det var tydeligt her, at han gennem sit arbejde havde lært, at uden at vove noget vinder man heller ikke noget. Ligeså ivrig han kunne være ved kortspil, ligeså korrekt var han i udøvelsen af sit virke som en af gildets dommere ved afgørelser af uenigheder blandt brødre og gilde imellem. St. Knudsgildet har nydt stor gavn og glæde af den gavmildhed, som vor broder har vist gildet, gennem alle de år han har færdes i vor kreds.

Desværre opnåede broder Herbert Nielsen ikke at blive gildets majestæt, hvilket var hans store ønske, og det siges blandt brødre, at man skal have sit majestæts skjold op at hænge, såfremt vil man huskes af brødrene. Dette var ikke nødvendigt for vor broder dommer Nielsen, han vil blive husket for sin fine væremåde og som en værdig St. Knudsbroder.

Vore tanker er hos Winni og familien, som har mistet deres kære.

*St. Knudsgildet Flensborg,
Heinz Rudebeck,
oldermand*

☆☆☆

Helge Noe-Nygaard

31.8.1914 - 11.11.2008

Helge Noe-Nygaard blev begravet fra Frimenighedens kirke i Trængstrup.

Fra Sydslesvig deltog Aage og Alwine Bracke fra Hørup og Marie og Karl Otto Meyer fra Skovlund i begravelsen.

Ved den efterfølgende mindehøjtidelighed i Aarestrups Forsamlingshus overbragte de hilsener fra den tidligere skolekreds i Hørup og fra menigheden i Skovlund-Hørup.

Familie Noe-Nygaard har sat dets præg på arbejdet i det nævnte område. Der blev erindret om den gamle "nabo-

vækkerkreds", der for en stor del bestod af familier fra Valsbøl Pastorat, der omfattede menighederne i Valsbøl, Store Vi, Medelby og Skovlund-Hørup, men der kom også nogle fra Sydtønder amt.

Sydslesvigerne udtalte deres store tak for familie Noe-Nygaards fællesskab med Sydslesvigs danskhed og for indsatsen i området Skovlund-Hørup.

Helge Noe-Nygaard var uddannet som cand. mag. og kom den 1. oktober 1945 til Sydslesvig. Her underviste han det første år på Duborg Skolen og kom så den 1.10.1946 til den danske skole i Hørup.

Her blev han, hans hustru Ingeborg samt børn til sommeren 1953, da familien flyttede til Trængstrup i Himmerland.

Her blev Helge Noe-Nygaard frime-nighedspræst. Dette embede varetog han til sin pensionering. Sydslesvig glemte familien imidlertid aldrig.

Den fulgte med i alt, hvad der skete, og Flensborg Avis havde trofaste læsere i dette hjem.

Møderne dengang gik på skift i de forskellige hjem, og samtlige dansk-sydslesviske problemer blev i 1950'erne og det meste af 1960'erne gennemdrøftet til langt ud på natten. Der blev talt åbent og bramfrit ud om alle problemer, men der blev ikke kun talt, og så handlet.

Således fik kreditforeningen og erhvervsforeningen en del aktionærer i denne kreds, og vor avis fik adskillige holdere.

Helge Noe-Nygaard hørte ikke til dem, der talte meget, men når han sagde noget, så havde det sagte vægt og manede os alle til eftertanke.

Kredsen sluttede for det meste sammenkomsten med det, den kaldte "vor slagsang". Det var sangen af Mads Hansen: "Vi har et håb, der ej er bygt på høje tal og store løgne". Den slutter med linierne: "Og håbet er, at Danmarks lande til tungemålets skel skal stande som grænse for et enigt Nord".

Det var så absolut i Helge Noe-Nygaards ånd, at der blev talt om "et enigt Nord". Der var ikke tale om et forenet Nord. Nej samarbejdet, det europæiske som det internationale skulle opbygges af selvstændige nationer og suveræne folk.

Det må også være grundlaget for fremtidens samarbejde.

*Karl Otto Meyer,
Skovlund*

☆☆☆

Christian Paulsen

18.1.1936 - 19.11.2008

Kære Chris!

Din dag er endt.

Vi kunne slet ikke fatte det.

Lige aftenen før havde vi alle i fællesskab sendt dig vore varmeste tanker under et minuts stilhed under vor gildehal i forhåbning om, at de måtte nå dig.

Vi vidste, at du var syg, men vi fatte-
de ikke, at vore tanker til dig skulle bli-
ve et kærligt farvel og en dybfølt tak til
dig.

Det bevæger os at vide, at du var i
vore tanker på dit dødsleje.

Du var, men du forbliver stadig vor
gode gildebror. Når vi tænker på dig,
står du i vort minde om dig som en af
de helt store spejdere og gildebrødre
både i vort korps Dansk Spejderkorps
Sydslesvig og i vort Sct. Georgsgilde,
Flensborggildet.

Din retlinethed og stovthed gjorde,
at vi må sande, at du levede fuldt op til
både spejder- og gildeidealene, og at
du altid gjorde din pligt frem for at
kræve din ret.

Vi husker dig blandt så meget andet
som en fremsynet udvikler af Spejder-
gården Tydal med etablering af patrul-
jehytter, BP-hytten, tilkøb af jordejend-
dom, plantning af skov som stor fælles
aktion.

Du var vor absolutte ekspert hvad
angår jordbrug, planter og træer. Du
var ligeledes en af de absolut fremad-

drivende kræfter med henblik på korp-
sets internationale anerkendelse i
1992, da du var vor så dygtige korp-
rådsformand.

Du var i din formandsperiode en båd-
de flittig, betænksom og omsorgsfuld
korpbestyrelsesformand, og du var al-
drig bange for at give et ekstra nap
med, når det for eksempel gjaldt om at
være post på seniorspejdernes løb, Lø-
vebrølet. Du havde altid store, frem-
adrettede, men realistiske visioner i
forbindelse med korpsets arbejde, og
disse visioner havde altid et fortegn,
der både skulle tjene spejderen, men
også Sydslesvig som et hele.

Men du havde også et internationalt
vidsyn, der gav vort korps en indsigt i,
at også vi i Sydslesvig har en andel i
det store verdensomspændende spej-
derarbejde.

I gildet var du en aktiv gildebror,
som vi så frem til at samtale med, når
vi holdt vore møder, idet din viden om
mange, både nationale og internatio-
nale, forhold betød en stor berigelse
for os.

Vi vil savne dig i vore kreds, og vi
sørger oprigtigt over tabet af dig.

Æret være dit minde.

*Helmut Werth,
gildemester,
Flensborggildet,
Tim Riediger,
korpschef DSS,
Dieter Matthiesen,
korpsrådsformand DSS,
Anne-Margrete Jessen,
fhv. korpschef DSS*

Med sorg har vi modtaget budskabet
om Christian Paulsens død. Med ham
mister vi i Lyrskov en rigtig god nabo
og ven og SSF et engageret medlem,
hvis hjertesag det var at styrke fælles-
skabet.

Han var et beskedent, ærligt og
hjælpsomt menneske, der altid stod til
rådighed i en nødsituation.

I mange år var han i bestyrelsen i
SSF, de seneste år som formand, hvor

vi vil savne ham som primus motor.

Æret være hans minde.

*Waltraud Andresen,
p.v.a. SSF og naboerne i Lyrskov*

Ubarmhjertigt har skæbnen slået til igen. Ikke uventet ganske vist, men dog i utide - vi var ikke beredt. Døden var varslet og kom dog ubelejligt.

Minderne går tilbage til glade barn-domsår i Musbæk. Opvakte forældre skabte et levende og engageret miljø for den børneflok på seks, hvoraf Christian var den ældste.

Han blev født ind i det univers, som en gård var på den tid, oven i købet i et samfund der var i en hurtig forvandling fra landsby til by, og i en ufattelig eksplosiv tid fra 1940erne og frem. Han arvede forældrenes dristighed til at tage imod stadig nye udfordringer.

Efter endt skolegang i Harreslev og på Christian Paulsen-Skolen i Flensborg gjaldt det landbruget. Hans far var en succesrig, autodidakt konsulent.

Det blev også vejen for ham, nu med den obligate uddannelse som grundlag. Praktikårene på Buskmose og på Sjælland blev suppleret med et højskole- og et landbrugsskoleophold i Ladelund. Desforuden var der tid til et år i Canada og Alaska, hvor det gjaldt minedrift og landbrug.

Efter årene på landbohøjskolen fulgte en lærer- og konsulentstilling på Fyn.

Sin livsgerning lagde Chris som rådgiver for de sydslesvigske landboforeningers medlemmer i Slesvig. Her kunne han videreføre den gerning, som hans far havde lagt grunden til en menneskealder tidligere. Om Christian kan siges, som det er skrevet i et erindringskrift om hans far: "Han var afholdt for sin redelighed, sin flid og sin pålidelighed".

Christians påfaldende faglige integritet, parret med hans dybe fortrolighed med sine omgivelser, hans indgroede forbundethed med grænselandet, med slægten, med stavnens historie og

med tidens krav, gav ham ballast og særværd i sit virke i landboforeningen.

Efter konsulentgerningens ophør kom nye udfordringer til ham. Det politiske systems sammenbrud i Østeuropa åbnede uventede opgaver til ham, så han optog en gerning i Estland, i Smolensk og i St. Petersborg.

I Slesvig stiftede han familie sammen med Eike. De byggede hus i Lyrskov, hvor deres to drenge voksede op. En ubeskrivelig sorg ramte familien, da de mistede den ene af drengene ved en sportsulykke.

Vi deler sorgen over Christians bortgang med Eike, med Kim og Lone og med Jonathan, Linus og Ronja.

Søren Andresen

Det kom ikke uventet for os, da vi hørte, at Chris var død, for vi har fulgt hans sygdomsperiode og har vidst, hvor det bar hen. Trods alt er det også for os godt at vide, at han fik lov til at sove stille ind i de trygge omgivelser, som han selv ønskede at være i.

Vore tanker går nu tilbage til alle de gode minder og oplevelser, vi har haft sammen med Chris.

I 1984 afløste han Franz Wingender som korpssrådsformand. Det var bestemt ingen let opgave efter en så markant person, men Chris klarede opgaven på en stille og beskedne måde.

Nogle år senere stødte endnu en svær opgave til, idet den mangeårige korpsschef døde, og der skulle pludselig tænkes i helt nye baner. Chris stod altid parat med råd og vejledning og gav sig god tid til at høre på de problemer, vi havde lyst til at drøfte med ham. Han var altid positiv over for vore ideer og hjalp gerne med til at få dem gennemført.

En særlig stor oplevelse var det for Chris, da han fik meddelelsen om, at spejderkorpset havde fået tildelt en stor arv. Sjældent havde vi oplevet ham så glad og samtidig tilbageholdende med oplysninger. Han sørgede for, at pengene blev anbragt på en sik-

ker måde, så spejderkorpset i mange år kunne nyde godt af renterne.

For korpsledelsen var det en stor opgave at forbedre vilkårene for de forskellige spejdergrupper. Her var Chris en stor forkæmper for at forbedre forholdene for især Slesvig spejdergruppe og en stor hjælp, da det blev en realitet, at vi kunne bygge en ny hytte bag FDF-hytten på Husumgade. Han forhandlede med byggemyndighederne og hjalp med at skaffe penge til byggeriet, hvilket han fulgte aktivt med i.

En af de store spejderoplevelser for Chris var Løvebrølet, som bliver holdt hvert år i den kolde tid for de ældste spejdere. Her var Chris i en årrække engageret post-dommer i wood-craft, hvor han opfandt de mest utrolige opgaver til de unge mennesker, og han var en streng og retfærdig dommer.

Da Chris i 1996 engagerede sig i en helt ny arbejdsopgave, blev han nødt til at stoppe som korpssrådsformand. Vi er taknemmelige for den tid, vi har kendt Chris og for det gode venskab, vi fik opbygget og ser tilbage på de mange oplevelser og timer, vi har haft sammen med ham.

Vi er overbevist om, at Chris har været med til at gøre verden en smule bedre.

Æret være hans minde.

*Helga Hansen,
Roland von Oettingen*

Ufatteligt. Budskabet om, at vor mangeårige formand i Slesvigsk Kreditforening ikke mere er iblandt os, kom uventet, selv om vi kendte til Christian Paulsens alvorlige sygdom, men vi, der arbejdede sammen med ham, var sikker på, at han ville vinde kampen.

Den stærke og stovte Christian Paulsen måtte dog bukke under. Sygdommen var stærkere.

Kreditforeningen var en hjertesag for Christian Paulsen. I næsten tre årtier har du ydet en indsats for kreditforeningen, ja du har præget kreditforeningen og sat dine spor på alle felter,

i tilsynsrådet, i bestyrelsen og til sidst, fra 1994 til 2007 som formand for tilsynsrådet.

Kreditforeningen har nydt godt af Christian Paulsens enorme kendskab til landbruget og til de mennesker, der har med landbruget at gøre. Og i den sammenhæng tænker jeg i særdeleshed på de mange landmænd, der hører til mindretallet.

Når vi i bestyrelsen havde kreditansøgninger fra landbruget på bordet, kendte du næsten altid vedkommende, og du kom altid med funderede og kompetente fagligt prægede udsagn. Du var ikke den, der råbte højest, men du ordnede tingene på en stilfærdig og kontant måde. I kraft af din store livserfaring og ikke mindst i kraft af din viden på landbrugsområdet stod der altid respekt om din person.

Du havde den evne, at kunne formulere kort og klart og komme til det væsentlige i en sag. Du skal have tak for alt det, du har gjort for Slesvigsk Kreditforening, og du kan være sikker på, at din indsats og dit arbejde har gavnet hele Sydslesvig og hele det danske mindretal.

Uforglemmelige var også de stunder, hvor du fortalte om din konsulentvirksomhed i Rusland, hvor du havde påtaget dig opgaven med at viderebringe din store viden om landbruget og dine enorme erfaringer med at drive et moderne landbrug. Også her har du sat din spor.

Vi vil savne dig. Vi vil huske dig som et retlinet menneske med et dansk sindelag som er eksemplarisk.

Æret være Christian Paulsens minde.

*Hans Uwe Harck,
formand for tilsynsrådet,
Slesvigsk Kreditforening*

☆☆☆

Herbert Petersen

29.3.1925 - 9.1.2009

Han gik så stille. Det er længe siden, vi sidst hørte fra et af vore ældste medlemmer i SSF-distrikt Centrum i Slesvig.

Vi mødte ham sidst i nærheden af hans elskede hus. Han virkede, som om han gik i dybe tanker, lidt fjernt fra hverdagen.

Centrums trofaste mand husker vi gerne fra mange livlige sammenkomster og udflugter, som Ilse og Herbert ivrigt deltog i gennem flere årtier. De to var altid med.

Så mange gode danske sydslesvigere har måttet forlade os i tidens løb. Vi mindes Dora og Wilhelm Schütt, Heinrich Vollertsen, Heinrich og Hans Hinrichsen, Alex Herz og mange flere, som vi savner.

De var med til at opbygge og bevare den slesvigske danskhed på deres specielle, hjertevarme måde. Der er ikke så mange tilbage af "de gamle", og for de gamle, som faldt, er der ikke altid nye overalt.

Herbert var stolt af sine børn og sit familieliv. Det var sønnen Holger, der gav faderen en smuk trompetsolo "Oh, mein Papa" som afskedsgave ved begravelsen. Herbert var også en stor ven af Centrum, som nu er fusioneret med Nord. Herbert holdt af distriktets særpræg og nød fællesskabet samt det mangeårige sammenhold med naboerne fra Holm/Skt. Jørgen. Og han kæmpede på sin måde for Slesvighus' fremtid.

Herbert Petersen var altid velinformeret og gjorde en personlig indsats til fordel for foreningen og partiet. Han holdt af Flensborg Avis. Og Gud nåde den, når avisen en sjælden gang udeblev. Det kunne hele huset i Lolfod 69 lytte til.

Han kunne godt være kritisk og kradsbørstig, men ingen tog det ilde op. "Sådan er Herbert", og det blev taget med godt humør.

Ilse og han var de første, der kom til møder og de sidste, der gik, og de bragte også ældre medlemmer hjem i deres bil.

På flere interessante rejser med "Venner ser på Danmarks kort" var Herbert Petersen altid med som en livlig deltager. Han gik gerne egne veje - styret af egensind og nysgerrighed. Sådan så vi ham en gang på Frederiksborg Slot i Hillerød efter længere tids søgen, da han optrådte som perfekt rejseleder for en større gruppe af turister.

Mange muntre og gode minder husker vi ved hans bortgang.

Æret være hans minde.

*Ingrid Thomsen,
fhv. SSF-distrikt Centrum*

Uwe Petersen

17.12.1940 - 5.1.2009

68 år gammel døde Sydslesvigsk Forenings fhv. amtskonsulent i Sydtonder Amt, Uwe Petersen, Nibøl, efter lang tids sygdom.

Uwe Petersen blev ansat som amtssekretær den 1. januar 1990 og gik på pension som amtskonsulent med udgangen af 2005.

Han skrev selv i sin opsigelse, at det var ham en stor glæde at arbejde for Sydslesvigsk Forening, og at det var med vemod, han måtte skrive opsigelsen. Men at han også glædede sig til pensioneringen, fordi hans helbred havde svigtet ham noget igennem de seneste år.

Uwe Petersen lagde ikke skjul på, at de knap 16 år, han var ansat i Sydslesvigsk Forening, havde været spændende år hos en meget god arbejdsgiver. Det takkede han udtrykkeligt for, og han ønskede foreningen alt godt fremover.

Uwe Petersen havde været selvstændig erhvervsdrivende, inden han blev ansat i SSF. Han var vant til at om-

gås mennesker, og han lyttede altid intenst til, hvad de havde at sige.

Selv var han ikke de store ords mand. Han var en handlingens mand. Men når der var noget, der gik ham - og foreningen og det danske - imod, kunne han slå i bordet i bogstavelig og overført betydning.

Uwe var dog normalt elskeligheden selv. Han var både som person og amtskonsulent et loyalt og trofast menneske, der levede og åndede for det danske mindretal. Med sit store engagement i SSFs foreningsarbejde i Sydtønder Amt bidrog han til, at dansk sprog og kultur var en aktiv og synlig del af hverdagen.

Som organisatorisk midtpunkt og støtte var Uwe en slider, der altid stod til rådighed i sagens tjeneste - uselvsk og beskeden, som han var.

Ledestjernen i Uwes konsulentvirke var dels den klare danske bekendelse, dels det folkelige fællesskab på tværs af det sydslesvigske foreningslandskab.

Kun når sygdommen meldte sig, svandt kræfterne. Og ubønhørligt vendte den tilbage igen og igen.

Men Uwe mistede ikke modet og sin sønderjyske humor af den grund. Med ukuelig optimisme gik han ind i arbejdet - først som folkevalgt, siden som ansat og så igen som folkevalgt. Amtet satte så megen pris på ægtefællerne Petersens indsats, at parret blev foreslået som modtagere af SSFs sølvnål, og tildelingen blev modtaget med den for dem karakteristiske ydmyge glæde.

Sammen med ægtefællen overtog han den lokale danske ældreklub, som Ruth nu må videreføre alene.

I Sydslesvigsk Forening vil vi mindes Uwe Petersen som en kær, pligtopfyldende og kompetent kollega, som vi havde undt et længere otium sammen med sine kære, hustruen Ruth, børn, svigerbørn og børnebørn samt alle vennerne syd og nord for grænsen.

Æret være Uwe Petersens minde.

*Dieter Paul Küssner,
formand for SSF
Jens A. Christiansen,
generalsekretær i SSF*

Sydslesvigsk Forenings fhv. amtskonsulent, Uwe Petersen, 68 år, døde efter længere tids sygdom.

- Det var en trist begyndelse på det ny år for os allesammen, siger hans søn Lars Petersen, der efterfulgte sin far på posten som amtskonsulent i starten af 2006.

Uwe Petersen blev SSFs amtssekretær, som stillingen hed i 1990. Amtsforsmand Inger Merete Hansen roste ham som en pligtopfyldende, korrekt og hjælpsom amtssekretær, der har støttet og hjulpet det danske arbejde i Sydtønder på vej på mange måder.

Han var bl.a. SSFs byformand i sin fødeby Nibøl i mange år, derudover med i SSFs amtsstyrelse og hovedstyrelsen. Uwe Petersen var aktiv i Sydslesvisk Vælgerforening og blev valgt ind i partiets bestyrelse i Nibøl.

Hele sit liv har Uwe Petersen boet i sit fødehjem i Lorenz Jannsensgade 1, som stadig er adressen på amtssekretariatet.

Han er uddannet malermester, og han arbejdede som selvstændig indtil 1990.

- Det kan godt være, at de 40 års arbejde med maling har været med til at gøre hans lunger syge, siger sønnen Lars Petersen.

Uwe Petersen, der i længere tid havde haft svært ved at få vejret, var blevet indlagt på amtssygehuset i Nibøl, hvor han døde to dage senere.

Han efterlader sig hustruen Ruth, som han giftede sig med i 1962. Parret fik fem børn og en række børnebørn.

Holger Johannsen

Vi, som kendte Uwe, vidste, at han længe havde været sløj. Alligevel kom beskeden om Uwes død uventet for os.

Det er ikke så ligetil at vænne sig til tanken om en dagligdag uden Uwe.

Da jeg lærte Uwe at kende, var han formand for SSF i Nibøl. Senere sad vi sammen, dels i SSFs amtsstyrelse, dels i SSFs hovedstyrelse.

Uwe var altid velorienteret og godt forberedt til møderne. Disse egenskaber kom os alle i Sydtønder Amt yderligere til gode, da Uwe i 1991 blev vor SSF-amtssekretær. Uwe var en pligtopfyldende, korrekt og hjælpsom amtssekretær. Han var en dygtig mødeleder, som forstod at styre og vejlede, når der skulle holdes generalforsamlinger og andre møder i distriktet. Vi gik aldrig forgæves, når vi bad Uwe om hjælp, og alle havde stor gavn af hans arbejdsindsats. Vi mindes med taknemmelighed Uwes betydning for hele det danske arbejde her i Sydtønder Amt.

Uwe Petersen gik på pension med udgangen af 2005, men det betød ikke, at han holdt op med at engagere sig i det danske arbejde i Sydtønder. Uwe tog del i det danske foreningsliv, så langt kræfterne rakte. Vi kunne fortsat spørge ham til råds, for Uwe delte gerne ud af sine erfaringer fra et langt liv som medlem af det danske mindretal.

Uwe holdt af hjemmet i Nibøl og af sommerhuset i Danmark. Vi synes, den tid, han og Ruth fik sammen som pensionister, var alt for kort. Vi havde gerne undt Uwe nogle flere gode år sammen med Ruth og med børn, svigerbørn og børnebørn.

Vore tanker går til Ruth og familien.

Æret være Uwe Petersens minde.

*Inger Merete Hansen
SSF-amtsformand,
Sydtønder amt*

De danske foreninger i Nibel har mistet en støttepille - Uwe Petersen. Han var født i Nibøl og voksede op i barndoms-hjemmet, det hus han nu har forladt - 69 år gammel.

Uwe kendte sin barndomsby, som nok kun få gør det, gennem dansk sko-

legang, gennem læretiden hos en maler, gennem selvstændigheden som malermester og gennem de mange års virke som slider for danskheden i byen.

Allerede tidligt - i 1969 - blev han valgt ind i SSFs styrelse som næstformand, indtil han i midten af 1970'erne overtog formandsposten i SSF. Denne tillidspost havde han indtil 1990, da blev han ansat som sekretær for SSF i Sydtønder.

I 1969 blev Uwe også valgt ind i SSWs styrelse i Nibøl og stod til rådighed som kandidat flere gange - således også i 1978. Dengang lykkedes det for SSW at opnå et mandat til byrådet igen. Uwe Petersen sagde ja til at gå med ind i Nibøls værkudvalg - gas- og strømforsyningsværket - som »borgerligt medlem«.

Det arbejde gjorde han godt, men han var utilfreds med, at der var så megen kiv og strid i udvalget, så han valgte SSW-arbejdet fra efter denne periode. Alligevel var Uwe altid på pletten med råd og dåd under valgkampen. For Uwe havde SSF prioritet, her brugte han mange af sine fritimer - og nok mere end dem.

Uwe Petersen var konsekvent med sine holdninger, han fremlagde synspunkter klart og tydeligt, der var ingen vevghed. Man vidste, hvad der skulle tages stilling til i debatten, når han havde sagt sin mening.

I vennekredsen i Nibøl blev der til tider også kraftigt debatteret - danske holdninger, vor lille andedam. Det var gode stunder, når en del fandt sammen - både til hygge og alvor. Uwe kom tit med replikker, hvor så debatten tog en hel anden vending. Vi var jo ikke altid enig med Uwe.

Vi alle, de danske foreninger i byen, har nydt godt af Uwes virke her. Man gik ikke forgæves til ham, hvis der var behov for hjælp. Ruth stod ved hans side og var ham en god støtte. Tak er kun et lille ord her - men tak.

Det var så trist for Uwe og hans nære, at han måtte gå denne lidevej i de

senere år, da han egentlig skulle nyde sit otium sammen med Ruth. Vi andre så mindre og mindre til Uwe, han følte sig bedst tilpas vel i hjemmet. Vi føler med Ruth og hele familien her i sorgens stund. Vi vil alle savne ham.

Og lad mig sige med filosoffen J.J. Rousseu: "For at være noget og for at være sig selv og altid den samme må man handle, således som man taler". Det gjorde Uwe Petersen.

*P.v.a. de danske foreninger i Nibøl
Helene von Guinnneau*

☆☆☆

Michael Quäck

6.12.1956 - 15.8.2009

I en alder af blot 52 år er Michael Quäck død efter et styrt med en racer-cykel.

Det var kun et par uger siden, at han tog hul på sin ny hobby, cyklen, og det var lige noget for ham. Men ved et styrt blev han så alvorligt kvæstet, at hans liv ikke stod til at redde.

Michael Quäck var flensborger, og det var ægteskabet med Susanne Schäfer-Quäck, der fik ham ind i det danske mindretal.

Hans store lidenskab var håndbold, og utallige søndage trak han i det sorte dommertøj og tog ud for at dømme kampe. Ofte også sammen med døtrene Jasmina og Sarina, som deler hans begejstring for sporten.

Michael Quäck arbejdede som montør ved Telekom, hvor han sluttede kunderne til internettet, og han kendte byen som sin egen lomme.

Han var en dygtig håndværker, og ingen ringede forgæves til familien i Mørvig for at bede om hjælp, når noget krævede hans ekspertise. Han smed, hvad han havde i hænderne, og kørte af sted for at give en hånd med.

Michael Quäck var et rigtigt hjemmemennske, så når hans hustru tog ud i sine mange politiske ærinder og gøremål, var han den faste klippe derhjemme.

Han klarede alt og kunne det hele, siger hun.

FIA

☆☆☆

Solvejg Dorthea Refslund

3.7.1909 - 3.12.2008

Vandrelærerinde Solvejg Refslund til minde.

Det er kun få uger siden, at der kom brev fra Solvejg Refslund. Hun var 99 år og på plejehjem i Agerskov, og hun skrev: "Tænk at man bliver så gammel". Så kredsede ens tanker så småt om, om hun kunne nå at blive 100 år næste år, men sådan blev det ikke.

Vi var kolleger igennem 18 år. Solvejg var startet som vandrelærer i 1953 og havde sit virke i og omkring Oksbøl Forsamlingshus.

I 1982 havde hun i en fjernsynsudsending om vandrelærerarbejdet i Sydslesvig lejlighed til at fortælle udførligt om sit arbejde, og også om Niels Kjems, Niels Bøgh Andersen og Karl Andresen deltog i udsendingen.

I 1981 deltog Solvejg i en sommertur til Finland, arrangeret af provst C.B. Karstoft og Foreningen Norden, og i hendes virkeår havde hun også tid til at tage nogle herlige rya-aftener i sligens vandrelærerkredse, som blev husket længe.

Ved Solvejgs pensionering holdt hendes kolleger et afskedsamvær, men de besøgte siden også Solvejg i hendes hus i Hovlund, især til hendes runde fødselsdage.

Og Solvejg var på pletten, når kollegerne inviterede.

Solvejg var en god kollega, som vil blive husket med taknemmelighed.

*Hans Keil,
Rendsborg*

Da Solvejg Refslund i sommer fyldte 99 år, overvejede jeg at sende hende en hilsen i Flensborg Avis. Men så kom tanken: Hvorfor ikke vente til hun fyl-

der 100 år? Det skulle jeg ikke have gjort.

Solvejg Refslund blev håndplukket af Niels Kjems til arbejdet som vandre-lærer i det nordlige Angel. Det blev også til stor gavn for Den slesvigske Kvindeforening. Et af foreningens vigtige arbejdsområder var udbredelsen af danske håndarbejder, og dér gjorde Solvejg i mange år et værdifuldt arbejde.

Den flensborgske kunstner Sophie B. Jensen tegnede et bomærke ud fra Kvindeforeningens formålsparagraf. Dette omsatte Solvejg Refslund til et korsstingsbroderi - vel ca. 40 x 40 cm. Det pynter altid talerstolen ved forårets generalforsamling og var også i brug ved dette års efterårsstævne i St. Vi.

I 1973-74 forlod Solvejg Refslund den sydslesvigske arbejdsmark og flyttede tilbage til Bovlund, hvor hun var født, og vor familie flyttede fra Tarup til Bov. De små 50 km fra Bov til Bovlund spillede ingen rolle, så længe vi både havde bil og kørekort, men efterhånden blev telefonen vor vigtigste livlinie.

Solvejg Refslund blev stedt til hvile på kirkegården ved Bovlund frimenigheds kirke. Da tog vi afsked med et menneske, der havde gjort livet rigere for dem, der mødte hende.

Tak, Solvejg.

Esther Lange

Lige vendt hjem fra børn og børnebørn går mine tanker tilbage til dengang, da jeg lærte Solvejg Refslund at kende.

I sommeren 1970 flyttede vor lille familie til Oksbøl. Da jeg på det tidspunkt var kasserer for ungdomsforeningen, nu HKUF i Harreslev, kom jeg også her hurtigt ind i foreningslivet og dermed i forsamlingshuset. Solvejg var vandre-lærerinde og bestyrer af huset og den ca. 3600 m² store grund. Der var nok at se til. I haven var der plantet mange buske, og der blomstrede mange flotte blomster. Da Solvejg kom til Sydslesvig, var Oksbøl Forsamlingshus ikke

bygget, så hun har set forsamlingshuset "vokse", og hun har været med til at opbygge Munkbrarup SSF-distrikt.

Solvejg skrev dagbøger om at være vandrelærerinde i Sydslesvig. Bøgerne ligger i arkivet på centralbiblioteket.

Man kunne mærke, at Solvejg var vokset op på landet, i Bovlund. Hun så og nød naturen. Tit sagde hun: "Nej, se den smukke solnedgang" eller lignende. Grene og blomster fra haven blev også brugt til bordpynt, både når der var ældreklub hver 14. dag, hvor naboen og veninden, Anne Schunemann, var til stor hjælp for Solvejg.

Den sidste søndag i hver måned blev der holdt gudstjeneste i forsamlingshuset. Solvejg havde selv vævet og syet en smuk alterdug, og også her var der flotte buketter fra haven på alteret. Det, Solvejg fremstillede af håndarbejde, var bare 100 procent i orden. Kvindeforeningens logo, tegnet af Sophie B. Jensen, blev broderet af Solvejg. Det passer stadig fint til nutiden.

Der var også mange børne- og ungdomsklubber i forsamlingshuset. Det er sjovt at høre folk fortælle om, at de har spillet bordtennis, fodbold eller samlet sten og hjulpet til, da grunden blev anlagt. Det foregik mest ved håndkraft. Mange ægtepar fandt sammen i forsamlingshuset. Og utrolig mange børn kom for at "bastle".

Kvindeforeningen havde mange medlemmer. Vi mødtes hver onsdag, og Solvejg havde altid nogle nye og gode ideer. Også hendes familie blev inddraget, når de var på besøg, hendes søster lærte os stoftryk.

Når der var lottoaften i forsamlingshuset, stod bageren fra Munkbrarup i Solvejgs køkken og solgte kager igennem en lille lem i pausen. Alt foregik i Solvejgs køkken, lave kaffe, vaske op og så videre. Senere fik vi en tilbygning til forsamlingshuset med køkken og så videre.

2006 holdt vi 50 års jubilæum i forsamlingshuset, men desværre orkede Solvejg ikke at deltage. Der var ellers

kommet en del elever, der gerne ville have hilst på hende.

Solvejg holdt Flensborg Avis, så hun kunne følge med i, hvad der skete i Sydslesvig.

Vort forsamlingshus er stadig et dejligt og varmt sted og bliver brugt ret tit. Det ville have glædet Solvejg at høre.

Mange tak, Solvejg, for din store indsats i Oksbøl.

Hvil i fred.

*Marianne Huy,
Oksbøl*

☆☆☆

Gunnar Ryge Petersen

25.1.1914 - 4.1.2009

Et virksomt liv er endt.

Få uger før sin 95 års fødselsdag døde fhv. lærer ved den danske skole i Agtrup, Gunnar Ryge Petersen.

Efter endt lærergerning flyttede ægteparret til Laven ved Silkeborg og kunne nyde sit otium sammen i deres dejlige hus, hvor de specielt nød haven og den enestående udsigt, de havde fra deres grund.

Efter at hans kone Anne, født Bjerlinggaard, døde i 1998, levede han en årrække alene i Laven og flyttede senere til Ry. Han kunne glæde sig over et godt helbred og en særlig åndsfriskhed, så han kunne nyde sine fire børns og børnebørnenes virke. Ofte var de ude at rejse sammen. Gerne kom han sammen med dem til Agtrup - sidst lige før jul 2008. Han tog gerne imod indbydelser til familiefester i Agtrup i de kredse, han kendte fra sine virkeår.

Da der i 1946 skulle grundlægges en dansk skole i Agtrup, blev det de unge lærerpar Anne og Gunnar Ryge Petersen, der fik den opgave. Det blev under beskedne kår, med en loftslejlighed på en gård og lejede lokaler i den tyske skole. Her foregik undervisningen i starten. Sønnen Søren var på det tidspunkt et år.

I 1948 kunne lærerparret så flytte ind

i den barakbygning, der blev Agrups nye danske skole. Her levede og arbejdede Gunnar Ryge Petersen med liv og sjæl. Dagligstuen blev ind imellem brugt som undervisningslokale, og de fleste elever havde deres daglige gang i lærerens private bolig. Oplevelsesrige frikvarterer hørte også til dagligdagen, og mange elever kunne være i lærerens private bil, når man skulle på skovtur eller lignende udflugter.

Gunnar Ryge Petersen kendte til Sydslesvig, inden han blev lærer, da han som ung landbrugsmedhjælper havde haft plads hos Jens Lund i Skovlundmark. Derved fandt han ind i den danske kreds i Valsbølhus, hvor han oplevede, hvad det ville sige at være dansk i Sydslesvig.

Efter læreruddannelsen på Silkeborg seminar og ophold på Askov højskole, hvor han traf Anne, og en kort lærergerning i det sønderjyske kom dagen i april 1946, da den danske skole og dermed Ryges virke i Sydslesvig begyndte.

Flensborg Avis skrev om en glædens dag, og Gunnar Ryge Petersen sagde i sin tale: "Vi vil tjene og samarbejde. Vort mål skal være, at børnene bliver gode og dygtige mennesker. Vi går ud fra at tage ethvert barn, som det er. Vi begynder denne gerning med tak i hjertet."

Det blev til en alsidig gerning i mange år.

Ved siden af at være lærer og lærerkone og forældre til deres fire børn, havde de også energi til at få sangkor, folkedans, håndbold og teaterspil sat i gang i Agtrup.

Ryge var medlem af menighedsrådet og deltog i mange møder i de danske foreninger. Han arbejdede aktivt i alle henseender og var en drivende kraft i arbejdet med faderskabskredsen fra Vinderup.

Anne og Gunnar Ryge Petersen blev kendt over hele Sydslesvig. Mange af de gamle elever har gennem årene op søgt deres gamle lærer i Laven og her

fået mange hyggelige og givtige samtaler.

Med en hjertelig tak for tro tjeneste for vor sag ærer vi deres minde.

*Hans Detlev Andresen,
Elsbeth Ketelsen,
Agtrup*

☆☆☆

Mary Tranekjær Andresen

14.3.1926 - 25.6.2009

Atter har venner ved Bredsted Danske Skole måttet tage afsked med en af skolens foregangskvinder, Mary Tranekjær Andresen, 83 år.

Mary har levet et langt og spændende liv. Meget af det, der skete, stod ikke i kortene, da hun blev født på Lykkebo i Ølgod som den mellemste af syv børn.

Efter at have arbejdet som bagerjomfru og været på højskole i Ry kom hun i køkkenet på Danebod Højskole i 1947 og her mødte hun Sigfred Andresen fra Sydslesvig, Bredsted Danske Skoles skoleinspektør i årene 1959 til 1988. Mødet mellem de to betød ikke kun, at de blev kærestere, forlovede og senere gift. Det betød også at Mary fulgte med Sigfred til Sydslesvig i 1952, hvor han kastede sig over lærergerningen og arbejdet for danskheden i Sydslesvig med en aldrig svigtende iver og entusiasme.

Fra 1952 og de næste godt 40 år boede Mary i Sydslesvig og tog som en selvfølge del i det danske mindretals arbejde. Der er ingen tvivl om, at projektet fra begyndelsen var Sigfreds, men hun stillede aldrig spørgsmål ved det og bidrog i kulissen med en kæmpe indsats.

På papiret var Mary hjemmegående, men man må hellere bruge en anden betegnelse om hendes rolle. En betegnelse, der stammer fra erhvervslivet.

Hun fungerede som en medarbejdende ægtefælle for Sigfred, der bakkede op om det danske arbejde i lokalsamfundet og støttede ham i stort og

småt. Hun var altid den drivende kraft, når der skulle laves kaffe og serveres kager til de store fester på skolen. Lavede utallige dekorationer til bordene og pyntede op i gymnastiksalen. Hun sørgede for blomster, når der hver 14. dag var kirke i skolens kirkesal.

Hun sørgede for at ministre og andet godtfolk fra Danmark blev beværtet godt hjemme hos familien, når de var på besøg på skolen. Og hun holdt i mere end 30 år håndarbejdsfermiddage, hvor en god snes trofaste kvinder mødtes hjemme hos dem. Til en vis irritation for sønnerne, fordi huset med stor præcision blev overtaget af denne flok strikkende, kagespisende kvinder hver eneste onsdag og de dermed var forvist fra dagligstuen.

Da Sigfred døde i 1993 besluttede Mary sig uden tøven for at flytte tilbage til Danmark. Hun tog til Rødekro, hvor hendes næstældste søn Kay og konen Martha i forvejen boede, kiggede på et nybygget hus i Søparken, hvor hun har boet de sidste 16 år. Rødekro var en perfekt midtvejs løsning for hende. Hun var stadig tæt på Sydslesvig og de gamle venner der, og hun var næsten lige så tæt på sine mange søskende og deres mænd og koner i Ølgod.

Mary tog fat på sit nye liv med stor vilje og mod. Hun viste, at man godt kan skabe et nyt liv et nyt sted, selv om man er oppe i årene. Hun opbyggede nye venskaber og bekendtskaber. Deltog i dans og gymnastik. Gik til foredragsrækker og forsømte heller ikke den årlige generalforsamling med spisning i Brugsen.

En vigtig tilbagevendende begivenhed var også den årlige efterårstur på ældrehøjskole, hvor det især var Rude Højskole og samværet der, som trak. I årene i Rødekro blev Mary også en berest dame: Hun tog på ture sammen med Ældre på Højskole i Udlandet til Frankrig, Holland, Østrig, Skotland, England, Sverige, Tjekkiet og Tyskland.

Afluttende et vers af St. St. Blicher.

Den gamle jyske digters ord passer godt på Mary og den måde hun forlod denne verden på:

Sig nærmer tiden, da jeg må væk,
jeg hører vinterens stemme;
thi også jeg er kun her på træk
og haver andetsteds hjemme.

De danske i Bredsted skylder Mary stor tak for hendes arbejde og for hendes personlige engagement og venskab alle årene igennem.

Æret være hendes minde.

*P.v.a. Bredsted Danske Skole,
Lis Andersen,
Henry Bohm*

☆☆☆

Bent Winston Rasmussen

En stor personlighed og nær ven af Mikkkelberg er ikke mere.

Traugott Møllers interesse og engagement i ideen med Mikkkelberg i 1980erne blev skabt og støttet af Møllers nære medarbejder Bent Winston Rasmussen, og lige siden har et personligt og nært venskab med Winston Rasmussen beriget Mikkkelbergs dagligdag.

På Mikkkelberg har Winston - som han i det daglige blev kaldt - sat dybe spor.

I Bjørnsons sang: "Jeg kører frem gennem strålefryd" står der i et vers: "Se, deri er jeg af sneglearten, at huset tager jeg med på farten".

Og med det siger han jo, overalt hvor vi færdes, tager vi altid en del af vort hus, vor personlighed med på farten, med ud på livets vej og sætter personlige spor.

Winston har sat dybe spor på Mikkkelberg. Et smukt "hus" blev det til på livets vej.

I hengivenhed og taknemlighed på Mikkkelbergs vegne

Henry Buhl

☆☆☆

Heinz Wulf

13.3.1939 - 8.12.2008

Vi har måttet tage afsked med Heinz Wulf. En lille evighed har han været medlem af SSW Nibøl og sat sine spor.

Heinz ønskede aldrig at stå i første række, men hans interesse for partiet og hans viden har vi nydt godt af - mange gange.

I 1994, da SSW Nibøl fik tilbudt flere udvalgspladser i byrådet, blev han vort medlem i socialudvalget. Med den viden, som han havde gennem sit erhvervsliv på sygekassen, var han den rette på denne plads.

Fra 1998 varetog han en udvalgsplads for os i udvalget for skole, sport, kultur og uddannelse. Også her satte han sine spor. Siden 1998 har han også været revisor for SSW Nibøl.

Heinz deltog i den politiske debat hos os gennem årene, han var altid fair og lydhør over for andres meninger.

Et ønske delte han med flere af os i SSW Nibøl - at deltage i forbundsvalg og kunne stemme på SSW. Det ønske fik han ikke opfyldt i den tid, der var ham forundt.

Hans lange sygdom satte grænser for hans virke. Vi kommer til at savne ham.

Vore tanker går til Rita og familien.

Heinz Wulf vil vi ikke glemme.

Æret være hans minde.

*For SSW Nibøl
Helene von Guionneau*

SYDSLESVIG-DAGBOGEN 2008-2009

OKTOBER 2008

18.

NINA Voigt og Jan Hansen får deres Rasmus.

20.

HELGA Weise, Flensborg, dør 68 år gammel.

21.

VOR avis skriver, at Grænseforeningens formand Finn Slumstrup på det forestående sendemandsmøde vil kræve ligestilling af mindretallet - ikke mindst på elevkørsels-området.

OBERST H. Parkovs Mindefond ved formand Wilhelm Klüver overrækker en check på 30.000 kr. til hvilemøbler til Dansk Alderdsomhjem til formanden for alderdomshjemsudvalget Kæthe Kühl.

22.

MINDRETALSunionen FUEF omstrukturerer sin forvaltning: tyske Jan Die-drichsen udnævnes til direktør, sorbiske Sysann Schenk bliver sekretariatsleder og tyske Frank Nickelsen, hidtil FUEF-forretningsfører på FUEF-generalsekretariatet i Flensborg, fortsætter som administrator og it-mand.

TV SYD fylder 25 år. Det daglige seertal er på 300.000 inkl. Sydslesvig.

ANNI Fillmer, Egernførde, dør.

23.

VIA SSFs medlemsblad KONTAKT efterlyser Siegfried Fuhrmann, Flensborg, et forlag, der vil udgive hans fire-sprogede børnebog »Hinnak« på dansk, tysk, frisisk og plattysk.

24.

SLESVIG-Liagen deler: 73.500 kr. til

fem danske institutioner i Sydslesvig. Formanden Flemming Radsted Madsen står selv for overrækkelsen.

DER begås hærværk mod og indbrud i Slesvig Roklubs klubhus.

25.

MED ganske enkelte undtagelser er der bred opbakning på sendemandsmødet i Vingsted til Grænseforeningens nye kurs med den »åbne danskhed« og engagementet også til fordel for andre nationale mindretal i Europa. Ændringen af foreningens struktur m.h.t. lokalforeningerne og hovedstyrelsens sammensætning er i støbeskeen. De fire Duborg-lærere Jens Overgaard, Christian Skov, Susanne Pedersen og Kristian Arentzen får en check som anerkendelse for deres indsats med Duborg-ambassadørerne - i stedet for foreningens kulturpris. Slumstrup genvælges som formand, og hovedstyrelsen udpeger Ejner Børsting til forretningsudvalget.

14 unge fra Grænseforeningens Ungdom diskuterer parallelt med Grænseforeningens sendemandsmøde, hvordan foreningens fremtid ser ud.

VOR avis skriver, at ombygningen af det svampramte Hjemmet i Mariegade i Flensborg snart kan gå igang. I de mellemliggende måneder spiller Det lille Teater forskellige i og udenfor byen.

TRUBERG-bygningerne - naboen til Danevirke Museum - er næsten jævnet med jorden. Grunden - nu i SSFs eje - skal bruges til en videreudvikling af Danevirke Museum. Nedrivningen sponsoreres af energiselskabet E.ON. Nu kan man også se den gamle kampestensvold, der er endnu ældre end Valdemarsmuren.

DEN slesvigske Kvindeforenings efter-

årsstævne på Valsbølhus i Valsbøl bliver en informativ og hyggelig men også kold fornøjelse. Varmen virker ikke, som den skulle, men Ole Therkildsen, Broager, taler sig varm om kvindeskikkelser i dansk litteratur f. eks. Tove Ditlevsen og Karen Blixen.

I SLESVIG åbner Schleswiger Jazzherbst op for en koncertrække helt til december. Bag koncerterne står den lokale musikklub i samarbejde med SSF.

26.

DET lille SSF-distrikt Isted/Jydbæk arrangerer kæmpe efterårs-/julebasar samt koncert med tomandskabareten Zweiklang. Næsten 600 mennesker møder op i Jydbæk Forsamlingshus.

27.

SSFs mangeårige formand for Humanitært Udvalg, skaberen af Værestedet på Flensborghus og aktiv medarbejder i Dansk Alderdomshjems støttekreds, Elva Thorup Nielsen, Flensborg, tidl. Kobbermølle, hædres for sit årtierlangt ulønnede engagement til fordel for mindretallets ældre med Queisser-Prisen på Flensborg Rådhus. Prisen tildelles efter indstilling fra organisationer og institutioner af Queisser-koncernen i Flensborg. Günter Friedrichsens indsats for de handicappede hædres ved samme lejlighed.

SYDSLESVIGSK Oplysningsforbund får ny formand i fhv. SSW-landssekretær Dieter Lenz. Han er efterfølger for Wilhelm Klüver, der ikke tager imod genvalg. Lenz var indtil for nylig SOFs forretningsfører. SSFs 2. næstformand Franz Dittrich genvælges som SOF-næstformand. SSW-næstformand Rüdiger Schulze afløser Heinz-Günter Hergesell.

28.

VOR avis skriver, at Dansk Skoleforening efter grundigt forarbejde i en arbejdsgruppe nu er klar med en hand-

lingsplan på institutioner for børn og unge med adfærdsvanskeligheder.

DEN flensborgske ældreuges kreative højdepunkt er basaren i Tyske Hus. Også i år masser af udstillinger, infoboder og håndarbejder. Og de danske foreninger er med som sædvanligt.

DEN selskabelige forening Borgerforeningen har rundet de 200 medlemmer, fremgår af formand Preben Vognsens årsberetning. Også kassebeholdningen er fin, oplyses på hovedgeneralforsamlingen. Aabenraas borgmester Tove Larsen, festtaleren, er tilfreds med det grænseoverskridende samarbejde.

29.

VOR avis skriver, at fra 1. januar af kan elever på A.P. Møller Skolen også få dansk SU. En lovændring er på vej.

VOR avis skriver endvidere, at forfatteren Carsten Jensen med sine nye bog Vi, De Drukne - på tysk - er på vej Sydslesvig rundt. Han holder på, at krigen 1848-50 ikke var en dansk-tysk krig men en borgerkrig.

GENERALSEKRETÆR Kurt Johansen, Christiansfeld, holder foredrag om SAT-7, den kristne tv-station i den muslimske verden, på et åbent møde ved Y's Men's Club i Ansgar i Flensborg.

SAMME aften taler Haderslev domprovst Kim J. Eriksen i Avenoft Menighedshus om »At leve med sine særheder«.

VOR avis skriver, at skoleforeningen også i år er med blandt vinderne i den såkaldte Energiolympiade i Slesvig-Holsten.

PÅ sundhedsrådsmødet meddeler formanden Hans Erik Hansen og forretningsføreren Georg Hanke, Dansk Sundhedstjeneste, at budgettet holdes trods problemer. Byggearbejderne på den nye tilbygning til Dansk Alderdomshjem er en anelse forsinket.

130 ældre hygger sig et par timer ved SSF Flensborg Amts efterårsfest på Flensborghus, som amtsorganisationen og Humanitært Udvalg har invite-

ret til - med kaffe, kager og god underholdning ved Beata Zuffert og Fiolita Richter.

ARTHUR Christiansen, borgmester i Hanved, diskuterer sin doktordisputats om mindretallets - ikke mindst SSWs - udvikling med en række danske sydslesvigere på Jaruplund Højskole.

SSW drager på en tre dages informationstur til det politiske og historiske Berlin med en busfuld medlemmer, bl.a. en lang række kommunalpolitikere.

30.

SKOLEFORENINGENS næstformand Per Gildberg, Flensborg, vælges til ny formand på foreningens ordinære fællesrådsmøde og dermed til Lone Schulds afløser efter 11 år. Ny næstformand bliver Udo Jessen, Treja.

SSF Rendsborg-Egrnførde starter på en ny historisk fordragsrække i Egrnførde. Den første aften om Otte-dynastiet ved Lars Henningsen møder 70 danske og tyske interesserede.

31.

EKSTRA jazz på Flensborghus med Big Bonn Special på otte mand/kvinde. SSF og SdU inviterer.

ANSGAR Kirke i Flensborg og organist Wolfgang Joern fejrer 40 års jubilæum bl.a. med en koncert.

OMKRING 500 store og små fra Egrnførde og opland deltager i det danske mindretals store lanterneløb, arrangeret af SSFs byforening.

LIS Schmidt, Ingrid-Hjemmets Børnehave i Flensborg, går på pension.

NOVEMBER 2008

1.

I DET tyske mindretals Deutscher Tag i Tinglev deltager SSFs formand Dieter Paul Küssner og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen som indbudte gæster også i år.

VOR avis skriver, at Finn Lyngholm Rønnow tiltræder præsteembedet i Valsbøl den 1. januar 2009.

FRA at være konstitueret leder tiltræder Torge Petersen som leder af Drage Danske Børnehave.

SSF Husum og Ejdersted amter går sammen om den første fælles musikcafé på den nedlagte Garding Danske Skole. Hr Jensens Jasskapel spiller traditionel jazz for over 50 mennesker.

PÅ trods af kun fire skuespillere og et nødtørfigt scenebillede får Det lille Teater et attraktivt stykke ud af Holbergs Erasmus Montanus, skriver vor avis i en anmeldelse.

I SAMME avis skrives »Vi er danske nok«, siger nogle af de 22 forældre og børn, der var med på det første familie-kursus om Sydslesvig på Jaruplund Højskole.

FORFATTEREN Karin Johannsen-Bojzen præsenterer sin nye bog Sydslesvigkvinde på Jaruplund Højskole - og dagen efter igen samme sted med et foredrag om bogen og forgængeren Sydslesvigpige.

JOACHIM Pingel, Union-Banks filial i Slesviggade i Flensborg, fejrer 25 års jubilæum.

2.

SSF Flensborg By inviterer til familie-filmatiné med Bubbers »Frode - og alle de andre rødder« i biografsalen på Flensborghus.

3.

VOR avis skriver, at SSF, SdU og DCB går sammen om et fælles lønbogholderi. Flere kan hoppe på vognen, hvis de ønsker det, siger SdUs forretningsfører Horst Schneider.

DEN flensborgske ældreuge blev atter en succes, skriver vor avis. På scenen i Tyske Hus optrådte sangerinden Aase Abild og pianisten Astrid Westergaard som et dansk indslag, og IF Stjernens gymnaster viste deres kunnen.

FRISERBJERG/Rude SSF-distrikts lanternefest i Flensborg bliver en succes: 200 børn og voksne deltager.

OGSÅ ved de danske foreningers og institutioners lanterneoptog i Nibøl er der 200 deltagere.

JOURNALIST Bernd Philipsen præsenterer sin bog »Jägerslust« om den af nazisterne forfulgte og udslettede jødiske familie Wolff og godset Jägerslust, der for længst er jævnt med jorden i Skæferhus-området, på Flensborg rådhus.

THOMAS Heyer tiltræder som leder af Teknisk Afdeling ved Dansk Skoleforening.

4.

PÅ et ekstraordinært møde i SSFs hovedstyrelse fastholdes enstemmigt at gå til landsmødet den 8. november med den oprindelige nyformulering af formålsparagraffen m.h.t. »varetagelse af de almene kultur- og mindretalspolitiske interesse for mindretallet«.

ANDERS Bircow og Vicki Berlin gæster Waldorfschule i Flensborg med LandsTeatrets opsætning af Lærenemme Rita - inviteret af SSF.

VOR avis skriver, at psykologer og lærere er gået sammen om et nyt projekt på Jes Kruse-Skolen i Egernførde, der skal gavne de højt begavede elever.

VIDERE skriver vor avis, at Ilka Börner (39) 1. maj tiltræder som skoleforeningens nye økonomichef

5.

HISTORIKEREN Axel Johnsen udnævnes til museumsinspektør på Koldinghus med ansvar for særudstillingerne.

6.

SAMRÅDET søger en vej ud af krisen. På baggrund af et SSW-forslag skal rådet videreudvikles. Der skal sættes fokus på koordineringen af mindretallets fælles interesser. Et samarbejde omkring forsikringer ved alle danske organisationer i Sydslesvig har givet den pæne samdriftsfordel på 34.000 euro, oplyser SSFs bogholder Jens Søren Jess.

JENS Andresen, Tønder, genvælges for et år til formand for Regionalforsamlingen Sønderjylland-Schleswig

med Klaus Tscheuschner, Flensborg, som næstformand.

SSFs medlemsblad KONTAKT præsenterer årets julemærker, designet af Sydslesvig-kunstneren Bettina Gerckens, Århus.

VOR avis skriver, at kursfaldet på aktier og obligationer i kølvandet på den internationale finanskrise har kostet Grænseforeningen næsten 2 mill. kr.

ENDVIDERE skriver vor avis, at folkBaltica får Duborg-Skolen som omdrejningspunkt 22.-26. april, idet Alte Post som centralt sted formentlig ikke står til rådighed mere. Danmark er folkBaltica-temaet denn gang, så det passer jo fint med at integrere en dansk skole, siger arrangørerne, som SSF er iblandt.

KATRINE Madsen Kvartet giver den hele armen med jazz på Flensborghus, inviteret af SSF og SdU.

ALLE over 13 år er velkommen til Det kgl. Teaters musical »Musical« på Husumhus - og mange benytter sig af lejligheden til at se, hvordan teatret tackler problemløsninger i puberteten. SSF inviterer.

SYDSLESVIGs danske Kunstforning åbner op for udstillingen »Grænse-land« med kunstnerne Lise Blomberg Andersen, Rikke Benborg, Vibe Bredahl, Linda Bjørnskov, Johanna Domke, Gudrun Hasle, Sian Kristoffersen, Astrid Kruse Jensen, Mie Mørkeberg, Julie Nord, Fie Norsker, Larissa Sansour, Marika Seidler og Kathrine Ærtebjerg. Udstillingsperioden er 7.-29. november.

DANSK Skoleforening annoncerer to fhv. medarbejdere Erika Petersens, Læk, og Annemarie Wickes, Store Vi, død.

7.

DET bliver en bragende afsked med skoleforeningens mangeårige formand Lone Schuldt. Til afskedsreceptionen på Duborg-Skolen møder alt, hvad der bimler og bamler i Sydslesvig samt venner udefra.

SØNDERJYLLANDS Symfoniorkesters

solobasunist Don Immel er aftenens mand ved koncerten i Flensborg, der dirigeres af Matthias Aeschbacher. Arr.: SSF.

VOR avis skriver, at seks unge FDFere fra Bredsted er så glade for musik, at de brugte deres efterårsferie på at videreudanne sig på et FDF-orksterkursus i Tilst ved Århus.

VOR avis skriver endvidere, at 160 deltog i den traditionelle danske lanternefest i Kappel, hvor der blev sunget for beboerne på plejehjem i byen.

TINNE og Ernst Nicolai Müller, Sønderløgum, fejrer guldbryllup.

8.

PÅ SSFs landsmøde i Husum opnår hovedstyrelsen ikke flertal for sit ændringsforslag til vedtægter om SSFs rolle som den, der »varetager mindretallets kultur- og mindretalspolitiske interesser«. Afstemningen står 69:69. Et mæglingforslag ved forretningsudvalget med tilføjelsen »... i samarbejde med de relevante organisationer og mindretallets partipolitiske repræsentation« opnår 88 ja-stemmer mod 49 nej. Til 2/3-flertal den dag læves 94 ja-stemmer. 1. næstformand Jon Hardon Hansen genvælges, 1. bisidder Tove Hinriksen trækker sig efter 10 år i forretningsudvalget, hvorfor Anne Mette Jensen vælges ind i hendes sted. I sin formandsberetning kræver SSFs formand Dieter Paul Küssner ligestilling nu: Både m.h.t. delstatstilskud til Danevirke Museum, faste tilskud fra kommuner og kredse til kulturarbejdet i distrikterne samt til dansk elevtransport. Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris tildeles Monika Martens fra Tønning, og Sydslesvigsk Årbog 2008 præsenteres. Både general-konsul Henrik Becker-Christensen og seksmandsudvalgets formand Kim Andersen opfordrer mindretallet til at blande sig i debatten i Danmark - og i det mindste at reagere, når mindretallet kommenteres i medierne.

I SKOLEFORENINGENS medlemsblad Fokus understreger afgående formand

Lone Schuldt, at skoleforeningen ingen forståelse har for SSFs planer om en vedtægtsændring - fremsat på fællesrådsmødet 30. oktober.

FOKUS skriver endvidere, at fem Duborg-elever fra 8b har kvalificeret sig til Sydslesvig-finalen i »Smart-parat-svar« og dermed går til landsfinalen 28. november i København.

DET Ny Familie Teater og SSF tilbyder familieforestilling for alle over 5 år på Slsvig Teater med Robin Hood. Et til-løbsstykke.

10.

NORDISK Informationskontor m.fl. in-viterer til Nordisk bibliotksuge - skum-ringstime »Færøerne i litteratur og mu-sik« på centralbiblioteket med forfatte-ren Lisbeth Neblong og sangerinden Jensina Olsen.

SDUs styrelse mener, at mindretalsma-ratonen YOU!MM er blevet for elite- og pengepræget, så derfor deltager SdU ikke med løbere i 2009.

11.

VOR avis skriver, at SdU grundet et skattesmæk må melde om et presset regnskab 2007. Hovedparten af under-skuddet på 120.000 euro skyldes, at SdU-ansatte tidligere har boet i for bil-lige SdU-lejligheder, og det frynsegode er skattepligtigt.

KARL Günther Jensen, Damp, tidligere Karlum, runder de 70

12.

FHV. SSF- og SdU-formand, fhv. sam-rådsformand, nuværende FUEF-vice-præsident Heinrich Schultz, Tating, tidl. Garding, runder de 70. I dagens anled-ning får han som den 18. personlighed igennem 40 år overrakt SSFs guldnål.

VOR avis skriver, at mindretalsunionen får en halv mill. euro til sit sprognet-værk over en tre års periode af EU-kommissionen.

SSWs Andreas Lorenzen, Damholm, udnævnes til æresborger i Havetoft kommune efter 14 år som borgmester.

TO motorvejsskilte med teksten Nordfriesland / Nordfriislon bliver sat op ved motorvejen A7.

13.

FLERTAL og mindretal, politik og kultur markerer 20 års jubilæet for etableringen af institutionen »den slesvig-holstenske mindretalskommitterede« med sammenkomst og taler i landdagen i Kiel.

FRIISK Foriining arrangerer den 2. mindretals-filmfestival i Husum. På tre dage vises seks film fra mindretal i Europa, og der er også en prisuddeling - i år til en baskisk film.

SLESVIG Spejderorkester og Det Kgl. Vajsenhus´ Skoleorkester fortsætter en 15 års tradition og giver koncert på Gottorp-Skolen i Slesvig efter sammen at have været på øvelejr på Christianslyst.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at malerinden Bente Krag Reidel og fotograf Lisbeth Jöhnk udstiller på Aktivitetshuset i Flensborg frem til 5. januar.

13.-15.

29 REPRÆSENTANTER for det danske mindretal med SSF som ankermand drager på den traditionelle »folketingstur« til København, inviteret af Grænseforeningen, i hvis lokaler der også er reception. På Christiansborg er delegationen Folketingets præsidiums og Sønderjyske Allgemeines gæster. I Malmö orrienteres de om Øresund-regionen, og på det nye skuespilshus oplever de den flot-ungdommelige musikforestilling »Mirakel«.

14.

VOR avis skriver, at forbundsindenrigsministeriet i Berlin har genudgivet sin brochure om de fire anerkendte nationale mindretal og på de fem anerkendte regionalsprog i Tyskland.

8C FRA Duborg-Skjolen får besked om, at de sammen med 37 andre klasser fra hele Danmark er med i finalen om

danmarksmesterskabet i avisfremstilling for skoleelever.

VESTRE Jazzværk giver en drønende god og velbesøgt koncert i Medborgerhuset i Egernførde. Arr.: SSF.

DANSKE Pilgrimsz giver koncert i Volksbad i Flensborg, inviteret af bl.a. Borderline under SdU.

JOHANNES Kohrt runder de 95.

15.

PÅ Oksevejens Danske Skole i Flensborg indvies den nye legeplads Stjerneborgen.

LUISE Trinks, Flensborg, dør 94 år gammel.

KARL Peter Hoops, Flensborg, tidl. Sørup, dør 85 år gammel.

ERNST Drauschke, Kobbermølle, dør 67 år gammel.

16.

SSF inviterer og Folketeatret opfører Blodbadets Gud af Yasmina Reza på Flensborg Teater.

MARTIN Lorenzen, Flensborg, dør 86 år gammel.

17.

FOLKETINGETS præsidium og det tyske mindretal indbyder til konference på Christiansborg om de nationale mindretals kompetencer og den kompetenceanalyse, den slesvig-holstenske landdag har ladet udarbejde. Foruden bl.a. landdagspræsident Martin Kayenborg deltager også repræsentanter for det danske mindretal i Sydslesvig. Politikere og eksperter betegner mindretallene som tosprogede og brobyggere, men mindretallene mener, der er brug for flere penge bl.a. til projektledere. Mindretal og politikere beklager, at medierne ikke tilgodeser mindretallenes store arrangementer i tilstrækkeligt omfang.

HELGA Hüpfel, Flensborg, dør 68 år gammel.

HELGE Noe-Nygaard, Trængstrup, tidligere Flensborg og Hørup, begravnes.

18.

DANMARKS mindste opera »Figaros« og SSF inviterer til hæsblæsende opera »Nybarberet i Sevilla« i Slesvig. Hans Dueholm og Jakob Næslund Madsen spiller alle roller, og kapelmester Allan Dahl Hansen dirigerer etmands-orkestret.

SLESVIG-Flensborg amts forvaltnings forslag om 400.000 euro til skoleforeningen i tilskud til elevkørsel falder på stemmelighed i hovedudvalget. Men udvalgsformanden får drejet afgørelsen, så den udsættes til kredsdaysmødet 10. december. Amtet forventer et udspil fra landsregeringen om dansk elevkørsel senest den 9. december.

GERHARD Ernst, Flensborg, tidl. Husby, dør 77 år gammel.

19.

DANSK Skoleforening og de medinviterede andre mindretalsorganisationer reagerer udpræget utilfredse på udspillet fra Slesvig, indkalder til pressemøde og bebuder en fælles demonstration foran kredshuset i Slesvig den 10. december.

CHRISTIAN »Chris« Paulsen, Lyrskov, dør 72 år gammel.

20.

DANSKE Phønix giver en spændende og velbesøgt folkkoncert på Vesterland Danske Skole, arr. af SSF og SdU.

EN gruppe sønderjyske historikere præsenterer en ny Sønderjyllands-historiebog - blandt dem dr. phil. Lars N. Henningsen.

EN flok studerende med anden etnisk baggrund fra Flensborg Universitet besøger og får øjnene op for det danske mindretal i Flensborg Nord bl.a. Sorteveys Fritidshjem - inviteret af en socialpædagog med tyrkisk baggrund.

21.

FELICITAS »Feli« Hagens, Flensborg, dør 84 år gammel.

22.

EFTER 15 år går Anne Kämper som SdUs formand. 1. næstformand Inger Marie Christensen vælges som hendes efterfølger på hovedsendemandsmødet, hvor man også undrende tager til efterretning, at ungdomsforeningernes instruktører i Læk og Sønderbrarup Danske Skolers heldagskoletilbud betales af ungdomsforeningerne og ikke af skoleforeningen. 2. næstformand Flemming Birkemose vælges til ny 1. næstformand. Birtge Marxen-Düring bliver ny 2. næstformand. Styrelsen nybesættes med 10 personer. Plads nr. 11 forbliver tom. H.A.I. Pedersens vandrepokal går til Walter Johannsen fra Rendsborg-Büdelsdorf UF, der yder en stor sportslig indsats dér. Musikmanden Sven-Ulf Jansen, Jaruplund, får SdUs kulturpris.

STUDIEAFDELINGEN ved Dansk Centralbibliotek sælger ud af lagerbeholdningen: Bøger kan købes med 75 pct. rabat og mere.

ET fortsat tæt samarbejde mellem sygehusene i Region Syddanmark og Slesvig-Holsten sikres gennem en ny treårs-aftale. Forskningen skal intensiveres.

KERSTIN Schiller og Ludwig Pülschen får lille Rieke Sofie.

RITA Linnemann Bartelsen, Flensborg, dør 73 år gammel.

24.

CDU og SPD i landdagen beuder at ville stille 510.000 euro til rådighed i 2009 og i 2010 til dansk elevkørsel, hvis amterne erklærer sig villige til at betale lige så meget pr. dansk buselev som de betaler til buselever i de offentlige skoler.

INVESTORGRUPPEN Buss fra Hamborg, der ville bygge for 150 mill. euro på Friheden i Slesvig, trækker sig - angiveligt fordi A.P. Møller-Fonden ikke vil give dem lov til at bygge husbåde på Slien ud for A.P. Møller Skolen.

DE tre fhv. Duborg-elever, kunstneren Tine Bay Lührssen, kulturkonsulenten

Arne Johannsen og journalisten Kerrin Linde fortæller med rektor Jørgen Kühl som ordstyrer om deres vej ud i livet og hvad deres udgangspunkt i mindretallet har betydet hhv. betyder for dem på et offentligt møde på Dansk Centralbibliotek, arrangeret af DCB, SOF, SdU og SSF.

FORFATTER og studievært Nis Boesdal fortæller om og læser op af »Jul på Landevejskroen« i Harreslev. Sprogforeningen og SSF er arrangører. Der møder over 100 mennesker.

INGE Lise Porsborg dør.

25.

PÅ SSFs hovedstyrelsesmøde i Frederiksstad bebuder formanden Dieter Paul Küssner, at SSF nu vil tage ud i amterne for at lodde stemningen omkring den planlagte vedtægtsændring. Som han sagde lidt spidst: »Vi skal finde ud af, om vi skal lukke vore sekretariater for udelukkende at koncentrere os om teater og musik«.

VOR avis skriver, at SSW arver 25.000 kr. efter et nordjysk ægtepar, Erna og Lars Laden Nielsen, Vestbjerg ved Aalborg.

AVISEN skriver endvidere, at SdUeren Claudia Jensen skriver historie ved som første SdUer nogensinde at være blevet valgt til formand for et DGI-udvalg, bordtennis.

ENDELIG skriver vor avis, at SSW i Flækkeby kommune har fået overbevist hele kommunerådet om, at et fast tilskud til Dansk Sundhedstjeneste og Dansk Centralbibliotek fra 2009 er på sin plads. Modsat tidligere valg fik SSW over 14 pct. af stemmerne ved k-valget i maj 2008 og dermed atter mandater i kommunerådet.

26.

EFTER den seneste udmelding fra Kiel overvejer skoleforeningens styrelse, om der skal demonstreres foran amts-huset i Slesvig den 10. december eller ej.

DEN Jyske Opera og Sønderjyllands

Symfoniorkester gæster Flensborg, inviteret af SSF, med Mozarts opera Tryllefløjten. Der er udsolgt i Idrætshallen. SCT. Georgsgildet i Flensborg modtager fredsløset fra Betlehem og »distribuerer« det videre ud i det sydslesvigske til alle, der ønsker at have det.

27.

DANSK Alderdomshjems Støttekreds får ny formand i Kæthe Kühl, idet Elva Thorup Nielsen efter over 20 år på posten vælger at stoppe.

VOR avis skriver, at Nystadens Børne- og Ungdomshus nu også kan tilbyde børnepasning for dem fra Kruså og opland.

RITA Jessen, Harreslev, dør 68 år gammel.

28.

MINDRETALS RÅDET i Tyskland, som SSF og SSW er medlemmer af, møder forbundspræsident Horst Köhler hjemme på Bellevue i Berlin til en næsten to timers informationssamtale. Köhler erkender, at mindretallene udgør en skat, man i Tyskland endnu ikke har begrebet helt.

FLENSBORG Roklubs planer om et nyt klubhus til 2,4 mill. euro er foreløbigt stoppet grundet finansieringsproblemer, skriver vor avis. Roklubben reagerer og understreger, at planerne langt fra er stoppet: Man arbejder på livet løs for at få finansieringen op at stå.

DANSKE Elke Riemer, cafeteria-bestyrelser på Goethe-Schule i Flensborg, får de kommunale værkers børnevenlighedspris.

W.L. Christiansen, Flensborg, runder de 88 og ønskes tillykke også af DGFs veteranhold.

ANNE-Marie Bønnerup, Rimsø/Grenå, dør 85 år gammel.

29.

GRÆNSEFORENINGEN vil gerne fortsat formidle statstilskuddet til Sydslesvig, et kulturhistorisk bindeled, som sikrer kontakten til politikere, ministerier og

mindretalsfolk - uden at staten mister penge på det p.g.a. en dårligere vekselkurs. FORMANDEN for Statsrevisorerne Peder Larsen siger i vor avis, at midlerne ekempelvis kunne sendes til Grænseforeningens eurokonto i Flensborg.

VOR avis skriver, at det lykkedes for SSW-kredsgruppen at få en enstemmig kredsgruppen beslutning i Nordfrisland om at øge tilskuddet til Dansk Centralbibliotek med 15 pct. fra 39.000 til 45.000 euro årligt frem til 2014.

TRADITIONEN tro bliver Dansk Alderdomshjems julebasar et tilløbsstykke uden lige.

30.

Torsdagskoret markerer sit 40 års jubilæum med to adventskoncerter - en i Ansgar Kirke i Flensborg og én samme dags aften i Medelby sognekirke.

130 til adventsfest i Mårkær, som børnehaven og SSF-distriktet var gået sammen om. Festen er én ud af utallige i dene tid, og alle melder om særdeles godt fremmøde.

DECEMBER 2008

1.

GRÆNSEFORENINGEN ansætter antropolog Helene Ilkjær (28) - som led i omstillingen fra indsamlingsorganisation til folkeoplysende forening - i en midlertidig stilling, der finansieres af Dansk Folkeoplysnings Samråd. Ilkjær er ekspert i minoriteter og migration samt mindretalsmedier.

SSW kritiserer CDU-forbundspartidagens beslutning om at ville forankre tysk som »Tysklands sprog« i grundloven. Beslutningen er anakronistisk, siger SSW-landdagsgruppens formand Anke Spoorendonk. Her glemmer de totalt alle de borgere, der taler et anerkendt andet sprog i Tyskland, siger hun.

ANNE Dorte Michelsen og band giver en fremragende og udsolgt koncert på Flensborghus. Arr.: SSF.

FLENSBORG Avis åbner et citykontor på Skibbroen i Flensborg for at komme tættere på læserne, annoncørerne og abonnenterne, som chefredaktør og adm. direktør Bjarne Lønberg siger.

BOGBUSSERNEs teamleder Karl Fischer fejrer 25 års ansættelse ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig.

DER Nordschleswigers chefredaktør Siegfried Matlok får Den Danske Publicistklubs Jubilæumslegat, den såkaldte »lille publicistpris« for værdifuld og lødig publicistvirksomhed.

2.

SSWs hovedudvalg vedtager en kommunalpolitisk handlingsplan for de næste fem år.

GRÆSEFORENINGEN udgiver en CD med Det Ny Tonefilmsorkester som gave til medlemmerne. Efter Solæg med trompetisten Valdemar Rasmussen i 2004 og Godmorgen, Lille Land med komponisten og pianisten Ole Kock Hansen i 2006 bliver det i år underholdningsmusik, der vækker nostalgiske minder med mindre kendte hhv. glemte melodier fra tonefilmens verden.

OVER 200 mennesker møder op til Flensborg-Biffens filmsforevisning Flammen Og Citronen i Flensborghus' biografsal.

BØRGE Buch, Vesterholt, dør 92 år gammel.

3.

DANSK Skoleforening oplyser i vor avis, at den planlagte demonstration foran amtshuset i Slesvig den 10. december er aflyst. Grundet signalerne fra Kiel om delstatens støtte til dansk elevkørsel, hvis amterne overtager deres andel af finansieringen, skal amterne have mulighed for at sunde sig, mener foreningen og SSW.

I ET læserbrev i vor avis gør Henrik E. Kock, Padborg, opmærksom på, at sydslesvigerne kan følge bl.a. dansk tv via nettet på adressen www.aelling-online-tv.dk

SOLVEJG Dorthea Refslund, Agerskov, dør 99 år gammel.

4.
SSF Flensborg By indbyder de ældre til hyggelig advent med bl.a. Duborg-Skolens luciapiger på Flensborghus. SSFs medlemsblad KONTAKT oplyser, at SF/SSW Flensborg Bys 2009-kalender er på gaden med gamle fotografier af flensborgske købmands- og handelhuse.

5.
VOR avis melder om en etapesejr i Rendsborg-Egernførde amt: Skole- og kulturudvalget anbefaler, at amtet yder 127.000 euro til dansk elevkørsel. Udspillet skal behandles i amtets hovedudvalg endnu, men der regnes ikke med indsigelser. Hidtil har amtet kun betalt 30.000 euro årligt. Udvalget valgte dermed at følge henstillingen fra delstatsregeringen i Kiel. Nordfrislands amt har allerede inden k-valget i maj vedtaget en ligestilling, så nu venter alle spændt på udspillet fra Slesvig-Flensborg amt.

FORENINGEN Nordfriisk Instituut fejrer 60 års jubilæum med manér.

JULEJAZZ på Flensborghus med Jacob Fischer og band - alle tiders aften. JØRGEN Glüsing, Veding/Sporskifte, runder de 80. På receptionen dagen efter får han den nyindstiftede Det Danske Hus' Hædersnål.

6.
VOR avis skriver, at det takket være SSWs indsats er lykkedes at få 30.000 euro mere til Danevirke Museum på delstatens finanslov 2009/10. SSF får dermed 456.000 euro hvert år i de to år. Dog er halvdelen såkaldte gennemløbende poster, der bl.a. kommer andre danske foreningers voksenuddannelse til gode.

VOR avis skriver videre, at Anita Torp Esbjørn (56) bliver ny dansk præst i Midtangel fra 1. februar.

GUDRUN Hansen, Vrå, tidligere Bredsted, dør 90 år gammel.

7.
SCT. Hans og Adelby danske menighed fejrer, at det er 75 år siden, at der for første gang efter grænsedragningen i 1920 blev prædikedet dansk i Adelby Kirke.

8.
MINISTERPRÆSIDENT Peter Harry Carstensen og regionsformand Carl Holst tager hul på fire af 11 aftalte emner omkring udvikling af det dansk-tyske grænsesamarbejde: Klima, arbejdsmarked, sundhed og trafik. Det sker på en grænselandskonference med 350 deltagere i Kiel.

KONTAKTUDVALGET under Forbundsindenrigsministeriet mødes med SSW-/SSF-repræsentanter i Kiel. På mødet konkluderes, at udvalget gerne må og vil tage stilling til mere konkrete mindretals-problemer.

DET sydslesvigske Samråd arbejder på at nedsætte et udvalg, der skal udarbejde en samarbejdspolitik. Belutningen udskydes, fordi forslaget ikke har været oppe at vende i alle organisationerne.

DANMARKS nattergal Helene Blum, Harald Haugard og band giver en formidabel julekoncert i en udsolgt Ansgar Kirke i Flensborg. Arr.: SSF.

HELLIGÅNSKIRKENs Kor giver en dejlig koncert i Helligåndskirken, ledsaget af Stephan Krueger ved orglet.

HEINZ Wulff, Nibøl, dør 69 år gammel.

9.
VOR avis skriver, at CDU-FDP-flertallet i Slesvig-Flensborg kreds dag vil stemme for at betale 550.000 euro årligt til dansk elevkørsel i 2009 og 2010. SSW og SPD vil gerne gå et skridt videre og kræve tilskud efter ligestillingsprincippet inkl. nøje afregning efter statistiske gennemsnits-omkostninger. Det ville betyde 650.000 euro årligt.

AVISEN skriver endvidere, at Ulrich Scholl, ankermanden bag de fem mindretalsmaratoner YOU!MM i Flensborg, har opgivet. Sponsorere, aktive lø-

berede og midretallene har svigtet, siger han. Det sidste afvises af bl.a. SSF og SdU, der mener, at det danske mindretal både med løbere og rammeprogram har gjort, hvad det kunne.

10.

FLERE af mindretallets ønsker bliver opfyldt, da Landdagen i Kiel vedtager finansloven for 2009/2010. Halvdelen af skoleforeningens udgifter til elevkørsel, 30.000 euro ekstra til SSFs Danevirke Museum, kun 92.000 euro til Dansk Centralbibliotek og uændret 85.100 til Jaruplund Højskole og 16.300 til Sydslesvigsk Oplysningsforbund samt fortsat 30.000 euro til Fælleslandboforeningen. Friserne får også en god portion midler ekstra, mens sinti & roma får et uændret tilskud. SSWs indsats gav bonus.

FLENSBORG By hædrer 16 flensborgere for deres ulønnede humanitære indsats, blandt dem Ingrid Lekkat fra Gamles Værn og SSFs ældreklub i Toosbüygade.

SLESVIG Spejderorkster, Slesvig Folkekor, SSF Slesvig By og byens tre danske skolars kor inviterer til stor julekoncert i Pauluskirken. Der er traditionen tro fuldt hus.

SLESVIG-Ligaen har traditionen tro en check med til Humanitært Udvalg, da den sammen med 70 ældre holer adventsfest på Flensborghus.

11.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkster inviterer til Børnenes Jul med »verdens tungeste balletdanser« Ole Kibsgaard i Læk, og store og små strømmer til fra hele Sydslesvig.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at SSW-distriktsformand, fhv. SSF-distriktsformand Inge Lindahl Koitzsch, Skovby, som Nordtysklands bedste skytte er udnævnt til landsskytteredning for en et års periode.

CARSTEN Carstens fra Sydbank Kruså overrækker en check på 10.000 dkr. til forstander Bodil Bjerregaard-Brocks og

formand Kæthe Kühl, Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

MAJA Meng, Oversø, vinder SdUs børnekonkurrence om årets SdU-julekort.

LISE Rosengaard Paulsen, Gråsten/Flensborg, runder de 60.

12.

EFTER 36 år i udenrigstjenesten og på Dansk Generalkonsul i Flensborg går en glad men også lidt vemodig konsul Hanne Eder på pension. Ved afskedsreceptionen får hun valgte ord med på vejen af generalkonsul Henrik Becker-Christensen, skoleforeningens formand Per Gildberg og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. Hendes efterfølger pr. 1. januar er Henrik Hansen, der allerede har haft sit virke på konsulatet i 15 år.

GRÆNSEFORENINGEN sender en gave til alle medlemmer: En CD med Det Ny Tonefilmsorkester. Det er tredje gang, foreningen udgiver en CD med danske sange.

TEN Sing og Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde (MBU) inviterer til gratis koncert i Ansgar Kirke i Flensborg med hele fire bands: Nautical Dawn fra Aarhus, Desert Plant fra Flensborg, Sleeping Beat fra København og Ten Sings egen FatT.

IRMI Rerup holder på Harreslev Fritidshjem efter 22 år. Hun går på pension.

BENT Jöns, Flensborg, dør 61 år gammel.

15.

75 ÅRs dagen for indgåelse af den dansk-tyske samarbejdsaftale om deling af arkiver om Slesvig-Holsten markeres behørigt i Slesvig.

VOR avis beretter om elevernes julefest på Ejder-Skolen i Rendsborg, hvor 400 stole ikke var nok til at huse fremmødet. På Jes Kruse-Skolen i Egernførde møder 650 mennesker.

PÅ A.P. Møller Skolen i Slesvig begynder dagen ret overraskende: medarbejdere agerer luciapiger og bærer lyset ind.

PÅ en erhvervskonference på industri- og handelskamret i Flensborg lufter danske og tyske trafikeksperter tanken om en fælleskommission til sikring af fælles gode trafikforhold hen over den dansk-tyske grænse. Blandt deltagerne: trafikminister Lars Barfoed og statskancelliets chef Heinz Maurus, Kiel.

HILDEGARD Hinz, Flensborg, dør 88 år gammel.

16.

VOR avis skriver, at SdU har vedtaget at tilbyde et alternativ til den aflyste mindretalsmaraton YOU!MM for motionister i grænselandet ved sammen med SSF at tilbyde familiedag med motionsløb som højdepunkt i Tarup den 27. juni.

17.

DE to danske Monika Martens, Tønning, og Sven Lekkat, Flensborg, er blandt de 31 slesvig-holstenere, der af ministerpræsident Peter Harry Carstensen og andre regeringsmedlemmer får overrakt den første slesvig-holstenske æresnål for deres ulønnede frivillige engagement igennem årtier.

PÅ Trene-Skolen i Tarp samles 200 børn og forældre til julefest.

18.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at Helga og Holger Balbierski, Holtenå Forsamlingshus, nu har været bestyrerpar dér i 30 år.

INTERESSEN og deltagelsen i Gottorp-Skolens julefest er så enorm, at festen deles op på tre for børn og forældre, skriver vor avis.

19.

PRESSEN skriver, at Karl Otto Meyer har afvist at ville lade sig udnævne til æresborger i Slesvig-Holsten efter Helmut Schmidt, Gerhard Stoltenberg, Uwe Ronneburger og Siegfried Lenz. Det havde SPD, FDP og De Grønne ellers taget initiativet til på foranledning

af SPD-formand Ralf Stegner. Meyers motivation har altid været det danske mindretal men ikke Tyskland og heller ikke Slesvig-Holsten; derfor har jeg ikke fortjent udmærkelsen, citeres han for. Men også den manglende ligestilling og udtalelser efter 2005-landdagsvalget om SSW-mandaternes (manglende) fuldgylldighed mindedes han.

DEN nyvalgte formand for Sydslesvigsk Oplysningsforbund SOF, Dieter Lenz, bekendtgør via vor avis, at SOF i 2008 har støttet 21 projekter med 16.300 euro. Planen for 2009 er at få SOF synliggjort mere og få flere ansøgninger ind om grænseoverskridende og samfundsrelaterede arrangementer.

VOR avis skriver, at vælgersammenlutningen WiF i Flensborg syv måneder efter sin sensationelle valgsejr ved k-valget i Flensborg står dybt splittet. Strid mellem den borgerlige og den mere venstreorienterede fløj førte til, at bestyrelsen samlet er trådt tilbage.

ÅRETS traditionelle, populære begivenhed for unge i Flensborg og opland: Julerock i Volksbad med syv bands: Secret Tunes, Joe's Garage, Stöpselkinder, Whiskey Outpost, Swinging Quartett, Lux og Boneman giver den hele armen i det udsolgte hus. Koncerten arrangeres af Aktivitetshusets musikværksted.

TRADITIONEN tro samles børnehaverbørn og skoleelever fra de danske institutioner i Slesvig til julegudstjeneste – i år forestået af pastor Chr. Ulrich Terp, Slesvig-Frederiksberg - i Slesvig domkirke på den sidste skoledag inden juleferien.

KNAP 400 elever fra områdets danske skoler samles til julegudstjeneste i Nikolajkirke i Egernfærde.

20.

VOR avis skriver, at Duborg-Skolens hovedbygning nu bades i projektørlys om natten side om side med andre forbylledet karakteristiske bygninger. Fhv. lektor Maike Lohse havde i årevis

samlet penge sammen hos fonde og legater for at finansiere projektet.

SKOLEFORENINGENS medlemsblad Fokus beretter om Lord Of The Dings' (Jens Chr. Schwarz Sørensen, Lars Heidtmann, Jonathan Mirpourian, Kim Thor Nommensen og Pia Christiansen fra 8a på Duborg-Skolen og deres) deltagelse i den landsdækkende quiz smart-parat-svar, hvor de i den endelige finale opnåede en todelt tredjeplads.

22. STEFFI Behncke og Mario Klein, Flensborg, bliver gift på Flensborg rådhus.

26. JØRGEN Glüsing, Flensborg-Sporskifte/ Jaruplund-Veding, dør 80 år gammel.

27. VOR avis skriver, at justitsminister Uwe Döring i et svar til landdagsmedlem Lars Harms skriver, at det principielt er muligt at bruge frisisk ved domstolene. Blot kræver det en lovændring, som han vil bede mindretalskommitteret Caroline Schwarz om at forelægge i Berlin.

VOR avis skriver videre, at SSW som ny tunge på vægtskålen i Kiel byråd har sat præg på budgettet 2009, idet voksenundervisningen nu får et tilskud på 2.400 euro.

28. 100 STORE som små møder op til Egernførde SSFs og kirkens traditionelle, fælles juletræsfest i Medborgerhuset. Duoen Frehr & Nissen underholder på bedste vis.

30. VOR avis har talt efter: Hvilke 30 personer optrådte hyppigst i avisens spalter hhv. de 30.000 artikler, avisen skrev i 2008? Listen føres an af ministerpræsident Peter Harry Carstensen på en suveræn førsteplads. Danske sydslesvi-

gere har fået følgende placering: Anke Spoorendonk (2.), Lars Harms (4.), Flemming Meyer (7.), Dieter Paul Küssner og Karl Otto Meyer (9.), Gerhard Bethge (13.), Jens A. Christiansen (14.), Anders Molt Ipsen (15.), Lone Schuldt (23.). Barack Obama er nummer 30.

31. DRONNINGENS tv-nytårstale rummer også i år den traditionelle hilsen til de danske sydslesvigere forbundet med et glædeligt minde om deltagelsen i indvielsen af A.P. Møller Skolen i Slesvig. DE danske sydslesvigeres nytårshilsen til Danmark og danskerne i Danmarks Radio holdes af SdUs nyvalgte formand Inger Marie Larsen.

JANUAR 2009

1. NORDISK Informationskontor er officielt flyttet fra Flensborghus til Dansk Centralbibliotek. EDMUND Srogosz, Skovby, runder de 91. BØRGE Herlin Jensen, Flensborg, dør 81 år gammel.

2. PÅ Borgerforeningens traditionelle nytårsmøde giver generalkonsul Henrik Becker-Christensen et personligt tilbageblik over året, der svandt, og hans forventninger til det nye år, bl.a. at mindretallet blander sig lidt mere i avisdebatten i Danmark - især når mindretallet omtales (negativt).

3. IVER Kristensen, Slesvig, runder de 80.

4. PASTOR Finn J.L. Rønnow indsættes i sit nye embede i Valsbøl Pastorat. ELLEN Jakobsen, Hjørring, dør. GUNNAR Ryge Petersen, Ry, dør 94 år gammel.

5.
VOR avis skriver, at der atter er blevet begået et grafitti-attentat mod Dansk Generalkonsulat i Flensborg. Nu overvejer Udenrigsministeriet videoovervågning.

UWE Petersen, Nibøl, dør 68 år gammel.

HANS Bauer, Satrup, dør 64 år gammel.

BIRGIT Jensen, Flensborg, dør 61 år gammel.

6.
MENIGHEDERNE i Flensborg og omegn afholder fælles helligtrekongersmøde i Sct. Hans Kirke i Flensborg, hvor flensborgpigene cand. theol. Herdis Halvas-Nielsen fortæller om kristne dyder i billedforedraget „Symbolik i kirkekunst“.

GRETCHEN Gutafson, Dannevirke, dør 77 år gammel.

7.
VOR avis kan meddele, at SSW-byråds- og kredsmedlem Michael Ramm, Egernførde, flytter til Slesvig, hvor han er bopælspligtig pedel ved A.P. Møller Skolen. Hans efterfølger i byrådet bliver Karl Uwe Petersen. I amtsrådet efterfølges han af Susanne Storch.

RUDOLF Johannsen, Oversø, dør 73 år gammel.

CHRISTINE (Dine) Nielsen, Vestre, dør 82 år gammel.

8.
SSFs medlemsblad KONTAKT oplyser, at dette års sydslesvigske Dybbøldagsindsamling har en istandsættelse af Damholm Forsamlingshus som formål.

VED Harreslev kommunes nytårsreception blev der fra flere sider påpeget, at det danske mindretal er meget synligt i kommunen. SSW stiller borgerforstanderen (formanden for byrådet) med Heinz Petersen.

INGE Serges, Flensborg, dør 67 år gammel.

9.
ARBEJDSGRUPPEN bag den danske kulturuge i Slesvig evaluerer og er godt tilfreds: 40.000 gæster ved 25 arrangementer. Måske succesen gentages senere.

MINDRETALSUNIONEN FUEF bakker op om et nyt sprogligt netværk, der får Det europæiske Akademi i Bozen/Bolzano som koordinator.

VOR avis skriver, at SSW-amtsorganisationerne Flensborg og Gottorp amter overvejer at fusionere af praktisk-politiske grunde.

VOR avis skriver endvidere, at Walter Timm fortsætter som formand for SSW i Arnæs. Sønnen Ralf Timm, formand for den tre mand store byrådsgruppe, blev næstformand efter Lieselotte Wiese, der genvalgte som SSF-distriktets formand.

INGVARD Bro, Århus, tidl. Slesvig og Egernførde, dør 83 år gammel.

HERBERT Petersen, Slesvig, dør 83 år gammel.

10.
VOR avis skriver, at Grænseforeningen stopper Det sønderjyske Lotteri, fordi det ikke giver afkast længere.

MARTIN og Karin Lorenzen, Harreslev, fejrer guldbyllup.

11.
DANSK Spejderkorps Sydslesvig fylder 90 år i år og markerer begivenheden indledningsvis med gudstjeneste i Slesvig domkirke og stort spejderløb for spejdere og forældre.

JOHANNES Kohrt dør 95 år gammel.

WOLFGANG Christoffer Grass, Langa-ger/Fartorp, dør.

12.
VOR avis skriver, at den netop indgåede mediaftale i Danmark sikrer dansk tv i sydslesvigske kabler også efter omstillingen til (udelukkende) digitale signaler den 1. november. SSFs formand Dieter Paul Küssner er ikke ene om at glæde sig og være tilfreds med års ind-

sats fra SSFs, SSWs, folketingsmedlemmers og ministeriers side.

SEKSMANDSUDVALGSMEDLEM Søren Krarup og Jesper Langballe, begge folketingsmedlemmer for Dansk Folkeparti, meddeler, at de ikke genopstiller ved næste valg.

1. OG 2./3. SSF-distrikt i Flensborg fusionerer til ét distrikt, Flensborg Nord, med over 700 medlemmer. Formand Gerhard Maas fratræder efter mange års indsats, formand Ingrid Nielsen fortsætter i den nye bestyrelse. Ny formand bliver Preben Kortnum Mogenssen.

13.

VOR avis skriver, at SdUs »Hjemmet« i Mariegade i Flensborg er så pilrådden, at istandsættelsen må deles op i to afsnit og bliver ret så meget dyrere end ventet.

VOR avis skriver endvidere, at SSF i Drage/Svavsted har genvalgt Nadine Baumann Petersen til formand. SSW-distriktets generalforsamling afvikles, når en kandidat til formandsposten efter Jens Baumann er fundet.

14.

VOR avis skriver på baggrund af en samtale med formand Finn Slumstrup, at Grænseforeningen er i en økonomisk krise. Arv udebliver og renteindtægter daler. En medarbejder er fyret, og en anden går. Kontingentet til hovedforeningen sttes op.

VOR avis skriver videre, at en 71-årig studerende har fundet ud af, at Danevirke var 1,6 km længere ved Hollingssted end hidtil antaget.

ENDELIG skriver vor avis, at Friserrådet mister sin formand i Ingwer Nommensen, idet denne flytter til Oslo, hvor han overtager den tyske skole.

15.

SSFs informationsblad KONTAKT skriver, at SSFs billedsamlingsudvalg har købt to billeder af de grønlandske kunstnere Aka Høegh og Boletta Silis-

Høegh på Quadrofoni-udstillingen ved den danske kulturuge i Slesvig i sensommeren. Billederne skal nu ud at hænge, skriver udvalgsformand Erik Fredens.

VOR avis skriver, at Flensborg danske Journalistforening fylder 60 år i år. Det markeres med historiske foredrag og en fest senere på året.

AVISEN skriver endvidere fra generalforsamlingen i SSF-distrikt Frederiksberg i Slesvig, at formand Dorte Dautenheimer på baggrund af meningsdannelsen i distriktet udelukker en fusion med andre distrikter i byen. Følgende skole- og kirkedistrikt er det snarere Skovby og/eller Dannevirke, man vil fusionere med. Formand m.fl. genvælges.

EGERNFØRDE SSW melder om rigelig aktivitet i og udenfor byrådssalen. 6.000 euro til de mindste elevs legeplads på Jes Kruse-Skolen er i hus, og byens tilskud til fritidshjemmet - glemt i 2008 - vil blive hentet hjem i år. Jette Waldinger-Thiering genvælges som formand. Ny næstformand er Carl-Uwe Petersen, der afløser Thomas Kunkowski.

DET lille Teaters ungdomsafdeling med Jaqueline Schröter i spidsen (efterfølgere for Leif Mikkelsen) har premiere på deres første stykke, »Stol på Alice« på Flensborghus.16.

SSW inviterer til nytårsreception i Hareslev med fhv. mindretalskommitteret, mindretalsvennen Renate Schnack som festtaler. Over 200 møder op til alvorsord ved formand Flemming Meyer og landdagsmedlem Anke Spoorendonk, hygge, roemos og underholdning ved Latin & Groove.

MUSIKCAFEEN for Husum og Ejdersted SSF i Frederiksstad med Fool's Paradise må aflyses grundet sygdom blandt musikerne.

VOR avis skriver, at Rigsrevisionen snart er færdig med at kulegrave tilskuddene til det danske mindretal i Sydslesvig. En rapport offentliggøres 18. februar.

DANSK Sundhedstjeneste holder rejsegilde på den nye tilbygning ved Dansk Alderdomshjem i Flensborg. Der bliver indflytning i løbet af foråret.

VOR avis skriver endvidere, at det nye SSW-distrikt Sild mødtes til generalforsamling for første gang, at SSF-distrikt Nord i Slesvig ikke valgte ny bestyrelse men lader den gamle med Birgit Klenk i spidsen fortsætte, indtil fusionen med andre Slesvig-distrikter er en realitet, at SSF-distrikt Jydbæk/Isted fik ny formand i Nadine Schmidt efter Karin Urban, og at SSF-distriktet Gettorp/Schinkel skifter navn til SSF-distrikt Gettorp, fordi man ingen medlemmer har mere i Schinkel. Der er uændret 49 medlemmer, og Maren Ibrom fortsætter som formand.

16./17.

MF Søren Krarup kritiserer, at årsmøderne i år allerede begynder 5. juni, på grundlovsdagen, og at der er valg til EU-parlamentet den 7. juni. Det vil forhindre en del politikere i at være med. Fra SSFs side beklages sammenfaldet, men weekenden inden er der pinse, og weekenden efter er mange politikere på sommerferie - og de fleste årsmøder finder fortsat sted om lørdagen den 6. juni, og da kan politikerne være med, lyder det fra SSF.

RAVNKÆR SSF-distrikt ønsker mere samarbejde med naboladistrikterne, og det skal sættes i gang af amtskonsulenten og amtsstyrelsen. Forsamlingshuset ønskes sat i stand, skriver vor avis. Formand Marlies Brix genvælges.

17.

SSW Slesvig og byrådsgruppen med Peter Brinkmann som idé- og ankermand gennemfører sin traditionelle »nytårskaffe« med politisk revy og kabaret i en stopfyldt sal i Slesvig. De når hele verden rundt, men også mindretallet - og især SSFs udkast til nye vedtægter - går ikke ram forbi.

18.

SSF Flensborg By og slagtøjsskolen Schreiber inviterer til fælles nytårskoncert i Ansgar Kirke i Flensborg.

GEORG Haase, Flensborg, dør 82 år gammel.

19.

VOR avis skriver, at Slesvig-Ligaens formand Flemming Radsted Madsen ser mørkt på foreningens fremtid. Medlemsgrundlaget svinder og indtægterne ligeså. Skulle foreningen opløses om tre eller måske seks år, dannes en fond, der med samme navn fortsætter så godt, det nu går, hvor foreningen måtte slippe. Nogle dage senere imødegår formandens skepsis i vor avis af de mangeårige styrelsesmedlemmer Anne-Margrete Jessen og Helmut Werth, der opfordrer til at se mere positivt på fremtiden.

MONIKA Grüttner, Kappel, runder de 60.

THEA Büchert, Flensborg, dør 86 år gammel.

ERNA Krogh, Flensborg, dør 95 år gammel.

20.

SSFs Hovedstyrelse har ingenlunde opgivet at forny SSFs vedtægter, tydeliggøres på mødet på Flensboghus. Nu skal SSFs mindretal- og kulturpolitiske rolle atter drøftes grundigt i distrikter og amter.

MED Katja Hagenau får Husum SSF-distrikt ny formand og en efterfølger for Lars Sørensen. I distriktet glæder man sig over et intensiveret samarbejde de danske foreninger og institutioner imellem i byen, selv om det kan forbedres endnu mere.

VOR avis skriver, at Dansk Skoleforening har sendt tilskudsønsker på 196 mill. euro til istandsættelser af børnehaver og skoler til uddannelsesministeriet i Kiel for at få del i den pulje, forbundsregeringen har udlovet for at få byggebranchen igang igen.

VOR avis præsenterer Judith Walde,

der for en tre års periode er ansat til at holde styr på mindretallets netværk med udgangspunkt i FUEF-sekretariatet på Flensborghus. EU støtter projektet med 500.000 euro, regeringen i Sydtyrol/Trentino med 50.000 euro årligt.

SSW udsender en analyse til mandatsbærerne i partiet om en eventuel deltagelse i forbundsvalgvalget i september. Meningsdannelsen skal finde sted på basios, og så skal hovedudvalget tage stilling den 24. februar. En valgkamp ville kræve personale og økonomiske ressourcer, evt. et større lån. En forudsætning for deltagelse er 100 pct.s opbakning i partiet og i de andre mindretalsorganisationer.

21.

VOR avis skriver, at den bl.a. af mindretalsunionen FUEF kritiserede direktør Marc Weller, European Centre for Minority Issues i Flensborg, ikke får forlænget sin kontrakt, der udløber til sommer. Han har været direktør i to perioder, og nu skal der en ny forskningsekspert til, siger formanden for ECMIs bestyrelse, Knud Larsen.

VOR avis skriver endvidere, at der er rigtigt mange besøgsgrupper på A.P. Møller Skolen i Slesvig. Sidste år var der 40, i år bliver det nok 100. De varierer i størrelse mellem 15 og 80 deltagere. Rudnvisningerne foregår som regel efter skoletid.

PÅ mødet i Det sydslesvigske Samråd oplyser direktør Anders Molt Ipsen, skoleforeningen, at skolen/børnehaven i List og børnehaven i Garding er i farezonen p.g.a. alt for få børnetal.

BREDSTED SSW får ny formand i Marion Menzdorf som afløser for Martin Morzek, der også er SSW-byrådsmedlem, og som kortfristet takkede nej men fortsætter som næstformand. Han gør sig for øvrigt bemærket på mødet ved at postulere, at »SSWs evindelige krav om ligestilling hæmmer det ellers velfungerende samarbejde med de øvrige partier«, skriver vor avis. Be-

mærkningen afføder en prompte reaktion fra mere erfarne medlemmers side. Senere oplyser han overfor SSWs landsstyrelse, at han er blevet misforstået.

BREDSTED SSF får ny formand i Jeanette Huy som afløser for Jens Ravn-skjær, der ikke ønskede genvalg. 80 medlemmer møder op til generalforsamlingen og påskønner bestyrelsens indsats i det forgangne år samt det nye vestkyst-kultursamarbejde med Ejdersted.

22.

HORNISTEN Jeppe Skovgaard Rasmussen er solist ved SSFs og Sønderjyllands Symfoniorkesters koncert i Tyske Hus i Flensborg. Vor avis skriver, at der blev leveret russisk musik med gnist og energi.

VOR avis skriver, at en gruppe 17-19-årige kollegianernes sexovergreb mod en 17-årig kollegianer i december på Ungdomskollegiet i Flensborg pr. automatik nu er blevet en politisag. Efter 14 dages bortvisning fra kollegiet og Duborg-Skolen og samtaler med alle berørte havde sagen ellers været skrinlagt.

VOR avis skriver videre, at 23 guldkonfirmander fra Flensborg Nord efterlyser 143 konfirmander fra årgangen 1958-59. Der blev konfirmeret 290 unge dengang; en stor del af disse har man fundet frem til. 27. september er der guldkonfirmation i Ansgar Kirke.

BORGERFORENINGEN og Aase Abild meddeler, at de nu gennemfører en al-sang-/fællessang-aften i Borgerforeningen hver måned i 2009.

SSFs medlemsblad KONTAKT oplyser, at det sydslesvigske bidrag til en række Agnes Slott-Møller-udstillinger i Danmark er et maleri »Der sad to fruer og virkede guld« fra Paludanushuset i Frederiksstad.

SSF-distrikt Hatsted melder om 99 medlemmer, et forsamlingshus, der bliver brugt næsten hver dag, en række kvalitetsarrangementer og et genvalg

af formand Anders Schaltz Andersen og den del af bestyrelsen, der stod til valg.

HATSTED SSW-distrikt står uden formand efter Klaus-Dieter Ries. Næstformand Michael Drechsler overtager indtil en kommende ekstraordinær generalforsamling. Amsformand Lars Harms og de 20 tilstedeværende medlemmer udtrykker deres skepsis overfor en SSW-deltagelse i forbundsdaysvalget.

PÅ generalforsamlingen i Egernførde SSF meldes om et væld af fine arrangementer, der samlede mange mennesker i alle aldre samt et forbilledligt samarbejde de danske foreninger og institutioner i byen og oplandet imellem. Formand Fred Witt genvælges.

DET lille Teater har premiere på kaba-
reten I Krig Og Kærlighed på Flens-
borghus, og vor avis anmelder, at der
er kommet andre boller på suppen. Det
velkomne vovestykke, som avisen skr-
iver, er mere fræk og frivol. I Det lille
Teater er man for øvrigt glad for at spil-
le på Flensborghus: Fine faciliteter og
godt med p-pladser, siger teatrets for-
mand Alexander von Oettingen.

I KONTAKT mindes afdøde Else Diek-
mann (86), Tønning, der i 50erne og
frem til 70erne først var madmor i lejr-
skolebarakkerne i Tønning og siden
økonoma på lejrskolehjemmet Skipper-
huset.

GUNTRAMIS Stoehr, Flensborg, dør 81
år gammel.

23.

VOR avis skriver, at ikke en eneste ung
dansk sydslesviger har tilmeldt sig
»Porten til Danmark«-kurset på Røns-
hoved Højskole, initieret af Grænefor-
eningen. Kurset skulle give 17_-25-åri-
ge uden videregående skoleuddan-
nelse faglige og personlige forudsæt-
ninger for at søge ind på det danske
uddannelses- og arbejdsmarked.

SSF og Comedieteatret giver den hele
armen med »Sceneskræk« ved forestil-
lingen i Slesvig.

FULDT hus ved SSFs og SdUs »jazz på
Flensborghus« med Pierre Dørge og
New Jungle Orchestra.

24.

VOR avis skriver, at den skolemæssige
ligestilling i Oversø amtsdistrikt kan fø-
re til, at andre grene af mindretalsar-
bejdet får reduceret deres tilskud.
Kommunerne har ganske enkelt ikke
flere penge, siger Stefam Ploog, leder
af amtsdistriktsforvaltningen.

PÅ Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig
markerer man Peder Hiort Lorenzens
218 års fødselsdag med en fest. I ste-
det for at uddele legater m.m. i år har
man valgt at bruge de 10.000 kr. til for-
del for nye legeredskaber og legetøj.

25.

LAUSENIANA-koncerten i Harreslev er
udsolgt allerede uger forinden. Også i
år igen er koncerten med »slyngelø-
kestret« alle tiders oplevelse for de
over 700 fremmødte. Solisten Nina
Pavlovski, sopran, tager folk med
storm.

I SCT. Jørgen danske Kirke i Flensborg
er der en velbesøgt koncert med Kåre
Gade & Gry med nye danske salmer.

KARL-August »Kalli« Greffrath, Husby,
dør på sin 73 års fødselsdag.

DOROTHEA Christensen, Flensborg,
dør 98 år gammel.

26.

INGEBORG Thomsen, Kobbermølle,
dør 74 år gammel.

HANS Jørgen Jepsen dør 85 år gam-
mel.

27.

VOR avis skriver, at flere danske syd-
slesvigere, der har søgt dansk indføds-
ret, skulle bestå indfødsretsprøven,
selv om de ifølge integrationsminister
Birte Rønn Hornbech og hendes rund-
skrivelse desangående til politimestre-
ne i Danmark er fritaget for det. I cirku-
læret om prøven står der ikke noget
om fritagelsen.

VOR avis præsenterer det nye solarvarmeanlæg på Christianslyst og betegner det som forbilledligt for andre SdU-institutioner og mindretalsinstitutioner generelt.

VED Harreslev banegård mindes 150 mennesker ofrene for nazihæredømmet i Tyskland - som i hele Tyskland. Blandt de 150 er landdagsmedlem Anke Spoorendonk og borgerforstander Heinz Petersen.

LYKSBOG SSF-distrikt får ny formand i Lis Bewernick, der afløser Anja Dürkop i det 239 medlemmer store distrikt. LYKSBOG SSW-distrikt med sine 62 medlemmer kan for tredje år i træk ikke finde en formand. Nu overvejes en fusion med nabostridistriktet Munkbrarup.

LARS N. Henningsen fra Arkivet/ Studiefællesningen på Dansk Centralbibliotek, og Broder Schwensen, Flensburger Stadtgeschichte, præsenterer deres fælles program for Flensborg Bys 725 års jubilæum i år. Der er planlagt arrangementer og udgivelser og en internetportal.

28.

VOR avis opsummerer SSW-basis' holdning til en deltagelse i forbundsdagsvalget: Nej tak lyder fra Tønning og Slesvig, og også landdagsmedlem Lars Harms er nu imod - ikke mindst p.g.a. den finansielle side af sagen.

VOR avis melder om flotte aktiviteter i Holtenå SSF-distrikt og nu over 100 medlemmer. Formand Helga Balbierski genvælges.

VOR avis melder også om levende debat på Sdr. Brarup SSWs generalforsamling om SSWs deltagelse i forbundsdagsvalget. Der er nu to i kommunerådet, og formand Karen Rettig blev genvalgt.

ENDELIG melder vor avis, at Vanderup SSF og SSW har genvalgt Peter Sindberg som SSF-distriktets formand og Bodil Meyer som lokal SSW-formand. Hun går ind for, at SSW bør tage chancen for at få et mandat i forbundsdagen ved valget i september.

KARIN Necker efterfølger Tove Hinriksen som formand for DSH Aktive Kvinder i Slesvig.

ESTRID Laura Marie Ried, Skanderborg, dør.

29.

VOR avis skriver fra generalforsamlingen i Vidingherred SSF, at distriktet vil videreudvikle sit gode samarbejde med UF. Annelise Dumstrei genvalgte til formand. Medlemstallet er steget med seks til 92.

VOR avis skriver endvidere fra generalforsamlingen i Tønning SSF, at formanden Manfred Conrath var gået i utilfredshed, så man valgte ny formand i Hanne Andersen.

I TØNNING SSW har Kristian Buhrkal overtaget formandsposten efter Ernst-Uwe Baum, der fortsætter som gruppeformand for SSW i byrådet, skriver vor avis.

OGSÅ fra generalforsamlingen i Dannevirke SSW beretter vor avis. Her var formand Jürgen Jessen ikke mødt op, så man fik valgt en efterfølger i Jörg Gustafson, der fik en næsten helt ny bestyrelse af samarbejde med. Her er 25 medlemmer; nye ansigter efterlyses. Distriktet går ind for en fusion af SSW Flensborg Amt og Gottorp Amt.

IFØLGE vor avis blev der berettet om et aktivt år på Rendsborg SSF-distrikts generalforsamling, hvor formand Jens Kruse blev genvalgt. Medlemsfremgangen er på 10, så man nu er 268 medlemmer. Fyldigere materiale op til f.eks. jazzkoncerter efterlystes.

SSFs informationsblad KONTAKT skriver, at SSF-distrikt Munkbrarup for første gang og med succes gennemførte en nytårsbrunch i Oksbøl Forsamlingshus. 20 medlemmer hyggede sig sammen med 22 venner fra venskabsforbindelsen i Alinde/Viuf i nogle timer.

SSF-bladet skriver endvidere, at Flensborg danske Journalistforening har fået egen hjemmeside på www.flensborg.minisite.dk

FRANZ Dittrich, Skovby, runder de 60.

29./30.

SSF inviterer til koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester, fhv. chefdirigent Niklas Willén og sopranen Agnete Munk Rasmussen i Nibøl Kristkirke og Husumhus.

29./1.

EN gruppe unge MBUere, TenSingere drager til Grenå-egnen for at fortælle jævnaldrende om Sydslesvig, synge og lave musik. Det bliver eb festlig weekend.

30.

VOR avis skriver, at mindretalsunionen FUEF markerer sit 60 års jubilæum med en kongres i Bruxelles i september. Præsident Hans Heinrich Hansen anser det for FUEFs væsentligste arbejde, at de forskellige sprog i Europa bevares.

VOR avis skriver også fra Lyksborg SSWs generalforsamling, at SSW organisatorisk ligger i ruiner i byen, men at de tre SSWere i byrådet er særdeles aktive, selv om de sammen med SPD og en vælgerliste ikke kan hamle op imod CDUs absolutte flertal på 10 af 19 mandater.

I VOR avis præsenterer Babsy Jørgensen, Husum, sin dansk-tyske børnebog »Du, Gud, der er noget, jeg gerne vil spørge dig om«. Den er udsendt på Ihler Verlag Husum.

HERBERT Gregersen, Flensborg, dør 90 år gammel.

31.

VOR avis melder om, at Dannevirke SSF har pladsproblemer på Danevirkegården: Museet har brug for så megen plads, at der ikke rigtig er plads for distriktets 60 medlemmer inkl. medlemmerne fra Krop, når de mødes. Adgangsforholdene på første sal gør det vanskeligt for de ældre at møde op. Formanden Silke Gustafson genvalgte.

OVER 400 mennesker hædrer generalsekretær Peter Iver Johannsen, Bund

deutscher Nordschleswiger, ved dennes afskedsreception i Aabenraa.

FEBRUAR 2009

1.

PASTOR Anita T. Esbjørn indsættes i sit nye embede i Midtangel danske Menighed ved en gudstjeneste i Freienwill med efterfølgende samvær i Satrup Danske Skole.

SKOLEORENINGENS medlemsblad Fokus får ny medarbejder i Thomas Wiltrup, lærer ved Jes Kruse-Skolen i Egernførde. Journalist Klaus Nielsen fortsætter som redaktør og intensivere arbejdet med foreningens nyheds-tjeneste og hjemmeside.

A.P. MØLLER Skolen i Slesvig består sin badmintonprøve, idet SdU afvikler sit pladskrævende seniorstævne dér til alle involveredes tilfredshed.

2.

VOR avis skriver, at Grænseforeningen modsat tidligere forlydender fortsat leder statspengene til Sydslesvig - dog i euro, idet staten selv veksler fra kroner til euro og derved p.g.a. en bedre vekselkurs sparer 160.000 kr. Om ordningen fortsætter, vides ikke endnu.

LILLIAN Boutté og Burich-L'Etinne New Orleans Ensemble giver en offentlig koncert i Trefoldighedskirken i Slesvig, tilrettelagt af SSF.

VOR avis skriver, at SdUs styrelse ikke bakker op om SSWs eventuelle stillen op til forbundsvalgvalget.

DANSK Sundhedstjeneste annoncerer efter en ny overlæge pr. 1. juni, idet Gunhild Cordesen går på pension efter knap 20 års virke dér.

BARRY Rose, Vesterland, dør.

3.

FLENSBORG-Biffen åbner en ny sæson med Peter Flinth's korsridder-film »Arn II - Riget ved vejs ende« i (biograf)salen på Flenborgus.

VOR avis melder fra Store Solt, at SSF-

distriktet har fået ny formand i Monika Jansen som afløser for Gertrud Schröter, og at SSW har fået ny formand i Gisela Schmidt efter Bruno Wöhlk. De to afgående plus fhv. kasserer Theodor Stöcks samt fhv. bisidder Heike Wöhlk fik SSFs sølvnål.

I ANLEDNING af 10 års dagen for forbundsrepublikkens tiltrædelse til Europarådets sprogcharta siger SPD-landdagsmedlem Rolf Fischer, at støtten til mindretalsprog er af eksistentiel betydning for mindretallene. SSW-landdagsmedlem Anke Spoorendonk understreger, at der påhviler public service-medierne i Tyskland et stort ansvar ved ikke at servicere mindretallene på bl.a. dansk og frisisk.

ALFRED Diederichsen, Sdr. Løgum, dør 76 år gammel.

4.

LÆRERE fra Danmark og Sydslesvig mødtes på Christianslyst på foranledning af Grænseforeningen, skriver vor avis. I denne omgang gjaldt det afkodningen af matematiske trekster, som børn fra 5./6. klasse ofte har svært ved at forstå - uanset om de er almindelige elever i skolerne i Danmark, indvandrerbørn eller danske sydslesvigere.

DANSK Skoleforening for Sydslesvig præsenterer det undervisningsmateriale »Vi bor i Sydslesvig«, som Karen Margrethe Pedersen fra Institut for Grænseregionsforskning ved Syddansk Universitet igenem otte år har produceret sammen med en række lærere. Det skal primært bruges af lærere og elever i 5.-6. klasserne på de danske skoler i Sydslesvig.

DEN Danske Skueplads prøver kræfter med PHs provokationer og kritik ved en yderst velbesøgt forestilling på Flensborghus, inviteret af SSF.

VOR avis skriver, at det østfrisiske mindretalsparti »Die Friesen« i Nedersaksen gør krav på fritagelse fra 5 pct. spærreklausulen - uden at det vækker den store sympati hos landdagspartierne i Hannover. Ved landdagsvalget

2008 fik »Die Friesen« 10.000 stemmer, hvilket i givet fald ville have givet dem et mandat. 23.000 stemmer svarer normalt til 5 pct. Partiet henviser i sin argumentation til SSWs fritagelse, og også forbundsregeringens mindretalskommitterede har sagt god for deres fritagelse som et nationalt mindretalsparti. Får »Die Friesen« et nej til en valglovsændring i Nedersaksen, vil de gå rettens vej.

GITTE Gajo dør 44 år gammel.

5.

PÅ SSF-distriktet Skt. Peter-Ordings generalforsamling genvalgte formand Angelika Hesselbarth og næstformand Dirk Hansen, skriver vor avis.

PÅ SSF-distrikt Askfelts generalforsamling genvalgte formand Gisela Engel, skriver vor avis. Folkfestivalens succes fra sidste år med lokale danske som tyske bands søges gentaget i år. Den lokale SSW-formand Jan-Christian Schlüter roste den fantastiske valgkamp, distriktet havde ført men beklagede, at der kun er 9 SSW-medlemmer mod 148 i SSF. SSF og skoleforeningen søges om et nyt gulv til gymnastiksalen.

PÅ Læk SSF-distrikts generalforsamling kritiseredes de tavse medlemmer for ikke at møde op til debattmøder og f. eks. for ikke at tage stilling til SSFs foreslåede vedtægtsændringer. Aflysning af nogle gode arrangementer beklages; og formand Ralf Hansen genvælges.

FORMANDEN for SSF i Tarp, Morlyn Albert genvælges til formand på generalforsamlingen. Der meldes om et aktivt år med mange gode arrangementer - især også for børnefamilier, fint samarbejde med de andre foreninger og en lille medlemsfremgang. Også den ihærdige og aktive SSW-distrikts- og -gruppeformand Franz Pahrman genvælges. SSF-landsformand Flemming Meyer slår et slag for opstilling til forbundsdaysvalget - hvis mindretallet står sammen om det.

EFTER generalforsamlingen i Sydslesvigs danske Kunstforening på Flensborg Bibliotek, som Dansk Centralbiblioteks lokalafdeling i Flensborg nu hedder, åbnes udstillingen med værker af Sten Børsting (keramik) og Adam Gabriel (maleri).

16-ÅRIGE Nadja Vanessa Nomi-Golzar, Jes Kruse-Skolen i Egernførde, får dette års Jens Jessen-medalje for sin evne til at lytte til og hjælpe sine kammerater. Medaljen overrækkes af næstformand Svend Aage Clausen, Sønderborg Grænseforening.

JULIANE Reiser-Detert, Follervig, dør 85 år gammel.

6.

OVERSØ-slaget mindes for 145. gang - denne gang med en stor delegation østrigere. »Marchen« arrangeres af stamkomiteen af 1864 i samvirke med SSF.

AKTIVITETSHUSET præsenterer »sydslesvigs radio«, sydslesvigsk tv på internettet, i samarbejde med SdU og SSF samt Offener Kanal Flensborg.

SSF Gottorp Amt afvikler sit traditionelle nytårsstævne med hygge, god mad, fin underholdning og dans i Gammellund kro.

KONGELIG underholdning på Flensborg teater: SSF og Det kgl. Teater inviterer til det 2400 år gamle stykke Ifigenia i Aulis - og det er fortsat aktuelt.

150 er med til Friisk Foriiningens vinterfest i Langhorn.

7.

SKOLEFORENINGENS medlemsblad Fokus skriver, at List Danske Skole og Garding Danske Børnehaven er lukningstruede p.g.a. for lavt børnetal og dystre fremtidsudsigter.

FOKUS præsenterer endvidere nyt undervisningsmateriale om Sydslesvig til brug i fagene dansk og historie samt til tværfaglig undervisning, så eleverne får mere viden om mindretallets historie, kultur, sprog og identitet. Bag udarbejdelsen står Karen Margrethe Peder-

sen fra Institut for Grænseregionsforskning ved Syddansk Universitet i samarbejde med skoleforeningen.

50 fra hele Sydslesvig følger interesseret forelæsningserne på Valsbølhus, Højskoledagene, arrangeret af Dansk Kirke i Sydslesvig.

SVEN Lekkat, Flensborg, dør 74 år gammel.

8.

GERHARD Wilhelm Müller, Flensborg, dør 82 år gammel.

9.

EN ÆRA slutter, da SSF-distrikt Oversø-Frørups formand gennem 37 år, Willi Hansen, trækker sig. Han efterfølges af Christina Strunz-Ewel. Medlems-tallet på 110 er stabilt.

PÅ SSW-distrikt Oversø-Frørups generalforsamling samme aften vælges Thorkild Lorenzen til ny formand og efterfølger for Hans Heinrich Johannsen, der fraflytter kommunen.

MARATON på en ny måde oplevede 65 børn fra 4.-7. kl. fra hele Sydslesvig på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig, da SdU indbød til oplevelsesrig og spændende maratonnat, skriver vor avis.

DANSKE film i Sydslesvig til overkommelige priser og højaktuelle; vor avis fokuserer på den perlerække af danske filmklubber, der har etaleret sig rundt omkring i det sydslesvigske.

HARRY Freundlich, Harreslev, runder de 60.

10.

VOR avis skriver fra Sydslesvigs danske Kunstforeninges generalforsamling, at kontingentet sættes kraftigt op, så foreningen får lidt mere råd. Formand Hans Jessen oplyste, at det rekordstore tal på 12.000 mennesker så Grønlands-udstillingen i Slesvig til den danske kulturuge. Inge Suppras og Erik Fredens genopstillede ikke til bestyrelsen, der fortsat har Hans Jessen som formand.

SLESVIG Filmklub viser »Oh Happy Da-

ys« på A.P. Møller Skolen. Bag klubben står SSF og de danske menigheder i byen.

11.

DANSK Skoleforening modtager besked fra Kiel om, at den får bevilget 2,1 mill. euro fra konjunkturprogrammet.

DANMARKS trubadur Sebastian giver koncert på Flensborghus, trods svigende stemme p.g.a. en forkølelse, inviteret af SSF Flensborg By.

FRA Skovlund-Valsbøl SSW-distrikt lyder et rungende ja til SSWs opstilling til forbundsdaysvalget, skriver vor avis.

SSW i Strukstrup anbefaler at bruge kræfterne lokalt, skriver vor avis.

PÅ Strukstrup SSF/SSWs generalforsamling understregede formanden Niels Møller, der blev genvalgt begge steder, det fine samarbejde med alle foreningerne samt nabodistrikterne Mårkær og Bøglund, skriver vor avis.

ANNI Wehlitz, Kappel, fylder 85.

VOR avis skriver, at Henning Nielsen, Ydby/Vestervig, tidl. Flensborg, er død 84 år gammel.

12.

KEJTUM SSF-distrikt ønsker ikke sammenlægning med andre distrikter på Sild, men bestyrelsesmedlem Peter Petersen vil forsøge at starte en gruppe aktive pensionister hen over distriktsgrænserne. Inge Bennör blev genvalgt som formand.

OGSÅ Kejtum Husmoderforenings formand Erika Henningsen genvalgtes.

HERBERT Braun runder de 80.

13.

PÅ SSF-distrikt Satrup/Havetofts generalforsamling kritiseres SSFs top for at ville tvinge vedtægtsændringen igennem. Formand Guido Petersen genvælges.

65 deltager i Rendsborg SSFs vinterfest i Borgsted.

DRAGE-Svavsted afvikler alle tiders »grønne fest« med utrolig flot danseopvisning ved kvinder fra regionen.

60 unge finder vejen til Læk Danske Skole, hvor SdU arrangerer valentinsdisko for eleverne fra 7.-9. kl.

WILHELM Klüver, Flensborg, runder de 80.

14.

SIDSTE års spejderhjælp gav 2.000 euro til børn i Kenya, oplyser en af initiativtagerne fra spejderne i Bredsted, Karl-Ole Steenild til vor avis.

15.

SSF må flytte Folketeatrets friske og fornøjelige familieforestilling »Odysseus' Eventyrlige Rejse« fra Læk til Duborg-Skolen i Flensborg p.g.a. byggearbejder på hallen vestpå.

NADINE Hansen (32) tiltræder officielt som leder af Skovlund Danske Børnehave, hvor hun afløser Dagmar Arendt, der efter 30 år går på pension.

GERDA Schmall runder de 75.

EMILIE Buur, Flensborg, tidl. Sønderbrarup, dør 87 år gammel.

16.

SdU og Dansk Centralbibliotek støttes med midler fra INTERREG-puljen »Kulturbroen«. SdU får penge til rockfestivalen Dockyard i Flensborg, biblioteket til en nordisk forfatterturné sammen med Nordisk Informationskontor og Kulturbüro Flensborg.

TO SSW-amter siger nej til at tage til Berlin: Amtsstyrelsen i Nordfrisland SSW og SSW-medlemsmødet i Rendsborg-Egernførde ønsker ikke, at SSW opstiller til forbundsdaysvalget.

NIBØL SSF-distrikt genvælger bl.a. sin formand Kirsten Tychsen Hansen og glæder sig over god foreningsaktivitet.

HANS Jørgen Henningsen, Tønder, tidl. Aventoft, fylder 80 år.

17.

VOR avis skriver, at akademiingeniør og lektor Jes Vollertsen, tidl. Lyrskov, er udnævnt til professor i miljøteknologi ved Aalborg Universitet.

JOHANNES Bischoff, Velt/Follervig, fylder 70.

WERNER Görns, Langsted, fylder 65 år.

18. RIGSREVISIONEN offentliggør sin rapport om tilskuddet til det danske mindretal og kritiserer bl.a. Undervisningsministeriet for at have for lidt styr på, hvad bevillingen går til. Revisorerne anbefaler, at Sydslesvig-bevillingen lovfæstes. Fra sydslesvigsk side fremhæves, at man gerne ser, at Fem-/Seksmandsudvalget fortsætter, så bevillingen ikke blot administreres af ministerielle embedsmænd. Statsrevisor Mogens Lykketoft mener på baggrund af Rigsrevisionens rapport, at Grænseforeningens pengeformidlings-rolle er udspillet.

EFTER 22 år i bestyrelsen stopper formanden for Sprogforeningen i Sydslesvigs formand Signe Andersen. Lisbet Mikkelsen Buhl tager over.

PÅ et informationsmøde ved Region Sønderjylland-Schleswig præsenteres tilskudsmuligheder til grænseoverskridende kulturarrangementer - også arrangeret af det danske mindretal i Sydslesvig.

SSF og SSW Flensborg By kalder 60+ generationen til »kaffemøde« på Flensborghus for med faglig bistand at informere om det at holde sig sund.

WILLY Egmosse Trio giver jazzkoncert på Amtmandsgården i Rendsborg, arrangeret af SSF.

FORMAND Pia Persson tager endnu en tårn i SSF-distrikt Friserbjerg-Rude efter generalforsamlingen. Distriktet vil fortsætte alene, men satser derudover på et bredt samarbejde over distriktsgrænserne. Efter 30 års medarbejde takkede Mucki Kvist nej til genvalg til bestyrelsen.

19.

UNION-Bank i Flensborg melder om et overskud på 725.000 euro efter skat i 2008. En forsigtig udlånspolitik koncentreret på lokalområdet og undgåelse af internationale risici har givet bonus for andet år i træk. Ordførende direktør Volker Andersen er yderst tilfreds.

INVITERET af SSF spiller Folketeatret

»The Playboy of The Western World« på Husumhus

SSFs medlemsblad KONTAKT præsenterer SSFs og Grænseforeningens fælleskursus på Højskolen Østersøen i Aabenraa 13.-14. marts med GFs kredsforeninger og SSFs amter/distrikter som målgruppe. Emnet er samarbejde. KONTAKT præsenterer også det nye musiktiltag i det sydslesvigske sydvesthjørne: Ejderstedkoret, der får premiere ved Ejdersted SSFs grønålsfest dagen efter.

KAPPEL SSF starter på en frisk efter to år uden bestyrelse. Sanne Wiese vælges til formand, og hun fokuserer på et bredt samarbejde i og udenfor Kappel. PRIS-Klaustorp SSF melder om regelmæssig og solid mødeaktivitet og genvalgte Hauke Paulsen som formand, skriver SSF-bladet KONTAKT.

SSW i Harreslev siger nej til, at SSW opstiller til forbundsdaysvalget.

PETRA og Hermann Tychsens Mindelegat blev overrakt Ann-Katrin Stein i 11. årgang på A.P. Møller-Skolen i Slesvig for trofasthed overfor sine ferieværter, skriver vor avis.

VOR avis portrætterer 75-årige Peter Petersen fra Jaruplund. Han har i 46 år passet bl.a. det danske Sankelmarkmindesmærke og vil gøre det i fire år endnu. Han har taget over efter bedstefaderen, og regner med, at en af sønnerne vil tage over efter ham, hvis ellers Forsvarskommandoen ønsker det.

20.

DANSK Centralbibliotek indvier sit nye indgangsparti og Nordisk Informationskontors indflytning officielt.

SSF inviterer til flot koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i Flensborg. Solist er klarinettist Troels Torstein, dirigent Vladimir Ziva.

ET flertal i SSF-distrikt Centrum i Slesvig indvilger i at fusionere med Slesvig Nord.

SCT. Jørgen-Mørvig SSF-distrikt gen vælger sin formand Lars Nielsen. Nogle medlemmer giver udtryk for, at SSFs

landsmøde bør boykottes, fordi SSFs top vil genfremstille en strandet vedtægtsændring. Resultatet er, at det nødvendige antal delegerede ikke kan navngives.

PÅ SSW-distriktets generalforsamling genvælges Christian Dirschauer som formand. Mens han gerne vil forsøge vejen til Berlin, viste medlemmerne sig at være imod.

TARUP SSF og SSW genvælger sine formænd i Jörg Braun og Thore Jensen, der begge beretter om livlig og alsidig aktivitet. SSWerne er imod, at SSW opstiller til Berlin; og Uwe Jacobsen, der takker nej til at fortsætte, får tak for utallige års indsats.

21.

PÅ SSW-distrikt Flensborg Nords generalforsamling genvalgte Erich Seifen som formand, skriver vor avis. Distriktet er modstander af en opstilling til forbundsdagsvalget. SSW Nord vil fremover holde generalforsamling sammen med det nyskabte SSF-distrikt Flensborg Nord.

FRISERNE fejrer deres store vinter-farvel-fest, biike-afbrændingen med efterfølgende fest.

SEBASTIAN Hackert, Flensborg, dør 32 år gammel.

22.

ERIK Haunstrup Clemmensen, Brydegård på Fyn, dør 88 år gammel.

FRANTS Holm, Frørup, dør 89 år gammel.

23.

RENDSBORG-Bydelsdorf SSW får ny formand i Inga Knudsen Lausen efter Tina Wohlgehagen. SSW-arbejdet i byen roses; og der er to SSWere i byrådet.

HANNE Eder, Flensborg, slås til Ridder af Dannebrog af generalkonsul Henrik Becker-Christensen på majestætens vegne på Dansk Generalkonsulat i Flensborg.

HORST Schoop, Kolding, tidl. Flensborg, fylder 75 år.

24.

SSWs Hovedudvalg siger nej til Berlin efter to timers ihærdig debat: 16 stemmer nej, 6 stemmer ja.

DET altoverskyggende emne på Fælleslandboforeningen for Sydslesvigs generalforsamling er den verdensomspændende finanskrise, der også rammer landbruget. Kun store bedrifter vil overleve, siger formand Bo Hallberg. SSW-landdagsmand Lars Harms efterlyser på mødet foreningens konstruktive forslag, så SSW kan hjælpe.

KLAUS-Erik Ramm, Flensborg, runder de 70.

25.

IFØLGE vor avis har SdUs folkevalgte revisorer i årevis blot kunnet følge revisionen fra sidelinjen - uden indblik i relevante informationer. Revisionsfirmaet ønskede ikke indblandingen.

ANKE Spoorendonk er blandt dem, der skal vælge forbundspræsident i Berlin den 23. maj. Hun er nomineret af SPD og valgt af landdagen i Kiel. Hun har meddelt, at hun vil stemme på Gesine Schwan, modkandidat til siddende præsident Horst Köhler.

HATLUND SSF-distrikt har fået ny formand i Michael Martensen. Hittidige formand Jens-Peter Johannsen fortsætter som næstformand, skriver vor avis. Vågeblus-tiderne i distriktet er forbi. Nye aktiviteter og samarbejdet med børnehaver og skole intensiveres. Udo Ehlert fortsætter som formand for SSW-distriktet.

PÅ mødet i Det Sydslesvigske Samråd oplyser skoleforeningen, at den vil søge optagelse i mindretalsunionen FUEF.

26.

FLENSBORG Yacht Club havde et godt år 2008, skriver vor avis fra FYC-generalforsamlingen. Takket være tilskud er økonomien fin, oplyste kasserer Volker

Andersen; og takket være et stigende antal medlemmer, er der behov for en ny bådebro, sagde formand Erich Meerbach.

KULTURPROJEKTET Mindretalsliv får 430.000 euro fra Interreg, skriver vor avis. Der er tale om et enestående dokumentationsprojekt om livet i grænselandet efter 1945. Projektet udføres i et samarbejde mellem mindretal og flertal i grænseregionen.

FLERE medlemmer af skoleforeningens fællesråd mener på det ordinære møde, det er forkert, der afsættes 80.000 euro til foreningens 90 års fødselsdagsfest, mens List Danske Skole p.g.a. vigende børnetal og 150.000 euro driftsomkostninger årligt besluttet lukket af et flertal i rådet.

LANDDAGEN i Kiel drøfter delstatens kulturelle profil på baggrund af en rapport på 325 sider. SSWs Anke Spoo-rendonk bemærkede bl.a., at SSF fylder godt i landskabet med sine 2.700 kulturelle møder og 20.000 besøgende på Danevirke Museum hvert år; og at Dansk Centralbibliotek har 650.000 ud-lån årligt.

DIETER Matthiesen takker nej til at blive genvalgt som SSF- og SSW-distriktsformand i Engelsby efter 40 års engagement i bestyrelsesarbejdet. Lars Erik Bethge bliver ny SSF-formand i Flensborg-bydelen, og Jens Søren Jess ny lokal SSW-formand.

LYRSKOV SSF lægger op til en fusion med Slesvig-Frederiksberg og genvælger på generalforsamlingen Waltraut Andresen som formand. SSW-distrik-tets formand Edgar Lork genvælges li-geledes. Også fra SSWs side lægges op til en fusion.

HILDEGARD Srogosz, Skovby, runder de 80.

RANING Krueger, Flensborg, fylder 50 år.

27.

SSF-distrikt Frederiksberg og Frede-riksberg danske Menighed i Slesvig indbyder til fest for de unge for at præ-

sentere sig selv og gøre de unge inter-esseret i at være med.

HANNA Stahlberg-Hansen fylder 70 år.

28.

DER skrives europæisk museumshisto-rie, da Museum Sønderjylland og Trä-gerverein Deutsche Museen i Sønder-jylland ingår en formaliseret samar-bejdsaftale.

LANDDAGSDIREKTØR Jürgen Schön-ning går på pension og efterfølges af Utz Schliesky (42), finansministeriet.

VOR avis skriver, at de 86 medlemmer af SSF i Gelting-Runtoft-Gulde er til-fredse med arbejdet i distriktet. På ge-neralforsamlingen genvalgtes Heinz-Peter Witt til formand for det lokale SSF. Thomas Voss fortsætter som for-mand for SSW i Gelting-Runtoft, Hol-ger Sothmann som formand for SSW i Gulde.

Per-Arne Hoeg, formand for SSF-dis-trikt Skt. Hans i Flensborg melder på generalforsamlingen om gode, tradi-tionelle tilbud til medlemmerne - især også efter fusionen sidste år med 15. distrikt. SSW-distriktsarbejdet er der fortsat ingen interesse for.

18 **PERSONER** deltager i SdUs kursus i coaching på Flensborghus.

MARTS 2009

1.

DUO Ama Deus giver kirkekoncert i Vanderup, inviteret af SSF og SdU.

2.

VOR avis skriver, at Rødding Højskole dropper forårskurset »Porten til Da-mark« for unge sydslesvigere, idet der ikke har meldt sig en eneste til det. Kurset, der forbereder unge sydslesvi-gere på det danske uddannelses- og arbejdsmarked, er initieret af Grænse-foreningen og støttet af Undervis-ningsministeriet.

SØRUP SSF-distrikt melder om en ny, pæn medlemsfremgang, så man nu er 96 medlemmer. Distriktsformand Maj-

brit Molter melder om gode aktiviteter i et fremragende samarbejde med børnehaven og skole. Formanden m.fl. genvælges. Peter Kaczmierak er ny lokal SSW-formand efter Rolf Meyer, der koncentrerer sig om kommunerådsarbejdet. Tæt op ad SSF-distriktet samarbejdes ligeledes med børnehaven og skole omkring familiearrangementer.

THUMBYS SSF-/SSW-distrikt melder på generalforsamlingen om gode arrangementer og pæn opbakning fra medlemmernes side, skriver vor avis. Formand Volker Bock kritiserede, at SSFs ledelse genfremsætter vedtægtsændringerne på landsmødet 2009. Han m.fl. blev genvalgt.

LANDBRUGSRÅDETS præsident Peter Gemælke besøger danske landmænd i Sydslesvig og bliver overbevist om, at produktionen af biogas er fremtidens løsen også for landbrug i Danmark.

2./3.

DET LILLE Turnéteater giver en række dukketeaterforestillinger for sydslesvigske skolebørn i 3.-6. klasse på Flensborghus med en friskudgave af »Romeo og Julie«, inviteret af SSF.

3.

SSF og SSW er blevet enige om en vedtægtsformulering, der kan bære, når SSFs landsmøde 2009 skal stemme om en ændring af SSFs formålsparagraf, skriver vor avis.

SSF har inviteret Den Rullende Opera til Husum, hvor Donizettis anmelderroste forestilling Rita spilles for fuld udblæsning.

SØREN Kragh-Jacobsen-gyseren Det Som Ingen Ved vises i Flensborg-Biffen i biografalen på Flensborghus.

HEINZ-GÜNTER Hergesell, Flensborg, dør 65 år gammel. Hans efterfølger i SSWs landsstyrelse bliver Mogens Lesch, Nibøl.

4.

MINDRETALSRADET i Tyskland med Dieter Paul Küssner fra SSF og Flem-

ming Meyer fra SSW samt mindretalunionen FUEFs præsident Hans Heinrich Hansen møder forbundskansler Angela Merkel i Berlin. De præsenterer mindretallene for hende, orienterer om deres aktuelle situation og drøfter bl.a. føderalisme-strukturens problematiske indflydelse på mindretalspolitikken i Tyskland.

270 UNGE fra 15 skolekor i Sydslesvig med børn og unge i alderen fra 4. klasse og opefter mødes til stort børnekortstævne under Danmarks Børne- og Ungdomskor på Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg.

VOR AVIS skriver fra et kursus for 30 medlemmer af Hovedstadens Grænseforening på Christianslyst, hvor deltagerne ikke kun drøftede mindretallet i 2009 med fremtrædende danske sydslesvigere men også havde et omfattende besøgs- og underholdningsprogram.

EFTER to år med underskud er bøtten vendt, og SdU kan på styrelsesmødet præsentere et 2008-regnskab med et lille overskud.

5.

INTERREG IV har netop givet tilsagn om 430.000 euro til projektet Mindretalsliv, som en lang række aktører fra begge sider af grænsen samarbejder om for at dokumentere og vise livet i grænselandet efter 1945.

DE 70 SSW-medlemmer i Hamborg og Holsten inviteres til generalforsamling i Hamborg for at vælge en bestyrelse for deres arbejdsgruppe. Også SSF-medlemmerne fra dette ikke-sydslesvigske område er inviteret med, så man kan stå sammen. Det havde Uwe Bruhns og Malte de Grahl fra SSW-arbejdsgruppen Hamborg/Holsten også gjort ved en paneldebat om Femer-broen for en måneds tid siden, arrangeret af Europa-Unionen og handelskamret i Hamborg, hvor de advarede imod, at hvad der er godt for København-Malmö- og Hamborg-Lybæk-området ikke automatisk er godt for Sydslesvig og

grænseregionen. Gruppen mener, SSW kan få 20.000 stemmer i Hamborg og Holsten, hvis det stiller op til forbundsvalg.

SAMARBEJDSRÅDET ved Oksevejens Skole i Flensborg efterlyser en åbent-hedspolitik i Dansk Skoleforening i en skrivelse til styrelsen.

SSF inviterer sammen med Den Jyske Opera til Donizettis Elskovsdrik i Idrætshallen i Flensborg.

SSF-distrikt Centrum-Duborg-Vest fik ny formand i Maureen Hölzl, skriver vor avis. Hun efterfølger Ursula Knorr. Distriktet har 694 medlemmer. Udkastet til nye vedtægter fik en hård med-fart.

EGGEBÆK/Langsted SSF-distrikt over-vejer en fusion med distriktet Tarp hhv. distrikterne Tarp og Oversø/Frørup for at få mere gang i aktiviteterne. Der er 51 medlemmer. Formand Werner Görns genvælges.

KRISTIAN Buhrkal, Tønning, runder de 50.

GERDA Döring, Flensbog, dør 82 år.

MARIE Luise Köster, Flensborg, dør 90 år.

URSULA Ernst dør 71 år.

6.

PÅ SSF-distrikts Harreslevs generalforsamling udtrykte de tilstedeværende undren over, at skoleforeningen lukker List Danske Skole efter 10 minutters diskussion på fællesrådsmødet og vil bruge 80.000 euro på 90 års jubilæet næste år, skriver vor avis. Distriktet har 743 medlemmer, og Manfred Kühl, der fortsætter som formand, anbefalede at tage godt imod de nye vedtægter.

SILD SSW satser på fire mandater i den fusionerede nye Sild kommune, hedder det sig på Nordfrisland SSWs amtsgeneralforsamling i Vesterland. Der er 771 medlemmer. Lars Harms genvælges som amtsformand.

HARRESLEV Amatørscenes unge amatører har hylemorsom premiere på deres nye stykke »Vi som går teatervej-en« på Harreslev Danske Skole.

KIRSA Schneider og Maik Wings bliver gift.

Laurits Kjær Nielsen, Himmerland, dør 73 år gammel.

6.-8.

MOLDENED SSF og Voksenundervisningen inviterer til patchworkkursus med Bettina Andersen i forsamlingshuset, og 15 syglade kvinder deltager med højt humør og lærevillighed.

6.-9.

OVER 100 konfirmander hygger sig omkring samvær og aktiviteter på Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejdes konfirmandlejr på Christianslyst.

7.

PÅ SSWs ekstraordinære landsmøde stemmer de delegerede imod at prøve kræfter med et forbundsvalg. Et knebent flertal vedtager, at debatten om ja eller nej til Berlin ikke automatisk skal køres hvert fjerde år.

SKOLEFORENINGENS formand Per Gildberg betegner det i vor avis som urimelig og uheldig, at skoleforeningens jubilæum og List Danske Skoles lukning kædes sammen. Børn i de danske børnehaver og skoler har krav på pædagogiske og sociale tilbud og udfordringer, og de 80.000 skal bruges på musicalen Peder Pan, der som succesen Snedronningen involverer mange elever fra forskellige skoler i henved et år.

VOR AVIS skriver, at SSW mister et af tre mandater i Agtrup kommuneråd, fordi ingen vil tage over efter Arne Andresen, der overraskende meldte fra.

HOLTENÅ SSW-distrikt melder om tilskud til de danske foreninger, efter at SSW med Antje Danker nu er repræsenteret i Kiel byråd. Rüdiger Schulze vælges til ny formand efter Ulf Balbier-ski, der flytter til USA og fyrer en bredside af mod SSF i Rendsborg-Egernførde Amt, hvor han i amtsstyrelsen har »brugt masser af energi«, som han siger, men hvor nye ideer prellede af på

»amtsstyrelsen, der er en selvherlig klub, hvor Rendsborgs og Egernførdes repræsentanter blokerer for nytænkning«. Nogle dage senere beklager en undrende amtsformand Anne Mette Jensen udfaldet af den ikke-til-amtsstyrelsen-genvælgt, der kun sporadisk deltog i møderne.

FORENINGEN Norden i Sydslesvig holder generalforsamling med foredrag om Slesvigs hemmeligheder ved C.B. Karstoft og det grønlandske kor Ulo. Lars Agaard og hele bestyrelsen fortsætter.

8.
JAN Christensen, Flensborg, runder de 50.

9.
BENTE LÜCK genvælgtes som formand for Nibøl SSW, skriver vor avis. BANGLA Shop i Flensborg markerer 25 års jubilæet med en lille reception over et glas.

10.
PÅ mødet i SSFs hovedstyrelse præsenterer årsmødeudvalgets formand Gitte Hougaard Werner og manden bag årsmødeplakaten 2009, bibliotekar og IT-mand Casper Schack selvsamme og får udelukkende positive reaktioner. SSFs formand Dieter Paul Küssner beretter om, at SSF og SSW er blevet enige om en nyformulering af udkastet til ny vedtægter for SSF.

PÅ Sporskifte SSFs generalforsamling fortæller genvælgt distriktsformand Kay von Eitzen, at Det Danske Hus i dets første år er blevet brugt af 3.150 personer ved mange forskellige aktiviteter. SSW-distriktets formand Birgit Seidler genvælges.

I MEDELBY SSF-distrikt genvælges Gudrun Lemke som formand, mens SSW-distriktet står uden formand, idet Kaj Henken af private grunde ikke ønskede genopstilling.

VOR avis skriver om SSFs børneteater »Om Jonas« ved Teatret Skægspire fra

Odense, der hele ugen turnerer rundt til danske skoler i Sydslesvig. Stykket handler om en teenager og hans forhold til døden.

11.
MODERNE jazz står på programmet, da SSF og SdU inviterer til »jazz på Flensborghus« med Jazz Nord Ensemble.

12.
SSWs landdagsgruppe tager initiativet til en sprogpolitik i Slesvig-Holsten. De andre organisationer i mindretallet præsenteres for et debatoplæg, som man i fællesskab vil tage stilling til, skrives i vor avis.

VOR avis kan berette om, at en ny SSW-Ungdomsgruppe er på vej i Flensborg.

SSF i Munkbrarup melder på generalforsamlingen om 46 møder med 2.058 deltagere og nu 138 i stedet for 131 medlemmer. Formand Niels Wolfsdorf, der også bestyrer Oksbøl Forsamlingshus, genvælges. SSW-distriktet Ves-Munkbrarups formand Gerd Voß genvælges. Her er 30 medlemmer. Marianne Huy rykker ind i kommunerådet efter fraflyttede Irene Ionxis.

SSF-distrikterne Centrum og Slesvig-Nord i Slesvig fusionerer til et distrikt med Kaj-Michael Nielsen som formand.

CHRISTIAN Jacobsen, Jaruplund, runder de 70.

13.
DE DANSKE på vestkysten møder talstærkt op til musikcafé med Tim Lothar Petersen og delta blues i Bredsted.

MÅRKÆR SSF-distrikt genvælgt formand Inge Marie Christen for en ny periode, skriver vor avis. Hun kunne berette om mange målrettede aktiviteter og godt fremmøde.

14.
SSFs og Grænseforeningens fælles kursus i Aabenraa med bl.a. journalist

Flemming Nielsen og museumsleder Axel Johnsen beskæftiger sig med samhörigheden og kommunikation internt og organisationerne imellem. VOR avis skriver, at Kirsten la Cour er valgt til ny formand for Skovlund-Valsbøl SSF-distrikt efter Gudrun Prills fratrådte i utide. SSFs generalsekretær kunne til en vis grad berolige nogle af skeptikerne m.h.t. SSFs udkast til nye vedtægter.

14./15.

DSH Aktive Kvinder har bl.a. trafficking (sexslaveri) på dagsordenen, da de mødes til weekendstævne på Jaruplund Højskole. Emnet var så nærværende og hårdt, at nogle af deltagerne måtte fælde en tåre. Formanden Annet Marie Erichsen kunne oplyse, at foreningen af de fondsmidler, der er tilfaldet den, støtter unge sydslesvigere, der vil på efterskole i Danmark.

15.

LARS Jess (37) tiltræder som leder af Bustrupdam Børnehaven i Slesvig-Frederiksberg.

ILSE Kürstein, Aabenraa, tidl. Slesvig og Flensborg, runder de 80.

16.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester inviterer til gymnasiekoncert i Tyske Hus i Flensborg. Aftenen bliver et tilløbsstykke.

LENA og Mogens Amstrup Jacobsen i Nordsverige får deres førstefødte.

17.

GRÆNSEforeningens generalsekretær Knud Erik Therkelsen og historikerne Rene Rasmussen og Axel Johnsen fejder i vor avis om foreningens rolle og syn på unge sydslesvigeres menings-tilkendegivelser i kronikker f. eks. i Politiken. Er vi på vej fra sindelagt til vægelsind? Og støttes de unge sydslesvigere deri af Grænseforeningen? spørger de to. Debatten går igen igennem længere tid.

VOR avis skriver, at Historisk Samfund for Sønderjylland - Sydslesvigs amtskreds på sin generalforsamling spontant gav 1.000 euro til opbygning af mindretalsmuseet på Danevirke Museum.

SSF i Husby vil bevare de arrangementer, folk er glade for, men ellers gå nye veje, bebuder formand Anja von Oettingen på generalforsamlingen. Distriktet har 80 medlemmer.

WALTER Schneider vælges til ny formand for Dansk Husflidskreds Sydslesvig. Han efterfølger afdøde Jørgen Glüsing. Kredsen har 42 medlemmer.

18.

I BRUXELLES konstituerer Det Europæiske Dialog Forum sig med bl.a. EU-parlamentarikere og mindretalsunionen FUEF som partnere.

VOR avis skriver, at universitetsprojektet Collegium Mare Balticum, samarbejdsprojektet mellem Syddansk Universitet og Flensborg Universitet er droppet. Fyrtårnsprojektet var aviseret af ministerpræsidenten i 2006 og 2007 i København men blev droppet af Interreg. Ministerpræsidenten ser ikke andre finansieringsmuligheder. SSW er yderst utilfreds med ministerpræsidentens holdning i denne vigtige dansk-tyske grænseoverskridende uddannelse.

Region Sønderjylland-Schleswig præsenterer en p-skive, der tilgodeser både de danske og de tyske bestemmelser.

DANSK Lærerforening i Sydslesvig er utilfreds med, at samarbejdsråd ved skolerne iværksætter undersøgelser af (u)tilfredshed med lærerne. Formand Niels A. Nielsen understreger på generalforsamlingen, at når forældre er utilfredse, skal de henvende sig til skoleinspektøren.

VED centralbibliotekets oplæsning i bogcaféen er pastor Jacob Ørsted oplæser.

19.
250 gymnasieelever fra grænselandet medvirker ved SSFs og Sønderjyllands Symfoniorkesters Puccini-aften i Tyske Hus i Flensborg.

SSF-formand Susanne Jansen i Jaruplund-Veding/Sankelmark meddeler på generalforsamlingen, at hun kun lader sig genvælge denne ene gang mere. SSW-distriktets formand Hans-Christian Böwes genvælges.

20.
VOR avis skriver, at undervisningsminister Bertel Haarder i et svar til Statsrevisorerne skriver, at håndteringen af tilskuddet til det danske mindretal i Sydslesvig skal strammes op forvaltningsmæssigt og med en lov.
KAREN Vollertsen, Vejle, tidl. Lyrskov, runder de 80.

21.
DEN lukningstruede Garding Danske Børnehaven får lov til at fortsætte. Den får en ny chance, oplyser skoleforeningens formand Per Gildberg på det ekstraordinære fællesrådsmøde på Jaruplund Højskole - til trods for, at styrelsen efter eget udsagn ikke »fandt ret meget dansk tilbage« i Ejdersted. SSF-distriktsformand Angelika Hesselbarth, Skt. Peter-Ording, pointerer i avisen dagen efter, at man i Ejdersted ikke er mindre danske end andre steder i Sydslesvig. Gildberg siger videre på fællesrådsmødet, at foreningen har travlt med at etablere vuggestuepladser. Pt. er der 65, men snart skulle der gerne være 265.

JØRGEN Svarre og trio giver en fremragende jazzkoncert i Medborgerhuset i Egernfærde, inviteret af SSF.

FULDT hus til SSF/SSW Flensborg Amts forårsfest i Kobbermølle.

FULDT hus også ved gymnastikforening DANs imponerende forårsopvisning med store og små i Idrætshallen i Flensborg.

SKT. Hans SSF-distrikts ældre er traditionen inviteret til hyggemøde med

kaffe og kage på Skt. Knudsborg af knudsbrødrene.

SDU får nyt logo og høster kritik men også ros.

40 FESTSTEMTE mennesker nyder en fire retters gallamiddag i Tinnum og spenderer 3.000 euro til den planlagte multifunktions-tilbygning til List Danske Skole. Der er allerede 110.000 euro på kontoen, oplyser en af ankermændene, pastor Jon Hardon Hansen, Vesterland.

23.
SLESVIG SSW-distrikt med formand Harry Heide i spidsen savner byens danske foreningers opbakning om SSWs arrangementer. Det er ikke nok blot at stemme på os ved valgene, siger han på generalforsamlingen.

STERUP SSF-/SSW-distrikt med formand Brodine Hansen melder - også på 30. år - om trofast aktivitet blandt de 21 SSF- og de 5 SSW-medlemmer

EN AFTEN i Nibøl med evergreens og danske filmperler ved teatergruppen af samme navn, arrangeret af SSF, blev en helt vejjen igennem fuld succes.

DAGNY Dumanski, Flensborg, runder de 90.

24.
SSW på Sild ønsker en køreplan for børnehaven- og skolelukninger, så alle involverede organisationer høres, inden der lukkes hhv. sælges fra.

SSW i Hanved har ingen planer om at fusionere med SSW i Jaruplund. De to kommuner har gjort det, og de andre politiske partier også - men sidstnævnte har ikke ubetinget været en succes, siger formand Kaj Clausen.

MEGET godt fremmøde til Dansk Centralbiblioteks forfatteraften med Thorstein Thomsen og hans roman »Sne på hendes ansigt«.

ECMI-direktør Eva Chylinski taler om europæiske mindretal på et møde i den selskabelige forening Borgerforeningen.

HARALD Piepgras, Slesvig, fylder 60.

LISE Poulsen, født Keuchel, Århus, tidl. Ves, dør 48 år gammel.

25.

VOR avis skriver, at Seksmandsudvalgs-medlemmerne, MFerne Bente Dahl (RV), Lise von Seelen (S) og Søren Krarup (DF) ikke lader sig genp stille ved næste folketingsvalg, men at de gerne vil gøre en fortsat indsats for Sydslesvig f. eks. ved fortsat medlemskab af udvalget.

SSF Kobbermølles formand Werner Matlok kritiserer hovedforeningen for at ville for meget med udkastet til nye vedtægter. Distriktet har 213 medlemmer og genvælger Matlok til formand. MARIANN Bille Petersen, Sønder Brarup, runder de 60.

26.

JYTTE Vester, formand for Skovlund-Valsbøl SSW-distrikts 84 medlemmer, efterlyser på generalforsamlingen flere yngre aktive, og det ønske får hun opfyldt: 19-årige Finn Dahmke vælges ind i bestyrelsen.

TRAUTE Clausen, klubpædagog på Harreslev Fritidshjem, går på pension med grillmad i snevej.

27.

SSF og fhv. rektor Erik Jensen præsenterer posthumt Gerhard Ernsts sidste og tankevækkende digtsamling »Livsplinter« på Flensborghus. Gerhard Ernst døde, mens han og Erik Jensen lagde sidste hånd på værket, men enken Kunigunde og en stor skare venner er mødt op i dagens anledning.

ELKE Christesen, Flensborg, overtager det nordiske venskabsbyarbejde i den stærke Foreningen Norden-afdeling i Husby efter Svend Kohrt, skriver vor avis.

STOR påskebasar på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

I ET læserindlæg i vor avis svarer Sydslesvigsk Selvhjælps formand Georg Buhl på et læsespørgsmål vedr. SSH. Foreningen har fordelt medlemmernes

kontingent til almenyttige formål i Sydslesvig. Det drejer sig om 300.000 euro på 40 år.

SDUs tidligere næstkommanderende Hans-Jørgen Kellner, Harreslev, nu Rens, melder sig efter års pause tilbage på trænerbænken ved at tiltræde som træner for BOV IFs første damehold, skriver vor avis.

27./28.

SSF og SSW Flensborg By arrangerer stor forårsfest med mad, musik og underholdning på Flensborghus.

DANSK Kirke i Sydslesvig inviterer atter til Christianslystmøde med fokus bl.a. på de andre nordiske kirker - især den grønlandske og færøske.

HILDE Andsager dør, 86 år gammel.

28.

DSH - Aktive Kvinder genvælger Inge Lise Møller som deres formand på generalforsamlingen i Slesvig - for en allersidste gang, som hun understreger. Formanden beretter i sin arbejdsberetning om livlig aktivitet og et bredt spektrum af emner.

11 FDF-orkestre fra hele Danmark og Flensborg mødes til koncertstævne på Duborg-Skolen.

KÆR Herred UF's gymnastikopvisning med aktører i alle aldre går op i en højere enhed.

IRMGARD Døssing, Kobbermølle, dør 77 år gammel.

29.

VED kommunalvalget på Sild vælges Petra Reiber til borgmester for den fusionerede nye storkommune. SSW er tilfreds.

30.

GRÆNSEFORENINGEN inviterer hele 13. årgang fra Duborg-Skolen til København i næste uge, skriver vor avis. De unge præsenterer sig som kompetent arbejdskraft og solide sprogkunder men modtager også gode studieråd.

RITA Annelise Erichsen, Flensborg, dør.

31.

UNDERVISNINGSminister Bertel Haarder erkender i et åbent samråd i Folketinget, at regnskabs gennemgangen med Sydslesvig-bevillingen skal være grundigere. Han understreger dog, at hele bevillingen er og altid har været godkendt af Folketinget. Nu vil han forberede en Sydslesvig-lov, der skal gælde fra 1. januar 2010.

VOR avis skriver, at to konsulenter forlader SdU: Børne- og ungdomskonsulent Heide Nielsen går på pension i maj 2010, fritidshjemskonsulent Rolf Küssner søger nye udfordringer pr. 1. september som underviser ved University College Syd i Haderslev.

APRIL 2009

1.

NORDISK Informationskontor og SSW, Sydslesvigsk Oplysningsforbund og Flensborg Bys kvindekonto arrangerer nordisk-tysk konference om den grænseoverskridende kvindehandel. Der informeres om chokerende tilstande tæt på vort daglige liv.

FLENSBORG Amt SSF har stabilt medlemstal på 3.279 og sund økonomi. Amdsformand Peter Kreutzer efterlyser på amtsgeneralforsamlingen mere oplysning om Sydslesvig i Danmark.

SSF og Folketeatret inviterer til »Troid tæmmes« af Shakespeare og musik ved rockgruppen Baal på Slesvig Teater, og publikum kommer - også det unge.

UFFE Iwersen (28) tiltræder som Bund Deutscher Nordschleswigers nye kulturkonsulent.

JOURNALIST Otmar Petersen, Slesvig, har været ansat på Flensborg Avis i 40 år.

2.

SSF Flensborg By får ny formand i Preben K. Mogensen. Maren Schultz trækker sig efter 10 år på posten. Bygene-

ralforsamlingen drøfter udkastet til nye vedtægter.

TINE Bruhn, New York, tidl. Flensborg, og hendes amerikanske kvartet giver alle tiders skønne jazzkoncert på Dansk Centralbibliotek.

PÅ amtsgeneralforsamlingen i Sydtønder SSF understreger SSFs formand Dieter Paul Küssner, at frasalg af danske bygninger - her: skoler - angår alle danske organisationer i Sydslesvig. De delegerede drøfter også udkastet til nye vedtægter, og nogle af dem er stadig ikke tilfredse.

I 90-ÅRET for sydslesvigiske børns ferierejser lancerer Grænseforeningen et pilotprojekt på Fyn, hvor man fremover vil forsøge sig med en uges ophold. Derved, håber man, finder man nye værtsfamilier. Projektets kritikere mener, en uge ikke er nok for børnene til at kunne indleve sig i dansk sprog og væremåde.

VOR avis beretter om SSWs deltagelse som observatører i European Free Alliance EFAs generalforsamling i Barcelona, hvor unge SSWere var af sted sammen med landsformand Flemming Meyer.

VOR avis beretter liv endvidere om, at undervisningsminister Bertel Haarder vil have en løsning på tv-problematikken i Sydslesvig, når de analoge danske signaler lukkes ned med udgangen af oktober. Også hans kollega, kulturminister Carina Christensen skal se nærmere på sagen.

3.

GRÆNSEoverskridende trafikplanlægning og den fremtidige modtagelse af dansk tv i Sydslesvig stod på dagsordenen, da ministerpræsident Peter Harry Carsten var på officielt besøg i København, noterer vor avis. Også SSWs Anke Spoorendonk var med.

4.

LÆRERE ved Dansk Skoleforening får afslag på børnepenge fra »Familienkasse« i Flensborg, fordi de har en

»pensionsordning med den danske stat«. Dansk Skoleforening pointerer, at danske lærere i Sydslesvig ikke er tjenestemandsansatte. Sagen ligger nu hos »Bundesagentur für Arbeit« i Nürnberg.

I EN NY bekendtgørelse åbner delstatsregeringen op for dobbeltsproget byskiltning i Slesvig-Holsten. Bredsted/Bräist skiltes allerede med tysk-frisisk, Flensborg følger efter med Flensburg-Flensborg.

5.
ERIKA Buch, Vesterholt, Vester Ørsted, runder de 90.

8.
LANGFREDAG opføres Poul Sørensens »Otte monologer fra et besat land« i Rolf Leheldts oversættelse til tysk i Oversø kirke.

9.
I SSFs foreningsblad KONTAKT understreger amtsstyrelserne for Husum og Ejdersted amters SSF, at de fuldt og helt bakker Sild SSWs krav om et nyt organ, hvor mindretallet som helhed afgør lukninger og salg af institutioner. EFTER at Dansk Sundhedstjenestes mangeårige sygeplejerske Hanne Schaedla, Ejdersted, er gået på pension, tager Andrea Leonhardt sig af Tønning-egnen og Sandra Fischer af Frederiksstad-egnen, assisteret af Sonja Wulff begge steder.

11.
VOR avis skriver, at den flensborgske sommer-kulturfestival Hofkultur får ny formand i Silke Hinrichsen.

12.
ERNST-Alfred Sibbersen, Flensborg, dør 54 år gammel.
KLAUS Svensson, Flensborg, dør 51 år gammel.

15.
EBBA Strange, Tranbjerg, runder de 80.

HANNO Jensen, Sønderbrarup, dør 67 år gammel.

16.
DEN selskabelige forening Borgerforeningen og Dansk Alderdomshjem markerer sammen Dronningens fødselsdag med en sammenkomst ved Dronningens Eg i institutionens have, kaffe og festtale ved fhv. minister J.K. Hansen.

I EN kronik i vor avis skriver DF-folketingsmedlem Jesper Langballe: »Sydslesvigsk danskhed i de organisatoriske ledende lag er blevet et sæt ideologiske synspunkter i stedet for troskab mod en fælles historie«. Han sætter dermed spørgsmålstegn ved det meningsfyldte i at sende danske skattepenge til Sydslesvig.

I VOR avis opfordrer SSW-politikeren Kaj Clausen, Hanved, mindretallet til at fokusere mere på ældreplejen og bedre arbejdsbetingelser for Dansk Sundhedstjeneste.

DE europæiske mindretals ungdomsorganisation JEV / YEN fejrer 25 års jubilæet ved påske-seminaret i Slovakiet.

17.
NOSPA-sparekassen uddeler 75.000 euro til ædle formål - deriblandt også danske: SdU får penge til en kommende dansk-tysk børneteaterfestival, og Sortevej Fritidshjem, Flensborg Roklub og Nystadens Børne- og Ungdomshus er blandt modtagerne.

MED et sidste spadestik afslutter politikere og mindretal samt sponsorer sinti & roma-projektet Maro Tamm i Kiel - et selvbyggerprojekt, der skal bidrage til dette mindretals integration i samfundet.

18.
GYMNASTEN Astrid Hedtkamp, Tønning UF, får 18. April Fondens ungdomslederpris 2009. Hun er aktiv leder og engageret i SdUs arbejde.

PROF. Per Øhrgaard er udpeget som ny formand for Højskolen Østersøen i Aabenraa.

MARGRIT og Uwe-Jens Ramm, Flensborg, fejrer guldbryllup.

20./21.

FUEF-repræsentanter mødes i Bolzano/Sydtirol for at realisere netværket for flersprogethed og sproglig mangfoldighed sammen med Det Europæiske Akademi samme sted. EU støtter projektet med 500.000 euro.

21.

SDUs styrelse vil fortsat støtte unge sydslesvigeres højskoleophold i Danmark, selv om DGI har nedlagt ordningen, oplyses på styrelsesmødet. Også de folkevalgte revisoreres rolle drøftes: De skal fortsat være ulønnede. SSW-ledelsen vender tilbage fra et informationsmøde i København, hvor man besøgte Folketingets præsidium og Grænseforeningen og drøftede konsekvenserne af Rigsrevisionens kritiske rapport om Sydslesvig-bevillingen og dansk fjernsyns fremtid i Sydslesvig.

22.

DANSK Sundhedstjeneste har et underskud på budgettet 2009 på 454.000 euro og i 2010 på 143.000 euro grundet færre beboere under ombygningen af Dansk Alderdomshjem, konstateredes på generalforsamlingen. PÆDAGOGIK uden grænser, et dansk-tysk grænseoverskridende samarbejdsprojekt omkring handicappedes situation og hverdag, lanceres på teaterskolen i Flensborg.

GOTTORP amt SSWs delegerede siger ja til en sammenlægning af amtsorganisationen med Flensborg Amt SSW. Den 28. siger også Flensborg Amt SSWs delegerede ja til fusionen. På en fælles amtsgeneralforsamling vælges Jan Hundsdörfer til amtsformand.

23.

SSW Flensborg By vælger ny formand og efterfølger for Birgit Seidler med Susanne Schäfer-Quäck og opstiller kandidat til landdagsvalget Med Silke

Hinrichsen. SSW har 1.012 medlemmer i Flensborg.

PÆDAGOGISK medarbejder ved Nationalmuseet Vibeke Mader fyrer op under de unge på Duborg-Skolen, der deltager i skolens og Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde - MBUs kunstprojekt om de syv dødssynder.

FRIISK Foriining får ny næstformand i Ilse Johanna Christiansen, Bredsted. Hun efterfølger Ingwer Nommensen, der er fraflyttet området. Jürgen Jensen Hahn aflægger arbejdsberetningen og genvælges som formand. ANNI Bruhn, Flensborg, tidligere Læk og Egernefærde, runder de 80.

23.-26.

DEN grænseoverskridende folkfestival afvikles i Flensborg og det udvidede opland i syd og nord med omkring 100 koncerter og Aktivitetshuset i Flensborg som central. Medlem af støtteforeningen er SSF.

24.

VOR avis skriver fra generalforsamlingen i TV Syds Støtteforening, at formand Heinrich Schultz glæder sig over, at der nu er 22.500 medlemmer. I 2000 var der kun 13.000. Schultz efterlyser dog flere sydslesvigske medlemmer. WEST Coast Orchestra giver afskedskoncert på Husumhus, inviteret af områdets danske foreninger og institutioner. Orkestret nystartes i Flensborg som Jazzcoast Orchestra senere på året.

MATILDE Dose, Flensborg, fejrer 103 års fødselsdag.

25.

STOR tilslutning til SSF Flensborg Amts traditionelle familiebrunch i Kobbermølle.

HANS Meng-Skolen i Vesterland markerer sin 60 års dag med åbent hus.

FORMANDEN for Historisk Samfund for Sønderjylland Hans Schultz Hansen glæder sig på generalforsamlingen på A.P. Møller Skolen i Slesvig over 500 nye medlemmer på et år.

61 danske guldkonfirmander fra konfirmandårgangene 1956-60 på Sild mødes for at åbne op for gamle minder og gense hinanden.

26.

PÅ Dansk Kirke i Sydslesvigs kirkedag i Slesvig oplyser provst Viggo Jacobsen, at Sønderbrarup Præstegårds finske træbygning ædes op af svamp og på sigt skal erstattes med et nybyggeri. Medlemstallet i 14 af DKS' 22 præstedistrikter er i 2008 faldet med 160, så medlemstallet samlet nu er på 6.431. Men indtægterne er til gengæld stignende. I kirkedagen deltager biskopperne Niels Henrik Arendt og Gerhard Ulrich samt kirkeminister Birthe Rønn Hornbech.

THYRA Lühr og Sven Wamser får deres Emil Tjalfe.

27.

SDU melder gennem vor avis om en aktiv og fuldtegnat familieweekend på Christianslyst.

DET historiske værksted i Lyksborg havde et ligeledes aktivt og velbesøgt weekenkursus i praktisk ler- og træarbejde.

PÅ Rendsborg-Egernførde SSFs amtsgeneralforsamling får Joachim Martin SSFs sølvnål. Amtsforsmand Anne Mette Jensen oplyser, at man har fået 129 nye medlemmer på et år. Vedtægtsudkastet fik også en række bemærkninger med på vej.

28.

DER blev taget ordentlig afsked med sygemeldte amtsformand Lass Erhardsen på Husum Amt SSFs amtsgeneralforsamling. Den nye amtsformand er Lars Sørensen. Af beretningen fremgår, at cafeerne er kommet for at blive. De er bare en succes.

29.

VOR avis skriver, at de danske præster i Sydslesvig nu har fået deres egen forning, Sydslesvigs Præsteforening.

Første formand er Søren Agersnap, Sønderbrarup.

JAZZ på Flensborghus med Christina Dahl Trio. Fuldt hus igen, glæder SSF og SdU sig.

SYDSLESVIGS Selvhjælp SSH fejrer 40 års fødselsdag ved generalforsamlingen på A.P. Møller Skolen. 300.000 euro har selvhjælpsforeningen kunnet uddele til nyttige formål i Sydslesvig i løbet af disse fire årtier. Formand er Georg Buhl, Flensborg.

GOTTORP Amt SSF genvælger amtsformand Franz Dittrich for en to års periode - hans sidste, som han selv siger. I sin beretning advarer han imod, at SSFs arrangementer bliver for elitære. ANNA Marie Holdt, Falster, dør 102 år gammel.

MAJ 2009

2.

60 unge på en vel tilrettelagt SdU-ungdomscamp på Christianslyst deltager i det brede spekter af - også utraditionelle - aktiviteter som qigong, fastfood og stagefight.

SSW-afdelingen i Vestermølle er reddet. Inken Fløge er ny formand, skriver vor avis.

SYDSLESVIGSK Udvalg af 5. Maj 1945 holder generalforsamling på A.P. Møller Skolen. Formand Helge Moosmann oplyser, at udvalget i fjor har uddelt 180.000 kr. til velgørende formål. Efter en mindre medlemsfremgang er der nu 200 medlemmer.

JENS Boddum, lærer med en aktiv fortid i Sydslesvig, er udpeget til ny forstander for Frøslevlejrens Efterskole efter en række år længere oppe i Danmark, noterer vor avis.

I VOR avis oplyses, at Agnes Clausen, Husby, er død.

4.

LYKØNSKNINGER også fra Sydslesvig til Prins Joachim og Prinsesse Marie i anledning af deres førstefødtes ankomst.

DET sydslesvigske Samråd nedsætter et udvalg, der skal udarbejde en kommunikations-strategi, skriver vor avis, så den danske offentlighed får et mere nuanceret billede af det danske mindretal.

GENERALKONSUL Henik Becker-Christensen og ministerpræsident Peter Harry Carstensen er festtalere ved det europæiske akademi Sankelmarks 10 års fødselsdagsfest.

5.

I HUSUM Amt satser de danske foreninger og institutioner på samarbejde - også hen over distrikts- og amtsgrænser - og caféaktiviteter, understregede SSFs amtsformand Lars Sørensen på amtets generalforsamling, skriver vor avis.

HISTORIKER Martin Bo Nørregaard præsenterer sin bog om »Danske sydslesvigere i tysk krigstjeneste 1939-1945«. Udgiver er Studiefælleforbundet.

6.

KRONPRINS Frederik og Kronprinsesse Mary gæster det danske mindretal og Flensborg by ved et fem timers storslået besøg på rådhuset, Duborg-Skolen, Skovgade Børnehaven, Flensborghus, generalkonsulatet og Helligåndskirken. Kronprinsen udtrykker stor respekt for det danske mindretal.

FLENSBORG danske Journalistforeningens 60 års jubilæumsprogram indledes med foredrag om Flensborg Avis («Overleveren») frem til 1945 ved Rene Rasmussen.

ET OMTUMLET år. Således siger SSFs amtsformand i Ejdersted, Kristian Buhrkal på amtsgeneralforsamlingen om afvigte år. Men skoleforeningens luknings- og salgsplaner har også svejset de danske på halvøen sammen.

7.

DUBORG-Skolen får ny folkebåd af A.P. Møller-Fonden. Den døbes »Danmark« og afløser den gamle »Danmark«, forgængerens, der efter 20 års brug er slidt op.

8.

STOR basar i marineskolen i Flensborg, arrangeret af Bundeswehrsozialwerk. Generalkonsulen er inviteret med, og også fra det danske mindretal opstilles infoboder.

ERIKA Brandt, Fanø, runder de 70.

HELLMUTH Gosch, Harreslev, dør 76 år gammel.

9.

A.P. MØLLER Skolen i Slesvig har siden åbningen 1. september 2008 modtaget over 20.000 gæster, skriver vor avis.

IRMGARD og Eske Kjems, Harreslev, fejrer guldbryllup.

11.

VOR avis skriver om skærmydsler mellem bestyrelsen og førsteholdet i Dansk Håndbold Klub Flensborg (DHK). Bestyrelsen får ikke indsigt i holdets regnskaber, fordi det er et selvstændigt anpartselskab (GmbH). Bestyrelsen med formand Rita Möller truede med at trække holdet fra Regionalligaen, hvorpå formanden og hendes familie blev så kraftigt truet, at hun trak sig. Fungerende formand Lars Thorsen prøver at dæmpe gemytterne, indkalder til ny generalforsamling og giver førsteholdet lov til at fortsætte i ligaen. MIKKELBERG åbner majudstillingen med værker af Helga Kristmundsdottir, Island.

LOUISE Schüttrumpf, Flensborg, dør 88 år gammel.

12.

GRÆNSEforeningens opfordring til at forsvare det danske sprog ved EUs institutioner - sendt til spidskandidaterne ved valget i Danmark til EU-parlamentet - fik en lunken modtagelse hos disse, skriver vor avis.

KALUNDBORG Musikskoles kor B er på et flere dages besøg i Ejdersted.

14.

VOR avis skriver, at der er optræk til konflikt i mindretallet, idet skolefor-

eningen vil sælge Klitskolen i Skt. Peter-Ording og Föllervig-skolen, men SSF, der har en brugeraftale om disse ejendomme, er imod, fordi de akgivt benyttes som forsamlingshuse.

FORMANDEN for skoleforeningen, Per Gildberg, beskylder i et læserbrev i vor avis SSFs amtsformand i Ejdersted, Kristian Buhrkal for at være illoyal overfor sin arbejdsgiver, skoleforeningen, når han som SSF-amtsformand kritiserer dens styrelse. Holdningen udløser en del modreaktioner i dagene efter.

SSWs arbejdsgruppe Holsten-Hamborg gæstes af generalkonsul Henrik Becker-Christensen i sømandskirken i Hamborg.

PÅ SSWs amtsgeneralforsamling i Rendsborg-Egernførde roser SSW-landssekretær Martin Lorenzen den lille men kampberedte skare for deres politiske engagement i amtet. Jette Waldinger-Thiering genvælges som amtsformand, og kandidatlisten opstilles.

HERBERT Nielsen, Flensborg, dør 70 år gammel.

15.
SSFs teater- og koncertudvalg inviterer til sæsonafslutning med Vanart på Flensborghus.

SSF Husum og Ejdersted amter inviterer til fælles musikcafé med Max Wolfftrio i Tønning.

ASTRID Nissen, Flensborg, dør 86 år gammel.

15./16.
BÅDE Arkivet ved Dansk Centralbibliotek og Stadtarchiv Flensborg holder åbent hus som en del af Flensborg Bys 725 års jubilæumsprogram.

16.
DANSK Sundhedstjeneste arrangerer en sundhedsdag for alle i Flensborg. SSF Flensborg Amt arrangerer mode- og shoppingdag kun for kvinder på godset Freienwillen.

SAF genvælger landsformand Rüdiger Schulze på generalforsamlingen i Holtenå.

19.
PÅ SSWs hovedudvalgsmøde opfordres de danske organisationer i Sydslesvig og enkeltpersoner til at give deres besyv med om SSWs debatoplæg om en aktiv sprogpolitik i delstaten.

20.
DUBORG-elever og MBU afslutter deres kunstprojekt om de syv dødssynder med rockgudstjeneste i Ansgar Kirke i Flensborg.

HUSUM Danske Børnehaver siger farvel til pædagog Hilde Ivers efter 40 år.

PÅ JES Kruse-Skolen i Egernførde gennemføres en atletikdag med de gode, gamle discipliner.

21.
MINDRETALS-forskningscentret ECMI i Flensborg får til efteråret ny direktør i danske Tove Hansen Malloy, p.t. det europæiske akademi i Bolzano/Bozen. Hun afløser Marc Weller, hvis kontrakt ikke blev forlænget. Tove Malloy bebuder en mere direkte dialog med mindretallene i grænselandet, som ønsket fra politisk side.

22.-24.
250 spejdere fra Dansk Spejderkorps Sydslesvig og 100 vennespejdere fra Danmark fejrer det sydslesvigske korps' 90 års fødselsdag med stor aktivitets-weekend på Tydal.

23.
DE FIRE hjemmehørende nationale mindretal i Tyskland deltager i borgerfesten i Berlin i anledning af forbundsrepublikkens 60 års fødselsdag. Fra Sydslesvig deltager SSF, SSW og frisere.

SSW-landdagsmedlem Anke Spoorendonk deltager i valget af ny forbundspræsident i Berlin med et ubundet mandat, stillet til rådighed af SPD i Slesvig-Holsten.

24.
DEN første barnedåb foretages i Skt. Georgs-Kirken, den lille stavkirke på Tydal: Sandra og Jan-Erik Werth får døbt deres børn Ida Sophie og Cecilia Alina af pastir Ib Nedergaard Christensen, Tarp.

AARHUS Kammerkor er på Sydslesvig-turné - bl.a. i Aventoft.

25.
ELVA Thorup Nielsen, Flensborg, runder de 85.

27.
SLESVIGSK Kreditforening havde et godt år 2008 med et overskud på over 16.000 euro, noteres på generalforsamlingen. H.G. Hansen forlader bestyrelsen efter 28 år og erstattes af Kai Schmidt. Bestyrelsesformand er Hans Uwe Harck, forretningsfører Dirk von Heyer.

STILLE slidere hædres af Hanved Kommune ved borgmester Arthur Christensen. Blandt disse danske Søren Andresen, Hyllerup, og Peter von der Wehl, Gotrupel.

FØRSTE og tredje onsdag hver måned mødes de ældre på Sild i deres nye danske Aktiv Café i Kejtum.

HELENE Lassen, Strukstrup, dør 92 år gammel.

JOHANNES Heinrich Mikkelsen, Brørup, dør.

28.
DANSK Erhvervsforening for Sydslesvig genvælger Gerd Pickardt som formand, og foreningens bestyrelse efterlyser fortsat yngre medlemmer. Lidt sker der i den retning: Ramona Schwarz, Union-Bank vælges ind i bestyrelsen.

SSW i den fusionerede amtsforening Slesvig-Flensborg vælger Jan Hunds-dörfer til ny formand og Gerd Voß til 1. næstformand. Med 1.525 medlemmer er amtsorganisationen SSWs største.

FORFATTEREN Kenneth Bøgh Andersen kommer til Sydslesvig og er i dia-

log med eleverne på A.P. Møller Skolen og Læk Danske Skole.

ELKE Svendsen, Slesvig, »nuller«.

29.
ANTONINA »Toni« Schibsdatt, pædagogmedhjælper i Ingridhjemmet går på pension efter tre års ansættelse dér og 33 års ansættelse i Batterigade Børnehave, der er lukket.

30.
DEN danske regering og Flensborg byråd er enige om, at Istedløven flyttes tilbage til Flensborg.

CHRISTEL Clausen, Flensborg, dør 82 år gammel.

JUNI 2009

1.
HORST Gronwald tiltræder som ny inspektør på Husum Danske Skole.

3./4.
TO mindretals-filmsaftener er planlagt op til årsmøderne - en i Egernførde og en i Flensborg. Der vises en frisisk og en baskisk film.

4.
KULTURMINISTER Carina Christensen præsenterer medieaftalen med en række initiativer, der skal sikre modtagelse af dansk tv i Sydslesvig også efter slukningen af de analoge tv-signaler i Danmark den 31. oktober, for ordførerne fra partierne bag medieaftalen og får deres opbakning. Ministeren kontakter også ministerpræsident Peter Harry Carstensen desangående. Sidstnævnte er glad for dette danske initiativ.

VOR avis har været på Jaruplund Højskole og skriver om de 25 unge fra otte mindretal i Europa, der opholder sig dér og under ledelse af Peter Shannon danner koret Voices of Europe. De øver intensivt og optræder ved årsmøderne i weekenden en række steder - med stor succes.

OGSÅ koncerter med den sorbiske sanger Bernd Pittkunings en række steder i Sydslesvig finder sted i denne uge, skriver vor avis.

SLESVIG-Ligaen overrækker pengegaver på 95.000 kr. til seks institutioner i Sydslesvig: Jes Kruse-Skolen (landsindsamlingen), Ørsted Børnehavn, Hatlund-Langballe Danske Skole, Kobbermølle Børnehavn, SdUs dockyard-festival og Askfelt Danske Skole.

OPERADAG på Jaruplund Højskole med fordrag ved operadramaturg Henrik Engelbrecht og koncert med sopran Frøya Gildberg og pianisten Aurélie Namont.

DET tyske mindretal i Nordslesvig mangler alene i år 2,4 mill. kr. på grund af lønstigninger i Danmark. Budgettet næste år ser ikke bedre ud. Problemet er til drøftelse i landdagens mindretalsudvalg sammen med BDN.

5.

SDU arrangerer en årsmødeoptakt-rockkoncert på Havnespidsen i Flensborg - dockyard-festivalen med lokale, danske og tyske bands: Lazy Rose, Fro-Tee Slips, The Other, Powersolo og Jennifer Rostock.

5.-7.

DE danske årsmøder afvikles i Sydslesvig under mottoet »Nationale mindretal i Europa« ved langt over 40 eftermiddags-, aften og friluftsmøder. Udenrigsminister Per Stig Møller og undervisningsminister Bertel Haarder repræsenterer regeringen i København, og en lang række folketingsmedlemmer med Folketingets formand Thor Petersen i spidsen og repræsentanter for andre samfundsrelevante organisationer i Danmark deltager som talere. Unge fra mindretal i hele Europa medvirker - ikke mindst takket være SdUs indsats. FDF-orkestre spiller, kunstnere underholder, egne kræfter medvirker fra talerstole og på underholdningssiden. Og debatmødet på Flensborghus lørdag formiddag samler atter fuldt hus.

6.

GENNEM vor avis meddeler Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvigs formand Hans Erik Hansen, at tjenestens nye ledergruppe består af - som hidtil - forretningsfører Georg Hanke og centerleder Bodil Bjerregaard-Brocks, Dansk Ældrecenter (tidl. Dansk Alderdomshjem) samt den nyansatte overlæge Karen Fink, ledende hjemmesygeplejerske Kerstin Reich og den ny personalechef Kjestine Dössing.

7.

VALGET til EU-parlamentet foregår uden temperament og tilsyneladende også uden folks store interesse.

FOLKEAFSTEMNINGEN om prinsers og prinsessers ligestilling i det danske kongehus, når det gælder arvefølgen, vedtages med 85 pct.s flertal.

8.

KULTURministeriet og Flensborg By skal aftale nærmere, hvornår Istedløven kan flyttes tilbage til Flensborg, skriver vor avis. Måske allerede i 2012. MARGOT Schubert, Vitsvort, dør.

10.

DANSK Sundhedstjeneste har placeret syv hjertestartere rundt omkring i Sydslesvig: På Duborg-Skolen, A.P. Møller Skolen, Husum Danske Skole, Jes Kruse-Skolen i Egernførde, SIF-pladsen i Slesvig, Idrætshallen i Flensborg og på Flensborghus, skriver vor avis. To har tjenesten selv finansieret, fem er blevet anskaffet med midler fra den opløste Sønderjysk Fonds Legat.

FREDERIKSKLUBBEN i Aabenraa inviterer den selskabelige forening Borgerforeningen i Flensborg på tur til Gråsten slotshavn og -kirke.

NORBERT Lammert, forbundsdayspræsident, gæster Sydslesvig på valgkampsturné og ser bl.a. på Danevirke Museum og voldanlæg.

A.P. Møller Skolens sommercafé står helt i kunstens tegn. 400 møder op for at nyde elevernes kreative evner, når

det gælder musik, kunst og oplæsning af digte.

11.

KNUDSGILDET i Flensborg hædrer æresbroder Prins Henrik på dennes 75 års fødselsdag med bl.a. afsløring af hans nye våbenskjold, designet af knudbroderen og kunstneren Siegfried Fuhrmann.

12.

I VOR avis lufter Anette Jensen fra Nordisk Informationskontor planerne om en nordisk litteraturfestival i grænselandet i 2010. En forsmag får folk allerede i november 2009 ved et nordisk forfatterstævne med fire kvindelige nordiske forfattere og det færøske kor Mpiri.

UNION-Bank i Flensborg afvikler sin generalforsamling med synlig tilfredshed. Man klarede sig selv i 2009, har en likviditet langt ud over lovens krav og en fin kundeudvikling. Tilsynsrådets formand er Mogens Therkelsen, Padborg, ordførende direktør Volker Andersen.

65 UNGE fra Læk og omegn deltager i SdUs sommerparty i Læk med alskens underholdning og fed musik.

13.

VOR avis skriver, at SdU er klar med over 100 deltagere i årets fire dages landsstævne i Holbæk i begyndelsen af juli.

VANDERUP Danske Skole fylder 60, og der er stor fødselsdagsfest for børnene og snakke-komsammener for de voksne.

14.

PÅ Arkitekturens Dag i Slesvig-Holsten præsenteres 38 projekter for offentligheden - blandt disse A.P. Møller Skolen i Slesvig.

KLAUS Locher dør, 74 år gammel.

15.

ELSE Christansen, Slesvig, fylder 75 år.

15./16.

SEKSMANDSUDVALGET er på besigtigelsestur i Sydslesvig - i år centreret om organisationer og institutioner i Flensborg.

16.

PROVST Viggo Jacobsen, Dansk Kirke i Sydslesvig, er i år den sydslesvigske præst, der har fået bevilget studieorlov frem til 1. oktober, skriver vor avis. Hans stedfortræder i perioden er pastor Jacobd Østved, Flensborg.

EN skoleklasse fra Jes Kruse-Skolen i Egernførde på lejrskole i Holland kom ud for lidt dramatik, da deres skib vædrede en bro, men ingen menesker kom til skade ved uheldet.

AUGUSTE Meggers, Slesvig, dør 78 år gammel.

17.

PÅ Bredsted Danske Skole tager 165 små og større vikinger på cykel- og vandretur til Tydal. Vikingeprojektet »Kord for en hammer« er i gang.

TO studievejledere på charmetur fra Aarhus Universitet orienterer A.P. Møller Skolens ældste elever om studiemulighederne.

MUSIKTALENTET Ann Kristin Muerköster fra Syslesvig studerer ved Vestjysk Musikkonservatorium og fik hjælp fra Oksevejens Skoles elever i Flensborg, da hun fik topkarakter til sin mestereksamen. De 19 elever komponerede og improviserede musik til Johannes Kirkegaard's digt »Juni-akvarel«, skriver vor avis.

18.

FORMANDEN for Seksmandsudvalget, Kim Andersen, går ind for, at mindretallet får lov til at komme med inputs, inden Sydslesvig-loven vedtages, skriver vor avis.

SSW indleder en kampagne mod planerne om et underjordisk CO2-lager i Sydslesvig, skriver vor avis. Der er stor folkelig modstand mod projektet, også lige så stille fra andre politiske partier.

EN ENIG landdag i Kiel drøfter på SSWs foranledning tilskud til mindretalsunionen FUEF. Ministerpræsidenten opfordres til at presse på i Berlin, så også forbundet yder støtte. Slesvig-Holsten støtter FUEF med 20.000 euro årligt - snart med 25.000 euro.

19.

2008 var et godt år, men nu rammer krisen, oplyser Flensborg Avis A/S' chefredaktør og adm. direktør Bjarne Lønborg på aktionær-generalforsamlingen. Abonnement-tallet er ganske let stigende. Bykontoret i Flensborg er etableret. Trykkeri- og annonceomsætningen er god. E-avisen er lanceret, og avisen går online med løbende aktualisering senere på året. Og der skal spares. Friserne efterlyser tekster på mindretals sproget frisisk i avisen, men dem ønsker chefredaktøren ikke, fordi hverken han eller de fleste andre læsere kan forstå dem.

DUBORG-studerne årgang 2009 springer ud, får hue, besøger general-konsulatet og danser på Neptun-brønden på Nørretorv i Flensborg. Der er 213 af dem.

20.

SDU inviterer sammen med de tyske nordslesvigere og sorberne samt et Flensborg by-hold til finalekamp i den europæiske mindretalsungdoms »mini-EM« i fodbold i Flensborg. Frisernes pigehold var blevet udelukket på forhånd, fordi der ud over dem kun var tilmeldt mænd. Byholdet bliver nr. 1, SdU nr. 2, sorberne nr. 3 og de tyske nordslesvigere nr. 4.

RENDSBORG-Egernførde SSF tager til Randers for at besøge regnskoven samt får rundvisning i byen af det gæve Grænseforenings-medlem Jens Jacob Øster med modtagelse på rådhuset ved borgmester Henning Jensen-Nyhuus.

KRÆFTFORENINGEN og sportsklubben TSB arrangerer et 24 timers sports- og underholdningsstævne til

fordel for førstnævnte. Fra dansk side er medarbejdere fra Dansk Sundheds-tjeneste med.

LEJRSKOLEHJMMET Vesterled på Holmslands Klit holder årsmøde. Nybyggeriet er udsat, idet der mangler sponsorer, oplyser formanden for foreningen bag, Carsten Dalgaard. MF Benny Engelbrecht (S) talte om betingelserne for mindretal i Europa og Rigsrevisionens rapport om Undervisningsministeriets håndhævelse af tilskud til Sydslesvig.

WALTER Christian Lorenzen, Bov, tidl. Harreslev, dør 94 år gammel.

21.

UDSIGTEN er i top, da den traditionelle dansk-tyske midsommergudstjeneste holdes i Østersøbadet i Flensborg med præsterne Christoph Touché, St. Petri, og Sten Haarlov, Ansgar.

INGRID Thomsen, Slesvig, runder de 80.

22.

DIABETIKERKLUBBEN i Flensborg-Nord siger farvel til formand Wilhelm Thygesen med manér. Han har rundet de 80 og trækker sig. Hans afløser er formand Renate Grigoleit, Helga Derda, Sabine Peters og Klaus Biedermann.

23.

SANKTHANS rundt omkring også i Sydslesvig. På Christianlyst inviterer SSF Gottorp amt og Muddi & Salami-drengene til oplevelser for små og store.

25.

SANKT Knudsgildet fejrer sin skytspatron Knud Lavard med stort optog gennem Flensborg, skydning og fest. Cai Clausen fra Harreslev skyder sig til majestæt-titlen og afløser dermed Bjarne Lønborg fra Flensborg.

MARY Tranekjær Andresen, Rødekro, tidl. Bredsted, dør 83 år gammel.

27.
SDU og SSF arrangerer familieaktivitetsdag i Tarup med sjov, idræt og musik ved Muddi & Salamidrengene - en stor succes.

SAMME dag arrangerer ADS-Grenzfriedensbund mindretalsfest i Solitude i Flensborg, hvor også SdUs fritidshjem er med.

SYDTØNDER SSF og Tønder Amts Grænseforening tager sammen på sommertur bl.a. til A.P. Møller Skolen i Slesvig.

JANINA Srogosz, Ringsberg, dør 52 år gammel.

28.
TORBEN Runz, Sønder Brarup, dør 49 år gammel.

EDITH Baumgart, Tastrup, dør 69 år gammel.

29.
HEINZ Beckmann, Flensborg, dør 83 år gammel.

30.
TEATERGRUPPEN »Teutonernes rejse« fra Thy giver forestillinger i tre dage på »Kuhgräsung« i Rødemis ved Husum med stykket »Stærke viljer - studedrift mellem Thy og Sydslesvig«. Ved forestillingerne uddeles en sammenfatning på tysk.

HANNE Mauter, Flensborg, dør 88 år gammel.

JULI 2009

1.
TO ELEVER fra Duborg-Skolen, Jon Egeris Karstoft og Lennart Beecks, undersøger muligheden for et fælles sydslesvigsk elevråd. På A.P. Møller Skolen er de med på ideen, skriver vor avis.

2.
DER aftegner sig enighed om ændringer i Samrådet, oplyser vor avis efter at have overværet et møde i SSFs hoved-

styrelse. Formandens valgperiode bliver på to år, og sekretariatsfunktionen ønsker et flertal i Samrådet henlagt til Flensborghus.

SSFs årsmødeudvalg evaluerer årsmøderne på et åbent møde i Skovby og takker alle for indsats, ikke mindst SdU. Planen om at markere SSFs og skoleforeningens 90 års fødselsdags 2010 ved årsmøderne samme år, revideres.

I DISSE dage dimitteres en realisterne fra de danske realskoler i Sydslesvig.

2.-5.
ET HOLD unge sydslesvigere er blandt de 125 unge, der passer pantboden på - og nyder - Roskilde Festivalen. At de er med, er et initiativ fra Grænseforeningen.

4.
HUSUMs og Ejdersteds danske foreninger og institutioner inviterer til fælles musikcafé i Tønning med duoen Helene & Sissel, bandet Trad Lads og den lærerdominerede Ladelund Popgruppe.

MIKKELBERG i Hatsted viser den dansk-tysk-nordjyske udstilling med værker af Torben Christensen, Vittrup, Lone Boe Nielsen, Rødding, Jane Jensen, Hjørring, og Helmut Liley Skovbøl/Husum.

4./5.
DANEVIRKE Museum og vikingeforeningen Opinn Skjold arrangerer stort vikingemarked på Danevirke og aftenkoncert om lørdagen. 2000 mennesker kommer på bæg i løbet af weekenden.

6.
DANMARKS ambassadør i Berlin, Carsten Søndergaard aflægger besøg på vor avis og hos IHK i Flensborg.

DEN ekstraordinære generalforsamling i Dansk Håndbold Klub Flensburg får et dramatisk forløb. Striden mellem bestyrelsen og DHK-GmbH'et (Regionalliga-holdet) er ikke løst, og den nyvalgte

formand Erwin Bergemann lover, at klubben atter bliver dansk, og så er det ud af Regionalligaen.

CHRISTIAN Clausen, Flensborg, dør 83 år gammel.

7.

VOR avis skriver, at Flensborg SSW foreslår Silke Hinrichsen som ny 2. næstformand efter afdøde Günter Hergesell på SSWs landsmøde i efteråret.

8.

SSW og SSF gør det klart for landdagens indenrigs- og retsudvalg, at dansk og tysk politik sammen bør sørge for, at det også efter den danske digitalisering af tv-signalerne efter 31. oktober er muligt at modtage dansk tv i Sydslesvig pr. kabel, satellit, antenne og internet.

FLENSBORG Bys ungdomsudvalg vedtager, at de danske børneinstitutioner i byen skal afregnes efter samme model som de tyske - og altså ikke mere efter en særordning.

GEORG Buhl, Flensborg, runder de 60.

9.

DET første hold dimittender fra A.P. Møller Skolen ser dagens lys: 54 realister og 17 hovedskole-afgængere. De første studenter udklækkes i 2011.

KNUD-Erik Therkelsen, Grænseforeningens generalsekretær, er blevet medlem af repræsentantskabet for Dansk Spognævn for periode 2009-2012, oplyser vor avis.

DE første 245 sydslesvigske ferieborn tager afsted fra Padborg station på et to eller fire ugers ferieophold i private hjem i Danmark.

11.

DE DANSKE i Husum er med i kulturnatten i byen for første gang. De byder på udstilling af seks billeder af Sophie B. Jensen, infoboder og koncert på Husumhus, bl.a. med bandet Tumult fra Fyn.

FOKUS, skoleforeningens månedsblad,

skriver, at ni gæve løbere fra foreningens tekniske afdeling har deltaget i stafetløbet »Lauf zwischen den Meeren« fra Husum til Damp - med stop bl.a. på Danevirke.

INGEBORG og Christian Hansen, Bredsted, fejrer guldbryllup.

12.

SSF og Schleswiger Musikclub arrangerer riverboat-shuffle på Slien med Frøken Jensens Jasskapel.

14.

VOR avis skriver, at SdU-konsulent Rolf Küssner efter 21 år ved SdU i sensommeren forlader organisationen for at blive underviser i ledelse på University College Syd, efter at han fik sin master i 2008.

KURT Schmidt, Harreslev, dør 75 år gammel.

16.

PÅ EN ekstraordinær generalforsamling opløses Støtteforeningen Arkæologisk Park Danevirke. Foreningens mål er overhalet indenom af bestræbelserne på at få Danevirke anerkendt som verdenskulturarv. En følgeforening uden snævre regularier er en mulighed.

17.

LANDDAGEN i Kiel diskuterer nyvalg i utide. Den store koalition CDU-SPD har overlevet sig selv. Landdagsvalget kunne finde sted samme dag som forbundsvalg - den 27. september.

DEN 15. gårdkultur »Hofkultur« i Flensborg er i gang med koncerter, børneprogram m.m. i de flensborgske gårde frem til sidst i august. I de 14 år har 30.000 mennesker besøgt de 210 koncerter i Flensborg.

SIDSTE skoledag før sommerferien - også på Harreslev Danske Skole. Og sidste skoledag for lærer Jørgen Korsgaard. Han går på pension.

18.
VOR avis skriver, at De Rytmiske Orkestre fra Hvidovre Musikskole gjorde holdt i Slesvig for at give koncerter på byens danske skoler - på vej til Berlin og Bonn.

18.-25.
SOMMERHØJskolen i Sydslesvig gennemføres for 25. gang. I år på Sønderbrarup Danske Skole. Bag sommerhøjskolen står en sydslesvigsk initiativgruppe.

19.
TEAM Rynkebys cykeltur til Paris fører også gennem Sydslesvig og Holsten. Mens fødevareminister Eva Kjer Hansen brækker en skulder ved et styrt nær Itzehoe, slipper statsminister Lars Løkke Rasmussen, udviklingsminister Ulla Tørnæs og bl.a. chefredaktør Bjarne Lønborg helskindet fra turen.

20.
MINISTERPRÆSIDENT Peter Harry Carstensen fyrer landsregeringens fire socialdemokratiske ministre. I EN reportage fra spejdernes Blå Sommer-lejr nær Kliplev skriver vor avis, at der er international deltagelse, 19.000 spejdere, og at også de deltagende sydslesvigske spejdere er aktive, veloplagte og har det fint.

21.
11 unge fra SdU tager til Nordisk Ungdomsuge i Norge for at møde og være sammen med andre nordiske unge i alderen 15-25 år, skriver vor avis.

22.
DEN sydslesvigske sommerhøjskole på Sønderbrarup Danske Skole portrætteres i vor avis. Gengangere og nye nyder samvær og aktiviteter for de 130 store og små.
OGSÅ Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig har avisen aflagt et besøg på. Her er der 31 nye i 3. klasse, så nogle børn skal gå i Gottorp-Skolen, fordi der ikke

er råd til to 3. klasser. Skoleinspektør Harald Piepgras beskriver det første år med A.P. Møller Skolen som forrygende: Elevtallet er reduceret med 230 - de store årgange, lærertallet er reduceret fra 27 til 10, og 6. klasses eleverne klarede fint at blive »de store«. Tre børnehavers førskolegrupper er flyttet ind på skolen. Piepgras savner de ældre elever, men der er nu mere tid og plads til andre spændende ting og opgaver.

23.
MINISTERPRÆSIDENT Peter Harry Carstens taber bevidst sin tillidsafstemning i landdagen og udskriver nyvalg den 27. september.

SSFs og SdUs it-medarbejder Georg Thomsen forlader skuden efter 10 år for at blive lærer.

HUSUM Amts cafeer er på sommerudflugt til Gråsten slotshave og papirmuseum, skriver SSFs medlemsblad KONTAKT.

KONTAKT kan endvidere berette om alle tiders sommerfest på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

25.
ISTED-slaget for 149 siden mindes i Isted, Slesvig og Flensborg.
OTMAR Petersen, Slesvig, runder de 60.

25.-31.
DER ER god søgning ved den pilgrimsvandring, pastor Sten Haarløv fra Flensborg er med til at arrangere, ad Hærvejen fra Slesvig til Løgumkloster med primitiv overnatning og kirkebesøg undervejs.

26.
PRINS Joachim og prinsesse Maries søn døbes og får navnet Henrik Carl Joachim Alain.

27
VOR avis beretter fra SdUs sommerlejr, hvor 108 10-14 års unge havde alle tiders aktivitetsuge på Christianslyst.

28.

DANSK Skoleforenings bestræbelser på at få egen repræsentation i mindretalsunionen FUEF får SSFs 1. næstformand Jon Hardon Hansen til at skrive et læserbrev, hvor han kalder mindretallets eventuelle dobbeltrepræsentation pinlig og uanstændig. Skoleforeningen afstår siden fra at søge eget medlemskab i FUEF mod, at SSF tilsikrer foreningen permanent to faste pladser i delegationen til kongressen hhv. delegeretmødet.

29.

SVERIGES ambassadør i Danmark, Lars Grundberg og fru Gunnel og det svenske konsulpar Jesper og Anne Fink, Aabenra, gæster Flensborghus, hvor de informeres om mindretallet og grænselandet af generalkonsul Henrik Becker-Christensen og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen.

A.P. MØLLER Skolen får en flot premiere som koncertsted for Schleswig-Holstein Musikfestival med en koncert med Gewandhaus Quartett og Artevio Quartett.

30.

VOR avis skriver, at Dansk Skoleforening noterer et stigende børnetal i de danske børnehaver i Sydslesvig de seneste to år. Der er 160 flere alene i 2009, så status p.t. er 2.100 børn. Desværre er der dermed også ventelister.

30 unge fra Danmark, Tyskland og Polen mødes i Szczecin i Polen til et kunstprojekt, der varer til 10. august: »Zeitraum - Zeitsprung«, og Aktivitetshuset i Flensborg er med.

KONTAKT, SSFs medlemsblad noterer, at de danske i Frederiksstad i år atter var til dragebåds-race på byens kanaler. De var ikke topplaceret men havde det hyleskægt - og tonedede flag.

31.

DRONNING Margrethe gæster - og dronning Ashi Kesang Choden Wangchuck fra Bhutan - det nyåbnede, fan-

tastiske kunst-»Museum der Westküste« i Alkersum på Før. De danske på øen tager imod Margrethe med flag og hurraråb.

AUGUST 2009

1.

ANDERS Fogh Rasmussen, fhv. statsminister og ny Nato-generalsekretær, tiltræder sin post i Bruxelles.

DER ER seks 40 års jubilarer i skoleforeningen i dag: Walter Johannsen, Jette Gabler, Gerda Eichhorn, Antonina Schibsdatt, Lydia Tabbert og Anne Christiansen.

OVERLÆRER Marlies Hatwig, Egernførde, går på pension efter 48 år på Jes Kruse-Skolen.

HILDEGARD Ewert, Flensborg, er død 73 år gammel, skriver vor avis.

3.

HAROLD Bossen, Læk, dør 73 år gammel.

4.

VOR avis skriver, at der er udskrevet en international konkurrence om den bedste markedsførings-strategi af Danevirke og Hedeby som kandidat til Unescos verdenskulturarv.

4.-8.

EN GRUPPE danske sydslesvigere fra SdU er med på Nordisk Ungdomsuge i norske Besseggen-Arendal, nyder aktiviteterne og samværet med de nye venner.

6.

VOR avis skriver om de 58 børn, der er kommet til Danmark i ferien, selv om de ingen ferieværtter fik. De er nemlig på lejrskolehjemmet Vesterled i en uges tid, nyder action og fællesskab. Kort sagt en oplevelse for dem alle. Alt i alt er 650 børn sendt på ferie i Danmark.

7.
DET ungarske mindretal i Slovakiet, den ungarske regering og mindretalsunionen FUEF råber vagt i gevær i vor avis: Den 1. september ventes det slovakiske parlament at vedtage en sprogllov, der truer med bøder til folk, der taler et andet sprog end slovakisk i offentligheden.

MINISTERPRÆSIDENT Peter Harry Carsten ønsker, at EU udnævner en mindretalskommissær.

PÅ SLESVIG Bymuseum er der åbnet et mediecenter, skriver vor avis. 32 interviews med otte tidsvidner fra tiden omkring 1945 kan ses på skærme og høres pr. trådløse øretelefoner. Med er to danske sydslesvigere: Ingrid Thomsen og Ilse Kurstein.

SVANTJE Lorenzen og Nicklas Skov Larsen bliver gift på Bornholm.

8.
ANKE og Richard Petersen fejrer guldbryllup.
GISELA Zeuch, Flensborg, runder de 70.

11.
SØREN Krarup MF (DF) vil via vor avis sætte en stopper for debatten om Istedløvens placering i Flensborg. Den skal selvfølgelig placeres på Den gamle Kirkegård, mener han.

13.
HUGO Lessow, Flensborg, runder de 60.
THYRA Marie Pontoppidan Feil, Flensborg, dør 89 år gammel.

14.
DINE og Toni Hansen, Sterup, har guldbryllup.

14.-16.
FLENSBORG by fejrer sit 725 års jubilæum med kæmpe byfest.

15.
EKSTRAORDINÆRT SSW-landmøde:

Landsvalgprogrammet og landslisten vedtages. Sidstnævnte topper med Anke Spooendonk, Lars Harms, Silke Hinrichsen og Flemming Meyer. SSW er villig til at indgå i en regering, hvis det bliver nødvendigt. Klart nej til CO2-lagring i Sydslesvig - og andetsteds.

LONE Geppert, Slesvig, tiltræder som leder af Egernførde Børnehaven.

MICHAEL Quäck, Flensborg, dør 52 år gammel.

19.
PORTEN til Danmark er lukket, skriver vor avis. Rødding Højskole aflyser sit og Grænseforeningens introduktionskursus i danske erhvervs- og arbejdsforhold for unge sydslesvigere uden uddannelse. Kun to havde meldt sig, og det er ikke nok. Det første kursus blev en succes, nr. to var knap så succesfuldt, og nr. tre er altså afsløst.

22.
CHRISTA og Hans-J. Johannsen, Kollund, fejrer guldbryllup.
CHRISTA Hansen, Havetoft, dør 75 år gammel.

22./23.
VED ÅBENThus-arrangementet i forbundsindenrigsministeriet i Berlin præsenterer også de fire nationale mindretal i Tyskland sig selv - for første gang. Og får besøg af bl.a. indenrigsminister Wolfgang Schäuble.

25.
VOR avis skriver, at toppen er taget af interessen for danskkurserne på centralbiblioteket. Mens der sidste år på samme tid var 300 tilmeldinger, er der nu kun knap 200 tilmeldte til de 23 sæson- og 15 intensivkurser, der begynder om to uger.

BENNY Lorenzen, Flensborg, dør 49 år gammel.

26.
FLENSBORG Danske Journalistforening udnævner fhv. SHZ-chefredaktør

Carl Hagens til æresmedlem, skriver vor avis. Han var med til at starte FDJ i 1949.

27.
SPROGHJØRNET ved Sprogforeningen i vor avis meddeler, at foreningens nye logo, mariehønen er tegnet af medlem Eva Løssing, lærer på Christian Paulsen-Skolen. Foreningens skoleskema, der sendes til alle nybegyndere på de danske skoler, er i år tegnet af lærer Dirk Jäger, A.P. Møller Skolen.

28.
BRITT Melissa Beyer og Sven Michelsen får deres guldklump Levin Maxim.

29.
STORT dragebådrace i Flensborg havn. Blandt deltagerne er et hold fra vor avis.
SOLDATER fra tre nationer - Danmark, Tyskland og Østrig - sætter krigergrave i stand i Rendsborg- og Husumområdet i en to ugers periode, skriver vor avis.
LISBET Mikkelsen Buhl, Flensborg, runder de 50.

30.
UNDERVISNINGSMINISTER Bertel Haarder og SSWs Anke Spoorendonk er hovedtalere ved Folkemødet på Ejer Bavnehøj ved Skanderborg.

31.
A.P. MØLLER Skolen i Slesvig åbner igen efter sommerferien med 430 elever i 7.-12. årgang: 250 i fællesskolen 7.-10. årgang, i gymnasiet 180 elever. Den ny 11. årgangs 100 elever er fordelt på fem klasser, mens 12. årgangs 80 elever ligeledes er fordelt på fem klasser. Dermed har skolen 22 klasser og nu 50 undervisere.
GERHARD Höllmer, Flensborg, dør 67 år gammel.

SEPTEMBER 2009

1.
KAREN Jansen fylder 70.

2.
VED en paneldebat, SSW også havde inviteret kandidater fra andre partier til på Flensborghus, er det ofte sidebemærkningerne, der gør forskellen. Således distancerer CDU's Wolfgang Börnsen sig fra sine egne udtalelser om SSW-mandaternes fuldgylldighed efter landdagsvalget i 2005.

HUMANITÆRT Udvalg inviterer klubberne og -medarbejderne fra ældreklubberne i Sydslesvig på udflugt til den tyske menighed i Løgumkloster og Løgumkloster Refugium.

UWE Svane stopper som formand for skoleforeningens driftsråd. Han afløses af næstformand Rolf-Dieter Lippert. Rådet består af 15 medlemmer, der repræsenterer 1300 af de 1400 ansatte i foreningen. Syv er fra lærergruppen, to fra pædagogerne og seks fra det teknisk-administrative område og børnehavemedhjælperne. Magistrene på de to danske gymnasier har deres eget tillidsmandsapparat.

BENT Meng, Flensborg, dør 71 år gammel.

3.
VOR avis skriver, at skoleforeningen har købt nabogrunden ved Gustav Johannsen-Skolen, hvor der skal opføres nye klasse- og faglokaler.

4.
CHEFEN for forbundskanslerkontorets afdeling kultur & medier, Bernd Neumann støtter CDU's Flensborg-kandidat til forbundsdagsvalget og begiver sig på turné i Sydslesvig. På Flensborghus møder han repræsentanter for SSF, SSW, SdU, skoleforeningen, erhvervsforeningen og friserne.

OVERLÆGE Gunhild Cordes, Dansk Sundhedstjeneste, siger farvel og går på pension. Hendes efterfølger er Karen Fink.

SVEND Auken, København, dør 66 år gammel.

5.

SSF Egernførde har alle tiders sommertur til Tivoli i København.

6.

OPERA for de yngste. Det er, hvad Volksbad, Aktivitetshuset, Dansk Centralbibliotek og SdU i Flensborg samt Nygadehuset i Aabenraa tilbyder ved en eftermiddagsforestilling i Volksbad i Flensborg. En børnevenlig udgave af Tryllefløjten, Den Magiske Fløjte bliver en stor succes. Udsolgt på kort tid.

55 danske konfirmander fra årgangene 1958-59 møder op til guldkonfirmation i Gottorp slotskirke.

7.

FORBUNSDAGEN markerer sit 60 års jubilæum i Bonn, og fra SSW og Syd-slesvig er veteranen W.L. Christiansen inviteret.

8.

STORT vælgermøde om energipolitikken i delstaten i Nibøl. Fem partiers repræsentanter mødes med en næsten overfyldt Stadthalle.

KRISEMØDE i Slesvig IF. Et af deres hold var kommet i slagsmål med modstanderne ved en fodboldkamp, hvorved ni personer kom til skade. Eksklusion truer. Holdet tages ud af den løbende turnering.

9.

VIGGO Rivad portrætteres med fotos af fotografen Carlo Pedersen, og de gotos udstilles på Dansk Centralbibliotek frem til månedens slutning.

10.

DET 8. dansk-tyske skoleidrætsstævne for børn i 6. klasserne i grænselandet afvikles i Flensborg. 900 børn er med ved Region Sønderjylland-Schleswigs stævne.

VOR avis har besøgt skoleforeningens

»kyllingekursus«, et introduktionskursus om sydslesvigske forhold, for de 50 nyansatte lærere og pædagoger.

11.

JAN Gintberg præsenterer sit nye comedy-show »Fremtid nu« i Idrætshallen i Flensborg for et talstærkt publikum, inviteret af SSF.

HENRY Buhl, Mikkelsen, Hatsted, runder de 85.

12.

MODTAGER af Slesvig Ligaens Legat i år er Kristian Buhrkal, Tønning, fordi han er aktiv på flere områder og ikke viger tilbage fra at tage til orde, som liggaens formand Flemming Radsted Madsen siger på generalforsamlingen i Middelfart.

SKOVLUND Danske Børnehaven fejrer 40 års fødselsdag.

ASKFELT Danske Skole fejrer 60 års jubilæum.

GUDRUN Lemke, Jar(de)lund, runder de 60.

WILLFRIED Feddersen, Flensborg, er død 81 år, meddeles i vor avis.

12./13.

FLENSBORG Roklubs kajakpolo-hold kæmper sig til danmarksmesterskabet i Stege.

14.

BAGGÅRDTEATRET fra København giver eleverne på A.P. Møller Skolen en »Opsang« med en teenage-musical, inviteret af SSF.

15.

STUDIEAFDELINGEN udgiver »Sydslesvigs danske historie«, skrevet af Lars N. Henningsen, René Rasmussen, Martin Klatt og Jørgen Kühn.

16.

HORST Bethge, Flensborg, dør 71 år gammel.

17. MINDRETLIV præsenteres på Dansk Centralbibliotek. Projektet går ud på, at der indsamles, udstilles og formidles om grænselandets nyeste historie, dokumenter og erindringer samt livet i det danske og det tyske mindretal i bredste forstand. Museer, arkiver og SSF samt BDN står bag projektet.

SPD og SSW kritiserer i vor avis, at mindretallene ikke indgår i den nye samarbejdsaftale, Region Syddanmark og landet Slesvig-Holsten er indgået.

SSF Rendsborg-Egernførde indleder sin foredragsrække om historiske emner i vinterhalvåret med et foredrag ved Jørgen Hoppmann fra Slesvig om Bissen. Bag denne dansk- og tysk sprogede foredragsrække står Hans Jørg Petersen, Egerførde.

MALCO-vinderen, dirigenten Joshua Weilerstein og den armenske violinist Hrachya Avanesyan er stjernerne ved en koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i Flensborg. Arr.: SSF.

JAZZ på Flensborghus ved SSF og SdU med bigbandet LandesJugend JazzOrchester.

I ET festligt tillæg portrætterer vor avis fotografer samtlige 502 nybegyndere i de danske skoler i Sydslesvig.

SDUS styrelse vedtager at anskaffe intranet, så kommunikationen i SdU forbedres.

18. DET kongelige Kapel turnerer for første gang og giver koncert bl.a. i Alsion i Sønderborg. SSF-medlemmer får 50 kr. rabat til koncerten.

JESPER Falch fra Phönix underviser en kreds af deltagere i Medborgerhuset i »stomp«, musik lavet på skraldespande, murerbaljer, stokke, vandflasker og plastposer. Arr.: SSF Egernførde.

NIELS H.P. giver soulkoncert i den fhv. synagoge i Frederiksstad. Arr.: SSF, SdU og den fhv. synagoge.

VOR avis har besøgt en lejrskole med 14-17-årige elever fra Eisbjerghus Efterskole på Fyn. De har det fint i Syd-

slesvig, tager på kanotur og rundt i landsdelen, køber billig sodavand hos Aldi og har endog været på Danevirke. De bor på vandrerhjem i Borgvedel.

I VOR avis skrives om Teatret Meridiano, der inviteret af SSF p.t. er rundt blandt danske elever i Husum, Nibøl samt Slesvig med stykket Robinson & Crusoe om fjendebilleder.

19. DANSK Spejderkorps Sydslesvig markerer 50-året for spejderhjælpen med et arrangement ved Østersøbadet i Flensborg.

20. LISA Falkenberg dør.

21. DANSK Centralbibliotek markerer sit 50 års jubilæum med åben reception. EN ekspertgruppe i forbundsindenrigsministeriet fastslår i et udkast til statens fjerde rapport om sprogcharteret, at mindretalssprog har trange kår i Tyskland, skriver vor avis. Ingen love omkring mindretals- hhv. sprogsikring er vedtaget. Rapporten er p.t. til høring hos mindretallene og udkommer i 2010.

22. DET slesvigske Babylon er titlen på en sprogkonference om Sydslesvig på Alsion ved Institut for Grænseregionsforskning/ Syddansk Universitet. VOR avis skriver, at forlagets fhv. direktør Uffe Mayland, Holbøl, er død 67 år. INGRID Hinrichsen, Flensborg, dør 80 år gammel.

23. UNIVERSITY Syd/UC Syd i Haderslev, Dansk Skoleforening for Sydslesvig og Deutscher Schul- und Sprachverein etablerer et nyt center for mindretalspædagogik med udviklingschef Alexander von Oettingen i spidsen. Samarbejdet med lærere og pædagoger i Nord- og Sydslesvig har altid eksiste-

ret, men nu formaliseres ekspertisen i grænselandet, siger rektor Søren Vang Rasmussen.

KARL-Heinz Fischer, Flensborg, dør 79 år gammel.

24.

AFSKEDSRECEPTION for amtskonsulent Peter Johannsen, Husum Amt. Efter 34 år hos SSF og tre forudgående år hos SdU går han på pension.

DEN karismatiske kok Nikolaj Kirk showcooker på Flensborghus, inviteret af SSF Flensborg By.

25.

FIRE danske kunstnere udstiller i Krop indbudt af arbejdsfællesskabet Oksevej i Slesvig. Det er brødrene Viggo og Gunnar Böhrnsen-Jensen, Leif Dahl og Søren Møller.

GALLYWAMPUS giver koncert på Husum Danske Skole, inviteret af de danske foreninger og institutioner i Husum og Ejdersted amter.

KAPPEL Danske Fritidshjem fejrer 25 års jubilæum.

26.

91 er tilmeldt guldconfirmationen i Ansgar Kirke i Flensborg fra konfirmandårgangene 1958-59. Dengang var der 295 af dem.

26./27.

UDVÆLGELSEN af de 23 bærende roller i skoleforeningens jubilæumsstykke Peter Pan er i fuld gang. 94 havde meldt sig til optagelsesprøve og skulle synge for.

27.

VED forbundsvalget får CDU/CSU og FDP flertal og vil danne regering.

VED landdagsvalget får CDU og FDP, der vil danne regering, flere mandater end de har fået stemmer til - ifølge landsvalglederens beregningsmodus. Der vanker en række tillægsmandater til partierne, og SSW får på baggrund af over 69.000 stemmer fire mandater i

landdagen. Flere partier vil have valgløven ændret. Nogle - også SSW - går klagevejen.

SPILLEMANDSMESSE i Ansgar Kirke i Flensborg med spillemandsgruppen »Jydsk på Næsen«.

27./28.

I ANLEDNING af Dansk Skoleforenings 90 års fødselsdag skal musicalen »Peter Pan« af Ole Dahl, Kit Eichler og Bente Stenger opføres med 250 medvirkende (solister, grupper, kor, orkestre) på A.P. Møller Skolen 3.-7. maj 2010, og for at finde de rette unge, sangere og skuespillere holdes der audition, der fortsættes 3.-4. oktober.

28.

JENS Bak, Børkop, dør 84 år gammel.

28.-30.

SEKSMANDSUDVALGET er i Sydslesvig til budgetforhandlinger med de sydslesvigske organisationer og institutioner. Sydslesvigerne er blevet bedre til at udarbejde budgetter, regnskaber og ansøgninger, siger formand Kim Andersen, men der vil ikke være penge til at opfylde alle fremsatte ønsker for 2010. Den endelige besked kommer sidst på måneden.

29.

MINDRETALSUNIONEN FUEF afvikler sin 60 års jubilæumskongres i Bruxelles med deltagelse af nationale mindretal fra hele Europa. Den varer til 2. oktober. Temaet i år er »retten til politisk medbestemmelse«.

30.

STUDIEKREDSEN i dansk og nordisk litteratur - over seks aftener - indledes i menighedshuset i Stuhrs Allé i Flensborg.

DET store ståhej om Knud Romers bog »Den der blinker er bange for døden« og dennes oplæsning ved Flensborg Bys officielle litteraturaktion ebber ud: Manden læser selv op af bogen ved et

offentligt arrangement på Flensborghus.

HYGGELIG sammenkomst på Jes Kruse-Skolen i Egernførde i anledning af Marlies Hatwigs og Anne Oesterles pensionering.

OKTOBER 2009

1.

DET lille Teater Flensborg er flyttet tilbage til Hjemmet i Mariegade og åbner sæsonen i flotte, nyrenoverede lokaler. MARTIN Wind Quartet giver en forrygende jazzkoncert på Flensborghus, arrangeret af SSF og SdU.

FAMILIEMUSICALEN Skatteøen vises i Tyske Hus i Flensborg. Folketeatret er inviteret af SSF.

LARS N. Henningsen lufter skatte fra vor 140 år gamle avis' arkiv på et offentligt møde på Flensborg Avis.

INGE-Lise Møller har arbejdet som terapeut på Dansk Alderdomshjem i 25 år.

1./2.

TREJA danske Skole og Ørsted Danske Børnehaven fejrer »100 års fødselsdag« sammen.

1.-4.

SSF Egernførde trodser stormen og drager til Bornholm på en dejlig tur.

2.

SVALEGANGEN OG SSF præsenterer Populærmusik fra Vittula på Slesvig Teater.

STORE Vi-Vanderup Danske Børnehaven fejrer 40 års jubilæum.

3.

KERRIN Linde, Ritzau, og Leif Jonasson, Bonnier, giver deres syn på mindretallet og medierne på et møde ved Flensborg Danske Journalistforening i anledning af foreningens 60 års fødselsdag.

27 fra konfirmandårgangene 1957-59 mødes til guldkonfirmation i Harreslev.

5.

ET konsulentfirma i Danmark lægger op til, at støtten til vor avis bedre kan tjene sit formål, hvis avisen udkommer som fådagsavis gratis til alle mindretalshusstande i grænselandet, skriver vor avis. Rapporten får en blandt modtagelse i Sydslesvig og blandt fagfolk. ERNA Møller, Agtrup, dør 74 år gammel.

6.

TRE parter står bag nyt GmbH, der skal sikre og administrere museerne i Kobbermølle: Bodo og Gisela Daetz-Stiftelsen, der ejer Kobbermølle Museum, Industrimuseets Støtteforening og Harreslev Kommune. Ny ulønnet forretningsfører er Svend Lykke Schmidt fra kommunen.

VOR avis skriver, at Duborg-Skolens drengehold i fjerde runde røg ud af Ekstra Bladets fodbold-turnering.

7.

SPD og SSW i Flensborg slår et slag for et fælles dansk-tysk kantine- og halbyggeri for naboskolerne Jørgensby-Skolen og Hohlweg-Schule.

TOVE Hansen Malloy præsenterer sig som ny ECMI-chef ved en reception i Flensborg.

8.

ALLE tiders La Traviata med Den Jyske Opera og Sønderjyllands Symfoniorkester i Flensborg. SSF er meget tilfreds med søgningen.

PÅ SdUs styrelsesmøde oplyses, at 5 af de 11 styrelsesmedlemmer ikke vil genopstilles på hovedsendemandsmødet 21. november. Der bliver ikke efterfølgere for dem alle.

MARIE Tångeberg, Efkebøl, runder de 85.

9.

OGSÅ i denne kulturnat på Christiansborg er det danske mindretal synligt med politik - på baggrund af SSWs valgresultat, kultur - med sang ved Frø-

ya Gildberg - og historie - med den nys udgivne sydslesvigske historiebog.

FLENSBORG Danske Journalistforening markerer sit 60 års jubilæum bl.a. med koncert med BliGlad fra Århus i Kühlhaus i Flensborg. Udsolgt hus og lutter veloplagthed.

BUPL i Sydslesvig, pædagogernes fagforening med formand Ingelise Thiel i spidsen er træt af de langvarige forhandlinger mellem skoleforeningen og gymnasielærerne. De sinker BUPLs egne forhandlinger. Også Sydslesvig-tillægget kom på bordet ad bagdøren.

RENATE og Kurt Asmussen, Fartorp, har guldbryllup.

INGEBORG Jensen-Fangel, Harreslev, dør 93 år gammel.

10.

AUGUST Clausen, Skovby, dør 86 år gammel.

11.-14.

BEDSTEFORÆLDRE- og børnebørn-lejren ved SdU afvikles veloplagt og med flot program på Christianslyst.

12.

SDUs efterårslejr er den 20. og den sidste, hvis ikke man finder en afløser for Peter Jørgensen, der vil stoppe. 58 10-14-årige nyder lejrprogrammet i Ladelund, og 30 stod på venteliste.

12.-16.

LIGESÅ flot og veloplagt afvikles en anden BB-lejr, som Sammenslutningen af Generationslejre gennemfører på Tydal. Den er en ud af ni lejre. De andre finder sted rundt omkring i Danmark.

13.

VOR avis beretter fra den frisiske efterårshøjskole på Jaruplund Højskole, hvor ung og ældre mødes til alskens aktiviteter og det frisiske sprogs pleje.

14.

I EN reportage fra SdUs bedsteforæl-

dre- og børnebørn-lejr på Christianslyst skriver vor avis om fornøjelige aktiviteter og skønt samvær de 75 mennesker imellem.

15.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver om 18 tilfredse deltagere fra Ejdersted SSF på informationstur til Trapholt i Kolding.

KONTAKT skriver endvidere om de ældres Aktiv Café i Kejtum på Sild, der nu vil til at spille petanque lidt mere.

VOR avis skriver om børneteateret Fair Play, der med Et Ord er Et Ord spiller ti gange på Valsbølhus i disse dage. Arrangør er SSF.

17.

OGSÅ i år bidrager SSF med en koncert til Schlesiger Jazzherbst, der arrangeres af Schleswiger Musikklub. Det er med Trio Terno-koncerten ved Herbstens åbning på Slesvig rådhus.

DE DANSKE i Store Solt SSF genindviler Møllebro Forsamlingshus med fest. Huset er blevet sat i stand, så det nu er tidssvarende igen. Ikke kun formanden Monika Jansen er glad.

18.

OTTO Joh. Henningsen, Harreslev, dør 67 år gammel.

ERIKA Buch, Vesterholt, dør 90 år gammel.

19.

JARUPLUND Højskole gennemfører et bredt favnenden kultur-introduktionskursus »Sydslesvig goddag« for sydslesvigske familier, der vil vide mere om landsdelen og mindretallet.

20.

RYGTER om Dronning Margrethes abdicering, når hun fylder 70 år i 2010, afvises af hoffet.

ANDET bind af storværket om Sønderjyllands Historie igennem de seneste 200 år er på gaden.

21.
FORHANDLINGERNE om dansk tv i Sydslesvig foregår fortsat mellem Danmarks Radio og Kabel Deutschland. Sidste er, at KD lover, at der også er dansk tv på det analoge kabelnet efter 31. oktober, når de analoge signaler lukkes ned i Danmark.

23.
VOR avis skriver, at Slesvighus skal renoveres for 2 mill. euro. SSF har endnu ikke nogen forestilling om, fra hvornår det skal ske.
BRUNO Uldall, Kollund, tidl. Flensborg, er død 101 år, skriver vor avis.

24.
AAGE og Alwine Bracke, Hørup, fejrer guldbryllup.

28.
NILS Vollertsen fortæller om vor avis' historie efter 1945 på et 60 års jubilæumsarrangement ved Flensborg Danske Journalistforening.

31.
SSW afvikler sit ordinære landsmøde i valg-tilfredshedens tegn men også med kritiske anmærkninger om den politiske situation i Slesvig-Holsten og Tyskland.

NOVEMBER 2009

1.
DER bliver ingen sort skærm m.h.t. dansk tv i Sydslesvig efter slukningen af de analoge danske signaler. På kabel skulle alt være, som det plejer, men modtager man tv pr. antenne, skal man have købt en DVB-T-boks for at kunne modtage de digitale signaler, nu med seks DR-kanaler og TV2/Syd.

3.-7.
NORDISK Informationskontor, Flensborg By og en række biblioteker på begge sider af grænsen samarbejder om en nordisk forfatterturné med fire

kvindelige, nordiske forfattere. Der slutes af med en koncert med færøske Mpiri i Flensborg.

14.
SSF afvikler sit ordinære landsmøde på Husumhus.

INDHOLDSFORTEGNELSE

AKTIVITETSHUSET:	140
BORGERFORENINGEN:	188
DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:	163
DANSK ERHVERVSFORENING FOR SYDSLESVIG:.....	191
DANSK HUSFLIDSKREDS SYDSLESVIG:.....	218
DANSK KIRKE I SYDSLESVIG (DKS):	175
DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG:.....	152
DANSK SUNDHEDSTJENESTE FOR SYDSLESVIG:.....	171
DANSK VOKSENUUNDERVISNING I SYDSLESVIG	159
DEN SLESVIGSKE KVINDEFORENING:	197
DET LILLE TEATER FLENSBORG:	144
DSH – FORENINGEN AF AKTIVE KVINDER I SYDLESVIG:	195
EUROPEAN BUREAU OF LESSER USED LANGUAGES (EBLUL):.....	52
FDF SYDSLESVIG:.....	147
FLENSBORG AVIS A/S:	201
FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING:	208
FLENSBORG FILMKLUB - BIFFEN:.....	187
FLENSBORG KIRKEHØJSKOLE:.....	186
FLENSBORG Y'S MEN'S CLUB:	250
FOLKEUNIVERSITETET I SYDSLESVIG:	170
FORENINGEN NORDEN I SYDSLESVIG:	211
FRIISK FORIINING:	212
FÆLLESLANDBOFORENINGEN FOR SYDSLESVIG:	215
GAARDEJER CHRISTIAN LASSENS MINDEFOND:.....	190
GRÆNSEFORENINGENS SOMMERHUS GENNERHUS:	252
HARRESLEV AMATØRSCENE:	217
HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND, SYDSLESVIG AMTSKREDS:	218
HUSUM CRICKET CLUB:	220
JARUPLUND HØJSKOLE:.....	161
J.C. MØLLER-FONDEN:	221
KVINDEGRUPPEN:	230
MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE:	182
MINDREORD	253
MINDRETALSSEKRETARIATET I BERLIN:	50
NORDISK INFORMATIONS KONTOR:	232

OBERST H. PARKOV'S SYDSLESVIG-PRIS 2008:	49
SANKT KNUDSGILDET:	244
SCT GEORGS GILDET - FLENSBORG GILDET:	237
SKAKKLUBBEN FRIBONDE FLENSBORG:	238
SLESVIG FOLKEKOR:	210
SLESVIGSK KREDITFORENING eG:	221
SPROGFORENINGENS SYDSLESVIG-AFDELING:	239
STUDIEAFDELINGEN OG ARKIVET	
VED DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:	167
SYDSLESVIG-DAGBOGEN:	315
SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING:	226
SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFORENINGER:	136
SYDSLESVIGS MUSEUMSFORENING:	231
SYDSLESVIGSK FORENING:	31
SYDSLESVIGSK FORENING FOR EJDERSTED:	108
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG AMT:	95
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG BY:	87
SYDSLESVIGSK FORENING FOR GOTTORP AMT:	115
SYDSLESVIGSK FORENING FOR HUSUM AMT:	102
SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDSBORG-EGERNFØRDE AMT:	112
SYDSLESVIGSK FORENING FOR SYDTØNDER AMT	98
SYDSLESVIGSK FORENING'S BILLEDSAMLINGSUDVALG:	76
SYDSLESVIGSK FORENING'S DANEVIRKE MUSEUM:	80
SYDSLESVIGSK FORENING'S FORMAND HAR ORDET:	3
SYDSLESVIGSK FORENING'S GENERALSEKRETÆR:	44
SYDSLESVIGSK FORENING'S HUMANITÆRE UDVALG:	71
SYDSLESVIGSK FORENING'S KULTURUDVALG:	60
SYDSLESVIGSK FORENING'S TEATER- OG KONCERTUDVALG:	53
SYDSLESVIGSK FORENING'S ÅRSMØDEUDVALG:	63
SYDSLESVIGSK SELVHJÆLP:	242
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR FLENSBORG BY:	134
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDDAGSGRUPPEN:	129
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDSFORBUNDET:	118
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING'S UNGDOM (SSW-U):	134
SØNDERJYSK ARBEJDERFORENING - LANDSFORBUNDET:	235
TEMAARTIKEL 1:	5
TEMAARTIKEL 2:	28
TORS DAGSKORET:	248

Ostangler Versicherungen

Vom Rund-um-Schutz bis zur Spezialversicherung – bei uns bekommen Sie alles aus einer Hand. Sie genießen individuellen Schutz nach Ihren ganz speziellen Bedürfnissen. Zu fairen Tarifen und mit persönlichem Service – versprochen!

Dafür haben wir uns freiwillig vom TÜV zertifizieren lassen. Mit Sicherheit ein gutes Gefühl.

Wir in Angeln. Für Sie vor Ort.

Wohngebäudeversicherung
Glas- und Hausratversicherung
Haftpflichtversicherung
Kranken- und Unfallversicherung
KFZ- und Rechtsschutzversicherung
Altersvorsorge und Berufsunfähigkeit
landwirtschaftliche Spezialversicherungen

Flensburger Straße 5, 24376 Kappeln
Fon 04642-91 47 0, Fax 04642-91 47 77
Email info@oab.de

www.ostangler.de

wentzien GmbH

bodenbeläge
parkett laminat
gulvbelægning
parket laminat

www.wentzien-bodenbelaege.de

24941 Flensburg · Lilienthalstr. 24 · Tel. 0461/51001

